AUTHOR

NO. 226

TITLE

[MAHAZOR]

VOL. 1

RR

IMPRINT SONCINO + CASAL MAGGIORE, 1485-86

CALL NO. GOFF, HEB-73; ACC. 184658

DATE MICROFILMED

These images are from the collection of the Library of the Jewish Theological Seminary (JTS). JTS holds the copyrights to these images. The images may be downloaded or printed by individuals for personal use only, but may not be quoted or reproduced in any publication without the prior permission of JTS.

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org C2399
ע"י חיים תש"ע

FILMED FOR THE JEWISH THEOLOGICAL SEMINARY OF AMERICA

XEROX University Microfilms, Inc.

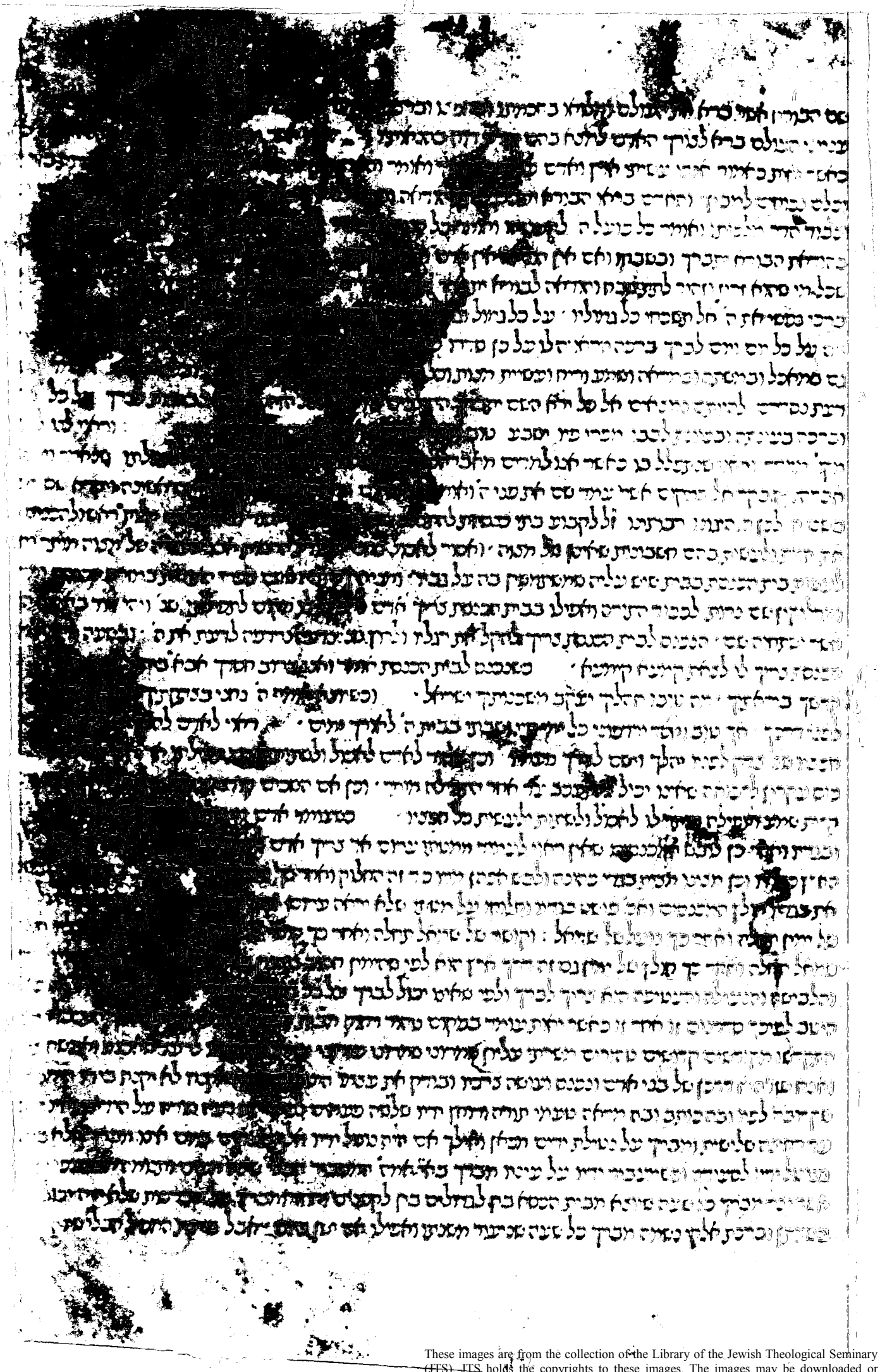

These images are from the collection of the Library of the Jewish Theological Seminary (JTS). JTS holds the copyrights to these images. The images may be downloaded or printed by individuals for personal use only, but may not be quoted or reproduced in any publication without the prior permission of JTS.

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תש"ע

184638

[illegible] כמוסים על סמוט זרועותיו מברך [illegible]
[illegible] רוקע הארץ על המים על הליכתו [illegible]
[illegible] מלך בגבורה · על עטיפת סמלה
[illegible] מברך הנותן לעכני כיחה להכחין בין יום ובין לילה · וקורא
[illegible] לך ויתן קדש מתנלה עמוד סמוך מחוץ עונת התמיד ולא המכיס
[illegible] מברך ברכת התורה ואינו קורא פרשת התמיד וקורא ומונה עד ר
[illegible] פרשת התמיד ואינו מברך אחרי כלי כיון על התורה · ולא מבא
[illegible] מברך עוד לחזר ולברך על התורה אלא קורא ומונה בלא ברכה
[illegible] עולם · [illegible] רבי ישמעאל והוא רואה תורת כהנים

[illegible] בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם
[illegible] מעמך אל תקרי מה אלא מחה ·

[illegible] על נטילת ידים · באי אמה אשר יצר את
[illegible] נקבים חלולים חלולים גלוי וידוע לפני כ
[illegible] אחד מדם אין כל בריה יכולה לעמוד לפניך ב
[illegible] לדל בשר וכפליא לעשות

[illegible] אתה יצרתה בי אתה נפחתה בי ואתה משכרה בן
בקרבי ואתה נושלה מבני ואתה עתיד להחזירה בקרבי לעתיד לבא אלהי
[illegible] מודה אני לפניך יי אלהי ואלהי אבותי באי הבחזיר נשמות לפגרים
[illegible] באי אמה המעביר חבלי שינה מעיני ותנומה מעפעפי יהי רצון מלפניך יי
[illegible] אל תרגילני לדבר מצוה ואל תרגילני לדבר עבירה ועון והשלט בי יצר
[illegible] רע והזקני במצותיך ותן חלקי בתורתך ואל תביאני לידי חטא ולא
[illegible] וכוף יצרי להשתעבד לך והכנע ערפי לשוב אליך וחדש כליותי ל
[illegible] ואת לבב זרעי ליראה את שמך ולעשות הטוב והישר בעיניך
[illegible] מקרא שכתוב ומל יי אלהיך את לבבך ואת לבב זרעך
[illegible] לבבך ובכל נפשך למען חייך · ואני את בריתי אותם אמר יי
[illegible] שכתי בפיך לא ימושו מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך אמר
יי מעתה ועד עולם · בגוים זרעם ונאצאיהם בתוך העמים כל רואיהם יכירום כי הם ז
רע ברך יי · לא יגעו לריק ולא ילדו לבהלה כי זרע ברוכי יי המה ונאצאיהם אתם · והיה
רם יקראו ואני אענה עוד הם מדברים ואני אשמע כי אצק מים על צמא ונחלים על יבשה
[illegible] רוחי על זרעך וברכתי על צאצאיך וצמחו בבן חציר כערבים על יבלי מים · זה יאמר
[illegible] אני יי יקרא בשם יעקב וזה יכתוב ידו ליי ובשם ישראל יכנה · ויהי כחול זרעך ו
צאצאי מעיך כמעותיו לא יכרת ולא ישמד שמו מלפני · ותהיה לי משגב ומבטח ומגדל ע
[illegible] מצורות להושיעני ולהציל נפשי משחת ומכל צרה ותנני לחן ולחסד ולרחמים ב
[illegible] ויך ובעיני כל רואי וגומלני חסדים טובים באי גומל חסדים טובים לעמו ישראל

[illegible] לשכרי בינה לדבחין בין יום ובין לילה :

[illegible]	שרא עשני עבד	באי
[illegible]	פוקח עורים :	באי
[illegible]	זוקף כפופים :	באי
אמה	רוקע הארץ על המים	באי
אמה	שעשית לי כל צרכי :	באי
אמה	עוטר ישראל בתפארה :	באי

הערב נא יי אלהינו את דברי תורתך בפינו ובפיות עמך בית ישראל ונהיה
אנחנו וצאצאינו וצאצאי עמך ישראל כלנו מן יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה
המלמד תורה לעמו ישראל : באי אמה אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו
באי נותן התורה : וידבר יי אל משה לאמר : צו את בני ישראל ואמרת אליהם
את קרבני לחמי לאשי ריח ניחחי תשמרו להקריב לי במועדו : ואמרת להם זה האשה אשר
תקריבו ליי כבשים בני שנה תמימים שנים ליום עולה תמיד : את הכבש אחד תעשה בבקר
ואת הכבש השני תעשה בין הערבים : ועשרית האיפה סלת למנחה בלולה בשמן כתית הין
רביעית ההין עלת תמיד העשיה בהר סיני לריח ניחח אשה ליי : ונסכו רביעית ההין לכבש
האחד בקדש הסך נסך שכר ליי : ואת הכבש השני תעשה בין הערבים כמנחת הבקר וכ
ונסכו תעשה אשה ריח ניחח ליי :

וביום השבת אומרים

וביום השבת שני כבשים בני שנה תמימים ושני עשרונים סלת מנחה בלולה בשמן ונסכו
עלת שבת בשבתו על עלת התמיד ונסכה : ובראש חדש אומרים זה
ובראשי חדשיכם תקריבו עלה ליי פרים בני בקר שנים ואיל אחד כבשים בני שנה שבעה
תמימים : ושלשה עשרונים סלת מנחה בלולה בשמן לפר האחד ושני עשרונים סלת מנחה
בלולה בשמן לאיל האחד : ועשרון עשרון סלת מנחה בלולה בשמן לכבש האחד עלה ריח
ניחח אשה ליי : ונסכיהם חצי ההין יהיה לפר ושלישית ההין לאיל ורביעית ההין לכבש יין זאת
עלת חדש בחדשו לחדשי השנה ושעיר עזים אחד לחטאת ליי על עלת התמיד יעשה ונסכו

וידבר יי אל משה לאמר : דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו את בני ישראל אמור
להם : יברכך יי וישמרך : יאר יי פניו אליך ויחנך : ישא יי פניו אליך וישם לך שלום : ושמו
את שמי על בני ישראל ואני אברכם : ושמרתם את דברי הברית הזאת ועשיתם אתם למען
תשכילו את כל אשר תעשון : לא ימוש ספר התורה הזה מפיך והגית בו יומם ולילה למען
תשמור לעשות ככל הכתוב בו כי אז תצליח את דרכיך : הלא צויתיך חזק ואמץ
אל תערוץ ואל תחת כי עמך יי אלהיך בכל אשר תלך : גאליטו יי צבאות שמו [illegible]
ישראל

[illegible] הלך בעצת רשעים ובדרך חטאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב
[illegible] ובתורתו יהגה יומם ולילה · והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פר
[illegible] בשתו ושדה לא יבול וכל אשר יעשה יצליח : מאימתי קורין את שמע
[illegible] נכנסין לוכל בתרומתן עד סוף האשמורת הראשונה דברי רבי א
[illegible] עד חצות · רבן גמליאל אומר עד שיעלה עמוד השחר · תנא
[illegible] · ותו מאי שנא דקתני בערבין ברישא ניתני בשחרין ברישא תנא
[illegible] הכתיב בשכבך ובקומך והכי קתני אימת זמן קרית שמע דשכיבה משעה שהכ
[illegible] נכנסין לוכל בתרומתן · ואיבעית אימא ידיף מבריתו של עולם דכתיב ויהי
ערב ויהי בקר יום אחד · אי הכי סיפא דקתני בשחר מברך שתים לפניה ואחת לאחריה וב
ערב מברך שתים לפניה ושתים לאחריה ניתני בערב מברך ברישא · תנא ערבית תנא
ברישא והדר תנא שחרית ואדקאי בשחרית מפרש מילי דשחרית והדר מפרש מילי דע
דערבית : ושונה פרק זה במשנת זבחים

אי זה הוא

מקומן של זבחים קדשי קדשים שחיטתן בצפון וקבול דמן בכלי ש
שרת בצפון ודמן טעון הזיה על בין הבדים ועל הפרכת ועל מזבח
החהב מתנה אחת מהן מעכבת שירי הדם היה שופך על יסוד מערבי של מזבח החיצון ואם
לא נתן לא עכב : פרים הנשרפין ושעירים הנשרפין שחיטתן בצפון וקבול דמן בכ
כלי שרת בצפון ודמן טעון הזיה על הפרכת ועל מזבח החהב מתנה אחת מהן מעכבת שירי
הדם היה שופך אל יסוד מערבי של מזבח החיצון אם לא נתן לא עכב אילו ואילו נשרפין
בית הדשן · חטאות צבור והיחיד אילו הן חטאות הצבור שעירי ראשי חדשים ושל מו
עדות שחיטתן בצפון וקבול דמן בכלי שרת בצפון ודמן טעון ארבע מתנות על ארבע ק
רנות כיצד עלה בכבש ופנה לסובב בא לו לקרן דרומית מזרחית מזרחית צפונית צפונית
מערבית מערבית דרומית שירי הדם היה שופך אל יסוד דרומי ונאכלים לפנים מן הקלעים
לזכרי כהונה ליום ולילה עד חצות · העולה קדשי קדשים שחיטתה בצפון וקבול
דמה בכלי שרת בצפון ודמה טעון שתי מתנות שהן ארבע וטעונה הפשט ונתוח וכליל לא
אשים : זבחי שלמי צבור ואשמות אילו הן אשמות אשם גזילות אשם מעילות אשם
נפחה הרופה אשם נזיר אשם מצורע אשם תלוי שחיטתן בצפון וקבול דמן בכלי שרת בצ
צפון ודמן טעון שתי מתנות שהן ארבע ונאכלים לפנים מן הקלעים לזכרי כהונה בכל מ
אכל ליום ולילה עד חצות · התודה ואיל נזיר קדשים קלים שחיטתן בכל מקום
בעזרה ודמן טעון שתי מתנות שהן ארבע ונאכלין בכל העיר לכל אדם בכל מאכל ליום ול
ילה עד חצות · והמותרים מהן יוצא בהן אלא שהמותרים נאכל לכהנים לנשיהם לבניהם ול
עבדיהם · שלמים קדשים קלים שחיטתן בכל מקום בעזרה ודמן טעון שתי מתנות ש
הן ארבע ונאכלים בכל העיר לכל אדם בכל מאכל לשני ימים ולילה אחד והמותרים מהם
יוצא בהם אלא שהמותרים נאכל לכהנים לנשיהם לבניהם ולעבדיהם ·

בכור וחבשיר הדגים מרשים קלים שחיטתן בכל מקום בעזרה וזמן שחיטתן מתנה אחר
לבר שנגר הזמן אינה באכילתן הבכור נאכל לכהנים והמעשר לכל אדם ואכילן
כל הזמן נאכל לשני ימים ולילה אחד הפסח אינו נאכל אלא בלילה הזה אינו נאכל אלא
עד חצות ואינו נאכל אלא למנויו ואינו נאכל אלא צלי
ודורש מדרש ר ישמעאל ראש תורת כהנים
ישמעאל אומר בשלש עשרה מדות התורה נדרשת בהם מקל וחומר מגזרה שוה
מבנין אב מכתוב אחד מבנין אב ושני כתובים מכלל ופרט מפרט וכלל מכלל
ופרט וכלל אי אתה דן אלא כענין הפרט מכלל שהוא צריך לפרט ומפרט שהוא צריך לכלל
כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד יצא ולא ללמד על עצמו בלבד יצא אלא ללמד
על הכלל כלו יצא וכל דבר שהיה בכלל ויצא לטעון טען אחר שהוא כענינו יצא לדקל ו
לא לחמיר וכל דבר שהיה בכלל ויצא לטעון טען אחר שלא כענינו יצא לדקל ולחמיר
לחמיר וכל דבר שהיה בכלל ויצא לידון בדבר החדש אי אתה יכול להחזירו לכללו עד
שיחזירנו הכתוב לכללו בפרוש דבר הלמד מענינו ודבר הלמד מסופו וכן שני כתובין ה
מכרישין זה את זה עד שיבא הכתוב השלישי ויכריע ביניהן אלו דברים שאין לה
להם שיעור הבאה והביכורים והראיון וגמילות חסדים ותלמוד תורה אילו דברים שאדם
אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא כבוד אב ואם וגמילות חסדים ה
והבאת שלום בין אדם לחבירו ותלמוד תורה כנגד כלם אמר ר זירא בנות ישראל
הן הזהירו על עצמן שאפילו רואות דם טפה כחרדל יושבות עליה שבעה נקיים תנא דבי
אליהו כל האומר הלכה ושונה בה מובטח לו שהוא בן העולם הבא שנ הליכות עולם לו אל
תקרי הליכות אלא הלכות מזכירין יציאת מצרים בלילות אמר ר אליעזר בן עזריה ה
רי אני כבן שבעים שנה ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בן זומא שנ
למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך ימי חייך הימים כל ימי חייך הלילות
וחכמים אומרים ימי חייך העולם הזה כל ימי חייך להביא את ימות המשיח אמר ר
אלעזר אמר ר חנינא תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם שנ וכל בניך למודי ה ורב שלו
בניך אל תקרי בניך אלא בוניך ברוך אלהינו שבראנו לכבודו והבדילנו מן התועים ל
למען לא ניגע לריק ולא נלד לבהלה ונירש הומיך ונזכה לתלמוד תורה ולמעשים טובים ול
ולחיי העולם הבא אלהינו ואלהי אבותינו תבא לפניך תפלתנו ואל
תתעלם מתחנתינו שאין אנו עזי פנים וקשי עורף בדבר הזה שנאמר לפניך [illegible]
אבותינו צדיקים אנחנו ולא חטאנו אבל אנחנו חטאנו אשמנו [illegible]
העוינו והרשענו זדנו דברנו סרה כזבנו לצנו מרדנו [illegible]
פשענו צררנו קשינו עורף רשענו שחתנו תעבנו תועינו [illegible]
[illegible] לנו [illegible] סל דבא [illegible] אבותינו

[illegible] אשר לא הלך בעצת רשעים ובדרך חטאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב
[illegible] בתורת ה׳ חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה: והוה כעין שתול על פלגי מים אשר פרי
[illegible]תן בעתו ועלהו לא יבול וכל אשר יעשה יצליח: נאימתי קורין את שמע
בערבין משעה שהכהנים נכנסין לאכל בתרומתן עד סוף האשמורת הראשונה דברי רבי א
ליעזר וחכמים אומרים עד חצות: רבן גמליאל אומר עד שיעלה עמוד השחר: תנא
היכא קאי דקתני נאימתי: ותו הא כמה דקתני בערבין ברישא ניתני בשחרין ברישא תנא
אקרא קאי דכתיב בשכבך ובקומך והכי קתני אימת זמן קריאת שמע דשכיבה בשעה שהכ
שהכהנים נכנסין לאכל בתרומתן: ואיבעית אימא ילף מבריתו של עולם דכתיב ויהי
ערב ויהי בקר יום אחד: א״ר סימא דקתני בשחר כברך שתים לפניה ואחת לאחריה וב
ובערב כברך שתים לפניה ושתים לאחריה ניתני בערב כברך ברישא: תנא ערבית תנא
ברישא והדר תנא שחרית ואדקא בשחרית כפרש מילי דשחרית והדר כפרש מילי דע
דערבית: ושונה פרק זה בכשנת הבתים

אין זה הוא

מקומן של הבתים קדשי קדשים שחיטתן בצפון וקבול דמן בכלי ש
רת בצפון ודמן טעון הזיה על בין הבדים ועל הפרכת ועל מזבח
הזהב כתנה אחת מהן במעכבת שירי הדם היה שופך על יסוד מערבי של מזבח החיצון ואם
לא נתן לא עכב: פרים הנשרפין ושעירים הנשרפין שחיטתן בצפון וקבול דמן בכ
לי שרת בצפון ודמן טעון הזיה על הפרכת ועל מזבח הזהב כתנה אחת מהן במעכבת שירי
הדם היה שופך אל יסוד מערבי של מזבח החיצון אם לא נתן לא עכב אלו ואלו נשרפין
בית הדשן: האשות צבור והיחיד אלו הן האשות הצבור שעירי ראשי חדשים ושל מו
עדות שחיטתן בצפון וקבול דמן בכלי שרת בצפון ודמן טעון ארבע מתנות של ארבע ק
רנות כיצד עלה בכבש ופנה לסובב בא לו לקרן דרומית מזרחית מזרחית צפונית
מערבית מערבית דרומית שירי הדם היה שופך אל יסוד דרומי ונאכלים לפנים מן הקלעים
לזכרי כהונה ליום ולילה עד חצות: השולה קדשי קדשים שחיטתה בצפון וקבול
דמה בכלי שרת בצפון ודמה טעון שתי מתנות שהן ארבע ושעונה הפשט תתוה וכליל לא
אכלים: זבחי שלמי צבור ואשמות אלו הן אשמות אשם גזלות אשם מעילות אשם
נזירות אשם נזיר אשם מצורע אשם תלוי שחיטתן בצפון וקבול דמן בכלי שרת בצ
פון ודמן טעון שתי מתנות שהן ארבע ונאכלים לפנים מן הקלעים לזכרי כהונה בכל מ
אכל ליום ולילה עד חצות: והעולה ואיל נזיר קדשים קלים שחיטתן בכל מקום
עזרה ודמן טעון שתי מתנות שהן ארבע ונאכלין בכל העיר לכל אדם בכל מאכל ליום ול
ילה עד חצות: והגורם מדם כיצא בהן אלא שהגורם מאכל לכהנים לנשיהם לבניהם ול
עבדיהם: שלמים קדשים קלים שחיטתן בכל מקום בעזרה ודמן טעון שתי מתנות ש
הן ארבע ונאכלים בכל העיר לכל אדם בכל מאכל לשני ימים ולילה אחד והגורם מדם
כיצא בדם אלא שהגורם מאכל לכהנים לנשיהם ולבניהם ולעבדיהם:

בכור והבשר הבא [illegible] כרשים קלים שחיטתן בכל מקום בעזרה ודמן טעון מתנה ארבע
לבר ש[illegible] נגר ה[illegible] שנה באכילתן הבכור נאכל לכהנים ומעשר לכל אדם ונאכלין
כל ה[illegible] נאכל לשני ימים ולילה אחד הפסח אינו נאכל אלא בלילה אינו נאכל אלא
עד חצות ואינו נאכל אלא למנויו ואינו נאכל אלא צלי

ודורש מדרש ר׳ ישמעאל ראש תורת כהנים

ישמעאל אומר בשלש עשרה מדות התורה נדרשת בהם מקל וחומר מגזרה שוה
מבנין אב מכתוב אחד מבנין אב ושני כתובים מכלל ופרט מפרט וכלל מכלל
ופרט וכלל אי אתה דן אלא כענין הפרט מכלל שהוא צריך לפרט ומפרט שהוא צריך לכלל
כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד יצא ולא ללמד על עצמו בלבד יצא אלא ללמד
על הכלל כלו יצא · וכל דבר שהיה בכלל ויצא לטעון טען אחר שהוא כענינו יצא לדקל ו
לא לחמר · וכל דבר שהיה בכלל ויצא לטעון טען אחר שלא כענינו יצא לדקל ולחמר
לחמר · וכל דבר שהיה בכלל ויצא לידון בדבר החדש אי אתה יכול להחזירו לכללו עד
שיחזירנו הכתוב לכללו בפרוש דבר הלמד מענינו ודבר הלמד מסופו · וכן שני כתובין ה
מכחישין זה את זה עד שיבא הכתוב השלישי ויכריע ביניהן · אלו דברים שאין להם
להם שיעור הפאה והביכורים והראיון וגמילות חסדים ותלמוד תורה · אילו דברים שאדם
אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא · כבוד אב ואם וגמילות חסדים ח
והבאת שלום בין אדם לחבירו ותלמוד תורה כנגד כלם · אמר ר׳ זירא בנות ישראל
הן הזהירו על עצמן שאפילו רואות דם טפה כחרדל יושבות עליה שבעה נקיים · תנא דבי
אליהו כל האומר הלכה ושונה בה מובטח לו שהוא בן העולם הבא שנ׳ הליכות עולם לו · אל
תקרי הליכות אלא הלכות · מזכירין יציאת מצרים בלילות אמר ר׳ אלעזר בן עזריה ה
הרי אני כבן שבעים שנה ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בן זומא שנ׳
למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך · ימי חייך הימים כל ימי חייך הלילות
וחכמים אומרים ימי חייך העולם הזה כל ימי חייך להביא את ימות המשיח · אמר ר
אלעזר אמר ר חנינא תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם שנ׳ וכל בניך למודי ה׳ ורב שלו
בניך אל תקרי בניך אלא בוניך · ברוך אלהינו שבראנו לכבודו והבדילנו מן התועים ל
למען לא ניגע לריק ולא נלד לבהלה ונירש הומיך ונזכה לתלמוד תורה ולמעשים טובים ול
ולחיי העולם הבא · אלהינו ואלהי אבותינו תבא לפניך תפלתנו ואל
תתעלם מתחנתינו שאין אנו עזי פנים וקשי עורף בדבר הזה שנאמר לפניך ה׳ אלהינו ואלהי
אבותינו צדיקים אנחנו ולא חטאנו · אבל אנחנו חטאנו אשמנו בגדנו גזלנו דברנו [illegible]
העוינו והרשענו זדנו הכעסנו מרדנו נאצנו [illegible]
פשענו צררנו קשינו עורף רשענו שחתנו תעבנו תעינו תועינו · סרנו מ[illegible]
[illegible] לו [illegible] מל הבא [illegible] כי אתה [illegible]

[illegible] כל החלומות אני שולך וחלומותי שלך חלומות חלמתי ואינו [illegible] מה הם יהי רצון מ
מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי שכל החלומות שחלמתי אני לעצמי [illegible] שחלמו אחרים עלי
בין בלילה הזה בין בלילות אחרות החלומות הטובים חזקם ואמצם כחלומותיו של יוסף ה
הצדיק ואם צריכים רפואה רפאם כמי מרה על ידי משה וכמימי יריחו על ידי אלישע ובמ
וכמרים מצרעתה וכנעמן מצרעתו וכחזקיהו מחליו · וכן יהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי
אבותי שתהפוך לי כל החלומות הרעים מרעה לטובה כמו שהפכת קללת בלעם הרשע לב
לברכה על ישראל שנאמר ולא אבה יי אלהיך לשמוע אל בלעם ויהפוך יי אלהיך לך את
הקללה לברכה כי אהבך יי אלהיך · אז תשמח בתולה במחול ובחורים וזקנים יחדו וה
והפכתי אבלם לששון ונחמתים ושמחתים מיגונם הפכת מספד למחול לי פתחת שקי ות
ותאזרני שמחה · וכן יהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי שתפרה אותי ואת אשתי
ואת בני ואת כל אשר יש לי ממות כשם שפרית את יונתן בן שאול ממות על ידי העם שנא
ויאמר העם אל שאול היונתן ימות אשר עשה הישועה הגדולה הזאת בישראל חלילה חי יי
אם יפול משערת ראשו ארצה כי עם אלהים עשה היום הזה ויפדו העם את יונתן ולא מת ·
פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי · ופדוי יי ישובון ובאו ציון ברנה ושמחת
עולם על ראשם ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה קרבה אל נפשי גאלה למען אויבי פ
פתני · יי אלהי שים עלי שלום ועל ביתי שלום ועל כל אשר יש לי שלום וקיים עלי ועל
זרעי ועל זרע זרעי מקרא שכתוב ואתה שלום וביתך שלום וכל אשר לך שלום · בורא ניב
שפתים שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר יי ורפאתיו ורוח לבשה את עמשאי ראש השל
השלישים לך דוד ועמך בן ישי שלום שלום לך ושלום לעזרך כי עזרך אלהיך ויקבלם ד
דוד ויתנם בראשי הגדוד · ואמרתם כה לחי ואתה שלום וביתך שלום וכל אשר לך שלום
יי עוז לעמו יתן יי יברך את עמו בשלום · יי מי יגור באהליך מי ישכון בהר
קדשך · הולך תמים ופועל צדק ודובר אמת בלבבו · לא רגל על לשונו לא עשה לרעהו
רעה וחרפה לא נשא על קרובו · נבזה בעיניו נמאס ואת יראה יי יכבד · נשבע להרע ולא י
ימיר כספו לא נתן בנשך ושוחד על נקי לא לקח עושה אלה לא ימוט לעולם · וכן יהי רצון
מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי שידא חלקי וחלק זרעי עם עושה אלה אשר לא ימוטו לעו
לעולם ולא יכלמו לנצח ולא יבשו עדי עד · יי רועי לא אחסר בנאות דשא ירביצני
על מי מנוחות ינהלני נפשי ישובב ינחני במעגלי צדק למען שמו · גם כי אלך בגיא צלמות
לא אירא רע כי אתה עמדי שבטך ומשענתך המה ינחמוני · תערוך לפני שלחן נגד צוררי
דשנת בשמן ראשי כוסי רויה · אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי ושבתי בבית יי לאורך ימ
ימים · והיו דברי אלה אשר התחננתי לפני יי קרובים אל יי אלהינו יומם ולילה
רשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל דבר יום ביומו · למען דעת כל עמי הארץ מי יי
הוא האלהים אין עוד · [illegible] אדם לבית הכנסת אחר [illegible]

רצון · כל החלומות יהי רצון מלפניך יי אל[illegible] חלם פמ

נסיות ובבתי מדרשות ואל תתן חלקי בבתי קרקסאות ולא בבתי תיאטראו
הן עמלין ואני עמל אני שמל לחיי העולם הבא והם עמלין לבאר שחת על כן
אשר יעצני אף לילות יסרוני כליותי הלא הם יורוני הלבבות יעירוני ולשחרים יזהירו
יאמרו לי עד מתי עצל תשכב קום קרא אל אלהיך אולי יתעשת האלהים לכן שויתי
יי לנגדי תמיד כי מימיני בל אמוט לכן שמח לבי ויגל כבודי אף בשרי ישכון לבטח כי ל
א תעזוב נפשי לשאול לא תתן חסידך לראות שחת תודיעני אורח חיים שובע שמחות
את פניך נעימות בימינך נצח ואני תפלתי לך יי עת רצון אלהים ברוב חסדך ענני בא
מת ישעך ואני ברוב חסדך אבא ביתיך אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך אשתחוה
אל היכל קדשך ואודה את שמך על חסדך ועל אמתך כי הגדלת על כל שמך אמרתך מ
ה טובו אהלך יעקב משכנותיך ישראל אבואה למשכנותיך אשתחוה להדום רגליך א
קדמה פניך בתודה בזמירות ארע לו יי אלהי ישועתי יום צעקתי בלילה נגדך בקראי ע
ני אלהי צדקי בצר הרחבת לי חנני ושמע תפלתי שמעה תפלתי יי ושועתי האזינה ואל
רמעתי אל תחרש הקשיבה לקול שועי מלכי ואלהי כי אליך אתפלל האזינה יי תפלתי ו
הקשיבה לקול תחנונותי האזינה יי תפלתי ואל תתעלם מתחנתי תבא לפניך תפלתי ה
טה אזנך לרנתי יי צבאות עמנו משגב לנו אלהי יעקב סלה יהי חסדך יי עליו כ
אשר יחלנו לך

אלו הן מבנים ומתים פסוקים עם סדר עם כן מבנים ומתים אותיות הייצא מן פסוקים ויסע ויבא ויט וכרמן בפסוק
הנה אנכי בא אלך בעב הענן יהם כנגד עב שמותיו של הקב"ה וכל פסוק יש בו הזכרת העם
ומבעה תיבות והאומרים בכל יום מ' בטח לו שהוא כן העולם הבא ויהיו נזון כל
אותו היום ומדרש הרב הגדול רבינו משה בר' נחמן זצ"ל

בעדי כבודי ומדים ראשי ואתה יי אל תרחק אילותי לעזרתי חושה
ליי מחסי ומצודתי אלהי אבטח בו שובה יי חלצה נפשי הושיעני למען חסדך

לפיכך

יהא אדם ירא שמים בסתר ומודה על האמת ודובר אמת בלבבו וישכים ויאמר: רבון כל
העולמים לא על צדקותינו אנחנו מפילים תחנוניו לפניך כי על רחמיך הרבים מה אנו מה
חיינו מה חסדנו מה כחינו מה גבורתינו מה נאמר לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו הלא כל
הגבורים כאין נגדך ואנשי השם כלא היו וחכמים כבלי מדע ונבונים כבלי השכל הלא כל מעשינו
תהו ובהו וימי חיינו הבל לפניך שכן כתוב בדברי קדשך ומותר האדם מן הבהמה אין כי ה
הכל הבל: אבל אנחנו עמך בני בריתך בני אברהם אוהבך שנשבעת לו בהר המוריה
זרע יצחק יחידך שנעקד על גבי מזבחך עדת יעקב בנך בכורך שבאהבתך שאהבת אותו ו
ומשמחתך ששמחת בו קראת אותו ישראל וישורון: לפיכך אנו חייבים להודות לך ול
ולשבחך ולפארך וליתן שבח והודאה לשמך וחייבים אנו לומר לפניך תמיד שמע בכל
יום אשרינו מה טוב חלקנו מה נעים גורלנו מה יפה מאד ירושתינו אשרינו שאנו משכימים
ומעריבים ערב ובקר תמיד בכל יום ומיחדים את שמך פעמים באהבה ואומרים שמע יש
ישראל יי אלהינו יי אחד: אתה הוא עד שלא נברא העולם ואתה הוא משנברא העולם
אתה הוא בעולם הזה ואתה הוא לעולם הבא קדש את שמך על מקדשי שמך קדש את שמ
שמך בעולמך ובישועתך תרים ותגביה קרננו ברוך מקדש שמו ברבים: אתה הוא
יי אלהינו בשמים ממעל ושמו השמים העליונים אתה הוא ראשון ואתה הוא אחרון ומבלע
ומבלעדיך אין אלהים קבץ קויך מארבע כנפות הארץ ידעו כל באי העולם כי אתה
הוא האלהים לבדך לכל ממלכות הארץ אתה עשית את השמים ואת הארץ ומי בכל מעשה
ידיך בעליונים או בתחתונים שיאמר לך מה תעשה אבינו שבשמים עשה עמנו בעבור כבוד
שמך האל הגדול הגבור והנורא וקיים עלינו מהרה מה שאמרת על ידי צפניה נביאך בעת
ההיא אביא אתכם ובעת קבצי אתכם כי אתן אתכם לשם ולתהלה לכל עמי הארץ בשוב
את שבותכם לעיניכם אמר יי

יי מלך יי מלך יי ימלך לעולם ועד יהי כבוד יי לעולם ישמח יי במעשיו ישמח ישראל ב
בעושיו בני ציון יגלו במלכם ימלוך יי לעולם אלהיך ציון לדור ודור הללויה ברוך יי א
אלהים אלהי ישראל עושה נפלאות לבדו וברוך שם כבודו לעולם וימלא כבודו את כל ה
הארץ אמן ואמן יי מלך גאות לבש לבש יי עז התאזר אף תכון תבל בל תמוט נכון
כסאך מאז מעולם אתה נשאו נהרות יי נשאו נהרות קולם ישאו נהרות דכים מקולות מ
מים רבים אדירים משברי ים אדיר במרום יי עדותיך נאמנו מאד לביתך נאוה קדש יי לאו
לאורך ימים הודו ליי קראו בשמו הודיעו בעמים עלילותיו שירו לו זמרו
לו שיחו בכל נפלאותיו התהללו בשם קדשו ישמח לב מבקשי יי דרשו יי ועזו בקשו פניו
תמיד זכרו נפלאותיו אשר עשה מופתיו ומשפטי פיהו זרע ישראל עבדו בני יעקב בחיריו
הוא יי אלהינו בכל הארץ משפטיו זכרו לעולם בריתו דבר צוה לאלף דור אשר כרת א
את אברהם ושבועתו ליצחק ויעמידה ליעקב לחק לישראל ברית עולם לאמר לך אתן א
את ארץ כנען חבל נחלתכם בהיותכם מתי מספר כמעט וגרים בה ויתהלכו מגוי אל גוי
ומממלכה אל עם אחר לא הניח לאיש לעשקם ויוכח עליהם מלכים אל תגעו במשיחי וב
ובנביאי אל תרעו שירו ליי כל הארץ בשרו מיום אל יום ישועתו ספרו בגוים את כבודו
בכל העמים נפלאותיו כי גדול יי ומהולל מאד ונורא הוא על כל אלהים כי כל אלהי העמ
העמים אלילים ויי שמים עשה הוד והדר לפניו עז וחדוה במקומו הבו ליי משפחות עמים
הבו ליי כבוד ועז הבו ליי כבוד שמו שאו מנחה ובואו לפניו השתחוו ליי בהדרת קדש
חילו מלפניו כל הארץ אף תכון תבל בל תמוט ישמחו השמים ותגל הארץ ואמרו בגוים
יי מלך ירעם הים ומלואו יעלץ השדה וכל אשר בו אז ירננו עצי היער מלפני יי כי בא ל
לשפוט את הארץ הודו ליי כי טוב כי לעולם חסדו ואמרו הושיענו אלהי ישענו וקבצנו
והצילנו מן הגוים להודות לשם קדשך להשתבח בתהלתיך ברוך יי אלהי ישראל מן העו
העולם ועד העולם ואמרו כל העם אמן והלל ליי

למנצח מזמור לדוד השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו מגיד הרקיע יום ליום יביע
אומר ולילה ללילה יחוה דעת אין אומר ואין דברים בלי נשמע קולם בכל הארץ יצא קוים
ובקצה תבל מלהם לשמש שם אהל בהם והוא כחתן יוצא מחופתו ישיש כגבור לרוץ אר
אורח מקצה השמים מוצאו ותקופתו על קצהם ואין נסתר מחמתו תורת יי תמימה משי
משיבת נפש עדות יי נאמנה מחכימת פתי פקודי יי ישרים משמחי לב מצות יי ברה מא
מאירת עינים יראת יי טהורה עומדת לעד משפטי יי אמת צדקו יחדו הנחמדים מזהב ומ
ומפז רב ומתוקים מדבש ונופת צופים גם עבדך נזהר בהם בשמרם עקב רב שגיאות מי י
יבין מנסתרות נקני גם מזדים חשוך עבדך אל ימשלו בי אז איתם ונקיתי מפשע רב יהיו ל
לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגואלי

ו מלך

ירגזו עמים ישב כרובים תנוט הארץ יי בציון גדול ורם הוא על כל ה
העמים יודו שמך גדול ונורא קדוש הוא ועז מלך משפט אהב אתה
כוננת מישרים משפט וצדקה ביעקב אתה עשית רוממו יי אלהינו והשתחוו להדום רגליו

קדוש הוא משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו קוראים אל יי והוא יענם בעמוד ענן
ידבר אלהם שמרו עדותיו וחק נתן להם · יי אלהינו אתה עניתם אל נושא היית להם ונוקם
על עלילותם · רוממו יי אלהינו והשתחוו להר קדשו כי קדוש יי אלהינו והוא רחום יכ
יכפר עון ולא ישחית והרבה להשיב אפו ולא יעיר כל חמתו זכור רחמיך יי וחסדיך כי מע
מעולם המה · אתה יי לא תכלא רחמיך ממני חסדך ואמתך תמיד יצרוני · תנו עוז לאלהים
על ישראל גאותו ועוזו בשחקים · נורא אלהים ממקדשיך אל ישראל הוא נותן עוז ותעצ
ותעצומות לעם ברוך אלהים : יי אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ יי צבאות עמ
עמנו משגב לנו אלהי יעקב סלה יי צבאות אשרי אדם בוטח בך · יי הפיר עצת גוים הניא
מחשבות עמים · עצת יי לעולם תעמוד מחשבות לבו לדור ודור קוה אל יי חזק ויאמץ לב
לבך וקוה אל יי · אל נקמות יי אל נקמות הופיע הנשא שופט הארץ השב גמול על גא
גאים · עזרינו אלהי ישעינו על דבר כבוד שמך והצילנו וכפר על חטאתינו למען שמך · וירם
קרן לעמו תהילה לכל חסידיו לבני ישראל עם קרובו הללויה מגדל עוז שם יי כו
ירוץ צדיק ונשגב עשה עמי אות לטובה ויראו שונאי ויבושו כי אתה יי עזרתני ונחמתני ו
ויראו בצר להם בשמעו את רנתם ויזכור להם בריתו וינחם כרוב חסדיו ויתן אותם לרחמים
לפני כל שוביהם הושיענו אלהי ישענו וקבצנו מן הגוים להודות לשם קדשיך להשתבח ב
בתהלתיך · אתה תקום תרחם ציון כי עת לחננה כי בא מועד וחפרה הלבנה ו
ובושה החמה כי מלך יי צבאות בהר ציון ובירושלם ונגד זקניו כבוד ואמר ביום ההוא הנה
אלהינו זה קוינו לו ויושיענו זה יי קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו · ברוך יי לעולם אמן
ואמן ברוך יי יום יום יעמס לנו האל ישועתינו סלה · ברוך יי אלהי ישראל מן העולם ועד
העולם ואמר כל העם אמן הללויה

ואחר שמלחחילין ברוך מאחר לחסר להן להפסיק האמירה ולעמוד בכתיפים כל [redacted] מתבח · ומי שלא לחפסר לו מלה
יפסיק ויטיח ומקבר ויאמר תהלה לדוד כלה וחותם ישתבח והנכון למעט אדם מעפקיו [redacted] לתפלל על הסדר

ברוך

שאמר והיה העולם ברוך אומר ועושה ברוך גוזר ומקיים ברוך אל
חי לעד וקיים לנצח ברוך עושה בראשית ברוך מרחם על הארץ ב
ברוך מרחם על הבריות ברוך משלם שכר טוב ליראיו ברוך פודה ומציל ברוך הוא וברוך
וברוך שמו · ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם האל המלך הגדול המשובח והמפואר
בפי עמו ובלשון כל חסידיו ועבדיו ובשירי דוד עבדך נהלל יי אלהינו ונשבחך ונרוממך
ונגדלך ונמליכך ונזכיר את שמך מלכנו אלהינו יחיד חי העולמים מלך משובח ומפואר
עדי עד שמך הגדול באי מלך מהולל בתושבחות : יהי כבוד יי
לעולם ישמח יי במעשיו יהי שם יי מבורך מעתה ועד עולם ממזרח שמש ועד מבואו מ
מהולל שם יי רם על כל גוים יי על השמים כבודו · יי שמך לעולם יי זכרך לדור ודור ·
יי בשמים הכין כסאו ומלכותו בכל משלה ישמחו השמים ותגל הארץ ויאמרו בגוים יי מל
מלך יי מלך יי ימלוך לעולם ועד · יי מלך עולם ועד אבדו גוים מארצו ·
יי הפיר עצת גוים הניא מחשבות עמים עוצו עצה ותופר דברו דבר ולא יקום כי עמנו אל

ות מחשבות מ׳ ביאיש ומעצ׳ הוא תקום עצת יי׳ עולם תעמוד מחשבות לבו לדור ו
דור · כי הוא אמר ויהי הוא צוה ויעמוד כי בחר יי׳ בציון אוה למושב לו כי יעקב בחר לו י
ה ישראל לסגולתו כי לא יטוש יי׳ עמו ונחלתו לא
ישוב · והוא רחום יכפר עון ולא ישחית והרבה להשיב אפו ולא יעיר כל חמתו · אשרי תמ
תמימי דרך ההולכים בתורת יי׳ · אשרי נוצרי עדותיו בכל לב יבקשוהו · אשרי העם שבכה
לו אשרי העם שיי׳ אלהיו ·

תהלה

לדוד ארוממך אלוהי המלך ואברכה שמ
שמך לעולם ועד בכל יום אברכך ואהללה שמך לעולם ועד · גדול
יי׳ ומהולל מאד ולגדלתו אין חקר · דור לדור ישבח מעשיך וגבורותיך יגידו הדר כבוד
הודך ודברי נפלאותיך אשיחה · ועזוז נוראותיך יאמרו וגדולתך אספרנה · זכר רב טובך
ביטו וצדקתך ירננו חנון ורחום יי׳ ארך אפים וגדל חסד · טוב יי׳ לכל ורחמיו על כל מע
מעשיו · יודוך יי׳ כל מעשיך וחסידיך יברכוכה כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו · ל
להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו מלכותך מלכות כל עולמים וממשלתך
בכל דור ודור · סומך יי׳ לכל הנופלים וזוקף לכל הכפופים · עיני כל אליך ישבירו ואתה נו
תן להם את אכלם בעתו · פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון · צדיק יי׳ בכל דרכיו וח
וחסיד בכל מעשיו · קרוב יי׳ לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת · רצון יראיו יעשה ואת
שועתם ישמע ויושיעם · שומר יי׳ את כל אוהביו ואת כל הרשעים ישמיד · תהלת יי׳ ידבר פי
ויברך כל בשר שם קדשו לעולם ועד ואנחנו נברך יה מעתה ועד עולם הללויה

הללויה הללי נפשי את יי׳ אהללה את יי׳ בחיי אזמרה לאלהי בעודי · אל תבטחו בנד
בנדיבים בבן אדם שאין לו תשועה תצא רוחו ישוב לאדמתו ביום ההוא אבדו עשתונותיו
אשרי שאל יעקב בעזרו שברו על יי׳ אלהיו עושה שמים וארץ את הים ואת כל אשר בם · ה
השומר אמת לעולם עושה משפט לעשוקים נותן לחם לרעבים יי׳ מתיר אסורים יי׳ פוקח ע
עורים יי׳ זוקף כפופים יי׳ אוהב צדיקים יי׳ שומר את גרים יתום ואלמנה יעודד ודרך רש
רשעים יעות · ימלוך יי׳ לעולם אלהיך ציון לדור ודור הללויה ·

הללויה
כי טוב זמרה אלהינו כי נעים נאוה תהלה · בונה ירושלם יי׳ נדחי ישראל יכנס · הרופא לש
לשבורי לב ומחבש לעצבותם · מונה מספר לכוכבים לכלם שמות יקרא · גדול אדוננו ורב כ
כח לתבונתו אין מספר · מעודד ענוים יי׳ משפיל רשעים עדי ארץ · ענו ליי׳ בתודה זמרו ל
לאלהינו בכנור המכסה שמים בעבים המכין לארץ מטר המצמיח הרים חציר הנותן לבהמה
לחמה לבני עורב אשר יקראו · לא בגבורת הסוס יחפץ לא בשוקי האיש ירצה · רוצה יי׳ את
יראיו את המיחלים לחסדו · שבחי ירושלם את יי׳ הללי אלהיך ציון · כי חזק בריחי שעריך ב
ברך בניך בקרבך · השם גבולך שלום · חלב חטים ישביעך · השולח אמרתו ארץ עד מהרה
ירוץ דברו · הנותן שלג כצמר כפור כאפר יפזר · משליך קרחו כפתים לפני קרתו מי
ישלח דברו וימסם · ישב רוחו יזלו מים · מגיד דבריו ליעקב חקיו ומשפטיו לישראל · לא עשה
כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום · הללויה הללו את יי׳ מן השמים · הללוהו
במרומים · הללוהו כל מלאכיו · הללוהו כל צבאיו · הללוהו שמש וירח · הללוהו כל כוכבי או

מחפ׳ הגדל ע׳ ב׳ ע׳ ר

הללוהו שמי השמים והמים אשר מעל השמים׃ יהללו את שם יי׳ כי הוא צוה ונברא׃ ויעמידם
לעד לעולם חק נתן ולא יעבור׃ הללו את יי׳ מן הארץ תנינים וכל תהומות׃ אש וברד שלג
וקיטור רוח סערה עשה דברו׃ ההרים וכל גבעות׃ עץ פרי וכל ארזים׃ החיה וכל בהמה׃ רמש
וצפור כנף׃ מלכי ארץ וכל לאומים׃ שרים וכל שופטי ארץ׃ בחורים וגם בתולות׃ זקנים עם נ
נערים׃ יהללו את שם יי׳ כי נשגב שמו לבדו׃ הודו על ארץ ושמים׃ וירם קרן לעמו׃ תהלה ל
לכל חסידיו׃ לבני ישראל עם קרובו׃ הללויה׃ הללויה׃ שירו ליי׳ שיר חדש׃ תה
תהלתו בקהל חסידים׃ ישמח ישראל בעשיו׃ בני ציון יגילו במלכם׃ יהללו שמו במחול׃ בתוף
וכנור׃ יזמרו לו׃ כי רוצה׃ יי׳ בעמו׃ יפאר ענוים׃ בישועה׃ יעלזו חסידים׃ בכבוד׃ ירננו על משכ
משכבותם׃ רוממות אל בגרונם׃ וחרב פיפיות׃ בידם׃ לעשות נקמה׃ בגוים׃ תוכחות׃ בלאומים
לאסור מלכיהם׃ בזיקים׃ ונכבדיהם׃ בכבלי׃ ברזל׃ לעשות׃ בהם׃ משפט כתוב׃ הדר׃ הוא לכל ח
חסידיו׃ הללויה׃ הללויה׃ הללו אל בקדשו׃ הללוהו׃ ברקיע עוזו׃ הללוהו
בגבורותיו׃ הללוהו׃ כרוב גדלו׃ הללוהו׃ בתקע שופר׃ הללוהו׃ בנבל וכנור׃ הללוהו׃ בתוף ומ
ומחול׃ הללוהו׃ במנים׃ ועוגב׃ הללוהו׃ בצלצלי שמע׃ הללוהו׃ בצלצלי תרועה׃ כל הנשמה׃ ת
תהלל יה׃ הללויה׃ ברוך יי׳ לעולם אמן ואמן׃ ימלוך יי׳ לעולם אמן ואמן׃ ויברך
דוד את יי׳ לעיני כל הקהל׃ ויאמר דוד׃ ברוך אתה יי׳ אלהי ישראל אבינו׃ מעולם ועד עולם
לך יי׳ הגדולה׃ והגבורה׃ והתפארת׃ והנצח׃ וההוד׃ כי כל בשמים׃ ובארץ׃ לך יי׳ הממלכה׃ וה
והמתנשא׃ לכל לראש׃ והעושר׃ והכבוד׃ מלפניך׃ ואתה׃ משל בכל׃ ובידך׃ כח׃ וגבורה׃ וביד׃
לגדל׃ ולחזק׃ לכל׃ ועתה׃ אלהינו׃ מודים׃ אנחנו׃ לך׃ ומברכים׃ לשם תפארתך׃ ויברכו׃ שם כב
כבודך׃ ומרומם׃ על כל׃ ברכה׃ ותהלה׃ אתה הוא׃ יי׳ לבדך׃ אתה עשית׃ את השמים׃ שמי׃ השמ
השמים׃ וכל צבאם׃ הארץ׃ וכל אשר עליה׃ הימים׃ וכל אשר בהם׃ ואתה מחיה׃ את כלם׃ וצבא
השמים׃ לך׃ משתחוים׃ **ובני** ישראל׃ הלכו׃ ביבשה׃ בתוך הים׃ והמים׃ להם׃ חומה׃ מ
מימינם׃ ומשמאלם׃ וישע׃ יי׳ ביום׃ ההוא׃ את ישראל׃ מיד מצרים׃ וירא׃ ישר
ישראל׃ את מצרים׃ מת׃ על שפת הים׃ וירא׃ ישראל׃ את היד הגדולה׃ אשר עשה׃ יי׳ במצרים׃
ויירא׃ העם׃ את יי׳ ויאמינו׃ ביי׳ ובמשה׃ עבדו׃

אז׃ ישיר׃ משה׃ ובני׃ ישראל׃ את השירה׃ הזאת׃ ליי׳ ויאמרו׃ לאמר׃ אשירה׃ ליי׳ כי
גאה׃ גאה׃ סוס׃ ורוכבו׃ רמה׃ בים׃ עזי׃ וזמרת׃ יה׃ ויהי׃ לי׃ לישועה׃
זה׃ אלי׃ ואנוהו׃ אלהי׃ אבי׃ וארוממנהו׃ יי׳ איש׃ מלחמה׃ יי׳ שמו׃ מרכבות׃ פרעה׃
וחילו׃ ירה׃ בים׃ ומבחר׃ שלישיו׃ טובעו׃ בים׃ סוף׃ תהומות׃ יכסיומו
ירדו׃ במצולות׃ כמו אבן׃ ימינך׃ יי׳ נאדרי׃ בכח׃ ימינך׃ יי׳ תרעץ׃ אויב׃ וברוב
גאונך׃ תהרוס׃ קמיך׃ תשלח׃ חרונך׃ יאכלמו׃ כקש׃ וברוח
אפיך׃ נערמו׃ מים׃ נצבו׃ כמו נד׃ נזלים׃ קפאו׃ תהומות׃ בלב׃ ים׃ אמר
אויב׃ ארדוף׃ אשיג׃ אחלק׃ שלל׃ תמלאמו׃ נפשי׃ אריק׃ חרבי׃ תורישמו
ידי׃ נשפת׃ בחיחך׃ כסמו׃ ים׃ צללו׃ כעופרת׃ במים׃ אדירים׃ מי׃ כמכה׃ באלים
יי׳ מי׃ כמכה׃ נאדר׃ בקדש׃ נורא׃ תהלות׃ עשה׃ פלא׃ נטית׃ ימינך׃

תִּבְלָעֵמוֹ אֶרֶץ · נָחִיתָ בְחַסְדְּךָ עַם זוּ גָּאַלְתָּ נֵהַלְתָּ בְעֻזְּךָ אֶל נְוֵה קָדְשֶׁךָ · שָׁמְעוּ
עַמִּים יִרְגָּזוּן חִיל אָחַז יוֹשְׁבֵי פְלֶשֶׁת אָז נִבְהֲלוּ אַלּוּפֵי אֱדוֹם אֵלַי
מוֹאָב יֹאחֲזֵמוֹ רָעַד נָמֹגוּ כָּל יוֹשְׁבֵי כְנָעַן · תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וָפַחַד
בִּגְדוֹל זְרוֹעֲךָ יִדְּמוּ כָאֶבֶן עַד יַעֲבֹר עַמְּךָ יְיָ עַד יַעֲבֹר
עַם זוּ קָנִיתָ · תְּבִיאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר נַחֲלָתְךָ מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ
יְיָ מִקְדָּשׁ יְיָ כּוֹנְנוּ יָדֶיךָ · יְיָ יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד : יְיָ מֶלֶךְ יְיָ
מָלַךְ יְיָ יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד · כִּי לַיְיָ הַמְּלוּכָה וּמֹשֵׁל בַּגּוֹיִם וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפּוֹט
אֶת הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַיְיָ הַמְּלוּכָה · וְכָתוּב וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ א
אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד ·

יעידון

יַגִּידוּן כֻּלָּם כְּאֶחָד יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד ·
שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת שְׁבִילֶיךָ · לְכָל מֵבִין יְסוֹדָם יְסַפְּרוּ גְּדֻלָּתֶךָ · מֵהֶם יָכִ
יָכִירוּ כִּי הַכֹּל שֶׁלָּךְ · וְאַתָּה הָאֵל הַמְיֻחָד · יעידון יגידון
לְבָבוֹת בְּחִשְׁבָּם עוֹלָם בָּנוּי · יִמָּצְאוּ כָל יֵשׁ בְּלִתְּךָ שָׁוֶה בְּמִסְפַּר בְּמִשְׁקַל הַכֹּל מָטֶה · כֻּלָּם נִתְּנוּ
מְרוּעָה אֶחָד · יעידון יגידון
מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף יֵשׁ לָךְ סִימָן · מִזְּרָח וּמַעֲרָב צָפוֹן וְתֵימָן · שֶׁהַכֹּל וְתֵבֵל לָךְ עֵד נֶאֱמָן מִזֶּה אֶחָד
וּמִזֶּה אֶחָד יעידון יגידון
הַכֹּל מִמְּךָ נִגְבָּר גְּבוּר אַתָּה תַּעֲמוֹד וְהֵם יֹאבְדוּ אָבוֹד · לָכֵן כָּל יְצִיר לְךָ יִתֵּן כָּבוֹד מֵרֹאשׁ וְעַד
סוֹף הֲלֹא אַב אֶחָד יעידון יגידון
וּבְתוֹרָתְךָ כָּתוּב לֵאמֹר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד ·
יְהִי חַסְדְּךָ יְיָ עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ · מַלְכוּתְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מַלְכוּת כָּל עוֹל
עוֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ מַלְכוּתוֹ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁאַתָּה הוּא אַדִּיר בְּקְדוּשָׁה וּלְךָ נָאֶה הַמְּלוּכָה ה
הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ : יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לַעַד מַלְכֵּנוּ הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ בַּשָּׁמַיִם
וּבָאָרֶץ כִּי לְךָ נָאֶה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שִׁיר וְשֶׁבַח הַלֵּל וְזִמְרָה בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת עַתָּ
וּמֶמְשָׁלָה נֶצַח וּגְדֻלָּה וּגְבוּרָה תְּהִלָּה וְתִפְאֶרֶת קְדוּשָׁה וּמַלְכוּת מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם בָּאֵי מֶלֶךְ
מְהֻלָּל בַּתֻּשְׁבָּחוֹת אֵל הַהוֹדָאוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זִמְרָה מֶלֶךְ אֵל חַי לָעוֹלָמִים
אָמֵן :

ולא יש בבית הכנסת עשרה בני אדם ישראלים נשלים בני אלף עשרה. ולמעלה פקחים ולא סומים · עומד החזן כנ
כשחוזר ומצוטף מטליתו ויורד לפני הארון מבו ספר תורה ומכין רגלי הכסא דרוגתיו ומנעים קולו ומכוין לבו וש
ונפתיו יחד ונאמר בראיה ובדיקה ברית ובזיע ואחיר ישתבח · קדיש וברכו יהי שלם כל סדר התפלה ולא לא מס
עשרה בני אדם נדולים כל אחד ואחד · ומתפלל לעצמו ואחיר ישתבח ולאנו אחיר קדיש ומברך ואחיר יהי שלם ולאנו לא
אומר קדושה אלא מדלג ואומר עונים בדיקה ואומרים קדוש וברך לאל ברוך נעימות יתנו ונים כל סדר התפלה עם כ
כשמתפללין בעשרה ברוך כל אחד ואחד ללחוש עם החזן ישתבח ויבר אחר אהבת עולם וקדיש עומד אחת ויביב מהרי כל
אחד ואחד חייב לברך לעצמו קם וברכותיה · ואמר לחזן לרד לפני התיבה בנלוי הדלא · וברך לאחיו תפלין לפ אחת
קדוש שיתגדל יעבר אחר · לפי שאסור לקרות קריאת שמע בלא תפלין · כמו שאמרו רבותינו זל הקורא קריאת שמע בלא
תפלין כאילו מעיד עדות שקר בעצמו מלבד לא חלא מן הסטורין דהייבו שאינו יכול לעמדן בטהרה אז בכוונה · והלא
והמתמיד על עצמו להניח קדוש שיתגדל המתמיד יחלנו ברכות על רלנו · ואומר החזן

יתגדל

ויתקדש שמיה רבא בעלמא דברא כרעותיה וימליך מלכותיה בחייכון
וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן · יהא
שמיה רבא מברך לעלם לעלמי עלמיא יתברך ויתשבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא
ויתעלה ויתהדר ויתהלל שמיה דקודשא בריך הוא · לעלא לעלא מן כל ברכתא ושירתא
תושבחתא ונחמתא דאמירן בעלמא ואמרו אמן:

ולרבע כריעות יש בקדיש הראשונה יתגדל ויתקדש שמיה רבא · השנייה בעגלא
ובזמן קריב · השלישית יתברך ויתשבח עד ויתהלל · הרביעית תושבחתא ונחמתא · ובעת שהחזן אומר יתגדל הצבור לא
לוחשין ואתה יגדל נא כחך · וכשהוא אומר בחייכון וביומיכון לוחשין זכור רחמיך ה' וחסדיך כי מעולם הם וכשהוא
אומר יתברך לוחשין יתברך שמיה דקודשא בריך הוא · וכיון שהחזן מתחיל יתגדל אסורין הצבור להפסיק לדבר בטיחת
חולין עד לעילא · וכורע החזן כריעה גדולה ואומר בנעימה

ברכו את יי המבורך: והצבור עונין ברוך יי המבורך לעולם ועד:

וכשהחזן אומר ברכו הצבור לוחשין ברכי נפשי את ה' וכל קרבי את שם קדשו · ואומר החזן והצבור לוחשין עמו

ברוך

אתה יי אלהינו מלך העולם יוצר אור ובורא חשך עושה שלום ובורא את
הכל המאיר לארץ ולדרים עליה במחדש טובו בכל יום תמיד מעשה בראשית · מה רבו מעשיך יי כלם בחכמה עשית מלאה הארץ קנינך המלך המרומם לבדו
מאז המהלל המשובח והמפואר והמתנשא מימות עולם אלהי עולם ברחמיך הרבים רחם
עלינו אדון עזינו צור משגבנו מגן ישענו משגב בעדינו · אל ברוך גדול דעה הכין ופעל ז
זהרי חמה טוב יצר כבוד לשמו מאורות נתן סביבות עזו פנות צבאות קדושים רוממי שדי
תמיד יספרו כבוד אל וקדושתו · יתברך יי אלהינו בשמים ממעל ועל הארץ מתחת ועל
כל שבח מעשה ידיך והמאורות אשר יצרת גם המה יפארוך סלה · יתברך צורנו מלכנו ו
וגואלנו בורא קדושים ישתבח ויתפאר שמך מלכנו יוצר משרתים ואשר משרתיו כלם עומדי
רום עולם ומשמיעים ביראה יחד בקול דברי אלהים חיים ומלך עולם · כלם אהובים כלם
ברורים כלם גבורים כלם עושים באימה וביראה רצון קוניהם · וכלם פותחים את פיהם בק
בקדושה ובטהרה ומברכים ומשבחים ומפארים ומקדישים את שם המלך הגדול הגבור וה
והנורא קדוש הוא · וכלם מקבלים עליהם עול מלכות שמים זה מזה ונותנים רשות
זה לזה להקדיש ליוצרם בנחת רוח בשפה ברורה בנעימה ובקדושה כלם כאחד עונים בי
ביראה ואומרים קדוש קדוש קדוש יי צבאות מלא כל הארץ כבודו · והאופנים
והחיות הקדש כלם ברעש גדול מתנשאים לעומתם משבחים ואומרים ברוך כבוד יי ממק
ממקומו: לאל ברוך נעימות יתנו למלך אל חי וקיים זמירות יאמרו ותושבחות י
ישמיעו כי הוא לבדו פועל גבורות עושה חדשות בעל מלחמות זורע צדקות נורא תהלות
בורא רפואות מצמיח ישועות אדון הנפלאות המחדש טובו בכל יום תמיד מעשה בראשית
כאמור לעושה אורים גדולים כי לעולם חסדו ובחסדו נתנם להאיר על הארץ באי יוצר המ
המאורות: אהבת עולם אהבתנו יי אלהינו חמלה גדולה יתרה חמלת עלינו
אבינו מלכנו בעבור אבותינו שבטחו בך ותלמדם לעשות חקי חיים כן תחננו

וְתַלְמִדֵנוּ אָבִינוּ אַב הָרַחֲמָן הַמְרֻבֶּה רַחֵם נָא עָלֵינוּ וְתֵן בְּלִבֵּנוּ לְהָבִין וְלְהַשְׂכִּיל הַלְשָׁמוֹעַ לִלְמוֹד
וּלְלַמֵּד לִשְׁמוֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ בְּאַהֲבָה וְאֵימָה עֵינֵינוּ
בְּמִצְוֹתֶיךָ וְדַבֵּק לְבֵנוּ לְיִרְאָתֶךָ וְיַחֵד לְבָבֵנוּ לְאַהֲבָה וְלִירָאָה אֶת שְׁמֶךָ כִּי שֵׁם קָדְשְׁךָ הַגָּדוֹל
בָּאֱמֶת נִקְרָא עָלֵינוּ עֲשֵׂה עִמָּנוּ בַּעֲבוּר כְּבוֹד שִׁמְךָ הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא מִדָּה בְּאַהֲבָה
תָּרִים קַרְנֵנוּ וּתְמַלֵּךְ עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שִׁמְךָ כִּי בְךָ בָטָחְנוּ לֹא נֵבוֹשׁ וּבְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל
הָסִינוּ לֹא נִכָּלֵם וְלֹא נִכָּשֵׁל לָעַד וְלָעוֹלְמֵי עַד כִּי אָבִינוּ וַאֲדוֹנֵינוּ אַתָּה וְרַחֲמֶיךָ וְחֲסָדֶיךָ הַרְ
הַרְבִּים אַל יַעַזְבוּנוּ נֵצַח סֶלָה וָעֶד וְנָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתֶךָ וְהָבֵא עָלֵינוּ בְּרָכָה וְשָׁלוֹם מִן
מִדָּה מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ וְתוֹלִיכֵנוּ מִדָּה קוֹמְמִיּוּת לְאַרְצֵנוּ כִּי אֵל פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת אָתָּה וּב
וּבָנוּ בָחַרְתָּ מִכָּל עַם וָלָשׁוֹן וְקֵרַבְתָּנוּ לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל סֶלָה בֶּאֱמֶת לְהוֹדוֹת לְךָ וּלְיַחֶדְךָ בְּאֱמֶת
וּבְאַהֲבָה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה ·

וקורין קריאת שמע קול אחד בכוונה ובנעימה וצריך הקורא את שמע לפרס האותיות בפיו ובספיקו ליתן ריוח בין הדב
הדבקים כגון על לבבך בכל לבבך בכל לבבכם עשב בשדך והדומה להם · וצריך להאריך בדלת על אחד כדי שיתקיים לתעלה ולתחתה
לאחר ויהיו פיו ולבו שוין בכונה אחת · וצריך להאריך בדלת על אחד כדי שיתקיים לתעלה ולתחתה
ובארבע רוחות העולם ברוחה לו בתשובה ובלבד שלא יהפוך בדרך והתהלך בדרך וכא
לקרות את שמע אסור לו לקרות פסוק ראשון כשהוא מהלך אלא צריך לו לעמוד
עד שיקרא פרק ראשון או פסוק ראשון · וכן מי שקורא את שמע וכא
בבית הכנסת ובאין נכרי לקרות קריאת שמע קורא עמהם
פרק ראשון או פסוק ראשון · וצריך לומר ברוך
שם כבוד מלכותו לעולם ועד בלחישה ·

אלא יכוין שיקרא הוא על לבבך · אלא שמפסיק מעט בין הוא ובין על לבבך · וכן מפסיק מעט בין אמר אנכי מצוה
אתכם היום ובין לאהבה את ה' · וצריך לפרש ולדרוש אף אלא אמר נחרף · והקורא את שמע וטעה באמצע הפרק
חוזר לראש הפרק · אם אינו יודע לאי זה פרק טעה חוזר לפרק ראשון אם טעה בין וכתבתם ראשון לבני
חוזר לראשון ואם התחיל לומר יכבה אינו חוזר · וצריך להיות בכוונה לומר תוכיר

וזהו סדר קריאת שמע — אל מלך נאמן

שמע

יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד · בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד · וְאָהַבְתָּ
אֵת יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדֶךָ · וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל לְבָבֶךָ וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ
וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדֶךָ וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ וּכְתַבְתָּם עַל מְזוּזוֹת
בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ · וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה
אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת יְיָ אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל לְבַבְכֶם וּבְכָל נַפְשְׁכֶם וְנָתַתִּי מְטַר אַרְצְכֶם
בְּעִתּוֹ יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ
וְשָׂבָעְתָּ · הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן יִפְתֶּה לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם
וְחָרָה אַף יְיָ בָּכֶם וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה
מֵעַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר יְיָ נֹתֵן לָכֶם וְשַׂמְתֶּם אֶת דְּבָרַי אֵלֶּה עַל לְבַבְכֶם וְעַל נַפְשְׁכֶם
וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר
בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ וּכְתַבְתָּם עַל מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ ·

לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְיָ לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם
עַל הָאָרֶץ׃ וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם
צִיצִת עַל כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת וּרְאִיתֶם
אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת יְיָ וַעֲשִׂיתֶם אוֹתָם וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם
אֲשֶׁר אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת כָּל מִצְוֹתָי וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם
לֵאלֹהֵיכֶם אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְיָ אֱל
אֱלֹהֵיכֶם אֱמֶת׃ וְיַצִּיב וְנָכוֹן וְקַיָּם וְיָשָׁר וְנֶאֱמָן וְאָהוּב וְחָבִיב וְנֶחְמָד וְנָעִים וְנוֹרָא
וְאַדִּיר וּמְתֻקָּן וּמְקֻבָּל וְטוֹב וְיָפֶה הַדָּבָר הַזֶּה עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד׃ אֱמֶת הוּא אֱלֹהֵי עוֹ
עוֹלָם מַלְכֵּנוּ צוּר יַעֲקֹב מָגֵן יִשְׁעֵנוּ לְדוֹר וָדוֹר הוּא קַיָּם וּשְׁמוֹ קַיָּם וְכִסְאוֹ נָכוֹן וּמַלְכוּתוֹ וְ
וֶאֱמוּנָתוֹ לָעַד קַיֶּמֶת׃ וּדְבָרָיו חַיִּים וְקַיָּמִים וְנֶאֱמָנִים וְנֶחְמָדִים לָעַד וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים עָלֵינוּ וְ
עַל אֲבוֹתֵינוּ עַל בָּנֵינוּ וְעַל דּוֹרוֹתֵינוּ וְעַל כָּל דּוֹרוֹת זֶרַע יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ׃ עַל הָרִאשׁוֹנִים וְעַל
הָאַחֲרוֹנִים דָּבָר טוֹב וְקַיָּם אֱמֶת וֶאֱמוּנָה חֹק נָתַן וְלֹא יַעֲבוֹר׃ אֱמֶת שֶׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְ
מַלְכֵּנוּ מֶלֶךְ אֲבוֹתֵינוּ גּוֹאֲלֵינוּ גּוֹאֵל אֲבוֹתֵינוּ צוּרֵנוּ צוּר יִשְׁעֵנוּ פּוֹדֵינוּ וּמַצִּילֵנוּ מֵעוֹלָם
הוּא שְׁמֶךָ וְאֵין אֱלֹהִים עוֹד זוּלָתֶךָ׃ עֶזְרַת אֲבוֹתֵינוּ אַתָּה הוּא מֵעוֹלָם מָגֵן וּמוֹשִׁיעַ
לִבְנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בְּרוּם עוֹלָם מוֹשָׁבֶךָ וּמִשְׁפָּטֶיךָ וְצִדְקָתְךָ עַד אַפְסֵי אָרֶץ׃
אַשְׁרֵי אִישׁ שֶׁיִּשְׁמַע אֶל מִצְוֹתֶיךָ וְתוֹרָתְךָ וּדְבָרְךָ יָשִׂים עַל לִבּוֹ אֱמֶת אַתָּה הוּא אָדוֹן לְעַמֶּךָ וְ
וּמֶלֶךְ גָּדוֹל וְגִבּוֹר לָרִיב אֶת רִיבָם׃ אֱמֶת אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין
לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ בְּמִצְרַיִם נִגְלֵית כָּל בְּכוֹרֶם הֲרֹגֶת בְּכוֹרֶךָ גְּאֻלַּת יָם סוּף בָּקְעַת זֵדִים
זֵדִים טְבִעַת יָם רִיבְּשָׁה שִׁמְּתָ יְדִידִים עָבְרוּ וַיְכַסּוּ מַיִם צָרֵיהֶם אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתָר וְעַל זֹאת
שִׁבְּחוּ אֲהוּבִים לָאֵל וְנָתְנוּ יְדִידִים זְמִירוֹת שִׁירוֹת וְתֻשְׁבָּחוֹת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְמֶלֶךְ אֵל רָם
וְנִשָּׂא חַי וְקַיָּם גָּדוֹל וְנוֹרָא מַשְׁפִּיל גֵּאִים כַּגְּבִיהַּ שְׁפָלִים מוֹצִא אֲסִירִים וּפוֹדֶה עֲנָוִים וְעוֹזֵר דַּל
דַּלִּים וְשׁוֹנֶה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּעֵת שַׁוְּעָם אֵלָיו תְּהִלָּה לְאֵל עֶלְיוֹן בָּרוּךְ הוּא מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְ
לְךָ עָנוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻּלָּם׃ מִי כָמֹכָה בָּאֵלִים יְיָ מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא
תְּהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא׃ שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְּחוּ גְאוּלִים לְשִׁמְךָ עַל שְׂפַת הַיָּם יַחַד כֻּלָּם הוֹדוּ וְהִ
וְהִמְלִיכוּ וְאָמְרוּ יְיָ יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד׃ בְּגָלֶל אֲבוֹת תּוֹשִׁיעַ בָּנִים וּתְבִיא גְאוּלָה לִבְנֵי בְנֵיהֶם
כִּי מֵעוֹלָם אַתָּה גּוֹאֵל בָּאֵי גָאֵל יִשְׂרָאֵל׃

ועומדין ומתפללין בלחש לחם לחם בתקומו המיוחד לו להתפלל שם ואסור להפסיק ולדבר בין גאולה לתפלה רק לע
לעבוד קדים לו קדמה לו ברכו ומודים מוחר׃ והמתפלל צריך מיכון רגליו כ לחת וכופף ורועותיו ומכוין לבו וש
נפתיו יחד ויעמוד בלימה וכיראה ולא יבחק ברגליו ולא יפהק בפיו׃ כזדמן לו רוק לא ירוק לפניו ולא לימינו אלא ל
רוק לאחריו או לשמאלו לא מכלינו ולא יעטם בתפלתו עטום מלמטה׃ כא לו עטום ואינו יכול לעמוד על עצמו לא ס
סמכם והתעטם שם יכול להרחיק מרחוק לאחוריו ארבע אמות ועומד שם עד שיכלה הריח ומחזר למקומו הראשון׃
ואם אינו יכול להרחיק עומד במקומו וממתין עד שיכלה הריח ואומר רבון כל העולמים יצריתנו נקבים נקבים וחלולים
חלולים גלוי וידוע לפניך חרפתנו וכלמתנו בחיינו חרפה וכלמה במיתתנו ריחה ותולעה׃ וגו׳ תפלתי׃ לפיכך צריך
אדם לכרוך נקביו היטב עד שילך לבית הכנסת להתפלל׃ ואסור לאדם לאחז תכוך או ספר תורה בחיקו או סכין וקע
וקטרה וכסר ומצנת בידו כשהוא מתפלל׃ וצריך להרחיק מן הצואה ומתימי רגלים ארבע אמות׃ ומיתי רגלים סמתן
בהם מיד אפי׳ כל שהוא אינו צריך להרחיק׃ והמתפלל כשהוא מכור לא יצא וצריך לחזור ולהתפלל׃ וצריך המתפלל
שיהא אחר חבר לו על מתכיו ואסור להתפלל כנגד בני ערוס או לקדוק את פתח וכל מכן כנגד ישראל ערוס׃ וכן כ

כנגד אמה וכן כנגד חזה אפי' הוא עולה מן הכהר · היה מתפלל ונצה חוזר למקום מטעה · היה מתפלל ונזכר שהיה
מהתפלל פוסק ואפי' באמצע ברכה · ואסור לשנות תוך ארבע אמות של תפלה או לעבור כנגד המתפללין כתוך ד'
ארבע אמות · ואין המתפלל רשאי להנביה קולו בתפלתו · והמתפלל כורע כמנהג אברהם תחלה וסוף ובמודים תחלה
וסוף · ומצות כריעה עד שיתפקפקו כל חליות שבשדרה וכשהוא כורע כורע בברך וזקוף בשם וכורע בכת אחת וזקוף
מעט מעט · היה מתפלל והעבור עוכרין קדושה או קדיש לא יפסיק ויענה עמהן אבל הוא מפסיק ומומע ונומ' תפלתו
ומוחר לענות קדושה עם הציבור כין תחיה מתים והאל הקדוש ואינה חשובה הפסק · אבל כין שאר הברכות לא יפסיק · וזו היא תפלת לחש

יי שפתי תפתח ופי יגיד תהילתיך

ברוך אתה יי אלהינו ואלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב האל
הגדול הגבור והנורא אל עליון גומל חסדים טובים וקונה את הכל וזוכר
חסדי אבות ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה מלך גואל עוזר ומושיע ומגן ברוך
אתה יי מגן אברהם · אתה גבור לעולם יי מחיה מתים אתה רב להושיע משיב
הרוח ומוריד הגשם מכלכל חיים בחסד מחיה מתים ברחמים רבים סומך נופלים ורופא ח
חולים מתיר אסורים ומקיים אמונתו לישני עפר מי כמוך בעל גבורות ומי דומה לך מלך
ממית ומחיה ומצמיח לנו ישועה ברוב ונאמן אתה להחיות מתים ברוך אתה יי מחיה המתים

כתר יתגו לך המוני מעלה עם קבוצי מטה יחד כלם קדושה לך ישלשו כמה שנ
שנאמר על יד נביאך וקרא זה אל זה ואמר קדוש קדוש קדוש יי צבאות מ
מלא כל הארץ כבודו · לעומתם ברוך יאמרו · ברוך כבוד יי ממקומו · ובדברי קדשך
כתוב לאמר · ימלוך יי לעולם אלהיך ציון לדור ודור הללויה · לדור ודור נגדיל
לאל כי הוא לבדו גדול וקדוש ושבחך אלהינו מפינו לא ימוש לעולם ועד כי אל מלך גד
גדול וקדוש אתה ברוך אתה יי האל הקדוש · אתה חונן לאדם דעת ומלמד
לאנוש בינה וחננו מאתך דעה ובינה והשכל ברוך אתה יי חונן הדעת · השיבנו
אבינו לתורתך וקרבנו מלכנו לעבודתך והחזירנו בתשובה שלמה לפ
לפניך ברוך אתה יי הרוצה בתשובה · סלח לנו אבינו כי חטאנו מחול לנו מלכנו
כי פשענו כי אל טוב וסלח אתה ברוך אתה יי חנון המרבה לסלוח · ראה נא
בעניינו וריבה ריבנו וגאלנו מלכנו מהרה למען שמך כי גואל חזק אתה ברוך אתה יי גואל
ישראל · רפאינו יי אלהינו ונרפא הושיענו ונושעה כי תהלתנו אתה והעלה
רפואה שלמה לכל מכותינו כי אל רופא רחמן ונאמן אתה ברוך אתה יי רופא חולי עמו י
ישראל · ברך עלינו יי אלהינו את השנה הזאת לטובה ואת כל מיני תבואתה
ותן טל ומטר לברכה על פני האדמה ושבע את העולם מברכותיך ותן ברכה רוחה והצלחה
בכל מעשה ידינו וברך את שנותינו כשנים הטובות המבורכות ברוך אתה יי מברך הש
השנים · תקע בשופר גדול לחירותנו ושא נס לקבץ גליותינו ברוך אתה יי
מקבץ נדחי עמו ישראל · השיבה שופטינו כבראשונה ויועצינו כבתחלה ותמלוך
עלינו אתה לבדך בצדק ובמשפט ברוך אתה יי מלך אוהב צדקה ומשפט ·
ולמלשינים אל תהי תקוה וכל [redacted] כגע יאבדו וכל אויביך מהרה יכרתו [redacted]
[redacted] ותכניע אותם במהרה בימינו ברוך אתה יי שובר אויבים ומכניע

זדים: על החסידים ועל הצדיקים ועל גרי הצדק ועל פלטת עמך בית ישראל יהמו
רחמיך יי אלהינו ותן שכר טוב לכל הבוטחים בשמך האמת ושים חלקנו עמהם לע
לעולם לא נבוש כי בך בטחנו מלך עולמים ברוך אתה יי משען ומבטח לצדיקים:
ולירושלם עיר קדשך ברחמים תשוב ותשכן בתוכה כאשר דברת ובנה אותה בקרוב בימינו בנין עולם ובמהרה תכין כסא דוד:
את צמח דוד עבדך במהרה תצמיח וקרנו תרום בישועתך כי לישועתך קויינו כל
היום באי מצמיח קרן ישועה: שמע קולנו יי אלהינו חוס וחנינו ורחם עלינו וקבל
ברחמים וברצון את תפלתינו ואת תחנתנו כי אב טלא רחמים רבים אתה הוא מעולם ולא נ
נשוב ריקם מלפניך כי אל שומע תפלה ותחנון אתה באי שומע תפלה: רצה
יי אלהינו בעמך ישראל ובתפלתם שעה והשב העבודה לדביר ביתך ואשי ישראל ותפלתם
מהרה באהבה תקבל ברצון ותהי לרצון תמיד עבודת ישראל עמך ותחזינה עינינו בשובך ל
לציון ולירושלם עירך ברחמים כמאז: באי המחזיר ברחמיו שכינתו לציון: מודים
אנחנו לך שאתה הוא יי אלהינו ואלהי אבותינו על חיינו המסורים בידך ועל נשמותינו הפ
הפקודות לך ועל נסיך שבכל יום ועמנו ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת ערב ובקר
וצהרים הטוב כי לא כלו רחמיך המרחם כי לא תמו חסדיך ומעולם קוינו לך לא הכלמתנו
יי אלהינו ולא עזבתנו ולא הסתרת פניך ממנו: על כלם יתברך ויתרומם שמך מלכנו תמיד
כל החיים יודוך סלה ויהללו לשמך האמת באמת: באי הטוב שמך ולך נאה להודות:

אלהינו

ואלהי אבותינו ברכנו בברכה המשולשת בתורה הכתובה על ידי
משה עבדך האמורה מפי אהרן וכניו כהנים עם קדושיך כאמור
יברכך יי וישמרך: יאר יי פניו אליך ויחנך: ישא יי פניו אליך וישם לך שלום:
שים שלום טובה וברכה חן וחסד ורחמים עלינו ועל כל ישראל עמך ברכנו אבינו כלנו כ
כאחד באור פניך כי באור פניך נתת לנו יי אלהינו תורת חיים אהבה וחסד צדקה ברכה י
ישועה ורחמים ושלום וטוב יהיה בעיניך לברך את כל עמך ישראל תמיד בכל עת ובכל ש
שעה בשלומך באי המברך את עמו ישראל בשלום:

ונוסע מלמ פסיעות לאחוריו ואומר לשמאלו ואחר כך לימינו ואומר

יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגואלי: ונותן שלום עושה שלום במרומיו ה
הוא ברחמיו יעשה שלום על כל ישראל:

ונ"ל לפסוע מלמ פסיעות אלו בבריאה אחת מלמעלן הרי אלו הברכות מל תפלה מאחר חייב להתפלל בכל יום ע
עליהן אין להוסיף ואיתן אין לגרוע. ואין אדם יכול לשנות סדרם אבל אם יצטרך לאדם רשאי להוסיף בכל ברכה ב
וברכה תנין אותה ברכה כנגד אדם שהיה לו חולה בתוך פיתו יכול להאריך ברופא חולים וכן בכל ברכה וברכה
ומאי ברכים מוקל בשומע תפלה. אבל בשלש ראשונות ובשלש אחרונות אין אדם רשאי לשאול ברכת ואין מיחיד ר
רשאי לקבוע ברכה לעצמו. ואם רצה לומר תחנונים אחר תפלתו אפילו בסדר ידוע יש הבעוריים אומר קודם פיס
ופסע מלמ פסיעות הראשונות כידוע: ויש מהגנין לומר תחנונים אלו

אלהי נצור לשוני מרע ושפתי מדבר מרמה ולמקללי נפשי תדום ולמצותיך תרדוף נפשי ו

וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה׃ יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי שֶׁכָּל הַקֵּצִים עַדֵּי לְרָשָׁה תָּבֹר עֲצָתָם וּ
וּתְקַלְקֵל מַחֲשְׁבוֹתָם׃ וְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי שֶׁתִּפְתַּח לִי שַׁעֲרֵי תּוֹרָה שַׁעֲרֵי חָכְמָה
שַׁעֲרֵי בִינָה שַׁעֲרֵי דִיעָה שַׁעֲרֵי פַּרְנָסָה וְכַלְכָּלָה׃ שַׁעֲרֵי חַיִּים חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים וְרָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ
יְהִי לְרָצוֹן וכו׳ עֹשֶׂה שָׁלוֹם וכו׳

גלחר שהתפלל בלחש חזר החזן ומסדר את התפלה כלה בקול להגיה את הטעיות ולא הגלוים אלא יכולי להתפלל
ואי מלכן בקולן בתפלה׃ ועוד מצריך להסדיר בה סדר הקדושה וברכת כהנים׃
ואם בתפלת לא כשהתקן חזן לא מצינו ולאנו כזכר סדר ברכותיה עומד לחזר
תחנינו׃ ומתחיל מתחלת הברכה מכשהתקן בה החזן הראשון

דין הזכרת גבורות גשמים

ובברכת תחיה המתים היא ברכה שנייה לתה גבור׃ בשמת הגשמים חוסם טוב ראשון של שמני עצרת בתפלת ת
מוסף עד יום טוב ראשון של פסח בתפלת שחרית מזכירין בה מטיב הרוח ומוריד הגשם׃ ואם טעה ולא הזכיר חז
ומזכיר׃ ובתפלת מוסף של יום טוב הראשון של פסח מפסיקין ואין מזכירין מטיב הרוח כל ימות אחרת עד תפלת ת
מוסף של יום טוב ראשון של שמני עצרת׃ ואם טעה והזכיר חוזר ומפסיק׃ ואם לאנו יודע אם הזכיר בשמת הגשמים
אם הפסיק בשמת החמה חוקה כל שלשים יום הראשונים הם שאל למוד להתפלל עד שבאנו התפלל׃ ובשמת הגש
הגשמים חוזר ומחזיר ובשמת החמה חוזר ומפסיק׃ לאחר שלשים יום לאנו חוזר חוקה מה שאל צריך להזכיר ומזכיר׃
ובהזכרה ובהפסקה יחיד וצבור שוין״

דין סדר קדושה

ואחר שהסדיר החזן אבות ובשרות הן יצן ומודה מסדר את הקדושה כמו שכתוב לתעלה בתחלה׃ וכשעה שעונין
את הקדושה זוקפין רגליהם וכופפין את זרועותיהן וזוקפין את עיניהם כלפי מעלה ומכוונין את לבם לחבריהן שבם
שבשמים כלשון גבורה ברתת וכזיע על מס יכונו אמת הסיפים מקל הקרא׃ ואסור להפסיק בין הקדושה לל
לברכים אחרים שלאנו מענין הקדושה׃ ואין עונין קדושה בפחות מעשרה״

דין עניית אמן

ובעוד שהחזן מסדר את התפלה ואחר שמנה עשרה בקול רם לכל הקהל לענות על רגליהן ולכוון את לבם לשמוע
כל ברכה וברכה כדי לענות אמן בעיכתה שלא יש בהן מי שלא כוון לבו יפה בתפלתו יכוון לבו הטב עם שלוח ב
צבור וענה אמן בכל ברכה וברכה יצא ידי חובתו׃ ואין הצבור רשאין לענות אמן עד שתגלה ברכה מפי החזן׃
ואין החזן רשאי להתחיל ברכה אחרת עד שכלה אמן מפי הצבור׃ ואין הצבור רשאין להגביה את קולם ולא להאריך
את קולם אלא כנגד המברך׃ ואין עונין לא אמן יתומה ולא אמן מגומגם ולא אמן קטופה׃ אלא עונה אחד אמן שלמה
בכונת הלב והפה׃ ומי שלא יודע בתה הוא עונה אמן ומי הוא המברך אם ראוי לענות אחריו אמן׃ ומקום הלמד אם ת
התפלה אין עונין אחריו אמן בשעה שהוא מתלמד לברך ולהתפלל׃ אבל בשעה שהוא מברך לצאת ידי חובה עונין
אחריו אמן׃ ואף על פי שהקטן אינו מחויב בכך׃ ובני המברך את הפס אין עונין אחריו אמן׃ ואין אדם רשאי לע
לענות אמן אחר ברכותיו׃ והעונה אמן אחר ברכותיו הרי זה מגונה לפי שאינו לענות בברכותיו׃ אבל בשוה ברכ
ברכותיו רשאי לענות אמן״

דין שאלה בברכת השנים

ואיזה מתקשה תפלת ואם הקשה מן המכין מתחילין ומחזיר שנים שנים יום׃ וכלל שנים מתחילין ומאלצין את
הגשמים מאחרין ואין טל ומטר בברכת השנים ואין תפסיקין בו עד יום טוב הראשון של פסח ואם טעה ולא הזכיר
ואין טל ומטר בברכת השנים אם נזכר קודם סיום לשומע תפלה אחרון קודם שומע תפלה ולאנו חוזר׃ ואם נזכר
לאחר שומע תפלה חוזר לברכת השנים

ואם התפלל ואינו יודע אם הזכיר ותן טל ומטר ביומות הגשמים לא אם הפסיק ביומות החמה כל שלשים יום חוזר מן
המקום מכאן ואילך אינו חוזר

דין כריעה במודים

כשהחזן אומר מודים חייבין כל הצבור לשום עמו ולוחצין ואומרים מודים כורעים

מוֹדִים כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת
וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְחָנֵּנוּ וְתַאֲסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ
לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ בְּאֱמֶת וּבְלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ

כשהחזן אומר על כלם יתברך ויתרומם שמך מלכנו תמיד : הצבור עונין ואומרים לעולם ועד

דין סדר ברכת כהנים

ואם יש בבית הכנסת כהן הראוי לברך בנשיאות כפים כגון שמתחיל החזן ברכת רצה הכהן עוקר את רגלו לעלות ל
לדוכן מיד ואומר יהי רצון מלפניך ה׳ אלהינו ואלהי אבותינו שתהא ברכה זו שנצויתנו לברך את עמך ישראל בלא מ
מכשול ובלא עון : וחולץ מנעלו וסנדלו ונוטל ידיו ומברך בשם אמר אקב״ו על נטילת ידים : ובא לו לדוכן כמזרח
בית הכנסת והופך פניו כלפי העם המערב ואחריו כלפי המזרח ומברך בשם אמר קדשנו בקדושתו של אהרון
וצונו לברך את עמו ישראל באהבה : ונוטל את פניו ידיו כגד כתפיו ואומר בקול רם ובנעימה יברכך וישמרך
כמו שכתוב למעלה במקומו והחזן מקרא אותו על כל תיבה ותיבה : ואין החזן רשאי להתחיל תיבה אחרת עד ש
שתגמר התיבה הקודמת : ובסוף כל פסוק ופסוק עונין הצבור אמן : ואין הצבור רשאין לענות אמן עד שתגמר ב
ברכה מפי הכהן ואין הכהן רשאי להתחיל ברכה אחרת עד שתגמר אמן מפי הצבור : ואסור להסתכל בכהנים בשעת
שנושאין כפיהם : ואסור לשום דברים בטלים אלא עומדים כלם באימה וביראה ומכונים לבם לאביהם שבשמים ש
שיקיים להם ברכותיו . ואין הכהנים רשאין לכוף קצרי אצבעותיהן עד שיגמר אמן אחרון מפי הצבור ואין הכהנים
רשאין להחזיר פניהם מן הצבור עד שיתחיל שליח צבור שים שלום : וכשמחזירין פניהם מן הצבור אומרים רבון כל
העולמים עשינו מה שגזרת עלינו עשה עמנו כמה שהבטחתנו בתורתך ושמע את שמי על בני ישראל ואני אברכם :
ועם שאחורי הכהן אינם בכלל ברכה . שלפני כהן ושל גדרין ישבן בכלל ברכה . ובתפלת שחרית ומוסף ובנעילה
יש הכפורים ובמנחה של שאר תענית הכהנים נושאין את כפיהן . אבל במנחה של שאר ימים אין נושאין את כפיהן
משום דשכיחא שכרות : וכן במנחה של יום הכפורים אין נושאין את כפיהן ר״ע דלמא שכרות משום דהא אכה בע
בעילה במקומה . וכהן שנשא את כפיו בבית הכנסת זה ובא לו לבית הכנסת אחר ומצא צבור מתפללין רשאי לחזור ו
ולשא את כפיו ואין בזה משום כל תוספת : אבל על שלשה שמוקין מברכת כהנים אסור להוסיף

סדר שני וחמשי

ובכל שני וחמשי שאינו יום טוב ולא חולו של מועד ולא ראש חדש ולא
חנוכה ופורים ולא ערב יום טוב ולא יום אחרון חג הוא יום של אחד
יום טוב ואין בכנסת בריית מילה הן שמחת חתונה אומרים תחנונים אלו :

ועתה

יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ אֶת עַמְּךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה וַתַּעַשׂ לְךָ
שֵׁם כַּיּוֹם הַזֶּה חָטָאנוּ רָשָׁעְנוּ . יְיָ כְּכָל צִדְקוֹתֶיךָ יָשֹׁב נָא אַפְּךָ וַחֲמָתְךָ
מֵעִירְךָ יְרוּשָׁלַיִם הַר קָדְשֶׁךָ כִּי בְחֶטְאֵינוּ וּבַעֲוֹנוֹת אֲבוֹתֵינוּ יְרוּשָׁלַיִם וְעַמְּךָ לְחֶרְפָּה לְכָל סְבִיבוֹתֵינוּ

ועתה שמע אלהינו אל תפלת עבדך ואל תחנוניו והאר פניך על מקדשך השמם למען יי׳ :
השה אלהי אזנך ושמע פקח עיניך וראה שוממותינו והעיר אשר נקרא שמך עליה כי לא על
צדקותינו אנחנו מפילים תחנוננו לפניך כי על רחמיך הרבים יי׳ שמעה יי׳ סלחה יי׳ הקשיבה
והקשיבה ועשה אל תאחר למענך אלהי כי שמך נקרא על עירך ועל עמך : אל
הוריתנו לומר שלש עשרה וזכור לנו ברית שלש עשרה שהודעת לעניו מקדם וכן כתוב ויי
וירד יי׳ בענן ויתיצב עמו שם ויקרא בשם יי׳ ושם נאמר : ויעבור יי׳ על פניו ויקרא
יי׳ יי׳ אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת : נוצר חסד לאלפים נשא עון ופשע וחט
וחטאה ונקה : וסלחת לעוננו ולחטאתינו ונחלתנו סלח לנו אבינו כי חטאנו מחול לנו
מלכנו כי פשענו כי אתה יי׳ טוב וסלח ורב חסד לכל קוראיך כי עמך הסליחה למען תורא
למען שמך יי׳ וסלחת לעוננו כי רב הוא : אלהינו ואלהי אבותינו תבא
לפניך תפלתנו ואל תתעלם מתחנתנו שאין אנו עזי פנים וקשי עורף בדבר הזה שנאמר ל
לפניך יי׳ אלהינו ואלהי אבותינו צדיקים אנחנו ולא חטאנו · אבל אנחנו חטאנו
אשמנו · בגדנו · גזלנו · דברנו דופי · העוינו · והרשענו · זדנו · חמסנו · טפלנו שקר · יעצנו
רע · כזבנו · לצנו · מרדנו · נאצנו · סרנו · עינו · פשענו · צררנו · קשינו עורף · רשענו
שחתנו תעבנו תעינו · תועענו סרנו מצותיך ומשפטיך הטובים ולא שוה לנו ואתה צדיק
על כל הבא עלינו כי אמת עשית ואנחנו הרשענו

והפלין על פניהן · והחזן נופל על פניו לפני הארון ומוכה על גדו השמאלי על לבו
כדי שיהא לבו נכנע למקום ולאחרון כל אחד ואחד ואומר ·

רחום

וחנון חטאנו לפניך רחם עלינו · אב הרחמן מלא רחמים רבים · בורא
עולם במדת רחמים · חטאנו לפניך רחם עלינו · גדול העצה ורב ה
העלילה דובר צדקות ומגיד מישרים · הדור בלבוש ונאה בכתר וכוחן כליות ולב · חטאנו
לפניך רחם עלינו : זך וישר חנון ורחום טוב ומטיב לכל יושב בסתר וראה כל סתר כו
פובש עונות ומשליך במצולות ים לובש צדקה כשרין וישועה כבובע חטאנו לפניך רחם ע
עלינו : מלך ממליך מלכים ולך המלוכה נוצר לאלפים חסד סומך נופלים עונה עשוקים
פודה ומציל צדיק וישר חטאנו לפניך רחם עלינו : קרוב אתה לכל קוראיך באמת · רחוק
יושב וקרוב שומע שדי שוכן שדקים שומר שבועה שומע שועה תקיף על כל תמים פעלו אל
ארך אפים ורב חסד ואמת חטאנו לפניך רחם עלינו :

ויש החזן לפני הארון וכופף רגליו ומכסה אותם בטליתו סכן כתוב
בספרי הקדש ובמתים יכסה רגליו קל וחומר לבשר ודם ולאחר מיתה

לדוד

אליך יי׳ נפשי אשא · אלהי בך בטחתי אל אבושה אל יעלצו אויבי לי
גם כל קויך לא יבשו יבשו הבגדים ריקם · דרכיך יי׳ הודיעני ארחותיך
למדני · הדריכני באמתך ולמדני כי אתה אלהי ישעי אותך קויתי כל היום :

זכור רחמיך יי׳ וחסדיך כי מעולם המה · חטאת נעורי ופשעי אל תזכור כחסדך זכר לי
אתה למען טובך יי׳ · טוב וישר יי׳ על כן יורה חטאים בדרך ידרך ענוים במשפט וילמד
ענוים דרכו · כל ארחות יי׳ חסד ואמת לנוצרי בריתו ועדותיו · למען שמך יי׳ וסלחת לעוני
כי רב הוא · מי זה האיש ירא יי׳ יורנו בדרך יבחר · נפשו בטוב תלין וזרעו יירש ארץ · סוד
יי׳ ליראיו ובריתו להודיעם · עיני תמיד אל יי׳ כי הוא יוציא מרשת רגלי · פני אלי וחנני כי
יחיד ועני אני · צרות לבבי הרחיבו ממצוקותי הוציאני · ראה עניי ועמלי ושא לכל חטאתי ·
ראה אויבי כי רבו ושנאת חמס שנאוני · שמרה נפשי והצילני אל אבוש כי חסיתי בך · תום
וישר יצרוני כי קויתיך · פדה אלהים את ישראל מכל צרותיו ·

עוד מזמור אחר

שיר המעלות ממעמקים קראתיך יי׳ · אדוני שמעה בקולי תהינה אזניך קשובות
לקול תחנוני · אם עונות תשמור יה יי׳ מי יעמוד · כי עמך הסליחה למען
תורא קויתי יי׳ קותה נפשי ולדברו הוחלתי · נפשי ליי׳ משמרים לבקר שמרים לבקר · יחל
ישראל אל יי׳ כי עם יי׳ החסד והרבה עמו פדות · והוא יפדה את ישראל מכל עונותיו ·

עוד יש אחר

אם עונינו ענו בנו יי׳ עשה למען שמך כי רבו משובותינו לך חטאנו · מקוה ישראל
מושיעו בעת צרה למה תהיה כגר בארץ וכאורח נטה ללון · למה תהיה כאיש
נדהם כגבור לא יוכל להושיע ואתה בקרבנו יי׳ ושמך עלינו נקרא אל תניחנו · מי אל
כמוך נושא עון ועובר על פשע לשארית נחלתו לא החזיק לעד אפו כי חפץ חסד הוא ·
ישוב ירחמנו יכבוש עונותינו ותשליך במצולות ים כל חטאתם · תתן אמת ליעקב חסד ל
לאברהם אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם ··

ואומר זכור ברית

זכור ברית אברהם ועקידת יצחק ושוב ברחמים על שארית ישראל והושיענו למ
למען שמך · זכור ברית אברהם ועקידת יצחק והשב שבות אהלי יעקב
והושיענו למען שמך ·· אל תעזבני יי׳ אלהי אל תרחק ממני חושה לעזרתי יי׳ תשועתי ··

ואומרים אבינו הרחמן

אבינו הרחמן הושיענו למען שמך · אלהינו ואלהי אבותינו בך בטחנו לא
נבוש והושיענו למען שמך · גדול אתה וגדול שמך בגבורה דרשנוך
אלהינו והמצא לנו והושיענו למען שמך · העתר לנו בהמון רחמיך ואל תבישנו מסברנו
והושיענו למען שמך · זכור רחמיך יי׳ וחסדיך כי מעולם המה חמול עלינו כאב על בנים
והושיענו למען שמך · טוב אתה ומטיב לקויך יכבשו רחמיך את כעסך מעלינו והושיענו
למען שמך · כלה אל תעש לשאריתנו לא נבוש ממשאלותינו והושיענו למען שמך ·
מלפניך אל תשליכנו נוראות בצדק תענינו אלהי ישענו והושיענו למען שמך · סעדינו
בך ונושעה סלח נא לכל עונותינו והושיענו למען שמך · עת צרה היא ולך לבד להושיע
ענינו בעת צרתינו והושיענו למען שמך ·

פניך אל תסתר ממנו פרנו והצילנו מכל צרותינו והושיענו למען שמך · צדיק אתה יי
צדקות אהבת צדקה עשה עמנו צעקתינו תעלה למרום והושיענו למען שמך · קולנו
תשמע ותחון רחם עלינו יי אלהינו כי מאד צר לנו והושיענו למען שמך · שועתנו
תקבל ברצון שאלותנו תמלא ברחמים והושיענו למען שמך · תעלה תפלתנו למעון ש
שמיך תמצא תחנתנו חן וחסד ורחמים ורצון מלפניך והושיענו למען שמך · כי אין לנו א
אלוה אחר אלא אתה והושיענו למען שמך · אין לנו מלך גואל ועזר וכושיע פודה ומציל
מפרנס ומרחם בכל עת צרה וצוקה אין לנו מלך אלא אתה והושיענו למען שמך ·

אבינו הרחמן הושיענו למען שמך · ישגב יי ביום צרה ישגבך שם אלהי יעקב
ישלח עזרך מקדש ומציון יסעדך · יזכר כל מנחותיך ועולתך ידשנה
סלה יתן לך כלבבך וכל עצתך ימלא · נרנה בישועתיך ובשם אלהינו נגדל ימלא יי כל
משאלותיך · עתה ידעתי כי הושיע יי משיחו יענהו משמי קדשו בגבורות ישע ימינו · אלה ב
רכב ואלה בסוסים ואנחנו בשם יי אלהינו נזכיר המה כרעו ונפלו ואנחנו קמנו ונתעודד
יי הושיעה המלך יענינו ביום קראנו · הושיעה את עמך וברך את נחלתיך ורעם ונשאם עד ה
העולם · אבינו מלכנו חננו וענינו כי אין בנו מעשים עשה עמנו צדקה וחסד והושיענו
למען שמך ·

ועומד החזן על רגליו ואומר

ואנחנו לא נדע מה נעשה כי עליך עינינו · זכור רחמיך יי וחסדיך כי מעולם המה · אל תז
תזכור · לנו עונות ראשונים מהר יקדמונו רחמיך כי דלונו מאד · חננו יי חננו כי רב שבענו
בז ברוגז רחם תזכור · כי הוא ידע יצרנו זכור כי עפר אנחנו · עזרינו אלהי ישענו על דבר כ
כבוד שמך והצילנו וכפר על חטאתינו למען שמך ·

ואומר קדיש עד לעולם · ועל מי שמברכין הראוין ליפול על פניהן בין בשחרית בין במנחה אומר רחום וחנון ·
ואחנו לא נדע וכו' דין יחיד מאופלין על פניהן
בראש חדש אין נופלין על פניהן ואפי' במנחה שלפנינו · בחנוכה אין נופלין על פניהן · בפורים אין נופלין על פניהן
ולא ביום שלאחריו · ואם הוא שני וחמישי אין אומר ועתה ולא הוידוי · ולא אביונו הרחמן : בעשרה ובביעת
ושמחת וכן ביום שלפניהן וכן ביום שלאחריהן הבקרים אפילו חג שחרית ומנחה אין נופלין על פניהן · ואם הוא שני ו
וחמישי אין אומר ועתה ולא אביונו הרחמן וכן בחולו של מועד · בתענית ב"ב בשחרית אין נופלין על פניהן אבל
במנחה נופלין על פניהן · בראש השנה אין נופלין על פניהן ולא במנחה שלפנינו · אבל יום שלפנינו ושל אחריו נופלין
על פניהן · ביום הכפורים אין נופלין אלא בתפלת נעילה בלבד ולא ביום שלפנינו ושל אחריו ויש מכין יש ה
הכפורים לחג הסוכות ים מקומות מנהגן שלא ליפול בהן על פניהן · ובשני ובחמישי הבכתיים אין אומר ועתה ולא
הוידוי ולא אביונו הרחמן · בבריית תילה אין נופלין על פניהן בכנסת שבת בריית תילה ואפי' בתענית בבוקר · ואם ה
הוא שני וחמישי אין אומר לא הוידוי ולא אביונו הרחמן · וכן בכנסת יום מחצית חנוכה · וכן בבית האבל אין נופלין
על פניהן ואין אומר שם ועתה ולא הוידוי · ולא אביונו הרחמן · והיחיד והתפלת הלבן סוף לחיד ולצבור · וחייב
היתפלל שני וחמישי רשאי לומר הבנוכים אבל אינו רשאי לומר שלש עשרה תחנות · ותחיל ואומר ועתה כו' כי אתה כן
בקרוב על עירך ועל עמך · ואל הוריתנו עד ויקרא בשם ה' ושם כאמר · ומדלג ואומר ושלחת עד כי רב הוא ואומר ה
הוידוי בעמידה בשמונה עשרה ואומרים תחנונים אם אין בכנסת עשרה בני אדם
אין אומר שלש עשרה תחנות אלא תדלגין כשהי חזן עולה כו

סדר קריאת התורה

בשני ובחמישי קורין בתורה פותח החזן את הארון ומוציא ספר התורה ונוטל ספר התורה
בחיקו בכבוד והדר ומוחזר בימינו · ואחר שהגיע ספר התורה תחת הארון ומלוי לקרות
בו אין מחזירין אותו כלל קריאה להוציא ספר אחר ולקרות בו ומסיים פנוחו של ראשון ואומר

גַּדְּלוּ לַיְיָ אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו · והצבור עומדין על רגליהן עד שמגיעו עד הדיוכן
ואומרין רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא · רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁ
תַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ · אֵין קָדוֹשׁ כַּיְיָ כִּי אֵין בִּלְתֶּךָ וְאֵין צוּר כֵּאלֹהֵינוּ
ואומר החזן כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ · יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם ·
בִּמְרוֹם שֶׁבְּשַׁח עַד מְבוֹאוֹ מְהוּלָל שֵׁם יְיָ · מְהוּלָל אֶקְרָא יְיָ וּמֵאוֹיְבַי אוֹשִׁיעַ · וְיֹאמַר מִסּוּף
הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ וּמַלְכוּתוֹ בְּכָל מָשְׁלָה וְתַגְלֶה מַלְכוּתוֹ עָלֵינוּ מְהֵרָה וְיָחֹן
פְּלֵיטָתֵנוּ וּפְלֵיטַת כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְיִתֶּנוּ לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים וּלְרָצוֹן וְאִמְרוּ כָּל הָעָם אָמֵן ·
הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ וּתְנוּ כָבוֹד לַתּוֹרָה אֵין כֹּהֵן עָמוֹד רְבִי פְּלוֹנִי בְּמָקוֹם כֹּהֵן ·
ואם יש שם כהן אומר קרב כהן עמוד רבי פלוני הכהן · והצבור עונין אחריו
תּוֹרַת יְיָ תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ עֵדוּת יְיָ נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי פִּקּוּדֵי יְיָ יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב ·
מִצְוַת יְיָ בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם · יִרְאַת יְיָ טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לָעַד · מִשְׁפְּטֵי יְיָ אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּו · יְיָ
עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם · דְּאֵל תְּמִים דַּרְכּוֹ אִמְרַת יְיָ צְרוּפָה מָגֵן הוּא לְכָל
הַחוֹסִים בּוֹ

וקורין מלמה בני לוי בפרשת סיון: כהן ולוי וישראל · אין פותחין תחן ואין מוסיפין עליהן · ואם אין שם לוי כהן
קורין תחתון · כיצד הוא עושה קורין את קריאתו ומברך לפניה ולאחריה · ואחר כך אומר לו החזן קרא במקום לוי וקו
ורין פעם שניה ומברך לפניה ולאחריה · ואין צריך לומר בין שתי הקריאות הללו שהברכות הן מפריעות את הקר
ריאות להעלותן לשנים · ואחר כך קורין ישראל אחר ודין · וכהן שקרא ראשון הוא קורא במקום לוי לפי שאין כהן
רשאי לקרות אחר כהן · ולא לוי אחר לוי · ואם אין שם כהן אין הלוי קורא ראשון במקום כהן ולא שני במקום לוי ולא
אחר שלישי במקום ישראל · ומה אומרים שהלוי רשאי לקרות במקום ישראל · אומר לו החזן עמוד ר׳ פלוני הלוי במקום
ישראל ומותר · וכן הכהן אומר לו עמוד ר׳ פלוני הכהן במקום ישראל · אלא שיש כנסת שכולה כהנים אז שכולה
לוים הילך יעשו · אלא אומר להם עמוד ר׳ פלוני הכהן במקום ישראל · וכן עמוד ר׳ פלוני הלוי במקום ישראל · ואין
פותחין מלמה קורין בתורה ואם טעו וקרא שנים ונגלו הספר והגיעו בארון אומרים ומוציאין ספר תורה וקורין
עוד אחר כדי להשלים מלמה · ומצות קריאתן עשרה פסוקים בין שלשתן לכל הפחות · ואם טעו וקרא עשרה פסוקים
כל אחד ואחד מהם מלמה אם לומר שיצאו ידי קריאה ורואים מתוך שאנו קורין בפורים ויבא עמלק · ואין אדם רשאי
לעלות לקרות בתורה אלא אם כן החזן קורא אותו · וחזן הכנסת הבא לקרות בתורה עומד אחר וקורא אותו · ונסדר ה
קריאה כך היא · עומד הקורא מימין לחזן ואחוז בספר ופותח אותו ורואה מהיכן הוא צריך לקרות ומברך

בָּרְכוּ אֶת יְיָ הַמְבֹרָךְ · והצבור עונין בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד · והקורא
מברך ואומר בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן
לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה ··

וקורא מה שיש לו לקרות ומשלים החזן לסיעו לך צריך החזן להגמיר את הקלו ואעפ יודע מן הקורא ולא יגביה החזן את
קולו כדי שישמעו הציבור את הקריאה מפי הקורא המברך על התורה

ומי שקורא בתורה אסור לו להפסיק קריאתו בדבריהם אחרים עד שיגמור קריאתו ויברך לאחריה · וכן הצבור יושבין
לשתוק ולבין את לבם לשמוע את הקריאה מפי הקורא דכתיב ואתם כל העם אל ספר התורה : ואסור
לקורא בתורה להסמך על השולחן או על הדוכן בעוד שהוא קורא בתורה ואין אחר ובני הכ
הכנסת רשאי לבאת ובית הכנסת כל זמן שספר תורה חוץ פתוח: אבל בין
קורא לקורא רשאין לבאת השליש הקורא את קריאתו גולל את הספר ומברך

בָּאֵי אַבְשָׁה אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ בָּאֵי נוֹתֵן הַתּוֹרָה

ואחר הברכה לכל הקוראים בתורה · ואם אחד מן הקוראים בתורה לאחר שהתחיל לקרות נתעלף
או נשתתק ואינו יכול להשלים קריאתו עומד אחר תחתיו וקורא במקומו ומתחיל במקום שהתחיל
הקורא הראשון שנתעלף ומברך לפניה ולאחריה : לאחר שגמרו כל הקוראים את קריאתם
בוטל החזן ספר תורה ומהדקו והקהל עומדים על רגליהן ואומר החזן קדיש על לעילא ולאחר כך אומר

הִשִּׁיבֵנוּ יְיָ אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם : והצבור גם כן חוזרין ואומרין הִשִּׁיבֵנוּ וכן כלם
אֲנָא רַחֵם אַל תִּיפֵן לְרִשְׁעֵנוּ בִּינָה הַגִּיגֵנוּ הוֹשִׁיעֵנוּ כִּי לְךָ עֵינֵינוּ וְלֶךָ לִישׁוּעָתֵנוּ : רַחֵם נָא
קְהַל עֲדַת יְשׁוּרוּן סְלַח וּמְחוֹל עַוֹנָם הוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ : הוֹשִׁיעֵנוּ מוֹשִׁיעֵנוּ כִּי לְךָ עֵינֵינוּ
וְלֶךָ לִישׁוּעָתֵנוּ : הוֹשִׁיעָה אֶת עַמֶּךָ וּבָרֵךְ אֶת נַחֲלָתֶךָ וּרְעֵם וְנַשְּׂאֵם עַד הָעוֹלָם :

ויש נוהגין לומר זה

אַתָּה יְיָ לְעוֹלָם תֵּשֵׁב כִּסְאֲךָ לְדוֹר וָדוֹר : לָמָּה לָנֶצַח תִּשְׁכָּחֵנוּ תַּעַזְבֵנוּ לְאֹרֶךְ יָמִים :
הֲשִׁיבֵנוּ יְיָ וְנָשׁוּבָה : וכשגוללין את הספר אומר החזן
יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם לְכוֹנֵן אֶת בֵּית חַיֵּינוּ וּלְהַשִּׁיב שְׁכִינָתוֹ בְּתוֹכוֹ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְנֹאמַר
אָמֵן : יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם לְרַחֵם עַל פְּלִיטָתֵנוּ וְלַעֲצוֹר אֶת הַמַּגֵּפָה וְהַמַּשְׁחִית מֵעָלֵינוּ
וּמֵעַל בָּתֵּינוּ וּמֵעַל כָּל עֲדַת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְנֹאמַר אָמֵן : יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם לְקַיֵּם
לָנוּ אֶת כָּל חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל הֵם וּבְנֵיהֶם וְתַלְמִידֵיהֶם וְכָל אֲשֶׁר לָהֶם שֶׁבְּכָל מְקוֹמוֹת מוֹשְׁבוֹתֵיהֶם
וְנֹאמַר אָמֵן : יְהִי רָצוֹן לְפָנֶיךָ אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם שֶׁנִּשְׁמַע וְנִתְבַּשֵּׂר בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת וְנֶחָמוֹת מִדִּרָה
מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ וְנֹאמַר אָמֵן : אַחֵינוּ יִשְׂרָאֵל וַאֲנוּסֵי יִשְׂרָאֵל הַנְּתוּנִים בְּצָרָה וּבְשִׁבְיָה
בְּמָקוֹם יְרַחֲמֵם וְיָחֹן אוֹתָם בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל וְיוֹשִׁיעֵם וְיוֹצִיאֵם וְיוֹצִיאֵנוּ מִצָּרָה ל
רְוָחָה וּמֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה וְנֹאמַר אָמֵן : יְהִי חַסְדְּךָ יְיָ עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ :

ואומר תורי ונשבי ביתך · תהלה לדוד וכו׳ ומחזיר ספר תורה לארון בכבוד והדר ואומר

לוּ לוּ את שם יְיָ כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ הוֹדוֹ עַל אֶרֶץ וְשָׁמַיִם וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל חֲסִידָיו
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרוֹבוֹ הַלְלוּיָהּ · והצבור שתין מְהַלֵּל אֶקְרָא יְיָ וּמֵאוֹיְבַי אִוָּ
אוֹשֵׁעַ · וּבְנֻחָה יֹאמַר שׁוּבָה יְיָ רִבְבוֹת אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל :

ואחר יהי הצבוע מלין בהן קריאת התורה לאחר מהסדיר החזן מחנה עטרה · ואם הם יהיים
מרובים לחלק בהן על פניהן נופלין על פניהן ואומר ראוש וחנון ואלהנו לא נדע וקדיש
עד לעילא : ויהיים מלין נופלים על פניהן אומר קדיש עד לעילא ואמרי יעקבי ביתך ותהלה
לדוד כולו ואחר כך אומר

וכא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב נאם יי׳ · ואני זאת בריתי אותם אמר יי׳ רוחי
אשר עליך ודברי אשר שמתי בפיך לא ימושו מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך
אמר יי׳ מעתה ועד עולם · ואתה קדוש יושב תהלות ישראל וקרא זה אל זה ואמר · קדוש ק
קדוש קדוש יי׳ צבאות מלא כל הארץ כבודו · ומקבלין דין מדין ואמרין קדיש בשמי מ
מרומא עלאה בית שכנתיה קדיש על ארעא עובד גבורתיה קדיש לעלם ולעלמי עלמיא ·
יי׳ צבאות מלייא כל ארעא זיו יקריה · ותשאני רוח ואשמע אחרי קול רעש גדול ברוך כב
כבוד יי׳ ממקומו · ונטלתני רוחא ושמעית בתרי קל זיע שגיא דמשבחין ואמרין בריך
יקרא דיי׳ מאתר בית שכנתיה · יי׳ ימלוך לעולם ועד · יי׳ מלכותיה לעלם ולעלמי עלמיא ·
יי׳ אלהי אברהם יצחק וישראל אבותינו שמרה זאת לעולם ליצר מחשבות לבב עמך והכן
לבבם ולבבי אליך · והוא רחום יכפר עון ולא ישחית והרבה להשיב אפו ולא יעיר כל חמ
חמתו · כי אתה יי׳ טוב וסלח ורב חסד לכל קוראיך · צדקתך צדק לעולם ותורתך אמת
תתן אמת ליעקב חסד לאברהם אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם · ברוך יי׳ יום יום יעמס
לנו האל ישועתנו סלה · יי׳ צבאות עמנו משגב לנו אלהי יעקב סלה · יי׳ צבאות אשרי א
אדם בוטח בך · ברוך אלהינו שבראנו לכבודו והבדילנו מן התועים ונתן לנו תורת אמת ח
חיי עולם נטע בתוכינו הרחמן יפתח לבנו לתורתו ויטע אהבתו ויראתו בלבנו וישים בלבנו
לאהבה אותו וליראה אותו ולעבדו ולעשות כרצונו בלבב שלם ובנפש חפיצה למען לא נ
ניגע לריק ולא נלד לבהלה · וכן יהי רצון מלפניך יי׳ אלהינו ואלהי אבותינו שנשמור
חקיך בעולם הזה ונזכה ונחיה ונראה ונירש ישועת שני המשיח לטובה ולברכה לזכות ולס
ולמעשים טובים ולחיי העולם הבא ··

ואומר החזן קדיש גמור

יתגדל ויתקדש שמיה רבא בעלמא דברא כרעותיה וימליך מלכותיה בחייכון וב
וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן : יהא ש
שמיה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא: יתברך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא
ויתעלה ויתהדר ויתהלל שמיה דקודשא בריך הוא · לעילא לעילא מן כל ברכתא שירתא
תושבחתא ונחמתא דאמירן בעלמא ואמרו אמן : תתקבל צלותהון ובעותהון דכל בית
ישראל קדם אבוהון דבשמיא ואמרו אמן ·· יהא שלמא רבא מן שמיא וחיים טובים על כל
ישראל ואמרו אמן · עושה שלום במרומיו הוא ברחמיו יעשה שלום על כל ישראל
אמן ··

ואומר החזן עם הצבור זה

אתה הוא שהקטירו אבותינו לפניך קטרת הסמים בזמן שבית המקדש היה קיים כאש
החלבנה והלבונה משקל שבעים שבעים מנה · מור וקציעה שבולת נרד וכ
וכרכום משקל ששה עשר ששה עשר מנה · הקושט שנים עשר וקלופה שלשה וקנמון ת
תשעה בורית כרשינה תשעת קבין יין קפריסין סאין תלת וקבין תלתא · אם אין לו יין כפר
קפריסין מביא חמר חיור יין עתיק מלח סדומית רובע מעלה עשן כל שהוא · רבי נתן אומר
אף כפת הירדן כל שהיא אם נתן בה דבש פסלה אם חיסר אחת מכל סמניה חייב מיתה

רבן שמעון בן גמליאל אומר הצרי אינו אלא שרף הנוטף מעצי הקטף בודית כרשינה שש
ששפין בה את הצפורן כדי שתהא נאה יין קפריסין ששורין בה את הצפורן מפני שהיא עזה
והלא מי רגלים יפין לה אלא שאין מכניסין מי רגלים במקדש מפני הכבוד: השיר שהיו
הלוים אומרין בבית המקדש ביום הראשון היו אומרים לי״ה הארץ ומלואה תבל וישבי בה:
בשני היו אומרים גדול י״ה ומהולל מאד בעיר אלהינו הר קדשו: בשלישי היו אומרים
אלהים נצב בעדת אל בקרב אלהים ישפוט: ברביעי היו אומרים אל נקמות י״ה אל נקמות
הופיע הנשא שופט הארץ השב גמול על גאים: בחמישי היו אומרים הרנינו לאלהים
עזינו הריעו לאלהי יעקב: בששי היו אומרים י״ה מלך גאות לבש לבש י״ה עז התאזר אף
כון תבל בל תמוט: בשבת היו אומרים מזמור שיר ליום השבת מזמור שיר לעתיד ל
בא לעולם שכלו שבת שהיא מנוחה לחי עולמים: אמר ר אלעזר אמר ר חנינא
למדי חכמים מרבים שלום בעולם שנאמר וכל בניך למודי י״ה ורב שלום בניך אל תקרי
בניך אלא בוניך: יהי שלום בחילך שלוה בארמנותיך למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך
למען בית י״ה אלהינו אבקשה טוב לך וראה בנים לבניך שלום על ישראל:

ועומדין הצבור על רגליהן ואומרין:

עלינו

לשבח לאדון הכל לתת גדלה ליוצר בראשית שלא עשאנו כגוי הארץ
ולא שמנו כמשפחות האדמה שלא שם חלקינו כהם וגורלנו ככל ה
מונם שהם משתחוים ומתפללים . ואנו כורעים ומשתחוים לפני
לך מלכי המלכים הקב״ה נוטה שמים ויוסד ארץ ומושב יקרו בשמים ממעל ושכינת עזו ב
גבהי מרומים הוא י״ה אלהינו ואין עוד מלבדו אמת מלכנו ואין זולתו ככתוב בתורתך וידע
תה היום והשבות אל לבבך כי י״ה הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד:
על כן נקוה לך י״ה אלהינו לראות מהרה בתפארת עזך להעביר גלולים מן
ארץ והאלילים כרות יכרתון לתקן עולם במלכות שדי וכל בני בשר יקראו בשמך להפנות
ליך כל רשעי ארץ יכירו וידעו כל יושבי תבל כי לך תכרע כל ברך תשבע כל לשון לפניך
אלהינו יכרעו ויפולו ולכבוד שמך יקר יתנו ויקבלו כלם עול מלכותיך ותמלוך עליהם
רה לעולם ועד כי המלכות שלך היא ולעולמי עד תמלוך בכבוד ככתוב בתורתך י״ה ימ
ליך לעולם ועד: ונאמר שמע ישראל י״ה אלהינו י״ה אחד:
ר החזן קדיש בלא תתקבל: וישב החזן ולוחשין ואומרים יהי
ל י״ה אלהינו עמנו כאשר היה עם אבותינו אל יעזבינו ואל ישטנו להטות לבבינו
אליו ללכת בכל דרכיו ולשמור מצותיו וחקיו ומשפטיו אשר צוה את אבותינו
ויהיו דברי אלה אשר התחננתי לפני י״ה קרובים אל י״ה אלהינו יומם ולילה לעשות משפט ע
בדו ומשפט עמו ישראל דבר יום ביומו למען דעת כל עמי הארץ כי י״ה הוא האלהים אין ע
וד: והולכין לבתיהן לשלום ואומר ביצאתן מבית הכנסת י״ה נחני בצדקתך למען
שוררי הישר לפני דרכך: אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי ושבתי בבית י״ה לאורך ימים

והיכא מכית הכנסת לא יהא מחזיר את פניו ויכא אלא מגדר את פניו ויכא עד פתח הכנסת והלך
לו. אבל מה מהא יכול לחזר אלא יחזיר אחוריו כלפי הקדש יהא ויקבל אסר כפרכונת לבו...

סדר תפלת המנחה

תפלת המנחה בקדמת תפלת הצהריים דכתי לרוח היום ומתרגמינן למנחת יומא והוא לשון רבון ומנחה. ומנכה מתחלת
אבא מעות ולמעלה. ואם הקדימה קדש לא יצא ידי חובתו. וכל מה שמתכוין להתפלל אותה עם הנדמי הוה יתיר
טוב הוא. אך יזהר אלא ידחוק את השעה שמא תחנך ונמצא שכרו יצא בהפסדו. ונוהג להקדים מעט להתפלל עד אלא
תעקב הוה. וזה סדר תפלת המנחה אומר תהלה לדוד וקדיש עד לעולם ומתפללין שמונה עשרה בלחש.
וחזר החזן ומסדר את התפלה בקול ואומר קדושה כמו שכתוב בסדר תפלת שחרית ואין אומר ברכת כהנים ונופלין על
פניהן ואומר קדיש אלא. ואם שגג או נאנס ולא התפלל מנחה יתפלל ערבית מתים. אך שיתפלל תפלת מנחה באחרונה.

סדר תפלת ערבית של חול

נתנו להלקות שחוטאין בין תפלת מנחה לתפלת ערבית. וקורא המלקה על הלוקה והוא רחום יכפר עון. מהן אלא עם
עשרה תיבות אלא פעמים על כל הכאה והכאה תיבה אחת שנולן לארבעים חסר אחת. ומיד עומד החזן ומתחיל
והוא רחום יכפר עון. ומנות ערבית לאחר שקיעת החמה. ואם הקדים אותה מפלג המנחה אחרונה דה ייכו אחת עשרה
חסר רביע יצא ידי חובתו. והכהן לאחר אותה שעה כדי לקרות את שמע לאחר צאת הכוכבים ומנה כל הלילה ויהוי ל
להקדימה משתחשך ולא לאחר אותה אלא יאמר אחד אומר קיימנא ואמתה קיימנא ואמן קיימנא קיימנא ולאחר כך יקרא קריית ש
מע ויתפלל מאם תכפתו שינה נמצא ישן כל הלילה. אלא יקרא את שמע ויתפלל ולאחר כך אוכל ומותה לשובע כפנו
ויאמן ונברכה שנתו ויכוהו לו ברכות על ראשו:
ויורד החזן לפני התיבה ואומר

והוא רחום יכפר עון ולא ישחית והרבה להשיב אפו ולא יעיר כל חמתו.
והצבור עונין אחריו. יי׳ יי׳ אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת.
יי׳ הושיעה המלך יענו ביום קראינו. ואומר החזן ברכו את יי׳ המבורך.
והצבור עונין ברוך יי׳ המבורך לעולם ועד. ואומר החזן והצבור עמו

ברוך אתה יי׳ אלהינו מלך העולם אשר בדברו מעריב ערבים ובחכמה פותח ש
שערים ובתבונה משנה עתים ומחליף את הזמנים ומסדר את הכוכבים
במשמרותיהם ברקיע כרצונו בורא יומם ולילה גולל אור מפני חשך וחשך מפני אור ה
המעביר יום ומביא לילה המבדיל בין יום ובין לילה יי׳ צבאות שמו ושמו חי וקיים תמיד
הוא ימלוך עלינו לעולם ועד ברוך אתה יי׳ המעריב ערבים

אהבת עולם בית ישראל עמך אהבת תורה ומצות חקים ומשפטים אותנו למדת
על כן יי׳ אלהינו בשכבנו ובקומינו תן בלבנו לשיח בחקי רצונך ונשמח
ונעלוז בדברי תורתך ובמצותיך לעולם ועד כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ול
ילה ואהבתך אל תסר ממנו עד נצח נצחים ברוך אתה יי׳ אוהב את עמו ישראל.
וקורין קריאת שמע אל מלך נאמן

שמע ישראל יי׳ אלהינו יי׳ אחד. ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. ואהבת
את יי׳ אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך. והיו הדברים האלה
אשר אנכי מצוך היום על לבבך ושננתם לבניך ודברת בם בשבתך בביתך ובלכתך בו
בדרך ובשכבך ובקומך וקשרתם לאות על ידך והיו לטוטפות בין עיניך וכתבתם על מזוזות

ביתך ובשעריך · והיה אם שמוע תשמעו אל מצותי אשר אנכי מצוה אתכם
היום לאהבה את יי אלהיכם ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם ונתתי מטר ארצכם בעתו
יורה ומלקוש ואספת דגנך ותירושך ויצהרך ונתתי עשב בשדך לבהמתך ואכלת ושבעת
השמרו לכם פן יפתה לבבכם וסרתם ועבדתם אלהים אחרים והשתחויתם להם וחרה אף
יי בכם ועצר את השמים ולא יהיה מטר והאדמה לא תתן את יבולה ואבדתם מהרה מעל
הארץ הטובה אשר יי נתן לכם ושמתם את דברי אלה על לבבכם ועל נפשכם וקשרתם
אותם לאות על ידכם והיו לטוטפות בין עיניכם ולמדתם אותם את בניכם לדבר בם בשבתך
בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך · וכתבתם על מזזות ביתך ובשעריך · למען
ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע יי לאבותיכם לתת להם כימי השמים על ה
ארץ · ויאמר יי אל משה לאמר · דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם ועשו להם
ציצית על כנפי בגדיהם לדורותם ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת והיה לכם לציצית ור
איתם אותו וזכרתם את כל מצות יי ועשיתם אותם ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי ע
יניכם אשר אתם זונים אחריהם למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי והייתם קדושים לאל
אלהיכם אני יי אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים אני יי א
להיכם · אמת ואמונה כל זאת וקיים עלינו כי הוא יי אלהינו ואין זולתו וא
אנחנו ישראל עמו הפודנו מיד מלכים הגואלינו מלכנו מכף כל העריצים האל הנפרע ל
נו מצרינו המשלם גמול לכל אויבי נפשנו · השם נפשנו בחיים ולא נתן למוט רגלינו הבו
מדיכנו על במות אויבינו וירם קרנינו על כל שונאינו העושה לנו נסים ונקמה בפרעה א
תות ומופתים באדמת בני חם והכה בעברתו כל בכורי מצרים ויוצא ישראל עמו מת
וכם לחרות עולם המעביר בניו בין גזרי ים סוף את רודפיהם ואת שונאיהם בתהומות
בש וראו בנים את גבורתו והודו לשמו ומלכותו ברצון קבלו עליהם משה ובני ישראל ל
ך ענו שירה בשמחה רבה ואמרו כלם · מי כמכה באלים יי מי כמכה נאדר בקדש נורא
הלות עושה פלא · מלכותך ראו בניך בוקע ים לפני משה זה אלי ענו ואמרו יי ימלוך
עולם ועד · ונאמר כי פדה יי את יעקב וגאלו מיד חזק ממנו ברוך אתה יי גאל ישראל
השכיבנו יי אלהינו לשלום והעמידנו מלכנו לחיים ולשלום ופרוש עלינו סוכת
מך והגן בעדינו ותקנו בעצה טובה מלפניך והושיענו למען שמך והסר מעלינו אויב
ר וחרב ורעב ויגון ואנחה ושבור שטן מלפנינו ומאחרינו ושמור צאתינו ובואינו משתה
עולם ברוך אתה יי שומר עמו ישראל לעד אמן · ברוך יי לעולם אמן
ן ימלוך יי לעולם אמן ואמן · ברוך יי מציון שוכן ירושלם הללויה · ברוך יי אלהים
י ישראל עשה נפלאות לבדו וברוך שם כבודו לעולם וימלא כבודו את כל הארץ א
ן ואמן · יהי כבוד יי לעולם ישמח יי במעשיו כי לא ישיש יי עמו בעבור שמו הגדול כי
איל יי לעשות אתכם לו לעם ויראו כל העם ויפלו על פניהם ויאמרו יי הוא האלהים יי הוא
להים והיה יי למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יי אחד ושמו אחד · יהי חסדך יי עלינו
שר יחלנו לך · הושיענו יי אלהינו וקבצנו מן הגוים להודות לשם קדשך להשתבח בתהלתך

כל גוים אשר עשית יבואו וישתחוו לפניך יי׳ ויכבדו לשמך · כי גדול אתה ועושה נפלאות
אתה אלהים לבדך ואנחנו עמך וצאן מרעיתך נודה לך לעולם לדור ודור נספר תהלתיך ·
ברוך יי׳ ביום ברוך יי׳ בלילה · ברוך יי׳ בשכבנו ברוך יי׳ בקומנו · בידך נפשות החיים ו
והמתים אשר בידו נפש כל חי ורוח כל בשר איש · בידך אפקיד רוחי פדית אותי יי׳ אל אמ
אמת אלהינו שבשמים יחיד שמך וקיים זכרך ומלכותך תמיד הוא ימלוך עלינו לעולם ועד
· תהלה נביע לרוכב בערבות לאל המפואר במקהלות קדושים · באי מלך אל חי לעד וקיים
לנצח

ואומר החזן קדיש עד לעילא · ומתפללין ממכה עמדים כלחש וקדיש נחמד ומלינו לסבח ואומר
יהי ה׳ אלהינו עמנו · ובתפלת ערבית אין נופלין על פניהן לא ביחיד ולא בצבור · ואם
מגיע לו נאנס ולא התפלל ערבית יתפלל שחרית מתנים אבל אינו אומר
השכיבנו אלא חותם בגאל ישראל :

סדר קריאת המטה

יש מנהגים לקרות את שמע וכל הסדר על מטתו כדרך שיפשוט את בגדיו ויסיר את המנעלים · ויש נוהגים לקרות אחד
כל זה כתוך המטה והאצבעות בסדינים על לבו כדי שלא יבא הלב רוחה את הערוה · וגם אם אשתו לא אחר במטה עמו
זה הופך פניו מכאן וקורא וזה הופך פניו מכאן וקורא · אבל בלא הפוך פניו אסור לקרות · ואם בנו ובנותיו קטנים
תינוקות · ורוצה הנם יהא זהיר בקריאת המטה אם אשתו עמו כדי שלא יבא לידי הרהור · ועתה כלם צדיקים
וזהו סדר קריאה

השכיבנו

יי׳ אלהינו השלום והעמידנו מלכנו לחיים ולשלום ופרוס עלינו
סוכת שלומך והגן בעדנו ותקננו בעצה טובה מלפניך והושיע
למען שמך והסר מעלינו אויב דבר וחרב ורעב ויגון ואנחה ושבור שטן מלפנינו ומאחרינו
ושמור צאתנו ובואנו מעתה ועד עולם : שמע ישראל יי׳ אלהינו יי׳ אחד
ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד : ואהבת את יי׳ אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל
מאדך והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך ושננתם לבניך ודברת בם ב
בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך וקשרתם לאות על ידיך והיו לטוטפות
בין עיניך וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך : יושב בסתר עליון בצל
שדי יתלונן · אומר ליי׳ מחסי ומצודתי אלהי אבטח בו · כי הוא יצילך מפח יקוש מדבר הוו
באברתו יסך לך ותחת כנפיו תחסה צנה וסחרה אמתו · לא תירא מפחד לילה מחץ יעוף
יומם מדבר באופל יהלוך מקטב ישוד צהרים · יפול מצדך אלף ורבבה מימינך אליך לא
יגש · רק בעיניך תביט ושלומת רשעים תראה · כי אתה יי׳ מחסי עליון שמת מעונך לא ת
תאונה אליך רעה ונגע לא יקרב באהליך · כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך · על
כפים ישאונך פן תגוף באבן רגלך · על שחל ופתן תדרוך תרמוס כפיר ותנין · כי בי חש
ואפלטהו אשגבהו כי ידע שמי · יקראני ואענהו עמו אנכי בצרה אחלצהו ואכבדהו · אורך
ימים אשביעהו ואראהו בישועתי : ואמר יי׳ אל השטן יגער יי׳ בך השטן ויגער יי׳
בך הבוחר בירושלם הלא זה אוד מוצל מאש · יברכך יי׳ וישמרך יאר יי׳ פניו אליך ויחנ
ישא יי׳ פניו אליך וישם לך שלום :

שיר

לַמַּעֲלוֹת אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים מֵאַיִן יָבֹא עֶזְרִי · עֶזְרִי מֵעִם יְיָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ ·
אַל יִתֵּן לַמּוֹט רַגְלֶךָ אַל יָנוּם שֹׁמְרֶךָ · הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל · יְיָ
שֹׁמְרֶךָ יְיָ צִלְּךָ עַל יַד יְמִינֶךָ · יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא יַכֶּכָּה וְיָרֵחַ בַּלָּיְלָה · יְיָ יִשְׁמָרְךָ מִכָּל רָע יִשְׁמֹר
אֶת נַפְשֶׁךָ · יְיָ יִשְׁמֹר צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם · הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב לָהּ מִגִּבּוֹרֵי יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם אֲחוּזֵי חֶרֶב מְלֻמְּדֵי מִלְחָמָה אִישׁ חַרְבּוֹ עַל יְרֵכוֹ מִפַּחַד
בַּלֵּילוֹת · מִפַּחֲדָה שֶׁל גֵּהִנֹּם שֶׁהִיא דּוֹמָה לַלַּיְלָה · בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי פָּדִיתָ אוֹתִי יְיָ אֵל אֱמֶת
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמַּפִּיל חֲבָלֵי שִׁנָּה עַל הָעַיִן וּמַשְׁקִיעַ שְׁנָתָ
תַּרְדֵּמָה וְהַמְאִיר לְאִישׁוֹן בַּת עָיִן · יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתַּרְגִּילֵנִי לְדַבֵּר
מִצְוָה וְאַל תַּרְגִּילֵנִי לְדַבֵּר עֲבֵירָה וָעָוֹן וְהַשְׁלֵט בִּי יֵצֶר טוֹב וְאַל תַּשְׁלֵט בִּי יֵצֶר רָע · וְאַל יְבַ
בְּהַלוּנִי חֲלוֹמוֹת רָעִים וּדְרוֹרִים רָעִים וְהַשְׁכִּיבֵנִי בְּמַסֵּתִי לְשָׁלוֹם וְהַעֲמִידֵנִי מִתּוֹכָהּ לְחַיִּים וּ
לְשָׁלוֹם וְהָאֵרָה עֵינַי פֶּן אִישַׁן הַמָּוֶת בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֵּאִיר לָעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּכָבוֹדוֹ · אֲנִי
יָשַׁנְתִּי וַאֲשָׁנָה הֱקִיצוֹתִי כִּי יְיָ יִסְמְכֵנִי · אִם תִּשְׁכַּב לֹא תִפָּחֵד וְשָׁכַבְתָּ וְעָרְבָה שְׁנָתֶךָ · נַפְשִׁי
לַיְיָ מִשֹּׁמְרִים לַבֹּקֶר שֹׁמְרִים לַבֹּקֶר ·

סדר הטבת החלום

אם יש בבית הכנסת מי שרואה חלום שלבו דואג עליו מביא עשרה בני אדם ומעמידין לו
את חלומו ומבקשים עליו רחמים כסדר הזה · החולם אומר ג׳ פעמים

חֲלָמָא טָבָא חֲזָאִי והם אומרים לו על כל פעם ופעם חֲלָמָא טָבָא חֲזִית טָבָא וְהָא טָבָא דְּחַ
זֵית טָבָא לְיַהֲוֵי וְרַחֲמָנָא טָבָא לְשַׁוְיֵיהּ טָבָא דְּיַהֲוֵי טָבָא וְיַהֲוֵי טָבָא · ואחר כך אומרים יחד החולם
ומעמידין שִׁבְעָא בְּשִׁבְעָא זִמְנִין גְּזַרְנָא עַל רֵאוּתָהּ כֵּן שַׁמְיָא לְגַזֵּר עַל רֵאוּתָהּ דְּיַהֲוֵי טָבָא וְיַהֲוֵי טָבָא

הפכת

כְּסַפְּרִי לְמָחוֹל לִי פִּתַּחְתָּ שַׂקִּי וַתְּאַזְּרֵנִי שִׂמְחָה · וְלֹא אָבָה יְיָ אֱ
לֹהֶיךָ לִשְׁמֹעַ אֶל בִּלְעָם וַיַּהֲפֹךְ יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֶת הַקְּלָלָה לִבְרָכָה כִּי אָ
הַבְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ · אָז תִּשְׂמַח בְּתוּלָה בְּמָחוֹל בַּחוּרִים וְזְקֵנִים יַחְדָּו וְהָפַכְתִּי אֲבָלָם לְשָׂשׂוֹן וְנִ
חַמְתִּים וְשִׂמַּחְתִּים מִיגוֹנָם · פְּדֵה בְשָׁלוֹם נַפְשִׁי מִקְּרוֹב לִי כִּי בְרַבִּים הָיוּ עִמָּדִי · וּפְדוּיֵי
יְיָ יְשׁוּבוּן וּבָאוּ לְצִיּוֹן בְּרִנָּה שִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְנָסוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה ·
וַיֹּאמֶר הָעָם אֶל שְׁאוּל הֲיוֹנָתָן יָמוּת אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת הַיְשׁוּעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת בְּיִשְׂרָאֵל
חָלִילָה חַי יְיָ אִם יִפֹּל מִשַּׂעֲרַת רֹאשׁוֹ אַרְצָה כִּי עִם אֱלֹהִים עָשָׂה הַיּוֹם הַזֶּה וַיִּפְדּוּ הָעָם אֶת יְ
הוֹנָתָן וְלֹא מֵת · בּוֹרֵא נִיב שְׂפָתַיִם שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר יְיָ וּרְפָאתִיו וְרוּחַ
אֶעֱשֶׂה אֶת עֲנָשָׁאי רֹאשׁ הַשְּׁלִישִׁים לְךָ דָוִד וְעִמְּךָ בֶּן יִשַׁי שָׁלוֹם שָׁלוֹם לְךָ וְשָׁלוֹם לְעֹזְרֶיךָ כִּי
עֹזְרֶיךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְקִבֵּל דָּוִד וַיִּתְּנֵם בְּרָאשֵׁי הַגְּדוּד · וַאֲמַרְתֶּם כֹּה לְחַי אַתָּה שָׁלוֹם וּבֵיתְךָ
שָׁלוֹם וְכֹל אֲשֶׁר לְךָ שָׁלוֹם · לֵךְ אֱכוֹל בְּשִׂמְחָה לַחְמֶךָ וּשְׁתֵה בְּלֵב טוֹב יֵינֶךָ כִּי
כְּבָר רָצָה אֱלֹהִים אֶת מַעֲשֶׂיךָ · וּתְשוּבָה וּצְדָקָה וּתְפִלָּה וְתַעֲנִית מְעַכְּבִין אֶת
הַגְּזֵרוֹת · וְשָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל ·

סדר ענין שבת

בערב שבת שחרית כהנו שלח ליפול על פניהן לפי שהן צריכין לאחר בתפלתן כדי להתענק ולהשתדל בצורכי שבת. ח
אבל אם היה תענית צבור נופלין על פניהן בשחרית ואומרין סליחות ואין בכך כלום. אבל במנחה אין נופלין על פ
פניהן אפילו בתענית צבור. והמתענה בערב שבת מתענה ומעלים. וצריך אדם למעט במלאכתו ועסקו בע
בערב שבת כדי שלא יהא טרוד במלאכתו ויבא להתבטל מעונג שבת. והעושה מלאכה בערבי שבתות ובערבי ימים
טובים אין המנחה ולמעלה אינו ראוי שיאמר ברכה לעולם. לפי שצריך לכבד שבתות וימים טובים בכניסתם. וכן כ
במוצאי שבתות וימים טובים אין אדם רשאי לקבוע את עצמו במלאכה. אלא הדבר דומה למלך הנכנס לעיר ובני אדם
מכבדין אותו בכניסתו ויציאתו. ומלאכה שהיא לצורך שבתות וימים טובים או מלאכת שמים חותר. אך שלא
יתבטל מעונג שבתות וימים טובים. ומנהג לבנות הקופה בכל ערב שבת ותמחוי בכל יום כדי לחלק ולתן לע
לעניים שיהא מצוי בידם מה להוציא לצורך השבת. לפי שכשם שאדם חייב להתענג ולטמון בשבתות וימים טובים
כך הוא חייב לשמח את העניים ולתן להם מתנות לשבתות וימים טובים. וצריך ל
אדם להוציא הוצאות של שבתות וימים טובים בעין יפה שעל ידי כן הוא מתברך. שכן אמרו חכמינו ז"ל כשם ע
שמזונותיו של אדם קבוצין לו מרגע הנה עד רגע הנה. כך חסרונו קבוע לו. חוץ מהה שאדם נותן בעבור סוס
סוסייס ומשכים. ומהה שהוא מוציא לשבתות וימים טובים שאם פיחת פותחין לו ואם הוסיף מוסיפין לו. ומקרא מ
מלא כתוב ומקראת לשבת עונג וגו' וכתיב אז תתענג על ה' והרכבתיך על במתי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב וגו':
וצריך אדם לבטל ולהטמין. ולאפות מה שהוא צריך לשבת מבעוד יום כדי שלא יבא לידי ספק חייב חטאת
וכשהוא מטמין לצורך השבת יטמין קודם שקיעת החמה. אבל לאחר שקיעת החמה אסור להטמין. וגם כשהוא מטמין
מבעוד יום צריך להוסיף את הקדירה על הפטפוט או רחוק מן הנחלים. כדי שלא
יבטל את הנחלים בשבת בשעת שילוק הקדירה ואם לא עשה
כן אסור לסלקה משם לאחר מפני שהוא מבטל
את הנחלים ומבעירין "

עירובי בתים וחצרות

בעל הבית שעמד עם בניו ובני ביתו והן כולן שמוכין על שלחנו אף על פי שהם חלוקין בדירתן בחצר או בבתים
מטלטלין ביניהן מבית לבית ודרך החצר ואין צריכין עירוב. ואם כל אחד ואחד
על שלחנו היו אם בביתו או אחר בני אדם שהן דרין בחצר אינ
אינ בביתו אם שהן דרים בבתים שהן שמוכין
זה לזה וחלוקין בדירתן
ואינן שמוכין על שלחן אחד. אסור לטלטל מזה לזה ומן הבתים לחצר בלא עירוב. וחצר שדרין שני ישראלין אי יתי
צריכין לערב ביניהן. ואם לא עירבו אסורין לטלטל מבתיהן לחצר ומן החצר לבתיהן. וכן אם יש חלון ביניהן הם
אסורין לטלטל דרך
החלון מזה לזה בלא עירוב. ואם עירבו
מותרין הן לטלטל מזה לזה בין דרך חצר בין דרך חלון ופתחים.
ושיעור החלון שהוא מבאר לטלטל מבית לבית על ידי עירוב. בזמן שהוא ארבעה
טפחים על ארבעה טפחים מרובעין. ואם הוא עגול ויש בהקיפו ג' טפחים פחות חומש אלתה יכול לרבעו תוך ע
עיגולו ארבעה על
ארבע טפחים מצרף את הבתים לעירוב.
ואם החלון עגול אי מרובע פחות מכשיעור הזה. אי אפילו אם
אינו אריך וקטן הרבה שיש בו כתבריתא יתר מארבעה על ארבעה טפחים כיון שאין
ריבועו אלא כשיעור זה. אין מצרף את הבתים לעירוב

ואם שכח אחד מבני החצר ולא נתן חלקו בעירוב הרי הוא מעכב על כולם בני החצר. ואסור להכנס ולהוציא הוא
לזה דרך החצר. אבל דרך החלון שביניהן מותרין. ומה תקנתן. נותן להם את רשותו שבחצר ואומר להם רשותי
שבחצר קנוה לכם. רשותי שבחצר מבוטלת לכם. ואין צריך קנין ולא זכייה אחרת אלא כדיבור לבד קנוי. והם הן
מותרין להכנס ולהוציא מן החצר לבתיהן ומן בתיהן לחצר. וכן אותו שלא עירב רשאי מבתיהן לחצר.
ומן החצר לבתיהן אבל מבית שלו לחצר אסור להכנס ולהוציא כי אם לאותן שעירבו כן ל
לאותן שלא עירב. ואם בטל רשותו לאחד מבני החצר שעירב. הרי הוא כאילו כ
פקנו וביטלו לכולם. ורשאין להכנס ולהוציא דרך החצר כאילו ביטלו
לכל בני החצר. ואפילו בשבת יכול לבטל להן את רשותו אם
לא נתנו וכטלו להן מבעוד יום. ונני אי ישראל מע
מעומד שהיה הר עם ישראלים בח
בחצר אינו יכול לבטל
רשותו
ולאתנו בחצרות חצר. אלא צריך להזכיר להן רשותו ואפילו בפחות מאה פרוטה יכולין לשכור ממנו. ואפילו אותו
בכוח ואפילו שכרו ולקטו יכולין להזכירן רשותו. ואותו צריכין לשכור רשותו של גוי. בזמן שדורין על ישראל חל
חלוקין
בחצר. אבל אם הוא כתב
נוים דרין בחצר וישראל אחד דר ביניהן
אינו צריך לשכור רשותו ואינן יכולין לעכב על ידו
ומבוטל מבותו לחצר כראוי. ובית שבין שני חצרות אינו שבין
שני בתים ועירב האמצעי עם החצונים והחצונים לא ערבו זה עם זה
האמצעי מותר עם שניהן. והם מותרין עמו. והחצונים אסורין לבטל זה עם זה
אפילו דרך האמצעי. שכתן שלא ערבו הם חצונים זה עם זה אין רשאין לבטל כלים ששכתן בח
בחצר להולכן בחצר אחרת אף על פי שהן רשאין להולכן בבית האמצעי. ואם החצונים ערבו זה עם
זה והאמצעי לא עירב עמהם. אין עירובן מועיל כלום. שהרי דרך האמצעי היכן רשאין להכנס ולהוציא אלא אם כן
דורי האמצעי יבאין להם ומבטלין ונותנין להן רשותן. וחצר שפרצה בעצר אמות אף על פי שהעמוד תרובה
על הפרצה אין עירוב מועיל בה. פחות מיכן. אם העמוד תרובה על הפרצה מערבין. פרצה תרובה על העמוד אין
מערבין. ואם סדרו על עירוב. בטלין קרוב מן הדורין שבאין לערב יחד. ונוטלין תלמיד ק מ ע נ
אחת ואפילו אותה מנה. ואם אמר אותה חצר מותר. אלא כהנו לאפותה מנה לפי שמעמרת ימים הרבה ואחר מ
מתעפשת להפסל ומתאכל אדם כדרך החמץ. שכתן שהיא כשלה מתאכל אדם היה העירוב כטל. ואם לא קטן שבה
את העירוב ואפהו ואין בכך כלום ונטל הכלי העונה כדי ומכרך עליה ברכה א
ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו על מצות עירוב. בדין
הא שרא לנא לאפוקי ולעיולי מבית לבית לבית לבית ומבית לבית לבית מעלית
תחתית ומתחתית לעלית ומן החצר לבתים ומן הבתים לחצר ומכל הבתים לחצר בעי
בעירוב כזה לזה לנו ולכל ישראל.

עירובי בתי אין מזכירין חצר. ואם שכחו ולא כרכו על העירוב מותרין להכנס ולהוצי אלא הברכה מעכבת אלא
מצוה לברך. ואחר מבני החצר שעשה עונה מטלו ונתן אותה כמתנה לכל בני החצר הרי הוא תיקר בעירוב כאילו
נבה קרוב מכל אחד ואחד אך צריך לזכות להן על ידי אחר. ואף על פי כן אין רשאי לעשות כן אלא בשבת הדחק כגון
שכחו מלערב והגיע שעת בין השמשות שאין להן שבאי לגבות קרוב ולעשות עונה לעירוב שהוא מערב בטלו. אבל
בשעת שים להן שבאי לגבות קרוב לעירוב. הבאין לערב כשלהן כדי שלא תעתכם תורת עירוב. ואם נתחלפו דורי
חצר נותן חצר מן החצר חלקו שבעירוב כמתנה או כמכור. לאותו שבכנס וקונה אותו כמתנה ואין צריך עירוב
אחר. ועירובי בתים צריך להניחן באחד מן הבתים ס שעירבו זה עם זה. וכן עירובי חצרות מניחין אותו באחד מן
הבתים שבחצר. ואם נתנו את העירוב בבית שאינו נמשך עמהן בעירוב הרי הן כלא עירב ואסורין לבטל מזה לזה
ג ג

וצריך להניח את העירוב למעלה מעשרה טפחים. וכל זמן שהצירוב קיים אין צריכין לעשות עוד עירוב אחר. אלא
שהגו לערב מפסח לפסח כדי שלא תשתכח תורת עירוב. ואם אבד או נאכל העירוב מבעוד יום חייבין להכנים ל
ולהחזיק עד שיערבו. אבל אם אבד או נאכל משחשיכה מותרין לאותה שבת. ולשבת אחרת צריכין לערב. ולא הוצרך
עירובי בתים וחצירות אלא לשבת ויום הכיפורים אבל לשאר טוב אינו צריך עירוב. וערב שבת צריך אדם.
להקל בסעודה מן המנחה ולמעלה כדי שיוכל לשבת בתאוה. ואחר שביעלו ואפו כל צורכן. צריכין לחוף את ראשן
ולרחון בחמין כל גופן או פניהן וידיהן ורגליהן ולהתעטף בבגדים נאים לכבוד השבת כאדם המתעטף ומתקשט כב
בבגדים נאים להקביל פני המלך. וצריך אדם למשמש בבגדיו ערב שבת עם חשיכה שלא יהא מעות צרורות
בכנף בגדו או מחט תחובה בכסותו או דבר אחר שלא יבא להוציאם בשבת. וצריך להדליק את הנרות מבעוד יום
בעמן זית וגלול. וכשתילה מחזירת כדי שיהא דולקין יפה. ואחר כך סמוך לחשיכה טוטל פתילה או נר אחרת בידו ו
ומדליקה ומכבה את הנרות ומתקן את הפתילות ומסיר חושכן. ומברך.

בְּאֵי אֵמָּה אַקְבֵּן לְהַדְלִיקֶנֶר שֶׁל שַׁבָּת

ומדליקן ומניח את הנר או את הפתילה מוד. ומצוה להדליק שתי נרות על השלחן אחת כנגד זכור ואחת כנגד שמור.
ויחיד שקבל עליו שבת בשעות כשבור שחשיכה כגון שהיה יוצא המעונן ואחר כך זרחה החמה. והרי הוא צריך לתקן
את הנרות או לעשות דבר אחר לצורך שבת מותר. שהרי בשעות קבל עליו את השבת וקבלת שעות אינה חשובה קבלה
אבל אם קבל עליו את השבת בבוקר בלא שעות אסור לעשות כלום. כי שבבה בלילי שבת אסור לומר לגוי להד
להדליקה. לפי שכל מלאכה שעושה הגוי לצורך ישראל אסור לישראל ליהנות בה. ואם היה ישראל מתלבשן בביתו של
גוי והגוי מדליק את הנר לצורך עצמו. מותר לישראל ליהנות לאורה שהרי הגוי לצורך עצמו הדליקה ואין מטריחין על
האדם לצאת מביתו. לפיכך צריך אדם להיות זריז ויזהר בהדלקת הנר שכל זמן שהאורה בבית שמחה בבית. וכן
צריך אדם לבבד את הבית ולהציע את המיטות ולערוך את השלחן מבעוד יום. שבשאדם בא לביתו בלילי שבת ומצא
כרי דולק ושלחנו ערוך ומיטתו מוצעת. המלאך הטוב משמח המלאכים המתנוצים עליו לשומרו אומר יהי רצון לשבת
אחרת כך. והמלאך הרע עונה אמן בעל כרחו. ואם לא מצא כן הפך הדבר. תפלת מנחה

בערב שבת במנחה מתפללין כשאר ימים ואין נופלין על פניהן כל עיקר ואפילו בתענית ציבור. ויש אומ' שאם חל
תענית ציבור בערב שבת שאין קורין בתורה במנחה כמו שרגילין לקרות בארבעה צומות שהרי המעמדות לא היו ק
קורין בתורה במנחה בערב שבת. ויש אומ' שאין מניחין קריאת התורה בכך. שהרי היחיד מתענה
משלים ואין מביאין ראייה מן המעמדות. שהמעמדות לא היו מתענין בערב שבת משום כבוד
השבת ואנו שאין אנו דוחין את התענית משום כבוד השבת למה נדחה קריאת התורה.
ועוד עיקר קריאת התורה בתענית ציבור בשעת תפלת המנחה דכתיב ואלי יאספו
כל חרד בדברי אלקי ישראל על מעל הגולה ואני יושב משומם עד למנחה הערב
לאחר תפלת שחרית היו מתעסקין ומעיינין בצרכי ציבור עד
חצות ואחר חצות רבינו של יום היו קורין בתורה ומפטירין בנביא
ורבינו של יום היו מתפללין ומבקשין רחמים
דכתיב ויקרא בספר תורת האלקים
רבינו היום ורבינו היום

משתחוים לה' אלקיהם ואף על פי שאותה קריאה קודם תפלת מנחה היתה וקריאה של שחרית היא. מכל מקום שעת
מנחה היתה. וכיון שנמשכה אותה קריאה עד שעת המנחה לפיכך לא היו חוזרין וקוראין שנייה לאחר המנחה. אבל
אנו שמתפלל לין וקורין בתורה שחרית והקריאות חלוקות זו מזו: אין אנו מניחין קריאת התורה על לא דבר. ומה כבוד
לשבת שאנו מניחין קריאת התורה ואין אנו מניחין להתפלל עכשיו. מכל מקום אין נופלין על פניהן אפילו בתענית
ציבור ואין אומרים ברכנו בברכה בשאר ערבי שבתות. אבל תענית ציבור שחל בערב שבת אומ' ברכנו
בברכה ונכנס נעלין בפיהן

תפלת ערבית של שבת

מתחיל החזן בנעים ברכו את יי המבורך והציבור עונין ברוך יי המבורך לעולם ועד
ואומר החזן והציבור לוחשים עמו והומרים

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר בדברו מעריב ערבים בחכמה פותח שערים ובתבונה משנה עתים ומחליף את הזמנים ומסדר את הכוכבים במשמרותיהם ברקיע כרצונו בורא יום ולילה גולל אור מפני חשך וחשך מפני אור המעביר יום ומביא לילה והמבדיל בין יום ובין לילה יי צבאות שמו חי וקיים תמיד הוא ימלוך עלינו לעולם ועד ברוך אתה יי המעריב ערבים

אהבת עולם בית ישראל עמך אהבת תורה ומצות חקים ומשפטים אותנו למדת על כן יי אלהינו בשכבנו ובקומנו נשיח בחקיך ונשמח בעלוז בדברי תורתך ובמצותיך לעולם ועד כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה ואהבתך אל תסר ממנו עד נצח נצחים ברוך אתה יי אוהב את עמו ישראל

יחיד אל מלך נאמן

שמע ישראל יי אלהינו יי אחד ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד ואהבת את יי אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך ושננתם לבניך ודברת בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך וקשרתם לאות על ידיך והיו לטטפות בין עיניך וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך

והיה אם שמע תשמעו אל מצותי אשר אנכי מצוה אתכם היום לאהבה את יי אלהיכם ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם ונתתי מטר ארצכם בעתו יורה ומלקוש ואספת דגנך ותירושך ויצהרך ונתתי עשב בשדך לבהמתך ואכלת ושבעת השמרו לכם פן יפתה לבבכם וסרתם ועבדתם אלהים אחרים והשתחויתם להם וחרה אף יי בכם ועצר את השמים ולא יהיה מטר והאדמה לא תתן את יבולה ואבדתם מהרה מעל הארץ הטובה אשר יי נותן לכם ושמתם את דברי אלה על לבבכם ועל נפשכם וקשרתם אותם לאות על ידכם והיו לטטפות בין עיניכם ולמדתם אותם את בניכם לדבר בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך

למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע יי לאבותיכם לתת להם כימי השמים על הארץ

ויאמר יי אל משה לאמר דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם לדורותם ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת והיה לכם לציצית וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות יי ועשיתם אותם ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי והייתם קדושים לאלהיכם אני יי אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים אני יי אלהיכם

אמת ואמונה בשביעי קיימת גזרת דברת הקשבנו ושמענו זכור המדת טהורים ו
ירשוה סעבה היא לראש ארבעה מעת נתנה שמח בה לב ישורון שדה פדית
צדקה קנית רוממת שבת תמיד בינך ובינינו אות היא לעולם כי ששת ימים עולמך תקנת ו
ובשביעי נחת למען שתניח לעמך ישראל לכבוד שמך שבחו וזמרו ברוך הוא משה ובני נ
ישראל לך ענו שירה בשמחה רבה ואמרו כלם · מי כמכה באלים יי מי כמכה נאדר בקדש
נורא תהלות עושה פלא · שומרי שביעי ראו גבורותיך על הים יחד כלם הודו והמליכו ו
ואמרו יי ימלוך לעולם ועד · תחיש ישועה לשומרי ענוגה תפדה לעאנך ואל יהיו עוד
לבזה ככתוב והושעתי לצאני ולא תהיינה עוד לבז באי גאל ישראל ·

השכיבנו יי אלהינו לשלום והעמידנו מלכנו לחיים ולשלום ופרוס עלינו סו
סוכת שלומך והגן בעדנו ותקננו בעצה טובה מלפניך והושיענו לם
למען שמך והסר מעלינו אויב דבר וחרב ורעב ויגון ואנחה ושבור שטן מלפנינו ומאחרינו
ושמור צאתנו ובואינו מעתה ועד עולם · ופרוס עלינו סוכת שלומך באי פורס סוכת שלום
עלינו ועל כל עמו ישראל ועל ירושלם · ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את ה
השבת לדורתם ברית עולם ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם כי ששת ימים עשה יי את
השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש · ויאמר קדיש עד לעילא ומתפלין בלחש
מגן ומחיה והלל הקדוש וזו היא תפלת לחש

יי שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך · ברוך אתה יי אלהינו ואלהי אבותינו אלהי
אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב האל הגדול הגבור והנורא אל עליון
גומל חסדים טובים וקונה את הכל וזוכר חסדי אבות ומביא גואל לבני בניהם למען שמו ב
באהבה מלך גואל עוזר ומושיע ומגן באי מגן אברהם · אתה גבור לעולם יי מחיה
מתים אתה רב להושיע משיב הרוח ומוריד הגשם מכלכל חיים בחסד מחיה מתים בר
ברחמים רבים סומך נופלים ורופא חולים מתיר אסורים ומקיים אמונתו לישני עפרמי כמוך
בעל גבורות ומי דומה לך מלך ממית ומחיה מצמיח לנו ישועה בקרוב ונאמן אתה להחיות
מתים באי מחיה המתים · לדור ודור נמליך לאל כי הוא לבדו מרום וקדוש ושבחך
אלהינו מפינו לא ימוש לעולם ועד כי אל מלך גדול וקדוש אתה באי האל הקדוש ·
ומאהבתך יי אלהינו שאהבת את ישראל עמך ומחמלתך מלכנו שחמלת על בני ב
בריתך נתת לנו יי אלהינו את יום השביעי הגדול והקדוש הזה למנוחה ולגדולה ולקדושה
ולעבודה ולהודאה ולתת לנו ברכה ושלום מאתך · אלהינו ואלהי אבותינו רצה
במנוחתינו קדשנו במצותיך ותן חלקנו בתורתך שבענו מטובך שמחנו בישועתך וטהר לב
לבנו לעבדך באמת והנחילנו יי אלהינו באהבה וברצון שבת קדשך וישמחו בך כל ישר
ישראל מקדשי שמך באי מקדש השבת

רצה יי אלהינו בעמך ישראל ואל תפלתם שעה והשב העבודה לדביר ביתך וא
ואשי ישראל ותפלתם מהרה באהבה תקבל ברצון ותהי לרצון תמיד עבודת
ישראל עמך ותחזינה עינינו בשובך לציון ולירושלם עיר ברחמים כמאז באי המחזיר ב

ברחמיו שכינתו לציון

מודים אנחנו לך שאתה הוא יי אלהינו ואלהי אבותינו על חיינו המסורים ב
בידיך ועל נשמותינו הפקודות לך ועל נסיך שבכל יום עמנו ועל
נפלאותיך וטובותיך שבכל עת ערב ובקר וצהרים הטוב כי לא כלו רחמיך הרחום כי לא
תמו חסדיך ומעולם קוינו לך לא הכלמתנו יי אלהינו ולא עזבתנו ולא הסתרת פניך ממנו
על כלם יתברך ויתרומם שמך מלכנו תמיד כל החיים יודוך סלה ויהללו לשמך הטוב באמת
באמת באי הטוב שמך ולך נאה להודות:

שים שלום טובה וברכה חן וחסד ורחמים עלינו ועל כל ישראל עמך ברכנו א
בינו כלנו כאחד באור פניך כי באור פניך נתת לנו יי אלהינו תורת חיים
אהבה וחסד צדקה ברכה ישועה ורחמים ושלום וטוב יהיה בעיניך לברך את כל עמך יש
ישראל תמיד בכל עת ובכל שעה בשלומך באי המברך את עמו ישראל בשלום:

ופוסע שלש פסיעות לאחוריו ואומר יהי לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה׳ צורי וגואלי

ועומדין כעמידה ואומר

וכלו השמים והארץ וכל צבאם: וכל אלהים ביום השביעי מלאכתו אשר ע
עשה וישבות ביום השביעי מכל מלאכתו אשר עשה ויברך אלהים את י
יום השביעי ויקדש אותו כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלהים לעשות:
באי אלהינו ואלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב האל הגדול הגבור וה
והנורא אל עליון קונה שמים וארץ מגן אבות ברבריו מחיה מתים במאמרו האל הקדוש ש
שאין כמוהו המניח לעמו בשבת קדשו כי בם רצה להניח להם לפניו נעבוד ביראה ופחד
ונודה לשמו בכל יום תמיד מעין הברכות אל ההודאות אדון השלום מקדש השבת מברך
שביעי המניח בקדושה לעם מדשני ענג זכר למעשה בראשית:

אלהינו ואלהי אבותינו רצה במנוחתינו קדשינו במצותיך ותן חלקנו בתורתך
שבעינו מטובך שמחנו בישועתך וטהר לבנו לעבדך באמת והנחילנו
יי אלהינו באהבה וברצון שבת קדשך וישמחו בך כל ישראל מקדשי שמך באי מקדש ה
השבת:

ואומר החזן קדיש גמור

ויחיד התפלל כלילי שבת אומר ומכלו ואין אומר ברכה אחת מעין שבע. ויחיד שעתה בליל שבת ולא התפלל של שבת
ואין לבו עם שלוח גבור ברכה אחת מעין שבע אמת הגאונים חיקס בחיים אמרו צריך לו לחזור ולהתפלל ויחיד
הטועה ומתחיל של חול בשבת ונזכר שאינו שבת גנאי אומר אותה הברכה וחוזר לשל שבת. ואין ומכלו לאמרו כעמידה כן
יחיד כן גבור. ויש טוב עתה להיות כלילי שבת אומר ומכלו ואין מזכירין של יום טוב בברכת אחת מעין שבע

וכתבנו לעצות פרק זה תמסכת שבת

במה מדליקין ובמה אין מדליקין. אין מדליקין לא בלכש ולא בחרס ולא בכלך ל
לא בפתילת האדן ולא בפתילת המדבר ולא בירוקה שעל פני המים לא בחפת
ולא בשעוה ולא בשמן קיק ולא בשמן שריפה לא באלה ולא בחלב. נחום המדי אומר אין
מדליקין בחלב מבושל. וחכמים אומרים אחד מבושל ואחד שאינו מבושל אין מדליקין בו:

אין מדליקין בשמן שריפה ביום טוב · רבי ישמעאל אומר אין מדליקין בעיטרן מפני כבוד
השבת · וחכמים מתירין בכל השמנים שמן שומשמין שמן אגוזים שמן צנונות שמן דגים
בשמן פקועות בעטרן ובנפט · רבי טרפון אומר אין מדליקין אלא בשמן זית בלבד · כל
היוצא מן העץ אין מדליקין בו אלא פשתן וכל היוצא מן העץ אינו מטמא טומאת אוהלים א
אלא פשתן פתילת הבגד שקפלה ולא הבהבה רבי אליעזר אומר טמאה היא ואין מדליקין
בה רבי עקיבא אומר טהורה היא ומדליקין בה · לא יקוב אדם שפופרת של ביצה
וימלאנה שמן ויתננה על פי הנר בשביל שתהא מנטפת ואפילו היא של חרס ורבי יהודה
מתיר · אם חברה היוצר מתחלה מותר מפני שהוא כלי אחד · לא ימלא אדם את
הקערה שמן ויתננה בצד הנר ויתן ראש הפתילה בתוכה בשביל שתהא שואבת ורבי יהודה
מתיר · המכבה את הנר מפני שהוא ירא מפני גוים מפני ליסטים מפני רוח רעה · ואם
בשביל החולה ששן פטור · כחס על הנר כחס על השמן כחס על הפתילה חייב · רבי
יוסי פוטר בכולן חוץ מן הפתילה מפני שהיא עושה פחם · על שלש עבירות נשים
מתות בשעת לידתן על שאינן זהירות בנידה ובחלה ובהדלקת הנר · שרשה דברים
צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם חשכה עשרתן ערבתן הדליקו את הנר · ספק
חשכה ספק אינה חשכה אין מעשרין את הודאי ואין מטבילין את הכלים ואין מדליקין את
הנרות · אבל מעשרין את הדמאי ומערבין וטומנין את החמין · אמר רבי אלעזר
אמר רבי חנינא תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם שנאמר וכל בניך למודי יי ורב שלום
בניך אל תקרי בניך אלא בוניך · יהי שלום בחילך שלוה בארמנותיך למען אחי ורעי אדבר
אדברה נא שלום בך · למען בית יי אלהינו אבקשה טוב לך · יי עז לעמו יתן יי יברך את עמו בשלום · בנים לבניך שלום על
ישראל ·

ואומר עליכם לשבח וקדיש כלה תתקבל ויש אומרים קדיש זה במקום תתקבל

על

ישראל ועל רבנן ועל תלמידיהון ועל תלמידי תלמידיהון דעסקין באוריתא די
באתרא הדין ודי בכל אתר ואתר יהא להון ולכון שלמא וחינא וחסדא ורחמין
ומזוני ורויחין מן קדם מריה שמיא וארעא ואמרו אמן · יהא שלמא רבא וכו׳

ובכל מקום שדורשין סמ״ק פסוקים כהנו לומר בקדיש על ישראל ועל רבנן ולפי שאין אומרים קדיש על המ
המשנה כהנו לומר אמר רבי אלעזר כדי לענות קדיש על הפסוקין ואחר הקדיש אומרים
ברוך יי אשר נתן מנוחה לעמו ישראל בכל אשר דבר לא נפל דבר אחד מכל דברו הטוב
אשר דבר ביד משה עבדו ואומר יהי ה׳ וכו׳ ואומר יגדל

יגדל

אלהים חי וישתבח נמצא ואין עת אל מציאותו
אחד ואין יחיד כיחודו נעלם ואין סוף לאחדותו
אין לו דמות הגוף ואינו גוף לא נערוך אליו קדושתו
קדמון לכל דבר אשר נברא ראשון ואין ראשית לראשיתו

אדון עולם לכל נוצר
שפע נבואתו נתנה אל
לא קם בישראל כמשה עוד
תורת אמת נתן לעמו אל
לא יחליף דאל ולא ימיר
צופה וחודע סתרנו
גומל לאיש חסד כמפעלו
ישלח לקץ ימים משיחנו
לפתים יחיה אל ברוב חסדו

עדה גחילתו ומלכותו
לאנשי סגולתו ותפארתו
נביא ומביט את תמונתו
על יד נביאו נאמן בתו
דתו לעולמים לולתו
מביט לסוף דבר בקדמותו
יתן לרשע רע ברשעתו
לפדות מחכי קץ ישועתו
ברוך עדי עד שם תהילתו

ויש אומרים גם כן אדון עולם

אדון

עולם אשר מלך
בטרם כל יציר נברא
בעת נעשה בחפצו כל
אז מלך שמו נקרא
ואחרי ככלות הכל
לבדו ימליך נורא
והוא היה והוא הוה
והוא יהיה בתפארה
והוא אחד ואין שני
להמשיל לו ולהחבירה
בלי ראשית ובלי תכלית
ולו העז והמשרה
והוא אלי וחי גואלי
וצור חבלי ביום צרה
והוא נסי ומנוסי
מנת כוסי ביום אקרא
בידו אפקיד רוחי
בעת אישן ואעירה
עם רוחי גויתי
יי לי ולא אירא

סדר הקדוש

מחללין יום על יין ומקבלו המקדש בסתי ידיו
ואומר ביומיו ומנעים קולו ואומר

ויכלו

השמים והארץ וכל צבאם ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה
וישבות ביום השביעי מכל מלאכתו אשר עשה ויברך אלהים את יום
השביעי ויקדש אותו כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלהים לעשות: בארי אמה בורא
פרי הגפן: בארי אמה אשר קדשנו במצותיו ורצה בנו ושבת קדשו באהבה וברצון הנחילנו
זכרון למעשה בראשית כי יום שבת תחלת מקראי קדש זכר ליציאת מצרים כי בנו בחרת והא
אותנו קדשת מכל העמים ושבת קדשך באהבה וברצון הנחלתנו בארי מקדש השבת

ומברך לטעום תכום מל קדוש כל המסובין: ואם לא טתה תמנו חלא אחד
איך יצאו כלן ידי הקדוש אך צריך טיטעום תמנו חלא לוגמין:
ומעורר טל כוס בין לקדוש בין להבדלה בין לברכת
המזון

אצבעות על אצבעות כרוס אצבעות וחצי אצבע ומומס אצבע בגודל · ואם אין לו יין מקדש על הפת ובמקום ב
ברית פרי הגפן חבריך המוציא · ואם טבח ונעשה כלה קדשה חוזר ומקדש · ואם לא קדש בלילה מקדש והולך כל היום
כלו · ואם קדש על מנת לשעור במקום זה וירדו גשמים לא מכבתה כרת על טלחן והרי הוא צריך לשעור במקום אחר
צריך לחזור ולקדש דכתיב וקרית לשבת עונג · כמ"ש קרילה תהיה שם עונג · ומי שקדש לעצמו יכול לקדש לאחרים
שאינן יודעין לקדש ולבשים כין על היין כין על הפת שהבשים חיבות בקדוש היום דבר תורה · וכשהוא בונע להם
להמוציא בונע על שתי כברות ומסוס לחם משנה · וכברכת המזון אומ' בחמינו · ואם
טבח ולא הזכיר בחמינו ונזכר עד שלא פתח בהטוב והמטיב אומ' ברוך אתה
ה' אשר נתן שבתות למנוחה לעמו ישראל לאות ולברית ברוך אתה ה'
מקדש השבת · ואינו חוזר ומסיים ברכתו · ואם נזכר לאחר
שפתח בהטוב והמטיב חוזר · וקערתו
שאכל בהן ערבית רשאי להדיחן
לצורך שחרית · וכן קערת שאכל בהן שחרית רשאי להדיחן לצורך מנחה ואם אינו צריך להן בו ביום אינו רשאי להדיחן

סדר תפלת שחרית

בשחרית משכימין ומברכין כל אחד ואחד בפני עצמו הברכות שהוא רגיל לברך בכל יום והן כתובין למעלה על סדר
תלה ברכות · וקורין הוא לעצמו פרשת היום שנים מקרא ואחד תרגום לפי שאדם צריך להשלים פר
פרשתו עם הצבור · וכל המשלים פרשיותיו עם הצבור שנים מקרא ואחד תרגום מאריכין
לו ימיו ושנותיו · ונם נכון לפרש אותה כל אחד ואחד לפי הלשון שלו אם
אינם ללשונו · ובאין לבית הכנסת ואומ' ה
הזמירות בקול ובנעימה ואומרים

לה מלך

יי מלך יי ימלוך לעולם ועד · יהי כבוד יי לעולם ישמח יי במעשיו ·
ישמח ישראל בעשיו בני ציון יגילו במלכם · ימלוך יי לעולם אלהיך צ
ציון לדור ודור הללויה · ברוך יי אלהים אלהי ישראל עושה נפלאות גדולות לבדו
וברוך שם כבודו לעולם וימלא כבודו את כל הארץ אמן ואמן ·

מזמור

לתודה הריעו ליי כל הארץ · עבדו את יי בשמחה בואו לפניו ברננה · דעו
כי יי הוא אלהים הוא עשאנו ולו אנחנו עמו וצאן מרעיתו בואו שעריו בת
בתודה חצרותיו בתהלה הודו לו ברכו שמו כי טוב יי לעולם חסדו ועד דור ודור אמונתו

הודו

ליי כי טוב
הודו לאלהי האלהים
הודו לארני הארנים
לעשה נפלאות גדולות לבדו
לעשה השמים בתבונה
לרוקע הארץ על המים
לעשה אורים גדולים
את השמש לממשלת ביום
את הירח וכוכבים לממשלות בלילה

כי לעולם חסדו
כי לעולם חסדו
כי לעולם חסדו
כי לעולם חסדו
כי לעולם חסדו
כי לעולם חסדו
כי לעולם חסדו
כי לעולם חסדו
כי לעולם חסדו

למכה מצרים בבכוריהם כי לעולם חסדו
ויוצא ישראל מתוכם כי לעולם חסדו
ביד חזקה ובזרוע נטויה כי לעולם חסדו
לגוזר ים סוף לגזרים כי לעולם חסדו
והעביר ישראל בתוכו כי לעולם חסדו
ונער פרעה וחילו בים סוף כי לעולם חסדו
למוליך עמו במדבר כי לעולם חסדו
למכה מלכים גדולים כי לעולם חסדו
ויהרוג מלכים אדירים כי לעולם חסדו
לסיחון מלך האמרי כי לעולם חסדו
ולעוג מלך הבשן כי לעולם חסדו
ונתן ארצם לנחלה כי לעולם חסדו
נחלה לישראל עבדו כי לעולם חסדו
שבשפלנו זכר לנו כי לעולם חסדו
ויפרקנו מצרינו כי לעולם חסדו
נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו
הודו לאל השמים כי לעולם חסדו :

הודו

ליי קראו בשמו הודיעו בעמים עלילותיו שירו לו זמרו לו שיחו בכל נפ
בקשו פניו תמיד · זכרו נפלאותיו אשר עשה מופתיו ומשפטי פיהו זרע ישראל עבדו בני יע
עקב בחיריו · הוא יי אלהינו בכל הארץ משפטיו זכרו לעולם בריתו דבר צוה לאלף דור :
אשר כרת את אברהם ושבועתו ליצחק · ויעמידה ליעקב לחק לישראל ברית עולם · לאמר
לך אתן את ארץ כנען חבל נחלתכם בהיותכם מתי מספר כמעט וגרים בה ויתהלכו מגוי אל
גוי ומממלכה אל עם אחר לא הניח לאיש לעשקם ויוכח עליהם מלכים · אל תגעו במשיחי
ובנביאי אל תרעו · שירו ליי כל הארץ בשרו מיום אל יום ישועתו ספרו בגוים את כבודו ב
כל העמים נפלאותיו כי גדול יי ומהולל מאד ונורא הוא על כל אלהים · כי כל אלהי הע
עמים אלילים ויי שמים עשה · הוד והדר לפניו עז וחדוה במקומו הבו ליי משפחות עמים
הבו ליי כבוד ועז · הבו ליי כבוד שמו שאו מנחה ובואו לפניו והשתחוו ליי בהדרת קדש
חילו מלפניו כל הארץ אף תכון תבל בל תמוט · ישמחו השמים ותגל הארץ ויאמרו בגוים
מלך · ירעם הים ומלואו יעלוץ השדה וכל אשר בו · אז ירננו עצי היער מלפני יי כי בא ל
שפוט את הארץ · הודו ליי כי טוב כי לעולם חסדו · ואמרו הושיענו אלהי ישענו וקבצנו ו
הצילנו מן הגוים להודות לשם קדשך להשתבח בתהלתך · ברוך יי אלהי ישראל מן הע
העולם ועד העולם ואמרו כל העם אמן והלל ליי :

למנצח

מזמור לדוד · השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו מגיד הרקיע · יום
ליום יביע אומר ולילה ללילה יחוה דעת · אין אומר ואין דברים בלי נ
נשמע קולם · בכל הארץ יצא קום ובקצה תבל מלידם לשמש שם אהל בהם · והוא כחתן
יוצא מחופתו ישיש כגבור לרוץ ארח · מקצה השמים מוצאו ותקופתו על קצותם ואין נס
נסתר מחמתו · תורת יי תמימה משיבת נפש עדות יי נאמנה מחכימת פתי · פקודי יי יש
ישרים משמחי לב מצות יי ברא מאירת עינים · יראת יי טהורה עומדת לעד משפטי יי א
אמת צדקו יחדו · הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונופת צופים · גם עבדך נזהר
בהם בשמרם עקב רב · שגיאות מי יבין מנסתרות נקני · גם מזדים חשוך עבדך אל ימשלו
בי אז איתם ונקיתי מפשע רב · יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגואלי ·

וביומיה טוביה מוסיף זה

ל מלך

תגל הארץ ישמחו איים רבים · ענן וערפל סביביו צדק ומשפט מכון כס
כסאו · אש לפניו תלך ותלהט סביב צריו · האירו ברקיו תבל ראתה ות
ותחל הארץ · הרים כדונג נמסו מלפני יי מלפני ארון כל הארץ · הגידו השמים צדקו וראו
כל העמים כבודו · יבושו כל עובדי פסל המתהללים באלילים ישתחוו לו כל אלהים · שמ
שמעה ותשמח ציון תגלנה בנות יהודה למען משפטיך יי · כי אתה יי עליון על כל הארץ
מאד נעלית על כל אלהים · אוהבי יי שנאו רע שומר נפשות חסידיו מיד רשעים יצילם ·
אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה · שמחו צדיקים ביי והודו לזכר קדשו

לז מלך

ירגזו עמים יושב כרובים תנוט הארץ · יי בציון גדול ורם הוא על כל ה
העמים · יודו שמך גדול ונורא קדוש הוא ועז מלך משפט אהב אתה כ
כוננת מישרים משפט וצדקה ביעקב אתה עשית · רוממו יי אלהינו והשתחוו להדום
רגליו קדוש הוא · משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו קוראים אל יי והוא יענם · בע
בעמוד ענן ידבר אליהם שמרו עדותיו וחק נתן למו יי אלהינו אתה עניתם אל נושא הית
להם ונוקם על עלילותם · רוממו יי אלהינו והשתחוו להר קדשו כי קדוש יי אלהינו
והוא רחום יכפר עון ולא ישחית והרבה להשיב אפו ולא יעיר כל חמתו · זכור רחמיך יי ו
וחסדיך כי מעולם המה · אתה יי לא תכלא רחמיך ממני חסדך ואמתך תמיד יצרוני · תנ
עוז לאלהים על ישראל גאותו ועוזו בשחקים · נורא אלהים ממקדשיך אל ישראל הוא נותן
עוז ותעצומות לעם ברוך אלהים · יי אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ יי צבאות
עמנו משגב לנו אלהי יעקב סלה · יי צבאות אשרי אדם בוטח בך · יי הפיר עצת גוים ה
הניא מחשבות עמים עצת יי לעולם תעמוד מחשבות לבו לדור ודור · קוה אל יי חזק וא
ויאמץ לבך וקוה אל יי · אל נקמות יי אל נקמות הופיע · הנשא שופט הארץ השב
גמול על גאים · עזרנו אלהי ישענו על דבר כבוד שמך והצילנו וכפר על חטאתינו למען ש
שמך וידם קרן לעמו תהלה לכל חסידיו לבני ישראל עם קרובו הללויה · מגדל עוז
שם יי בו ירוץ צדיק ונשגב · עשה עמי אות לטובה ויראו שונאי ויבושו כי אתה יי עזרתני
ונחמתני · ויראו בצר להם בשמעו את רנתם ·

יזכור לדם בריתו וינחם כרוב חסדיו ויתן אותם לרחמים לפני כל שוביהם · הושיענו יי אל
אלהינו וקבצנו מן הגוים להודות לשם קדשך להשתבח בתהלתך · אתה תקום תרחם
ציון כי עת לחננה כי בא מועד · והפרה הלבנה ובושה החמה כי מלך יי צבאות בהר ציון ו
בירושלם ונגד זקניו כבוד · ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה קוינו לו ויושיענו זה יי קוינו
לו נגילה ונשמחה בישועתו · ברוך יי לעולם אמן ואמן · ברוך יי יום יום יעמס לנו האל יש
ישועתינו סלה · ברוך יי אלהי ישראל מן העולם ועד העולם ואמר כל העם אמן הללו יה ·

הללויה

הללו את שם יי הללו עבדי יי שעומדים בבית יי בחצרות בית א
אלהינו הללויה כי טוב יי זמרו לשמו כי נעים כי יעקב בחר לו יה י
ישראל לסגולתו · כי אני ידעתי כי גדול יי ואדוננו מכל אלהים כל אשר חפץ יי עשה בש
מים ובארץ בימים וכל תהומות · מעלה נשאים מקצה הארץ ברקים למטר עשה מוצא ר
מאוצרותיו שהכה בכורי מצרים מאדם ועד בהמה שלח אותות ומופתים בתוככי מצרים
עה ובכל עבדיו · שהכה גוים רבים והרג מלכים עצומים · לסיחון מלך האמרי ולעוג מ
ר הבשן ולכל ממלכות כנען ונתן ארצם לנחלה נחלה לישראל עמו · יי שמך לעולם יי ז
כר לדור ודור · כי ידין יי עמו ועל עבדיו יתנחם · עצבי הגוים כסף וזהב מעשי ידי אדם ·
לדם ולא ידברו עינים לדם ולא יראו אזנים לדם ולא יאזינו אף אין יש רוח בפיהם כמו
הם יהיו עושיהם כל אשר בוטח בהם · בית ישראל ברכו את יי · בית אהרן ברכו את יי
הלוי ברכו את יי · יראי יי ברכו את יי · ברוך יי מציון שוכן ירושלם הללויה ·

ברוך

שאמר והיה העולם ברוך אומר ועושה ברוך גוזר ומקיים ברוך אל חי
לעד וקיים לנצח ברוך עושה בראשית ברוך מרחם על הארץ ברוך מ
ם על הבריות ברוך משלם שכר טוב ליראיו ברוך פודה ומציל ברוך הוא וברוך שמו ·
ר אתה יי אלהינו מלך העולם האל המלך הגדול המשובח והמפואר בפי עמו ובלשון
סידיו ועבדיו ובשירי דוד עבדך נהללך יי אלהינו ונשבחך ונרוממך ונגדלך ונמליכך
ר את שמך מלכנו אלהינו יחיד חי העולמים מלך משובח ומפואר עדי עד באי מלך מ
מהולל בתושבחות ·

מזמור

שיר ליום השבת טוב להודות ליי ולזמר לשמך עליון · להגיד
בבקר חסדך ואמונתך בלילות · עלי עשור ועלי נבל עלי הגיון בכנור
שמחתני יי בפעלך במעשה ידיך ארנן מה גדלו מעשיך יי מאד עמקו מחשבותיך · איש
לא ידע וכסיל לא יבין את זאת · בפרוח רשעים כמו עשב ויציצו כל פועלי און להשמדם
ד · ואתה מרום לעולם יי · כי הנה אויביך יי כי הנה אויביך יאבדו יתפרדו כל פועלי
ון · ותרם כראם קרני בלותי בשמן רענן · ותבט עיני בשורי בקמים עלי מרעים תשמענה א
זניי בתמר יפרח כארז בלבנון ישגא · שתולים בבית יי בחצרות אלהינו יפריחו ·
עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו · להגיד כי ישר יי צורי ולא עולתה בו ·
מלך גאות לבש לבש יי עז התאזר אף תכון תבל בל תמוט · נכון כסאך מאז מעולם
אתה נשאו נהרות יי נשאו נהרות קולם ישאו נהרות דכים ·

מקולות מים רבים אדירים משברי ים אדיר במרום יי׳ עדותיך נאמנו מאד לביתך נאוה ק
קדש יי׳ לארך ימים · אורך ימים אשביעהו ואראהו בישועתי ··

יהי

כבוד יי׳ לעולם ישמח יי׳ במעשיו יהי שם יי׳ מבורך מעתה ועד עולם · ממזרח ש
שמש עד מבואו מהולל שם יי׳ רם על כל גוים יי׳ על השמים כבודו · יי׳ שמך לע
לעולם יי׳ זכרך לדור ודור יי׳ בשמים הכין כסאו ומלכותו בכל משלה · ישמחו השמים ות
ותגל הארץ ויאמרו בגוים יי׳ מלך יי׳ מלך יי׳ מלך יי׳ ימלוך לעולם ועד · יי׳ מלך עולם ועד
אבדו גוים מארצו · יי׳ הפיר עצת גוים הניא מחשבות עמים · עוצו עצה ותופר דברו דברו
ולא יקום כי עמנו אל רבות מחשבות בלב איש ועצת יי׳ היא תקום · עצת יי׳ לעולם תעמוד
מחשבות לבו לדור ודור כי הוא אמר ויהי הוא צוה ויעמוד · כי בחר יי׳ בציון אוה למושב
לו כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגלתו כי בו ישמח לבנו כי בשם קדשו בטחנו כי לא יטוש
יי׳ עמו ונחלתו לא יעזוב · והוא רחום יכפר עון ולא ישחית והרבה להשיב אפו ולא יעיר כ
כל חמתו · אשרי תמימי דרך ההולכים בתורת יי׳ · אשרי יושבי ביתך עוד יהללוך סלה
אשרי העם שככה לו אשרי העם שיי׳ אלהיו ·

תהלה

לדוד ארוממך אלהי המלך ואברכה שמך לעולם ועד · בכל יום אברכך
ואהללה · שמך לעולם ועד · גדול יי׳ ומהולל מאד ולגדולתו אין חקר ·
דור לדור ישבח מעשיך וגבורותיך יגידו הדר כבוד הודך ודברי נפלאותיך אשיחה · ועזוז
נוראותיך יאמרו וגדולתך אספרנה זכר רב טובך יביעו וצדקתך ירננו חנון ורחום יי׳ ארך
אפים וגדל חסד · טוב יי׳ לכל ורחמיו על כל מעשיו יודוך יי׳ כל מעשיך וחסידיך יברכוך ·
כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו · להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו
מלכותך מלכות כל עולמים וממשלתך בכל דור ודור · סומך יי׳ לכל הנופלים וזוקף לכל
הכפופים · עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו · פותח את ידיך ומשביע
לכל חי רצון צדיק יי׳ בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו קרוב יי׳ לכל קוראיו לכל אשר יקר
יקראוהו באמת · רצון יראיו יעשה ואת שועתם ישמע ויושיעם · שומר יי׳ את כל אוהביו ו
ואת כל הרשעים ישמיד · תהלת יי׳ ידבר פי ויברך כל בשר שם קדשו לעולם ועד ואנחנו נ
נברך יה מעתה ועד עולם הללויה ·

הללויה

הללי נפשי את יי׳ אהללה יי׳ בחיי אזמרה לאלהי בעודי · אל תבטחו ב
בנדיבים בבן אדם שאין לו תשועה תצא רוחו ישוב לאדמתו ביום ה
ההוא אבדו עשתונותיו · אשרי שאל יעקב בעזרו שברו על יי׳ אלהיו עושה שמים וארץ א
את הים ואת כל אשר בה השומר אמת לעולם עושה משפט לעשוקים נותן לחם לרעבים
יי׳ מתיר אסורים יי׳ פוקח עורים יי׳ זוקף כפופים יי׳ שומר את גרים יתום ואלמנה יעודד ו
ודרך רשעים יעות · ימלוך יי׳ לעולם אלהיך ציון לדור ודור הללויה

הללויה

כי טוב זמרה אלהינו כי נעים נאוה תהלה בונה ירושלם יי׳ נדחי ישר
ישראל יכנס הרופה לשבורי לב ומחבש לעצבותם · מונה מספר לכו
לכוכבים לכלם שמות יקרא גדול אדוננו ורב כח ולתבונתו אין מספר · מעודד ענוים יי׳ מ

מַשְׁפִּיל רָשָׁעִים עָדֵי אָרֶץ · עָנוּ לַיי בְּתוֹדָה זַמְּרוּ לֵאלֹהֵינוּ בְּכִנּוֹר הַמְכַסֶּה שָׁמַיִם בָּעָבִים הַמֵּכִין
לָאָרֶץ מָטָר הַמַּצְמִיחַ הָרִים חָצִיר נוֹתֵן לִבְהֵמָה לַחְמָה לִבְנֵי עֹרֵב אֲשֶׁר יִקְרָאוּ לֹא בִגְבוּרַת הַ
הַסּוּס יֶחְפָּץ לֹא בְשׁוֹקֵי הָאִישׁ יִרְצֶה · רוֹצֶה יי אֶת יְרֵאָיו אֶת הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ · שַׁבְּחִי יְרוּ
שָׁלַיִם אֶת יי הַלְלִי אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן כִּי חִזַּק בְּרִיחֵי שְׁעָרָיִךְ בֵּרַךְ בָּנַיִךְ בְּקִרְבֵּךְ הַשָּׂם גְּבוּלֵךְ שׁ
שָׁלוֹם חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ · הַשּׁוֹלֵחַ אִמְרָתוֹ אָרֶץ עַד מְהֵרָה יָרוּץ דְּבָרוֹ · הַנּוֹתֵן שֶׁלֶג כַּצֶּמֶר
כְּפוּר כָּאֵפֶר יְפַזֵּר מַשְׁלִיךְ קַרְחוֹ כְּפָתֵּי לִפְנֵי קָרָתוֹ מִי יַעֲמֹד יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וַיְמַסֵּם יַשֵּׁב רוּחוֹ יִזְלוּ
מַיִם מַגִּיד דְּבָרָיו לְיַעֲקֹב חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים בַּל יְדָעוּם הַלְלוּיָהּ

הַלְלוּיָהּ

הַלְלוּ אֶת יי מִן הַשָּׁמַיִם הַלְלוּהוּ בַּמְּרוֹמִים הַלְלוּהוּ כָּל מַלְאָכָיו הַל
הַלְלוּהוּ כָּל צְבָאָיו הַלְלוּהוּ שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ הַלְלוּהוּ כָּל כּוֹכְבֵי אוֹר הַלְלוּהוּ
שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם וְהַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל הַשָּׁמַיִם יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יי כִּי הוּא צִוָּה וְנִבְרָאוּ וַיַּעֲמִידֵם לָעַד
לְעוֹלָם חֹק נָתַן וְלֹא יַעֲבוֹר · הַלְלוּ אֶת יי מִן הָאָרֶץ תַּנִּינִים וְכָל תְּהוֹמוֹת אֵשׁ וּבָרָד שֶׁלֶג וְקִיטוֹר
רוּחַ סְעָרָה עֹשָׂה דְבָרוֹ הָהָרִים וְכָל גְּבָעוֹת עֵץ פְּרִי וְכָל אֲרָזִים הַחַיָּה וְכָל בְּהֵמָה רֶמֶשׂ וְצִפּוֹר
כָּנָף מַלְכֵי אֶרֶץ וְכָל לְאֻמִּים שָׂרִים וְכָל שֹׁפְטֵי אָרֶץ בְּחוּרִים וְגַם בְּתוּלוֹת זְקֵנִים עִם נְעָרִים יְ
יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יי כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ הוֹדוֹ עַל אֶרֶץ וְשָׁמַיִם וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל חֲס
חֲסִידָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרוֹבוֹ הַלְלוּיָהּ

הַלְלוּיָהּ

שִׁירוּ לַיי שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּתוֹ בִּקְהַל חֲסִידִים יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו בְּנֵי צִ
צִיּוֹן יָגִילוּ בְּמַלְכָּם יְהַלְלוּ שְׁמוֹ בְּמָחוֹל בְּתֹף וְכִנּוֹר יְזַמְּרוּ לוֹ כִּי רוֹצֶה יי
בְּעַמּוֹ יְפָאֵר עֲנָוִים בִּישׁוּעָה יַעֲלֻזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יְרַנְּנוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם רוֹמְמוֹת אֵל בְּגְרוֹנָם וְח
חֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם לַעֲשׂוֹת נְקָמָה בַגּוֹיִם תּוֹכֵחוֹת בַּלְאֻמִּים לֶאְסֹר מַלְכֵיהֶם בְּזִקִּים וּנְכִבְדֵיהֶם
בְּכַבְלֵי בַרְזֶל לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט כָּתוּב הָדָר הוּא לְכָל חֲסִידָיו הַלְלוּיָהּ :

הַלְלוּיָהּ

הַלְלוּ אֵל בְּקָדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ בְּרָקִיעַ עֻזּוֹ הַלְלוּהוּ בִּגְבוּרֹתָיו הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֹּ
גָּדְלוֹ הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר הַלְלוּהוּ בְּתֹף וּמָחוֹל הַ
הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעוּגָב הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי שָׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה כָּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ
הַלְלוּיָהּ בָּרוּךְ יי לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן

וּבָרוּךְ

דּוֹר אֶת יי לְעֵינֵי כָּל הַקָּהָל וַיֹּאמֶר דָּוִד בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָבִינוּ
מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם לְךָ יי הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל
בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יי הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ וְהָעֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד מִלְּפָנֶיךָ וְאַתָּה מֹ
מֹשֵׁל בַּכֹּל וּבְיָדְךָ כֹּחַ וּגְבוּרָה וּבְיָדְךָ לְגַדֵּל וּלְחַזֵּק לַכֹּל וְעַתָּה אֱלֹהֵינוּ מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ וּמ
וּמְהַלְלִים לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ וּבָרְכוּ שֵׁם כְּבוֹדֶךָ וּמְרוֹמֵם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה אַתָּה הוּא יי לְבַ
לְבַדֶּךָ אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת הַשָּׁמַיִם שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם וְכָל צְבָאָם הָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַיַּמִּים וְכָל אַ
אֲשֶׁר בָּהֶם וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם וּצְבָא הַשָּׁמַיִם לְךָ מִשְׁתַּחֲוִים : וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הַלְטוּ בִּי
בִּיבֵשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם וְהַמַּיִם לָהֶם חוֹמָה מִיְּמִינָם וּמִשְּׂמֹאלָם · וַיּוֹשַׁע יי בַּיּוֹם הַהוּא אֶת יִשְׂרָאֵל
מִיַּד מִצְרָיִם וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת מִצְרַיִם מֵת עַל שְׂפַת הַיָּם · וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר
עָשָׂה יי בְּמִצְרַיִם וַיִּירְאוּ הָעָם אֶת יי וַיַּאֲמִינוּ בַּיי וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ

אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיי וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר אָשִׁירָה לַיי
כִּי גָאֹה גָּאָה סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם · עֻזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי לִי
לִישׁוּעָה זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ אֱלֹהֵי אָבִי וַאֲרוֹמְמֶנְהוּ יי אִישׁ מִלְחָמָה יי שְׁמוֹ
מַרְכְּבוֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ יָרָה בַיָּם וּמִבְחַר שָׁלִישָׁיו טֻבְּעוּ בְּיַם סוּף
תְּהֹמֹת יְכַסְיֻמוּ יָרְדוּ בְמְצוֹלוֹת · כָּמוֹ אָבֶן · יְמִינְךָ יי נֶאְדָּרִי בַכֹּחַ יְמִינְךָ יי
תִּרְעַץ אוֹיֵב · וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ תַּהֲרוֹס קָמֶיךָ תְּשַׁלַּח חֲרֹנְךָ יֹאכְלֵמוֹ
כַּקַּשׁ · וּבְרוּחַ אַפֶּיךָ נֶעֶרְמוּ מָיִם נִצְּבוּ כְמוֹ נֵד נֹזְלִים קָפְאוּ תְהֹמֹת בְּלֶב יָם
אָמַר אוֹיֵב אֶרְדֹּף אַשִּׂיג אֲחַלֵּק שָׁלָל תִּמְלָאֵמוֹ נַפְשִׁי אָרִיק חַרְבִּי
תּוֹרִישֵׁמוֹ יָדִי נָשַׁפְתָּ בְרוּחֲךָ כִּסָּמוֹ יָם צָלְלוּ כַּעוֹפֶרֶת בְּמַיִם אַדִּירִים
מִי כָמֹכָה בָּאֵלִים יי מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא
נָטִיתָ יְמִינְךָ תִּבְלָעֵמוֹ אָרֶץ · נָחִיתָ בְחַסְדְּךָ עַם זוּ גָּאָלְתָּ נֵהַלְתָּ בְעֻזְּךָ
אֶל נְוֵה קָדְשֶׁךָ · שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָּזוּן חִיל אָחַז יוֹשְׁבֵי פְלֶשֶׁת
אָז נִבְהֲלוּ אַלּוּפֵי אֱדוֹם אֵילֵי מוֹאָב יֹאחֲזֵמוֹ רָעַד נָמֹגוּ כָּל יוֹשְׁבֵי כְנָעַן
תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וָפַחַד בִּגְדֹל זְרוֹעֲךָ יִדְּמוּ כָּאֶבֶן עַד
יַעֲבֹר עַמְּךָ יי עַד יַעֲבֹר עַם זוּ קָנִיתָ · תְּבִיאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר נַחֲלָתְךָ
כָּכוֹן לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ יי מִקְדָּשׁ יי כּוֹנְנוּ יָדֶיךָ · יי יִמְלוֹךְ
לְעוֹלָם וָעֶד · יי מֶלֶךְ יי מָלָךְ יי יִמְלוֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד · כִּי לַיי הַמְּלוּכָה וּמֹשֵׁל בַּגּוֹיִם וְעָלוּ
מוֹשִׁיעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפּוֹט אֶת הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַיי הַמְּלוּכָה וְכָתוּב וְהָיָה יי לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָ
אָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יי אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד · יְהִי חַסְדְּךָ יי עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ · הוֹשִׁיעֵנוּ
יי אֱלֹהֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ מִן הַגּוֹיִם לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ · מַלְכוּתְךָ יי אֱלֹהֵינוּ
מַלְכוּת כָּל עוֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ מַלְכוּתוֹ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁאַתָּה הוּא אַדִּיר בְּקְדוּשָׁה וְלֶךְ נָאֶה
הַמְּלוּכָה הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ ·

לדוד

בְּשַׁנּוֹתוֹ אֶת טַעְמוֹ לִפְנֵי אֲבִימֶלֶךְ וַיְגָרְשֵׁהוּ וַיֵּלֶךְ · אֲבָרְכָה אֶת יי בְּכָל
עֵת תָּמִיד תְּהִלָּתוֹ בְּפִי בַּיי תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים וְיִשְׂמָחוּ · גַּדְּלוּ
לַיי אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו דָּרַשְׁתִּי אֶת יי וַעֲנָנִי וּמִכָּל מְגוּרוֹתַי הִצִּילָנִי · הִבִּיטוּ אֵלָיו
וְנֵהָרוּ וּפְנֵיהֶם אַל יֶחְפָּרוּ · זֶה עָנִי קָרָא וַיי שָׁמַע וּמִכָּל צָרוֹתָיו הוֹשִׁיעוֹ · חוֹנֶה מַלְאַךְ יי
סָבִיב לִירֵאָיו וַיְחַלְּצֵם טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי טוֹב יי אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר יַחֲסֶה בּוֹ · יְרָאוּ אֶת יי קְדוֹשָׁיו כִּי
אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו · כְּפִירִים רָשׁוּ וְרָעֵבוּ וְדֹרְשֵׁי יי לֹא יַחְסְרוּ כָל טוֹב · לְכוּ בָנִים שִׁמְעוּ לִי
יִרְאַת יי אֲלַמֶּדְכֶם מִי זֶה הָאִישׁ הַחָפֵץ חַיִּים אֹהֵב יָמִים לִרְאוֹת טוֹב · נְצֹר לְשֹׁנְךָ מֵרָע וּשְׂפָתֶיךָ
מִדַּבֵּר מִרְמָה · סוּר מֵרָע וַעֲשֵׂה טוֹב בַּקֵּשׁ שָׁלוֹם וְרָדְפֵהוּ · עֵינֵי יי אֶל צַדִּיקִים וְאָזְנָיו
אֶל שַׁוְעָתָם פְּנֵי יי בְּעֹשֵׂי רָע לְהַכְרִית מֵאֶרֶץ זִכְרָם · צָעֲקוּ וַיי שָׁמַע וּמִכָּל צָרוֹתָם הִצִּילָם
קָרוֹב יי לְנִשְׁבְּרֵי לֵב וְאֶת דַּכְּאֵי רוּחַ יוֹשִׁיעַ · רַבּוֹת רָעוֹת צַדִּיק וּמִכֻּלָּם יַצִּילֶנּוּ יי שֹׁמֵר
כָּל עַצְמוֹתָיו אַחַת מֵהֵנָּה לֹא נִשְׁבָּרָה · תְּמוֹתֵת רָשָׁע רָעָה וְשֹׂנְאֵי צַדִּיק יֶאְשָׁמוּ · פּוֹדֶה יי
נֶפֶשׁ עֲבָדָיו וְלֹא יֶאְשְׁמוּ כָּל הַחוֹסִים בּוֹ · ונמלך יהוה ויאמר כקל וכנעימה

נשמת

כל חי תברך את שמך יי אלהינו ורוח כל בשר תפאר ותרומם זכרך מלכנו מן העולם ועד
העולם אתה הוא אל ומבלעדיך אין לנו מלך גואל ומושיע פודה ומציל מפרנס ומרחם
בכל עת צרה וצוקה אין לנו מלך אלא אתה
ולך אנחנו מודים · אילו פינו מלא שירה
כים ולשוננו רנה כהמון גליו ושפתותינו כ
שבח כמרחבי רקיע ועינינו כאירות כשמש
וירח וידינו פרושות כנשרי שמים ורגלינו ק
לות כאילות · אין אנו מספיקין להודות לך

אלהי הראשונים והאחרונים אלוה כל בריות אדון
כל תולדות הנהגת בעולם בעולמו בחסד ובריותיו ברחמים והי לא ינום ולא ישן
המעורר ישנים והמקיץ רדומים ומיחה נופלים ורו
פא חולים ולך לבדנו מודים

יי אלהינו ואלהי אבותינו ולברך את שמך על אחת מאלף אלפי אלפים ורבי רבבות הט
הטובות שעשית עמנו ועם אבותינו ממצרים גאלתנו ומבית עבדים פדיתנו ברעב זנתנו ו
ובשבע כלכלתנו מחרב הצלתנו ומדבר מלטתנו ומחלאים רעים ורבים דליתנו · עד הנה ע
זרונו רחמיך ולא עזבונו אל יעזבונו רחמיך יי אלהינו לכן אברים שפלגת בנו ו
רוח ונשמה שנפחת באפינו ולשון אשר שמת בפינו הן הם יודו ויברכו וישבחו את שמך
יי אלהינו כי כל פה לך יודה וכל לשון לך תשבע וכל ברך לך תכרע וכל קומה לפניך ת
תשתחוה וכל הלבבות יירא וכל קרב וכליות יזמרו לשמך כדכר שנאמר כל עצמותי ת
תאמרנה יי מי כמוך :

מי ידמה לך ומי ישוה לך ומי יערוך לך ומי
יעשה כמעשיך וכגבורותיך האל הגדול
הגבור והנורא אל עליון קונה שמים וארץ
אל בעזרתך עזך הגדול ולכבוד שמך
הגבור לנצח נוראותיך נהלל ונשבחך ו
ונברך את שם קדשך ודוד עבדך אמר ל
לפניך ברכי נפשי את ה וכל קרבי את שם
קדשו

מציל עני מחזק ממנו ועני ואביון מגזלו ·
דננו צדיקים ביי לישרים נאוה תהלה ·
ישרים תתהלל ובדברי צדיקים תתברך ·
בפי ישרים תתרומם · ובלשון
חסידים תתקדש · ובקרב קדושים תתרומם :
ובמקהלות רבבות עמך בית ישראל יתפאר שמך ו
הכרך מלכנו בכל דור ודור שכן חובת כל היצורים
מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו להודות להלל ל
לשבח לפאר לרומם להדר ולקדש על כל דברי ש
שירות ותשבחות שאמר דוד בן ישי עבדך משיחך ·

ותעב
בפי ישר
ובלשון

ישתבח שמך לעד מלכנו האל המלך הגדול והקדוש בשמים ובארץ כי לך נאה יי אלהינו

אלהי אבותינו שיר ושבחה הלל וזמרה ברכות והודאות עוז וממשלה נצח וגדולה וגבורה
תהלה ותפארת קדושה ומלכות מעתה ועד עולם · ברוך אתה יי מלך גדול בתשבחות ·
אל ההודאות אדון הנפלאות הבוחר בשירי זמרה מלך אל חי העולמים אמן ·

ואומר החזן קדיש בנועם

יתגדל

ויתקדש שמיה רבה בעלמא דברא כרעותיה וימליך מלכותיה בחייכון
וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן · יהא
שמיה רבא מברך לעלם לעלמי עלמיא · ולעלמי עלמיא יתברך שמיה דקודשא בריך
הוא ישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא ויתעלה ויתהדר ויתהלל שמיה דקודשא בריך
הוא · לעילא לעילא מן כל ברכתא שירתא תושבחתא ונחמתא דאמירן בעלמא ואמרו
אמן ·

ואומר החזן ברכו בנועם וכקריעה

ברכו את יי המבורך · ושונים הנכור אחריו ברוך יי המבורך לעולם ועד ·

ואומר החזן והנכור לוחצין עמו

ברוך

אתה יי אלהינו מלך העולם יוצר אור ובורא חושך עושה שלום ובורא
את הכל אור עולם אוצר חיים אורות מאופל אמר ויהי · הכל יודוך
והכל ישבחוך והכל יאמרו אין קדוש כיי · הכל ירוממך סלה יוצר הכל האל הפותח בכל
יום דלתות שערי מזרח ובוקע חלוני רקיע ומוציא חמה ממקומה ולבנה ממכון שבתה ·
ומאיר לעולם כלו וליושביו שברא במדת רחמים · המאיר לארץ ולדרים עליה וטובו מח
מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית · מה רבו מעשיך יי כלם בחכמה עשית מלאה הארץ
קנינך · המלך הנרומם לבדו מאז המהולל המשובח והמפואר והמתנשא מימות עולם אלהי
עולם ברחמיך הרבים רחם עלינו אדון עוזינו צור משגבינו מגן ישענו משגב בעדינו ··

אין כערכך ואין זולתך אפס בלתך ואין דומה לך · אין כערכך יי אלהינו בעולם
הזה ואין זולתך מלכנו לחיי העולם הבא אפס בלתך גואלינו לימות המשיח ואין דומה לך
מושיענו לתחיית המתים · אל אדון על כל המעשים · ברוך הוא ומבורך בפי כל נש
נשמה · גדלו וטובו מלא עולם · דעת ותבונה סובבים אותו · המתנאה על היות הקודש נה
ונהדר בכבוד על המרכבה · זכות ומישור לפני כסאו · חסד ורחמים מלא כבודו · טובים מ
מאורות שברא אלהינו · יצרם בדעה בבינה ובהשכל · כח וגבורה נתן בהם · להיות מוש
מושלים בקרב תבל · מלאים זיו ומפיקים נוגה · נאה היום בכל העולם · שמחים בצאתם ש
ששים בבואם · עושים באמה רצון קוניהם · פאר וכבוד נותנים לשמו · צהלה ורנה לזכר מ
מלכותו · קדא לשמש ויזרח אור · ראה והתקין צורת לבנה · שבח יתנו לו כל צבא מרום ת
תפארת וגדולה שרפים וחיות עם אופני הקדש

אל

אשר שבת מכל המעשים ביום השביעי נתעלה וישב על כסא כבודו תפארת ע
עטה ליום המנוחה עונג קרא ליום השבת · זה סדר
ושבח ליום השביעי שכו שבת אל מכל מלאכתו ויום השביעי משבח ואומר מזמור שיר ל
ליום השבת לפיכך יפארו לאל כל יצוריו ושבח וגדולה יתנו למלך ·

שנתן מנוחה לעמו ישראל ביום שבת קדש · שמך יי אלהינו יתקדש וזכרך מלכינו יתפאר
בשמים ממעל ועל הארץ מתחת ועל כל שבח מעשה ידיך והמאורות אשר יצרת המה יפ
יפארוך סלה · תתברך צורנו מלכינו וגואלינו בורא קדושים ישתבח ויתפאר שמך מל
מלכינו יוצר משרתים ואשר משרתיו כלם עומדים ברום עולם ומשמיעים ביראה יחד קול
בדברי אלהים חיים ומלך עולם כלם אהובים כלם ברורים כלם גבורים כלם עושים באימה
וביראה רצון קונם וכלם פותחים את פיהם בקדושה ובטהרה ומברכים ומשבחים ומפר
ומקדשים לאל שמו האל המלך הגדול הגבור והנורא קדוש הוא וכלם מקבלי עליהם עול
מלכות שמים זה מזה ונותנים באהבה רשות זה לזה להקדיש ליוצרם בנחת רוח בשפה ברו
ברורה בנעימה ובקדושה כלם כאחד עונים ביראה ואומרים · קדוש קדוש קדוש יי צבאות
מלא כל הארץ כבודו · והאופנים והחיות הקדש כלם ברעש גדול מתנשאים
לעומתם משבחים ואומרים ברוך כבוד יי ממקומו · לאל ברוך נעימות
יתנו למלך אל חי וקים זמירות יאמרו ותושבחות ישמיעו כי הוא לבדו פועל גבורות ע
עושה חדשות בעל מלחמות זורע צדקות נורא תהלות בורא רפואות מצמיח ישועות אדון
הנפלאות המחדש טובו בכל יום תמיד מעשה בראשית · כאמור לעושה אורים גדולים כי
לעולם חסדו · ובחסדו נתנם להאיר על הארץ ברוך אתה יי יוצר המאורות

אהבת

עולם אהבתנו יי אלהינו חמלה גדולה ותירה חמלת עלינו אבינו מלכנו
בעבור אבותינו שבטחו בך ותלמדם לעשות חקי חיים כן תחננו
ותלמדנו אבינו האב הרחמן המרחם רחם נא עלינו ותן בלבנו להבין ולהשכיל ולשמע לל
ללמד וללמד לשמר ולעשות ולקים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה והאירה עינינו
במצותיך ודבק לבנו ליראתך ויחד לבבנו לאהבה וליראה את שמך כי שם קדשך הגדול
באמת נקרא עלינו עשה עמנו בעבור כבוד שמך האל הגדול הגבור והנורא מהרה בא
באהבה תרים קרננו ותמלוך עלינו והושיענו למען שמך כי בך בטחנו לא נבוש ובשמך
הגדול חסינו לא נכלם ולא נכשל לעד ולעולמי עד כי אבינו ואדוננו אתה ורחמיך וחס
וחסדיך הרבים אל יעצרו נצח סלה ועד ונגילה ונשמחה בישועתך והבא עלינו ברכה וש
ושלום מהרה מארבע כנפות הארץ ותוליכנו מהרה קוממיות לארצנו כי אל פועל ישועות
אתה ובנו בחרת מכל עם ולשון וקרבתנו לשמך הגדול סלה באמת להודות לך ולחדך ב
באמת ובאהבה · ברוך אתה יי הבוחר בעמו ישראל באהבה · אמן אל תלך נאמן

שמע

ישראל יי אלהינו יי אחד · ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד ·
ואהבת את יי אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך והיו הדברים ה
ואלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך ושננתם לבניך ודברת בם בשבתך בביתך ובלכתך
בדרך ובשכבך ובקומך וקשרתם לאות על ידיך והיו לטוטפות בין עיניך וכתבתם על מ
מזוזות ביתך ובשעריך · והיה אם שמע תשמעו אל מצותי אשר אנכי
מצוה אתכם היום לאהבה את יי אלהיכם ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם ונתתי מטר

ארצכם בעתו יורה ומלקוש ואספת דגנך ותירושך ויצהרך ונתתי עשב בשדך לבהמתך
ואכלת ושבעת השמרו לכם פן יפתה לבבכם וסרתם ועבדתם אלהים אחרים והשתחויתם ל
להם וחרה אף יי בכם ועצר את השמים ולא יהיה מטר והאדמה לא תתן את יבולה ואבדתם
ואבדתם מהרה מעל הארץ הטובה אשר יי נותן לכם ושמתם את דברי אלה על לבבכם ו
ועל נפשכם וקשרתם אותם לאות על ידכם והיו לטוטפות בין עיניכם ולמדתם אותם את ב
בניכם לדבר בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך וכתבתם על מזזות ב
ביתך ובשעריך: למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע יי
לאבותיכם לתת להם כימי השמים על הארץ: ויאמר יי אל משה לאמר: דבר אל
בני ישראל ואמרת אליהם ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם לדורותם ונתנו על ציצית הכ
הכנף פתיל תכלת והיה לכם לציצית וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות יי ועשיתם אותם
ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם למען תזכרו ועשיתם את
כל מצותי והייתם קדושים לאלהיכם אני יי אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים ל
להיות לכם לאלהים אני יי אלהיכם אמת ויציב ונכון וקיים וישר ונאמן וא
ואהוב וחביב ונחמד ונעים ונורא ואדיר ומתוקן ומקובל וטוב ויפה הדבר הזה עלינו לעולם
ועד: אמת הוא אלהי עולם מלכנו צור יעקב מגן ישענו לדור ודור הוא קיים ושמו קיים
וכסאו נכון ומלכותו ואמונתו לעד קיימת: ודבריו חיים וקיימים ונאמנים ונחמדים לעד ו
ולעולמי עולמים עלינו על אבותינו על בנינו ועל דורותינו ועל כל דורות זרע ישראל ע
עבדיך: על הראשונים ועל האחרונים דבר טוב וקיים אמת ואמונה חק נתן ולא יעבו
אמת שאתה הוא יי אלהינו מלכנו מלך אבותינו גואלנו גואל את אבותינו צורנו צור
ישועתינו פודינו ומצילנו מעולם הוא שמך ואין אלהים עוד זולתך עזרת
אבותינו אתה הוא מעולם מגן ומושיע לבניהם אחריהם בכל דור ודור ברום עולם מושבך
ומשפטיך וצדקתך עד אפסי ארץ: אשרי איש שישמע אל מצותיך ותורתך ודברך ישים ע
לבו: אמת אתה הוא אדון לעמך ומלך גדול וגבור לריב את ריבם: אמת אתה הוא ראשון
ואתה הוא אחרון ומבלעדיך אין לנו מלך גואל ועזר ומושיע: במצרים נגלית כל בכוריהם
דרגת בכוחך גאלת ים סוף בקעת זדים טבעת ים ליבשה שמת ידידים עברו וכסו מים צ
צרידם אחד מהם לא נותר: ועל זאת שבחו אהובים לאל ונתנו ידידים זמרו שירו תושבח
ברכות והודאות למלך אל רם ונשא חי וקיים גדול ונורא משפיל גאים מגביה שפלים מ
מוציא אסירים ופודה ענוים ועוזר דלים ועונה לעמו ישראל בעת שועם אליו תהלה לאל
עליון ברוך הוא משה ובני ישראל לך ענו שירה בשמחה רבה ואמרו כלם: מי כמכה
באלים יי מי כמכה נאדר בקדש נורא תהלות עושה פלא: שירה חדשה שבחו ג
גאולים לשמך על שפת הים יחד כלם הודו והמליכו ואמרו יי ימלוך לעולם ועד בגלל
אבות תושיע בנים ותביא גאולה לבני בניהם כי מעולם אתה גואל באי גאל ישראל:

יי שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך

ברוך אתה יי אלהינו ואלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב האל הגדול הגבור והנורא אל עליון גומל חסדים טובים וקונה את הכל וזוכר חסדי אבות ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה מלך גואל עוזר ומושיע ומגן ברוך אתה יי מגן אברהם אתה גבור לעולם יי מחיה מתים אתה רב להושיע מעביר הרוח ומוריד הגשם מכלכל חיים בחסד מחיה מתים ברחמים רבים סומך נופלים ורופא חולים מתיר אסורים ומקיים אמונתו לישני עפר מי כמוך בעל גבורות ומי דומה לך מלך ממית ומחיה ומצמיח לנו ישועה בקרוב ונאמן אתה להחיות מתים ברוך אתה יי מחיה המתים:

כתר יתנו לך המוני מעלה עם קבוצי מטה יחד כלם קדושה לך ישלשו כמה שנאמר על יד נביאך וקרא זה אל זה ואמר קדוש קדוש קדוש יי צבאות מלא כל הארץ כבודו: לעומתם ברוך יאמרו ברוך כבוד יי ממקומו: ובדברי קדשך כתוב לאמר ימלוך יי לעולם אלהיך ציון לדור ודור הללויה:

לדור ודור נגיד גדלך ולנצח נצחים קדושתך נקדיש ושבחך אלהינו מפינו לא ימוש לעולם ועד כי אל מלך גדול וקדוש אתה ברוך אתה יי האל הקדוש:

ישמח משה במתנת חלקו כי עבד נאמן קראת לו אלהינו כליל תפארת בראשו נתת בעמדו לפניך על הר סיני שני לוחות אבנים הוריד בידו וכתוב בהם שמירת שבת וכן כתוב בתורתך: ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם ברית עולם: ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם כי ששת ימים עשה יי את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש: ולא נתתו יי אלהינו לגוי הארצות ולא הנחלתו מלכנו לעובדי פסילים וגם במנוחתו לא ישכנו [redacted] כי לעמך ישראל נתתו באהבה ולזרע יעקב אשר בם בחרת עם מקדשי שביעי כלם ישבעו ויתענגו מטובך ובשביעי רצית בו וקדשתו חמדת ימים אותו קראת זכר למעשה בראשית: אלהינו ואלהי אבותינו רצה במנוחתנו קדשנו במצותיך ותן חלקנו בתורתך שבענו מטובך שמחנו בישועתך וטהר לבנו לעבדך באמת והנחילנו יי אלהינו באהבה וברצון שבת קדשך ויש ישמחו בך כל ישראל מקדשי שמך ברוך אתה יי מקדש השבת:

רצה יי אלהינו בעמך ישראל ואל תפלתם שים והשב העבודה לדביר ביתך ואשי ישראל ותפלתם מהרה באהבה תקבל ברצון ותהי לרצון תמיד עבודת ישראל עמך ותחזינה עינינו בשובך לציון ולירושלים עיריך ברחמים כמאז: ברוך אתה יי המחזיר ברחמיו שכינתו לציון: מודים אנחנו לך שאתה הוא יי אלהינו ואלהי אבותינו על חיינו המסורים בידך ועל נשמותינו הפקודות לך ועל נסיך שבכל יום ויום עמנו ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת ערב ובקר וצהרים הטוב כי לא כלו רחמיך המרחם כי לא תמו חסדיך ומעולם קוינו לך לא הכלמתנו יי אלהינו ולא שבתנו ולא הסתרת פניך ממנו: על כלם יתברך ויתרומם שמך מלכנו תמיד כל החיים יודוך סלה ו

אלדינו

יִתְהַלְּלוּ לְשִׁמְךָ הַטּוֹב כִּי אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בִּבְרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי
מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁיךָ כָּאָמוּר
יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ · יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ · יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם ·

שים

שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ
כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים אַהֲבָה
וָחֶסֶד צְדָקָה בְּרָכָה וְרַחֲמִים וְשָׁלוֹם וְטוֹב יִהְיֶה בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת כָּל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל תָּ
תָּמִיד בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלָמֶךָ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם · יִהְיוּ
לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי · עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא בְרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה
שָׁלוֹם עַל כָּל יִשְׂרָאֵל ··

ולאחר שהתפללו כלהם החזן מסדיר את התפלה בקול רם להשמיע לרבים ואומר כתר יתנו לך · וברכת
כהנים ואומר קדיש גמור · וכלל זה יהא כיוון לקדיש שלפני ספר תורה כל יום שיש בו מוסף נוטלים אותו ·
ויום שאין בו מוסף מקדשין עד לעילא · ומגיאין ספר תורה בכבוד והדר ועומדין על רגליהן ואומר
החזן והגבור עוד מזמרים לסדר היום · כגון מומר עיר ליום השבת · אז והלא פרס ומאן כמוך · והסדר
ה' תזכיר ואומר גדלו · ויש מקומות שנוהגים לומר זה מאן כמוך לפעמים עד גדלו לה' יחד ·

אין

כָּמוֹךָ בֶּאֱלֹהֵינוּ יְיָ וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ · מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עוֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל
דּוֹר וָדוֹר ·· יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלוֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד · יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ
אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם ·· שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד · אֶחָד אֱלֹהֵינוּ בָּרוּךְ אֲדוֹנֵינוּ
קָדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ · אֶחָד אֱלֹהֵינוּ גָּדוֹל אֲדוֹנֵנוּ קָדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ · אֶחָד אֱלֹהֵינוּ רַחוּם
אֲדוֹנֵנוּ קָדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ · אַב הָרַחֲמִים הֵיטִיבָה בִּרְצוֹנְךָ אֶת צִיּוֹן תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלָיִם
כִּי בְךָ בָטָחְנוּ מֶלֶךְ עוֹלָמִים ·· וְעַתָּה קוּמָה יְיָ אֱלֹהִים לְנוּחֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ ·
כֹּהֲנֶיךָ יְיָ אֱלֹהִים יִלְבְּשׁוּ תְשׁוּעָה וַחֲסִידֶיךָ יִשְׂמְחוּ בַטּוּב · בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדֶּךָ אַל תָּשֵׁב פְּנֵי מְ
מְשִׁיחֶךָ זָכְרָה לַחֲסָדֵי דָוִד עַבְדֶּךָ · וִיהִי בִּנְסוֹעַ הָאָרוֹן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה יְיָ וְיָפוּצוּ אֹיְבֶיךָ
וְיָנוּסוּ מְשַׂנְאֶיךָ מִפָּנֶיךָ · קוּמָה עֶזְרָתָה לָּנוּ וּפְדֵנוּ לְמַעַן חַסְדֶּךָ · קוּמָה אֱלֹהִים שָׁפְטָה הָ
אָרֶץ כִּי אַתָּה תִּנְחַל בְּכָל הַגּוֹיִם · קוּמָה אֱלֹהִים רִיבָה רִיבֶךָ זְכוֹר חֶרְפָּתְךָ מִנִּי נָבָל כָּל הַ
יּוֹם · קוּמָה יְיָ קַדְּמָה פָנָיו הַכְרִיעֵהוּ פַּלְטָה נַפְשִׁי מֵרָשָׁע חַרְבֶּךָ · קוּמָה יְיָ הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהַי
כִּי הִכִּית אֶת כָּל אֹיְבַי לְחִי שִׁנֵּי רְשָׁעִים שִׁבַּרְתָּ · קוּמָה יְיָ אַל נָשֵׂא יָדֶךָ אַל תִּשְׁכַּח עֲנָוִים ·
קוּמָה יְיָ אַל יָעֹז אֱנוֹשׁ יִשָּׁפְטוּ גוֹיִם עַל פָּנֶיךָ · קוּמָה יְיָ לִמְנוּחָתֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ · בַּעֲבוּר
דָּוִד עַבְדֶּךָ אַל תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ · יְיָ אֱלֹהִים אַל תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ זָכְרָה לַחֲסָדֵי דָוִד עַבְדֶּךָ
הַכֵּל הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ וּתְנוּ כָבוֹד לַתּוֹרָה · כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר יְיָ מִירוּשָׁלָיִם · יְיָ שְׁ
שִׁמְךָ לְעוֹלָם יְיָ זִכְרְךָ לְדוֹר וָדוֹר · יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר · גַּדְּלוּ לַיְיָ אִתִּי
וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו · רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא ·
רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ ·

ואומר ותגלה מלכותו עלינו כסדר הכתיב בהלל · ויש שמתחילין בשבת בלילו ואין אומר אלא כאן · וקורין בתורה שבעה
בני אדם אין פוחתין מהם ואם אכל מוסיפין עליהם כפי רצון הקהל · ואם שכחו וקרא בתורה פחות מ׳שבעה בני אדם הוא
חוזרין ומשלימין אותן עד שיהיו מגיעין שבעה · וכן אם דילג הקורא על שום פסוק ולא קרא אותו חוזרין וקורין אותו · ואפי׳
אם השלימו כל הפרשה והגיעו ספר תורה לאחרון · ואם אין בבית הכנסת שבעה בני אדם הבקיאין לקרות בתורה לא
שום בקיאין ואינן יכולין לקרות מחמת זקנה או מחמת הולי קוראין הבקיאין לקרות זה אחר זה פעם אחר פעם · ועל
כל קריאה וקריאה מברך לפניה ולאחריה אף על פי שקורין שתים שלש פעמים · ואיתה לדבר שהכהן קורא בתוקים לוי ·
והקטן עולה לתכיין שבעה · לאחר קריאת התורה אומר החזן קדיש עד לעילא · ואומר המפטיר וקורא בתורה בסוף הס
הפרשה וחוזר על קריאתו של אחרון הקורא בתורה לכל הפחות שלש פסוקים ומברך לפניה ולאחריה · ואחר כך המפטיר
בתורה לענין הפרשה · ושבת שכופלין שתי פרשיות המפטירין בשל אחרונה · ואין המפטיר רשאי להפטיר בנביא אלא
אם הוא קורא בתורה תחילה · ואחר שקורא בתורה אינו רשאי להתחיל להפטיר בנביא עד שיגלל ספר תורה · והמפטיר
בנביא מברך לפניה ולאחריה כסדר הזה לפני ההפטרה מברך

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר בחר בנביאים טובים ורצה בדבריהם
הנאמרים באמת · ברוך אתה יי הבוחר בתורה במשה עבדו וביישראל עמו
ובנביאי האמת והצדק : ומפטיר בנביא תענית סדרו על יום ואחר ההפטרה אומר
גואלינו יי צבאות שמו קדוש ישראל · ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם צור
כל העולמים צדיק בכל הדורות האל הנאמן האומר ועושה המדבר ומקים שכל דבריו אמת
ונאמנים באמת · ונאמן אתה הוא יי אלהינו ונאמנים דבריך ודבר אחד מכל דבריך אחור
לא ישוב ריקם כי אל נאמן אתה ברוך אתה יי האל הנאמן בכל דבריו · רחם על
ציון כי היא בית חיינו ולעלבת נפש [redacted] במהרה בימינו ברוך אתה יי מנחם ציון
בבניה · שמחנו יי אלהינו באליהו הנביא עבדך · ובן דוד בן ישי משיחך במהרה
יבא ויגל לבנו על כסאו לא ישב זר ולא ינחלו עוד אחרים את כבודו כי בשם קדשך נשבעת
לו שלא יכבה נרו לעולם ועד ברוך אתה יי מגן דוד · על התורה
ועל העבודה ועל הנביאים ועל יום השבת הזה שנתת לנו יי אלהינו למנוחה ולקדושה ל
לחיים ולכבוד ולתפארת על הכל יי אלהינו אנו מודים לך ומברכים את שמך תמיד אלהי
ישענו ברוך אתה יי מקדש השבת ·

וביום עוב מזכיר לפי הענין שהוא בתך שחותמין בתפלה כין בשלש תפלות כין בשאר הפנה ואם הפטירים · ואין
המפטיר בנביא רשאי לסלק ספר הנביאים מלפניו עד שיגמר כל ברכותיו כדי שיראה על מה הוא מברך לאחר
שהפטיר ונגמר ברכותיו מחזירין נאמנות ומברכים את העוסקין בתורה ובברכי עבור ואומר

מי שברך אברהם יצחק ויעקב אבותינו הוא יברך את כל הקהל הקדוש הזה ואת כל
קהלות הקדש הם ונשיהם ובניהם וכל אשר להם ומי שתקנו בתי כנסיות לתפלה
והבאים בתוכם להתפלל והגותנים שמן למאור ויין לקדוש ולהבדלה ומזונות לאורחים
וצדקה לעניים והעוסקים בתורה והעוסקים בצרכי צבורם לשם שמים ובאמונה הקדוש ב
ברוך הוא ישלם שכרם ויסלח לכל עונם ורפא לכל גופותם וישלח ברכה רוחה והצלחה
בכל מעשה ידיהם עם כל ישראל אחיהם ונאמר אמן · מי שברך שרה רבקה
רחל ולאה הוא יברך את כל בת ישראל שעושה מעיל או מטפחת לכבוד התורה והמתקנת
נר לכבוד התורה הקדוש ברוך הוא ישלם שכרה ויתן לה גמולה הטוב ונאמר אמן :

יזכור אלדים לטובה את נפש כל שכבי עמו ישראל עם נפש אברהם יצחק ויעקב אבותינו ו
ואשר הניחו לנפשותם זכירה בהקדש ינוחו על משכב בותם בגן עדן ונאמר אמן :
ועכת טלפני ראש חדש מכריזין ואומריס

מי שעשה נסים לאבותינו הוא יעשה עמנו ויקבץ אותנו מארבע כנפות הארץ ונאמר
אמן : כך גזרו רבותינו המבובדים שנכריז בפני הקהל הקדוש הזה
שיהיו יודעים גדולים וקטנים שיש לנו ראש חדש פלו יום פלו ויום פלו בחשבון רבותינו ו
יום פלוני הרחמן ישמח אותנו ויקבץ אותנו מארבע כנפות הארץ ונאמר אמן :
אחינו ישראל ואנוסי ישראל הנותנים בצרה ובשביה המקום ירחמם ויחון אותם בעבור שמו
הגדול ויושיעם ויושיענו ויוציאם ויוציאנו מצרה לרוחה ומאפילה לאורה ונאמר אמן :
יהי חסדך יי עלינו כאשר יחלנו לך : כי לך יי הוחלתי אתה תענה יי אלהי :
למען יחלצון ידידיך הושיעה ימינך וענני :

וכשיבא ראש חדש שני וחמיש אומר כמו שכתבנו וחותם ביום אחרון שהוא עקר לקביעת המועדים והם
והעומת : ועכת שמכריזין בו ראש חדש אב וראש חדש תמוז אין אומריס מי שעשה נסים אלא
מתחילין מן גזרת : לפי שאירעו בם צרות לישראל ומחזירין ספר תורה לארון ואומר החזן
קדיש עד לעילא ומתפללין תפלת מוסף בלחש

יי שפתי תפתח ופי יגיד תהלתיך :

ברוך אתה יי אלהינו ואלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב
האל הגדול הגבור והנורא אל עליון גומל חסדים טובים וקונה את ה
הכל וזוכר חסדי אבות ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה מלך גואל עוזר ומושיע
ומגן באי מגן אברהם : אתה גבור לעולם יי מחיה מתים אתה רב להושיע
מעביר הרוח ומוריד הגשם מכלכל חיים בחסד מחיה מתים ברחמים רבים סומך נופלים
ורופא חולים מתיר אסורים ומקיים אמונתו לישיני עפר מי כמוך בעל גבורות ומי דומה ל
לך מלך ממית ומחיה ומצמיח לנו ישועה בקרוב ונאמן אתה להחיות מתים באי מחיה המתים

בתר יתגו לך המוני מעלה עם קבוצי מטה יחד כלם קדושה לך ישלשו כמה
שנאמר על יד נביאך וקרא זה אל זה ואמר : קדוש קדוש קדוש יי
צבאות מלא כל הארץ כבודו : כבודו מלא עולם משרתיו שואלים זה לזה איה
מקום כבודו : לעומתם ברוך יאמרו ברוך כבוד יי ממקומו :
ממקומו יפן לעמו המיחדים את שמו ערב ובקר תמיד בכל יום פעמים באהבה ואומרים
שמע ישראל יי אלהינו יי אחד : אחד הוא אלהינו הוא אבינו הוא מלכנו הוא
מושיענו הוא ישמיענו ברחמיו שנית לעיני כל חי : להיות לכם לאלהים
אני יי אלהיכם : וכדברי קדשך כתוב לאמר ימלוך יי לעולם אלהיך ציון לדור
ודור הללויה

לדור ודור נגיד גדלך ולנצח נצחים קדושתך נקדיש ושבחך אלהינו מפינו לא
ימוש לעולם ועד כי אל מלך גדול וקדוש אתה באי האל הקדוש :

תקנת

שבת רצית קרבנותיה צוית פירושיה עם סדורי נסכיה מעניה לע
לעולם כבוד ינחלו טועמיה חיים זכו וגם האוהבי דבריה גודלה
בחרו אז מסיני נצטוו עליה ותצונו יי אלדינו להקריב בה קרבן מוסף שבת קראוי :
ובכן יהי רצון מלפניך יי אלדינו ואלהי אבותינו שתעלנו לארצנו ותטענו בגבולנו ושם נ
נעשה לפניך את קרבנות חובותינו תמידין כסדרן ומוספין כהלכתן ומוסף יום
השבת הזה נעשה ונקריב לפניך באהבה כמצות רצונך כמה שכתבת עלינו בתורתך על
ידי משה עבדך מפי כבודך כאמור : וביום השבת שני כבשים בני שנה תמימים
ושני עשרונים סלת מנחה בלולה בשמן ונסכו : עולת שבת בשבתו על עולת התמיד ונ
ונסכה : ישמחו במלכותך שומרי שבת וקוראי עונג עם מקדשי שביעי כלם
ישבעו ויתענגו מטובך ובשביעי רצית בו וקדשתו חמדת ימים אותו קראת זכר למעשה בר
בראשית : אלדינו ואלהי אבותינו רצה במנוחתינו קדשנו במצותיך ותן חלקנו ב
בתורתך שבענו מטובך שמחנו בישועתך וטהר לבנו לעבדך באמת והנחילנו יי אלדינו
באהבה וברצון שבת קדשך וישמחו בך כל ישראל מקדשי שמך באי מקדש השבת :

רצה

יי אלדינו בעמך ישראל ואל תפלתם שעה והשב העבודה לדביר ביתך
ואשי ישראל ותפלתם מהרה באהבה תקבל ברצון ותהי לרצון תמיד ע
עבודת ישראל עמך ותחזינה עינינו בשובך לציון ולירושלם עירך ברחמים כמאז · באי ה
המחזיר ברחמיו שכינתו לציון · מודים אנחנו לך שאתה הוא יי אלדינו ואלהי א
אבותינו על חיינו המסורים בידך ועל נשמותינו הפקודות לך ועל נסיך שבכל יום עמ
עמנו ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת ערב ובקר וצהרים הטוב כי לא כלו רחמיך הם
המרחם כי לא תמו חסדיך ומעולם קוינו לך לא הבלמתנו יי אלדינו ולא עזבתנו ולא הס
הסתרת פניך ממנו · על כלם יתברך ויתרומם שמך מלכנו תמיד כל החיים יודוך סלה ו
ויהללו לשמך הטוב באמת · באי הטוב שמך ולך נאה להודות ·

אלדינו

ואלהי אבותינו ברכינו בברכה המשולשת בתורה הכתובה על ידי
משה עבדך האמורה מפי אהרן וכניו כהנים עם קדושך כאמור :
יברכך יי וישמרך · יאר יי פניו אליך ויחנך · ישא יי פניו אליך וישם לך שלום :

שים

שלום טובה וברכה חן וחסד ורחמים עלינו ועל כל ישראל עמך ברכנו אבינו
כלנו כאחד באור פניך כי באור פניך נתת לנו יי אלדינו תורת חיים אהבה
וחסד צדקה ברכה ישועה ורחמים ושלום וטוב יהיה בעינך לברך את כל עמך ישראל ת
תמיד בכל עת ובכל שעה בשלומך · באי המברך את עמו ישראל בשלום : יהיו
לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגואלי עושה שלום במרומיו הוא ברחמיו יעשה
שלום עלינו ועל כל ישראל .. ואומר החזן קדיש גמור ויושבין ואומרין

אין

כאלדינו אין כאדונינו אין כמלכנו אין כמושיענו · מי כאלדינו מי
כאדוננו מי כמלכנו מי כמושיענו נודה לאלדינו נודה לאדוננו נודה
למלכנו נודה למושיענו · ברוך אלדינו ברוך אדוננו ברוך מלכנו ברוך מושיענו

אתה הוא אלדינו אתה הוא ארונינו אתה הוא מלכנו אתה הוא מושיענו

אתה הוא שהקטירו אבותינו לפניך קטורת הסמים פטום הקטורת הצרי והצפורן החלבנה והלבונה משקל שבעים שבעים מנה · מור וקציעה שבולת נרד וברכום משקל ששה עשר ששה עשר מנה · הקושט שנים עשר וקילופה שלשה וקנמון תשעה בורית כרשינה תשעה קבין יין קפריסין סאין תלת וקבין תלתא · ואם אין לו יין קפריסין נביא חמר חיור יין עתיק מלח סדומית רובע מעלה עשן כל שהוא רבי נתן אומר אף כפת הירדן כל שהיא · אם נתן בה דבש פסלה · אם חיסר אחת מכל סממניה חייב מיתה · רבן שמעון בן גמליאל אומר הצרי אינו אלא שרף מעצי הקטף בורית כרשינה ש ששפין בה את הצפורן כדי שתהא נאה · יין קפריסין ששורין בו את הצפורן כדי שתהא עזה · והלא מי רגלים יפין לה אלא שאין מכניסין מי רגלים במקדש מפני הכבוד ·

השיר שהיו הלוים אומרים בבית המקדש ביום הראשון היו אומרים. ליי הארץ ומלואה תבל וישבי בה · בשני היו אומרים גדול יי ומהולל מאד בעיר אלדינו הר קדשו · בשלישי היו אומרים אלהים נצב בעדת אל בקרב אלהים ישפוט · ברביעי היו אומרים אל נקמות יי אל נקמות הופיע הנשא שופט הארץ השב גמול על גאים · בחמשי היו אומרים הרנינו לאלהים עוזנו הריעו לאלהי יעקב בששי היו אומרים יי מלך גאות לבש לבש יי עוז התאזר אף תכון תבל בל תמוט · בשבת היו אומרים מזמור שיר ליום השבת · מזמור שיר לעתיד לבוא לעולם שכלו שבת שהיא מנוחה לחיי העולמים · אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם שנאמר וכל בניך למודי יי ורב שלום בניך אל תקרי בניך אלא בוניך · יהי שלום בחילך שלוה בארמנותיך למען אחי ורעי ארברה נא שלום בך · למען בית יי אלדינו אבקשה טוב לך וראה בנים לבניך שלום על ישראל

ואומרים. עלינו לשבח וקדיש בלא תתקבל ואומ' יגדל הכתוב לעיל וברוך ה' לעולם אמן נתן תנוחה לעמו ישראל יהי ה' וכו' · וכבוד סעודת שחרית קדימת לכבוד סעודת לילה ואסור להתענות בשבת אם לא על ידי חלוס · ואם התענה בשבת תענית חלוס צריך לו להתענות גם למחר ביחד בשבת כדי שיתכפר לו כי עון בטול עונג שבת · והמתענה בשבת לאחר עניו לאחר המברך עמו ישראל בטעם ולנו הותם · ואומ' במנחה אלהי בזמן שבית המקדש קיים יהיו לרצון · עושה שלום

ובסעודת שחרית

מקדשין על היין קדושת רבא ומלא ניהו בורא פרי הגפן · ואם יש עמו יין אסור לטעום כלום עד שיברך על היין · ואם אין לו יין אינו מעכב · ובתנ על שתי כוסות · ומזכיר בברכת המזון נחמינו לא רמה · וצריך אדם לבעוד שתי סעודות ביום השבת שהם שלש סעודות עם סעודת הערב ואם רצה להפסיק בתוך סעודת של שחרית פורס מפה מ ומקדש ומברך ברכת המזון · ונוטל ידיו ומברך על נטילת ידים מפני שהידים עסקניות הם ואם שימר את ידיו ולא ה הסיח דעתו מהן דיו בנטילה הראשונה ואינו צריך לחזור עוד וליטול את ידיו · ובונע המגיה' ונוטל סעודתו ומברך ברכת המזון כברכתונה · וקנרית שאכל בהן שחרית רשאי להדיחן בזמן שהוא צריך לאכול בהן בסעודת המנחה בו ביום ואם לא אסור להדיחן

סדר תפלת המנחה

כתפלת המנחה אומרים אם תשיב

אם תשיב משבת רגליך עשות חפצך ביום קדשי וקראת לשבת עונג ולקדוש
יי מכובד · וכבדתו מעשות דרכיך ממצא חפצך ודבר דבר · אז תתענג
על יי והרכבתיך על במתי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך כי פי יי דבר · מה נאוו
על ההרים רגלי מבשר משמיע שלום מבשר טוב משמיע ישועה אומר לציון מלך אלהיך ·
גילי מאד בת ציון הריעי בת ירושלם הנה מלכך יבא לך צדיק ונושע הוא עני ורוכב על ח
חמור ועל עיר בן אתונות הנני שולח מלאכי ופנה דרך לפני ופתאום יבא אל היכלו והא
דאדון אשר אתם מבקשים ומלאך הברית אשר אתם חפצים הנה בא אמר יי צבאות · הנה
אנכי שולח לכם את אליהו הנביא לפני בא יום יי הגדול והנורא והשיב לב אבות על בנים
ולב בנים על אבותם · הנה ימים באים נאם יי והקימותי לדוד צמח צדיק ומלך מלך והש
והשכיל ועשה משפט וצדקה בארץ בימיו תושע יהודה וישראל ישכון לבטח · וזה שמו
אשר יקראו יי צדקנו · וישבו על הארץ אשר נתתי לעבדי ליעקב אשר ישבו בה אבותיכם
וישבו עליה הם ובניהם ובני בניהם עד עולם ודוד עבדי נשיא להם לעולם · וכרתי להם
ברית שלום ברית עולם יהיה אותם ונתתים והרבתי אותם ונתתי את מקדשי בתוכם לעולם
והיה משכני עליהם והייתי להם לאלהים והמה יהיו לי לעם · וידעו הגוים כי אני יי מקדש
את ישראל בהיות מקדשי בתוכם לעולם

ואומרים אמרי יומכי ביתך ועומד החזן ואומר וכל לבין
קדיש עד לעילא ואומר

ואני תפלתי לך יי עת רצון אלהים ברוב חסדך ענני באמת ישעך

ועונין הצבור אחריו גם כן ואני תפלתי ואחר כך אומרים יחד

כי גדול אתה ועושה נפלאות אתה אלהים לבדך אדון אלהינו גדול
ארוננו קדוש ונורא שמו :

ומוציאין ספר תורה וקורין בו שלשה בני אדם אין מוסיפין עליהן ואין פוחתין מהן ·
ואין מפטירין בנביא · ואין אומרין קדיש אחר קריאת התורה ומגלגלין ספר תורה
ואומר יהי רצון מלכי המלכים וכו' כסדר הכתוב בהלל · ומחזירין ספר תורה לארון
ואומר יהללו וקדיש עד לעילא ומתפללין כלחש

יי שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך

ברוך אתה יי אלהינו ואלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב
האל הגדול הגבור והנורא אל עליון גומל חסדים טובים וקונה את הכל
וזוכר חסדי אבות ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה מלך גואל עוזר ומושיע ומגן
ברוך אתה יי מגן אברהם · אתה גבור לעולם יי מחיה מתים אתה רב

לְהוֹשִׁיעַ מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ
נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים מַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי
דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה בָּקָרוֹב וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה
הַמֵּתִים :

קְדוֹשׁ וְנוֹרָא שִׁמְךָ וּמִבַּלְעָדֶיךָ לֵאלֹהִים לֹא יִהְיֶה לָנוּ מֶלֶךְ אֱמֶת וּמוֹשִׁיעַ אֵין זוּלָתֶךָ מִקֶּדֶם הָיִינוּ וְעַתָּה אֲנַחְנוּ
נִקְרָאִים עַל שֵׁם קָדְשֶׁךָ לְהוֹדוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְלִהְיוֹת מְקַדְּשִׁים אֶת שִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְלִהְיוֹת מְיַחֲדִים
אֶת שִׁמְךָ הַגָּדוֹל בְּאֶחָד וּבְאַחַד וּבְמַלְכוּת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ :

אַתָּה אֶחָד וְשִׁמְךָ אֶחָד וּמִי כְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ תִּפְאֶרֶת גְּדֻלָּה וְעַטֶּרֶת יְשׁוּעָה מְנוּחָה וְקְדֻשָּׁה
לְעַמְּךָ נָתַתָּ אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וּבָנָיו יָנוּחוּ בּוֹ מְנוּחַת אַהֲבָה וְנִדָּבָה מְנוּחַת אֱמֶת וֶאֱמוּנָה מְנוּחַת
שָׁלוֹם הַשְׁקֵט וּבֶטַח מְנוּחָה שְׁלֵמָה שֶׁאַתָּה רוֹצֶה בָּהּ
יַכִּירוּ בָנֶיךָ וְיֵדְעוּ כִּי מֵאִתְּךָ הִיא מְנוּחָתָם וּלְמַשֶּׁה עֶבֶד
עַבְדְּךָ מִסִּינַי אָמַרְתָּ פְּנֵי יֵלְכוּ וְהַנִּחוֹתִי לָךְ · אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בְּ
בִּמְנוּחָתֵנוּ קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ שַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר
לְבֵנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ וְיָנוּחוּ בָהּ כָּל יִשְׂ
יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת :

רצה

יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְאֶל תְּפִלָּתָם שְׁעֵה וְהָשֵׁב הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ
וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם מְהֵרָה בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲ
עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ וּתְחַזֵּינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן וְלִירוּשָׁלַיִם עִירֶךָ בְּרַחֲמִים כְּשׁוּבְךָ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ
הַמַּחֲזִיר בְּרַחֲמָיו שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן : מודים אֲנַחְנוּ לָךְ שְׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ עוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ
וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ הַ
הַמְרַחֵם כִּי לֹא תָמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ לֹא הִכְלַמְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְלֹא עֲזַבְתָּנוּ וְלֹא הַס
הַסְתֵּרֶת פָּנֶיךָ מִמֶּנּוּ · עַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד כָּל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶלָה וְ
וִיהַלְלוּ לְשִׁמְךָ הַטּוֹב בֶּאֱמֶת בְּאֵי הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת :

שים

שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ
כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים אַהֲבָה
וָחֶסֶד צְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְשָׁלוֹם וְטוֹב יִהְיֶה בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת כָּל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל תָּ
תָּמִיד בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בְּשְׁלוֹמֶךָ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם : יהיו לרצון וכו'

ומשדיר החזן את התפלה בקול ואומר קדושה ואין אומר ברכת כהנים . ואומרים שלש פסוקים הללו

צדקתך

צֶדֶק לְעוֹלָם וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת · וְצִדְקָתְךָ אֱלֹהִים עַד מָרוֹם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ
גְּדֹלוֹת אֱלֹהִים מִי כָמוֹךָ : צִדְקָתְךָ כְּהַרְרֵי אֵל מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה
אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ יְיָ

ואומרי קדיש גמור וברוך ה' לעולם כתן ומנוחה וכו' יהי · ולא לומרי צדקתך בשבת פרשת יום טוב לא ערב
יום טוב לו יום לסדר חג · לו חולו של מועד · לו רגל חדש לו חנוכה לו פוריים · וכן כשחל רגל חדש לאחר
באחד בשבת יש נוהגין שלא לאמרו שכן לא בא עדיים מן המנחה ולמעלה הוא נוהגין לאותו היום קדש ו
ולאחר קדש וכן לא לומרי לאותו בבית הלכל אתהלך לפני ה' בארצות החיים לא
לומרי הלל כיתה וזו היא ולאחר המנחה

אשרי

תמימי דרך הולכים בתורת יי׳ · אשרי נוצרי עדותיו בכל לב ידרשוהו
אף לא פעלו עולה בדרכיו הלכו · אתה צויתה פקודיך לשמור מאד ·
אחלי יכונו דרכי לשמור חקיך · אז לא אבוש בהביטי אל כל מצותיך ·
אודך ביושר לבב בלמדי משפטי צדקך · את חקיך אשמור אל תעזבני עד מאד ·

במה יזכה נער את ארחו לשמור כדברך · בכל לבי דרשתיך אל תשגני ממצותיך ·
בלבי צפנתי אמרתך למען לא אחטא לך · ברוך אתה יי׳ למדני חקיך ·
בשפתי ספרתי כל משפטי פיך · בדרך עדותיך ששתי כעל כל הון ·
בפקודיך אשיחה ואביטה אורחותיך · בחקותיך אשתעשע לא אשכח דברך ·

גמול על עבדך אחיה ואשמרה דברך · גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך ·
גר אנכי בארץ אל תסתר ממני מצותיך · גרסה נפשי לתאבה אל משפטיך בכל עת ·
גערת זדים ארורים השגים ממצותיך · גל מעלי חרפה וכוז כי עדותיך נצרתי ·
גם ישבו שרים בי נדברו עבדך ישיח בחקיך · גם עדותיך משעשעי אנשי עצתי ·

דבקה לעפר נפשי חיני כדברך · דרכי ספרתי ותענני למדני חקיך ·
דרך פקודיך הבינני ואשיחה בנפלאותיך · דלפה נפשי מתוגה קימני כדברך ·
דרך שקר הסר ממני ותורתך חנני · דרך אמונה בחרתי משפטיך שויתי ·
דבקתי בעדותיך יי׳ אל תבישני · דרך מצותיך ארוץ כי תרחיב לבי ·

הורני יי׳ דרך חקיך ואצרנה עקב · הבינני ואצרה תורתך ואשמרנה בכל לב ·
הדריכני בנתיב מצותיך כי בו חפצתי · הט לבי אל עדותיך ואל אל בצע ·
העבר עיני מראות שוא בדרכיך חיני · הקם לעבדך אמרתך אשר ליראתך ·
העבר חרפתי אשר יגרתי כי משפטיך טובים · הנה תאבתי לפקודיך בצדקתך חיני

וסדיך יי׳ תשועתך כאמרתך · ואענה חרפי דבר כי בטחתי בדברך ·
אל תצל מפי דבר אמת עד מאד כי למשפטיך יחלתי · ואשמרה תורתך תמיד לעולם ועד ·
ואתהלכה ברחבה כי פקודיך דרשתי · ואדברה בעדותיך נגד מלכים ולא אבוש ·
ואשעשע במצותיך אשר אהבתי · ואשא כפי אל מצותיך אשר אהבתי ואשיחה בחקיך ·

זכר דבר לעבדך על אשר יחלתני :
זרים הליצוני עד מאד מתורתך לא נטיתי :
זלעפה אחזתני מרשעים עזבי תורתך :
זכרתי בלילה שמך יי׳ ואשמרה תורתך :

חלקי יי׳ אמרתי לשמור דבריך :
חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך :
חבלי רשעים עודני תורתך לא שכחתי :
חצי אני לכל אשר יראוך ולשומרי פקודיך :

טוב עשית עם עבדך יי׳ כדברך :
טרם אענה אני שוגג ועתה אמרתך שמרתי :
טפלו עלי שקר זדים אני בכל לב אצר פקודיך :
טוב לי כי עניתי למען אלמד חקיך :

ידיך עשוני ויכוננוני הבינני ואלמדה מצותיך :
ידעתי יי׳ כי צדק משפטיך ואמונה עניתני :
יבאוני רחמיך ואחיה כי תורתך שעשועי :
ישובו לי יראיך וידעי עדותיך :

כלתה לתשועתך נפשי לדברך יחלתי :
כי הייתי כנאד בקיטור חקיך לא שכחתי :
כרו לי זדים שיחות אשר לא כתורתך :
כמעט כלוני בארץ ואני לא עזבתי פקודיך :

לעולם יי׳ דברך נצב בשמים :
לדור ודור אמונתיך כוננת ארץ ותעמוד :
לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי :
לך אני הושיעני כי פקודיך דרשתי :
לי קוו רשעים לאבדני עדותיך אתבונן :

מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי :
מכל מלמדי השכלתי כי עדותיך שיחה לי :
מכל אודח רע כלאתי רגלי למען אשמור דבריך :
מה נמלצו לחכי אמרתך מדבש לפי :

זאת נחמתי בעניי כי אמרתך חיתני :
זכרתי משפטיך מעולם יי׳ ואתנחם :
זמירות היו לי חקיך בבית מגורי :
זאת היתה לי כי פקודיך נצרתי :

חלתי פניך בכל לב חנני כאמרתך :
חשתי ולא התמהמהתי לשמור מצותיך :
חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך :
חסדך יי׳ מלאה הארץ חקיך למדני :

טוב טעם ודעת למדני כי במצותיך האמנתי :
טוב אתה ומטיב למדני חקיך :
טפש כחלב לבם אני תורתך שעשעתי :
טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף :

יראיך יראוני וישמחו כי לדברך יחלתי :
יהי נא חסדך לנחמני כאמרתך לעבדך :
יבושו זדים כי שקר עותוני אני אשיח בפקודיך :
יהי לבי תמים בחקיך למען לא אבוש :

כלו עיני לאמרתך לאמר מתי תנחמני :
כמה ימי עבדך מתי תעשה ברודפי משפט :
כל מצותיך אמונה שקר רדפוני עזרני :
כחסדך חיני ואשמרה עדות פיך :

לדור ודור אמונתיך כוננת ארץ ותעמוד :
לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי :
לך אני הושיעני כי פקודיך דרשתי :
לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאד :

מאויבי תחכמני מצותיך כי לעולם היא לי :
מזקנים אתבונן כי פקודיך נצרתי :
ממשפטיך לא סרתי כי אתה הוריתני :
מפקודיך אתבונן על כן שנאתי כל אורח שקר :

ר לרגלי דברך ואור לנתיבתי : נשבעתי ואקימה לשמור משפטי צדקך :
נעניתי עד מאד יי חייני כדברך : נדבות פי רצה נא יי ומשפטיך למדני :
נפשי בכפי תמיד ותורתך לא שכחתי : נתנו רשעים פח לי ומפקודיך לא תעיתי
נחלתי עדותיך לעולם כי ששון לבי המה : נטיתי לבי לעשות חקיך לעולם עקב :

סעפים שנאתי ותורתך אהבתי : סתרי ומגני אתה לדברך יחלתי :
סורו ממני מרעים ואצרה מצות אלהי : סמכני באמרתך ואחיה ואל תבישני משברי
סעדני ואושעה ואשעה בחקיך תמיד : סלית כל שוגים מחקיך כי שקר תרמיתם :
סיגים השבת כל רשעי ארץ לכן אהבתי עדותיך : סמר מפחדך בשרי ומשפטיך יראתי

עשיתי משפט וצדק בל תניחני לעושקי : ערוב עבדך לטוב אל יעשקוני זדים :
עיני כלו לישועתך ולאמרת צדקך : עשה עם עבדך כחסדך וחקיך למדני :
עבדך אני הבינני ואדעה עדותיך : עת לעשות ליי הפרו תורתך :
על כן אהבתי מצותיך מזהב ומפז : על כן כל פקודי כל ישרתי כל אורח שקר שנאתי

פלאות עדותיך על כן נצרתם נפשי : פתח דבריך יאיר מבין פתאים :
פי פערתי ואשאפה כי למצותיך יאבתי : פנה אלי וחנני כמשפט לאהבי שמך :
פעמי הכן באמרתך ואל תשלט בי כל און : פדני מעושק אדם ואשמרה פקודיך
פניך האר בעבדך ולמדני את חקיך : פלגי מים ירדו עיני על לא שמרו תורתך :

צדיק אתה יי וישר משפטיך : צויתה צדק עדותיך ואמונה מאד :
צמתתני קנאתי כי שכחו דבריך צרי : צרופה אמרתך מאד ועבדך אהבה :
צעיר אנכי ונבזה פקודיך לא שכחתי : צדקתך צדק לעולם ותורתך אמת :
צר ומצוק מצאתני מצותיך שעשועי : צדק עדותיך לעולם הבינני ואחיה :

קראתי בכל לב ענני יי חקיך אצרה : קראתיך הושיעני ואשמרה עדותיך :
קדמתי בנשף ואשועה לדברך יחלתי : קדמו עיני אשמרות לשיח באמרתך :
קולי שמעה כחסדך יי כמשפטיך חייני : קרבו רדפי זמה מתורתך רחקו :
קרוב אתה יי וכל מצותיך אמת : קדם ידעתי מעדותיך כי לעולם יסדתם :

ראה עני וחלצני כי תורתך לא שכחתי : ריבה ריבי וגאלני לאמרתך חייני :
רחוק מרשעים ישועה כי חקיך לא דרשו : רחמיך רבים יי כמשפטיך חייני :
רבים רדפי וצרי מעדותיך לא נטיתי : ראיתי בוגדים ואתקוטטה אשר אמרתך לא שמרו
ראה כי פקודיך אהבתי יי כחסדך חייני : ראש דברך אמת ולעולם כל משפט צדקך :

שָׂרִים רְדָפוּנִי חִנָּם וּמִדְּבָרְךָ פָּחַד לִבִּי׃ שָׂשׂ אָנֹכִי עַל אִמְרָתֶךָ כְּמוֹצֵא שָׁלָל רָב׃
שֶׁקֶר שָׂנֵאתִי וְאֲתַעֵבָה תּוֹרָתְךָ אָהַבְתִּי׃ שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ׃
שָׁלוֹם רָב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ וְאֵין לָמוֹ מִכְשׁוֹל׃ שִׂבַּרְתִּי לִישׁוּעָתְךָ יְיָ׃ וּמִצְוֹתֶיךָ עָשִׂיתִי
שָׁמְרָה נַפְשִׁי עֵדֹתֶיךָ וַאֲהֲבֵם מְאֹד׃ שָׁמַרְתִּי פִקּוּדֶיךָ וְעֵדֹתֶיךָ כִּי כָל דְּרָכַי נֶגְדֶּךָ׃

תִּקְרַב רִנָּתִי לְפָנֶיךָ יְיָ׃ כִּדְבָרְךָ הֲבִינֵנִי׃ תָּבוֹא תְחִנָּתִי לְפָנֶיךָ כְּאִמְרָתְךָ הַצִּילֵנִי׃
תַּבַּעְנָה שְׂפָתַי תְּהִלָּה כִּי תְלַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ׃ תַּעַן לְשׁוֹנִי אִמְרָתֶךָ כִּי כָל מִצְוֹתֶיךָ צֶדֶק׃
תְּהִי יָדְךָ לְעָזְרֵנִי כִּי פִקּוּדֶיךָ בָּחָרְתִּי׃ תָּאַבְתִּי לִישׁוּעָתְךָ יְיָ׃ וְתוֹרָתְךָ שַׁעֲשׁוּעָי׃
תְּחִי נַפְשִׁי וּתְהַלְלֶךָּ וּמִשְׁפָּטֶיךָ יַעְזְרוּנִי׃ תָּעִיתִי כַשֶּׂה אֹבֵד בַּקֵּשׁ עַבְדֶּךָ כִּי מִצְוֹתֶיךָ לֹא שָׁכָחְתִּי׃

שיר הַמַּעֲלוֹת אֶל יְיָ׃ בַּצָּרָתָה לִי קָרָאתִי וַיַּעֲנֵנִי׃ יְיָ׃ הַצִּילָה נַפְשִׁי מִשְׂפַת שֶׁקֶר מִלְּשׁוֹן רְמִיָּה׃ מַה יִּתֶּן לְךָ וּמַה יֹּסִיף לְךָ לָשׁוֹן רְמִיָּה׃ חִצֵּי גִבּוֹר שְׁנוּנִים עִם גַּחֲלֵי רְתָמִים׃ אוֹיָה לִי כִּי גָרְתִּי מֶשֶׁךְ שָׁכַנְתִּי עִם אָהֳלֵי קֵדָר׃ רַבַּת שָׁכְנָה לָּהּ נַפְשִׁי עִם שׂוֹנֵא שָׁלוֹם׃ אֲנִי שָׁלוֹם וְכִי אֲדַבֵּר הֵמָּה לַמִּלְחָמָה

שיר לַמַּעֲלוֹת אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים מֵאַיִן יָבֹא עֶזְרִי׃ עֶזְרִי מֵעִם יְיָ׃ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃ אַל יִתֵּן לַמּוֹט רַגְלֶךָ אַל יָנוּם שֹׁמְרֶךָ׃ הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל׃ יְיָ׃ שֹׁמְרֶךָ יְיָ׃ צִלְּךָ עַל יַד יְמִינֶךָ׃ יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא יַכֶּכָּה וְיָרֵחַ בַּלָּיְלָה׃ יְיָ׃ יִשְׁמָרְךָ מִכָּל רָע יִשְׁמֹר אֶת נַפְשֶׁךָ׃ יְיָ׃ יִשְׁמֹר צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃

שיר הַמַّעֲלוֹת לְדָוִד שָׂמַחְתִּי בְּאֹמְרִים לִי בֵּית יְיָ׃ נֵלֵךְ׃ עֹמְדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ בִּשְׁעָרַיִךְ יְרוּשָׁלִָם׃ יְרוּשָׁלִַם הַבְּנוּיָה כְּעִיר שֶׁחֻבְּרָה לָּהּ יַחְדָּו׃ שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים שִׁבְטֵי יָהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהֹדוֹת לְשֵׁם יְיָ׃ כִּי שָׁמָּה יָשְׁבוּ כִסְאוֹת לְמִשְׁפָּט כִּסְאוֹת לְבֵית דָּוִד׃ שַׁאֲלוּ שְׁלוֹם יְרוּשָׁלִַם יִשְׁלָיוּ אֹהֲבָיִךְ׃ יְהִי שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ׃ לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה נָּא שָׁלוֹם בָּךְ׃ לְמַעַן בֵּית יְיָ׃ אֱלֹהֵינוּ אֲבַקְשָׁה טוֹב לָךְ׃

שיר הַמַּעֲלוֹת אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת עֵינַי הַיֹּשְׁבִי בַשָּׁמָיִם׃ הִנֵּה כְעֵינֵי עֲבָדִים אֶל יַד אֲדוֹנֵיהֶם כְּעֵינֵי שִׁפְחָה אֶל יַד גְּבִרְתָּהּ כֵּן עֵינֵינוּ אֶל יְיָ׃ אֱלֹהֵינוּ עַד שֶׁיְּחָנֵּנוּ׃ חָנֵּנוּ יְיָ׃ חָנֵּנוּ כִּי רַב שָׂבַעְנוּ בוּז׃ רַבַּת שָׂבְעָה לָּהּ נַפְשֵׁנוּ הַלַּעַג הַשַּׁאֲנַנִּים הַבּוּז לְגֵאוֹנִים׃

שיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד לוּלֵי יְיָ׃ שֶׁהָיָה לָנוּ יֹאמַר נָא יִשְׂרָאֵל׃ לוּלֵי יְיָ׃ שֶׁהָיָה לָנוּ בְּקוּם עָלֵינוּ אָדָם׃ אַזַּי חַיִּים בְּלָעוּנוּ בַּחֲרוֹת אַפָּם בָּנוּ׃ אַזַּי הַמַּיִם שְׁטָפוּנוּ נַחְלָה עָבַר עַל נַפְשֵׁנוּ׃ אַזַּי עָבַר עַל נַפְשֵׁנוּ הַמַּיִם הַזֵּדוֹנִים׃ בָּרוּךְ יְיָ׃ שֶׁלֹּא נְתָנָנוּ טֶרֶף לְשִׁנֵּיהֶם׃ נַפְשֵׁנוּ כְּצִפּוֹר נִמְלְטָה מִפַּח יוֹקְשִׁים הַפַּח נִשְׁבָּר וַאֲנַחְנוּ נִמְלָטְנוּ׃ עֶזְרֵנוּ בְּשֵׁם יְיָ׃ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ

שיר הַמַּעֲלוֹת הַבֹּטְחִים בַּיְיָ׃ כְּהַר צִיּוֹן לֹא יִמּוֹט לְעוֹלָם יֵשֵׁב׃ יְרוּשָׁלִַם הָרִים סָבִיב לָהּ וַיְיָ׃ סָבִיב לְעַמּוֹ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃ כִּי לֹא יָנוּחַ שֵׁבֶט הָרֶשַׁע עַל

נוֹדַל הַצַּדִּיקִים לְמַעַן לֹא יִשְׁלְחוּ הַצַּדִּיקִים בְּעַוְלָתָה יְדֵיהֶם׃ הֵטִיבָה יְ׳ לַטּוֹבִים וְלִישָׁרִים ב
בְּלִבּוֹתָם׃ וְהַמֵּטִים עֲקַלְקַלּוֹתָם יוֹלִיכֵם יְ׳ אֶת פֹּעֲלֵי הָאָוֶן שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל׃

שיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוּב יְ׳ אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן הָיִינוּ כְּחוֹלְמִים׃ אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ
רִנָּה אָז יֹאמְרוּ בַגּוֹיִם הִגְדִּיל יְ׳ לַעֲשׂוֹת עִם אֵלֶּה׃ הִגְדִּיל יְ׳ לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ הָיִינוּ
שְׂמֵחִים׃ שׁוּבָה יְ׳ אֶת שְׁבִיתֵנוּ כַּאֲפִיקִים בַּנֶּגֶב׃ הַזֹּרְעִים בְּדִמְעָה בְּרִנָּה יִקְצֹרוּ׃ הָלוֹךְ יֵלֵךְ וּ
וּבָכֹה נֹשֵׂא מֶשֶׁךְ הַזָּרַע בֹּא יָבֹא בְרִנָּה נֹשֵׂא אֲלֻמֹּתָיו׃

שיר הַמַּעֲלוֹת לִשְׁלֹמֹה אִם יְ׳ לֹא יִבְנֶה בַיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ אִם יְ׳ לֹא יִשְׁמֹר עִיר
שָׁוְא שָׁקַד שׁוֹמֵר׃ שָׁוְא לָכֶם מַשְׁכִּימֵי קוּם מְאַחֲרֵי שֶׁבֶת אֹכְלֵי לֶחֶם הָעֲצֵבִים כֵּן
יִתֵּן לִידִידוֹ שֵׁנָה׃ הִנֵּה נַחֲלַת יְ׳ בָּנִים שָׂכָר פְּרִי הַבָּטֶן׃ כְּחִצִּים בְּיַד גִּבּוֹר כֵּן בְּנֵי הַנְּעוּרִים׃
אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר מָלֵא אַשְׁפָּתוֹ מֵהֶם לֹא יֵבֹשׁוּ כִּי יְדַבְּרוּ אֶת אֹיְבִים בַּשָּׁעַר׃

שיר הַמַּעֲלוֹת אַשְׁרֵי כָּל יְרֵא יְ׳ הַהֹלֵךְ בִּדְרָכָיו׃ יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב
לָךְ אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה בִּירְכְּתֵי בֵיתֶךָ בָּנֶיךָ כְּשִׁתְלֵי זֵיתִים סָבִיב לְשֻׁלְחָנֶךָ׃
הִנֵּה כִּי כֵן יְבֹרַךְ גֶּבֶר יְרֵא יְ׳ יְבָרֶכְךָ יְ׳ מִצִּיּוֹן וּרְאֵה בְטוּב יְרוּשָׁלִַם כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ׃ וּרְאֵה
בָנִים לְבָנֶיךָ שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל׃

שיר הַמַּעֲלוֹת רַבַּת צָרְרוּנִי מִנְּעוּרַי יֹאמַר נָא יִשְׂרָאֵל׃ רַבַּת צָרְרוּנִי מִנְּעוּרַי גַּם לֹא יָ
יָכְלוּ לִי׃ עַל גַּבִּי חָרְשׁוּ חֹרְשִׁים הֶאֱרִיכוּ לְמַעֲנִיתָם׃ יְ׳ צַדִּיק קִצַּץ עֲבוֹת רְשָׁעִים
יֵבֹשׁוּ וְיִסֹּגוּ אָחוֹר כָּל שֹׂנְאֵי צִיּוֹן׃ יִהְיוּ כַחֲצִיר גַּגּוֹת שֶׁקַּדְמַת שֶׁלֶף יָבֵשׁ׃ שֶׁלֹּא מָלֵא כַפּוֹ קוֹצֵר וּ
וְחִצְנוֹ מְעַמֵּר׃ וְלֹא אָמְרוּ הָעוֹבְרִים בִּרְכַּת יְ׳ אֲלֵיכֶם בֵּרַכְנוּ אֶתְכֶם בְּשֵׁם יְ׳׃

שיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ יְ׳׃ יְ׳ שִׁמְעָה בְקוֹלִי תִּהְיֶינָה אָזְנֶיךָ קַשֻּׁבוֹת לְ
לְקוֹל תַּחֲנוּנָי׃ אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר יָהּ יְ׳ מִי יַעֲמוֹד׃ כִּי עִמְּךָ הַסְּלִיחָה לְמַעַן תּוֹ
רָא׃ קִוִּיתִי יְ׳ קִוְּתָה נַפְשִׁי וְלִדְבָרוֹ הוֹחָלְתִּי׃ נַפְשִׁי לַ׳ מִשֹּׁמְרִים לַבֹּקֶר שֹׁמְרִים לַבֹּקֶר׃ יַחֵל
יִשְׂרָאֵל אֶל יְ׳ כִּי עִם יְ׳ הַחֶסֶד וְהַרְבֵּה עִמּוֹ פְּדוּת׃ וְהוּא יִפְדֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל מִכֹּל עֲוֹנוֹתָיו׃

שיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד יְ׳ לֹא גָבַהּ לִבִּי וְלֹא רָמוּ עֵינָי׃ וְלֹא הָלַכְתִּי בִגְדֹלוֹת וּבְנִפְלָאוֹת מ
מֶנִּי׃ אִם לֹא שִׁוִּיתִי וְדוֹמַמְתִּי נַפְשִׁי כְּגָמֻל עַל אִמּוֹ כְּגָמוּל עָלַי נַפְשִׁי׃ יַחֵל יִשְׂרָאֵל
אֶל יְ׳ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃

שיר הַמַּעֲלוֹת זְכוֹר יְ׳ לְדָוִד אֶת כָּל עֹנֹתוֹ׃ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַ׳ נָדַר לַאֲבִיר יַעֲקֹב׃ אִם
אָבֹא בְּאֹהֶל בֵּיתִי אִם אֶעֱלֶה עַל עֶרֶשׂ יְצוּעָי׃ אִם אֶתֵּן שְׁנַת לְעֵינָי לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה
עַד אֶמְצָא מָקוֹם לַ׳ מִשְׁכְּנוֹת לַאֲבִיר יַעֲקֹב׃ הִנֵּה שְׁמַעְנֻהָ בְּאֶפְרָתָה מְצָאנֻהָ בִּשְׂדֵה יָעַר׃
נָבוֹאָה לְמִשְׁכְּנוֹתָיו נִשְׁתַּחֲוֶה לַהֲדֹם רַגְלָיו׃ קוּמָה יְ׳ לִמְנוּחָתֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ׃ כֹּהֲנֶיךָ יִ
לְבְשׁוּ צֶדֶק וַחֲסִידֶיךָ יְרַנְּנוּ׃ בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדֶּךָ אַל תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ׃ נִשְׁבַּע יְ׳ לְדָוִד אֱמֶת
לֹא יָשׁוּב מִמֶּנָּה מִפְּרִי בִטְנְךָ אָשִׁית לְכִסֵּא לָךְ׃ אִם יִשְׁמְרוּ בָנֶיךָ בְּרִיתִי וְעֵדָתִי זוֹ אֲלַמְּדֵם גַּם
בְּנֵיהֶם עָדֵי עַד יֵשְׁבוּ לְכִסֵּא לָךְ׃ כִּי בָחַר יְ׳ בְּצִיּוֹן אִוָּהּ לְמוֹשָׁב לוֹ׃ זֹאת מְנוּחָתִי עָדֵי עַד

פה אשב כי אויתיה: צרה ברך אברך ואביונה אשביע לחם: וכהניה אלביש ישע וחסידיה
רנן ידננו: שם אצמיח קרן לדוד ערכתי נר למשיחי: איביו אלביש בשת ועליו יציץ נזרו:

שיר

המעלות לדוד הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד: כשמן הטוב
על הראש יורד על הזקן זקן אהרן שירד על פי מדותיו כטל חרמון שיורד
על הררי ציון כי שם צוה יי את הברכה חיים עד העולם:

שיר

המעלות הנה ברכו את יי כל עבדי יי העמדים בבית יי בלילות: שאו
ידיכם קדש וברכו את יי: יברכך יי מציון עשה שמים וארץ:

תפלה

למשה איש האלהים יי מעון אתה היית לנו בדור ודור: בטרם הרים יולדו
ותחולל ארץ ותבל ומעולם ועד עולם אתה אל: תשב אנוש עד
דכא ותאמר שובו בני אדם: כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבור ואשמורה בלילה:
זרמתם שנה יהיו בבקר כחציר יחלף: בבקר יציץ וחלף לערב ימולל ויבש: כי כלינו באפך
ובחמתך נבהלנו: שתה עונותינו לנגדך עלמינו למאור פניך: כי כל ימינו פנו בעברתך נ
כלינו שנינו כמו הגה: ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורות שמנים שנה ורהבם עמל
ואון כי גז חיש ונעופה: מי יודע עוז אפיך וכיראתך עברתך: למנות ימינו כן הודע ונביא
לבב חכמה: שובה יי עד מתי והנחם על עבדיך: שבענו בבקר חסדך ונרננה ונשמחה בכ
כל ימינו: שמחינו כימות עניתנו שנות ראינו רעה: יראה אל עבדיך פעלך והדרך על
בניהם: ויהי נעם יי אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו:

ויאמרו עוד מזמורים הללו

הלל מלך

גאות לבש יי עוז התאזר אף תכון תבל בל תמוט נכון כסאך מאז
מעולם אתה נשאו נהרות יי נשאו נהרות קולם ישאו נהרות דכים
מקולות מים רבים אדירים משברי ים אדיר במרום יי עדותיך נאמנו
מאד לביתך נאוה קדש יי לאורך ימים:

תכון

תפלתי קטרת לפניך משאת כפי מנחת ערב: ערב ובקר וצהרים אשיחה
ואהמה וישמע קולי: ברוך אלהים אשר לא הסיר תפלתי וחסדו מאתי

שיר

למעלות אשא עיני אל ההרים מאין יבא עזרי: עזרי מעם יי עשה שמים וארץ
אל יתן למוט רגליך אל ינום שמרך: הנה לא ינום ולא ישן שמר ישראל: יי שמרך יי צלך
על יד ימינך: יומם השמש לא יכנה וירח בלילה: יי ישמרך מכל רע ישמר את נפשך:
יי ישמר צאתך ובאך מעתה ועד עולם:

לדוד

ברוך יי צורי המלמד ידי למלחמה: חסדי ומצודתי
משגבי ומפלטי לי מגיני ובו חסיתי הרודד עמי תחתי

אֱנוֹשׁ אַדְּמָה וְתוֹלַעַת בֶּן אָדָם׃ אָדָם לְהֶבֶל דָּמָה יָמָיו כְּצֵל עוֹבֵר׃ יְיָ הַט שָׁמֶיךָ וְתֵרֵד
גַּע בֶּהָרִים וְיֶעֱשָׁנוּ׃ בְּרוֹק בָּרָק וּתְפִיצֵם שְׁלַח חִצֶּיךָ וּתְהֻמֵּם׃ שְׁלַח יָדֶיךָ מִמָּרוֹם פְּצֵנִי וְהַצִּילֵנִי
מִמַּיִם רַבִּים מִיַּד בְּנֵי נֵכָר׃ אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר שָׁוְא וִימִינָם יְמִין שָׁקֶר׃ אֱלֹהִים שִׁיר חָדָשׁ אָשִׁירָה
לָךְ בְּנֵבֶל עָשׂוֹר אֲזַמְּרָה לָּךְ׃ הַנּוֹתֵן תְּשׁוּעָה לַמְּלָכִים הַפּוֹצֶה אֶת דָּוִד עַבְדּוֹ מֵחֶרֶב רָעָה׃ פְּצֵנִי
וְהַצִּילֵנִי מִיַּד בְּנֵי נֵכָר אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר שָׁוְא וִימִינָם יְמִין שָׁקֶר אֲשֶׁר בָּנֵינוּ כִּנְטִיעִים מְגֻדָּלִים
בְּנְעוּרֵיהֶם בְּנֹתֵינוּ כְּזָוִיּוֹת מְחֻטָּבוֹת תַּבְנִית הֵיכָל׃ מְזָוֵינוּ מְלֵאִים מְפִיקִים מִזַּן אֶל זַן צֹאנֵנוּ מַאֲ
לָפוֹת מְרֻבָּבוֹת בְּחוּצוֹתֵינוּ׃ אַלּוּפֵינוּ מְסֻבָּלִים אֵין פֶּרֶץ וְאֵין יְצִיאָת וְאֵין צְוָחָה בִּרְחֹבֹתֵינוּ
אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְּיָ אֱלֹהָיו

למנצח בְּנִגִּינוֹת מִזְמוֹר שִׁיר׃ אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה׃ לָדַעַת
בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ בְּכָל גּוֹיִם יְשׁוּעָתֶךָ׃ יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם׃
יִשְׂמְחוּ וִירַנְּנוּ לְאֻמִּים כִּי תִשְׁפֹּט עַמִּים מִישֹׁר וּלְאֻמִּים בָּאָרֶץ תַּנְחֵם סֶלָה׃ יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹ
הִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ׃ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים וְיִרְאוּ אוֹ
תוֹ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ׃

ומתפללין תפלת ערבית של חול כמו שכתוב למעלה ואומר קדיש עד לעילא
ומתפללין שמונה עשרה בלחש תן ומחיה והאל הקדוש׃ ואומר

אתה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת וּמְלַמֵּד לֶאֱנוֹשׁ בִּינָה׃ אַתָּה חֹנַנְתָּנוּ מִמֶּנּוּ דֵּעָה בִּינָה וְהַשְׂכֵּל׃
אוֹר לְחֹשֶׁךְ בִּינַת יִשְׂרָאֵל לְגוֹיִם בִּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וְכֵשֶׁם שֶׁה
שְׁהַבְדַּלְתָּנוּ מִגּוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וּמִמִּשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה כֵּן תַּבְדִּילֵנוּ וְתַנְקֵנוּ מִכָּל חֵטְא וָעָוֹן וְחָנֵּנוּ מֵא
תְּךָ דֵּעָה וּבִינָה וְהַשְׂכֵּל בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ חוֹנֵן הַדָּעַת׃

הסיבנו אבינו לתורתך וכו׳ כסדר החול׳ וחס טעה ולא הזכיר אתה הבדלת
בחונן סדעת אינו חוזר ואינו אומר אתה בשומע תפלה ולא בברכה אחרונה
לא׳ר תפלת לחש ואומר קדיש עד לעילא ואומר

ויהי נֹעַם יְיָ אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ׃ יוֹשֵׁב בְּ
סֵתֶר עֶלְיוֹן בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן׃ אֹמַר לַיְיָ מַחְסִי וּמְצֻדָּתִי אֱלֹהַי אֶבְטַח בּוֹ׃ כִּי
הוּא יַצִּילְךָ מִפַּח יָקוּשׁ מִדֶּבֶר הַוּוֹת׃ בְּאֶבְרָתוֹ יָסֵךְ לָךְ וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה וְסֹחֵרָה אֲמִתּוֹ
לֹא תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם׃ מִדֶּבֶר בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ מִקֶּטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם׃ יִפֹּל מִ
צִּדְּךָ אֶלֶף וּרְבָבָה מִימִינֶךָ אֵלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ רַק בְּעֵינֶיךָ תַּבִּיט וְשִׁלֻּמַת רְשָׁעִים תִּרְאֶה׃ כִּי אַתָּה
יְיָ מַחְסִי עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ מְעוֹנֶךָ׃ לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ׃ כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה
לָּךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ׃ עַל כַּפַּיִם יִשְׂאוּנְךָ פֶּן תִּגֹּף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ׃ עַל שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ תִּ
רְמֹס כְּפִיר וְתַנִּין׃ כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי יָדַע שְׁמִי׃ יִקְרָאנִי וְאֶעֱנֵהוּ עִמּוֹ אָנֹכִי
בְּצָרָה אֲחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ׃ אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי

ואומר החזן פעם אחרת אריך ימים אשביעהו וכו׳ ומאריך כנעימתו

ושונין לאחריו ואתה קדוש וקרוש זה אל זה וכו׳ סדרוש • וקדוש בתור בנחת ובנעימה :
אם חל יום טוב באחד ומעמדות ימי החול לעבוד הבא ואפי׳ בערב שבת אין אומרים ויה
נועם לאחר קדוש יעקב החזן ואומרי׳

ויתן לך האלהים מטל השמים ומשמני הארץ ורב דגן ותירוש • יעבדוך עמים
וישתחוו לך לאמים הוה גביר לאחיך וישתחוו לך בני אמך • ארריך ארור
ומברכיך ברוך • ואל שדי יברך אותך ויפרך וירבך והיית לקהל עמים • ויתן לך את ברכת
אברהם לך ולזרעך אתך לרשתך את ארץ מגוריך אשר נתן אלהים לאברהם המלאך הגואל
אותי מכל רע יברך את הנערים ויקרא בהם שמי ושם אבותי אברהם ויצחק וידגו לרוב ב
בקרב הארץ מאל אביך ויעזרך ואת שדי ויברכך ברכות שמים מעל ברכות תהום רב
רובצת תחת ברכות שדים ורחם ברכות אביך גברו על ברכות הורי עד תאות גבעות עולם
עולם תהיינה לראש יוסף ולקדקד נזיר אחיו • יי אלהכם הרבה אתכם והנכם היום ככוכבי
השמים לרוב • יי אלהי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים ויברך אתכם כאשר דבר
לכם • ברוך אתה בעיר וברוך אתה בשדה • ברוך אתה בבואך וברוך אתה בצאתיך יתן
יי את אויביך הקמים עליך נגפים לפניך בדרך אחד יצאו אליך ובשבעה דרכים ינוסו לפ
לפניך יצו יי אתך את הברכה באסמיך ובכל משלח ידיך וברכך בארץ אשר יי אלהיך
נותן לך • יפתח יי לך את אוצרו הטוב את השמים לתת את מטר ארצך בעתו ולברך את
כל מעשה ידיך והלוית גוים רבים ואתה לא תלוה • אשריך ישראל מי כמוך עם נושע ביי
מגן עזרך ואשר חרב גאותך ויכחשו אויביך לך ואתה על במותימו תדרוך • ופדויי יי יש
ישובון ובאו ציון ברנה ושמחת עולם על ראשם ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה • ואמר
ביום ההוא הנה אלהינו זה קוינו לו ויושיענו זה יי קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו הנה אל
ישועתי אבטח ולא אפחד כי עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה • ושאבתם מים בששון ממעיני
הישועה • ואמרתם ביום ההוא הודו ליי קראו בשמו הודיעו בעמים עלילותיו • הזכירו כי נ
נשגב שמו זמרו יי כי גאות עשה מודעת זאת בכל הארץ צהלי ורני יושבת ציון כי גדול ב
בקרבך קדוש ישראל • ישראל נושע ביי תשועת עולמים לא תבושו ולא תכלמו עד עולמי
עד • כי כל העמים ילכו איש בשם אלהיו ואנחנו נלך בשם יי אלהינו עולם ועד • בית
יעקב לכו ונלכה באור יי • ויהי דוד בכל דרכיו משכיל ויי עמו • ואמרתם כה לחי אתה
שלום וביתך שלום וכל אשר לך שלום • הנני שולח מלאכי ופנה דרך לפני ופתאום יבא
אל היכלו האדון אשר אתם מבקשים ומלאך הברית אשר אתם חפצים הנה בא אמר יי צ
צבאות • הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא לפני בא יום יי הגדול והנורא • אחרי יי
אלהיכם תלכו ואותו תיראו ואת מצותיו תשמרו ובקולו תשמעו ואותו תעבודו ובו תדבקון
ואתם הדבקים ביי אלהיכם חיים כלכם היום • כי בשמחה תצאו ובשלום תובלון ההרים
והגבעות יפצחו לפניכם רנה וכל עצי השדה ימחאו כף •

שיר

למעלות אשא עיני אל ההרים מאין יבא עזרי עזרי מעם יי עשה שמים וארץ א
אל יתן למוט רגלך אל ינום שמרך · הנה לא ינום ולא ישן שומר ישראל ·
יי שמרך יי צלך על יד ימינך · יומם השמש לא יכנה וירח בלילה · יי ישמרך מכל רע
ישמר את נפשך · יי ישמר צאתך ובאך מעתה ועד עולם יי עז לעמו יתן יי יברך את
עמו בשלום · תורת יי תמימה משבת נפש עדות יי נאמנה מחכימת פתי ·
פקודי יי ישרים משמחי לב מצות יי ברה מאירת עינים יראת יי טהורה עומדת לעד משפטי
משפטי יי אמת צדקו יחדו · הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונופת צופים · גם ע
עבדך נזהר בהם בשמרם עקב רב · שגיאות מי יבין מנסתרות נקני גם מזדים חשוך עבדך
אל ימשלו בי אז איתם ונקתי מפשע רב יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגואלי
צורי בעולם הזה וגואלי לעולם הבא ואני אגיד לעולם אזמרה לאלהי יעקב וכל
קרני רשעים אגדע תרוממנה קרנות צדיק · טוב לי כי שתתי למען אלמד חקיך · טוב לי ת
תורת פיך מאלפי זהב וכסף · ברוך יי לעולם אמן ואמן · ימלוך יי לעולם
אמן ואמן · ברוך יי מציון שוכן ירושלים הללויה הללויה הללו אל בקדשו הללוהו בר
ברקיע עזו הללוהו בגבורותיו הללוהו כרוב גדלו הללוהו בתקע שופר הללוהו בנבל
וכנור הללוהו בתוף ומחול הללוהו במנים ועגב הללוהו בצלצלי שמע הללוהו בצלצלי
תרועה · כל הנשמה תהלל יה הללויה · תתהלל מלך בפי כל קדושים
ובישרי לבב ובקרב יחדים יתרומם שמך מלכנו ובמקהלות ישראל עמך יתפאר שמך וז
וזכרך מלך מלכי המלכים לנצח נצחים ותתרומם על כל ברכה ותהלה כתוב ובמו שם
כבודך ומרומם על כל ברכה ותהלה וכתוב וירוממוהו בקהל עם ובמושב זקנים יהללוהו
וכתוב במקהלות ברכו אלהים יי ממקור ישראל ברוך אתה יי מלך מהולל בתושבחות ·

יאמר: עלינו לשבח וקדיש בלא תתקבל ויהי ה' אלהינו עמנו וכו'
· ונהנו לומר הבדלות ופיוטים לסיום טוב ולשמחה

הבדלה על הכוס

מביאין כוס של יין מלא על כל גדותיו ומקבלו בשתי ידיו ואוחזו בימינו
ובשמים בשמאלו ונר ואבוקה כנגדו ואומר בקול נעים ליהודים

ליהודים

היתה אורה ושמחה וששון ויקר · כוס ישועות אשא ובשם יי
אקרא · נשא ברכה מאת יי וצדקה מאלהי ישעו · אנא יי
הושיעה נא אנא יי הצליחה נא · אנא יי ענינו ביום קראנו הוא ישלח ברכה והצלחה בכל
מעשה ידינו ונאמר אמן · אליהו הנביא אליהו הנביא במהרה יבא אלינו הוא ומשיח בן
דוד · סברי מרי ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם בורא פרי הגפן · ברוך אתה
יי אלהינו מלך העולם בורא עצי בשמים ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם בורא מאורי
האש · ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם המבדיל בין קדש לחול בין אור לחשך בין
ישראל לגוים בין יום השביעי לששת ימי המעשה ברוך אתה יי המבדיל בין קדש לחול

ואותיות · וסיומן ביתי יבנה בה · יין בשמים נר הבדלה ושרי הכוס משבחין על פניהם לפי שמיר ותנוה מעכבין לת הפ
הפורענות וכדי לחבב לת המצות · ובמוצאי שבת לוקח טוב לון מברכין על הבשמים ולשמור לטעום כלום עד שיבדיל ע
על הכוס · ומה לומרין שהיה רגיל לשתות מים קודם שיבדיל · ולא על פי שלדש מבדיל בתפלה ערך הוא להבדיל על ה
הכוס · ומנוה להבדיל על היין · ולא לון לו יין מבדיל על הפת ובמקום בורא פרי הגפן מברך המוציא · ולא עבח וטעם
עד שלא הבדיל הוזר ומבדיל עד חצי שבוע ים רגלון שני ושליש מכלון ואילך לא רגיל להבדיל ומי שהבדיל מע
לעצמו רגיל להבדיל לאדריס מלון יודעין להבדיל ולא חל יום טוב לתילו באמצע השבוע מבדילין בתפלה ועל הכוס
כשאר מוצאי שבת לבל לא על הלור ולא על הבשמים ולון מברכין על הבשמים של מקום ולא על הבשמים של עם
עבודה זרה ולון מברכין על הלור לא במוצאי שבת ובמוצאי יום הכפורים ולון מברכין לא על הלור של כבשן ולא ע
על הגר של עבודה זרה וכשהוא מברך בורא מאורי האש משתכל בצפרניו כדי ליהנות מן הלור וכשחל
תענית באב במוצאי שבת שלנו יכול להבדיל על הכוס במוצאי שבת שהרי מפסיק סעודתו מבעוד יום הרי הוא מברך ע
על הלור במוצאי שבת וכשלים תעניתו מברך
על הכוס בורא פרי הגפן והמבדיל ויין לפי שלון מברכין על הלור ולא על הבשמים אלא במוצאי יום הכפורים בלבד
ושבת ולשמור לקדש לעשות מלאכה עד שיבדיל לא בתפלה לא על הכוס ולא לא הבדיל בתפלה והרי הוא ערוך להד
להדליק לת הגר לא למלאכה אחרת עד שלא יבדיל על הכוס אומר המבדיל בין קדש לחול ועושה הפרו וכשהוא בא
לסעוד מבדיל על הכוס והזהיר להבדיל על היין במוצאי שבתות ובמוצאי יומים טובים ישא ברכה מאת ה׳ וצ
ותדקה מאלקי ישעו ומצא חן ושכל טוב בעיני אלקים ואדם

סדר עניין ראש חדש

הדולה לבנה בחדושה מברך ואומר

ברוך אתה יי אשר במאמרו ברא שחקים וברוח פיו כל צבאם חק וזמן נ
נתן לדם שלא ישנו את תפקידם ששים ושמחים לעשות רצון קונידם
פעלו אמת ופעולתם צדק ולדלבנה אמר שתתחדש עטרת תפארת לעמוסי בטן שהן עתידין
לדות חדש כמותה ולפאר ליוצרם עלמה שברא באי מחדש חדשים : ברוך יוצרך : ברוך
עושך · ברוך קונך · ברוך בוראך : ג פעמים מרקד ואומר כשם שאני רוקד כנגדך ואינ
יכול ליגע בך כן יהיו שונאי כנגדי ולא יוכלו ליגע בי : ואומר תפול עליהם אימתה ופחד
בגדול זרועך ידמו כאבן ג פעמים והפכו וגומר כאבן ידמו כו ג פעמים שלום עליכם ע
עליכם שלום עליכם שלום עלינו ועל כל ישראל אמן

ולון מברכין על הלבנה אלא בלילה ומעומד · ולא חברו אבל נותן לו שלום והוא משיב לו שלום · ולא לא כיוך עליה
בלילה הראשונה ואילה אותה לאחר חדושה מברך עליה עד לילי שלשה עשר לחדושה · ושבת שלפני ראש חדש מברכין ב
בבית הכנסת להודיע לאומתי ראש חדש לאחר קריאת התורה וההפטרה כמו שכתוב בענין שבת · ובתפלת המנחה שלפני
ריח לא נופלין על פניהן אבל בשחרית נופלין על פניהן ואומר כל הסדר לא הוא פני ואומרו · ובליל שבת מברכין ה
החזן קדש תפלת לחש של ערבית בקול רם ואומר ראש חדש : והשבור עונין אחריו לשמן ולשמחה כדי להזכיר אתנה
השבור להתפלל מנין האומרים · וכשמגישין בברכת רצה ותהי לרצון תמיד עבודת ישראל עמך אומרין ·

אלדינו ואלדי אבותינו יעלה ויבא יגיע ויראה וירצה וישמע ויפקד ויזכר ז
זכרונינו וזכרון אבותינו זכרון ירושלם עירך וזכרון משיח בן דוד ע
עבדך וזכרון כל עמך בית ישראל לפניך לטובה לחן ולחסד ולרחמים ולרצון ביום ראש
החדש הזה זכרנו יי אלדינו בו לטובה ופקדנו בו לברכה והושיענו בו לחיים טובים וברבר

יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים וְחוּס וְחָנֵּנוּ וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אַתָּה

ומחזיר עיטרו בסוכך לצון וכו׳ וכן בשחרית ומנחה מזכירין יעלה ויבא · ולא מעה ולא הזכיר יעלה ויבא
בערבית לא היו חוזר וכן בשחרית לא כל כמנהג חוזר וכשחל מתפלל כל חרישתו עם הצבור לא הוא עמוד לכון לת לבו
עם שליח צבור לא היו צריך לחזור : ובשבת שחל בו רח לא היו צריך להזכיר על שבת עם יעלה ויבא לפי שלין זכר לשבת
בברכת רצה כל עקר : ובתפלת שחרית בראש חדש נומרין הזמירות בשלר יתי החל ומתפללין בשלר היתיס ומזכירין
יעלה ויבא בעבודה : ולין נופלין על פניהן ולא הוא שני חמישי לין אומר ומעה ולא הוא הרחמן
ומקרין לת ההלל בחילנו בין ביחיד בין בצבור ומברכין עליו תחלה וסוף · וזה סדר קריאת ההלל על ראש הדש וחולו
של מועד וכל ימים טובים קוראין ההלל גמור

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לִקְרוֹא אֶת הַהַלֵּל:

הללויה הַלְלוּ עַבְדֵי יְיָ הַלְלוּ אֶת שֵׁם יְיָ יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם מִמִּזְרַח
שֶׁמֶשׁ וְעַד מְבוֹאוֹ מְהֻלָּל שֵׁם יְיָ רָם עַל כָּל גּוֹיִם יְיָ עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ מִי כַיְיָ אֱלֹהֵינוּ הַמַּגְבִּיהִי לָשָׁבֶת הַמַּשְׁפִּילִי לִרְאוֹת בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ מְקִימִי מֵעָפָר דָּל מִ
אַשְׁפּוֹת יָרִים אֶבְיוֹן לְהוֹשִׁיבִי עִם נְדִיבִים עִם נְדִיבֵי עַמּוֹ מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת אֵם הַבָּנִים שְׁ
שִׂמְחָה הַלְלוּ יָהּ

בצאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לֹעֵז הָיְתָה יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ יִשְׂרָאֵל מַ
מְשְׁלוֹתָיו הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס הַיַּרְדֵּן יִסֹּב לְאָחוֹר הֶהָרִים רָקְדוּ כְּאֵלִים גְּבָעוֹת
כִּבְנֵי צֹאן מַה לְּךָ הַיָּם כִּי תָנוּס הַיַّרְדֵּן תִּסֹּב לְאָחוֹר הֶהָרִים תִּרְקְדוּ כְּאֵלִים גְּבָעוֹת כִּבְנֵי צֹאן
מִלִּפְנֵי אָדוֹן חוּלִי אָרֶץ מִלִּפְנֵי אֱלוֹהַּ יַעֲקֹב הַהֹפְכִי הַצּוּר אֲגַם מַיִם חַלָּמִישׁ לְמַעְיְנוֹ מָיִם

לא לָנוּ יְיָ לֹא לָנוּ כִּי לְשִׁמְךָ תֵּן כָּבוֹד עַל חַסְדְּךָ וְעַל אֲמִתֶּךָ לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם
אַיֵּה נָא אֱלֹהֵיהֶם וֵאלֹהֵינוּ בַשָּׁמַיִם כֹּל אֲשֶׁר חָפֵץ עָשָׂה עֲצַבֵּיהֶם כֶּסֶף וְזָהָב מַ
מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם פֶּה לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יַאֲזִינוּן אַף לָהֶם וְ
וְלֹא יְרִיחוּן יְדֵיהֶם וְלֹא יְמִישׁוּן רַגְלֵיהֶם וְלֹא יְהַלֵּכוּ וְלֹא יֶהְגּוּ בִגְרוֹנָם כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל
אֲשֶׁר בֹּטֵחַ בָּהֶם יִשְׂרָאֵל בְּטַח בַּיְיָ עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא בֵּית אַהֲרֹן בְּטְחוּ בַיְיָ עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא
יִרְאֵי יְיָ בְּטְחוּ בַיְיָ עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא:

וי זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל יְבָרֵךְ אֶת בֵּית אַהֲרֹן יְבָרֵךְ יִרְאֵי יְיָ הַקְ
הַקְּטַנִּים עִם הַגְּדוֹלִים יוֹסֵף יְיָ עֲלֵיכֶם עֲלֵיכֶם וְעַל בְּנֵיכֶם בְּרוּכִים אַתֶּם לַיְיָ עֹ
עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַיְיָ וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי אָדָם לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ יָהּ וְלֹא כָל יֹ
יֹרְדֵי דוּמָה וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּ יָהּ

אהבתי כִּי יִשְׁמַע יְיָ אֶת קוֹלִי תַּחֲנוּנָי כִּי הִטָּה אָזְנוֹ לִי וּבְיָמַי אֶקְרָא אֲפָפוּנִי חֶבְ
לֵי מָוֶת וּמְצָרֵי שְׁאוֹל מְצָאוּנִי צָרָה וְיָגוֹן אֶמְצָא וּבְשֵׁם יְיָ אֶקְרָא אָנָּא
יְיָ מַלְּטָה נַפְשִׁי חַנּוּן יְיָ וְצַדִּיק וֵאלֹהֵינוּ מְרַחֵם שֹׁמֵר פְּתָאִים יְיָ דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ שׁוּבִי נַפְ
נַפְשִׁי לִמְנוּחֵיכִי כִּי יְיָ גָּמַל עָלָיכִי כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת אֶת עֵינִי מִדִּמְעָה אֶת רַגְלִי מִדֶּחִי
אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְיָ בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים הֶאֱמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר אֲנִי עָנִיתִי מְאֹד אֲנִי אָמַרְתִּי בְחָפְזִי כָּל הָ
הָאָדָם כֹּזֵב מָה אָשִׁיב לַיְיָ כָּל תַּגְמוּלוֹהִי עָלָי כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא וּבְשֵׁם יְיָ אֶקְרָא

נדרי ליי אשלם נגדה נא לכל עמו יקר בעיני יי המתה לחסידיו אנא יי כי אני עבדך אני
עבדך בן אמתך פתחת למוסרי לך אזבח זבח תודה ובשם יי אקרא נדרי ליי אשלם נגדה
נא לכל עמו בחצרות בית יי בתוככי ירושלם הללויה:
הללו את יי כל גוים שבחוהו כל האומים כי גבר עלינו חסדו ואמת יי לעולם הללויה:

הודו ליי כי טוב · כי לעולם חסדו · יאמר נא ישראל כי לעולם חסדו ·
יאמרו נא בית אהרן: כי לעולם חסדו: יאמרו נא יראי יי כי לעולם חסדו:

מן המצר

קראתי יה ענני במרחב יה · יי לי לא אירא מה יעשה לי אדם
יי לי בעוזרי ואני אראה בשונאי · טוב לחסות ביי מבטוח
באדם · טוב לחסות ביי מבטוח בנדיבים כל גוים סבבוני בשם יי כי אמילם: סבוני גם ס
סבבוני בשם יי כי אמילם · סבוני כדבורים דועכו כאש קוצים בשם יי כי אמילם דחה דח
דחיתני לנפול ויי עזרני עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה · קול רנה וישועה באהלי צדיקים ימ
ימין יי עושה חיל · ימין יי רוממה ימין יי עושה חיל · לא אמות כי אחיה ואספר מעשה יה
יסור יסרני יה ולמות לא נתנני · פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יה זה השער ליי צ
צדיקים יבאו בו: אודך כי עניתני ותהי לי לישועה · אודך · אבן מאסו הבונים היתה
לראש פנה · אבן · מאת יי היתה זאת היא נפלאת בעינינו · מאת · זה היום עשה יי נגילה
ונשמחה בו: זה

אנא יי הושיעה נא · אנא יי הושיעה נא
אנא יי הצליחה נא · אנא יי הצליחה נא

ברוך

הבא בשם יי ברכנוכם מבית יי · אל יי ויאר לנו אסרו חג בעבותים עד
קרנות המזבח: אלי אתה ואודך אלהי ארוממך · הודו ליי כי טוב כי
לעולם חסדו · יהללוך יי כל מעשיך וחסידיך יברכוך את שמך כי לך טוב להודות ונעים
לשמך לזמר כי מעולם ועד עולם אתה אל ברוך אתה יי מלך מהולל בתשבחות:

ואומר החזן קדיש גמור ומוציאין ספר תורה ואומרים זה הלזמור

למנצח

על הגתית מזמור לדוד: יי אדוננו מה אדיר שמך בכל הארץ
אשר תנה הודך על השמים · מפי עוללים ויונקים יסדת עז למען צ
צורריך להשבית אויב ומתנקם: כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך ירח וכוכבים אשר כונ
כוננתה: מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו · ותחסרהו מעט מאלהים וכבוד והדר
תעטרהו תמשילהו במעשי ידיך כל שתה תחת רגליו · צנה ואלפים כלם וגם בהמות שדי:
צפור שמים ודגי הים עובר ארחות ימים: יי אדוננו מה אדיר שמך בכל הארץ:

וקורין בספר תורה לרבעה בני אדם אין פוחתין מהן ואין מוסיפין עליהם ואין מפטירין
בנביא: וקורין בפרשת פנחס עד אתבני ישראל ווה פדר קדיקתן · כהן קורא כסדר

וידבר · צו את קרבני · ואמרת להם · לני חוזר וקורא ואמרת להם : את הכבש אחד וע
ועשירית האיפה · ישראל מליצי קורא עולת תמיד · ונסכו רביעית ההין · ואת הכבש
וביום השבת ישראל רביעי קורא ובראשי חדשיכם עד סוף הענין וזו היא הקריאה

וידבר יי אל משה לאמר · צו את בני ישראל ואמרת אלהם את קרבני לחמי
לאשי ריח ניחחי תשמרו להקריב לי במועדו · ואמרת להם זה האשה
אשר תקריבו ליי כבשים בני שנה תמימם שנים ליום עלה תמיד · את הכבש אחד תעשה
בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים · ועשירית האיפה סלת למנחה בלולה בשמן
כתית רביעית ההין · עלת תמיד העשויה בהר סיני לריח ניחח אשה ליי · ונסכו רביעית ההין
לכבש האחד בקדש הסך נסך שכר ליי · ואת הכבש השני תעשה בין הערבים כמנחת הב
הבקר וכנסכו תעשה אשה ריח ניחח ליי · וביום השבת שני כבשים בני
שנה תמימם ושני עשרנים סלת מנחה בלולה בשמן ונסכו · עלת שבת בשבתו על עלת
התמיד ונסכה · וברשי חדשיכם תקריבו עלה ליי פרים בני בקר שנים
ואיל אחד כבשים בני שנה שבעה תמימם · ושלשה עשרנים סלת מנחה בלולה בשמן
לפר האחד ושני עשרנים סלת מנחה בלולה בשמן לאיל האחד · ועשרון עשרון סלת מנחה
בלולה בשמן לכבש האחד עלה ריח ניחח אשה ליי · ונסכיהם חצי ההין יהיה לפר ושלישית
ההין לאיל ורביעית ההין לכבש יין זאת עלת חדש בחדשו לחדשי השנה · ושעיר עזים אחד
לחטאת ליי על עלת התמיד יעשה ונסכו ·

ואחר מקרא בתורה אומר החזן קדיש עד לעילא · ומגלגלין ספר תורה · ואומרים תהלה לדוד
יהללו · וכא לציון וכו' ואומר קדיש עד לעילא ומתפללין מוסף בלחש

ברוך אתה יי אלהינו ואלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב
האל הגדול הגבור והנורא אל עליון גומל חסדים טובים וקונה את הכל
וזוכר חסדי אבות ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה מלך גואל עזר ומושיע ומגן
ברוך אתה יי מגן אברהם · אתה גבור לעולם יי מחיה מתים אתה רב
להושיע מעביר הרוח ומוריד הגשם מכלכל חיים בחסד מחיה מתים ברחמים רבים סומך
נופלים ורופא חולים מתיר אסורים ומקיים אמונתו לישני עפר מי כמוך בעל גבורות ומי
דומה לך מלך ממית ומחיה ומצמיח לנו ישועה בקרוב ונאמן אתה להחיות מתים ברוך א
אתה יי מחיה המתים ·

כתר יתנו לך המוני מעלה עם קבוצי משה יחד כלם קדושה לך ישלשו כמה
שנאמר על יד נביאך וקרא זה אל זה ואמר קדוש · קדוש קדוש יי צב
צבאות מלא כל הארץ כבודו · לעומתם ברוך יאמרו · ברוך כבוד יי ממקומו · ובדברי
קדשך כתוב לאמר · ימלוך יי לעולם אלהיך ציון לדור ודור הללויה ·
לדור ודור נגיד גדלך ולנצח נצחים קדושתך נקדיש ושבחך אלהינו
מפינו לא ימוש לעולם ועד כי אל מלך גדול וקדוש אתה ברוך אתה יי האל הקדוש ·

ראשי חדשים לעמך נתת זמן כפרה לכל תולדותם בהיותם מקריבים לפניך זבחי רצון שעירי חטאת לכפר בעדם זכרון לכלם יהיו תשועת נפשם מיד שונא מזבח חדש בציון תכין ועולת ראש חדש נעלה עליו ושעירי עזים נעשה ברצון ובעבודת בית המקדש נשמח כלנו ושירי דוד הנשמעים בעירך האמורים לפני מזבחך אדבת עולם תביא דם וברית אבות לבנים תזכור · אז ישישו עמך וערתך בעשותם קרבנם על גבי מזבחך ובכן יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שתעלנו לארצנו ותטענו בגבולנו ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו תמידין כסדרן ומוספין כהלכתן · ומוסף יום ראש החדש הזה נעשה ונקריב לפניך באהבה כמצות רצונך כמה שכתבת עלינו בתורתך על ידי משה עבדך מפי כבודך כאמור · ובראשי חדשיכם תקריבו עלה ליי פרים בני בקר שנים ואיל אחד כבשים בני שנה שבעה תמימם · ומנחתם ונסכיהם כמדובר שלשה עשרונים לפר ושני עשרונים לאיל ועשרון לכבש יין כנסכו ושעיר לכפר ושני תמידין כהלכתן · אלהינו ואלהי אבותינו חדש עלינו את החדש הזה לטובה ולברכה לששון ולשמחה לישועה ולנחמה לפרנסה ולכלכלה לסליחת חטא ולמחילת עון לגמירות חסד ולתלמוד תורה כי בישראל עמך בחרת מכל האומות וחקי ראשי חדשים דם קבעת

ברוך אתה יי מקדש ישראל וראשי חדשים

רצה יי אלהינו בעמך ישראל ואל תפלתם שים והשב העבודה לדביר ביתך ואשי ישראל ותפלתם מהרה באהבה תקבל ברצון ותהי לרצון תמיד עבודת ישראל עמך ותחזינה עינינו בשובך לציון ולירושלים עירך ברחמים כאז ברוך אתה יי המחזיר ברחמיו שכינתו לציון · מודים אנחנו לך שאתה הוא יי אלהינו ואלהי אבותינו על חיינו המסורים בידך ועל נשמותינו הפקודות לך ועל נסיך שבכל יום עמנו ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת ערב ובקר וצהרים הטוב כי לא כלו רחמיך הרחם כי לא תמו חסדיך ומעולם קוינו לך לא הכלמתנו יי אלהינו ולא עזבתנו ולא הסתרת פניך ממנו על כלם יתברך ויתרומם שמך מלכנו תמיד כל החיים יודוך סלה ויהללו לשמך הטוב בא

באמת ברוך אתה יי הטוב שמך ולך נאה להודות

אלהינו ואלהי אבותינו ברכנו בברכה המשולשת בתורה הכתובה על ידי משה עבדך האמורה מפי אהרן וכניו כהנים עם קדושיך כאמור · יברכך יי וישמרך · יאר יי פניו אליך ויחנך · ישא יי פניו אליך וישם לך שלום · שים שלום טובה וברכה חן וחסד ורחמים עלינו ועל כל ישראל עמך ברכנו אבינו כלנו כאחד באור פניך כי באור פניך נתת לנו יי אלהינו תורת חיים אהבה וחסד צדקה וברכה ישועה ורחמים ושלום וטוב יהיה בעיניך לברך את כל עמך ישראל תמיד בכל עת ובכל ש

שעה בשלומך ברוך אתה יי המברך את עמו ישראל בשלום

יהיו לרצון וכו' לאחר שהתפללו בלחש חוזר החזן ומהדיר את התפלה בקול להשמיעה לרבים ואומ' קדושה וברכת כהנים וקדיש גמור ועלינו לשבח יהי ה' וכו' וברכת החזן מזכירין יעלה ויבא בברכת עלינו בריחס · ואם לא הזכיר

ובברכת המזון מזכירין יעלה ויבא בברכה שלישית בריחם : ואם לא הזכיר יעלה ויבא ונזכר עד שלא פתח בהטוב והמטיב אומר :

בְּאֵי אֶמֶּה אֲשֶׁר נָתַן רָאשֵׁי חֳדָשִׁים לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לְאוֹת וּלְבְרִית בְּאֵי מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְרָאשֵׁי חֳדָשִׁים ·

ואם נזכר לאחר שפתח בהטוב והמטיב חוזר

ואם הוא שבת וראש חדש

בתפלת שחרית מתפללין ישמח משה ומזכירין יעלה ויבא בעבודה : ואין מזכירין בו של שבת : וקורין את ההלל וקדיש בתר · ומוציאין שתי תורות וקורין שמה בפרשת היום ושביעי קורין בקרישתו של אהרן בשאר השבתות · ומפטיר בנביא בנוף ישעיה כשלו עד ריף הכפר ומשלימין והיה מדי הדש והיה כתובה לפניו · ואם יהיה ראש הדש באחד בשבת מפטירין בשמואל מה · חדש · ויש נוהגין לקרות שבעה בפרשת היום · ומפטיר בלבד בשל ראש חדש · אך אין מפסיקין בקדיש בין קרילת המפטיר לקריאת אחרת כמו שמפסיקין בשאר השבתות · והראשון עיקר ואומר זה הזכר ·

זוכר לשבת וראש חדש

תאמת אור בַּקֹּדֶשׁ בְּיוֹם שַׁבָּת וְחֹדֶשׁ
אוֹדוֹת גְּדוֹלִים שְׁנַיִם : אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם בְּרָאתָם לְאוֹתוֹת בָּם לְחֹדֶשׁ
אוֹתוֹת גְּבוּל יָמִים וְלֵילוֹת גְּרַלְתָּם בְּגוֹרָלוֹת תַּאֲמֹת
וְנִכְנַס אוֹר לָאוֹר דְּפַקֵּד יָחֹד לְיָאוֹר הַחֹדֶשׁ וְשַׁבָּת דַּגְחָה לְהוֹגֵי מְשִׁיבַת
וְאוֹרוֹ כַּמִּשְׁנַיִם וְטוֹב לְעֵינַיִם תַּאֲמֹת
וְאֶת הַמְּנוּחָה זֶה עוֹנֵג לְהַגְחָה חֹדֶשׁ אוֹר מִקֹּדֶשׁ חֲזוּת שִׁבְעָתַיִם יְחוֹדֶשׁ
טְהוֹר נִגְהָה טוֹב אוֹר חֹדֶשׁ גִּיהָה תַּאֲמֹת
יִשְׁעֵי אוֹרֵינוּ יְחוֹדֵשׁ זְבוּל מַרְאֵנוּ כְּמַאוֹר פָּנֶיךָ כְּאוֹר אֲשֶׁר לְ פָנֶיךָ
לְאוֹר עוֹלָם לְהָאִיר יְשׁוּלָם תַּאֲמֹת
מַה יָּפוּ וְנָעֲמוּ מְאוֹרוֹת שֶׁתַּאֲמוּ נְגִיהַת חֹדֶשׁ וְנַחַת נוֹהֲגִים כְּאַרַת
שְׁמֵחָה וְשָׂשׂוֹן שָׁנוּ בְּלִי אָסוֹן תַּאֲמֹת
עָשָׂה יָרֵחַ עוֹנֵג וְחֹדֶשׁ זוֹרֵחַ פֶּלֶס לַמֹּשֵׁר פְּקוּדַת מוֹעֲדִים לְהַעֲדֵר
צַעַר חֳדָשִׁים וְשַׁבָּתוֹת צִיגַת יָמִים וְשָׁנִים וְעִתּוֹת תַּאֲמֹת
קְרָשוּ אֹדָה קְרָאוּ לְהָאִירָה רְשׁוּת בְּחֶשֶׁק רוּעַשׁ בְּנֶשֶׁק
שְׁנַיִם יָחֹד שֶׁטּוֹבִים מִן הָאוֹר תַּאֲמֹת הַמְּאִיר

וחלת ההפטרה מתבת וראש חדש

כה אָמַר יְיָ הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי אֵי זֶה בַּיִת אֲשֶׁר תִּבְנוּ לִי וְאֵי זֶה מָקוֹם מְנוּחָתִי : וְאֶת כָּל אֵלֶּה יָדִי עָשָׂתָה וַיִּהְיוּ כָּל אֵלֶּה נְאֻם יְיָ וְאֶל זֶה אַבִּיט אֶל עָנִי וּנְכֵה רוּחַ וְחָרֵד עַל דְּבָרִי : שֹׁחֵט הַשּׁוֹר מַכֵּה אִישׁ זוֹבֵחַ הַשֶּׂה עוֹרֵף כֶּלֶב מַעֲלֵה מִנְחָה דַּם חֲזִיר מַזְכִּיר לְבוֹנָה מְבָרֵךְ אָוֶן גַּם הֵמָּה בָּחֲרוּ בִּדְרָכֵיהֶם וּבְגִלּוּלֵיהֶם נַפְשָׁם חָפֵצָה : גַּם אֲנִי אֶבְחַר בְּתַעֲלוּלֵיהֶם וּמְגוּרוֹתָם אָבִיא לָהֶם יַעַן קָרָאתִי וְאֵין עוֹנֶה דִּבַּרְתִּי וְלֹא שָׁמֵעוּ וַיַּעֲשׂוּ הָרַע בְּעֵינַי וּבַאֲשֶׁר לֹא חָפַצְתִּי בָּחָרוּ :

שמעו דבר יי׳ הרודים אל דברו אמרו אחיכם שונאכם מנדיכם למען שמי יכבד יי׳ ונראה
בשמחתכם והם יבשו · קול שאון מעיר קול מהיכל קול יי׳ משלם גמול לאיביו · בטרם תחיל
ילדה בטרם יבא חבל לה והמליטה זכר · מי שמע כזאת מי ראה כאלה היוחל ארץ ביום אחד
אם יולד גוי פעם אחת כי חלה גם ילדה ציון את בניה · האני אשביר ולא אליד יאמר יי׳ אם
אני המוליד ועצרתי אמר אלהיך : שמחו את ירושלם וגילו בה כל אהביה שישו
אתה משוש כל המתאבלים עליה · למען תינקו ושבעתם משוד תנחומיה למען תמצו ו
וד תענגתם מזיו כבודה : כי כה אמר יי׳ הנני נטה אליה כנהר שלום וכנחל
שוטף כבוד גוים וינקתם על צד תנשאו ועל ברכים תשעשעו : כאיש אשר אמו תנחמנו כן
אנכי אנחמכם וביר׳ושלם תנוחמו · וראיתם וש׳ש לבבכם ועצמותיכם כדשא תפרחנה ונודעה
יד יי׳ את עבדיו וזעם את איביו : כי הנה יי׳ באש יבא וכסופה מרכבותיו ל
להשיב בחימה אפו וגערתו בלהבי אש · כי באש יי׳ נשפט ובחרבו את כל בשר ורבו חללי
יי׳ · המתקדשים והמטהרים אל הגנות אחר אחת בתוך אכלי בשר החזיר והשקץ והעכבר
יחדו יסופו נאם יי׳ · ואנכי מעשיהם ומחשבותיהם באה לקבץ את כל הגוים והלשונות ובאו
וראו את כבודי ושמתי בהם אות ושלחתי מהם פלטים אל הגוים תרשיש פול ולוד משכי
קשת תובל ויון האיים הרחוקים אשר לא שמעו את שמעי ולא ראו את כבודי והגידו את
כבודי בגוים · והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה ליי׳ בסוסים וברכב ובצבים וב
ובפרדים ובכרכרות על הר קדשי · ירושלם אמר יי׳ כאשר יביאו בני ישראל את המנחה ב
בכלי טהור בית יי׳ · וגם מהם אקח לכהנים ללוים אמר יי׳ כי כאשר השמים החדשים והארץ
החדשה אשר אני עשה עמדים לפני נאם יי׳ כן יעמד זרעכם ושמכם · והיה מדי חדש בח
בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחות לפני אמר יי׳ · ויצאו וראו בפגרי ה
האנשים הפשעים בי כי תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה והיו לדראון לכל בשר ·

והיה מדי חדש גולינו כמיכה ריש חדש כאחד בשבת תוריס זאת ההפטרה

ואמר

לו יהונתן מחר חדש ונפקדת כי יפקד מושבך · ושלשת תרד מאד ו
ובאת אל המקום אשר נסתרת שם ביום המעשה וישבת אצל האבן
האזל · ואני שלשת החצים צדה אורה לשלח לי למטרה · והנה אשלח את הנער לך מצא א
את החצים אם אמור אומר לנער הנה החצים ממך והנה קחנו ובואה כי שלום לך ואין ד
דבר חי יי׳ · ואם כה אומר לעלם הנה החצים ממך והלאה לך כי שלחך יי׳ · והדבר אשר
דברנו אני ואתה הנה יי׳ ביני وبינך עד עולם : ויסתר דוד בשדה ויהי
החדש וישב המלך על הלחם לאכול · וישב המלך על מושבו כפעם בפעם אל מושב הקיר
ויקם יהונתן וישב אבנר מצד שאול ויפקד מקום דוד · ולא דבר שאול מאומה ביום ההוא
כי אמר מקרה הוא בלתי טהור הוא כי לא טהור ויהי ממחרת החדש השני ויפקד מ
מקום דוד ויאמר שאול אל יהונתן בנו מדוע לא בא בן ישי גם תמול גם היום אל הלחם : ו
ויען יהונתן אל שאול נשאל נשאל דוד ממדי עד בית לחם · ויאמר שלחני נא כי זבח מש
משפחה לנו בעיר והוא צוה לי אחי ועתה אם מצאתי חן בעיניך אמלטה נא וארא את אחי

עַל כֵּן לֹא בָא אֶל שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ : וַיִּחַר אַף שָׁאוּל בִּיהוֹנָתָן וַיֹּאמֶר לוֹ בֶּן נַעֲוַת הַמַּרְדּוּת
הֲלֹא יָדַעְתִּי כִּי בָחֹר אַתָּה לְבֶן יִשַׁי לְבָשְׁתְּךָ וּלְבֹשֶׁת עֶרְוַת אִמֶּךָ : כִּי כָל הַיָּמִים אֲשֶׁר בֶּן יִשַׁי חַי
עַל הָאֲדָמָה לֹא תִכּוֹן אַתָּה וּמַלְכוּתֶךָ וְעַתָּה שְׁלַח וְקַח אוֹתוֹ אֵלַי כִּי בֶן מָוֶת הוּא :
וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶל שָׁאוּל אָבִיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו לָמָּה יוּמַת מַה עָשָׂה : וַיִּטֹּל שָׁאוּל אֶת הַחֲנִית עָלָיו לְ
לַהֲכֹתוֹ וַיֵּדַע יְהוֹנָתָן כִּי כָלָה הִיא מֵעִם אָבִיו לְהָמִית אֶת דָּוִד : וַיָּקָם יְהוֹנָתָן מֵעִם ה
הַשֻּׁלְחָן בְּחָרִי אָף וְלֹא אָכַל בְּיוֹם הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי לֶחֶם כִּי נֶעְצַב אֶל דָּוִד כִּי הִכְּלִימוֹ אָבִיו : וַיְהִי
בַּבֹּקֶר וַיֵּצֵא יְהוֹנָתָן הַשָּׂדֶה לְמוֹעֵד דָּוִד וְנַעַר קָטֹן עִמּוֹ : וַיֹּאמֶר לְנַעֲרוֹ רָץ מְצָא נָא אֶת הַחִצִּים
אֲשֶׁר אָנֹכִי מוֹרֶה הַנַּעַר רָץ וְהוּא יָרָה הַחִצִּי לְהַעֲבִירוֹ : וַיָּבֹא הַנַּעַר עַד מְקוֹם הַחִצִּי אֲשֶׁר יָרָה
יָרָה יְהוֹנָתָן וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנַּעַר וַיֹּאמֶר הֲנֵה הַחִצִּי מִמְּךָ וָהָלְאָה : וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי
הַנַּעַר מְהֵרָה חוּשָׁה אַל תַּעֲמֹד וַיְלַקֵּט נַעַר יְהוֹנָתָן אֶת הַחִצִּים וַיָּבֹא אֶל אֲדֹנָיו : וְהַנַּעַר לֹא יָדַע
מְאוּמָה אַךְ יְהוֹנָתָן וְדָוִד יָדְעוּ אֶת הַדָּבָר : וַיִּתֵּן יְהוֹנָתָן אֶת כֵּלָיו אֶל הַנַּעַר אֲשֶׁר לוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ
לֵךְ הָבֵא הָעִיר : הַנַּעַר בָּא וְדָוִד קָם מֵאֵצֶל הַנֶּגֶב וַיִּפֹּל לְאַפָּיו אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים וַיִּשַּׁ
וַיִּשְׁקוּ אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ וַיִּבְכּוּ אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ עַד דָּוִד הִגְדִּיל : וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן לְדָוִד לֵךְ לְשָׁלוֹם
אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְנוּ שְׁנֵינוּ אֲנַחְנוּ בְשֵׁם יְי לֵאמֹר יְי יִהְיֶה בֵּינִי וּבֵינֶיךָ וּבֵין זַרְעִי וּבֵין זַרְעֲךָ עַד עוֹלָם

ומתפללין תפלת מוסף

יְי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ

ברוך אַתָּה יְי אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב ה
הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה אֶת
הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גְאֻלָּה לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה מֶלֶךְ גּוֹאֵל עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ
וּמָגֵן בָּרוּךְ אַתָּה יְי מָגֵן אַבְרָהָם : אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם יְי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה וְרַב לְהוֹשִׁיעַ מ
מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים
וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לְ
לָךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה מַצְמִיחַ לָנוּ יְשׁוּעָה בְּקָרוֹב וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים בָּרוּךְ אַתָּה יְי מְחַיֵּה הַמֵּ
הַמֵּתִים

כתר יִתְּנוּ לְךָ הַמּוֹנִי מַעֲלָה עִם קְבוּצֵי מַטָּה יַחַד כֻּלָּם קְדוּשָׁה לְךָ יְשַׁלְּשׁוּ כְּמַה ש
שֶׁנֶּאֱמַר עַל יַד נְבִיאֶךָ וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְי צְבָאוֹת
מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ : כְּבוֹדוֹ מָלֵא עוֹלָם מְשָׁרְתָיו שׁוֹאֲלִים זֶה לָזֶה אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְעֻמָּ
לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ בָּרוּךְ כְּבוֹד יְי מִמְּקוֹמוֹ : מִמְּקוֹמוֹ יָפֵן לְעֵטוֹ הַמְיַחֲדִים אֶת שְׁמוֹ עֶרֶב וּב
בֹּקֶר תָּמִיד בְּכָל יוֹם : פַּעֲמַיִם בְּאַהֲבָה וְאוֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְי אֱלֹהֵינוּ יְי אֶחָד : אֶחָד אֵל
אֱלֹהֵינוּ הוּא אָבִינוּ הוּא מַלְכֵּנוּ הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ הוּא יַשְׁמִיעֵנוּ בְּרַחֲמָיו שֵׁנִית לְעֵינֵי כָל חַי : לִ
לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְי אֱלֹהֵיכֶם : וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר יִמְלֹךְ יְי לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ
צִיּוֹן לְדוֹר וָדוֹר הַלְלוּיָהּ

לְדוֹר וָדוֹר נַמְלִיךְ לְאֵל כִּי הוּא לְבַדּוֹ רָם וְקָדוֹשׁ וְשִׁבְחֵךְ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם
וָעֶד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אַתָּה בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ ·

אתה יָצַרְתָּ עוֹלָמְךָ מִקֶּדֶם כְּלִיתָ מְלַאכְתְּךָ בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי בָּחַרְתָּ בָּנוּ מִכָּל הָאוּמוֹת
וְרָצִיתָ בָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת · וְנָתַן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה שַׁבָּתוֹת
לְמְנוּחָה וְיוֹם רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה יוֹם רָצוֹן לְכַפֵּר בַּעֲדֵנוּ לְמַעַן נַחֲדֵל מֵעֹשֶׁק יָדֵינוּ · אֲבָל
מִשְׁתַּאֲנוּ לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ חָרְבָה עִירֵנוּ וְשָׁמֵם מִקְדָּשֵׁנוּ וְגָלָה יְקָרֵנוּ וְנוֹטֵל
כָּבוֹד מִבֵּית חַיֵּינוּ · וְאֵין אָנוּ יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת חוֹבוֹתֵינוּ בְּבֵית בְּחִירָתֶךָ בְּבֵית הַגָّדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ ש
שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו מִפְּנֵי הַיָּד שֶׁנִּשְׁתַּלְּחָה בְּמִקְדָּשֶׁךָ · וּבְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתַּעֲלֵנוּ לְאַרְצֵנוּ וְתִטָּעֵנוּ בִּגְבוּלֵנוּ וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ
תְּמִידִין כְּסִדְרָן וּמוּסָפִין כְּהִלְכָתָן · וּמוּסַף יוֹם הַשַّבָּת הַזֶּה וּמוּסַף יוֹם רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה
נַעֲשֶׂה וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ כְּמָה שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתְךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עֶבְדֶּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר ·
וּבְיוֹם הַשַّבָּת שְׁנֵי כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִים וּשְׁנֵי
עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן וְנִסְכּוֹ עֹלַת שַׁבָּת בְּשַׁבָּתוֹ עַל עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ
וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם תַּקְרִיבוּ עֹלָה לַיְיָ פָּרִים בְּנֵי בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל אֶחָד כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה
שִׁבְעָה תְּמִימִים · וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כַּמִּדְבָּר שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאַיִל
וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ יַיִן כְּנִסְכּוֹ וּשְׂעִיר לְכַפֵּר וּשְׁנֵי תְּמִידִין כְּהִלְכָתָן · יִשְׂמְחוּ בְּמַלְכוּתְךָ
שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת וְקוֹרְאֵי עֹנֶג עַם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ מִטּוּבֶךָ וּבַשְּׁבִיעִי רָצִיתָ בּוֹ
וְקִדַּשְׁתּוֹ חֶמְדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית · אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ חַדֵּשׁ עָלֵינוּ אֶת הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה לִישׁוּעָה וּלְנֶחָמָה לְפַ
לְפַרְנָסָה וּלְכַלְכָּלָה לִסְלִיחַת חֵטְא וּלְמְחִילַת עָוֹן לְגְמִילוּת חֶסֶד וּלְתַלְמוּד תּוֹרָה כִּי בְיִשְׂרָאֵל
עַמְּךָ בָּחַרְתָּ מִכָּל הָאוּמוֹת וְחֹק רָאשֵׁי חֳדָשִׁים לָהֶם קָבַעְתָּ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַّבָּת
וְיִשְׂרָאֵל וְרָאשֵׁי חֳדָשִׁים ··

רצה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְאֶל תְּפִלָּתָם שְׁעֵה וְהָשֵׁב הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ
וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם מְהֵרָה בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲ
עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ וּתְחַזֵּינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן וְלִירוּשָׁלַיִם עִירֶךָ בְּרַחֲמִים כְּמָאז בָּרוּךְ א
אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר בְּרַחֲמָיו שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן · מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שֶׁאַתָּה הוּא
יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ
שֶׁבְּכָל יוֹם וָיוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוּבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם הַטּוֹב כִּי לֹא
כָלוּ רַחֲמֶיךָ הַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ לֹא הִכְלַמְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְלֹא עוֹנ
עֲזַבְתָּנוּ וְלֹא הִסְתַּרְתָּ פָּנֶיךָ מִמֶּנּוּ · עַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד כָּל הַחַיִּים
יוֹדוּךָ סֶלָה וִיהַלְלוּ לְשִׁמְךָ הַטּוֹב בֶּאֱמֶת בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת ·

אלהינו וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי
מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁיךָ כָּאָמוּר
יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ · יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ · יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם ··

שים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָ
אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים
אַהֲבָה וָחֶסֶד צְדָקָה וּבְרָכָה וְשָׁלוֹם וְטוֹב וְיִהְיֶה בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת כָּל עַמְּךָ יִ
יִשְׂרָאֵל תָּמִיד בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בְּשָׁלוֹמֶךָ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְּבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:
יהיו לרצון אמרי פי וכו׳

ומלאכין תבלין סאלר הטבעית וכמוהה לין לאמרין נדקנך ונעים מהגות
טלה לנעמת מלאכה ברלאם חדש: ולין להקל לבנות לת המקבל:
וכמהין מני ימים לינן ומאמרות מלא יום לאמרן׳ ולא חם
ומלוס נפנר מת ברלאם חדש לאמרין נדקן הדין ביחד׳ ולין
לאמרין הלל ברלאם חדש בבית המקדש׳ ומיום ומוהה ומלוס עליו
ועל כל ישראל לאין
פמלס ענין רלאם חדש תהלה לאל מלאד בקדש

יוצר לשבת בראשית

אלדינו אֱלֹהִים אֱמֶת וְתוֹרָתוֹ אֱמוּנָה וֶאֱמֶת׳ אֲמֻנָּם רֹאשׁ דְּבָרוֹ אֱמֶת׳
וְסוֹפוֹ מוֹכִיחַ עַל הָאֱמֶת׳ וּמֵעֵמִיד יְסוֹד הָעוֹלָם עַל הַדִּין
וְעַל הַשָּׁלוֹם וְעַל הָאֱמֶת

בֵּן מִקַּדְמֵי קֶדֶם עַל עֹצֶת תּוֹשִׁיָּה הָהֵיתָה כְּתוֹבָה עַל דְּרוֹשׁ הַנְּטוּעָה
כִּי לֹא נִבְרָא טֶרֶם זָהָב וְלֹא עוֹד בְּדִבְרָה וְחִיָּה
גָּלַל אוֹפֶל חֹשֶׁךְ מִפְּנֵי בְּקִיעַת הָאוֹר כְּשֶׁד כִּי נִתְעֲלָה עַל גֵּיהַ וְהָאוֹר
גְּנוּז וְדָאסִימוֹ לְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה אוֹר
דּוֹק וְחָלַד צָוָה בְּמֶלֶךְ עַל עֲבָדָיו וְנִבְרְאוּ בְּבֵת אַחַת בְּהִכְרַע נְשִׁיאָ בְּתַלְמִידָיו
וְרָאִיָּה לְדָבָר קוֹרֵא אֲנִי אֱלֹהִים יַעַבְדוּ יְחִדָיו
הִתְרַחֲבוּ לְאֵין דַּי רְקִיעַ הוֹד דִּירָתוֹ קָשְׁבוּ רֵיחֲכֶם וְרִדוּ עַל אַמְרָתוֹ
עַמּוּדֵי שָׁמַיִם יִרוֹפָפוּ וְיִתְמְהוּ בְּגַעֲרָתוֹ
וְאֵז פֶּלֶג וְחוּצָה שְׁשִׁילִים הַבְּרוּדִים וּבְחוּצִיתָם הִשִּׁיא וְעָלָה לְכַבּוּדִים
וְהֵם לְמִים טְהוֹרִים אֲשֶׁר לְזֶרֶק עִתִּידִים
עַד יִתְרַס וְצָוַח כְּבוֹדִי לְכָלִימָה עַד מָה אֶעֱלֶה עַל בָּמֹתֵי עָב וְלַעֲמִיתִי אַדְמָה
וְתִלְהַטְהוּ אֵשׁ אוֹכֶלֶת וְנִכְבַּשׁ וְהוּא הַהוֹמֶה
חֹדֶשׁ פְּרִי אַדְמָה בְּעֵצִי פְּרִי וְרָשָׁאִים וְגוּד עַל הָעֵץ לְמִינָהוּ וְלֹא עַל הָרָשָׁאִים
וְנִשְׂאוּ בְּעֵצֶם קַל וְחוֹמֶר וְיָצְאוּ מִנִּי רָשָׁאִים
טֶבַע שְׁנֵי אוֹרִים בְּרִמּוֹת וְרִיזְקָן הַשָּׁוָה וְתַבְנִית יָצִיר כַּפַּיִם לְמוֹ תִּקֵּן וְשִׁיוָה
צֵאת כַּחֲלוֹן אַחוֹר לְמוֹ פִּקֵּד וְצִוָּה
יִסֵּר הַסְּדַר וְתִתְבַּעֵט לְשַׁעְתּוֹ כִּי הִשִּׁיחַ כַּלְפֵּי וְלֹא בֵּן אֲמִתַּת עִתּוֹ
נִחֲמוּ בְּתַנְחוּמֵי קוֹטֶן וְלֹא נִתְקָרְדָה דַּעְתּוֹ

כופר עלי קדש לכן מקריבים המני
שעיר עזים אחד
למדים מהם פרחי שושנים
והיו לאותות ולמועדים
מחזור הלבנה אותיות מודיעות
בהוספך שביעית
נותרות שתים משיטה הראשונה
חזן ועין ונון פשוטה
סחי ים השריץ שבע מאות מיני טהורים
ועופות שקצים
עין תוצא ארמה חיה ובהמה
וריחש יבחושין
פוזי ומברכר לכמה שנים קבועות
השיבהו תצטרך למו
צווי כל פועל כגמר ושכלל
רקמו והגשימו
קלה נצטוה והטהו לב הותל
לקיים עליו
רשם אזכרות בשלו שבעים ואחד בפרשה
כנגד סנהדרין
שנים חטאו ונתחייבו בתורה
במקום רב ותלמיד
תר שביעי על יציר כי נתן למהומה
וחנן פני מוחל
בכן נפש בו יוצר מכון פרוסים
המשבחים לבו שבת

בכל ראשי חדשים פחרות בשנים
לחטאת ליי׳ ..
זמנים וקצים חדשים גם ישנים
ולימים ושנים :
בשש הראשונות ספירותיה ידועות
לחמה מגיעות
ומשניה לשלישית ארבע באמתה
מכריעות לכלדגה :
וכושר עפים לאין חקר ובספרים
ארבעה ועשרים :
ושקץ ורמש ושרץ להעצימה
וכלם לצורך דמה :
שאל למה נבראו שוטה וטויות וצרעות
ליום ברידה לתטועות ..
נעשה אדם בצלמנו מילל
ועזר לו כלל ..
ודנו בדין סנהדרין כגבר נעקש ונפתל
ועם עקש תתפתל ..
מבראשית ועד נוצר ומשנוצר ועד גרשה
בעלי חקירה ודרישה
ונחש עמם ללא טען בשורה
הרב ראוי למורא
עמד כגבור לדגן בחומה
ושכך אף וחמה
נחלו לעמו אשר בצלו חוסים
מכל המעשים

המאיר לארץ

סוד ענין חנוכה

בעשריה המשה בכסלו חנוכה והדליקין נרות שמונה לילות כל אחד ואחד
בכיתו וכל לילה ולילה מוסיפין נר אחד מן פתילה אחת ונריך להסריע
את הפתילות מן מה שלא תהא שלהבתם עולה כאחת ואין מדליקין אלא בנר
חדש ואם היה של חמת מלבנו בחור ואין מעמדין לשחלין

את התפילה עד שתכלה ומנהגו להדליקה משתשקע החמה עד שעת שתכלה רוב רגל בני אדם מן השוק והמדליק
בחוץ מדליק עד שעה שבני החוצר הולכין ובאין בחוצר והמדליקין בבתיהן מדליקין עד שעה שבני הבית יושבין
ותדיר אדם להדליק נר אחד בבית לפי שאסור להשתמש לאורה של חנוכה ואחר שהדליקה אינו רשאי להנות ממקומה
עד שתכבה ואם כבתה אינו חושש להדליקה ותדיר להניחה בשפת הסמוך לפתח מימין הנכנס לבית שהאדם עד שמגיע
לנכנס ולא יאמר זה אלא כשהאדם מדליקה בתוך ביתו אבל כשהאדם מדליקה בכל מקום שהאדם רוצה
ומנהג לקבוע מקום לנר חנוכה בתוך ביתו תמיד שמגיע לנכנס כיון שקובעין לה מקום מבחוץ מדי לברכם את הנס
ובמקום שאין שכנים אין שייך להנות שמא יכבה גויים או ליסטים מדליקין אותה מבחוץ ואם הנשים ואחד נשים חייבין
בנר חנוכה והמדליק נר חנוכה בערב שבת מדליק של חנוכה תחילה ואחר כך מדליק של שבת בזמן שהיה בדעתו ל
לקבל שבת בהדלקת הנר ואפילו אם אין בדעתו לקבל עליו שבת בהדלקת הנר והדליק של חנוכה תחילה ואחר כך הדליק
של שבת לא הפסיד ואם שכח ולא הדליק נר חנוכה באחד מן הלילות אין לו תשלומין כיום ולא בשאר לילות ולא אפילו ב
באותו הלילה לאחר שתכלה רוב רגל בני אדם מן השוק

והמדליק נר חנוכה בליל ראשון מברך

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר של
חנוכה: ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם שעשה נסים לאבותינו
בימים ההם ובזמן הזה: ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן
הזה: ואחר הדלקה אומר זה המזמור

מזמור שיר חנוכת הבית לדוד: ארוממך יי כי דליתני ולא שמחת אויבי לי: יי
אלהי שועתי אליך ותרפאני: יי העלית מן שאול נפשי חייתני מיורדי בור:
זמרו ליי חסידיו והודו לזכר קדשו: כי רגע באפו חיים ברצונו בערב ילין בכי ולבקר רנה:
ואני אמרתי בשלוי בל אמוט לעולם: יי ברצונך העמדת להרריעז הסתרת פניך הייתי נבהל
אליך יי אקרא ואל יי אתחנן: מה בצע בדמי ברדתי אל שחת היודך עפר הגיד אמתך
שמע יי וחנני יי היה עוזר לי: הפכת מספדי למחול לי פתחת שקי ותאזרני שמחה: למען ש
יזמרך כבוד ולא ידום יי אלהי לעולם אודך

ואם שכח ולא ברך ביום ראשון מתחילתו מברך לילה שני ואם לא מברך להדליק ומנשה נשים בלבד
והרוצה נר חנוכה ואין לו אינו מדליק מדליקין בביתו שהיה בא בספינה לא שלא היה ביום שלם ל
חנוכה ונר ביתו שמדליק נר ביתו משום שלום ביתו ולא מדליק נר חנוכה וכוונתו בלילו ראשון מברך שב
שעשה נסים ושהחיינו ואם לא מברך שנשה נשים בלבד ובתפלת המנחה של ערב חנוכה
אין נופלין על פניהן ובחנוכה בתפלה מוסיפין על הנסים כמו שאנו ל
לא הסתיר פניך ממנו כן ליחיד כן לעבור לומרין זה

על הנסים על הגבורות ועל התשועות ועל המלחמות ועל הפורקן ועל הפורות
שעשית עמנו ועם אבותינו בימים ההם ובזמן הזה: בימי מתתיה בן
יוחנן כהן גדול וחשמונאי ובניו כשעמדה עליהם מלכות יון הרשעה לשכחם מתורתך ול
ולהעבירם מחקי רצונך ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת

צַרְתָּם רַבְתָּ אֶת רִיבָם דַּנְתָּ אֶת דִּינָם נָקַמְתָּ אֶת נִקְמָתָם מָסַרְתָּ גִבּוֹרִים בְּיַד חַלָּשִׁים וְרַבִּים ב
בְּיַד מְעַטִּים וּטְמֵאִים בְּיַד טְהוֹרִים וּרְשָׁעִים בְּיַד צַדִּיקִים וְזֵדִים בְּיַד עוֹסְקֵי תּוֹרָתֶךָ וּלְךָ עָשִׂיתָ
שֵׁם גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ בְּעוֹלָמֶךָ · וּלְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל עָשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה וְאַחַר כֵּן בָּאוּ בָנֶיךָ לִדְבִיר
בֵּיתֶךָ וּפִנּוּ אֶת הֵיכָלֶךָ וְטִהֲרוּ אֶת מִקְדָּשֶׁךָ וְהִדְלִיקוּ נֵרוֹת בְּחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ וְקָבְעוּ שְׁמֹנַת
יָמִים בְּהַלֵּל וּבְהוֹדָאָה וְכָשֵׁם שֶׁעָשִׂיתָ עִמָּהֶם גַּם כֵּן עֲשֵׂה עִמָּנוּ הַיּוֹם אֱלֹהֵינוּ פְּלָא וְנִסִּים בְּעֵת הַ
הַזֹּאת וְנוֹדֶה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל סֶלָה · עַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְכוּ׳

וכברכת המזון ומזכירין על הנסים בברכה מיהא נמי הוה לך · וכן בתפלה
וכן בברכת המזון לא טעה ולא הזכיר על הנסים לא יגמר הוזר כלל ·

יוצר לשבת וחנוכה

אודך כִּי אַנַּפְתָּ וְתָשׁוּב אָזְנְךָ הִטִּיתָ שׁוּעִי לְקָשׁוּב
[redacted] כְּקֶשׁ כְּעֵלְעוּלֶת לְנָשׁוּב · אֲבִינָה וְאֶזְכְּרָה יְמֵי קֶדֶם
אֲשֶׁר קְרָאוּנִי מִנַּכְּתָם אוֹדֶם אוֹתוֹתָם אַגִּידָה וְלֹא אֶרְדֶּם ·
אֲשִׁיחָה צָרוֹת וְנִקְמַת אַנְטִיוֹכֹס אֲבָל חֲסִידֵי וּמְשִׁיחֵי נָכֹס
אוּלַי עַמִּי כַּהֲקִרִיצוּנִי לְדַרְכֹּס · יָעַן וָוֹעַד סוּסֵי פְּלֵדוּת
כָּמוֹ רוֹכְבִים שְׁנוּסֵי לַפִּידוּת מוּפֶת הָרָאוּת בְּעִיר נִכְבָּדוּת ·

קָדוֹשׁ

בָּאוּ אֲכֵן פְּרִיצִים לְלַשֵּׁן בְּחֶרְיָי אַף הַמֶּלֶךְ לְעַשֵּׁן · בְּעַד לְהַבְרִית שְׁרוּצֵי גוֹשֶׁן ·
בְּעֵרָה חֲמָתוֹ וַיִּתָּא בְּפִתְעָ · בְּלָה בְּשָׂרִי וְחַיַּתִי שִׁיתָעָ · בְּיָעֲרִים חוֹבְתִּי כַּבְּהֵמוֹת לְהַתִּיעָ ·
בְּכַלּוֹתוֹ לְהַשְׁמִיד עַם וְלִרְפּוֹס · בִּיאֵר לְשַׁד צְבָאוֹ פְּלִיפּוֹס · בְּרִית לְהַעֲבִירִי
וּפִסְלוֹ לְהַפּוֹס ··

גֵּזֶר מִי בְּחֶדֶר יִפְגֹּל גַּם מוֹשֵׁךְ עֶרְלָה לְעָגֹל גְּוִיתָם לְהַשְׁלִיךְ וְהַבְּמַאן מִלְּסָגֹל
גְּוָאלִי בְּפִת בְּגוֹ וּבְאֵלִיל חַיָּה · גִּבְרוּ דְּתוֹמֵם שַׁת לְשַׁאֲיָה · גָּדַע וּכְלָה נוֹצְרֵי תוֹשִׁיָּה ·
גְּבִירוֹת שְׁתַּיִם בְּנֵיהֶן מָלוּ · גָּלַל כֵּן בְּשִׁדֵּיהֶן נִתְּלוּ · גּוֹרִים וְאִמֹּתָם
מִמִּגְדַּל הִפִּילוּ ·

דְּמוּ לְשַׁנֵּף בְּזִבְחֵיהֶם אֶלְעָזָר · דָּתוֹ שָׁמֵר וְעוֹז נָאוֹר · דַּח וְיָבֵן דִּבְרֵי דָאוֹר ·
דִּבֵּר דָּאַגְתִּי עַל נַפְשֶׁךָ · דָּרוֹשׁ אֶדְרוֹשׁ מִבְּשַׂר קָדְשֶׁךָ · דּוֹס כִּי הֶאֱמַנְתִּי וְאַנְטִשֶׁךָ ·
דְּלֵף בֶּן תִּשְׁעִים אָנֹכִי · דָּחוּל אֶלְדֵי בְּמַרְכָּבָה הַמְּלִיכִי · דָּבְרֵיךָ כַּזֶּה ·
זְנַחְתִּים מִלְּהַפְכִּי ·

הַלְּזֶה יֶאֱחֹז צַדִּיק דַּרְכּוֹ · הֵישִׁישׁ בְּשׁוּרָם נֶהֱרַג בְּעַרְכּוֹ · הַבָּחוּר יוֹסִיף אוֹמֶץ בְּרַכּוֹ ·
הָעֵל אֵלֶה לֹא תִפְקוֹד · הַצְּפִיר וְהַשָּׂעִיר בְּחֶרוֹנְךָ לִיקוֹד הָרֹאשׁ וְהָרֶגֶל וְהַזָּקָן וְהַקֹּדְקֹד ·
הַבֵּט וְזָכוֹר אֶת כָּל הַתְּלָאָה הַהֲשִׂיגָה עֶדֶת צוּלְעָה וְנֶהֱלָאָה · הַלְּעוֹלְמִים ·
תְּזַנַּח בְּרֹבֶת חֶלְאָה ·

וְאַבִּיעָה עוֹד מִקְרֶה שִׁבְעָה וַתִּיקִים וְאַחִים תְּמִימִי דֶּשֶׁה וְקַלָּם בָּאֵשׁ בַּשּׁוּא נִתָּשָׁה
וְעַל לֹא אָבְלוּ מִזְּרוֹ וַיִּדְבְּקוּ בְּעוּשָׁה תֵּבֵל בְּכוֹר וְשִׁסְּפָם נָבָל בְּאַכְזְרִיּוֹת רוּחוֹ:
וּמַחֲבֶרֶת נְחֹשֶׁת בָּאוֹר רִיתָּח וַיִּפָּשֵׁחַ הָרִאשׁוֹן וַיִּנָּתֵחַ וְעוֹד רִאשׁוֹ

חָשַׁף בְּתוֹתָח

זְמוּם לְהַדְרִיג שֵׁשֶׁת אֶחָיו זִיד יָהִיר בְּעֶבְרַת טוּחָיו זְבָחָם כְּכֶבֶשׁ אַלּוּף בְּחוּחָיו
זַמָּם אַפָּתָה הַשְּׁבִיעִי קְטַנָּם זָהָב אַעֲשִׁירְךָ אֶלְיוֹ נָם זִמַּנְתִּיךָ לִי לְמִשְׁתֶּה קוֹנָם
זוֹרֵז הָעֹלָם טוּב לְבַחֵר זְעַק הַרְגֵנִי לָמָּה תְאַחֵר זָרַחְתִּי לְהִשְׁתַּחֲוֹת

לְאֵל אַחֵר

חַם וַיַּחַר מִשֶּׁל רָשָׁע חָזַק מַכּוֹתָיו בְּלִי פֶּשַׁע חוֹסֵן הַיֶּלֶד וּלְסַכְּלָם שִׁעְשַׁע
חֲזוּתָה הוֹרַתָּם מִשְּׁפָטֵי בְּנִיָּה חֲמָטָה נַפְשָׁה עֲלֵי נִינִיָּה חַלְּתָה וַתָּשֶׁב רוּחָה לְקוֹנִיָּה
חֲמָסִי אַם גֶּבֶר לַעֲכוֹר חֲסִידִים אֵלּוּ חֲרִיגָתָם זְכוֹר חָנוּן כְּרוּיֵי

בְּלִתְּךָ וְכוֹר

טַפֵּשׁ עוֹד מָדוֹן מְגֻרָה טַפְטוּפֵי אֲשֶׁר לֹא יִמָּרֵה טִמּוֹסוֹ יוֹנֵי הַחֵי יִקָּרֵא
טִכֵּס זוֹכֵר שְׁמוֹ יְהוּדִי טָבוּחַ וְקָרוּץ כְּמוֹ גְדִי טְרִיָּה וּבְקוֹרֶת לְהַכְבִּיד בְּשֶׁלְדִּי
טוֹדֵר טְבִילַת מִקְוֶה הַחֲדִיל טָסוּ קְרוּשִׁים מִנְּשִׁידָם לְהַבְדִּיל טָרְדָם

סַגֶּרֶת נָס לְהַגְדִּיל

יָחִיד וְנִשָּׂא שׁוֹכֵן שָׁמַיִם יָמִין לְכֻלָּם מִקְוָאוֹת מַיִם יַעַן חֲסִידָיו מִחְדָּיו פְּעָמִים
יָסַף יָדוֹ לְתַעֵב הָמוֹן יְרִידוֹת בַּיִת לְאִישׁ בְּזִמּוֹן יִשְׁכָּבֻנָּה אָז תַּחֲלָה
יַתֵּר זֹאת נִתְקָעָה לְגוֹרֵשׁ יָרֵחַים אַרְבָּעִים וְאַרְבָּעָה חֹדֶשׁ יְהוּדָה הִסִּיעָה

כֹּהֵן הַגּוֹרֵשׁ

כִּנְתַמְלָא סֵפֶק שָׁדֵי חֵנָן כִּנָּסָה לְחַשְׁמוֹנַאי בַּת יוֹחָנָן כִּנְסוּם בְּמִשְׁתָּה בְּחוּפָּה לְהִתְלוֹנָן
כָּל עֲדִיָּה פְּחוּדָה הַבְּלָה כּוֹס מָזֹגָה לְקָרוּאֵי הַלּוּלָא כָּבְשׁוּ עֵינֵיהֶם מֵהַבִּיט צְלָה
כָּבֵד שֶׁצֶף הָאוֹר לְשִׁמָּה כַּבִּירִים קְרוּאִים פֹּה לְהַטְעִימָה כְּנֻגְרָם אֵיךְ עָמְדָה

כִּקְדֻשָּׁה עֲרוּמָה

לָמוֹ הַשִּׁיבָה נוֹת יְפִיפִיָּה לִי הֵיךְ תִּיסְרוּנִי בְּרַמִּיָּה לְעָרֵל וְטָמֵא תַּשְׁכִּיבוּנִי עֲרִיָּה
לָבְשָׁה רוּחַ אָז יְהוּדָה לְבוֹ מִלְּאוֹ גְּסָרָה שְׁנוּדָה לָחַשׁ וַיִּקְנָא קִנְאָה בְּבֵרָה
לְקֵט הֲדַס וְכָל מִינֵי בְשָׂמִים לְהַגִּיל כְּמוֹ בְּגִיל אֲנוּסִים לְהִתְעוֹת לְעוֹל

הַקּוֹ כְּשַׁלִּימִים

מֵרְחוֹק בְּשִׁקְפָם מִזְּמִרִים וּמִחֲנָגִים מִיָּלֵל אֵלּוּ הַשִּׁירִים וּמִנְּהִיגִים מֵעָתָה נִכְנְסוּ בְּנִימוֹסֵי עֲרוּגִים
מִשְׁרָתָיו וּמַחֲנוּת חוּצָה הֲגִיס מִתְּתִיָּה וְאַחָיו פְּנִימָה הִכְנִיס מִכְּבֵי יְהוּדָה גְּבוּרָה הִשְׁנִיס
מִמּוֹאֶסֶת עֵץ הוּדְקִיר הַמְּגִנָּה מֵעֵבוּ לְנִמְרִיס רָדַף הַמַּחֲנֶה מַחֲצָם וְכִילָם

וַיּוּגַד לְאַלִּיפוּרְנָה

נָסַע וְאָסוּף הַמּוֹנוֹ לְהַקְמִיל נַח קָרוֹב מִצִּיּוֹן מִיל נַע לְבֵבוֹ מִיַּד וּכְמַרְמִיל
נָדוּ עַם לָשׁוּב לְמַחוֹלָם נֶאֱנָחִים בְּצוֹם וּבְכִי כֻּלָּם נֶחְמָדִים מִפַּז הָגוּ בְּפִילוֹלָם

נבא למלך הנמלאים נדיב ויועץ דוכוס ואפיטרופוס נצרו חקם
ויציתוך בכיור ..
סוטן כדאזין עליו הגעיר סח להוקיעו כבודו להכעיר סמוך מבוא שער העיר
סעף מחר הקריה כאגחיל סייפי בראש זה אתחיל סנגרון משנאי עבור השחיל
סבכתני בלילה הדוא יהודית סודה ברוך וטעמה עדית סוחרה לעמה
ולין לפדית
עיר ויושביה בכושר בחזותה עלצה ותולך עמה שפחתה על יי השליכה יהבתה
עמדה בראש מחנות דאויב עליצותיו להפוך וחילו לדייב על ראשו גמולו לחייב
עדי יופיה הגידו למלך עלמה כמוה אין בפלך ערבה עליו
ולהביאה הילך ..
פץ מה דרכך השמיעני פצה ממשפחת נביאים אני פותרים עליך מלכי וקציני
פתע פתאום בעת מחר פגחיך יתצו העיר בפחר פסעתי לבשרך אל תאחר
פורה בדורכך במו חמתך פקוד וזכור את אמתך פרחי משפחתי
ישרתוך בביתך
צפצף כל שאלתך אמלא צביוני אם תעשי מלכלה צאצאי בית אביך אעלה
צרחה לו אינני טהורה צו להעביר קול וגזירה צורו מהגיע בעלמה המטהרה
צהל כסוס מזויין וכרכר צבאיו למשתה שמנים השכר צוארו לצוד
שתה וישכר ..
קפחתו אז שנת תרדמה קרואיו נמו הגערה לפגמה קרקדו השכיב וכישן נדמה
קמו חיש ופנו לדרכם קלו רגל מעל מלכם קדמו וירוצו לאהלי סוכם
קרואה יראת יי ומשכלת קצצה גולגלתו כראש שבולת קחתו והביאתו
להטיב תוחלת
ראודו ולא האמינו לה רצו לאיש בקצפו תלה רחש הוא ראשו באלה
רמש הדוא גדלו שמחות רחקו וינוסו יגון ואנחות רודף ומתנקם כדרף למחות
רקדו וחדו כל הלילה רנן הנעימו לנורא עלילה רחפם ופקדם.
בפסח וחמלה
שחר כהקרין והבקר אור שאגו לקול אדיר ונאור שמע ישראל יי לבאור
שורדים בשמעם המולת הקמון שחו להקיץ המלך ולכמון שזפודו מת מושכב בארמון
שאונם נכנע ותברח רוחם שחרו וחגרו בפחד אבחם שובידם רדפוס
והכום לפלחם ..
תמום והרגום תילי תילים תודות ושיר סייגו סגולים תוקף הגס קבעו משכילים
תחמו הלל לגמור שמנה תוכן נרות להעלות ברננה תמיד בכל שנה ושנה
תואמו היום שבת וחנוכה תפואר בעניינם בענוגה ורכה תעידך נצח לך המלוכה
יחידיך וידידיך סלה פקדוך בל נדמיתה שגבוך לבדוך משבי הדדירים

זולת

אזכור

מַעֲלֵי יָה וְאֵתֶן לוֹ הוֹדְיָה מַמְעַשֶּׂה שֶׁהָיָה בִּימֵי מַתַּתְיָה
בְּהִיוֹתִי בְּזוּיָה שְׁטוּרָה וּדְחוּיָה מִתּוֹךְ דַּאַב וּדְוָיָה הוֹצִיאֵנִי לְרִוְיָה
גֶּבֶר וְעֵדָה אֶלְכְּסַנְדְּרוֹס בְּגַרְחֵלָה בְּמַלְכוּת יָוָן בַּתְּחִלָּה הִיא הַקֶּרֶן הַגְּדוֹלָה :
רוֹמֶס לְעֹזֶר בְּאַפִּילָה וְכֹלֹא הָיָה לוֹ בֵּן לְהַנְחִילָה וְחֵלֶק מַלְכוּת וּמֶמְשָׁלָה לְאַרְבָּעָה בְּנֵי עֵדָלָה
הֵם הָיוּ לְסַגְוֵלָה קוֹרֵן וְדַרְדַּר וְחַרוּלָה וְגָזְרוּ בְּחִימָה וְכִלָּה תּוֹרַת מֹשֶׁה לְגַעֲלָה :
וְהַגְיוֹן רַת לְבִטְלָה עֵס נְדוּת לְקַלְקֵלָה · וְשַׁבָּתוֹת לְחַלֵּלָה וּבָנִים שֶׁלֹּא לְמַהֲלָה :
זוּהֲמָה וְחַזִּיר וְגַבְלָה בְּכָח אוֹתָם לְהַאֲכִילָה בְּרִיחֵי בָתִּים לְנַטְלָה וְאִם לֹא אוֹתָם לְקַטְלָה
חֲרוּת בְּקַרְנֵי שְׁוָרִים תְּהִלָּה בְּאֵל בְּלִי דָּוֹת לְמוֹ נַחֲלָה וְעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל בְּבֹהֶלָה וְכָרְעוּ
מִשּׁוֹר וְעַד עֶגְלָה טוּמְאַת בְּעִילָה גָּזְרוּ עַל כָּל כַּלָּה כְּשֶׁתִּנָּשֵׂא לְבַעֲלָה תִּבְעֹל לְהֶגְמוֹן תְּחִלָּה
יַעֲצוּ חֲכָמֵי עֲגוּלָה · לְהִטָּחֵן בְּמַגְרוֹסוֹת אֲבִילָה רְמֵז שֵׁשֶׁת בִּרְכַּת הַלּוּלָא וְנַעֲשָׂה
גַּם וְאַחַת מְדִינָה לֹא נִפְסְלָה

כְּמוֹ כֵן עָשׂוּ בְּחָכְמָה בְּגֵרוֹת לְהַסְמִין בְּתֵי אֵימָה מְצוֹת מִילָה לְקַיְּמָה בְּצוּוּי תּוֹרָה תְּמִימָה
לָחֵץ יוֹנָה תַּמָּה כְּשֵׁר שׁוֹכֵן רוּמָה לָבֵשׁ בִּגְדֵי נָקְמָה בְּצָרִים לְהִלָּחֲמָה
מַתַּתְיָה וְחַשְׁמוֹנִים אֵז חוּבְרוּ בְּחִתּוּנִים וּכְשׁוּרֵגִישׁוּ יְוָנִים וְהִנֵּה הֶגְמוֹן עֵס כָּל הַמּוֹנִים
נָגַר בֵּיתָם חוֹנִים כֻּלָּה לְטֻמְאוֹת בְּזוּנִים וּבֵית דִּין יוֹשְׁבִים אֲנוּנִים נוֹשְׂאִים בְּדָבָר תּוֹתְנִים
סוֹכְלְתָנִית הָיְתָה וְחָכְמָה נַעֲרָה וְחַנָּה שְׁמָהּ קָרְשָׁה לָהּ בִּגְדֵי רִקְמָה וְעָטְרָה לָהּ עֲרוּכָה
עֵינֵיהֶם כְּבֹשׁוּ לְאַרְמָה וְהִיא קוֹלָהּ הֵרִימָה לְעֵדֶל תִּמְסְרוּנִי בְּזִמָּה וְלֶכֶם אַחַי בּוּשָׁת וְלָמָה
פֶּן מַתַּתְיָה לְחַשְׁמוֹנָאי אַתֶּם סַגִּי יָ״ד וַאֲנִי וְשִׁבְעָה בָנַי בְּמִסְפַּר שִׁבְטֵי אִמּוֹנַי :
צָרֵי לְאַבֵּד וּמוֹנַי נִדְגּוֹל בְּשֵׁם יָ״ד וּמִיַּד אֶלְעָזָר דַּתִּיז רֹאשׁ הַזְּנָאי שֶׁהוּא אָרוּם וְקַנָּאי
קָמוּ בְּרַבְרִים יְהוּדָה מַכַּבִּי וְשֹׁאֵר גִּבּוֹרִים כְּאִישׁ אֶחָד חֲבֵרִים מַחֲנֵה יָוָנִים מְפֻגָּרִים :
רוֹצְצִים וּמְשַׁבְּרִים מִשְּׁנֵים עָשָׂר עֲבָרִים זֶה מַכֶּה וְזֶה מְחָרִים וּרְדָפוּם מִעֵבֶר וְעַד נְהָרִים
שָׁאַל אַנְטִיוֹכוֹס אֵיכָכָה סִיעָתוֹ רוֹכְכָה וּכְשָׁמְעוֹ פֹּכָה חֲמָתוֹ לֹא שָׁכְכָה :
תִּרְגֵּל פִּילָיו לְשָׁרוֹכָה וְקַשְׁתוֹתָיו לְדָרוֹכָה כְּלֵי קְרָב לַעֲרוֹכָה וּבְחוֹזֶק עֵס לְפָרוֹכָה :
מִצְבָּא הַמּוֹן נוֹא גֶּבֶר חֵיל הַמּוֹנוֹ וַיִּלְבַּשׁ שִׁרְיוֹנוֹ וְעֵדָה עַל פִּיל בְּאוֹנוֹ
שֶׁאַג יְהוּדָה בְּעֵינָיו וְאֶלְעָזָר יָרָה חֵץ שִׁינּוֹנוֹ וַיַּךְ פִּיל בְּשִׁרְיוֹ בִּטְנוֹ וְנָפַל וְנִשְׁבַּר הוּא וְאַרְזוֹנוֹ
הִתְחַנֵּן מֶלֶךְ בְּבִיָּה הִתְפַּלֵּל עֲלֵי לְתַחִיָּה וְאֶבְנָה לוֹ בֵּית בְּפַז וּטְרַקְיָא וְלֹא אָבוּ לוֹ מַפִּיק
תּוּשִׁיָּה חִילוֹ אָבְדוּ כֻּלָּא הָיָה וְהוֹרִיד שְׁאוֹל תַּחְתִּיָּה · וּבַת קוֹל כָּרְזָה וְאָמְרָה נַעֲרוּ טְלָיָא
דְּאַגְרוּ קְרָבָא בְּאַנְטוֹכְיָא

זְמַן יְצִיאַת דּוֹבִים כְּאֶחָד בָּאוּ לְהַכְּחִיד מְרִבִים וּבְחַג אָסִיף כֻּלּוֹ כָּל אוֹיְבִים
וּבַחֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים בְּכִסְלוֹ לְבֵיתָם שָׁבִים
קְרִיאַת הַלֵּל שֶׁמָּנָה נוֹבְבִים כִּי מִשְׁבִּיעַת לוּבִים לֹא הָיְתָה כְּזֹאת לַחֲבִיבִים וְעַל זֹאת
שֶׁכְּרוּ אֲהוּבִים עֹרֶת

עושה שלום לשבת וחנוכה

יתנו

צדקות יה ביי חוסים חנוכה במשפט את להוות עושים
קומו חזו תקפו כבוד לו נשים קדוש כי עשה פלאו ורוב נסים

יתנו

אגילה ואשמחה בחסדו כי גבר חבל עול עמי מטה רשעים שבר
ספח קדקד זד בתופם כי עבר בלע אבירים בקדחה אש חמסים

קומו חזו

במה אקדמנו אכף לאל מרום טבוח משטימי אך הערים ערום
עוד השקיט משקיט ארץ מדרום נפשי מאדם רע מכף איש חמסים

קומו חזו

גבורותיו להגיד אך לא לשכח ידו לא קצרה בקומו לוכח
פדות עמו לעזור בין רב ולאין כח שם חלש יאמר בגבורים כוסים

קומו חזו

דוחו יד יבין היה לצור מעוז כף אשת הקני ראש השד לרעוז
צדקו כי הושע את זרוע לא עוז מעמד ואין מפנה כי דמה נסים

קומו חזו

הולל את נפשע בקומו לרכב לצור בני מגדול לבל תתום שכב
קשפתו אחת בפלח הרכב ויצאו לרוזה מבטן עטים

קומו חזו

וקש כי הקשו בני אלישה ותרשיש מגן גבורים יד בת הישיש
ראשו הסירה במיץ ענבי אשיש אזי כמצולה עומד בין הדרסים

קומו חזו

זמרה וקול תודה ונבל וכנורות שמנת ימי חנוכה הטיבו נרות
תקף קול שמחה כמו קול צנורות למשתה מתקים וברבורים אבוסים

קומו חזו

שמוטים אשתוללו מצוק מתלאות חפצימו יצלח וגם יגילון על זאת
ברית כימי עולם יראו נפלאות הוד לשמו ישאון וברכתו נשים

קומו חזו

וקורין הלל גמור בין יחיד בין צבור ומברכין עליו תחלה וסוף כל שמונת ימי חנוכה. והולן כתוב בסדר רלא חדש. ואלו הימים שקורין בהן הלל גמור שמונת ימי חנוכה. ושני ימים טובים של פסח וכחג שבועות וכתשעת ימי החג

ואחר שקראו ההלל אומר החזן קדיש עד לעילא ומעלין ספר תורה ואומר המוציא מכתוב למעלה מן יומר ספר חנוכת הבית וקורין בו בכל יום שלשה בני אדם אין פוחתין מהן ואין מוסיפין עליהן ואין משנין בגבול וקורין בגמרא כפרשת נשא.

וזה סדר קריאת

יום ראשון בהן קורא ויהי ביום כלות. לעי קורא ויאמר ה' אל משה קח מאתם. ומראל קורא ויהי המקריב.

יום שני כהן ולוי קורין ביום השני · ישראל קורין ביום השלישי
יום שלישי · כהן ולוי קורין ביום השלישי · ישראל קורין ביום הרביעי ·
יום רביעי · כהן ולוי קורין ביום הרביעי · ישראל קורין ביום החמישי ·
יום חמישי · כהן ולוי קורין ביום החמישי · ישראל קורין ביום השישי
יום ששי · כהן ולוי קורין ביום הששי · ישראל קורין ביום השביעי
יום שביעי · כהן ולוי קורין ביום השביעי · ישראל קורין ביום השמיני
יום שמיני כהן מתחיל ביום השמיני · ומחזירין כל הפרשה ומתחילין בהעלותך וקורין בה שלשה פסוקים

שבת וחנוכה

קורין שבעה בני אדם בפרשת היום · ומפטיר קורא בחנוכה נשיא של יום ומפטיר בנביא בזכריה רני ושמחי · ואם יבא שתי שבתות בחנוכה שבת ראשונה מפטירין בזכריה רני ושמחי · ובשבת שניה מפטירין בחלבים ויעש הרים ושניהם כתובים לפניו · ראש חדש וחנוכה מצטרפין שתי ספרי תורות וקורין שלשה בראש הדש · ואחד קורא בחנוכה נשיא של יום לבד

שבת וראש חדש וחנוכה

מצטרפין שלש ספרי תורות וקורין בפרשת היום שמה · ושביעי קורא בראש חדש ומפטיר קורא בחנוכה בנשיא של יום ומפטיר בנביא בטל חנוכה רני ושמחי · ואיתן זה יהא כדרך בענין הקורא המפטיר בתורה · באותו ענין הוא מפטיר בנביא · ומה טוהנן לקרות בשבת וחנוכה שמה בפרשת היום ושביעי קורא בטל חנוכה נשיא של יום והמפטיר הוא ר וקורא על קריאתו של שביעי הקורא לאחרון כדרך שאר השבתות · וכן בשבת ראש חדש וחנוכה קורין ה׳ בפרשת היום · ושני קורא בראש חדש · ושביעי קורא בטל חנוכה · והמפטיר חוזר וקורא על קריאתו של שביעי · זה המנהג הוא עקר · כלל הדברים שהמפטיר קורא לבדו בחנוכה אין מפסיקין בקדיש בין הקוראים בפרשת היום · למפטיר הקורא בחנוכה · ואם לאחד מהקוראים בתורה קורא בחנוכה ג׳ מפטיר ו׳ וד׳ על קריאתו של אחרון בשאר השבתות · ומפסיקין בקדיש בין הקורא האחרון למפטיר כדרך שאר שבתות

ונראה הקריאה מתחנה יהי חנוכה

ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן וימשח אותו ויקדש אותו ואת כל כליו ואת המזבח ואת כל כליו וימשחם ויקדש אותם: ויקריבו נשיאי ישראל ראשי בית אבתם הם נשיאי המטות הם העמדים על הפקדים: ויביאו את קרבנם לפני יי שש עגלת צב ושני עשר בקר עגלה על שני הנשאים ושור לאחד ויקריבו אתם לפני המשכן: ויאמר יי אל משה לאמר: קח מאתם והיו לעבד את עבדת אהל מועד ונתתה אותם אל הלוים איש כפי עבדתו: ויקח משה את העגלת ואת הבקר ויתן אתם אל הלוים: את שתי העגלות ואת ארבעת הבקר נתן לבני גרשון כפי עבדתם: ואת ארבע העגלות ואת שמנת הבקר נתן לבני מררי כפי עבדתם ביד איתמר בן אהרן הכהן: ולבני קהת לא נתן כי עבדת הקדש עליהם בכתף ישאו: ויקריבו הנשאים את חנכת המזבח ביום המשח אתו ויקריבו הנשאים את קרבנם לפני המזבח: ויאמר יי אל משה נשיא אחד ליום נשיא אחד ליום יקריבו את קרבנם לחנכת המזבח: ויהי המקריב ביום הראשון את קרבנו נחשון בן עמינדב למטה יהודה: וקרבנו קערת כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף שבעים שקל בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלולה בשמן למנחה:

כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת · פר אחד בן בקר איל אחד כבש אחד בן שנתו לעולה :
שעיר עזים אחד לחטאת · ולזבח השלמים בקר שנים אילים חמשה עתודים חמשה כבשים
בני שנה חמשה זה קרבן נחשון בן עמינדב : ביום השני הקריב נתנאל בן
צוער נשיא יששכר · הקריב את קרבנו קערת כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד
כסף שבעים שקל בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלולה בשמן למנחה · כף אחת עשרה
זהב מלאה קטרת · פר אחד בן בקר איל אחד כבש אחד בן שנתו לעלה · שעיר עזים אחד ל
לחטאת : ולזבח השלמים בקר שנים אילם חמשה עתודים חמשה כבשים בני שנה חמשה
זה קרבן נתנאל בן צוער : ביום השלשי נשיא לבני זבולן אליאב בן חלון
קרבנו קערת כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף שבעים שקל בשקל הקדש
שניהם מלאים סלת בלולה בשמן למנחה · כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת · פר אחד בן
בקר איל אחד כבש אחד בן שנתו לעולה · שעיר עזים אחד לחטאת · ולזבח השלמים בקר
שנים אילם חמשה עתודים חמשה כבשים בני שנה חמשה זה קרבן אליאב בן חלון :
ביום הרביעי נשיא לבני ראובן אליצור בן שדיאור · קרבנו קערת כסף אחת שלשים ומאה
משקלה מזרק אחד כסף שבעים שקל בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלולה בשמן למ
למנחה כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת · פר אחד בן בקר איל אחד כבש אחד בן שנתו
לעולה · שעיר עזים אחד לחטאת · ולזבח השלמים בקר שנים אילם חמשה עתודים חמשה
כבשים בני שנה חמשה זה קרבן אליצור בן שדיאור ביום החמישי נשיא לבני
שמעון שלמיאל בן צורי שדי · קרבנו קערת כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כ
כסף שבעים שקל בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלולה בשמן למנחה · כף אחת עשרה
זהב מלאה קטרת · פר אחד בן בקר איל אחד בן שנתו לעלה · שעיר עזים אחד לחטאת · ול
ולזבח השלמים בקר שנים אילם חמשה כבשים בני שנה חמשה זה קרבן שלמיאל בן צורי
שדי ביום הששי נשיא לבני גד אליסף בן דעואל · קרבנו קערת
כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף שבעים שקל בשקל הקדש שניהם מלאים
סלת בלולה בשמן למנחה · כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת · פר אחד בן בקר איל אחד
כבש אחד בן שנתו לעלה · שעיר עזים אחד לחטאת · ולזבח השלמים בקר שנים אילם חמ
חמשה עתודים חמשה כבשים בני שנה חמשה זה קרבן אליסף בן דעואל : ביום
השביעי נשיא לבני אפרים אלישמע בן עמיהוד · קרבנו קערת כסף אחת שלשים ומאה מ
משקלה מזרק אחד כסף שבעים שקל בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלולה בשמן למנ
למנחה · כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת · פר אחד בן בקר איל אחד כבש אחד בן שנתו
לעלה · שעיר עזים אחד לחטאת · ולזבח השלמים בקר שנים אילם חמשה עתודים חמשה
כבשים בני שנה חמשה זה קרבן אלישמע בן עמיהוד : ביום השמיני
נשיא לבני מנשה גמליאל בן פדה צור · קרבנו קערת כסף אחת שלשים ומאה משקלה מז
מזרק אחד כסף שבעים שקל בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלולה בשמן למנחה :
כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת · פר אחד בן בקר איל אחד כבש אחד בן שנתו

לעלה · שעיר עזים אחד לחטאת : ולזבח השלמים בקר שנים אילם חמשה עתדים
חמשה כבשים בני שנה חמשה זה קרבן גמליאל בן פדה צור

ביום התשיעי נשיא לבני בנימן אבידן בן גדעני : קרבנו קערת כסף אחת של
שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף שבעים שקל בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בל
בלולה בשמן למנחה : כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת : פר אחד בן בקר איל אחד כבש
אחד בן שנתו לעלה : שעיר עזים אחד לחטאת : ולזבח השלמים בקר שנים אילם חמשה ע
עתדים חמשה כבשים בני שנה חמשה זה קרבן אבידן בן גדעני ביום העשירי
נשיא לבני דן אחיעזר בן עמי שדי : קרבנו קערת כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק א
אחד כסף שבעים שקל בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלולה בשמן למנחה : כף אחת ע
עשרה זהב מלאה קטרת פר אחד בן בקר איל אחד כבש אחד בן שנתו לעלה : שעיר עזים
אחד לחטאת : ולזבח השלמים בקר שנים אילם חמשה עתדים חמשה כבשים בני שנה חמ
חמשה זה קרבן אחיעזר בן עמי שדי : ביום עשתי עשר יום נשיא לבני אשר
פגעיאל בן עכרן : קרבנו קערת כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף שבעים
שקל בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלולה בשמן למנחה · כף אחת עשרה זהב מלאה
קטרת : פר אחד בן בקר איל אחד כבש אחד בן שנתו לעלה : שעיר עזים אחד לחטאת :
ולזבח השלמים בקר שנים אילם חמשה עתדים חמשה כבשים בני שנה חמשה זה קרבן פג
פגעיאל בן עכרן : ביום שנים עשר יום נשיא לבני נפתלי אחירע בן עינן : קרבנו קערת
כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף שבעים שקל בשקל הקדש שניהם מלאים
סלת בלולה בשמן למנחה · כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת : פר אחד בן בקר איל אחד
כבש אחד בן שנתו לעלה : שעיר עזים אחד לחטאת : ולזבח השלמים בקר שנים אלים
חמשה עתדים חמשה כבשים בני שנה חמשה זה קרבן אחירע בן עינן :

זאת חנכת המזבח ביום המשח אתו מאת נשיאי ישראל קערת כסף שתים
עשרה מזרקי כסף שנים עשר כפות זהב שתים עשרה : שלשים ומאה הקערה האחת כסף וש
ושבעים המזרק האחד כל כסף הכלים אלפים וארבע מאות בשקל הקדש : כפות זהב שתים
עשרה מלאות קטרת עשרה עשרה הכף בשקל הקדש כל זהב הכפות עשרים ומאה : כל
הבקר לעלה שנים עשר פרים אילם שנים עשר כבשים בני שנה שני עשר ומנחתם ושעירי
עזים שנים עשר לחטאת : וכל בקר זבח השלמים עשרים וארבעה פרים אלים ששים עתדים
ששים כבשים בני שנה ששים זאת חנכת המזבח אחרי המשח אתו ובבא משה אל אהל מ
מעד לדבר אתו וישמע את הקול מדבר אליו מעל הכפרת אשר על ארון העדות מבין שני
הכרובים וידבר אליו : פרשה וידבר יי אל משה לאמר
דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלתך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות:
ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרותיה כאשר צוה יי את משה וזה מעשה המנרה
מקשה זהב עד ירכה עד פרחה מקשה הוא כמראה אשר הראה יי את משה כן עשה את
המנרה :

הפטרה לשבת וחנוכה

רני ושמחי בת ציון כי הנני בא ושכנתי בתוכך נאם יי׳ : ונלוו גוים רבים אל יי׳
ביום ההוא והיו לי לעם ושכנתי בתוכך וידעת כי יי׳ צבאות שלחני אליך :
ונחל יי׳ את יהודה חלקו על אדמת הקדש ובחר עוד בירושלם : הס כל בשר מפני יי׳ כי נ
נעור ממעון קדשו : ויראני את יהושע הכהן הגדול עמד לפני מלאך יי׳ ו
והשטן עמד על ימינו לשטנו : ויאמר יי׳ אל השטן יגער יי׳ בך השטן ויגער יי׳ בך הבוחר
בירושלם הלא זה אוד מצל מאש : ויהושע היה לבוש בגדים צואים ועמד לפני המלאך : וי
ויען ויאמר אל העמדים לפניו לאמר הסירו הבגדים הצאים מעליו ויאמר אליו ראה העברתי
מעליך עונך והלבש אותך מחלצות : ואומר ישימו צניף טהור על ראשו וילבישוהו בג
בגדים ומלאך יי׳ עמד : ויעד מלאך יי׳ ביהושע לאמר : כה אמר יי׳ צבאות אם בדרכי תלך
ואם את משמרתי תשמר וגם אתה תדין את ביתי וגם תשמר את חצרי ונתתי לך מהלכים
בין העמדים האלה : שמע נא יהושע הכהן הגדול אתה ורעיך היושבים לפניך כי אנשי מו
מופת המה כי הנני מביא את עבדי צמח : כי הנה האבן אשר נתתי לפני יהושע על אבן א
אחת שבעה עינים הנני מפתח פתוחה נאם יי׳ צבאות ומשתי את עון הארץ ההיא ביום אחד
ביום ההוא נאם יי׳ צבאות תקראו איש לרעהו אל תחת גפן ואל תחת תאנה : וישב המלאך
הדבר בי ויעירני כאיש אשר יעור משנתו : ויאמר אלי מה אתה ראה ואומר ראיתי והנה מנ
מנורת זהב כלה וגלה על ראשה ושבעה נרותיה עליה שבעה ושבעה מוצקות לנרות אשר
על ראשה : ושנים זתים עליה אחד מימין הגלה ואחד על שמאלה : ואען ואמר אל המלאך
הדבר בי לאמר מה אלה אדני : ויען המלאך הדבר בי ויאמר אלי הלוא ידעת מה המה א
אלה ואמר לא אדני : ויען ויאמר אלי לאמר זה דבר יי׳ אל זרובבל לאמר לא בחיל ולא כ
בכח כי אם ברוחי אמר יי׳ צבאות : מי אתה הר הגדול לפני זרובבל למישור והוציא את ה
האבן הראשה תשאות חן חן לה :

הפטרה לשבת עכויה וחנוכה

ויעש חירום את הסירות ואת היעים ואת המזרקות ויכל חירם לעשות את כל ה
המלאכה אשר עשה למלך שלמה בית יי׳ : עמודים שנים וגלות הכתרת
אשר על ראש העמודים שתים והשבכות שתים לכסות את שתי גלת הכתרת אשר על ראש
העמודים : ואת הרמונים ארבע מאות לשתי השבכות שני טורים רמונים לשבכה האחת ל
לכסות את שתי גלות הכתרת אשר על פני העמודים : ואת המכונות עשר ואת הכירות ע
עשרה על המכונות : את הים האחד ואת הבקר שנים עשר תחת הים : ואת הסירות ואת
היעים ואת המזרקות ואת כל הכלים האלה אשר עשה חירם למלך שלמה בית יי׳ נחשת מ
ממרט : בככר הירדן יצקם המלך במעבה האדמה בין סכות ובין צרתן : וינח שלמה את
כל הכלים מרוב מאד מאד לא נחקר משקל הנחשת : ויעש שלמה את כל הכלים אשר ב

בית יי׳ את מזבח הזהב ואת השלחן אשר עליו לחם הפנים זהב : ואת המנורות חמש בימין
וחמש משמאל לפני הדביר זהב סגור והפרח והנרות והמלקחים זהב : והספות והמזמרות
והמזרקות והכפות והמחתות זהב סגור והפתות לדלתות הבית הפנימי לקדש הקדשים לד׳
לדלתי הבית להיכל זהב : ותשלם כל המלאכה אשר עשה המלך שלמה בית
יי׳ ויבא שלמה את קדשי דוד אביו את הכסף ואת הזהב ואת הכלים נתן באצרות בית יי׳ :

מעלה עניין הטוכה

שמנה עשרה לעשרה בטבת

לאחר שהתפללו כלחש החזן מסדיר את תפלתו בקול ואומר

ברוך

אתה יי׳ אלהינו ואלהי אבותינו אלהי אברהם ואלהי יצחק ואלהי יעקב
האל הגדול הגבור והנורא אל עליון גומל חסדים טובים וקונה את הכל
וזוכר חסדי אבות ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה מלך גואל עזר ומושיע ומגן

אדם אלות אנח בשמעך — אור מנורתי נרשך בשקעך
בעצם היום הזה אותי בלא אור בשסעך — אך אשען בשגב ישעך ותתן לי
מגן ישעך — ברוך אתה יי׳ מגן אברהם ··

אתה גבור לעולם יי׳ מחיה מתים אתה רב להושיע משיב : רוח ומוריד הגשם מכלכל חיים
בחסד מחיה מתים ברחמים רבים סומך נופלים ורופא חולים מתיר אסורים ומקיים אמונתו
לישני עפר מי כמוך בעל גבורות ומי דומה לך מלך ממית ומחיה ומצמיח לנו ישועה בקרב
ונאמן אתה להחיות מתים ·

כתוב ביאת פריץ חיות בזמך — בי בפושעי נסיך צפון קומם
בעצם היום הזה בן סוד כשר הומך — בחושך מטרות עוז עם זו יותמך
וגשם חיים שאל מבך — ברוך אתה יי׳ מחיה המתים ·

כתר

יתנו לך הבטני מעלה שם קבוצי משה יחד כלם קדושה לך ישלשו כמה
שנאמר על יד נביאך וקרא זה אל זה ואמר קדוש קדוש קדוש יי׳ צבאות
מלא כל הארץ כבודו · לעומתם ברוך יאמרו ברוך כבוד יי׳ ממקומו ·· ובדברי קדשך
כתוב לאמר ימלוך יי׳ לעולם אלהיך ציון לדור ודור הללויה ··
לדור ודור נגיד גדלך ולנצח נצחים קדושתך נקדיש ושבחך אלהינו מפינו לא ימוש לעולם
ועד כי אל מלך גדול וקדוש אתה ·

לך נשיתי וסעדתה מלהפרע — גבר ארי קרנותי לגרע
בעצם היום הזה גלה עמי כבלי דע — נגז בלבך קרב עת תודע
כנכתה ואת שם קדשי אודע · — ברוך אתה יי׳ האל הקדוש ··

אתה חונן לאדם דעת ומלמד לאנוש בינה חננו מאתך דעה ובינה והשכל ·

את דברך בזנחי להתנכל — דוחפתי נפול על פי אוכל
בעצם היום הזה דורס סמך השכל — דרוש נא מכונת אבקת רוכל

לקדת מוסר השכל ברוך אתה יי חונן הדעת
השיבנו אבינו לתורתך וקרבנו מלכנו לעבודתך והחזירנו בתשובה
שלמה לפניך

שם הוקלף כנקהלו לרחמים הגו מרוגנו כמתלהמים
בעצם היום הזה הוסכפתי ביד הולמים הג הן את קץ לשלם נרומים
כנבתה שבתי לירושלם ברחמים באי הרוצה בתשובה

וכשמגיע החזן כאן אומר

סלח

לנו אבינו כי חטאנו מחול לנו מלכנו כי פשענו כי אתה יי טוב וסלח ורב
חסד לכל קוראיך כי עמך הסליחה למען תורא למען שמך יי וסלחת ל
לעונינו כי רב הוא: כי לא על צדקותינו אנחנו מפילים תחנוניו לפניך כי על
רחמיך הרבים: כי על רחמיך הרבים אנו בטוחים ועל צדקותיך אנו נשענים
ולסליחותיך אנו מקוים · אתה הוא יי מלך אוהב צדקות מקדם מעביר שנות עמך מסיר
חטאת יריאיך · כורת ברית לראשונים ומקיים שבועה לאחרונים אתה הוא [illegible]
בענן כבודך על הר סיני והראית דרכי טובך למשה עבדך: ארחות חסדיך גלית לו וה
והודעתו כי אתה אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ומרבה להטיב ומנהיג את כל העולם
כלו במדת רחמים וכן כתוב · ויאמר אני אעביר כל טובי על פניך וקראתי בשם יי לפניך
וחנותי את אשר אחון ורחמתי את אשר ארחם: אל ארך אפים אתה בעל
הרחמים נקראת ודרך תשובה הורית גדולת רחמיך וחסדיך תזכור היום ובכל יום לזרע
ידידיך תיכן [illegible] ברחמים כי אתה הוא בעל הרחמים בתחנון ובתפלה נקדם כמו ש
שהודעת לעניו מקדם מירון אפך שוב כמו בתורתך כתוב בצל כנפיך נחסה ונתלונן
כיום וירד יי בענן תעבור על כל פשע ותמחה אשם כויתיצב עמו שם · תאזין שוע ות
ותקשיב מאמר כויקרא בשם יי ושם נאמר: ויעבור יי על פניו ויקרא יי יי אל רחום
וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת · נוצר חסד לאלפים נושא עון ופשע וחטאה ונקה:
וסלחת לעונינו ולחטאתינו ונחלתנו: סלח לנו אבינו כי חטאנו מחול לנו
מלכנו כי פשענו כי אתה יי טוב וסלח ורב חסד לכל קוראיך כי עמך הסליחה למען ת
תורא למען שמך יי וסלחת לעונינו כי רב הוא:

ואומר מזמור זה שהוא בסימן לא

למנצח

מזמור לדוד: בך יי חסיתי אל אבושה לעולם בצדקתך פלטני:
הטה אלי אזנך מהרה הצילני היה לי לצור מעוז לבית מצודות ל
להושיעני: כי סלעי ומצודתי אתה ולמען שמך תנחני ותנהלני: תוציאני מרשת זו טמנו
לי כי אתה מעוזי: בידך אפקיד רוחי פדית אותי יי אל אמת: שנאתי השמרים הבלי שוא
ואני אל יי בטחתי: אגילה ואשמחה בחסדך אשר ראית את עניי ידעת בצרות נפשי:

ולא הסגרתני ביד אויב העמדת במרחב רגלי: חנני יי כי צר לי עששה בכעס עיני נפשי
ובטני: כי כלו ביגון חיי ושנותי באנחה כשל בעוני כחי ועצמי עששו: מכל צרי הייתי
חרפה ולשכני מאד ופחד למיודעי ראי בחוץ נדדו ממני: נשכחתי כמת מלב הייתי ככלי
אבד: כי שמעתי דבת רבים מגור מסביב בהוסדם יחד עלי לקחת נפשי זממו: ואני עליך
בטחתי יי אמרתי אלהי אתה: בידך עתותי הצילני מיד אויבי ומרדפי: האירה פניך על
עבדך הושיעני בחסדך: יי אל אבושה כי קראתיך יבשו רשעים ידמו לשאול: תאלמנה
שפתי שקר הדברות על צדיק עתק בגאוה ובוז: מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת
לחסים בך נגד בני אדם: תסתירם בסתר פניך מרכסי איש תצפנם בסכה מריב לשנות:
ברוך יי כי הפליא חסדו לי בעיר מצור: ואני אמרתי בחפזי נגרזתי מנגד עיניך אכן שמעת
קול תחנוני בשועי אליך: אהבו את יי כל חסידיו אמונים נצר יי ומשלם על יתר עשה
גאוה: חזקו ואמץ לבבכם כל המיחלים ליי:

ואחר כך אומרים את הסליחה

אבותינו

בשלחתם בעטה: בפני חוזיך שכם לא חטו גרו להם יום יום
ומתוכחותם נטו: דרך שרירות לבם אחריה שטו:
הסעתה עדיהם כצאן עם ושלטו: ותפל פתאום עיר ובהלות ופחדים לטו:
זה לביא כהיום בעשירי פרשיו שטו:
חומותי סבבו ולא מטו עד אותם לחטו: טובים לא נמצאו בי כי כלם מטו:
ישישי משער שבתו ונמתה שוטטו: כתוב לך את שם היום הזה צופים העטו:
למסמך בל על עיר סמיכתנו התמוטטו: מה נאנחו על מכות אשר בם לובטו:
נתנו פליטת עם בלא את קונטו: סבלנו עונם ונרע מאשר בם נשפטו:
על כן לא רמה קרננו וקציני נקטו: פלאות עושה עד אנה פניו כלמות עטו:
צנאות קרואי על שמך בגורות יתשוטטו: קצוי ארץ ששו וידי סלע נשמטו:
רוצצים עדימו על שמך וצואר פשטו:
שמוע שמענו נפלאותיך מרחוק נבטו: שחרטים ולא מצאנום כאשר נחרטו:
תחריש עד מתי מאשר פלטו: תשיבנא שביתם ודגם והדביתים ולא
ימעטו:

אל מלך

יושב על כסא רחמים מתנהג בחסידות מחל עונות עמו מעביר
ראשון ראשון מרבה מחילה לחטאים וסליחה לפשעים עושה
צדקות עם בשר ודם לא כרעתם תגמול: אל הורתנו לומר שלש עשרה הבור לנו
מדות שלש עשרה שהודעת לענו מקדם וכן כתוב וירד יי בענן ויתיצב עמו שם ויקרא בשם
יי ושם נאמר: ויעבור יי על פניו ויקרא יי יי אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד
ואמת נוצר חסד לאלפים נושא עון ופשע וחטאה ונקה: וסלחת לעונו ולחטאתנו
ונחלתנו סלח לנו אבינו כי חטאנו מחול לנו מלכנו כי פשענו כי אתה יי טוב וסלח ורב ח
חסד לכל קוראיך כי עמך הסליחה למען תורא למען שמך יי וסלחת לעונו כי רב הוא:

ואומרים מזמור לדוד שהיא בסימן לח

מזמור

לדוד להזכיר: יי אל בקצפך תוכיחני ובחמתך תיסרני: כי חצך נחתו
בי ותנחת עלי ידך: אין מתום בבשרי מפני זעמך אין שלום בעצמי מפני
חטאתי: כי עונותי עברו ראשי כמשא כבד יכבדו ממני: הבאישו נמקו חבורותי מפני אולתי
נעותי שחותי עד מאד כל היום קודר הלכתי: כי כסלי מלאו נקלה ואין מתם בבשרי: נפוגותי
ונדכיתי עד מאד שאגתי מנהמת לבי: יי נגדך כל תאותי ואנחתי ממך לא נסתרה: לבי ס
סחרחר עזבני כחי ואור עיני גם הם אין אתי: אהבי ורעי מנגד נגעי יעמדו וקרבי מרחוק ע
עמדו: וינקשו מבקשי נפשי ודרשי רעתי דברו הוות ומרמות כל היום יהגו: ואני כו
כחרש לא אשמע וכאלם לא יפתח פיו ואהי כאיש אשר לא שמע ואין בפיו תוכחות: כי לך
יי הוחלתי אתה תענה יי אלהי כי אמרתי פן ישמחו לי במוט רגלי עלי הגדילו: כי אני לצלע
נכון ומכאבי נגדי תמיד: כי עוני אגיד אדאג מחטאתי ואיבי חיים עצמו ורבו שנאי שקר:
ומשלמי רעה תחת טובה ישטנוני תחת רדפי טוב: אל תעזבני יי אלהי אל תרחק ממני:
חושה לעזרתי יי תשועתי

ואומרים סליחה

אן

בעזבי מקרא דת משה אל עת
געלני ארני ומשאתו אבעת:
היום עלה אריה מסובבו
זורז וסמך אל עיר הומיה ויש סכו
טעיתי אחרי גלולים וכל תבנית
כלתה רוחי בחרש זה כנכתבה דת יונית
מניתי חדשי כמה מדם נשמדה
סקרתי כי הגיעתני בואת תוכחה
פלצות אחזתנו ברוב עונות
קצנו חיים בצרות על צרות שונות
ששחנו אליך בשתי כפים
תשבח צרותינו ותחוקקנו על כפים

בכל זמן לא אביתי הליכותיו מדועת
דכאני לספר צרות אשר ארשוני בכל עת
והשאין פרש וגלגל וצבא נסיכו.
חניתו הדיא לא נסע עד הפכו
יהירים הריקו עלי חרב וחנית
לכן וימש חשך שלשה ימים וגזרתים תענית
נשאנום ולא אחד מדם בלי אנחה
על כי לא ידעתי עשות נכוחה
צמקה רוחנו מיחל לדר מעונות
ראשונות שכחנו ברבות אחרונות
שמך שחרנו ותלינו לך עפעפים
תסלח לאשר השארת ארך אפים

אל מלך

ואומר מזמור לדוד שהיא בסימן עא

כך

יי חסיתי אל אבושה לעולם: בצדקתך תצילני ותפלטני הטה אלי אזנך והו
והושיעני היה לי לצור מעוז לבא תמיד צויתי להושיעני כי סלעי ומצודתי את
אתה אלהי פלטני מיד רשע מכף מעול וחומץ כי אתה תקותי יי אלהים מבטחי מנעורי
עליך נסמכתי מבטן ממעי אמי אתה גוזי כך תהלתי תמיד. כמופת הייתי לרבים ואתה מחס

יִמָּלֵא פִּי תְּהִלָּתֶךָ כָּל הַיּוֹם תִּפְאַרְתֶּךָ: אַל תַּשְׁלִיכֵנִי לְעֵת זִקְנָה כְּכַלּוֹת כֹּחִי אַל תַּעַזְבֵנִי: כִּי
אָמְרוּ אוֹיְבַי לִי וְשׁוֹמְרֵי נַפְשִׁי נוֹעֲצוּ יַחְדָּיו: לֵאמֹר אֱלֹהִים עֲזָבוֹ רִדְפוּ וְתָפְשׂוּהוּ כִּי אֵין מַצִּיל
: אֱלֹהִים אַל תִּרְחַק מִמֶּנִּי אֱלֹהַי לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה: יֵבוֹשׁוּ יִכְלוּ שׂוֹטְנֵי נַפְשִׁי יַעְטוּ חֶרְפָּה וּכְלִמָּה
מְבַקְשֵׁי רָעָתִי: וַאֲנִי תָּמִיד אִיחָל וְהוֹסַפְתִּי עַל כָּל תְּהִלָּתֶךָ: פִּי יְסַפֵּר צִדְקָתֶךָ כָּל הַיּוֹם תְּשׁוּעָ
תְשׁוּעָתֶךָ כִּי לֹא יָדַעְתִּי סִפּוֹרוֹת אָבֹא בִּגְבוּרוֹת יְ״ אֲדֹנָי אַזְכִּיר צִדְקָתְךָ לְבַדֶּךָ: אֱלֹהִים
לִמַּדְתַּנִי מִנְּעוּרָי וְעַד הֵנָּה אַגִּיד נִפְלְאוֹתֶיךָ: עַד זִקְנָה וְשֵׂיבָה אֱלֹהִים אַל תַּעַזְבֵנִי עַד אַגִּיד
זְרוֹעֲךָ לְדוֹר לְכָל יָבֹא גְבוּרָתֶךָ: וְצִדְקָתְךָ אֱלֹהִים עַד מָרוֹם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ גְדֹלוֹת אֱלֹהִים מִי
כָמוֹךָ: אֲשֶׁר הִרְאִיתַנִי צָרוֹת רַבּוֹת וְרָעוֹת תָּשׁוּב תְּחַיֵּנִי וּמִתְּהֹמוֹת הָאָרֶץ תָּשׁוּב תַּעֲלֵנִי: תַּר
תַּרְבֶּה גְדֻלָּתִי וְתֹסֵב תְּנַחֲמֵנִי: גַּם אֲנִי אוֹדְךָ בְּכְלִי נֵבֶל אֲמִתְּךָ אֱלֹהַי אֲזַמְּרָה לְךָ בְּכִנּוֹר קְדוֹשׁ
יִשְׂרָאֵל: תְּרַנַּנָּה שְׂפָתַי כִּי אֲזַמְּרָה לָּךְ וְנַפְשִׁי אֲשֶׁר פָּדִיתָ: גַּם לְשׁוֹנִי כָּל הַיּוֹם תֶּהְגֶּה צִדְקָתֶךָ
כִּי בֹשׁוּ כִּי חָפְרוּ מְבַקְשֵׁי רָעָתִי: (ואומר סליחה)

אריה

מִסּוֹבְבוֹ בְּעֵת עֲלֹה — בְּיוֹם זֶה סִבְּכוּ אוֹ עִיר הַדְּוָלָה
גֶּשֶׁה חוֹזֶה כִּי כָלָה אַךְ נִבְהָלָה — עַל כֵּן מָלְאוּ מָתְנַי חֲלָחֲלָה
דַּיִּק כִּבְנוֹתוֹ הִרְוִשָּׁה חֲרָדָה — הַנָּאוָה וְהַמְּעוֹנָגָה נֶשֶׁה הִתְנוֹדְדָה
וַיִּזְעַק הַנָּבִיא אוֹי כִּי נִלְכַּדָה — צִירִים אֲחָזוּנִי כְּצִירֵי יוֹלֵדָה
זֶה הַיּוֹם בְּשֶׁאֶפוּ רַבּוּ תְּלָאוֹת — חֹדֶשׁ כָּל הָאָרֶץ נִמְלְאָה תְּשׁוּאוֹת
טוֹרֵף בְּתֹתוֹ קוֹל אוֹתָה לְהַשְׁאוֹת — נְעוּתִי מִשְּׁמֹעַ נִבְהַלְתִּי מֵרְאוֹת
יְרוּשָׁלַם בְּצוּרוֹ חֲלָחֲלָה אֲחָזַתְנִי — בָּרִים בְּשׁוּמוֹ רוּחִי הִצִּיקַתְנִי
לְקוֹל הַתְּרוּעָה שַׁמָּה הֶחֱזִיקַתְנִי — תָּעָה לְבָבִי פַּלְצוּת בִּעַתַּתְנִי
מִבְּצָרִים בְּתוֹפְשׁוֹ עָרֵי יְהוּדָה — נָחֲלָה מִבְּתֵי צָעַק צִיר בְּחֲרָדָה
סוּעָה מִסָּעַר בָּא וְשִׁנְתִּי נִדָּדָה — אֶת נִשְׁפּוֹ חִשַּׁקְתִּי שָׂם לִי לְחֲרָדָה
עַד יְרוּשָׁלַם נִגְעָה חֶרְבּוֹ — פֶּה פָּתַח בְּרַצָּח וְהֵרִיק לְהָבוֹ
צָהֵל אַבִּירָיו הִזְרִיד כָּל לֵב בְּקִרְבּוֹ — סוּגַר כָּל בַּיִת מִבּוֹא
קוֹל עֵת נִתַּן עַל דְּרֵי יִשְׂרָאֵל — רַעֲשָׁה כָּל הָאָרֶץ בְּצוּקוֹ לְאַרִיאֵל
שַׁדַּי תָּשִׁיב שְׁבוּת וְתָחִישׁ גּוֹאֵל — יָגֵל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל

(אל תלך ואחר הסליחות אומר וכשחטאו)

וכשחטאו

אֲבוֹתֵינוּ בְּמִדְבַּר עָמַד מֹשֶׁה רַבֵּינוּ בְּתְפִלָּה לְפָנֶיךָ וּבִקֵּשׁ
רַחֲמִים עַל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל וְכִבֵּשׁ חֲרוֹן אַפְּךָ מִנְּחֲלָתֶךָ וְכֵן
אָמַר בִּתְפִלָּתוֹ מַלְכִּי וֵאלֹהַי סְלַח נָא לְשֶׁקֶר הָעָם הַזֶּה כְּגֹדֶל חַסְדֶּךָ וְכַאֲשֶׁר נָשָׂאתָ לָעָם הַזֶּה מִ
מִּצְרַיִם וְעַד הֵנָּה וְאַתָּה הֵשִׁיבוֹתָ לוֹ כְּדַרְכִּי טוּבֶךָ
וְכִשַּׁרְתּוֹ וְאָמַרְתָּ לוֹ סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶיךָ: וְלִירוּשָׁלַם עִירֶךָ אָמַרְתָּ לָהּ הִנְנִי נִשְׁפָּט אוֹתָךְ עַל א
אֲמִרְךָ לֹא חָטָאתִי: אֲבָל אָנוּ בּוֹשְׁנוּ בְּמַעֲשֵׂינוּ וְנִבְלַמְנוּ בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הוֹשַׁרְתָּ פָּנֵינוּ מִפְּנֵי חֲטָא
חֲטָאתֵינוּ וְנִכְפְּפָה קוֹמָתֵנוּ מִפְּנֵי אַשְׁמָתֵנוּ וְאֵין לָנוּ פֶּה לְהָשִׁיב וְלֹא מֵצַח לְהָרִים רֹאשׁ וְהֵיאַךְ
נָעִיז פָּנֵינוּ וְנִקְשֶׁה עָרְפֵּנוּ בְּדַבֵּר הַזֶּה שֶׁנֹּאמַר לְפָנֶיךָ יְ״ אֱלֹהֵינוּ

ואלהי אבותינו צדיקים אנחנו ולא חטאנו · אבל אנחנו חטאנו אשמנו בגדנו גזלנו
דברנו דופי העוינו והרשענו זדנו הכעסנו מרדנו נאצנו
סררנו עוינו פשענו צררנו קשינו ערף · רשענו שחתנו תעבנו תועינו תועענו ·
סרנו ממצותיך וממשפטיך הטובים ולא שוה לנו · ואתה צדיק על כל הבא עלינו כי אמת
עשית ואנחנו הרשענו ·· ודניאל איש חמודות אמר לפניך כמה
לחיות התעפית כעני לו כחמיעי מתחיל ועתה יי אלהינו אשר הוצאת את עמך מארץ מצרים
ביד חזקה ותעש לך שם כיום הזה חטאנו רשענו יי ככל צדקותיך ישוב נא אפך וחמתך
מעירך ירושלם הר קדשך כי בחטאינו ובעונות אבותינו ירושלם ועמך לחרפה לכל סביבותינו
סביבותינו ועתה שמע אלהינו אל תפלת עבדך ואל תחנוניו והאר פניך על מקדשך השמם
למען יי · ואם לאינו עני וחמיעי מתחיל הטה אלהי אזנך ושמע פקח עיניך וראה שוממותינו
והעיר אשר נקרא שמך עליה כי לא על צדקותינו אנחנו מפילים תחנוניו לפניך
כי על רחמיך הרבים יי שמעה יי סלחה יי הקשיבה ועשה אל תאחר למענך אלהי כי שמך
נקרא על עירך ועל עמך עמך ונחלתך רעבי טובך צמאי צדקך ומרבי ישעך יכירו וידעו כי
לי יי אלהינו הרחמים והסליחות ואל יעכב כל חט ועון את תפלתנו ברוך אתה יי חנון
המרבה לסלוח ראה נא בעניינו וכו׳

ראה נא בעניינו וריבה ריבנו וגאלנו מלכנו מהרה למען שמך כי גואל וחזק אתה ·

את זועם כסופה מגולגלים זיעזע יסודי היות מגולים
בעצם היום הזה זועמתי בנשיקות שגלים זרועך חשוף השמה גלים
דרך לעבור גאולים ברוך אתה יי גואל ישראל ··

ענינו

יי עניני ביום צום תעניתנו כי בצרה גדולה אנחנו ואל תעלם אזנך מעמוד
תפלתנו ואל תתעלם מבקשתנו היה נא קרוב לשועתנו טרם נקרא אתה ת
תענה כדבר שנאמר והיה טרם יקראו ואני אענה עוד הם מדברים ואני אשמע כי אתה נודה
ומציל בכל עת צרה וצוקה ברוך אתה יי העונה בעת צרה וכושיע ··

ויחיד אומרים בעומדו תפלה עליון יחיד קובע ברכה לעצמו

רפאנו יי ונרפא הושיענו ונושעה כי תהלתנו אתה והעלה רפואה שלמה לכל מכותינו מי
אל רופא רחמן ונאמן אתה

עצם חרה מיקוד זעמו חופתי למגר כסנהם ברעמו
בעצם היום הזה חסרי מהוד נושמו חנט בול יצמח ולתריפה טעמו
ביום חבוש יי את שבר עמו ברוך אתה יי רופא חולי עמו ישראל

ברך עליו יי אלהינו את השנה הזאת לטובה ואת כל מיני תבואתה ותן טל ומטר לברכה
על פני האדמה ושבע את העולם מברכותיך ותן ברכה רוחה והצלחה בכל מעשה ידינו וב
ורך את שנותינו כשנים הטובות והמבורכות ·

הַיּוֹם טוּלְטַלְתִּי לְהוֹרוֹת בַּמּוֹרָה טַס כָּבוֹד אֲשֶׁר בְּתוֹכִי יִשָּׂרֵה
בְּעֵצֶם הַיּוֹם הַזֶּה טָפְלוּ בְקֶסֶם לְהִתְגָּרֵה טוּעָה נִתַּב בְּאוֹרְחָךְ עֵת תּוֹרֵה
גַּם בְּרָבוֹת יַעֲטֶה מוֹרֶה בָּרוּךְ אַתָּה יי מְבָרֵךְ הַשָּׁנִים
תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵינוּ
הַזֶּה יוֹקֵשׁ קֶרֶן הַבָּא מְצֻפּוּנָה יָחַד אִימֶיךָ נָשָׂאתִי אֲפוּנָה
בְּעֵצֶם הַיּוֹם הַזֶּה יִקְרַת לְהַשְׁלִיךְ מִפִּינָה יְשׁוּעוֹת חוֹמוֹתֶיהָ עֵינֵינוּ תִצְפֶּנָה
בְּאֶמְרָךְ מִי אֵלֶּה כָּעָב תָּשׁוּפֶנָה בָּרוּךְ אַתָּה יי מְקַבֵּץ נִדְחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל :
הָשִׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ כְּבָרִאשׁוֹנָה וְיוֹעֲצֵינוּ כְּבַתְּחִלָּה וְתִמְלֹךְ עָלֵינוּ אַתָּה לְבַדְּךָ בְּצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט
סָמֹךְ כִּשֵּׁר לְהַכְסִיחִי כְּחֹדֶק כְּקַרְקְרוֹ קִירוֹתַי כְּבֹדֶק
בְּעֵצֶם הַיּוֹם הַזֶּה כָּל הַמּוֹנִי לְהַדֶּק כֵּס הַנְמֵגֵר עַד יוֹסֵד בְּצֶדֶק
שׁוֹפֵט וְדוֹרֵשׁ מִשְׁפָּט וּמַהִיר צֶדֶק בָּרוּךְ אַתָּה יי מֶלֶךְ אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט :
וְלַמַּלְשִׁינִים אַל תְּהִי תִקְוָה וְכָל הַזֵּדִים כֻּלָּם כְּרֶגַע יֹאבֵדוּ וְכָל אוֹיְבֶיךָ מְהֵרָה יִכָּרֵתוּן
וְתַכְנִיעַ אוֹתָם בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ
מֶלֶךְ לְשֶׁסֶף חוֹזֶה נָבָא לְחַשּׁוּף אַשְׁמָתִי כִּי מִסְרוֹם רָבָה
בְּעֵצֶם הַיּוֹם הַזֶּה לְחַרְחֵר מְרִיבָה לְעוֹלֵל כֵּן לְ——— בָּאִיבָה
וְלִידֹעַ אוֹתָם הַיּוֹם הַבָּא בָּרוּךְ אַתָּה יי שׁוֹבֵר אוֹיְבִים וּמַכְנִיעַ זֵדִים
עַל הַחֲסִידִים וְעַל הַצַּדִּיקִים וְעַל גֵּרֵי הַצֶּדֶק וְעַל פְּלֵטַת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל יֶהֱמוּ רַחֲמֶיךָ יי אֱ
אֱלֹהֵינוּ וְתֵן שָׂכָר טוֹב לְכָל הַבּוֹטְחִים בְּשִׁמְךָ הַטּוֹב בֶּאֱמֶת וְשִׂם חֶלְקֵנוּ עִמָּהֶם לְעוֹלָם לֹא נֵב
נֵבוֹשׁ כִּי בְךָ בָטָחְנוּ מֶלֶךְ עוֹלָמִים ·
בְּבֵל טוֹדֶשָׁה אֲבַרְתָּה יָחַד מַלְכָּהּ בְּקֹדֶשׁ בְּחוֹרֵי כִּיחַד
בְּעֵצֶם הַיּוֹם הַזֶּה כְּלֵל דָּאוּ וָחַד מִשְׁגֵּב עַד יַקְרֵב קֵץ הַמְיוּחָד
וְגַם אֵל יִשְׁוַעְתִּי אֲבַטֵּחַ וְלֹא אֶפְחָד בָּרוּךְ אַתָּה יי מִשְׁעָן וּמִבְטָח לַצַּדִּיקִים
וְלִירוּשָׁלַיִם עִירְךָ בְּרַחֲמִים תָּשׁוּב וּתְבְנֶה אוֹתָהּ בְּנִין עוֹלָם בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ ·
עַל נִפְרָץ פְּעֻמֵּי בְּמִשְׁוָד קַרְסוֹלַיִם נוֹגְפוּ עַל דַּרְכִּי נִשְׁף רַגְלַיִם
בְּעֵצֶם הַיּוֹם הַזֶּה נִגְלוּ שׁוּלַיִם נִחַמְתִּי עַד תִּבָּשֵׂר בְּכַפְלַיִם
תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלַיִם בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵי דָוִד וּבוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם :
אֶת צֶמַח דָּוִד עַבְדְּךָ בִּמְהֵרָה תַצְמִיחַ וְקַרְנוֹ תָּרוּם בִּישׁוּעָתֶךָ כִּי לִישׁוּעָתְךָ קִוִּינוּ כָּל הַיּוֹם ב
בָּרוּךְ אַתָּה יי מַצְמִיחַ קֶרֶן יְשׁוּעָה · שְׁמַע קוֹלֵנוּ יי אֱלֹהֵינוּ חוּס וְחָנֵּנוּ וְרַחֵם עָלֵינוּ
וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ וְאֶת תְּחִנָּתֵנוּ כִּי אֵב מְלֵא רַחֲמִים רַבִּים אַתָּה הוּא מֵעוֹלָם
וְלֹא נָשׁוּב רֵיקָם מִלְּפָנֶיךָ כִּי אֵל שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה וְתַחֲנוּן אַתָּה ·
יְרוּשָׁלַיִם סַמְּךְ תְּתוּ בְּמוֹת יַעַר סָגֵר לְשׁוּם כְּרִים בְּשַׁעַר :
בְּעֵצֶם הַיּוֹם הַזֶּה · שָׂרְתִּי עֲרֵעֶר שְׁשׁוֹן לְבָנוֹ שָׁתָה יוֹעֵר
וְנֹאמַר פְּנֵה אֶל תְּפִלַּת הָעֲרֵעֶר בָּרוּךְ אַתָּה יי שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה ·
רְצֵה יי אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְאֶל תְּפִלָּתָם שְׁעֵה וְהָשֵׁב הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ

וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם מְהֵרָה בְּאַהֲבָה תְּקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ
וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן וְלִירוּשָׁלַם עִירֶךָ בְּרַחֲמִים כַּכָּתוּב

בְּעֵצֶם עֵצוּ דְרוֹס מַעֲלוֹת — עֵת נְדוֹנָתִי בְּרוּעַ עֲלִילוֹת
בְּעֵצֶם הַיּוֹם הַזֶּה עֶצְמוּ מַעֲלוֹת — עַד טְלָאֶיךָ תְנַהֵל כְּעָלוֹת
אָבוֹא בֵיתְךָ בְּעוֹלוֹת — בָּרוּךְ אַתָּה יי שֶׁאוֹתְךָ לְבַדְּךָ בְּיִרְאָה נַעֲבוֹד

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שֶׁאַתָּה הוּא יי אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם וָיוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת
עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ הַמְרַחֵם כִּי לֹא תָמּוּ חֲסָדֶיךָ וּמֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ לֹא
הִרְמַתְנוּ יי אֱלֹהֵינוּ וְלֹא עִזַּבְתָּנוּ וְלֹא הִסְתַּרְתָּ פָּנֶיךָ מִמֶּנּוּ עַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד כָּל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶלָה וִיהַלְלוּ לִשְׁמְךָ הַטּוֹב בֶּאֱמֶת

הַיּוֹם פִּינָתִי עָלוּ בְּצִבְאוֹתָם — פְּשָׁעַי לְפָנֶיךָ כִּי נִכְתָּם
בְּעֵצֶם הַיּוֹם הַזֶּה פִּיהֶם פָּעֲרוּ בְּרִרְפָתָם — פְּלִישִׁים יִבּוֹשָׁרוּ כִּי עָוֹן תָּם
וְשַׁשְׁתִּי עֲלֵיהֶם לְהֵיטִיב אוֹתָם — בָּרוּךְ אַתָּה יי הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת

אלהינו

וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי
מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁיךָ כָּאֲמוּר

יְבָרֶכְךָ יי וְיִשְׁמְרֶךָ · יָאֵר יי פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ · יִשָּׂא יי פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם

שים

שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְּאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָנוּ יי אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים אַהֲבָה וָחֶסֶד צְדָקָה בְּרָכָה וְרַחֲמִים וְשָׁלוֹם וְטוֹב יִהְיֶה בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת כָּל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל תָּמִיד בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ

הַיּוֹם הַזֶּה צָרִים כְּגַלֵּי יַם רָחֲבוּ — קְרָא וְהַיָּם חָרוֹב יֶחֱרָבוּ
בְּעֵצֶם הַיּוֹם הַזֶּה רַחוּמֶיךָ יוֹטָבוּ — שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע בְּרִנָּה יָשׁוּבוּ
וְהָאֱמֶת וְהַשָּׁלוֹם אָהֲבוּ — בָּרוּךְ אַתָּה יי הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם

ונופלין על פניהן ואומרים רצה והכן ואומר אחד מן המומרים מסתובין בתפלת חול ואחר כך אומרים זכור

זְכוֹר בְּרִית אַבְרָהָם וַעֲקֵדַת יִצְחָק וְשׁוּב בְּרַחֲמִים עַל שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שִׁמְךָ
זְכוֹר בְּרִית אַבְרָהָם וַעֲקֵדַת יִצְחָק וְהָשֵׁב שְׁבוּת אָהֳלֵי יַעֲקֹב וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שִׁמְךָ

ויסב החזן לפני הארון ואומר

זכור

בְּרִית אַבְרָהָם וְאַל תִּשְׁכַּח אֱלֹהִים יי — אֲשֶׁר בְּעַקְדוֹ שִׁחֵת לְעֵינַי
כִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם יי · — וְשׁוּב בְּרַחֲמִים

זְכוֹר נִינוֹ הוֹלֵךְ בְּתֻמּוֹת — בְּמִצְוֹת הוֹרוֹ עֲמוֹת — וְגַם אֶעָקֵד וְאָמוֹת
הֵרֵף נַפְשׁוֹ לָמוֹת — וְהָשֵׁב שְׁבוּת

זְכוֹר יוֹשֵׁב בְּאָהֳלֵי תוֹשִׁיָּה וְחָזְקוֹ בְּכִסְאֲךָ דַּר עֲלֵיָּה וְעָלָיו רָשׁוּם בְּכִסָּיָה
כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ ושוב

זְכוֹר מָשׁוּי נַעֲלָה וְנִשָּׂא מוֹרִיד אָטוּן בְּבִגְיָסָה וְהַשִּׁיךְ מִמְּךָ רוֹב כְּעִיסָה
צְדָקוֹת יְיָ עָשָׂה והשב

זְכוֹר יְדִיד יְיָ מַקְשִׁיב לְפָנִים לְפָנַי וּמְכַפֵּר עַל עַם אֶמְתָּנִי
הוּא אַדִּירָן קְדוֹשׁ יְיָ ושוב

זְכוֹר נוֹצֵר אֱמוּנִים אָהֵב נֵגֶן בְּנִגּוּנִים הָיוֹת לְמִסְמָךְ וּמִשְׁעָנִים
חַסְדֵּי דָוִד הַנֶּאֱמָנִים והשב

אור

אֵלֶּיךָ יְיָ אֶקְרָא בְּכָל דּוֹר וָדוֹר שִׁמְךָ אַזְכִּירָה
גָּאוֹל שֶׁה פְּזוּרָה מֵעֲבוֹדָה זָרָה בִּזְכוּת אַבְרָהָם וְשָׂרָה ושוב

דַּלָּה מִשְּׁחוּחָה עֲמוּקָה הַגְּרוּחִים בְּאֶרֶץ רְחוֹקָה וַעֲשֵׂה צְדָקָה לְאוֹם בָּךְ דְּמוּקָה
בִּזְכוּת יִצְחָק וְרִבְקָה והשב

זְרוֹעֲךָ הַגְּדוֹלָה וְהַנּוֹרָאָה חֲשׁוּף לְאוֹם צוֹלְעָה וְנֶהְלָאָה טַהֵר מִכָּל טוּמְאָה עֵדָתְךָ עָדֶיךָ בָּאָה
בִּזְכוּת יַעֲקֹב וְרָחֵל וְלֵאָה ושוב

יְשׁוּעָתְךָ קָרֵב לְמֵעֵבִים מִשְׁטִים כּוֹרְעֵי לֵבָב שְׁפוּט בְּאַרְבַּעַת שְׁפָטִים לְקוֹחִים לַמָּוֶת וְלַדֶּרֶג מָטִים
הַצִּילָה בִּזְכוּת שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים והשב

מִיחָדִים שִׁמְךָ בְּאֶרֶץ שְׁבִיָּם נַאֲקָתָם שִׁיעָה אֶל חַי וְקַיָּם סְלַח לְעַן עַם עוֹבְרֵי יָם
בִּזְכוּת מֹשֶׁה אַהֲרֹן וּמִרְיָם ושוב

עוד קבץ אותם

עַמְּךָ אֲשֶׁר לַעֲבוֹדָתְךָ הִטָּה שִׁכְמוֹ פְּרֹס מִיַּד צַר וּמִתְּרוּמוֹ [illegible] מִמְּקוֹמוֹ
בִּזְכוּת דָּוִד וּשְׁלֹמֹה והשב

קַצֵּץ עֲבוֹת רָשָׁע רְאֵה בְּלִחוּצוֹת אוֹם בָּךְ נוֹשָׁע שְׁלַח עֶזְרוֹ מִקֹּדֶשׁ וּפְרוּת וְיֵשַׁע
בִּזְכוּת אֱלִיהוּ וֶאֱלִישָׁע ושוב

תָּמִיד לָךְ אֲנַחְנוּ מוֹרִים וְעַל דַּלְתוֹתֶיךָ לְשַׁחֲרֵךְ שׁוֹקְדִים שִׁיעָה לְשַׁוְעַת עַם עָנִיִּים וּכְרוּדִים
בִּזְכוּת עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים וְכָל אַנְשֵׁי הַחֲסָדִים והשב

תחנה מיושב

אֵל תַּעַזְבֵנִי יְיָ אֱלֹהַי אַל תִּרְחַק מִמֶּנִּי חוּשָׁה לְעֶזְרָתִי יְיָ תְּשׁוּעָתִי ..

אֵל דָּמִי לְךָ רַב וְגוֹאֵל יַעֲקֹב בַּמֵּצַר וְעֵת צָרָה לְיִשְׂרָאֵל
בְּרִבּוֹת עִתִּים פְּרָא עֲשׂוֹת הוֹאֵל אַל תִּרְחַק וְאַל תִּשְׁקוֹט אֵל ..

לֵב עֲבָדֶיךָ שַׂמֵּחַ וְחִיל הַחֲזִיקֵם וְעַם לוֹקְחוּ וְאוֹיֵב כַּאֲפָס עֲשָׂקֵם
קַנֵּא קִנְאָתָם [illegible] וְהָשֵׁב שִׁבְעָתַיִם אֶל חֵיקָם ..

לדש

ז ג

יָמִין וּשְׂמֹאל צִפִּיתִי וְאֵין מַכִּיר — עוֹר עָלַיִךְ לֹא יַזְכִּיר
חֹרְפָתֵנוּ ———— עוֹר עָלַיִךְ לֹא יַזְכִּיר

הַעֲבֹד יִשְׂרָאֵל אִם יוֹרֵשׁ אֵין לוֹ
לְתוֹדוֹ וְהֶבֶל כֻּלָּה כֹּחוֹ וְחֵילוֹ
חֵילֵךְ יַעֲזוֹב עָלֵיךְ עוֹז מִתְאַזֵּר
לָכֵן שֹׁב אֵלֶיךָ וְעִדֶּיךָ חוּזֵּר
זְרוֹעַ שְׁמוֹ בְּשֵׁר הִרְבּוּ כָּבוֹד
וּבְכָל זֹאת חִטְּבוּךָ וְדָאֲמִירוּךָ לְלָבוֹד
קוּמָה עֶזְרָתָה לְגוֹי לְקַחַת בְּבִסּוֹת
נִדַּח הַסֵּתֶר נוֹדֵד חוֹפֵף לְכִסּוֹת

עוֹרֵר מִתְאַבֵּד וּמִתְגַּבֵּר עִמָּךְ לְהַעֲבִיד
חַרְבְּךָ רְוֵה וְחִיצֶיךָ מְרַוֶּה תַּשְׁכִּיד
לְבַז הָיָה וְשוֹדְדִים בָּאוּ לוֹ
נִרְדַּף יֻגַּע וְלֹא הוּנַח לוֹ
תְּהוֹם רַבָּה מַדְרֵיךְ וְלֵיל גּוֹזֵר
כִּי יָתוֹם אַתָּה הָיִיתָ עוֹזֵר
וּבוֹטְחֶיךָ חַי וְקַיָּם נִתְּנוּ לְמַאֲבוֹד
יְיָ צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד
זְרוּ וְנָפוּץ וְנֵס בְּצֵלֶךְ לַחֲסוֹת
קוּם כִּי עָלֶיךָ הַדָּבָר לַעֲשׂוֹת

רשעים

אל תזבני

אורת לר׳ יצחק

יומם עֵינֵינוּ תְּלוּיוֹת — צוּפוֹת רַב עֲלִילִיוֹת
חַסְדְּךָ בּוֹחֵן כְּלָיוֹת — קְרַב בְּנֵי גְלִיוֹת
חוֹב שְׁטָרֵי פְּלִילִיוֹת — זְרֵה נֵדֶר שְׁלוּלִיוֹת

קָרָאתִי שִׁמְךָ יְיָ מִבּוֹר תַּחְתִּיוֹת

אֲזֵלוּ מַיִם מִנִּי יָם — עוֹד יִשּׁוּבוּן לְקַוִּים — בְּנֵי בְאֶרֶץ שְׁבִיִּים — לֹא שָׁבוּ לְמַאוִּיִּים
גַּם נִצְלוּ אֶת עָרִים — אֲדֹבֵל וּמִבְשָׂם וּנְבָיוֹת — קָרָאתִי

דְּרוֹשָׁה אֶרֶץ הַנִּשְׁמָה — תַּעֲבֹד וְנֵסֶב שְׁמָה — דָּגְנוּ בְּגְרוּלָה אַשְׁמָה — לֹא שָׁכְנוּ עִיר יְיָ שָׁמָה
וְחֻמַּת עָשׁוּ אֶת אֲשִׁימָה — נָעֲרוּ כְּגוּרֵי אֲרָיוֹת — קָרָאתִי

זֶה הָעֵץ יֵשׁ תִּקְוָה — אִם יִכָּרֵת עוֹד הַשָּׁוָה — חֲלָפָה כֹּאתִי נָאוָה — וְלֹא שָׁוָה עוֹד תַּאֲוָה
טַרְדוּנִי בְּנוֹת עֲלוָה — אַרְמוֹת צַרְנִיוֹת — קָרָאתִי

יְשִׁמוֹן נִכְחֲדוֹת עָרִים — עוֹד יָשְׁבוּ בְּשַׁעֲרִים — כְּלוּלָה אַהֲבַת נְעוּרִים — לֹא שָׁבָה קִרְיַת יְעָרִים
לְתוֹכָה יִרְקְדוּ שְׁעִירִים — אַךְ שָׁם נִקְבְּצוּ דַיּוֹת — קָרָאתִי

מְעוֹת יָם יָחְשׁוּ גַלִּים — וְקוֹל הַטּוֹן בַּת גַּלִּים — נָחֲנוּ הוֹלְכִים וְדַלִּים — לֹא חָדְלוּ לְגַלִּים
סָבְבוּנוּ רוֹדְפִים קַלִּים — בְּיָדָם חֶרֶב פִּיפִיּוֹת — קָרָאתִי

עָלוּ שֹׁכְנֵי הָרָעִים — עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרוֹעִים — פָּרְצוּ עַמְּדוּ זְרוֹעִים — קָרַשׁ לִבִּי קְרָעִים
צְווּחַת אָחִים וְרֵעִים — תִּקְרָא בְּרֹאשׁ הוֹמִיּוֹת — קָרָאתִי

קִנְאָה לְצִיּוֹן קָנָא — וְלַגּוֹלָה אֲשֶׁר בְּכֻלָּנָה — נָגִיד בְּעַמְּךָ מִנָּה — מִמַּטֵּה בֶן יְפוּנֶה
רֶגֶשׁ אַשְׁפָּה תָּרוּנָה — עַל ———— מלאב וְעַל קְרִיוֹת — קָרָאתִי

שִׁבוֹת עַמְּךָ הַנּוֹתֶרֶת — תִּגְלֶה שָׁלוֹם עַתֶּרֶת — בֵּית קָדְשׁ וְתִפְאֶרֶת — תָּקִים עַמּוּד וְכוֹתֶרֶת
וּמִזְבַּח עֹלָה וְקִטֹּרֶת — קְעָדוֹת כַּפּוֹת מְנוֹרוֹת

תהיינה

עיניך פקוחות ואזנך קשבת לרוננת דלתיך ברוח נעצבת ורצה
תעניתה כמנחה נערבת בחדש העשירי בעשרה בטבת

אתה מגיד אחרית מראשית — אפס מעדיר את אשר תעשית
בטרם המחל תעלה לו תשית — בזרם תשיל [illegible] תנשית
גלית לאזרח המשותר להיות — גלות ופדיום עתידות אחרוניות
דברת לו במראה דין ארבע מלכיות — דולקים עם זו בפריצי חיות
החלה לרדות עגלה משולשת — המיני פזרה בכל קצוי יבשת
ותדרוך גוי במדוכת מכתשת — ותאריך על גבי מענית המחרשת
זעכני תחלה ארי נודם הצר — זבולי החריב ויבאני במעצר
חטפני שני גוריו מצוק ומצר — חילי אפס וכחי נעצר
טירותי שמו שבועים עמר — טרודים הלכו אוכלי הבוסר
יזי ורגלי כבלו באוסר — יוקשתי בגלות וחוסר
כנפרק כעלי עגלה נותשת — כלתני המתני עז המשולשת
לפעמי פרשה מכבר ורשת — לנגדי ידה ירתה תותח וחצי קשת
מדי ופרס נקוו נקוו יחד — מלכים שלשה מדם עמדו בפחד
נבשכה מלכותם שלשים וארבעה כאחד — נותתי בידם ונכחדתי בבחד
סונף מיט העז ודנה איל משולש — עמני כדובן בכו מתבן מפולש
ענה וצימת כל אדיר וחלש — ערום הציגני ככלי ריק מפולש
פשחני ודשקני ראש פתן אכור — נרע בי פרעות וגזירות נגר
צונחתי שלשים ומאה מפורד ומפחד — צמות וכתות וכרות ומיחר
קרן איל מנקצץ שרק קול התור — קרקר והחריב בית המעתור
רעשו הסיפים בהבותו הכפתור — רמסוני ונותרתי באין מחסה ומסתור
שיכלני ופלחני זה כמה זמנים — שלמו אלף ומאתים ועוד שנים
תלאות סבלנו גם כמה יונים — תמור קדושת שמך שוכן מעונים
יה שור נא. כי כל זאת אזל — וכאשר גזרת כן עליו נזל
סוב נא ברחמים על גיזל הנגזל — פשוח האבר וכרות הזלזל
ביאת הרעה כנוחצה ותשקוד — רצוצי עייך כן תחיש לפקוד
בזוי ארנון ירימו קדקוד — ירבך יוסקו בשלהבת היקוד
ידשו ויבינו אהלי שוא ותיכן — צפצוף יצפצפו דבר יי אשר נאכן
חוצב לכל מפעל תכלית קץ וזמן — קדושתך אז יתנו נצע הנשמן

תהיינה עיניך פקוחות

[illegible]

ויחל

משה את פני יי אלהיו ויאמר למה יי יחרה אפך בעמך אשר הוצאת מארץ
מצרים בכח גדול וביד חזקה למה יאמרו מצרים לאמר ברעה הוציאם להרג
אותם בהרים ולכלותם מעל פני האדמה שוב מחרון אפך והנחם על הרעה לעמך זכור ל
לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך אשר נשבעת להם בך ותדבר אלהם ארבה את זרעכם
ככוכבי השמים וכל הארץ הזאת אשר אמרתי אתן לזרעכם ונחלו לעולם וינחם יי על הר
הרעה אשר דבר לעשות לעמו : ומתלגין עד פסל לך ויאמר יי אל משה פסל
לך שני לחת אבנים כראשונים וכתבתי על הלחת את הדברים אשר היו על הלחת הראשנים
אשר שברת : והיה נכון לבקר ועלית בבקר אל הר סיני ונצבת לי שם על ראש ההר ואיש
לא יעלה עמך וגם איש אל יראה בכל ההר גם הצאן והבקר אל ירעו אל מול ההר ההוא :
ויפסל שני לחת אבנים כראשנים וישכם משה בבקר ויעל אל הר סיני כאשר צוה יי אתו ו
ויקח בידו שני לחת אבנים : וירד יי בענן ויתיצב עמו שם ויקרא בשם יי ויעבור יי על פניו
ויקרא יי יי אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת נצר חסד לאלפים נשא עון ופשע
וחטאה ונקה לא ינקה פקד עון אבות על בנים ועל בני בנים על שלשים ועל רבעים :
וימהר משה ויקד ארצה וישתחו : ויאמר אם נא מצאתי חן בעיניך יי יחך נא יי בקרבנו כי
עם קשה ערף הוא וסלחת לעונו ולחטאתנו ונחלתנו : ויאמר הנה אנכי כרת ברית נגד כל
עמך אעשה נפלאות אשר לא נבראו בכל הארץ ובכל הגוים וראה כל העם אשר אתה
בקרבו את מעשה יי כי נורא הוא אשר אני עשה עמך

ותמר קדיש עד לגילא ומחזירין ספר תורה לארון ומסלקין תפילתן וכתפילת המכהה מנעלה כ
בטבת. ותמר קדיש וכל לגון וכו ותמר קדיש עד לגילא ומוציאין ספר תורה וקורין ויחל כמו שנ
שנמצא באחריתו והפליטי הנה המפטיר כמפטיר דיומא. וזו היא

דרשן

יי בהמצאו קראהו בהיותו קרוב : יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו
וישב אל יי וירחמהו ואל אלהינו כי ירבה לסלוח : כי לא מחשבותי מח
מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי נאם יי : כי גבהו שמים מארץ כן גבהו דרכי מדרכיכם ומ
ומחשבותי מחשבותיכם : כי כאשר ירד הגשם והשלג מן השמים ושמה לא ישוב כי אם
הרוה את הארץ והולידה והצמיחה ונתן זרע לזרע ולחם לאכל : כן יהיה דברי אשר יצא
מפי לא ישוב אלי ריקם כי אם עשה את אשר חפצתי והצליח אשר שלחתיו : כי בשמחה
תצאו ובשלום תובלון ההרים והגבעות יפצחו לפניכם רנה וכל עצי השדה יכרעו כף תחת
הנעצוץ יעלה ברוש ותחת הסרפד יעלה הדס והיה ליי לשם לאות עולם לא יכרת :

כה אמר יי שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבא וצדקתי להגלות :
אשרי אנוש יעשה זאת ובן אדם יחזיק בה שומר שבת מחללו ושומר ידו מעשות כל רע :
ואל יאמר בן הנכר הנלוה אל יי לאמר הבדיל יבדלני יי מעל עמו ואל יאמר הסריס הן אני
עץ יבש : כי כה אמר יי לסריסים אשר ישמרו את שבתותי ובחרו באשר חפצתי

וּמַחֲזִיקִים בִּבְרִיתִי: וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחֹמֹתַי יָד וָשֵׁם טוֹב מִבָּנִים וּמִבָּנוֹת שֵׁם עוֹלָם אֶתֶּן לוֹ
אֲשֶׁר לֹא יִכָּרֵת: וּבְנֵי הַנֵּכָר הַנִּלְוִים עַל יְיָ לְשָׁרְתוֹ וּלְאַהֲבָה אֶת שֵׁם יְיָ לִהְיוֹת לוֹ
לַעֲבָדִים כָּל שֹׁמֵר שַׁבָּת מִחַלְּלוֹ וּמַחֲזִיקִים בִּבְרִיתִי וַהֲבִיאוֹתִים אֶל הַר קָדְשִׁי וְשִׂמַּחְתִּים בְּבֵית
תְּפִלָּתִי עֹלֹתֵיהֶם וְזִבְחֵיהֶם לְרָצוֹן עַל מִזְבְּחִי כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה יִקָּרֵא לְכָל הָעַמִּים: נְאֻם
יְיָ אֱלֹהִים מְקַבֵּץ נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד אֲקַבֵּץ עָלָיו לְנִקְבָּצָיו:

ואומר גואלינו וכו׳ ומסלימין תפילת המנחה כסדר החול כו׳

סדר עניין ארבעה פרשיות

לעולם קורין פרשת מקלים בשבת מלפני רגל אחד לא בשבת מקבע בו ביום רגל אחד המסוך לנסן
ופרשת זכור בשבת מלפני פוריס ופרשת פרה פעמים קורין אותה בשבת ראשונה של אחר פוריס ופעמים בשבת
שניה של אחר פוריס ופרשת החדש קורין אותה בשבת מלפני רגל אחד ניסן לא בשבת מקבע בו ביום רגל אחד
ניסן וזה סדר קריאתן והפסקתן ומסורת בידן לעולם לא יבא רגל אחד המסוך לנסן
אלא בזכרו׳ ומיתני הפסקת זנו בו דר׳ ובא והא לך פירוש שיהא כיצד חל רגל אחד המסוך לנסן להיות בשבת
קורין פרשת מקלים בו ביום ולשבת שניה אחר קורין זכור ופוריס יהיה נקבע בשבוע שלאחרית יום ג׳ ול
ולאחר שבת שלישית שהוא טו׳ באחר הפסיקין ולשבת רביעית שהוא כב׳ באחר קורין פרשת פרה ולשבת חמישית ש
שהוא כט׳ באחר קורין פרשת החדש ורגל אחד ניסן יהיה נקבע לאחר יום ו׳ וסימן להפסקה זנו׳ חל רגל
אחד אחר המסוך לנסן ביום כ׳ מקדימין וקורין פרשת מקלים מלפני ולשבת שניה שהוא ג׳ באחר הפס
הפסיקין ולשבת שלישית שהוא יג׳ באחר קורין פרשת זכור ופוריס יהיה נקבע לאחר יום ו׳ ולשבת רביעית שהוא
כ׳ באחר קורין פרשת פרה ולשבת חמישית שהוא כז׳ באחר קורין פרשת החדש ורגל אחד ניסן יהיה נקבע לשבוע
הבא יום ג׳ וסימן להפסקה כו׳ חל רגל אחד אחר המסוך לנסן ביום ד׳ מקדימין וקורין פרשת מקלים בשבת ש
מלפנה ולשבת שניה שהוא ד׳ באחר הפסיקין ולשבת שלישית שהוא יז׳ באחר קורין זכור ופוריס יהיה נקבע לשבוע
הבא יום ג׳ ולשבת רביעית שהוא יח באחר קורין פרשת פרה ולשבת חמישית שהוא כה׳ באחר קורין פרשת החדש ורגל
אחד ניסן יהיה נקבע לשבוע הבא יום ה׳ וסימן להפסקה דד׳ חל רגל אחד אחר המסוך לנסן יום ג׳
מקדימין וקורין פרשת מקלים בשבת מלפנה ולאחר שבת שניה שהוא כ׳ באחר הפסיקין ולשבת שלישית שהוא ט כ
באחר קורין פרשת זכור ופוריס יהיה נקבע לשבוע הבא יום ד׳ ולשבת רביעית שהוא יז׳ באחר הפסיקין פעם ש
שניה ולשבת חמישית שהוא כג באחר קורין פרשת פרה ולשבת שמיני קורין פרשת החדש ובו ביום יהיה נקבע רגל
אחד ניסן וסימן להפסקה ובא׳ ויש נוהגין לפרשיות הללו ולהפסקות שלהם סימן אחר בד׳ כהלכה
ושבת בכתיב ערב שבת בכנסות וזה פירושן בד׳ כהלכה שאם חל רגל אחד המסוך לנסן ביום ב׳ או ביום ד׳
מקדימין וקורין פרשת מקלים בשבת מלפני רגל אחד ומפסיקין לשבת הבאה אחרינ וזה שאינו רגל אחד
אחר שחל להיות בשבת קורין בפרשת מקלים חל להיות בתוך השבת מקדימין וקורין פרשת מקלים לשבת שעברה
ומפסיקין לשבת אחרית בשבת בכתיב שאם חל רגל אחד בשבת קורין בו ביום בפרשת מקלים לפי שאינו בא
באחר באחר מקדימין על המקלים ועל הכלאים ומהו מקדימין מכריזין לפי שמחלין הלבנה המועד קוד
קודש למועד שלאיש יום ובראש חדש צריכין להבא קרבן מוספין חדשה לפיכך מקדימין להכרין על המקלים מ
מרגל אחד אחר ומן המקלים הללו היו לוקחין מהן קרבנותיהן של שבור מתבאת לומר בשחל רגל אחד אחר להיות
בשבת קורין בו ביום פרשת מקלים שהוא יום הכרזה ולשבת הבאה שהוא יום ח׳ באחר קורין פרשת זכור לפי
שאנו מכריזין לשקדים זכרה לעשות הכתיב והימים האלה נזכרים ונעשים נזכרים תחילה שאנו מקדימין וקורין ש
פרשת זכור ואחר כך נעשים לקבוע פוריס בשבת הבאה לאחר פרשת זכור ופוריס יהיה נקבע יום ו׳ שהוא
יד באחר ולאחר שהוא יום טו׳ באחר הפסיקין כמנהגת שהפסקה בכתיב של פרשיות מקלים וזכור לפנים
פרה והחדש לאחריה ערב שבת בכנסות שאם חל רגל בערב שבת הפסקין שתי הפסקות אחת
בין מקלים לזכור ואחת בין זכור לפרה וסימן שלהם ארבע מסות שתתי להפסיק ולשתות ביניהן בין ראשון
לשני ובין השני לשלישי חבל בין שלישי לרביעי אסור להפסיק ולשתות שמא ישתכר וימנע מקריאת ההלל כשהיא
דתנו בין הכנסות שלנו אם רצה לשתות ישתה בין שלישי לרביעי לא ישתה כמנהגת אומר שדר ארבע פרשיות לומה

שקלים לפי מבלחד בלדי הת תכריזין על משקלים בכל ערי ישראל להביאם לירושלם לקנות בהן תמידין לצורך כל
שנה ׳ והת מריכין להקריב בראש חדש ניסן קרבן הבא מתרומה חדשה ׳ לפיכך מקדימין וקורין פרשת שקלים ׳ ואחר
כך קורין זכור כדי להקדים בתורענות עמלק זכירה לעשיה ׳ ואחר כך קורין פרשת פרה ופרשת החדש ׳ ובדין הוא
שתקדים פרשת החדש לפרשת פרה לפי שבלחד בניסן הוקם המשכן ׳ שני לו נשרפה הפרה ׳ ולתה הקדימוה לפי שהיא
טהרתן של ישראל ׳ לפי שטמא מת אין שוחטין עלת את הפסח עד שיתחטא בהזאה של אפר הפרה ויטהר פסח בטהרה ׳
וזה סדר הפרשיות והפטרותיהן ׳ פרשת שקלים קורין כי תשא ׳ ומפטירין בחלכים בן שבע
שנים יהואש בתלבן ׳ פרשת זכור קורין זכור את אשר עשה לך עמלק בסוף כי תצא ׳ ומפטירין בשמואל
פקדתי את אשר עשה עמלק : פרשת פרה קורין זאת חקת התורה ויקחו אליך פרה אדומה ׳ ומפטירין ביחזקאל
בן חדש בית יעקאל יעשב ס ׳ פרשת החדש קורין החדש הזה לכם בפרשת בא אל פרעה ׳ ומפטירין ביחזקאל
כה אמר ה׳ בראשון באחד לחדש ״

ראש חדש אדר שחל להיות בשבת

מוציאין שלש תורות וקורין שם בסדר הזה ושביעי קורא בראש חדש ׳ ומפטיר קורא בפרשת שקלים ׳ ואין מפסיקין
בקריאה בנתים עד שיקרא המפטיר בתורה תחלה ומפטיר בנביא בשקלים ׳ וכן ראש ניסן שחל להיות בשבת מוציאין
שלש תורות וקורין שם בסדר של יום ושביעי קורא בראש חדש ׳ ומפטיר קורא בפרשת החדש : ואין מפסיקין בקהיל
בנתים עד שיקרא המפטיר בתורה תחלה ומפטיר בנביא בהחדש : ויש נוהגין בראש חדש אדר וראש חדש ניסן
שחל להיות בשבת לקרות חמשה בסדר של יום ׳ והשני קורא בראש חדש והשביעי קורא בפרשת שקלים אם החדש
ומפסיקין בקדיש ואחר כך ענמד המפטיר וקורא בתורה וחוזר על קריאתו של אחרון כדרך שאר השבתות בענין
שהוא קורא בתורה בראיתו ענין המפטיר : וכן בזכור ופרה קורין שם בסדרו של יום ושביעי קורא בזכור אם בפרה
והמפטיר הוא על קריאתו של שביעי בשאר השבתות ׳ וכן בקריאת שקלים והחדש שלא חל
בהן ראש חדש ביום קריאתן קורין שם בסדרו של יום ׳ והשביעי
קורא בשקלים אם בהחדש פרשתו של יום ׳ ומפסיקין
בקדיש ואחר כך ענמד המפטיר וקורא
בתורה וחוזר על קריאתו של א
אחרון כדרך שאר השבתות וזה המנהג העקר והנכון ונהגו לשנות בשנה בשבתות הללו ׳
בשבת שקלים מוכין משבת שקלים ׳ בשבת זכור קורין משבת מגילה בשבת פרה
מוכין משבת פרה בשבת החדש מוכין משבת פסחים

עניין ארבע פרשיות

יוצר לפרשת שקלים

אל דמתנשא לכל לראש בחר בדלת ראש בבכורה בתאנה בראש
ביטה אותה דרוש מכל אום לפרוש לנשאה על כל ראש
גועלך תשית למגוד ראש והיא תרום ראש לכסא כבוד מראש
כבודי ומרים ראשי עתה יעבור בראשי וידרשי ויבקשי קדוש ״
דבר בזה ספר וקיים באמרי שפר למשולי אפר
היותם נותנים כופר בלי דופי וחפר בעד עונם לכפר
וצדק שם לכתוב בספר בזכרון דספר למנותם עם נם אנכי עפר ואפר
זה אלי נם לאבי חוזה ודראדו כמין משבע אש במחזה ונם הכל יתנו כזה

חַסְדָּם יוֹכִיחַ בְּזֶה וְאֶחָד מִדָּם אַל יִתְבַּזֶּה וְצוֹרְרָם עָרֵזֶה
טוֹבוֹת יוּטַבוּ עָלֵי זֶה וּשְׁכִינָה יִזְכּוּ לַחֲזוֹת וְגוֹי זֶה לְגוֹיִם רַבִּים יִהְיֶה:
יָחִיד שׁוֹכֵן רוּמָה הִתְנָה בְּתוֹרָה תְּמִימָה לִיוֹנָה שֶׁהִיא תַמָּה
כָּל הָעוֹבֵר בְּמָה יִשְׁקְלוּ שֶׁקֶל בְּלִי מְדוּמָה מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל תְּרוּמָה
לְטוּבָתָם בְּלִי לְעֵלְמָה וְתִהְיֶה לָדָם כְּרוּמָה תּוּלָה אֶרֶץ עַל בְּלִימָה:
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה יִתְנְדְּבוּ בְּחִנָּנָה פְּנֵי שׁוֹכֵן מְעוֹנָה
נְשִׂיאִים וְדַיָּנִים בְּמִשְׁעָנָה כֻּלָּם יוּשְׁוּ בְּנִתִּינָה בְּלִי עוֹד לְהִתְמַתֵּנָה
סֶלָה יִסְכֹּת תְּחִנָּה בְּבֹל עֵת וּבְכָל עוֹנָה וַיִּתְקַיְּמוּ בְּרִנָּנָה:
עַל נַפְשׁוֹתֵיכֶם יְכַפֵּרוּ וְחַטֹּאתֵיכֶם יוּפָרוּ וּבְחֵלֶק טוֹב יִזָּכְרוּ
פֹּאֲרָם הַכֹּל יְסַפֵּרוּ וְשֵׁבֶט יִתְּנוּ וְיִגְמֹרוּ וְהוֹדִיָּה לְצוּר יִשְׁרֵרוּ
צוֹרְרֵיהֶם יוּמְעָטוּ וְיוּסָרוּ וְעַל צוֹאָרָם יוּגְבָּרוּ וּבְשׂוֹבַע שְׂמָחוֹת יְחוּבָּרוּ:
קָהָל לְהִתְחַזֵּק בְּתַעֲוָדָה בְּלִי עוֹד לְמַעֲדָה בְּדִקְרִיבָם זֶה לַעֲבוֹדָה
רַם עִמָּם יִתְוַעֲדָה בְּאַהֲבָה וּבְרַחֲמִידָה בִּישִׁיבָה וּבַעֲמִידָה
שֵׁם בְּחַיִּים יִתְמִידָה בְּכָל כְּלוּל חֶמְדָה לְזֶר כְּלִי לַעֲבוֹדָה
תָּמִיד תִּהְיֶה לְזִכָּרוֹן לְחִבְצֶלֶת הַשָּׁרוֹן לְכִפּוּר וּתְרוּז
לִפְנֵי מָרוֹם וְקָדוֹשׁ הַמֵּאִיר לָאָרֶץ

ואמר הרב בר מנחם ואומרים היום כפר השבתות ובימין תפילתן ומוציאין ספר תורה
ונקרין בספר היום ואחר כך מוציאין ספר תורה אחר ונקרא בו המפטיר פרשת פקודי בפרשת
כי תשא וזו היא

וידבר

יי אל משה לאמר: כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם ונתנו
איש כפר נפשו ליי בפקד אתם ולא יהיה בהם נגף בפקד אותם:
זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל בשקל הקדש עשרים גרה השקל מחצית ה
השקל תרומה ליי: כל העובר על הפקודים מבן עשרים שנה ומעלה יתן תרומת יי:
העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט מחצית השקל לתת את תרומת יי לכפר על נפשותיכם
ולקחת את כסף הכפרים מאת בני ישראל ונתת אתו על עבודת אהל מועד והיה לבני ישראל
לזכרון לפני יי לכפר על נפשותיכם:

ומפטיר בנביא במלכים בן שבע שנים

בן שבע

שנים יהואש במלכו: בשנת שבע ליהוא מלך יהואש וארבעים
שנה מלך בירושלים ושם אמו צביה מבאר שבע: ויעש יהואש
הישר בעיני יי כל ימיו אשר הורהו יהויידע הכהן: רק הבמות לא סרו עוד העם מזבחים
ומקטרים בבמות: ויאמר יהואש אל הכהנים כל כסף הקדשים אשר יובא בית יי כסף עבר
איש כסף נפשות ערכו כל כסף אשר יעלה על לב איש להביא בית יי יקחו להם הכהנים
איש מאת מכרו והם יחזקו את בדק הבית לכל אשר ימצא שם בדק

ויהי בשנת עשרים ושלש שנה למלך יהואש לא חזקו הכהנים את בדק הבית ויקרא המלך
יהואש ליהוידע הכהן ולכהנים ויאמר אלהם מדוע אינכם מחזקים את בדק הבית ועתה אל
תקחו כסף מאת מכריכם כי לבדק הבית תתנהו ויאתו הכהנים לבלתי קחת כסף מאת העם
ולבלתי חזק את בדק הבית ויקח יהוידע הכהן ארון אחד ויקב חור בדלתו ויתן אתו אצל ה
המזבח מימין בבוא איש בית יי ונתנו שמה הכהנים שמרי הסף את כל הכסף המובא בית
יי ויהי כראותם כי רב הכסף בארון ויעל ספר המלך והכהן הגדול ויצרו וימנו את הכסף
הנמצא בית יי ונתנו את הכסף המתוכן על ידי עשי המלאכה המפוקדים בית יי ויוציאוהו
לחרשי העץ ולבנים העשים בית יי ולגדרים ולחצבי האבן ולקנות עצים ואבני מחצב מ
לחזק את בדק בית יי ולכל אשר יצא על הבית לחזקה אך לא יעשה בית יי ספות כסף
מזמרות מזרקות חצצרות כל כלי זהב וכלי כסף מן הכסף המובא בית יי כי לעשי המלאכה
יתנהו וחזקו בו את בית יי ולא יחשבו את האנשים אשר יתנו את הכסף על ידם לתת ל
לעשי המלאכה כי באמונה הם עשים כסף אשם וכסף חטאות לא יובא בית יי לכהנים יהיו

גיאלנו וכו

ומחזירין ספר תורה לארון ומסלימין תפלתן כשאר הסכתות

יוצר לפרשת זכור

זכור

את אשר עשה ויהיה לבו ולמשיסה וגזעו יעקר בבעיסה
ביטה וחטאו אל תשא כי קדלך עיסה בכל צרה ודריסה
גם בך לא חסה ובעזות הדליל עמיסה בתוך אבן מעמסה
אתה זוכר נשכחים זכור אום לך משבחים וקדושה לפניך מנצחים קדוש
זכור דבורו עתק בכל ערך לחטוקי ירך לדרורי מפרך
הקדמם ויצא לדרך לזנב כל ברך לדוש בגאות ולדדרך
וכבודך צץ מדרך בכל רוחב ואורך עמך בטובה לדארך
זכור זמורה שהשליך למעלה ואהוביך אץ לחלחלה עשותם כמעי מפלה
חזק לשיתם כלה ותקומתם לדפילה בהכנעה ובהשפלה
טוב שומע תפלה הפלתו בבהלה ועוד אחריתו לקלקלה
זכור יהיר ורשע כי למאד פשע והציק בן משועשע
כבד בחט וברשע ואזניו הכביד ועיניו השע ולירא אתך לא שע
למענך צדיק ומושיע חשתה לנושעים ישע נושא עון ועובר על פשע
זכור מלולו למולך ונאם בפעלך בבחורי קהלך
נא זכור יום זבולך ישלם לו משלך גמול רע מחילך
סעדהו בקצף גדלך וכל פה יהללך על פלא מפעלך
זכור עמך ועדתך אשר דם אהבתך ומקרים לישועתך

פְּנֵה נָא בְּתַהֲלָתֶךָ וְרַחֵם עַל שַׁרְתֶּךָ הוֹגִי בְּשַׁעֲשׁוּעַ דַּרְכֶּךָ
צַהֲלֹם בְּנָאוֹתֶךָ וְתִשְׁעַם בְּקִרְיָתֶךָ וְשִׂים תְּצַמְּתָם שְׁכִינָתֶךָ ··
זְכוֹר קְרִית חֲנָה וְעָפָר מִי מְנָה הַמְפוֹחֶדֶת בְּכָל פְּנָה
רוֹמְמָה וְחוֹנְנָה כִּי בָאָה עוֹנָה וְעֵת לְחָנְנָה
שַׁבַּח [illegible] עָרוֹת מְעוּטָה מִכָּל צַר וּמִכָּל פְּנָה וְהַמְלוּכוֹת לְכַעֲלֵיהָ שׁוּבֵב נָא
תִּזְכּוֹר עַתָּה בְּרַחֲמִים וְתוֹפִיעַ מִמְּרוֹמִים וְתוֹשִׁיעַ מְעוּטֵי עַמִּים קָרוּשׁ ··

הבאיר לארץ

ולומר החזן ברכו כנוסח ולומר היחיד כסדר הסבתות ונוטלין הכלתן
ומגיהין ספר תורה וקורין בסדר הזוס ואחר כך מגיהין ספר תורה
ל"ו. וקורין בו המפטיר פרשת זכור בפרשתא תנא
וזו היא

זכור

את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים: אשר קרך בדרך
ויזנב בך כל הנחשלים אחריך ואתה עיף ויגע ולא ירא אלהים: והיה בה
בהניח יי אלהיך לך מכל איביך מסביב בארץ אשר יי אלהיך נתן לך נחלה לרשתה תמחה
את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח:

ומפטיר בנביא בשמואל פרקיב

ואמר

שמואל אל שאול אתי שלח יי למשחך למלך על עמו ישראל ועתה
שמע לקול דברי יי: כה אמר יי צבאות פקדתי את אשר
עשה עמלק לישראל אשר שם לו בדרך בעלתו ממצרים: עתה לך והכית את עמלק והח
ורמתם את כל אשר לו ולא תחמול עליו והמתה מאיש ועד אשה מעולל ועד יונק משור
ועד שה מגמל ועד חמור: וישמע שאול את העם ויפקדם בטלאים מאתים אלף רגלי ועש
ועשרת אלפים את איש יהודה: ויבא שאול עד עיר עמלק וירב בנחל: ויאמר שאול אל
הקיני לכו סורו רדו מתוך עמלקי פן אספך עמו ואתה עשית חסד עם כל בני ישראל
בעלותם ממצרים ויסר הקיני מתוך עמלק: ויך שאול את עמלק מחוילה באכה שור אשר על
פני מצרים: ויתפש את אגג מלך עמלק חי ואת כל העם החרים לפי חרב: ויחמל שאול ו
העם על אגג ועל מיטב הצאן והבקר והמשנים ועל הכרים ועל כל הטוב ולא אבו החרימם
וכל המלאכה נמבזה ונמס אתה החרימו והי דבר יי אל שמואל לאמר:
נחמתי כי המלכתי את שאול למלך כי שב מאחרי ואת דברי לא הקים ויחר לשמואל וזעק
אל יי כל הלילה: וישכם שמואל לקראת שאול בבקר ויגד לשמואל לאמר בא שאול הכר
הכרמלה והנה מציב לו יד ויסב ויעבור וירד הגלגל: ויבא שמואל אל שאול ויאמר לו ש
שאול ברוך אתה ליי הקימתי את דבר יי: ויאמר שמואל ומה קול הצאן הזה באזני וקול
הבקר אשר אנכי שומע: ויאמר שאול מעמלקי הביאום אשר חמל העם על מיטב הצאן וה

והבקר למען זבוח ליי אלהיך ואת היותר החרמנו׃ ויאמר שמואל אל
שאול הרף ואגידה לך את אשר דבר יי אלי הלילה ויאמר לו דבר ויאמר
שמואל הלא אם קטן אתה בעיניך ראש שבטי ישראל אתה וימשחך יי למלך על ישראל
׃ וישלחך יי בדרך ויאמר לך והחרמתה את החטאים את עמלק ונלחמת בו עד כלתם
אתם׃ ולמה לא שמעת בקול יי ותעט אל השלל ותעש הרע בעיני יי׃ ויאמר
שאול אל שמואל אשר שמעתי בקול יי ואלך בדרך אשר שלחני יי ואביא את אגג מלך ע
עמלק ואת עמלק החרמתי׃ ויקח העם מהשלל צאן ובקר ראשית החרם לזבח ליי אלהיך
בגלגל׃ ויאמר שמואל החפץ ליי בעלות וזבחים כשמוע בקול
יי הנה שמע מזבח טוב להקשיב מחלב אילים׃ כי חטאת קסם מרי ואון ותרפים הפצר יען
מאסת את דבר יי וימאסך ממלך ויאמר שאול אל שמואל חטאתי כי
עברתי את פי יי ואת דבריך כי יראתי את העם ואשמע בקולם׃ ועתה שא נא את חטאתי
ושוב עמי ואשתחוה ליי׃ ויאמר שמואל אל שאול לא אשוב עמך כי מאסת את דבר יי
וימאסך יי מהיות מלך על ישראל׃ ויסב שמואל ללכת ויחזק בכנף מעילו
ויקרע׃ ויאמר אליו שמואל קרע יי את ממלכות ישראל מעליך היום ונתנה לרעך הטוב
ממך׃ וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם׃ ויאמר חטאתי עתה כ
כבדני נא נגד זקני עמי ונגד ישראל ושוב עמי והשתחויתי ליי אלהיך׃ וישב שמואל אחרי
שאול וישתחו שאול ליי׃ ויאמר שמואל הגישו אלי את אגג מלך עמלק
וילך אליו אגג מעדנות ויאמר אגג אכן סר מר המות׃ ויאמר שמואל כאשר
שכלה נשים חרבך כן תשכל מנשים אמך וישסף שמואל את אגג לפני יי בגלגל׃ וילך
שמואל הרמתה ושאול עלה אל ביתו גבעת שאול׃

ואומר בוקליטו וכו׳ ומחזירין ספר תורה לארון ובומרין תפלתן כסדר עכתות

בשבת שלפני פורים אומרים הזמירות בנועם והיונר בסדר עכתות
ואחר שהתפללו בלחש מוציאין ספר תורה וקורין בסדר היום׃ ומפ
ומפטיר בנביא ולאחר שאומר המפטיר את ההפטרה אומר החזן מי
שברך כלו וקדש שיאמר אחרי אומרים אדון חסדך

מי כמוכה לשבת שלפני פורים לר׳ יהודה הלוי הצ״ל

אדון

הסרך בל יחדל
כי הית מעוז לדל
בימי חרפי מקדמוני
והיום אם גרשוני עוני
גבלני מאז טובות
גם אם יהו הגרות מרובות

אמתך לעיר מבצר עוז ומגדל
ומחסה לאביון בצר לו
בי דבר רוח יי
דודי לי ואני לו׃
גלויות לכליות וללבבות
אשרי כל חוסי לו׃

וְכֵי מִתְקוֹמְמִים אֵזֶה
דְּבַר אֱלֹהֵינוּ זֶה
הֵיוֹם אַבִּישָׁה חִידוֹת
נִפְלָא בָּם הַמֵּבִין צְפוּנֵי סוֹדוֹת
וַיְהִי בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ
נִשָּׂא וָרֹם עַל כָּל קָצִין וָרֹאשׁ
זְמַן בְּשֶׁנַת שָׁלֹשׁ לְמַלְכוּתוֹ
כִּי אֶבְנֵי נֵזֶר מִתְנוֹסְסוֹת עַל אַדְמָתוֹ
חָלַק לְכָל בְּנֵי שׁוּשָׁן נָתַן
בַּחֲצַר גִּנַּת בִּיתָן
טַעַם עֲשׂוֹת רְצוֹן כָּל אִישׁ וְיִצְרוֹ
וְלוֹת לְשׁוֹאֵל דֵּי מַחְסוֹרוֹ
יַחַד אוֹסְפוּ כָּל הַגְּדָרִשִׁים
וְלִמְשׁתֶּה הַגָּשִׁים כַּאֲגָשִׁים
כְּטוֹב לֵב הַמֶּלֶךְ בַּיָּיִן
וַתֹּאמֶן בְּדִבְרוֹ וְלֹאמֹר אֵין
לַקְרוֹבִים אֵלָיו הַיּוֹשְׁבִים עָלֵי כֵן
הוּא הָמָן לְפוּרְעָנוּת הוּכָן
מוּעֲצוֹתָיו כָּרַת נְתוּנוֹת
כִּי לוּלֵא אִגְּרוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת
נוֹעַץ לִקְרוֹא בְּכָל הַמְּדִינוֹת
וְהַגְּעָרָה אֲשֶׁר תִּיטַב בְּעֵינָיו
סִנְסֵן לֵאִיר הָאִיר וְזָרַח
טֶרֶם מַכָּה צִיץ רְפוּאָה פָּרַח
עַמּוֹ נֶאֱמָנָה הוֹרָסָה תַּמָּה
וּבְמוֹת אָבִיהָ וְאִמָּהּ
פָּגְשָׁה חֵן וְתֹלֶדֶת וְהֵלוֹם
וּמָרְדְּכַי צִוָּה לְכִי לְשָׁלוֹם
צָדַק לְבַטֵּחַ בְּמִמְשַׁלְתָּהּ
וְהַמֶּלֶךְ אֶהֱבָהּ וְיָרֵב תִּפְאַרְתָּהּ
קֶשֶׁב רַב קֶשֶׁב צְרוֹר הַמּוֹר
וְהַגַּם חוֹשְׁבִים עַל הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר
רָצָה הָאֶחָד לִשְׁמוֹר כְּפָלִים
וְהַשֵּׁנִי סַם בְּסֵפֶל הַמַּיִם

וְגַלֵּי אֲרִים כְּדִבַּר כָּל חוֹזֶה
קִוִּינוּ לוֹ
מֵאָז וּמִנֵּי קֶדֶם עֲתִידוֹת
יוֹצְרִי מִבְטָן לְעַבֵּד לוֹ
לַמֶּלֶךְ הוּקַם עַל כְּבָרוֹשׁ
וַיֵּיטֶב הַנִּיחַ לוֹ ..
לְהַרְאוֹת לְכָל עֲבָדָיו תְּכוּנָתוֹ
וְעַפְרוֹת זָהָב לוֹ :
וְהַקְּדִישׁ קְרוֹאָיו כְּחָתָן
אֶזֶה לְמוֹשֵׁב לוֹ
וְאֵין אוֹנֵס לְאִישׁ יֵין עֶבְרוֹ
אֲשֶׁר יַחְסַר לוֹ
גַּם וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה עָשְׂתָה מִשְׁתֶּה נָשִׁים
שִׁבְעַת יָמִים יִסְפְּרוּ לוֹ ..
אָמַר לְהָבִיא אֶת יֹפִי הָעַיִן
הָעֵזָה פָּנֶיהָ וַתֹּאמַר לוֹ ..
שָׁאֵל וַיַּעֲנֵהוּ כְּמִדְּכָן
לְבוֹ יָקֵר אֵין לוֹ
הָיוּ לְעַמִּי רְפוּאוֹת צְפוּנוֹת
פְּלֵטָה לֹא הָיְתָה לוֹ ..
לְהָבִיא כָּל יֹפִי תּוֹאַר לְפָנָיו
מָדוֹר יִמְדְּרֵנָה לוֹ :
יָשִׁישׁ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח
כִּי הִפְלָא יָפִיד לוֹ ..
הִיא אֶסְתֵּר בַּת דּוֹדוֹ בְּרֹאשׁ כַּחֲמָה
לְקַחָה מָרְדְּכַי לוֹ ..
וַתֵּלֶךְ אֶל בֵּית הַמֶּלֶךְ גְּזֵרַת יַהֲלוֹם
כִּי הוּא אֲדֹנָיִךְ וְהִשְׁתַּחֲוִי לוֹ ..
לֹא הִגִּידָה עַמָּהּ וּמֹלַדְתָּהּ
כִּי מִיָּד הָיְתָה לוֹ .
מַסְרִיסֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּבוּעִים לְשָׁמוֹר
הָבָה נִתְחַכְּמָה לוֹ ..
מִשְׁמַרְתּוֹ וּמִשְׁמֶרֶת חֲבִירוֹ שְׁתֵּי יָדַיִם
שָׁם שָׁם לוֹ ..

רחשה אסתר למלך בשנר
להגשא באחרית צבי עופר
סנהם נתלו על העץ
נשקה למלך סם המות רועץ
תשועתה זאת לדור אחרון
לתת לו מן המלך יתרון
אחר כל אלה הדברים
וינשאדו על כל השרים
נמנע מרדכי מסגוד לרשע
וזה הוסיף על חטאתו פשע
יום כרעו לו כל עבדי המלך
בקש להרחר ריב עם עם דל וחלך
יען תחבולות לשכים בעדו
לשלוח יד במרדכי לבדו
הרבה כסף וזהב לבלי חק
ויבא עצות למרחוק
ויפל פור וידו בגורל הדה
ולא ידעכי הוא עת לידה
דוב אורב יעצוהו רעיוניו
וגם הוא שיני אריה שיניו
הן עם אחור נזורו
רוח יזרעו וסופתה יקצורו
הכנתי כסף לבית גנזיך יעל
כל הברכים אשר לא כרעו לבעל
להביא אל גנזי המלך אוסף
ונפש אבה כל בית יוסף
ויאמר לו המלך יהי לך כגינך
והעם לעשות בו כטוב בעינך
יצא וסופרי המלך נקראו
ואל כל עם ועם רצים יצאו
הנה דברו נחוץ לאמר
בשלשה עשר באדר החל וגמור
קרע מרדכי בגדיו לפני אל
הבנים אין לישראל

בשם מרדכי ונכתב בספר
כי כול הדרים ישאו לו
כי נשמע לשונם בהועץ
אולי יפותה ונוכלה לו:
נכתבה על סגר הזכרון
כי פועל אדם ישלם לו:
אחשורוש את המן הדים
ותועפות הדרים לו
נין עמלק אשר מקדם פשע
לא יאבה יי סלוח לו:
ומרדכי בתומו הולך
עובר ומתעבר על ריב לא לו:
ויבן בעיניו בגאון חמדו
בז לדבר יחבל לו:
ויאמר בלבו זה עת לשחוק
לרשת משכנות לא לו
וירא כי באדר מת משה אבי התעדה
חבלי יולדה יבאו לו:
וישאל שאלה מאדוניו
ומתלעות לביא לו:
דתיהם שונות ודת המלך לא ישמרו
קמה אין לו:
לאבד זה הגוי הנגעל
וכל הפה אשר לא נשק לו
עשרת אלפים ככרי כסף
פעם אחת ולא אשנה לו:
חאת טבעתי על יד ימינך
ובא עד קצו ואין עזר לו:
ויכתבו כל אשר קראו
שדי הרכב אשר לו:
כרם חמד ביום אחד לזמור
לא אוסיף עוד עבור לו
ויצעק צעקה גדולה ומרה על גולת אריאל
אם יורש אין לו:

שָׁרוֹן שַׁרְשׁ כִּיאַר הַמּוֹנִי
וְיִשְׂרָאֵל לְבוּחִים הֲלֹא יָ״ן
נַעֲרוֹת אֶסְתֵּר הִגִּידוּהָ דָּבָר
וּמָרְדְּכַי בְּלִבּוּשׁ שַׁק עָבָר
בְּגָדִים שַׁלְּחָה לְהַלְבִּישׁוֹ
וַתִּשְׁלַח הַתַּךְ לְחָקְרוֹ וּלְדָרְשׁוֹ
רוּחוֹ הָרִיצָא אֲדִיו וְחָוָה
וְהַפְּתִשְׁגָן שָׁלַח וְאֶל אֶסְתֵּר צִוָּה
בְּתִשּׁוּבָה אֲבָרָה לְהָשִׁיבוֹ
לְבַד אֶם יוֹשִׁיט הַמֶּלֶךְ שַׁרְבִיט זְהָבוֹ
יַקִּיר בְּשָׁמְעוֹ דִּבְרֵי הַדַּסָּה
זַעַף יָ״ן אֶשָּׂא
שָׁלַח אֵלֶיהָ עוֹד אַל תְּרַמִּי
כִּי אֶת תֹּאבְדִי וְאוּלַי עַמִּי
מִמָּקוֹם אַחֵר יִשְׁלַח שְׁלוֹמוֹ
כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמָיו
וַתַּעֲנֵהוּ לְךָ כְנוּס חוֹכִי פְּדִיוֹם
וּבַקְּשׁוּ רַחֲמִים מֵאֵל אֵיוֹם
אֵל נִדְרַשׁ בְּכָל לֵב יִדְרְשֶׁנּוּ
וְיֹאבַר עוֹד זִכְרוֹ אֹזְכִּרֶנּוּ
לָבָשָׁה חֵן בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַתֵּלֶךְ
רִבֵּן בְּעֵינָיו כָּל אֲשֶׁר הוּא מוֹלֵךְ
הַיָּפָה בַּנָּשִׁים נִטַּע נַעֲמָן
וַתֹּאמֶר יָבֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן
לְמַחַר קְרָאתִם לְסוֹד נִכְמָס
וְהוּא בַּמְּלָכִים יִתְקַלֵּס
וַיָּבֹא אֶת אוֹהֲבָיו חֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ
וְגֶזֶרָה אָמְרָה לְעוֹמָתוֹ
יַעֲשׂוּהוּ עֲשׂוֹת עֵץ גָּבוֹהַּ חֲמִשִּׁים
וּלְדָבְרֵנוּ מִכָּל דָּרְשִׁים
אֵלֶּה עֵדֶר צֹאנוֹ בְּקָר
בְּסֵפֶר הַזִּכְרוֹנוֹת וְהָיָה בְקָר
בְּמָצְאוֹ דְּבַר מָרְדְּכַי מְפוֹרָשׁ
וַיֹּאמְרוּ כִּי לֹא פוֹרָשׁ

מִי נָתַן לְמִשִּׁיחָה יַעֲקֹב לְמוֹנִי
זוּ חָטָאנוּ לוֹ ·
שָׁמַעְנוּ צְעָקָה כִּישֵׁנִים בַּמִּדְבָּר
לֹא יָדַעְנוּ מַה הָיָה לוֹ ·
וְלֹא קִבֵּל מִמְּרִירוּת נַפְשׁוֹ
לְדַעַת מַה יַּעֲשֶׂה לוֹ ·
וּפָרַשׁ הַכֶּסֶף לְפָנָיו שִׁוָּה
לָבֹא אֶל הַמֶּלֶךְ לְהִתְחַנֵּן לוֹ ·
כִּי בֶן מָוֶת אֲשֶׁר לֹא יִקְרָא וְיָבֹא
בְּבֹא אִישׁ לְהִשְׁתַּחֲוֹת לוֹ ·
צָעַק אֲהָהּ כִּי אֵין מְנוּסָה
כִּי חָטָאתִי לוֹ ·
לְהַמְלִיט בֵּית הַמֶּלֶךְ מִכָּל לְאֻמִּי
אַחֲרֵי נִמְכַּר גְּאוּלָה תִּהְיֶה לוֹ ·
עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו
עַל כֵּן אוֹחִיל לוֹ ·
וְצוּמוּ עָלַי שְׁלֹשֶׁת יָמִים לַיְלָה וָיוֹם
וְאַל תִּתְּנוּ דֹּמִי לוֹ ·
נִכְמְרוּ רַחֲמָיו עַל עַם יִקְרָאנוּ
עַל כֵּן דָּמוּ מֵעֵי לוֹ ·
וַתִּיקַר מְאֹד בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ
וְאֵת כָּל אֲשֶׁר יֵשׁ לוֹ ·
מַה שְּׁאֵלָתֵךְ כִּי הַכֹּל מְזֻמָּן
אֶל הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לוֹ ·
וַיָּבֹא בַּיּוֹם הַהוּא נֶעֱלָס
וְרוּחֲנִים מִשְׂחָק לוֹ ·
וַיְסַפֵּר לָהֶם כְּבוֹדוֹ וּמִמְשַׁלְתּוֹ
הוּי הַמַּרְבֶּה לֹא לוֹ ·
לְתָלוֹת עָלָיו קֶרֶשׁ קְרֻשִׁים
דֶּרֶשׁ חֲכָם יִבְקַשׁ לוֹ ·
וַתֵּרֶד שְׁנַת הַמֶּלֶךְ עַד יְהִי חוּקָר
וְיוֹדֵעַ יָ״ן אֶת אֲשֶׁר לוֹ ·
מַה נַּעֲשָׂה יָקָר וּגְדוּלָה דָּרַשׁ
מַה יַּעֲשֶׂה לוֹ ·

גלה אזן המן בדברו
ויאמר רנקש במאמרו
דבר לעדותו בעדי מלכים
כמחשביו הולך חשכים
השיבו המלך כן דברת
כן משפטיך אתה דרשת
ישב מרדכי אל משמרתו
ויועדו אוהביו וכל חבורתו
זרע ישורון זכרו נבוניו
אשר החילות לנפול לפניו
חכמיו עודם מדברים עמו
ולא ידע כי בא יומו
טרם כלות משתה היין
שאלי יתן לך כי הכל נגדך כאין
ינתן לי נפשי בשאלתי
כי נמכרנו לצר לדכריתי
כי מה חפצי אחר זה הצער
הישאג אריה ביער
לה אמר מי הוא מכל אנשי
או מי מנושי
מדה לעגותו המן הרע
אוי לרשע רע
נתמלא חמה ויקם על גנו
יגלו שמים עונו
סריס אחד גלה חרפתו
ויצו המלך לתלותו
עמדה אסתר לבקש על עמה
כי נחם יי על מכה העצומה
פתשגן הכתב להיות היהודים
ויפול פחד מרדכי על המורדים
צוה מרדכי בעם לא אלמן
והופקד על בית המן
קדשתי לצורדי מזבח
בעון אביהם המרצח

מה לעשות באיש חפצתי ביקרו
פי כסיל מחתה לו:
ולתת לפניו אחד מהנסיכים
ואין נוגה לו:
לך ועשה כן למרדכי כאשר אמרת
כמשפט הזה יעשה לו"
והמן נדחף אל ביתו
לבוא לנוד לו
אם יש מרדכי מבניו
לא תוכל לו"
וסריסי המלך הבהילוהו להקימו
יי ישחק לו"
אמר המלך אל יפת העין
ותבך ותתחנן לו"
ועמי ארוני בבקשתי
תאות לבו נתת לו"
וכלי הקרב שות שתו השער
וטרף אין לו"
ואי זדו בכל מגרשי
אשר מכרתי אתכם לו"
פרעונות בגוי צדיק פרע
כי גמול ידיו יעשה לו"
וכשובו ראדו נופל על בגו
וארץ מתקוממה לו"
הנה עץ אשר עשה למרדכי בביתו
על העץ אשר הכין לו
להשיב ספרי האף והחמה
ושב ורפא לו"
להנקם מאויביהם עתידים
ושלום היה לו"
מושיע ורב נגיד ונאמן"
ועל כל אשר יש לו"
כי הכין לבניו מטבח
ואלה שמות הילודים לו"

רִצַּצְתִּי פַּרְשַׁנְדָּתָא דַּלְפוֹן וְאַסְפָּתָא
פּוֹרָתָא אַדַּלְיָא וַאֲרִידָתָא ·
פַּרְמַשְׁתָּא אַרִיסַי אַרִידַי וַיְזָתָא
וְגַם פַּלִּיטָה לֹא הָיְתָה לוֹ ·
שָׁלַלְתִּי שׁוֹלְלַי וְאַרְיֵה רִיעַ
כִּי עָלָה מִשְׁאוֹל עָנִי וְגוֹזֵעַ
יִמְלֹט עָנִי מִשַּׁוְעוֹ
וְיָתוֹם וְאֵין עוֹזֵר לוֹ ·
תִּכָּתֵב זֹאת לְדוֹר אַחֲרוֹן
לְבָנִי אֶמּוּנִים לְזִכָּרוֹן
וְכָל דַּמַּזְכִּיר אִיתָה רָנוֹן
אֲשֶׁרִי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ ·
אֵבֶל רֵעִים שִׁתּוּ וְשִׁכְרוּ
וִימֵי הַפּוּרִים בְּשִׂמְחָה זִכְרוּ
וְעִם שִׂמְחַתְכֶם הָעֲנִיִּים לְשוֹבָה זִכְרוּ
וְשִׁלְחוּ מָנוֹת לְאֵין נָכוֹן לוֹ
נִסִּי אֵל מֵאָז נִשְׁאוֹנִי
וְנִבְכֵּי יָם הֶעֱבִירוּנִי
כְּלִיתִי יִסְּרוּנִי
דּוֹם לַיְיָ וְהִתְחוֹלֵל לוֹ ·
יוֹם צֵאת פַּרְעֹה אַחֲרַי
לְדָרוֹף כְּאַרְיֵה עֲדָרַי
נִעֲבוֹ מִי מִשְׁבָּרַי
וַיְתַגְּעֵשׁוּ כִּי חָרָה לוֹ ·
יָצָא אַחֲרֵי עִם קְרוּשׁוֹ
וַיָּצוּ צוּר עָנָן לְדַפְּרִישׁוֹ
לִהְיוֹת צֵל עַל רֹאשׁוֹ
מַרְעֵתוֹ לְהַצִּיל לוֹ
הֶעֱבִירוּ בְּיִבֵּשָׁה רַגְלָיו הַחֲרִיד
וּבֵינוֹ וּבֵין מַרְדְּפָיו הִפְרִיד
וּלְתַחְתִּית מְצוּלָה הוֹרִיד
חוֹקְקֵי בְּסֶלַע מִשְׁכָּן לוֹ ·
וּבְשוּב הַיָּם לְאֵיתָנוֹ
נִטְבַּע פַּרְעֹה וְכָל הֲמוֹנוֹ
כִּי הִכְבִּיד מַרְכְּבוֹת גַּאֲוָנוֹ
וַיִּרָא כִּי לֹא יָכוֹל לוֹ ·
דַּרְדָּרוֹת אַבִּירִים בְּעַמְקֵי יָם צָלְלוּ
וּפְגוֹת בְּקֶרֶב בַּמַּיִם נִפְלוּ
וְדוֹרְשֵׁי יְיָ יְהַלְלוּ
בְּגֵבֶל עָשׂוֹר יְזַמְּרוּ לוֹ ·
דָּרְאָנוּ יָדוֹ הַנִּפְלָאָה
עַל שְׂפַת יָם נוֹדָאָה
אֲשִׁירָה לַיְיָ כִּי גָאֹה גָּאָה
בִּזְמִירוֹת נָרִיעַ לוֹ ·
וַיָּשִׁירוּ עַם אֱמוּנִי
שִׁיר לְשוֹכֵן מְעוֹנִי
וּפַרְעֹה וְחֵילוֹ מִשְׂגָּבִי יָהּ
הֲמָה יִבְחָשׁוּ לוֹ ·
רְגָלִים עָבְרוּ בְּיִבֵּשָׁה
הָיָה לָדָם כְּבוֹד נִשְׂרָץ בְּקִרְבָּשָׁה
וְאָמְרוּ בְּשִׁירָה חֲדָשָׁה
בִּזְמִירוֹת נָרִיעַ לוֹ ·
הִנֵּה נַפְשִׁי חָפְצָה
בְּרִית אֵל וּמֹאֹד עֲלָצָה
לְשֵׁאת מָשָׁל וּמְלִיצָה
חִידוֹת לוֹ ·

תם

עניין צום אסתר

כתענית אסתר אומרים הזמירות ומתפללין כסדר ימי תענית

ואחר שהתפללו הצבור כלם מסדיר החזן תפלתו

בקול נעים ואומר

ברוך

אתה יי אלהינו ואלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יע
יעקב האל הגדול הגבור והנורא אל עליון גומל חסדים טובים וקונה
את הכל וזוכר חסדי אבות ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה מלך גואל שחר ומ
ומושיע ומגן · ברוך אתה יי מגן אברהם · אתה גבור לעולם יי מחייה
מתים אתה רב להושיע משיב הרוח ומוריד הגשם מכלכל חיים בחסד מחיה מתים ברחמים
רבים סומך נופלים ורופא חולים מתיר אסורים ומקיים אמונתו לישני עפר מי כמוך בעל ג
גבורות ומי דומה לך מלך ממית ומחיה ומצמיח לנו ישועה בקרוב ונאמן אתה להחיות מת
מתים ברוך אתה יי מחיה המתים

כתר יתנו לך המוני מעלה עם קבוצי משה יחד כלם קדושה לך ישלשו כ
כמה שנאמר על יד נביאך וקרא זה אל זה ואמר · קדוש קדוש קדוש יי
צבאות מלא כל הארץ כבודו לעומתם ברוך יאמרו · ברוך כבוד יי
ממקומו · ובדברי קדשך כתוב לאמר · ימלוך יי לעולם אלהיך ציון
לדור ודור הללויה

לדור

דור נמליך לאל כי הוא לבדו מרום וקדוש ושבחך אלהינו מפינו לא
ימוש לעולם ועד כי אל מלך גדול וקדוש אתה · ברוך אתה יי האל
הקדוש · אתה חונן לאדם דעת ומלמד לאנוש בינה וחניני מאתך דעה ובינה
ובינה והשכל · ברוך אתה יי חונן הדעת · השיבנו אבינו לתורתך ודבקנו
במצותיך וקרבנו מלכנו לעבודתך והחזירנו בתשובה שלמה לפניך ברוך אתה יי הרוצה
בתשובה וכשמגיע החזן כאן אומר סלח לנו

סלח

לנו אבינו כי חטאנו מחול לנו מלכנו כי פשענו כי אתה יי טוב וסלח ור
ורב חסד לכל קוראיך כי עמך הסליחה למען תורא למען שמך יי וסל
וסלחת לעוננו כי רב הוא כי לא על צדקותינו אנחנו מפילים תחנונינו לפניך
כי על רחמיך הרבים כי על רחמיך הרבים אנו בטוחים ועל צדקותיך אנו נשענים
ולסליחותיך אנו מקוים אתה הוא יי מלך אוהב צדקות מקדם · מעביר עונות עמך ומסיר
חטאת יריאיך כורת ברית לראשונים ומקיים שבועה לאחרונים · אתה הוא שירדת בענן
כבודך על הר סיני והראית דרכי טובך למשה עבדך · ארחות חסדיך גלית לו והודעתו כי
אתה אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ומרבה להטיב ומנהיג את כל העולם כלו במדת
רחמים וכן כתוב ויאמר אני אעביר כל טובי על פניך וקראתי בשם יי לפניך וחנותי את א
אשר אחון ורחמתי את אשר ארחם · אל ארך אפים אתה בעל הרחמים נקראת
ודרך תשובה הורית · גדולת רחמיך וחסדיך תזכור היום ובכל יום לזרע ידידיך · תפן אל
אדינו ברחמים כי אתה הוא בעל הרחמים · בתחנון ובתפלה נקדם · כמו שהודעת לעניו מק
מקדם · מדרון אפך שוב כמו בתורתך כתוב · בצל כנפיך נחסה ונתלונן · כיום וירד יי בענן
תעבור על כל פשע ותמחה אשם כמיתיצב עמו שם · תאזין שוע ותקשיב מאמר כמיקרא בש
בשם יי ושם נאמר

וַיַּעֲבֹר יי עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא יי יי אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת · נֹצֵר חֶסֶד לַאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה לֹא יְנַקֶּה · פֹּקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים וְעַל בְּנֵי בָנִים וְעַל שְׁלִשִׁים וְעַל רִבֵּעִים · וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחוֹל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ כִּי אַתָּה יי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קוֹרְאֶיךָ כִּי עִמְּךָ הַסְּלִיחָה לְמַעַן תּוֹרָא לְמַעַן שִׁמְךָ יי וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ כִּי רַב הוּא ··

ואומר תומר עהוא כסיוק לא והוא כתוב למעלה בסדר
עשרה בנכבת ואחר כך אות הסליחה

אבשרה

בְּקָהָל רַב תִּקְרָא וְעוֹד אֵלֵי זֶה · אֲשֶׁר פֹּעַל וְעָשָׂה וְהִרְבָּה בְּמִנְיָן הַזֶּה
נִקּוּם לְבַלְּעֵנוּ חִנָּם אִישׁ צַר בְּחוּזָה · וְאֵין לְהַבְרִית זְלוּלֵי הַנְּשִׁיאוּת הַסֵּר וְהַתְּזוּזָה
גְּדֻלָּה צְעָקָתִי וְעֻלָּתָה לְשַׁמֵּי עֲלִיָּה ·· וְנִקְרַע לְקִילֵי גֹּזֵר דִּין הַחֲתוּם לְכַלִּיָּה ··
וְלוּתִי וְלִי יְהוּשִׁיעַ וְאֶצֶל רַגְלֵי מִדְחֵזָה · לֹא נְטָשִׁי וְלֹא עָזְבִי בְּגָלוּת וּבְשִׁבְיָה ·
הֵן כָּל פַּעַם בְּהִתְעַבְּרוֹ עַל כָּל לָשׁוֹן וְאוּמָה · מַלְקֶה לָהּ בְּתַחַל וְאַחַר כָּךְ מַכִּין מַלְגֹּמָה ·
וְלִי לִפְנֵי מְזוּרֵי רְפָאוֹת תַּעַל מִקְדָּמָה · כִּי כָּל מַדְוָתִי עָלַי חִסֹּר וְרַחֲמִים הֲמָמָה
זֶה כַּאֲשֶׁר זַד הוֹסֵב וְגוֹלֵגֵל עָלָיו · כִּי נָטָה אֵל אֵל יָדוֹ וְרֹץ כְּצוֹאֵר אֵלָיו
חָשַׁב לְשָׁרֵשׁ כֶּרֶם מִשְׁמַח בְּפָרִיו בְּעָלָיו · חֲרָפָתוֹ תְּגֹל הַיּוֹם וְרוֹעַ קִלְקוּלָיו ··
טִבְעוֹ בְּהַגִּיעַ נְדֻדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ · וְשֹׁאֵג וְצָרַח סֵפֶר הַזִּכְרוֹנוֹת לְפָנָיו לְהַלֵּךְ
יָפוּי כֹּחַ פִּתְחָזָה בְּהִתְרָאוֹת פְּנֵי הַמֶּרֶךְ · שִׁמְשִׁי מוּחָק וְגַבְרִיאֵל כּוֹתֵב בְּהֶלֶךְ
בְּשִׁמְעוֹ אוֹמֵר מַדֵּר וַעֲשֵׂה כֵּן · גַּחֵן צוֹאֵר וְטַעַן לְהַכֵּן
לְכוֹתוֹ מִצָּאוֹ יוֹשֵׁב מוֹרֵה קוֹמֵץ בֵּית שֶׁכֶן · שַׁח בָּא מִשְׁתָּךְ וְדַחֵה אֶת כָּל הַתּוֹכֶן ·
מָשַׁךְ הַמֶּרְכָּב וּמָשַׁךְ עָדֵי לְפָנִים · וַעֲנָה אֵין בִּי יְכוֹלֶת שַׁד אַרְחִץ בְּתַמִּין וּבְצוֹנֵן
נִחֲצָה הַרְסָה וְאַסְרָה כָּל בָּתֵּי הַבְּלָנִים · וְהֵלֵךְ וְשֹׁאֵב וְהָחֵם וְעָשָׂה כָּל תִּקּוּנִים ··
סוֹפֵר וְנֹאֵנַח הָיָה בְּעוֹרְכוֹ הָעֲרוּךְ · כִּי לֹא נִסָּה בְּכָךְ מִהִתְעַנֵּג וּמֵרוּךְ
עַל גְּבִיעָלָה וּבְעֹט כִּפְרַקְתּוֹ לְפָרוּךְ · לָקִים וְאַתָּה עַל בְּמוֹתֵימוֹ תִּדְרוֹךְ ··
פּוֹסְעִים בְּהִיוֹתָם פְּנֵי בֵּית הַמִּן · הַפִּילָה עָלָיו בְּתוֹ עָצִיץ מֵרוֹמֵן
צְנָה וְהִנֵּה הוּא צְנוּחָה וּמֻטָּה לְשׁוֹמֵן · תִּנְדֹּף אֹבֶל בְּשֵׂלָה וְחִפּוּי רֹאשׁ עַל רוֹעַ הַסִּימָן
קָרָא לְמֵרֵעָיו וְהִגִּיד לָהֶם אֲשֶׁר קָרָהוּ · וּמְדַבְּרִים עִמּוֹ סָרִיסִים הַבְּהִילוּהוּ
רִבְצָם עַל מִשְׁתֵּה וּמַלְכָּה הַלְשִׁינָתוּהוּ · וְנִבְעֵת וְנִחְפַּז וְצִירִים אֲחָזוּהוּ
שֵׂצֶף וְקֶצֶף הַמְּשִׁיל וְקָם בְּחֵמָתוֹ · וְהֵם חוֹשְׁבִים וְכוֹרְתִים כָּל אֲשֶׁלֵי גַּנָּתוֹ
תָּבַע שׁוּב לְפָנִים וּמְצָאוֹ עַל מִטָּתוֹ · וַיִּחַר עָלָיו אַפּוֹ וְצִוָּה לְתָלוֹתוֹ
בְּאֲבוֹד טֶרֶף גּוֹרָיו נִרְוָה הֵיתוֹ יָעַר · נָסוּ יָנוּן וְאַרְחָה וְאַגָּף וְסַעַר
יָרַךְ הַגְּדוּלָה נִרְסְמוּ מִשְׁעַר לְשַׁעַר · מַרְחִיב בְּצַר וּמַשִּׁיב לְגוֹרֵן תֹּעַר ·
נוֹרָאוֹת בְּצֶדֶק תַּעֲנוּ בְּשַׁעֲנִיתָה לְקָדוֹשִׁים · כִּי שָׁוָה לְעָפָר נַפְשֵׁנוּ תַּחַת יַד מַעֲנִישִׁים

נָא לְמַעַנְךָ הַכְּמֹר עָלֵינוּ נִרוּמִים אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים

ואומר

אל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים מִתְנַהֵג בְּחַסְדוּת מוֹחֵל עֲוֹנוֹת עַמּוֹ מַעֲבִיר רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן מַרְבֶּה מְחִילָה לַחֲטָאִים וְסַלִּיחָה לַפּוֹשְׁעִים עֹשֶׂה צְדָקוֹת עִם בָּשָׂר וְרוּחַ לֹא כְרָעָתָם תִּגְמוֹל · אֵל הוֹרַתְנוּ לוֹמַר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה הִבּוֹר לָנוּ בְּרִית שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שֶׁהוֹדַעְתָּ לְעָנָו מִקֶּדֶם וְכֵן כָּתוּב וַיֵּרֶד יי בֶּעָנָן וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יי וַיַּעֲבֹר יי עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא יי יי אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת נוֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה · וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחוֹל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ כִּי אַתָּה יי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קוֹרְאֶיךָ כִּי עִמְּךָ הַסְּלִיחָה לְמַעַן תּוֹרָא לְמַעַן שִׁמְךָ יי וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ כִּי רַב הוּא ··

ואומר תחנון שיהוא בסימן לת

סליחה אחרת

אלופי דַּת וְחֻכְּמֵי דּוֹרוֹת בְּעֹפֶר יוֹשְׁבִים כְּהֵיוֹם בְּכָל דִּירוֹת
גַּם תְּנוּקוֹת מִתְפַּלְּשִׁים בָּאֲפָרוֹת הוֹאֲגִים וּבְכִים עַל רוֹעַ גְּזֵרוֹת ··
הֵן בְּיוֹם זֶה נִגְזְרָה גְּזֵרָה וְנִחְתְּמוּ סְפָרִים בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה
זֶרַע יְשׁוּרוּן לְהַכְרִית מִזְּכִירָה חֲשׁוּם הָרְצִים בְּכָתֹב וּבְשׁוֹרָה ··
טַעַם זֶה כְּנִשְׁמַע בְּקֶפֶד יָגוֹן וַאֲנָחָה לִיהוּדִים וְצוֹם וּמִסְפֵּד
כְּאֶדֶת נָזְרוּ תַּעֲנִית בָּאֶפֶר לְהִתְרַפֵּד לְבַל תִּתְקַיֵּם עֵצַת קוֹפֶד ··
מִדַּת הַדִּין קַטִּיגוֹרְיָא לִימָדָה נֶגֶן יְמִינִי כְּלֵא קִשְׁבוֹ בְּתַעֲדָה
סַעַר וּפַלְצוּת אֲחָזָם בְּרַעֲדָה עַל מִי נִדְּנוּ מִן הַסְּעוּדָה ··
פְּלִיאָה יָצְאָה בְּבִגְדֵי אַלְמָנוּת צוּר מִי יְדִינֵנִי וִיפַתְּרֵנִי בְּשִׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת
קָמוּ אֵבוֹת וְרוֹעָה בְּתַחֲנוּת רָמוּ קוֹל תִּינוֹקוֹת לְשׁוֹכֵן מְעוֹנוֹת ··
שַׁדַּי פֶּן כְּקוֹל גְּרִיִּים אֲנִי שׁוֹמֵעַ תָּקֵף רוֹשֶׁה וְצַוַּח קוֹל קְטַנִּי עִמְּךָ יִשְׂרָאֵל עוֹלֶה בְּרִמְעָה
שׁוֹרֵשׁ אֲגֵנִי חֻשַּׁב אוֹתָם לְגֵמַע מָה תַּעֲשֶׂה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל אֲשֶׁר בְּפִיהֶם נִשְׁתַּמֵּעַ
וּמִיַּד נִתְגַּלְגַּל מִדַּת הַדִּין לְמִדַּת רַחֲמִים אֲבָל נַהֲפֹךְ לְיוֹם טוֹב וְנִרוּמִים
לַיְהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה וְשִׂמְחָה וְשָׂשׂוֹן שְׁנֵי יָמִים בְּגִזֵּרוֹת אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים

אל מלך

ואומר תחנון שיהוא בסימן עא

סליחה אחרת

אתה דָּאֵל עוֹשֶׂה פֶּלֶא בְּכָל דּוֹר וָדוֹר לְעַם לְךָ מְחִלָּה
גְּבוּרוֹת רַחֲמֶיךָ לַעַד נִסְפָּר דַּלִּים מֵקִים מֵעָפָר וָאֶפֶר ·

דגדרגים הודגים את הודגידם וחגצלבים צולבים את צולביהם
חשב ליתן יעקב לבו ולמשיסה :
יום אחד כנתנו לדרוג ולאבד ולהשמיד
לפני אבותם שארם לשסף
ניניהם כנתנו כמו צאן לדריגה
עד עתה היינו סבורים כי בם נאריך שנים
צור פץ כקול גדיים עולה למעלה
לא קול גדיים הם כי אם קול קטני עבך ישראל
והשיב הרשה על ראש דמן דרע
להתלות על עץ אב עם בנים
כי יי הפיר עצת גוים
מבני בניהם אנחנו רחם כמו רחמת
אל מלך יושב על כסא רחמים :

אל מלך

ולאחר הסליחות לאומרים וכאומרים לבותינו וכל הסדר כמו מכתוב לעיל בסדר תפלת
עמידה בעבת ותותם חנן מודיה לפלח · והגיד החזן לתפלתו בברכת רפא נא

ראה נא בעניינו וריבה ריבנו וגאלנו מלפנו מהרה למען שמך כי גואל וחזק אתה ברוך א
אתה יי גואל ישראל : עניו יי עניו ביום צום תעניתנו כי בצרה
גדולה אנחנו ואל תעלם אזנך משמע תפלתנו ואל תתעלם מבקשתנו היה נא קרוב לשועי
לשועני מרים נקרא אתה תענה כדבר שנאמר והיה טרם יקראו ואני אענה עוד הם מדברים
ואני אשמע כי אתה פודה ומציל בכל עת צרה וצוקה ברוך אתה יי העונה בעת צרה
ומושיע

ומתלים תפלתו כסדר יחוד הסדר ולאחר מהתפלל מתחיל עצמו מפלין על פניהן ולאחר רחוס והכן ולאחר יקום הזמירות
הכתובים בתפלת מנ הנ · ולאחר כך לאחר זכור ברית כמו מכתוב בסדר תענית עמידה כתבת על
מנעיל לתהיה עריך פקודת מבמקומו לאחר זה "

תרגום מושב לצום אסתר

שובן עליונים מלך בסכית עתר ולובש גאות אף עשיר כתר
לדורשיך בצר אנא העתר כאשר עשית בימי מרדכי ואסתר
אספרה שמך לאחי בתוך קהל עדתי במופתי פלאיך אשפוך שיחתי
גבורותיך אשגנה בכל עוד בי נשמתי ודמך יי לדודעני כימי קדם קדמתי

לדורשיך

הושלכתי בעילם בתוך שבעים שנה ועלי יצאה גזרה משונה
זעקתי אליך עזרתני עזרה הישנה חסדי ה׳ אזכיר בכל עת ובכל עונה

לדורשיך

טרת בית מקדשך בטרם נשאו ראש יהירים יעצו על גבי לחרוש
כמעט כלית במלכות אחשורש לולי רחמיך ממן אחרית מראש

לדורשיך

מרים ראשי כבן מחלתי ניהג מדתו והקדים רפואתי
סוררה כמורדת המלכה ושתי עותה וגורשה ותלקח הדסתי

לדורשיך

פלצני נושאה עד עתים נחלפים צורר גדל על כל שרים ואלופים
קרם לאבדי בכפרי אלפים רשומות החתים ביד רצים ודחופים

לדורשיך

שלוחים יצאו ועיר שושן נבוכה תורגמן בקורעו ותתחלחל המלכה
שאלה על מה זה ועל מה זאת המבוכה מרדכי הודישה על מקרה עגוגה ודכה:

לדורשיך

ושרת פנימה בעצת לבות תוכן אמרים השיבתו על יד התך הסוכן
לך כנוס היהודים שלש צומות לזכן בתחן וגם אני ונערותי אצום כן:

לדורשיך

רחש תחינתם האזין במכון שבתו מחשבות המן הפיר והניא עצתו
יזם לאבדי והושב בו רעתו יקש ונתלה בעצת זרש אשתו:

לדורשיך

ואז ליהודים ריוח והצלה הוכן ביום זה יום כנסה ותפלה
קימו עליהם ימי הפורים לנחלה טכסום מאז ולדורות סלה:

לדורשיך

נא כאז כן עתה קום לנקום נקמתך חיש מהר וטייב אחריתי מראשיתי
זרוי כמה להשיב אל קדש ארמתי קדושתך אז אעריץ אל חדר הודתי

שובן עליונים

תחנה אחרת

אל אחד ואין שני תהי ידך לעזרני ברית אמת בינך ובינו שטרה לי ולנו
ביום עשית דיני ביד הדסה ואיש ימיני
ואני תמיד עמך אחזת ביד ימיני
בני ברדה היא לאה שנים כשני מאורות ידי ראשון עת באה שמש עשו גבורות

וּבֶן פְּלֶגֶשׁ נְכֵאָה וְיָדָיו הָיוּ אֲסוּרוֹת וְשׂוֹפֵף רֹאשׁ צִפְעוֹנִי בְּיַד אָחִיו הַשֵּׁנִי :

ואני תמיד עמך

רַחֵל יָלְדָה שִׁלְשָׁה גִּבּוֹרִים בְּנֵי חַיִל זְרוּעַ בֶּן נוּן חֶלְשָׁה מִזֶּנֶב בָּא כְּרוּב לָיִל

גַּם יַד בֶּן קִישׁ קָשָׁה וּבְתָם בַּת אֲבִיחַיִל לְהוֹשִׁיעֵנִי בְּאוֹיְבַי רָאָתָה עֵינִי ··

ואני תמיד עמך

הַעִירוֹתָה יָמִין וַתִּכְרֹת שָׁם נִעְכָּר וּבְצַר לוֹ בָּךְ דָּאֲבִין וּמַתָּן יָדוֹ נִזְכָּר

וְטוֹב מַחֲצִית שְׁקֶל מִן עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים כֶּסֶר עֲנִי לְבַד יְמִתֻּנִי וְאַתָּה תָּשׁוּב תְּחַיֵּנִי

ואני תמיד עמך

מְעוֹנִי אֵיךְ תַּעֲנֵנִי וְאֶקְרָא וְלֹא תַעֲנֵנִי בְּיַד זֵד תִּמְסְרֵנִי וְחֶטְאָם לְזֵד תִּמְכְּרֵנִי

וּבֶן אֲמָתִי יְשִׁימֵנִי וְאַח עַל אַח יְשִׁימֵנִי אָבִי רָאֵה כִּי עֵינִי דָּאֲבָה מִנִּי עָנִי ··

ואני תמיד עמך אחזת ביד ימיני

ויאמר יאכינו הרחמן אם היה כיום עני לו יום חמעי ואם לא לאו לאותריס

ונקנחנו לא כדע וכו׳ · ויאמר קדיש עד לעילא ומעגיאין ספר תורה

ויאמר זה המזמור

למנצח

עַל אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר מִזְמוֹר לְדָוִד : אֵלִי אֵלִי לָמָה עֲזַבְתָּנִי רָחוֹק מִישׁוּעָתִי דִּבְרֵי שַׁאֲגָתִי : אֱלֹהַי אֶקְרָא יוֹמָם וְלֹא תַעֲנֶה וְלַיְלָה וְלֹא דוּמִיָּה לִי : וְאַתָּה קָדוֹשׁ. יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל : בְּךָ בָטְחוּ אֲבוֹתֵינוּ בָּטְחוּ וַתְּפַלְּטֵמוֹ : אֵלֶיךָ זָעֲקוּ וְנִמְלָטוּ בְּךָ בָטְחוּ וְלֹא בוֹשׁוּ : וְאָנֹכִי תוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ חֶרְפַּת אָדָם וּבְזוּי עָם : כָּל רוֹאַי יַלְעִיגוּ לִי יַפְטִירוּ בְשָׂפָה יָנִיעוּ רֹאשׁ : גֹּל אֶל יְיָ יְפַלְּטֵהוּ יַצִּילֵהוּ כִּי חָפֵץ בּוֹ : כִּי אַתָּה גֹחִי מִבֶּטֶן מִבְטַן בִּטְחִי עַל שְׁדֵי אִמִּי : עָלֶיךָ הָשְׁלַכְתִּי מֵרֶחֶם מִבֶּטן אִמִּי אֵלִי אָתָּה : אַל תִּרְחַק מִמֶּנִּי כִּי צָרָה קְרוֹבָה כִּי אֵין עוֹזֵר : סַבּוּנִי פָרִים רַבִּים אַבִּירֵי בָשָׁן כִּתְּרוּנִי : פָּצוּ עָלַי פִּיהֶם אַרְיֵה טֹרֵף וְשׁוֹאֵג : כַּמַּיִם נִשְׁפַּכְתִּי וְהִתְפָּרְדוּ כָּל עַצְמוֹתָי הָיָה לִבִּי כַּדּוֹנָג נָמֵס בְּתוֹךְ מֵעָי : יָבֵשׁ כַּחֶרֶשׂ כֹּחִי וּלְשׁוֹנִי מוּדְבָּק מִלְּקוֹחִי וּלְעָפָר מָוֶת תִּשְׁפְּתֵנִי : כִּי סַבּוּנִי כְלָבִים עֲדַת מְרֵעִים הִקִּיפוּנִי כָּאֲרִי יָדַי וְרַגְלָי אִסְּפָר כָּל עַצְמוֹתָי הֵמָּה יַבִּיטוּ יִרְאוּ בִי : יְחַלְּקוּ בְגָדַי לָהֶם וְעַל לְבוּשִׁי יַפִּילוּ גוֹרָל : וְאַתָּה יְיָ אַל תִּרְחָק אֵילוּתִי לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה : הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כֶּלֶב יְחִידָתִי : הוֹשִׁיעֵנִי מִפִּי אַרְיֵה וּמִקַּרְנֵי רְאֵמִים עֲנִיתָנִי אֲסַפְּרָה שִׁמְךָ לְאַחַי בְּתוֹךְ קָהָל אֲהַלְלֶךָּ : יְרֵאֵי יְיָ הַלְלוּהוּ כָּל זֶרַע יַעֲקֹב כַּבְּדוּהוּ וְגוּרוּ מִמֶּנּוּ כָּל זֶרַע יִשְׂרָאֵל : כִּי לֹא בָזָה וְלֹא שִׁקַּץ עֹנִת עָנִי וְלֹא הִסְתִּיר פָּנָיו מִמֶּנּוּ וּבְשַׁוְּעוֹ אֵלָיו שָׁמֵעַ : מֵאִתְּךָ תְּהִלָּתִי בְּקָהָל רָב נְדָרַי אֲשַׁלֵּם נֶגֶד יְרֵאָיו : יֹאכְלוּ עֲנָוִים וְיִשְׂבָּעוּ יְהַלְלוּ יְיָ דֹּרְשָׁיו יְחִי לְבַבְכֶם לָעַד : יִזְכְּרוּ וְיָשׁוּבוּ אֶל יְיָ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל מִשְׁפְּחוֹת גּוֹיִם : כִּי לַיְיָ הַמְּלוּכָה וּמֹשֵׁל בַּגּוֹיִם : אָכְלוּ וְיִשְׁתַּחֲווּ כָּל דִּשְׁנֵי אֶרֶץ לְפָנָיו יִכְרְעוּ כָּל יוֹרְדֵי עָפָר וְנַפְשׁוֹ לֹא חִיָּה : זֶרַע יַעַבְדֶנּוּ יְסֻפַּר לַיְיָ לַדּוֹר : יָבֹאוּ וְיַגִּידוּ צִדְקָתוֹ לְעַם נּוֹלָד כִּי עָשָׂה :

וקורין בספר תורה שלשה בני אדם בפרשת כי תשא ויחל ושאר כיון שכתוב בהדי תפילת עשרה בטבת ולאחר ך
משלימין תכלתן ובתפלת המנחה של עשר אסתר אומרים אשרי ובא לציון וכו׳ כדרך ואומר החזן קדיש עד לעילא ומעינין
ספר תורה וקורין בו שלשה בני אדם בפרשה כי תשא ויחל ושאר כדרך שקורין בשחרית והשלישי הוא המפטיר ומפטיר ביום
ביום הדשא ה׳ והכל כתוב בתפלת תענית של עשרה בטבת · ומשלימין תכלתן כשאר ימות השנה

סדר עניין פורים

בארבעה עשר באדר הסמוך לניסן הוא פוריים · וכרכים של ארץ ישראל המוקפין חומה מימות יהושע בן נון ושושן הבירה
עושין פוריים בחמשה עשר · ובמנחה של ערב פוריים אין נופלין על פניהן
ובתפלת ערבית שחרית ומנחה בפוריים בין יחיד בין צבור
כשמגיעין במודים אינו הסתרת פנים ממנו אומר

על הַנִּסִּים עַל הַגְּבוּרוֹת וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת וְעַל הַמִّלְחָמוֹת וְעַל הַפֻּרְקָן וְעַל הַפְּרוּקָה
שֶׁעָשִׂיתָ עִמָּנוּ וְעִם אֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם וּבַזְּמַן הַזֶּה בִּימֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר בְּשׁ
בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה כְּשֶׁעָמַד עֲלֵיהֶם הָמָן הָרָשָׁע בִּקֵּשׁ לְהַשְׁמִיד לַהֲרוֹג לְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים מִ
מִנַּעַר וְעַד זָקֵן טַף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד בִּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים עָשָׂר הוּא חֹדֶשׁ אֲדָר וְשָׁלָל
וְשָׁלָל לָבֹז וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים הֵפַרְתָּ אֶת עֲצָתוֹ וְקִלְקַלְתָּ אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ וְהֵשֵׁבוֹתָ לוֹ גְּ
גְּמוּלוֹ בְּרֹאשׁוֹ וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו עַל הָעֵץ וְכֵשֶׁם שֶׁעָשִׂיתָ עִם אֲבוֹתֵינוּ גַּם כֵּן עֲשֵׂה עִמָּנוּ יְיָ
אֱלֹהֵינוּ פֶּלֶא וְנִסִּים בְּעֵת הַזֹּאת וְנוֹדֶה לִשְׁמְךָ הַגָּדוֹל סֶלָה : עַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְ

ובברכת המזון מזכיר על הנסים בברכה שניה מודה לך · וכן בתפלה בין בברכת המזון אם לא הזכיר על הנסים אינו חו
חוזר · וחייבין בקריאת המגילה בין יחיד בין צבור בגלילי ארבעה עשר · וביום ארבעה עשר בלבד · הקורא את המגילה
קורא ופוסע כרגילה ומברך אלא להפסיק בפסוקים · וצריך לדקדק לקרות את המגילה לא לגמע אותה כלה על הסדר · ואין
אדם רשאי להפסיק בה בשיחת חולין ותחלתה וגם סופה שהרי מברכין לפניה ולאחריה · והקורא על פה לא יצא · ואין קו
קורין את המגילה אלא כשהיא כתובה בגלילין בגין ספר תורה וכתובה בגויל במקום שער ובקיף במקום בשר · ואם כתבן
ח נתבקף הקורא שרואה שהקורא אחרון מתחיל במקום שהפסיק קבו הראשון ואינו צריך להזור לראש ולא לברך עוד לפניה
ואינו חומה לקריאת התורה שהרי נקראת תורה · ואין לנו בה אלא מצות קריאה לפרסם את הנס · והקורא קורא כדרכו בין
עומד בין יושב בין ישנה · והמבקש לצאת ידיו לבני פוריים אם יכול להלך עמו המגלה כדי לקרותה בחמשה הרי עוב ·
ואם אינו יכול להלך עמו המגלה יקרא אותה יקרא אותה באחד עשר לא בשנים עשר ולא יקרא אותה אלא כמ
בעשרה · דאין רב ומגלה נקראת בחמשה ביחיד · אבל בחמשה אין קורין אותה אלא בעשרה · הא למדת שאין בחמשה דברי
הכל בעשרה · ובחמשה אם יכול אדם לקרותה בעשרה עפי עדיף דהוה עובדא והא לה רב להא דרב אסי ולפיכך אבל
בחמשה היכא דאין עשרה אין מבטלין קריאתה בכך ומי שהיה בדרך לא בספינה בארבעה
עשר ואין בידו מגלה לקרותה והגיע לישוב בחמשה עשר נראה שיכול לקרותה בחמשה
עשר שהרי מוקפין חומה קורין אותה ואם הוא מסתפק בדבר יקרא אותה ואל
יברך לא לפניה ולא לאחריה אבל לקרותה לאחר חמשה עשר אינו צריך
שהרי הכתוב אומר ולא יעבור וכשיש חיבות במקרא מגלה
שהרי אף הן היו באותו הנס והקורא את המגלה מברך
לפניה ולאחריה · לפניה מברך בערבית שלש ברכות

ברוך אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִקְרָא
מְגִלָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעָשָׂה נִסִּים לַאֲבוֹתֵינוּ בַּ
בַּיָּמִים הָהֵם וּבַזְּמַן הַזֶּה : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן
הַזֶּה

לאחר קריאת התורה

ברוך

אתה יי אלהינו מלך העולם האל הרב את ריבנו והדן את דינינו והנוקם
את נקמתנו והמשלם גמול לכל אויבי נפשנו והגפרע לנו מצריינו ברוך א
אתה יי הנפרע לעמו ישראל מכל צריהם האל המושיע ·

אדור המן אשר בקש לאבדי ברוך מרדכי היהודי ארורה זרש אשת נעוריו ברוכה
אסתר בעדי · ברוך ברוך ברוך יי ברוך ברוך ברוך מרדכי ברוכה
ברוכה ברוכה אסתר ברוכים ברוכים ברוכים כל ישראל ·
ארור ארור ארור המן ארורה ארורה ארורה זרש

ויתן לאבר כלים וקדירות של חרס בתנה מלוחים לחזר המן ולזרעו ומברה כאבר נבל יוציא מתנות לא
יחמל ולא ימנע כי וכיתנו חרע לחיבך לא תיקר ולחטוף ירים תנבא והקורא לחזר נבוכד
נצר הס לזרעים מחוק ענמות והמלא לחזר הרבונא לזרעים זכר לטוב ונהנו
לומר כל הנבור יחד ליהודים היתה לחדה ושמחה ושמון ויקר · וכן
ויתלו את המן · כי מרדכי היה די · ולחזר כך תנזר ו
הקורא עליהם וקורא לתנ פנב מנייה ·
לפי שבקריאתן מקרא
לתנם הנבור לא יצלא ידי חובתן מהרי עלפה קורין אותן · וכשהן לזרעים ויתלו את המן הכתוב בגליון
בקרקע ומכין בכפות ידיהן ומשמיעין לתקלן · ונריך לומר עשרת בני המן בנשימה אחת · ויש מעמיד
לומר מן ולבד עד ולבד בנשימה אחת · ונריך להאריך בזיין ויתלו: ולחזר קריאת
המגילה בברכה ובברך לזרעים קורא מגלה ·

קוראי

מגלה דם ירננו אל אל כי מקום תהלה היתה לישראל ·

קוראי

אחרי בלותי ואני בעיר בבל נמשלה עדתי כאני בלי חובל
בא זמן פרותי על ידי זרובבל נברלה קהלה מעויל ומתנאל

קוראי

ותהי סגולה עם שתיל שאלתיאל באדר להחזיק נהפך להשמדו
בא דבר אגגי החזיק בפור ידו ואמת נקלה זאת לאל וכן יואל

קוראי

אתנה הגיגי בו ואזכרה אידו בן אגג בבשן קם ושב כבן בשן
לעשות וכלה ארבאל ומנדיאל בן שנת גאורה · אל יצו לעם שואל

קוראי

רועצים כעשן נמשלו בתוך כבשן גם בחבך שים צוף ומן דבר המן
מרדכי בשושן מר דרור עלי שושן אל זכור תחלה גם שנה במכאל

קוראי

עד לבית תפלה יעלם להדראל
מעשים ונסים שית בך לעד נאמן
לך שתה עסיסים אחרי אכול משמן
תחזור חלילה קץ פרות ובא גואל

ולאחר קריאת המעלה אומר וכאן לבין גואל וצור אחת בריתי כו׳ וקדיש גומר · ואם חל פורים במוצאי שבת לאחר
שהתפללו ערבית בלחש גומרין את הקדיש כלו וקורין את המעלה ואחר קריאת המעלה אומר ויהי נועם אדוני
ומיד ואתה קדוש וכו׳ סידרא · ויש נוהגין להפסיק בקדיש עד לגאולא כין קריאת
המעלה עוד נעם · ואומר ויהי נועם אדוני ומיד · וכו׳ סידרא וקדיש גומר · ואומר ויבן
לך וקדיש כדרך שאר מוצאי שבת ··

ובתפלת שחרית בפורים

מתפללין כשאר הימים ומכירין על הנסים בהודאה ואין נופלין על פניהן · ואם חל יום חמישי אין אומר וכ
ועתה ואין ב׳ אחדות ולא היחדו ולא לאביו הרחמן · וקורין בתורה בכורים שלשה בני אדם אין פוחתין ·
מהן ואין מוסיפין עליהן · ואין מפטירין בנביא וקורין בסוף פרשת ויהי בשלח ויבא עמלק

ויבא עֲמָלֵק וַיִּלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל בִּרְפִידִים : וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוֹשֻׁעַ בְּחַר לָנוּ אֲנָשִׁים
וְצֵא הִלָּחֶם בַּעֲמָלֵק מָחָר אָנֹכִי נִצָּב עַל רֹאשׁ הַגִּבְעָה וּמַטֵּה הָאֱלֹהִים בְּיָדִי :
וַיַּעַשׂ יְהוֹשֻׁעַ כַּאֲשֶׁר אָמַר לוֹ מֹשֶׁה לְהִלָּחֵם בַּעֲמָלֵק וּמֹשֶׁה אַהֲרֹן וְחוּר עָלוּ רֹאשׁ הַגִּבְעָה : וְהָיָה
כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל וְכַאֲשֶׁר יָנִיחַ יָדוֹ וְגָבַר עֲמָלֵק : וְיָדֵי מֹשֶׁה כְּבֵדִים וַיִּקְחוּ אֶבֶן
וַיָּשִׂימוּ תַחְתָּיו וַיֵּשֶׁב עָלֶיהָ וְאַהֲרֹן וְחוּר תָּמְכוּ בְיָדָיו מִזֶּה אֶחָד וּמִזֶּה אֶחָד וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה עַד
עֹד בֹּא הַשָּׁמֶשׁ : וַיַּחֲלֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת עֲמָלֵק וְאֶת עַמּוֹ לְפִי חָרֶב : וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל
מֹשֶׁה כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר וְשִׂים בְּאָזְנֵי יְהוֹשֻׁעַ כִּי מָחֹה אֶמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם
הַשָּׁמָיִם : וַיִּבֶן מֹשֶׁה מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יְיָ נִסִּי : וַיֹּאמַר כִּי יָד עַל כֵּס יָהּ מִלְחָמָה לַיְיָ בַּעֲמָלֵק מִן
מִדּוֹר דּוֹר

וחוזרין ספר תורה לארון ואומר תהלה וקורין את המעלה כדרך שקורא בערב ומברכין עלה תחלה וסוף ואין
מברכין שהחיינו ואחר קריאתה מברך לאחריה כדרך שעשו בערבית ואומרים וכאן לבין ואתה קדוש וקדיש
גומר · ומחלקין בדקה לעניים מצות פורים ונותנים להם מתנות ממיני מאכל ומשתה · גם בעלי
בתים שולחים מנות זה לזה · כדכתיב ומשלח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים · ואומר
מלאכה בפורים הולך אחר מנהג המקום · וכחמשה עשר בחדר אין
נופלין על פניהן · ואם חל בשני לא בחמשה אין אומרים ונתנה ולא
היחדו ולא לאביו הרחמן ··

יוצר לפרשת פרה

אום אֲשֶׁר בָּךְ דְּבוּקָה חֲפֻצַת וְרֻצִּית לְצַדִּיקָה לְהַנְחִילָה מִדֶּבֶשׁ מְתוּקָה
בֵּאוֹר אֲרוּכָה וַעֲמוּקָה לְדַם בְּאֹדֶב לְחַשּׁוּקָה כְּרַבִּיד בְּצָאוֹר לְהַחְבִּיקָה
גַּם הִיא בְּמֵאוֹר מְרֻחָקָה בְּתוֹקֶף וּבְתֹנָאִי נְחֻקָּקָה מַעֲמוֹ בְּלִי לְסַלְקָה
אַשְׁרֵי מִי זֹאת בְּהִתְחַזְּקָם בְּתוֹרָה זֹאת בְּפִתְחֵי מְזוּזוֹת קָדוֹשׁ ··
דָּרֹשׁ בְּעֹד נוֹטָרָה וְגַם לְהַבִּיא פָּרָה בַּעֲדָם עָבוּר לְכַפָּרָה
הֲלֹא כְּחַטָּאוֹ בְּפָרָה חָרֹת עֲלֵיהֶם גְּזֵרָה וְהֵגֵם בֶּאֱמִירַת סוֹרְרָה
וְזֶה הַמְקַבֵּל עֲתִירָה חָשַׁךְ מִדַּם עֶבְרָה וְכָל צוּקָה וְצָרָה
זִכָּרוֹן פָּרָה אֲדֻמָּה בְּפִי יוֹנָה תְּמִמָּה לָעַד בְּלִי לְעֻלָּמָה
חֶסֶד דַּת תְּמִימָה יַעֲטוּ בָהּ לְהִתְרוֹמֵמָה פְּנֵי יוֹצֵר נִשְׁמָה
טוֹעֲמֵיהָ בְּטוּב נְעִימָה בְּלִי הֱיוֹת לְשִׁמָּה וְהָאָרֶץ הַנִּשְׁמָה

זאת חקת התורה סרוכה ושמורה בה להקריש לנורא וקדוש ··
יקרה ורבה תמימה ומכל מום שלמה בנקיות ובטהרה מסויימה
כתב חקוק רשומה לשמח נפש עגומה למעלה לזקוף ולרוממה
לטהר רחץ אשמה ולמחול עון ושומה עוד בלי לראשימה
מטהרת גוי אחד לרצות לשם המיוחד אשר בבל פה נתיחד
נפשם תוחשך מפחד והגיונם בל יתפחד בהתנפלם בלב אחד
שונאיך יודשו כאחד בפחת ופחד בעוברם לצור שכם אחד ··
על יד כהן נתינתה ולכבודו מתנתה ובדקדוק כל פנתה
פעולתה וקריבתה הוא יקריב אותה והוא יוציא אותה
צופים הכל טובתה ומתנים את ברכתה כל קהל רעיתה
קדושה ולא פסולה בלא מום ועולה כקרבן כליל ועלה
רם אותה עילה בחפץ ולא בגעילה קהלו בה להועילה
שומריה יונצרו מחלחלה ומכל נגע ומכל מחלה בשוררם שיר ותהלה
תיפן בכלם ברורים אשר שמך מזכירים והרוק עליהו מים טהורים
קדוש : המאיר לארץ

ואומרים היום ומתפללין כשחר העבתות ואחר שהתפללו מוציאין ספר תורה וקורין כסדרו על יום ומוציאין ספר תורה אחר וקורין בפרשת זאת חקת וזו היא הקריאה

וידבר

יי אל משה לאמר ·· זאת חקת התורה אשר צוה יי לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדמה תמימה אשר אין בה מום אשר ל לא עלה עליה עול : ונתתם אתה אל אלעזר הכהן והוציא אתה אל מחוץ למחנה ושחט את אתה לפניו : ולקח אלעזר הכהן מדמה באצבעו והזה אל נכח פני אהל מועד מדמה שבע פע פעמים : ושרף את הפרה לעיניו את עורה ואת בשרה ואת דמה על פרשה ישרף : ולקח הכ הכהן עץ ארז ואזוב ושני תולעת והשליך אל תוך שרפת הפרה : וכבס בגדיו הכהן ורחץ בשרו במים ואחר יבא אל המחנה וטמא הכהן עד הערב : והשרף אתה יכבס בגדיו במים וטמא עד הערב : ואסף איש טהור את אפר הפרה והניח מחוץ למחנה במקום טהור והיתה לעדת בני ישראל למשמרת למי נדה חטאת היא : וכבס האוסף את אפר הפרה את בגדיו וטמא עד הערב והיתה לבני ישראל ולגר הגר בתוכם לחקת עולם : הנגע במת לכל נפש א אדם וטמא שבעת ימים : הוא יתחטא בו ביום השלשי וביום השביעי יטהר ואם לא יתחטא ב ביום השלשי וביום השביעי לא יטהר : כל הנגע במת בנפש האדם אשר ימות ולא יתחטא את משכן יי טמא ונכרתה הנפש ההוא מישראל כי מי נדה לא זרק עליו טמא יהיה עוד ט טמאתו בו : זאת התורה אדם כי ימות באהל כל הבא אל האהל וכל אשר באהל יטמא שב שבעת ימים : וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו טמא הוא : וכל אשר יגע על פני השדה בחלל חרב או במת או בעצם אדם או בקבר יטמא שבעת ימים :

ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת ונתן עליו מים חיים אל כלי : ולקח אזוב וטבל במים איש
טהור והזה על האהל ועל כל הכלים ועל הנפשות אשר היו שם ועל הנגע בעצם או בחלל
או במת או בקבר : והזה הטהור על הטמא ביום השלישי וביום השביעי וחטאו ביום השביעי
וכבס בגדיו ורחץ במים וטהר בערב : ואיש אשר יטמא ולא יתחטא ונכרתה הנפש ההיא מ
תוך הקהל כי את מקדש יי טמא מי נדה לא זרק עליו טמא הוא : והיתה להם לחקת עולם
ומזה מי הנדה יכבס בגדיו והנגע במי הנדה יטמא עד הערב : וכל אשר ינע בו הטמא יטמא
והנפש הנגעת תטמא עד הערב :

ויפטיר בנביא כיחזקאל בית ישראל יושבים

ויהי דבר יי אלי לאמר : בן אדם בית ישראל יושבים על אדמתם וטמאו אתה
בדרכם ובעלילותם כטמאת הנדה היתה דרכם לפני : ואשפך חמתי עליהם
על הדם אשר שפכו על הארץ ובגלוליהם טמאוה : ואפיץ אתם בגוים ויזרו בארצות כדרכם
וכעלילותם שפטתים : ויבא אל הגוים אשר באו שם ויחללו את שם קדשי באמר להם עם
יי ארה ומארצו יצאו : ואחמל על שם קדשי אשר חללוהו בית ישראל בגוים אשר באו
שמה : לכן אמר לבית ישראל כה אמר יי אלהים לא ל
למענכם אני עשה בית ישראל כי אם לשם קדשי אשר חללתם בגוים אשר באתם שם :
וקדשתי את שמי הגדול המחלל בגוים אשר חללתם בתוכם וידעו הגוים כי אני יי נאם יי
אלהים בהקדשי בכם לעיניהם : ולקחתי אתכם מן הגוים וקבצתי אתכם מכל הארצות והב
אתי אתכם אל אדמתכם : וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טמאתיכם ומכל ג
לוליכם אטהר אתכם : ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם והסרתי את לב
האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר : ואת רוחי אתן בקרבכם ועשיתי את אשר בחקי תל
כו ומשפטי תשמרו ועשיתם : וישבתם בארץ אשר נתתי לאבתיכם והיתם לי לעם ואנכי
אהיה לכם לאלהים : והושעתי אתכם מכל טמאתיכם וקראתי אל הדגן והרבתי אתו ולא
אתן עליכם רעב : והרבתי את פרי העץ ותנובת השדה למען אשר לא תקחו עוד חרפת רעב
בגוים : וזכרתם את דרכיכם הרעים ומעלליכם אשר לא טובים ונקטתם בפניכם על עונו
תיכם ועל תועבותיכם : לא למענכם אני עשה נאם יי אלהים יודע לכם בושו והכלמו
מדרכיכם בית ישראל : כה אמר יי אלהים ביום טהרי אתכם מכל
עונותיכם והושבתי את הערים ונבנו החרבות : והארץ הנשמה תעבד תחת אשר היתה ש
ממה לעיני כל עובר : ואמרו הארץ הלזו הנשמה היתה כגן עדן והערים החרבות והנ
שמות והנהרסות בצורות ישבו : וידעו הגוים אשר ישארו סביבותיכם כי אני יי בניתי
הנהרסות נטעתי הנשמה אני יי דברתי ועשיתי : כה אמר יי אלהים עוד זאת אדרש לבית
ישראל לעשות להם ארבה אותם כצאן אדם : כצאן קדשים כצאן ירושלם במועדיה כן ת
היינה הערים החרבות מלאות צאן אדם וידעו כי אני יי :

ומקודרין ספר תורה לקרון ומשלימין תפלתן כסדר המנהגות

יוצר לפרשת החודש

אות זה החדש · אצת מכל לקדש · ובו ישע לחדש

בוחריך תובעים אותך לקדש ואתה אותם מקדש אל נערץ בקדש
גאולתם עתה תחדש וצוריך פתאום להדש וכל פה ירומם ויקדש
החדש הזה לכם בכל מושבותיכם נחלה בכל קהלכם קדוש ··
דרשתו מכל חדשים והנחלתו לקדושים היות בו מקדישים
הזמנתו לשלישים לאפרתים מוגלשים למנות בו עד שלשים
ובו תפיל הדשים ישעים ותחמול על צאן מרעים בבית קדש הקדשים ··
זכרון שבועת ברוכים הזכרת למבורכים להושיעם מיד מפריכים
חונן דלים ודכים חמלת על נמוכים אשר אחריך משיכים
טוב טעם מעריכים ולפניך לב שופכים בראש ירח מבליכים ··
יקובצו עתה מקהלים ביופי תואר מכלולים ושם תשמע פלולים
כבוד שכך מעלים ובשיח תחן מתפללים בחשבון ראש רגלים
לפניך ידו מסוגלים כל גזעי דגלים משוררים ומהללים ··
מה גדלו מעשים עושה נפלאות ונסים לבנים אוהבים ועמוסים
נוצלו מיד פתרוסים אשר אותם מעשים והועמסו היות ששים
שונאיהם בים דורסים וכגת ראשיהם רופסים כי בגוחם היו חוסים ··
עולצי בשמחות ישישו ברוב הצלחות ויתעלטו מכל אנחות
פודה אלדי הרוחות המשולה מכל שבחות יטה אזן לשיחות
צורריו יפיל בשוחות ונפשותם יהיו שחות בכל רע מטחות ··
קדוש חושק עדרים זכר ברית אבירים אשר לפניו היו ברורים
רץ בבנים מובחרים מכל צד ועברים לפניו היות משברים
שקר עליהם בליל שימורים מקטל למענם בבורים והוציאם בפרחות מודרים
תיפן באני ישינה ותצילה מ[illegible] בראשון לחדשי השנה קדוש ··

המאיר לארץ

ואומרים היום ומתפללין כשחר השבתות ואחר שהתפללו מוציאין ספר תורה
וקורין כסדרו של יום ומוציאין ספר תורה אחר וקורין בפרשת בא אל פרעה

ויאמר

ויאמר אל משה ואל אהרן בארץ מצרים לאמר: החדש הזה לכם ראש
חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה: דברו אל כל עדת ישראל
בעשור לחדש הזה ויקחו להם איש שה לבית אבות שה לבית: ואם ימעט הבית מהיות
משה ולקח הוא ושכנו הקרב אל ביתו במכסת נפשות איש לפי אכלו תכסו על השה: שה
תמים זכר בן שנה יהיה לכם מן הכבשים ומן העזים תקחו: והיה לכם למשמרת עד ארב
ארבעה עשר יום לחדש הזה ושחטו אתו כל קהל עדת ישראל בין הערבים ולקחו מן הדם
ונתנו על שתי המזוזות ועל המשקוף על הבתים אשר יאכלו אתו בהם: ואכלו את הבשר
בלילה הזה צלי אש ומצות על מרורים יאכלוהו: אל תאכלו ממנו נא ובשל מבשל במים
כי אם צלי אש ראשו על כרעיו ועל קרבו: ולא תותירו ממנו עד בקר והנותר ממנו עד בקר

והנתר ממנו עד בקר באש תשרפו: וכבה תאכלו אתו מתניכם הגרים נעליכם ברגליכם
ומקלכם בידכם ואכלתם אתו בחפזון פסח הוא ליי: ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה ו
והכיתי כל בכור בארץ מצרים מאדם ועד בהמה ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים אני
יי: והיה הדם לכם לאות על הבתים אשר אתם שם וראיתי את הדם ופסחתי עליכם ולא
יהיה בכם נגף למשחית בהכתי בארץ מצרים: והיה היום הזה לכם לזכרון וחגתם אתו חג
ליי לדרתיכם חקת עולם תחגהו: שבעת ימים מצות תאכלו אך ביום הראשון תשביתו ש
שאר מבתיכם כי כל אכל חמץ ונכרתה הנפש ההיא מישראל מיום הראשון עד יום הש
השביעי: וביום הראשון מקרא קדש וביום השביעי מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכה לא
יעשה בהם אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם: ושמרתם את המצות כי בעצם
היום הזה הוצאתי את צבאותיכם מארץ מצרים ושמרתם את היום הזה לדרתיכם חקת ע
עולם בראשון בארבעה עשר יום לחדש בערב תאכלו מצות עד יום האחד ועשרים לחדש
בערב: שבעת ימים שאר לא ימצא בבתיכם כי כל אכל מחמצת ונכרתה הנפש ההיא מע
מעדת ישראל בגר ובאזרח הארץ: כל מחמצת לא תאכלו בכל מושבתיכם תאכלו מצות:

ומפטיר בנביא ביחזקאל כרלמון

כה אמר

יי אלהים בראשון באחד לחדש תקח פר בן בקר תמים
וחטאת את המקדש: ולקח הכהן מדם החטאת ונתן על
מזוזת הבית ועל ארבע פנות העזרה למזבח ועל מזוזת שער החצר הפנימית: וכן תעשה
בשבעה בחדש מאיש שוגה ומפתי וכפרתם את הבית: בראשון בארבעה עשר יום לחדש
יהיה לכם הפסח חג שבעות ימים מצות יאכל: ועשה הנשיא ביום ההוא בעדו ובעד כל ע
עם הארץ פר חטאת: ושבעת ימי החג יעשה עלה ליי שבעת פרים ושבעת אלים תמימים
ליום שבעת הימים וחטאת שעיר עזים ליום: ומנחה איפה לפר ואיפה לאיל יעשה ושמן
הין לאיפה: בשביעי בחמשה עשר יום לחדש בחג יעשה כאלה שבעת הימים כחטאת כע
כעלה וכמנחה וכשמן: כה אמר יי אלהים שער החצר
הפנימית הפנה קדים יהיה סגור ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח וביום החדש יפתח:
ובא הנשיא דרך אולם השער מחוץ ועמד על מזוזת השער ועשו הכהנים את עולתו ואת ש
שלמיו והשתחוה על כפתן השער ויצא והשער לא יסגר עד הערב: והשתחוו עם הארץ
פתח השער ההוא בשבתות ובחדשים לפני יי: והעלה אשר יקריב הנשיא ליי ביום השבת
ששה כבשים תמימים ואיל תמים: ומנחה איפה לאיל ולכבשים מנחה מתת ידו ושמן הין ל
לאיפה: וביום החדש פר בן בקר תמים וששת כבשים ואיל תמים יהיו:
ואיפה לפר ואיפה לאיל יעשה מנחה ולכבשים כאשר תשיג ידו ושמן הין לאיפה: ובבא
הנשיא דרך אולם השער יבא ובדרכו יצא: ובבא עם הארץ לפני יי במועדים הבא דרך
שער צפון להשתחות יצא דרך שער נגב ובבא דרך שער נגב יצא דרך שער צפונה לא יש
ישוב דרך השער אשר בא בו כי נסחו יצא: והנשיא בתוכם בבואם יבא ובצאתם יצא:
ובחגים ובמועדים תהיה המנחה איפה לפר ואיפה לאיל ולכבשים מתת ידו ושמן הין לאיפה

יוצר לשבת הגדול של פסח

אני חומה ושדי כמגדלות — אותם סרסר נורא תהלות
בעת פקדי להוציאי מסבלות — בזכן התיר השמיע קולות
ידו שלח מן החור — הקריבני לשם ובחרני בחור — וסבכני באברתו בארץ שיחור
דמי כנתבוססתי החייני במחור — הבו מעי גדולתו מלאחור

קדוש

גל זהצי לפני עוזי — גלה כבודו בסנה לחוזי — דבר בקדשו לחדי ולהעלזי
דכות פורכי כמשמן ברזי
דרצה לפניו כל המשלח — השיבו שלח נא ביד תשלח — ויפצר בו בזאת להשתלח
וילך הוא ונבהר לבפלח
זקני כבוד אספו קבצו — זה צום לכו מצו — חובדו לילך לבכנו נלהצו
חובאו ונלמדו והאהיב רצו
טחון עניו בה לך — טרח עול מעלדים השלך — ימים שלשה ילכו מהלך
יזבחו זבחי צדק לבחוללך
כעס רשע ושניו דרק — כאויל עגה ונאצות שזק — לכם הסד וידאה נרק
לא ידעתי שולח ברק
מעון לנואל עלה ועגה — מה תהשב ותבקש תואנה — נומך למו כשבך להתדשנה
נהנכת עתה לרוש ולענה
סגיא כח עניך רואה — כרסרני לך להניח דנלאה — עורף אם תקלה תשאה
עירך וארצך וכל הנראה
פן תצא כאש חמה — פקוד והחרם יושבי מצרימה — צבאות קדושים לשוכן רומה
צאם מעמך ויחוגו באיכה
קשה לב להתפיש רצוצים קומטו במעש פעלם רועצים — רבבה כצמח השדה צצים
רם נתני ואויבי קצים
שבטי ישראל יה עדות — שלמים וכשרים ליה להודות — תולדותם נתיחסו והרבית נחות
תמכתם שלשה עשר עדות
ידו שלח מן החור — הקרבני לשם ובחרני בחור — וסבכני באברתו בארץ שיחור דמי
כנתבוססתי החייני במחור — הבו מעי גדולתו מלאחור קדוש
המאיר לארץ

ומשלימין תפלתן כסדר הכתות ומוציאין ספר תורה וקורין בו כסדרו כל יום
ואומר החזן מי שברך כו׳ וקדש שיאמר אשרי אומרים כך גזרו

רשות לשבת הגדול של פסח

כך גזרו רבותינו סנהדרין גאוני עולם — בבית מקדש שני כנבנה ובילם
ואז נראה כסא אש בשלם — ועליו מלכו של עולם

בסתלסל ועומד בין דאולם וקבלו כתר ותבכו חותם ניזלם
זכנו ותקנו תקנת עולם ונתן ביד רבי אליעזר גדול שבכלם
והתקין לא ברז פור ולא בדו פסח ולא גהו עצרת ולא ארו ראש השנה
ולא אגו יום כנור לעולם וכרשותם יש לנו חג המצות הזה יום פלוני
ויום פלוני בעם עולם ישמחנו בו אלדי עולם ״
אז כגולגל שעבוד הורים בבבלי עם לועז היות אסורים
גברו לבלעם כדובים ונמרים דשום כהרוש גורן עגרים
השריבו והטילו ליאור זכרים וחוק ברית מילה מעירים ומעקרים
זעקו וחננו לאל משפיל ומרים חנונם הקשיב משמי אורים
טס וידא ובא להוציא אסירים ידע דברו ללא איש דברים
כציר נאמן הדך למלך מצרים לשלח להחפיש רצוצים ושבורים
מרד וכרב למולו וחל להקשות אמרים גם מי הוא אלדי העברים
סגר לי כחו וגדלו בברורים עד כמה כרכים כבש בכל עברים
פקודיו וצבאיו במה מתגברים ״
ציר השיבו אלדינו אדיר באדירים קשתו אש וחצו שלהבת ורומחו לפידים בוערים
ראויים מעשיו ונפלאותיו ושיחותיו ברקים מאירים שאונו משבר סלעים ומפרק הרים
תקפו ותהלתו רום ותחת מסגרים ״
בבל זאת לא שב ולא רחק מכעורים נדמה לעבד לא יוסר ברברים
יצר נגעו בנגעים משונים ועבורים מכבת דם ועד מכת בכורים
ידלו ונרבו והבו גדולים וצעירים נכנע ערפם והורד גאונם לעפרים
ואז שלחום ולוום חשים ונמהרים שרוי כסף וזהב ופנינים יקרים
ולפני צאתם הוזהרו בחירים קחת צאן מבכלאות עדרים
ולאכלו על מצות ומרורים רגלים נעולות ומתנים חגורים ואזורים
ונעשה לכו דמות כנפי נשרים ודאו ועפו לנחלת צבי מהירים
ואכלו עם הפסח בהלולים ושירים כי חוצה לארץ פסחים לא נכשרים
וכו בלילה שבו לגיא כפתורים לכן ימי הפסח קבועים לדורי הודים
כחוק מצות אלדינו וכהוריית טורים
מה טעם בחרוסת מטבלים ושורים זכר לעבודת טיט אשר היו חומרים
מה טעם שני תבשילין בקערה סודרים זכר לאהרן ומשה שני שלוחים וצירים
מה טעם שלחן מכקומו עוקרים כדי שישאלו מה שונה ליל זה נעשרים
מה טעם ברוצע בפרוסת ככרות חררים כי אין כסר שלמה בכלי עניים וחסרים
מה טעם בהסיבה שותים וגומרים זכר לעבדים שנעשו בני חורים
מה טעם בדא ברכה א כילת מרורים זכר למקדש החרב בחש וסרים
מה טעם כוסות ארבעה שעורים זכר לארבעה גליות בני ציון היקרים

מה טעם על כוס חמשי הלל הגדול גומרים — זכר לכוס ישועות אמא ואבים
ואחרי צאתם רדנום כפתורים — בכל כלי זן חגורים ואזורים
והשיגום חונים על שפת ים מוגרים — ונשאו עין וצעקו עדת בחירים

לגזר ים סוף לגזרים

לגזרים כנקרע ונעשה נתיבה — נגלה עליו בעצמו חוצב להבה
ובא אזרחי ועמד פני המרכבה — ונעקך ואיש תם מימין להתיצבה
וארבע אמהות משמאל לקרבה — ואחר הכסא שנים עשר שבטי תאוה
ואלמלא תורה קריאה וכתיבה — אי אפשר לשוחחה ולנובבה
נגד אבותם עשה פלא בקרן באבה — וקול ממרום למי הים צוה
הזדרו והשמרו בצמחי רבבה — לבל תזיקום בטיפה דקה ועבה
ועברו וגזו בתוך הים בחרבה — גם בחור גם בתולה יונק עם איש שיבה
ורודפיהם נגערו והושכבו למעצבה — ואז ידידים שבחו ורננו באהבה וחבה

לנערן בסוד קדושים רבה

רבה תפארת הרבו לנצב בעדתו — אשר גאל ופדה מפרך איומתו
ושפך על רודיה אפו וחמתו — וכמו כן עתיד לחשוף זרוע תפארתו
ולכנס מארבע צאן מרעיתו — ולבנות היכל קדש על רום מכונתו
ויקין ויעורר ישיני אדמתו — ויוריד חנוך בן ירד מימעון דירתו
ויעלה מתוך שאול קרח וכל עדתו — ויעידו יחד יחוד אלהותו
ואז ירומם קרן עמו ונחלתו — ויקבלו כל באי עולם עול מלכותו
ונחזה עין בעין בהגלותו — ונאמר זה אלהינו וזה גבורתו

ונגילה ונשמחה בישועתו

ותחיש משמים למחולת מחנים — איש חביל עינים ולבו שינים ושכל משמים
מקום שם לב ועינים בימינו ובימיכם ובימי כל בית ישראל ונאמר אמן

ואומר החזן לאחר ומחזירין בכל תורה לחזן ומשלימין תפלתן כסדר המבחית

סדר עניין פסח

בחמשה עשר בניסן חג המצות דכתיב ובחדש הראשון בארבעה עשר יום לחדש פסח לה׳ וכחמשה עשר יום לחדש הזה חג
מצות שבעת ימים מצות תאכלו׳ ואנו בגולה צוינו לאתנו שמונה ימים המנהג דעלו ומנהג הזהרו במיתב לאכותיכם בידכם׳ ובאלו
שמונה ימים לאכלם לחמם מצה ולא לאכלן הוא לפי שהוא בחיסור מיתת ולאסורו בכל שהוא ולפי תעתיבותיו לאכרין ולאכילו
בהגלה לאכר׳ ולא מבעיא שהוא לאכר באכילה ובהגלה כל ימי הפסח אלא לפי לשהותו בביתו וברשותו לאכר שנאמר לא
יראה לך חמץ ולא יראה לך שאור בכל גבולך׳ ולפי יום ארבעה עשר בניסן שהוא יום ערב פסח אינו רשאי לאכל חמץ אלא
עד ד׳ שעות׳ ומתחלת שש ולמעלה לאכר בין באכילה בין בהגלה עד אחר הכסח׳ אבל מתחלת חמש עד תחילת שש לאכר
באכיל ומותר בהגלה׳ ומתחר שלאר לא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאור ברכך לבער את החמץ ולפנותו מביתו ומרשותו
ומכיון שהוא ברכך לבדוק בחורין ובסדקין והוא ברכך לאור הנר ובכוס אין אורו על נר מבהיק׳ לפיכך תקנו רבנים ז״ל ל
לבדוק בלילי יד כמו שמנינו אור לארבע עשר בודקין את החמץ לאור הנר׳ וזה סדר ביעור חמץ
אור לארבעה עשר בניסן שהוא ליל ערב פסח לאחר הבקר את הנר ובודק בסלים ובתבות ובחורין ובסדקין כל מקום הר
הילוי לאתא שם חמץ ובכבר לו פרוסה ראשונה שהוא אוכל מבחוץ

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו על ביעור חמץ״

ובודק בכל ריקוד שהוא צריך לבדוק. ומרכם בכל מה שיש לו לרפש. ואחר שהשלים לבדוק יבטל אותו בלשון הזה ואומר.

כָּל חֲמִירָא דְּאִיכָּא בִּרְשׁוּתִי דְּלָא יְדַעְנָא בֵּיהּ לְבָטֵיל וְדַחֲוִי כְּעַפְרָא דְּאַרְעָא ״

ומתחיל שלא לטור בין ברכה לבטול ולא שח אינו צריך להזור ולברך. וכל החיין שהיא מוצא מתגיינו שלא יאכל ממנו פי כירורין על ידי עכבר או שאר מרגיס ויצטרך עוד לו פש אחריהן. ואותר לו ר׳ כול מו ר׳ להאכיל ולעשות מי ר׳ כל הפע והנאתו לרי ר׳ עד הרבע שעות. ומתחלת חמש עד תחלת שש רשאי ליהנות בו. ומתחלת שש לאסור להנות בו ולאסור להא להאכילו לבהמתו ולרכרי לעכרי. ובעירין בחור ומלבהו בחור אי במים אי בכל דבר האבד בו ואין בו משום בזון אי לאכלין. ורק מרפו קודם שש שעות מותר ליהנות בו בעריפתו. אבל כשהוא שורפו מתחלת שש ולמעלה אסור ליהנות בו בעריפתו ואם אינו מוצא אין בשעת בדיקה אינו מברך שעל מה מברך והוא אינו מבער כלום. תדע לך שהוא כן שהרי אין מברכין על הבדיקה אלא על הבעור. ולשון בעור שמפנה ביתו מן החמץ. כמו בערתי הקדש מן הבית. אבל ראל מקום צריך לבטלו ולומר כל חמירא שלא ומצא חמץ ברשותי דהרי כן לא יעבור עליו בבל ירואה ובל ימצא. מכיון שבטלו יצא מרשותו. ואם לא בדק בליל ארבעה עשר בודק בחוש ארבעה עשר ואפילו לאחר שש יכול לבדוק אם שנב אי נאנס ולא בדק בערב. אבל לבטלו אינו יכול אלא עד שש שעות. אבל לאחר שש שעות אינו ברשותו לבטלו. לפיכך צריך אדם לא לאחר בבדיקה ובבטול כדי שלא יעבור בבל ירואה ובל ימצא. ואם חל ארבעה עשר בשבת שאינו יכול לבדוק בליל שבת בודק ליל ערב שבת ומבער כל מה שיש לו לבער מערב שבת ומניח לסעודת שבת מה שהוא צריך לאכול בשבת עד ארבע שעות. ושאירי פתיתין הנשארים לבניו ומבטלו בלבו שרש שעה שש וכ״ו:

סדר הגעלה

וצריך אדם לטהר את כלו שהוא משתמש בהן המן כל השנה ולהגעילן כדי שיהא מותר לו להשתמש בהן בפסח. וכיצד ס סדר הגעלה מדיה ושוטף יפה את כלו של עץ ושל מתכת ומנביר את הלודתן. ואחר כך הוא מרתיח יורה גדולה שלא הר הרתיחו בו מים מעת לעת ובעת שהיא רותחת מופכין את המים ושוטפין אותה בצונן יפה יפה. וחוזרין ומרתיחין אותה ע עוד כמים אחרים. ובעוד שהיא רותחת נותן לתוכה קערות של עץ ועץ הפירות וסכין ורות קטנות ומרתיחן לתוכה אחד אחד לא שנים שנים הכל לפי גדלן לא לפי קטנן הנבעלין ולפי גודל היורה שנבעלין בתוכה ויזהר בה שלא תגוח היורה מ מרתיחת כל זמן שהכלים בתוכה ומניחם בתוכה שעה. ונמצאים בעוד שהיא רותחת שאם יצאים כשהיא נחה מרתיחה הרי הן הוזרין ובולעין את פליטתן וכשהן מוציא אותן מן היורה שוטפין אותן בצונן מיד ואין צריך להטבל אותן בארבעי סאה. שאין צריך טבילה אלא כלי מתכות וכלי זכוכית הנלקחים מן הגוי בין חדשים בין ישנים שלבנן באור אי שהגעינן. אבל אם הין שאלין אי מושכנין בידו אינן צריכין טבילה עד שיתקנו בידו. שפוד ואסכלה אם נשתמש בהן חמץ מע מעשה כדרך תשמישן כוסות וצלוחית של זכוכית מדיחן בצונן ודיו: ובית שאור שהמוצו קשה ובית הרוסת אם יכול לו בגילן ברותחין מגעילן ואם הם גדולי שאינו יכול להגעילן כגון אלו הערבות שמעולין לתוכן שאור גורדן בסכין יפה יפה מדיחן ומניחן ואינו משתמש בהן בפסח. וכלי חרס שנשתמש בהן המן וקדירות של חרס אין להם תקנה כל עקר ואסור להשתמש בהן בפסח. ואין משתמשין בהן אלא בחדשים בלבד. ואלו יות של חרס שלא נשתמש בהן המן ולא נשתמשו בהן אלא על ידי נכרי רשאי להשתמש בהן בפסח. ומחבת של חרס שמסיקין אותו בתוכה ואופין בתוכה המן כל ימות השנה מותר לאפות בתוכה מצה בפסח ״

דין לישת מצה בפסח

חיטים של מצות צריך אדם לעשות להם שמור לשם מצה דשתיב ושמרתם את המצות. ויש שמשמרין אותם לשם מצה מ משעת הקציר ומכניסין אותם בשבלים כדי לעשות מהן השמורים וכן נהגו לשלוח אחר הרחים לשומרין בשעה שחיטה על שם ושמרתם את המצות. ואף על פי שאמרו הכמים שאדם יכול לקנות קמחים וסלתות מן הגוי אינו אינו אלא להתירן לאכילה בפסח אבל לגאת ידי חובתן בלילה הראשון לשם שמורים היו יוצא אלא במצה שהיא משומרת לשם מצה וצריך נטהון את הטעם של מצות יום שו יומים קודם ליתן ואין ראוי ללוש אותם ביום שחיטתן. לפי שהקמה הוא חם ביום שחיטתו ומ ומרבים את המים והן קרובין לבא לידי המון ואין אדם יוצא ידי חובת מצה אלא מחמשת המינים בלבד ואלו הן חטים ו ושעורין וכוסמין שבולת שועל ושיפון. ואין לעשות את המצות כל ימי הפסח אלא במים שנשאבו מאתמול וכנו בכלים כל ה הלילה ואין מטילין בהן מלח ובשמים. ואין לעשן את המצות בהמין ולא בהרי הדס וכן אין לעשן את המצות בחקנים שהמה ונחשת ולא כרוך לאש. לפי שאפשר שהמים מתחממין וקרובין להחמין. וכן אין לעשן את המצות במים

ומי פירות המגיעים יהא שמי פירות ומחמיצין את המים וקרבין להר המן. אבל ביום פירות בלא מים מיתר שמי
פירות בלא מים אין מחמיצין. אבל מכל מקום ביום הראשון אין לתן ביום פירות והוא עשרה וקדיה
כיון לחם עוני והוא הדין ללוש בדבש ובשמן ונישה הלוטת על ידי גוי והרש ושיטה מותר לאכול בפסח כשלא
החמיצה. אבל אינו יוצא בה ידי חובתו לעשה מצה בלילה הראשון ואינה ראויה לשמורים. והלש עשה של
מצה יהא זריז להתעסק בה שכל זמן שמתעסק בה אינה ראויה לבא לידי חמץ ותריך לעבן תמיד ידיו במים ב
בשבת ליתה. ושיעור שאפה אחת יכולה ללוש בפסח בבית אחת הוא השיעור שחייב בחלה. ושיעורו עב" ביצים והוא ביצה
וכן עולה חלה בבמדבר. כיצד יעשה מביא כלי מלא מים על כל ביתו ומכיל שלשה ואחד עשר ביצים והוא ביצה ביצים
בינוניות של תרנגולת ונותנן בתוך הכלי של מים אחת אחת לאט לאט וכשיעור המים היוצאין מן הכלי הוא שיעור הקדיה
לחלה. ואין לצמצם את השיעור הזה חלה להרויחו ומעט כדי להפריש את החלה בעין יפה. ואם לא פחות מכשיעור הזה
ביתן אותן בתוך הכלי אי בתוך תיבה אחת שיהא מפת הכלי אי הפני התיבה עודפי ועולין לתעלה מן הלחם והן מתגרפין זה
עם זה ליתחייב בחלה אף על פי שאינו שלא כשיעור. והמפריש את החלה בין עשה בין לחם חברך:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו להפריש תרומה.

וביום טוב אפה אותה תחלה ואינו קורא לה שם חלה עד לאחר אפייתה. ולאחר אפייתה נותן אותה עם מאר הלחם בכל אי
בעיבה ומניח אותה החלה אל מאר הלחם כדי להפריש מן העיקר ומברך עליה ומניחה במקומה שהיא ראויה לטלטלה
ובמוצאי יום טוב שרפה. אבל ביום טוב אחר אסור לשרפה ואסור לטלטלה לאחר שקורא לה שם. ובשאר ימים טובים שאין
הוסאין לה מחמצן יכול לקרוא לה שם בין קודם אפייה בין לאחר אפייה. ומכל מקום יש קורא לה שם קודם
הפייה מפני שהיא כשהיא עשה עד מוצאי יום טוב שאסור לאכותה ובמוצאי יום טוב שרפה. אבל בפסח מחמצן
לה מהמצן לא יקרא לה שם חלה בעודה עשה שכיון שהוא אסור לאכותה בו ביום סוף שהיא בלה לידי המצן.
ואם שכח וקרא לה שם חלה בעודה עשה מניחה בתוך המים צוננין ואינו חוטא לה לא החמיצה ובמוצאי יום טוב שרפה:
ועשה מצה מערב יום טוב אבור להפריש ממנה חלה ביום טוב וכל שכן בשבת. ואם שכח להפריש חלה מערב שבת
לא מערב יום טוב ואין לא לחם לאכל בשבת ביום טוב כיצד יעשה נותן את כל הלחם בתוך הכלי לא בתוך התיבה ונותן
את עינו באחד מהן להפריש ממנו חלה ואוכל והולך את שאר הלחם. ובמוצאי שבת לא במוצאי יום טוב יפריש את החלה
ואינו הלחם נתן בה עינו להפרישה. ואף על פי שבשעת הפרשתו לא שיעור בלחם להתחייב בחלה אינו חוטא ע
שהרי בתחילה היה בו שיעור חלה. ואחרי הכניסה אל תרומת הוצאה לאדון אכל והולך ואחר כך תפריש. והלא את
האתות בפסח ישפוך את המים שהיו מדיה בהן את הצריבה במקום מדרון. ואחרבעה עשר שחל להיות בשבת ואינו
לגיע מצה מערב שבת. אך יזהר שלא יצנה בשמירתן מתוך שהאוכן מצוי עדיין אצלו. וכן אם היה נכנס בספינה לא יצא
לדרך קודם לפסח יכול לאפות מצות להולך עמו אך שיהא נזהר בהן לשמרן היטב. והמחמיר על עצמו ללוש ולאפות מצות
עד מוצאי שבת תבא עליו ברכה וערב הפסח אסור לאכול מצה כל עיקר. וכן מן המנחה אסור לכל אפילו מיני תרגימא
כדי שיכנסו לתוך בתי אכלן. והבסרות ראוין להתענות בערב הפסח. וכל אדם ראוין להקל באכילתן ערב הפסח
כדי שיכנסו לתוך בתי אכלן

דין ערובי תבשילין

יום טוב שחל להיות בערב שבת צריך אדם להניח ערוב תבשילין מערב יום טוב. וכבר יהא לו היתר לאפות ולבשל ביום
טוב לשבת בכל צרכו. ואם לא הניח ערובי תבשילין אסור לו לבשל ולאפות ביום טוב לשבת ואפה לצורך יום
טוב והיתר מותר לאכלו בשבת. ובלבד שלא יעריב בכך. ואם חל יום טוב בחמישי ובששי צריך לערב בחמישי. ואם
שכח ולא ערב בחמישי הרי הוא מערב חמישי על ידי תנאי ומתנה בלשון הזה ואומר אם היום קודש ולאחר חול אין ב
בחמישי כלום. ואם היום חול ולמחר קודש ערובי ערוב ולאחר כך מניח את ערובו כשאר הימים. ושני ימים טובים
שלא חלם הבנה לא הפסיד להתנות שתהיה קדושה אחת הן. וכן אם לא שלא הניח ערובי תבשילין חלא בערב ש
שבת אין לו תקנה לערב ואסור ליתן מה שראוי לאפות ולבשל במתנה לאחר שערב והוא אפה ומבשל אותו ואם ר
ראה הזר ונתנו לו במתנה. ואבל אדם לערב לאחרים ושלו בין מדעתו בין שלא מדעתו. אך צריך לזכות להם על ידי א
אחר. ואינו מחבה להן על ידי בנו ובתו הקטנים ועל יד אשתו. ופני שידן כיחד. אבל מחבה להן על יד בנו ובתו הגדולים
הן על ידי אחר. ובשם שבא חוזר ומודיעם ואומר להם כל מי שלא הניח ערובי תבשילין יסמוך על שלי. ש ג

וזה משפטו

מביא כסא לחם וכוס ויין עלוס כין ומכופלין ונותנן ביד אחר ואומר
לו זכה בערוב זה חלק מתנה לכל בני עיר ומברך ואומר כדרך הזה

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצְוַת עֵרוּב · בדין
יְהֵא כִּרְעוּתָא לָנָא לְבַשּׁוּלִי וּלְאַפּוּיֵי וּלְטַמּוּנִי מִיּוֹמָא טָבָא לְשַׁבְּתָא וּלְמֶעְבַּד כָּל מָה דְּצָרִיךְ לָנָא מִ
מִיּוֹמָא טָבָא לְשַׁבְּתָא לָנָא וּלְכָל יִשְׂרָאֵל דְּסָמְכִין עַל עֵרוּבָא הָדֵין ··

ותוטל את הערוב ומניחו במקום שיהא מסתמר יפה שלא יאכל העכבר או יאכל עד שלא יפה
ובטל לצורך השבת הרי זה כאלו נתן ערב ואסור לו לאפות ולבשל מזון טוב לשבת · ואם כבר א
פה ובטל יש התר לאפות ולבשל ואחר כך נאכל או נאכל אין בכך כלום וכל הבקי בערוב ומ
השרב בעצמו ואינו מחזיק בחתנה לסמוך על אחרים בזמן שיש לו פנאי לערב בעצמו תבא עלי

ברכה

ובמנחת ערב פסח בא לבית הכנסת ומתפללין תפלת מנחה
כדרך שמתפללין בשאר ימות החול · ואין נופלין על פניהן

ותפלת ערבית יורד החזן לפני התיבה ומנעים קולו ואומר ברכו ואם הוא שבת
תחר אבר כלה ואם אינו שבת מתפלל מעריב של חול · ואומר מעריב זה ·

מעריב לשתי לילות של פסח

ליל

שְׁמוּרִים אוֹתוֹ אֶל חֲצָה — בַּחֲצוֹת לַיְלָה בְּתוֹךְ מִצְרַיִם כִּיצָא
גִּבּוֹר עַל יְחֻצָּנוּ כְּחֻצָּה — דּוֹד מַעֲרִיב עֶרֶב נִזְכַּרְנוּ בְּנֶפֶשׁ הַפֻּצָה
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּעֲרִיב עֲרָבִים ··

לֵיל שְׁמוּרִים הוּא זֶה הַלַּיְלָה — וְתִקְנוּ אֶל אוֹמֵר כַּחֲצוֹת לַיְלָה
זֶה אֲשֶׁר לוֹ יוֹם וְגַם לַיְלָה — חוֹק אַהֲבָתוֹ יִזְכּוֹר לְנִינֵי חֲלַק לַיְלָה
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אוֹרֵב אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל — וקרין קריית שמע
לֵיל שְׁמוּרִים שֶׁכְּסוּ אֲרוּף נְשִׁרִים — יַלְדֵי בְרוּרִים לְהוֹצִיאָם מֵאֲרוּרִים
בְּהַבִּידוֹ עַם הָיוּ מְאֹרִים — לִהְיוֹת מִצְרַיִם מְקַבְּרִים
בְּרֹל הַבְּתִיקוּ בְּנֵי חוֹרִים — נִצְחוּהוּ יַחַד עַל מַבַּת בְּכוֹרִים
בְּגִילָה — ויש אומרי זה בתקס שכסו אלוף נשרים ילדי

לֵיל שְׁמוּרִים פֶּסַח אֲכָלוּם פְּחוּדִים — נִפְלָאוֹת חוּדִים — בִּימֵי חַג פֶּסַח
פֶּסַח בָּנוּי לְשַׁטּוּר לַדּוֹרוֹת — פְּנֵה לָנוּ לְהוֹרוֹת — בִּימֵי חַג פֶּסַח
פֶּסַח גָּדַר עֲנִי אֲבוּנִים — אַרְבַּע מֵאוֹת נִמְנִים — בִּימֵי חַג פֶּסַח
פֶּסַח דַּת סֶסְעִים יַבֵּלָא — וְיוֹם נָקָם יְגַלֶּה — בִּימֵי חַג פֶּסַח
פֶּסַח הָדַג נִכְרַי הָם — וּבֶן בְּבוֹרוֹ נִחָם — בִּימֵי חַג פֶּסַח
פֶּסַח וִיסֵּר לְשָׁפוּט מַרְשִׁיעִים — וְלַהֲעָלוֹת מוֹשִׁיעִים — בִּימֵי חַג פֶּסַח

פסח זמר בנוף נתן לגאול בני איתן ביומי חג פסח
פסח חרב חדה ולא תרים ביד צח ואדום ביומי חג פסח
פסח טביחת ניני כוש להוציא עמו ברכוש ביומי חג פסח
פסח ידידות קן שרודה כנס לאום נרודה ביומי חג פסח
פסח כרת למו נסים להוציא עמו בנס ם ביומי חג פסח
פסח לוהצנו לחין ורפאנו ממחץ ביומי חג פסח
פסח מצלא דמון דריקה והסיען גפ שרקה ביומי חג פסח
פסח נגידות חנחיד חפיל וגיל עמו יכפיל ביומי חג פסח
פסח סגר זרים לדבר ורפא עמו משבר ביומי חג פסח
פסח עבור כל דע שטור ונקם עמו כאטור ביומי חג פסח
פסח פיחד בתי מצרים כבין צוי נוצרים ביומי חג פסח
פסח צביחת צר בעלוקה כנס לאום חלוקה ביומי חג פסח
פסח קשר לצר אבידה וגאל ידידים מעבודה ביומי חג פסח
פסח רמס חשפיל קרקע וגואל בשופר יתקע ביומי חג פסח
פסח שת כל בית ילל כצאת כחצות ליל ביומי חג פסח
פסח תוכן וחקוק לאות להראנו נפלאות ביומי חג פסח
פסח תהלות לשם שוכן שחקים תקפו הביש קרובים ורחוקים
תוקף כבודו בים מחוקקים שירות ושבחות משוררים וצועקים

בגילה

ליל שמורים סימן הנא לעתיד לבוא עליון כי בא יבא פקוד יפקוד שם קדוש
צורנו הוא נגילה ונשמחה בו זה צור
ליל שמורים קרב קן גאולה לדפקד בו אום סגולה רעין רעין אום מרמה ואכלה
שהוא אחרית קן לכל תכלה באי מלך ציר ישראל
ליל שמורים שמור הוא לאחרונים להגאל בם מראשונים שמחו בו אבות ובנים
תפרוש שלומך אם על בנים באי פורש סוכת שלום

אלה מועדי יי מקראי קדש אשר תקראו אותם במועדם

ואם היה סכת אומר ושמרו בני ישראל את השבת

ואחר כך חלה מועדי

ואומר החזן קדיש עד לעילא ומתפללין כלחש

יי שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך

ברוך אתה יי אלהינו ואלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב
האל הגדול הגבור והנורא אל עליון גומל חסדים טובים וקונה את הכ
הכל וזוכר חסדי אבות ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה מלך גואל עזר ומושיע
ומגן ברוך אתה יי מגן אברהם

אתה גבור לעולם יי מחיה מתים אתה רב להושיע משיב הרוח ומוריד הגשם מכלכל חיים
בחסד מחיה מתים ברחמים רבים סומך נופלים ורופא חולים מתיר אסורים ומקיים אמונתו
לישני עפר מי כמוך בעל גבורות ומי דומה לך מלך ממית ומחייה ומצמיח לנו ישועה בקר
בקרוב ונאמן אתה להחיות מתים ברוך אתה יי מחיה המתים:

לדור ודור נגיד לאל כי הוא לבדו רום וקדוש וכבודך אלהינו מפינו לא ימוש
לעולם ועד כי אל מלך גדול וקדוש אתה ברוך אתה יי האל הקדוש:

אתה

בחרתנו מכל העמים אהבת אותנו ורצית בנו ורוממתנו מכל הלשונות
קדשתנו במצותיך וקרבתנו מלכנו לעבודתך ושמך הגדול והקדוש ע
ליו קראת: ותתן לנו יי אלהינו באהבה שבתות למנוחה ומועדים לשמחה חגים וזמנים
לששון את יום השבת הזה ואת יום חג המצות הזה זמן חרותנו מקרא קדש זכר ליציאת מצר
מצרים: אלהינו ואלהי אבתינו יעלה ויבא יגיע יראה וירצה וישמע ויפקד ויזכר
זכרוננו וזכרון אבתינו זכרון ירושלים עירך וזכרון משיח בן דוד עבדך וזכרון כל עמך בית
ישראל לפניך לטובה לחן ולחסד ולרחמים ולרצון ביום השבת הזה וביום חג המצות הזה זכר
זכרנו יי אלהינו בו לטובה ופקדנו בו לברכה והושיענו בו לחיים טובים בדבר ישועה ור
חמים וחוס וחנגו ורחם עלינו והושיענו כי אליך עינינו כי אל מלך חנון ורחום אתה
והשיאנו יי אלהינו את ברכת מועדיך לחיים ולשמחה ולשלום כאשר אמרת
ורצית לברכנו כן תברכנו סלה קדשנו במצותיך ותן חלקנו בתורתך שבענו מטובך שמ
חנו בישועתך וטהר לבנו לעבדך באמת והנחילנו יי אלהינו בשמחה ובש
ששון שבתות ומועדי קדשך וברוך אתה יי מקדש השבת וישראל והזמנים:

רצה

יי אלהינו בעמך ישראל ואל תפלתם שעה והשב העבודה לדביר ביתך
ואשי ישראל ותפלתם מהרה באהבה תקבל ברצון ותהי לרצון תמיד ע
עבודת ישראל עמך ותחזינה עינינו בשובך לציון ולירושלים עירך ברחמים כמאז ברוך א
אתה יי המחזיר שכינתו לציון מודים אנחנו לך שאתה הוא יי
אלהינו ואלהי אבותינו על חיינו המסורים בידך ועל נשמותינו הפקודות לך ועל נסיך שבכל
יום ויום עמנו ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת ערב ובקר וצהרים הטוב כי לא כלו רחמיך
המרחם כי לא תמו חסדיך ומעולם קוינו לך על הכל מתנו יי אלהינו ולא עזבתנו ולא הסתרת
פניך ממנו על כלם יתברך ויתרומם שמך מלכנו תמיד כל החיים יודוך סלה ויהללו לשמך
האמת ברוך אתה יי הטוב שמך ולך נאה להודות: שים שלום
טובה וברכה חן וחסד ורחמים עלינו ועל כל ישראל עמך ברכנו אבינו כלנו כאחד בא
באור פניך כי באור פניך נתת לנו יי אלהינו תורת חיים אהבה וחסד צדקה ברכה ישועה ו
רחמים ושלום וטוב יהיה בעיניך לברך את כל עמך ישראל תמיד בכל עת ובכל שעה בש
בשלומך ברוך אתה יי המברך את עמו ישראל בשלום: יהיו לרצון אמרי פי
והגיון לבי לפניך יי צורי וגואלי: עושה שלום במרומיו הוא ברחמיו יעשה שלום עלינו
ועל כל ישראל אמן:

ואם חל שבת אומר ויכלו ואל עליון קונה שמים וכו׳ ועלינו לשבח ..

ואם חל במוצאי שבת אומר ותודיענו

אתה בחרתנו מכל העמים אהבת אותנו ורצית בנו ורוממתנו מכל הלשונות
קדשתנו במצותיך וקרבתנו מלכנו לעבודתך וכנך הגדול והקדוש ע
עלינו קראת :

ותודיענו משנטי צדקך ותלמדנו לעשות מצות חקי רצונך ותתן לנו
יי אלהינו באהבה משפטים ישרים ותורות אמת חקים ומצות
טובים אשר יעשה אותם האדם וחי בהם . ותנחילנו זכני שבתות ומועדי קדש וחגי נדבה ותו
ותורישנו קדושת שבת וכבוד מועד וחגיגת הרגל ובין קדושת שבת לקדושת יום טוב הב
הבדלת ואת יום השביעי הגדול והקדוש בששת ימי המעשה הבדלת וקדשת את
עמך ישראל בקדושתך .. ותתן לנו יי אלהינו באהבה מועדים
לשמחה וחגים וזמנים לששון את יום חג המצות הזה זמן חרותנו מקרא קדש זכר ליציאת
מצרים ..

אלהינו ואלהי אבותינו יעלה ויבא יגיע וירא וירצה וישמע ויפקד
ויפקד ויזכר זכרוננו וזכרון אבותינו זכרון ירושלים עירך וזכרון
משיח בן דוד עבדך וזכרון כל עמך בית ישראל לפניך לטובה לחן ולחסד ולרחמים ולר
ולרצון ביום חג המצות הזה זכרנו יי אלהינו בו לטובה ופקדנו בו לברכה והושיענו בו ל
לחיים טובים בדבר ישועה ורחמים וחוס וחננו ורחם עלינו והושיענו כי אליך עינינו כי אל
מלך חנון ורחום אתה :

והשיאנו יי אלהינו את ברכת מועדיך לחיים ולשמחה ולשלום כאשר
אמרת ורצית לברכנו כן תברכנו סלה קדשנו במצותיך ותן חל
חלקנו בתורתך שבענו מטובך שמחנו בישועתך וטהר לבנו לעבדך באמת והנחילנו יי א
אלהינו בשמחה ובששון מועדי קדשך ברוך אתה יי מקדש ישראל והזמנים ..

רבנה ומודים ושים שלום ..

סדר מצות הדגדה ושתיית ארבע כוסות ואכילת מצה ומרור בלילי הפסח

חרוזים לסדר ההגדה

סדר השיר יהיה לכם ליל התקדש חג הפסח בורא קדש החייך ונטול ירק וטמון לחמא רזון
ידך תוציא מצה מרור וכרוך ושבע אביק מזון

וזה פתרונם ופרושם

בוריך . פרי הגפן קדש . לאחר בחר בנו מכל עם . והוא נקרא קדש היום . הדיך מהחיינו . ונטול נטילת ידים . יין
יאכלת כרפס לא מלא ירקות ומברך בורא פרי האדמה . וטמון פורש מצה לחצי לעצים חציה גנוז בין שתי המלוות וחציה
עומן בצד השלחן וקורין שמה אפיקומן . לחמא רזון יגביהו את הקערה ויאמר הא לחמא . ידך נטילת ידים . תוציא בר
ברכת המוציא . מצה על אכילת מצה . מרור נטול חורת ומברך עליה על אכילת מרור . וכרוך מרך מצה ב
בחזרת ואוכל ואינו מברך זכר למקדש . ושבע אוכלין כל מובצן ומומרין סעודתן . אביק לאחר מעורה סעו
סעודתן אוכלין אפיקומן . מזון ברכת המזון . משלן ואילך מזגו כוס רביעי ומומר עליו את ההלל . ואומר יהל
יהללוך מאת כל מי והלל הגדול .

ולרבעה כוסות של פסח מברכין על כל אחד ואחד בורא פרי הגפן · לפי שכל אחד ואחד מהנה לעצמו ·
וכל אחד ואחד טעון שריה ואין שריה בלא ברכה וכשם שברכת המזון מפסקת בין היין שבתוך הסעודה לכוס של ב
ברכת המזון להיותו טעון ברכה · כך קריאת ההגדה מפסקת בין כוס ראשון לכוס שני · וקריאת ההלל מפסקת בין
כוס שלישי לכוס רביעי להטעינן ברכה לפניהן · אבל לברך לאחריהן על הגפן שרלה שלשו צריך אלא על כוס
אחרון בלבד · לפי שברכת המזון פוטרת כוס ראשון ושני מברכת על הגפן וקל וחומר הוא אם ברכה אחת מהנין
אחרון בלבד · אם עולה לו כל שכן שלש ברכות עצמן · וכוס אחרון פוטר של ברכת המזון · ואם תאמר הרי הוא מפסיק ב
בבורא פרי הגפן אינה חשובה הפסקה מידי דהוה אאותה כוס נמלך שמברך על זה האחרון לפנינו ·
ואין מחייבין אותו לברך ברכה אחרונה על הראשון וכיון לשתות אחרי כן · אף על פי שכוס
של ברכה אינו כוס נמלך אלא שהיה כדעתו לשתות לא עלתה לו ברכה ראשונה
ראשונה · ומה שמברכין לברך על כל כוס וכוס בורא פרי הגפן לפי
שפנים חדשות בא לכאן שהרי כל אחד ואחד בא לחדש
דבר לעצמו · ולומר בו שרה בפני עצמה ·
לזה זה דומה לזה שהיה יושב כוס
בסעודה בערב שבת
וקדש עליו היום שהוא פורים ומפה ומקדש · ואף על פי שמברך על היין שתיה חוזר ומברך על זה מה שעשה ב
פנים חדשות בא לכאן שהרי הוא צריך לומר קדוש היום ואין ראוי לומר קדוש היום בלא ברכה הכא נמי אין
ראוי לומר כמה שרוצה בלא ברכה ויש אומרים שכל אחד ואחד טעון על הגפן לאחריו וכבר כתבנו הראשון לעצ

סדר הגדה בלילי פסחים

מי שמבקש בפסח לקדש בבתים הרבה הילך יעשה ראשון ברכת המזון אין לו רשות לשתות אלא כוס רביעי וכוס
חמישי היתר גמור היה לקדש אפילו בבתים הרבה · אבל אם כולם לאחרים ברכת המזון יש לו תקנה · והילך
מקדש בבית ראשון קדוש היום ושותה לאם כל הסדר עד ברכת המזון · ועד כאן יפסור לקדש אבל עשרה בתים
ואפי' עד מאה בתים זה אחר זה · שאומר להם כמו שנינו לומר המוציא בשעה המוציא והוא עושה עושה
ואוכל חייב לברך ברכת המזון ואסור באכילה אלא אומר להם עצם המוציא והם עושים והוא מקדש ואינו
אוכל · אלא מברך ראשון בביתו ושמעון בביתו ולוי בביתו ואינו מקדש ואינו מברך ואחר בבית כלם · ואומר
להם לא לנו · וכשמגיע בבית אחרון מברך ברכת המזון והרי לה כי טוב ון אז הלל הגדול · ולמה
נקרא הלל הגדול שהקדוש ברוך הוא יושב ברומו של עולם ומחלק מזונות לכל בריה · ואינו כו" הסדרים מהלל
הגדול כגון כי הודות שלא נתן להם תורה לישראל אין לתת בחסדו · ואינו ר' מכות של פסח חובה ואי אפשר
שלא לשתותם · ואם אינו מגיע יין בכמה פרסאות אי אם הוא בספינה ואין לו כלום תקנה להביא יין ישרים
פנגבים אי מתוקים בחוש ויעשה ואם יהיה כוסות ויגיע להן
פנגבים אי מן המתוקים ידי חובתו ·

סדר הקדוש

פסח שחל להיות בשבת אומר

ויכולו הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם · וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה
וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה · וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת
יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ כִּי בוֹ שָׁבַת מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת :
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם
אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל עָם וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל לָשׁוֹן וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה שַׁבָּתוֹת
לִמְנוּחָה וּמוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְאֶת יוֹם חַג

הַמִּצְוֹת הַזֶּה זְמַן חֵרוּתֵנוּ מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם כִּי בָנוּ בָחַרְתָּ וְאוֹתָנוּ קִדַּשְׁתָּ מִכָּל הָעַמִּים וּמוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן הִנְחַלְתָּנוּ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה ׃ ושותין כוסיכם שיכל

חל להיות במוצאי שבת מברך

ברוך אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל עָם וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל לָשׁוֹן וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן אֶת יוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה זְמַן חֵרוּתֵנוּ מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם כִּי בָנוּ בָחַרְתָּ וְאוֹתָנוּ קִדַּשְׁתָּ מִכָּל הָעַמִּים וּמוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן הִנְחַלְתָּנוּ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ בֵּין יִשְׂרָאֵל לַגּוֹיִם בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וּבֵין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִקְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב הִבְדַּלְתָּ וְאֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה הִבְדַּלְתָּ וְקִדַּשְׁתָּ וְקִדַּשְׁתָּ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתֶךָ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְקֹדֶשׁ ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה ׃ ושותין כוסיכם שיכל ׃

חל להיות בשאר ימי החול אומר

ברוך אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל עָם וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל לָשׁוֹן וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן אֶת יוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה זְמַן חֵרוּתֵנוּ מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם כִּי בָנוּ בָחַרְתָּ וְאוֹתָנוּ קִדַּשְׁתָּ מִכָּל הָעַמִּים וּמוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן הִנְחַלְתָּנוּ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וַהַזְּמַנִּים ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה ׃ ושותין כוסיכם שיכל

לכל הסיבות ומין לתה הסיבה · ולא עוד אלא שמא יקדים קנה לעטו ויכא לידי סכנה · פירקין לא שייה הסיבה · אמר
לתה מריכה הסיבה · ולא לתה הסיבה היא מריכה הסיבה · כן לכל לכת מריך הסיבה תלמיד רבו לתו מריך הסיבה
מאם לתו מריך הסיבה · ולאחר הלבשים ולאחר הנטים הייבין כל כוסות הללו · ולאחר מסתיין נוטלין ריחן ומברכין על
נטילת ידים · ומכילין כרפס ומטבל בחרוסת ומברך בורא פרי האדמה · ואכל ומתין לב
לבלם · ומריך להיות בקנרה ג מצות וחרוסת וחזרת · וכ מיני בשר צלי ומבושל · ח זכר לפסח ול לזכר חגיגה · ובינה
וקלויות ולבנים · הר מאכל לוקין · בינה מאכל זין · בשר מאכל בהמה · קלויות ולבנים בשביל
הנביאים שלא יבאו ויאכלו · ובתנ מנה לחן לאחר פרשת מנה מוציאין המלמה
מחנה נותן בתר המלחן והיא תפוקמן · ולמה מעבירין את הקערה כדי
שיראה התינוק ויאמר ·
ומזגין שם אחר ומעבירין את הקערה ולומדים

לחמא עניא די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים כל
דכפין ייתי ויכול כל דצריך ייתי ויפסח · דא שתא
דבא לשתא דאתיא בארעא דישראל · דא שתא
דבא עבדי לשתא דאתיא בארעא דישראל בני חו
רין ·

מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות שבכל הלילות אין אנו משבלין אפילו פעם
אחת והלילה הזה שתי פעמים שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ או מצה וה
והלילה הזה כלו מצה שבכל הלילות אנו אוכלין שאר ירקות והלילה הזה מרור שבכל ה
הלילות אנו אוכלין בין יושבין ובין מסובין והלילה הזה כלנו מסובין ·

מתחיל בגנות ומסיים בשבח עבדים היינו לפרעה במצרים ויוציאנו יי אלהינו משם ב
יד חזקה ובזרוע נטויה שאילו לא הוציא הקדוש ברוך הוא את אבותינו ממצרים הרי אנו ז
בנינו ובני בנינו משועבדים היינו לפרעה במצרים ואפילו כלנו חכמים כלנו נבונים כלנו ז
קנים כלנו יודעים את התורה מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים שכל המספר ביציאת מצ
רים הרי זה משובח מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע ורבי אלעזר בן ע
זריה ורבי עקיבא ורבי טרפון שהיו מסובין בבני ברק והיו מספרין ביציאת מצרים כל או
אותו הלילה עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם רבותינו הגיע זמן קרית שמע של שחרית ·

אמר להם רבי אלעזר בן עזריה הרי אני כבן שבעים שנה ולא זכיתי
שתאמר יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בן זומא שנאמר למען תזכור את יום צאתך מ
ארץ מצרים כל ימי חייך · ימי חייך הימים · כל ימי חייך הלילות · וחכמים אומרים ימי ח
ייך העולם הזה כל ימי חייך להביא את ימות המשיח · ברוך המקום ברוך
הוא ברוך שנתן תורה לישראל ברוך הוא כנגד ארבעה בנים דברה תורה אחד חכם ואחד
רשע ואחד תם ואחד שאינו יודע לשאל · חכם מה הוא אומר מה
העדות והחקים והמשפטים אשר צוה יי אלהינו אותנו אף אתה אמור לו כהלכות הפסח א
ין מפטרין אחר הפסח אפיקומן · רשע מה הוא אומר מה העבודה
הזאת לכם · לכם ולא לו ולפי שהוציא את עצמו מן הכלל וכפר בעקר אף אתה הקהא א
את שניו ואמור לו בעבור זה עשה יי לי לי ולא לו שאילו היה שם לא היה נגאל ·

תם מה הוא אומר מה זאת ואמרת אליו בחזק יד הוציאנו יי ממצרים
מבית עבדים · ושאינו יודע לשאל את פתח לו שנאמר והגדת
לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה יי לי בצאתי ממצרים יכול מראש חדש תלמוד לו
לומר ביום ההוא · אי ביום ההוא יכול מבעוד יום תלמוד לומר בעבור זה לא אמרתי אלא
בשעה שמצה ומרור מונחים לפניך · מתחלה עובדי עבודה זרה היו
אבותינו ועכשיו קרבנו המקום לעבודתו שנאמר ויאמר יהושע אל כל העם כה אמר יי א

אלדי ישראל בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם תרח אבי אברהם ואבי נחור ויעבדו א
אלהים אחרים ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר ואולך אותו בכל ארץ כנען ואר
בה את זרעו ואתן לו את יצחק ואתן ליצחק את יעקב ואת עשו ואתן לעשו את הר שע
שעיר לרשת אותו ויעקב ובניו ירדו מצרים ברוך שומר הבטחתו של
ישראל ברוך הוא שהקבה מחשב את הקץ לעשות מה שאמר לאברהם אבינו בין הבתרים
שנאמר ויאמר לאברהם ידוע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אותם א
ארבע מאות שנה וגם את הגוי אשר יעבודו דן אנוכי ואחרי כן יצאו ברכוש גדול
היא שעמדה לאבותינו ולנו שלא אחד בלבד עמד עלינו אלא בכל
דור ודור עומדים עלינו לכלותנו והקבה מצילנו מידם ״
צא ולמד מה בקש לבן הארמי לעשות ליעקב אבינו שפרעה לא גזר אלא על הזכרים
ולבן בקש לעקור את הכל שנאמר ארמי אובד אבי וירד מצרימה אנוס על פי הדבר ויגר
שם מלמד שלא ירד יעקב אבינו להשתקע במצרים אלא לגור שם שנאמר ויאמרו אל פ
פרעה לגור בארץ באנו כי אין מרעה לצאן אשר לעבדיך כי כבד הרעב בארץ כנען ועתה
ישבו נא עבדיך בארץ גושן ״ כמתי מעט כמה שנאמר בשבעים נפש ירדו
אבותיך מצרימה ועתה שמך יי אלדיך ככוכבי השמים לרוב ויהי שם לגוי
גדול ועצום מלמד שהיו ישראל מצויינים שם לגוי גדול ועצום כמה שנאמר ובני ישראל
פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד ותמלא הארץ אותם ״ ורב כמה שנאמר
רבבה כצמח השדה נתתיך ותרבי ותגדלי ותבאי בעדי עדיים שדים נכונו ושערך צמח ו
ואת ערום וערה וירשו אותנו המצרים כמה שנאמר הבה נתחכמה לו פן
ירבה והיה כי תקראנה מלחמה ונוסף גם הוא על שונאנו ונלחם בנו ועלה מן הארץ ״
ויענונו כמה שנאמר וישימו עליו שרי מסים למען ענותו בסבלותם ויבן ערי
מסכנות לפרעה את פיתום ואת רעמסס ״ ויתנו עלינו עבודה קשה כמה שנאמר
ויעבידו מצרים את בני ישראל בפרך ״ ונצעק אל יי אלדי אבותינו כמה שנאמר
ויהי בימים הרבים ההם וימת מלך מצרים ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו ותעל ש
שועתם אל האלהים מן העבודה ״ וישמע יי את קולנו כמה שנאמר וישמע
אלהים את נאקתם ויזכור אלהים את בריתו את אברהם את יצחק ואת יעקב ״
וירא את עניינו זו פרישות דרך ארץ כמה שנאמר וירא אלהים את בני ישראל
וידע אלהים ״ ואת עמלינו אלו הבנים כמה שנאמר כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו
וכל הבת תחיון ״ ואת לחצנו זה הדוחק כמה שנאמר וגם ראיתי את הלחץ אשר
מצרים לוחצים אותם ״ ויוציאנו יי ממצרים לא על ידי מלאך ולא על ידי
שרף ולא על ידי שליח אלא הקבה בעצמו ובכבודו שנאמר ועברתי בארץ מצרים בלילה
הזה והכתי כל בכור בארץ מצרים מאדם ועד בהמה ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים אני
יי ״ ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה אני ולא המלאך והכתי כל בכור בארץ מצרים אני
ולא השרף ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים אני ולא השליח אני יי אני הוא ולא אחר ״

ביד חזקה זו הדבר כמה שנאמר הנה יד יי׳ הויה במקנך אשר בשדה בסוסים בחמורים בגמ
בגמלים בבקר ובצאן דבר כבד מאד . ובזרוע נטויה זו הדר כמה שנאמר
והרבו שלופה בידו נטויה על ירושלם . ובמורא גדול זו גלוי שכינה כמה
שנאמר או הנסה אלהים לבא לקחת לו גוי מקרב גוי במסות באותות ובמפתים ובמלחמה
וביד חזקה ובזרוע נטויה ובמוראים גדולים ככל אשר עשה לכם יי׳ אלהיכם במצרים לע
לעיניך ובאותות זה המטה כמה שנאמר ואת המטה הזה תקח בידך אשר
תעשה בו את האותות . ובמופתים זה הדם כמה שנאמר ונתתי מופתים
בשמים ובארץ דם ואש ותימרות עשן דבר אחר ביד חזקה שתים ובזרוע נטויה
שתים ובמורא גדול שתים ובאותות שתים ובמופתים שתים . אילו עשר מכות שהביא הק
הקדוש ברוך הוא על המצריים במצרים ואלו הן דם צפרדע כנים ערוב דבר שחין ברד
ארבה חשך מכת בכורות . רבי יהודה היה נותן בהם סימנין דצך עדש באהב .
רבי יוסי הגלילי אומר מניין אתה אומר שלקו המצריים במצרים עשר מכות ועל הים
לקו חמישים מכות . במצרים מה הוא אומר ויאמרו החרטומים אל פרעה אצבע
אלהים היא . ועל הים מה הוא אומר וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה יי׳ במצרים
ויראו העם את יי׳ ויאמינו ביי׳ ובמשה עבדו . כמה לקו באצבע עשר מכות אמור מעתה ב
במצרים לקו עשר מכות ועל הים לקו חמשים מכות . רבי אליעזר אומר מניין
שכל מכה ומכה שהביא הקדוש ברוך הוא על המצריים במצרים היתה של ארבע מכות ש
שנאמר ישלח בם חרון אפו עברה וזעם וצרה משלחת מלאכי רעים . עברה אחת וזעם שתים
צרה שלש . משלחת מלאכי רעים ארבע . אמור מעתה במצרים לקו ארבעים מכות ועל
הים לקו מאתים מכות . רבי עקיבה אומר מניין שכל מכה ומכה שהביא
הקבה על המצריים במצרים היתה של חמש מכות שנאמר ישלח בם חרון אפו עברה ז
וזעם וצרה משלחת מלאכי רעים . אפו אחת עברה שתים וזעם שלש צרה ארבע משלחת
מלאכי רעים חמש . אמור מעתה במצרים לקו חמשים מכות ועל הים לקו מאתים וחמשים
מכות . כמה מעלות טובות למקום עלינו

אלו

אלו	הוציאנו ממצרים	ולא עשה בהם שפטים	דיינו
	אילו עשה בהם שפטים	ולא עשה דין באלהיהם	דיינו
אלו	עשה דין באלהיהם	ולא הרג את בכוריהם	דיינו
אלו	הרג את בכוריהם	ולא נתן לנו את ממונם	דיינו
אלו	נתן לנו את ממונם	ולא קרע לנו את הים	דיינו
אלו	קרע לנו את הים	ולא העבירנו בתוכו בחרבה	דיינו
אלו	העבירנו בתוכו בחרבה	ולא שקע צרינו בתוכו	דיינו
אלו	שקע צרינו בתוכו	ולא ספק צרכנו במדבר ארבעים שנה	דיינו
אלו	ספק צרכנו במדבר ארבעים שנה	ולא האכילנו את המן	דיינו
אלו	האכילנו את המן	ולא נתן לנו את השבת	דיינו

אילו נתן לנו את השבת ולא קרבנו לפני הר סיני דיינו
אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דיינו
אילו נתן לנו את התורה ולא הכניסנו לארץ ישראל דיינו
אילו הכניסנו לארץ ישראל ולא בנה לנו את בית המקדש דיינו
אילו בנה לנו את בית המקדש ולא בנה לנו את בית הבחירה דיינו
על אחת כמה וכמה טובה כפולה ומכופלת למקום עלינו

הוציאנו במצרים עשה בהם שפטים עשה דין באלהיהם הרג את בכוריהם נתן לנו את ממונם קרע לנו את הים העבירנו בתוכו בחרבה שקע צרינו בתוכו סיפק צרכנו במדבר ארבעים שנה האכילנו את המן נתן לנו את השבת קרבנו לפני הר סיני נתן לנו את התורה הכניסנו לארץ ישראל בנה לנו את בית המקדש בנה לנו את בית הבחירה לכפרה על כל עונותינו: רבן גמליאל היה אומר כל שלא אמר שלשה דברים אילו בפסח לא יצא ידי חובתו פסח מצה ומרורים · פסח שהיו אבותינו אוכלין בזמן שבית המקדש קיים על שום מה · על שום שפסח המקום על בתי אבותינו במצרים שנאמר ואמרתם זבח פסח הוא לי׳ אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים בנגפו את מצרים ואת בתינו הציל ויקוד העם וישתחוו

ולקחו מצה בידו ואומר

זה שאנו אוכלין על שום מה על שום שלא הספיק בצקן של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקבה וגאלם שנאמר ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עוגות מצות כי לא חמץ כי גורשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה וגם צדה לא עשו להם ··

ולקחו מרור בידו ואומר

מרור זה שאנו אוכלין על שום מה על שום שמררו המצריים את חיי אבותינו במצרים שנאמר וימררו את חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים ובכל עבודה בשדה את כל עבודתם אשר עבדו בהם בפרך ·· בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים שלא את אבותינו בלבד גאל הקבה

אֶלָּא אַף אוֹתָנוּ גָּאַל שֶׁנֶּאֱמַר וְאוֹתָנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם לְמַעַן הָבִיא אוֹתָנוּ לָתֶת לָנוּ אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבוֹתֵינוּ

לפיכך

אנו חייבים להודות להלל לשבח לפאר לרומם ולהדר ולקדש למי שעשה לנו ולאבותינו את כל האותות והמופתים והנסים האלה וה והוציאנו מעבדות לחרות ומיגון לשמחה ומאבל ליום טוב ומאפלה לאור גדול ונאמר לפ לפניו הללויה

הללויה

הללו עבדי יי הללו את שם יי יהי שם יי מבורך מעתה ו ועד עולם ממזרח שמש ועד מבואו מהולל שם יי רם על כל גוים יי על השמים כבודו מי כיי אלהינו המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמ בשמים ובארץ מקימי מעפר דל מאשפות ירים אביון להושיבי עם נדיבים עם נדיבי עמו מו מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה הללויה

בצאת

ישראל ממצרים בית יעקב מעם לועז היתה יהודה לקדשו ישראל ממ ממשלותיו הים ראה וינס הירדן יסוב לאחור ההרים רקדו כאילים ג גבעות כבני צאן מה לך הים כי תנוס הירדן תסוב לאחור ההרים תרקדו כאילים גבעות כב כבני צאן מלפני אדון חולי ארץ מלפני אלוה יעקב ההופכי הצור אגם מים חלמיש למעינו מים.

ברוך

אתה יי אלהינו מלך העולם אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצרים ו והגיענו הלילה הזה לאכל בו מצה ומרור כן יי אלהינו יגיענו למועדים ולרגלים הבאים לקראתנו לשלום שמחים בבנין עירך ששים בעבודתך ובחרוש בית מקד מקדשך ושם נאכל מן הפסחים ומן הזבחים אשר יגיע דמן על קיר מזבחך לרצון ונודה לך שיר חדש על גאולתינו ועל פדות נפשינו ברוך אתה יי גאל ישראל.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם בורא פרי הגפן.

ומתין בהסיבת שמאל. ולחדש נוטלין ידיהם ומברכים על נטילת ידים ולא על פי שנטלו ידיהם בטבול ראשון נוטלין ידיהן בטבול שני מפני שהידים עסקנותן. והבעל הבית לוקח פרוסה מטוש לחם עוני ובוצע ומ ומברך המוציא לחם מן הארץ. ומיד תופס השלמה הראשונה ומברך

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו על אכילת מרור.

ואוכל ונותן לכלם. ועוד נוטל המצה השלישית השלמה ופורס ממנה ומן החזרת ואוכל ולא מברך ונותן לכלם בלא ברכה ואומר

זכר למקדש כהלל דאמר על מצות ומרורים יאכלוהו

ואוכלין כל ברכה ומברין סעודתן. ולאחר שאכלו נוטל אותה הפיה שהיא בצד השלחן ואוכל ונותן לכלם וזה אפיקומן. תיכף אפיקומן. פסח אפיק ונים שבמקום פסח אוכלין אותה. ולא בעית לומר אפיקומן לבון יוני הוא אפיק מזון. שבין שאכלו אינו רשאי לאכול ולשתות יותר כדי שיהא טעם מצה בפיו. ואינו מ מצה אלא שתי כוסות אחת של ברכת המזון. ואחת שאומר עליו לא לנו. וכשאומר מצה א' צריך להגביה. אבל בשר אינו מגביה מפני שנראה כאוכל קדשים חוצה לארץ. ונוטלין ידיהן ותופס כוס שלישי בידו ומברכין עליו ב

ומחזקין כוס רביעי ואומר

לא לנו יי׳ לא לנו כי לשמך תן כבוד על חסדך ועל אמתך · למה יאמרו הגוים
איה נא אלהיהם ואלהינו בשמים כל אשר חפץ עשה עצבותם כסף וז
הב מעשה ידי אדם פה להם ולא ידברו עינים להם ולא יראו אזנים להם ולא ישמעו אף ל
הם ולא יריחון · ידיהם ולא ימישון רגליהם ולא יהלכו לא יהגו בגרונם · כמוהם יהיו ע
עשיהם כל אשר בוטח בהם · ישראל בטח בי׳ עזרם ומגנם הוא · בית אהרן בטחו בי׳
עזרם ומגנם הוא : יראי י׳ בטחו בי׳ עזרם ומגנם הוא :

זו זכרנו יברך יברך את בית ישראל יברך את בית אהרן יברך יראי י׳ הקטנים עם
הגדולים · יסף י׳ עליכם עליכם ועל בניכם · ברוכים אתם לי׳ עשה שמים וארץ
: השמים שמים לי׳ והארץ נתן לבני אדם · לא המתים יהללו יה ולא כל יורדי דומה : וא
ואנחנו נברך יה מעתה ועד עולם הללויה :

אהבתי כי ישמע י׳ את קולי תחנוני · כי הטה אזנו לי וביומי אקרא · אפפוני
חבלי מות ומצרי שאול מצאוני צרה ויגון אמצא · ובשם י׳ אקרא
אנא י׳ מלטה נפשי · חנון י׳ וצדיק ואלהינו מרחם · שמר פתאים י׳ דלותי ולי יהושיע · ש
ובי נפשי למנוחיכי כי י׳ גמל עליכי · כי חלצת נפשי ממות את עיני מדמעה את רגלי מ
דחי אתהלך לפני י׳ בארצות החיים · האמנתי כי אדבר אני עניתי מאד · אני אמרתי בחפזי
כל האדם כחב ·

מה אשיב לי׳ כל תגמולוהי עלי · כוס ישועות אשא ובשם י׳ אקרא · נדרי לי׳
אשלם נגדה נא לכל עמו · יקר בעיני י׳ המותה לחסידיו · אנא י׳ כי אני
עבדך אני עבדך בן אמתך פתחת למוסרי · לך אזבח זבח תודה ובשם י׳ אקרא · נדרי
לי׳ אשלם נגדה נא לכל עמו · בחצרות בית י׳ בתוככי ירושלם הללויה ·

הללו את י׳ כל גוים שבחוהו כל האומים · כי גבר עלינו חסדו ואמת י׳ לע
לעולם הללויה ··

הודו לי׳ כי טוב : כי לעולם חסדו
יאמר נא ישראל : כי לעולם חסדו
יאמרו נא בית אהרן : כי לעולם חסדו
יאמרו נא יראי י׳ : כי לעולם חסדו

מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה · י׳ לי לא איירא מה יעשה לי אדם :
י׳ לי בעוזרי ואני אראה בשונאי · טוב לחסות בי׳ מבטוח ב
באדם · טוב לחסות בי׳ מבטוח בנדיבים · כל גוים סבבוני בשם י׳ כי אמילם · סבוני גם
סבבוני בשם י׳ כי אמילם · סבוני כדבורים דועכו כאש קוצים בשם י׳ כי אמילם · דחה ד
דחיתני לנפל וי׳ עזרני · עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה · קול רנה וישועה באהלי צדיקים

יְמִין יְיָ עֹשָׂה חָיִל יְמִין יְיָ רוֹמֵמָה · יְמִין יְיָ עֹשָׂה חָיִל · לֹא אָמוּת כִּי אֶחְיֶה וַאֲסַפֵּר מַעֲשֵׂה יָהּ
יַסֹּר יִסְּרַנִּי יָהּ וְלַמָּוֶת לֹא נְתָנָנִי · פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אָבֹא בָם אוֹדֶה יָהּ · זֶה הַשַּׁעַר לַיְיָ צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ · אוֹדְךָ כִּי עֲנִיתָנִי וַתְּהִי לִי לִישׁוּעָה · אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה ·
מֵאֵת יְיָ הָיְתָה זֹאת הִיא נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ · זֶה הַיּוֹם עָשָׂה יְיָ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ ··

אָנָּא יְיָ הוֹשִׁיעָה נָּא אָנָּא יְיָ הוֹשִׁיעָה נָּא אָנָּא יְיָ הַצְלִיחָה נָּא ·
אָנָּא יְיָ הַצְלִיחָה נָּא

ברוך

דַּבֵּא בְשֵׁם יְיָ בְּרַכְנוּכֶם מִבֵּית יְיָ · אֵל יְיָ וַיָּאֶר לָנוּ אִסְרוּ חַג בַּעֲבוֹתִים עַד קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ · אֵלִי אַתָּה וְאוֹדֶךָ אֱלֹהַי אֲרוֹמְמֶךָ · הוֹדוּ לַיְיָ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ · יְהַלְלוּךָ יְיָ כָּל מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּךָ אֶת שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרוֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר · יְיָ שׁוֹמֵר אֶת כָּל אֹהֲבָיו וְאֶת כָּל הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד · תְּהִלַּת יְיָ יְדַבֵּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד · וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ ··

ומברך ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם בורא פרי הגפן : ומוזגין
בהסיבת שמאל · ואם רוצה לשתות כוס חמישי אומר עליו הלל הגדול

הודו

לַיְיָ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ
הוֹדוּ לֵאלֹהֵי הָאֱלֹהִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ
הוֹדוּ לַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים כִּלְּה
לְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת לְבַדּוֹ כִּלְּה
לְעֹשֵׂה הַשָּׁמַיִם בִּתְבוּנָה כִּלְּה
לְרוֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמָּיִם כִּלְּה
לְעֹשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים כִּלְּה
אֶת הַשֶّמֶשׁ לְמֶמְשֶׁלֶת בַּיּוֹם כִּלְּה
אֶת הַיָּרֵחַ וְכוֹכָבִים לְמֶמְשְׁלוֹת בַּלַּיְלָה כִּלְּה
לְמַכֵּה מִצְרַיִם בִּבְכוֹרֵיהֶם כִּלְּה
וַיּוֹצֵא יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם כִּלְּה
בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה כִּלְּה
לְגֹזֵר יַם סוּף לְגֻזָרִים כִּלְּה
וְהֶעֱבִיר יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכוֹ כִּלְּה
וְנִעֵר פַּרְעֹה וְחֵילוֹ בְּיַם סוּף כִּלְּה
לְמוֹלִיךְ עַמּוֹ בַּמִּדְבָּר כִּלְּה
לְמַכֵּה מְלָכִים גְּדוֹלִים כִּלְּה
וַיַּהֲרֹג מְלָכִים אַדִּירִים כִּלְּה
לְסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי כִּלְּה
וּלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן כִּלְּה
וְנָתַן אַרְצָם לְנַחֲלָה כִּלְּה
נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ כִּלְּה
שֶׁבְּשִׁפְלֵנוּ זָכַר לָנוּ כִּלְּה
וַיִּפְרְקֵנוּ מִצָּרֵינוּ כִּלְּה
נוֹתֵן לֶחֶם לְכָל בָּשָׂר כִּלְּה
הוֹדוּ לְאֵל הַשָּׁמַיִם כִּלְּה

הללויה

הַלְלוּ אֶת שֵׁם יְיָ הַלְלוּ עַבְדֵי יְיָ שֶׁעֹמְדִים בְּבֵית יְיָ בְּחַצְרוֹת בֵּית אֱלֹהֵינוּ הַלְלוּיָהּ כִּי טוֹב יְיָ זַמְּרוּ לִשְׁמוֹ כִּי נָעִים כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי כִּי גָדוֹל יְיָ וַאֲדֹנֵינוּ מִכָּל אֱלֹהִים כֹּל אֲשֶׁר חָפֵץ יְיָ עָשָׂה בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ בַּיַּמִּים וְכָל תְּהוֹמוֹת מַעֲלֶה נְשִׂיאִים מִקְצֵה הָאָרֶץ בְּרָקִים לַמָּטָר עֹשֶׂה מוֹצֵא רוּחַ מֵאוֹצְרוֹתָיו שֶׁהִכָּה בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם מֵאָדָם וְעַד בְּהֵמָה שָׁלַח אֹתוֹת וּמוֹפְתִים בְּתוֹכֵכִי מִצְרַיִם בְּפַרְעֹה וּבְכָל עֲבָדָיו שֶׁהִכָּה גּוֹיִם רַבִּים וְהָרַג מְלָכִים עֲצוּמִים לְסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי וְלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן וּלְכָל מַמְלְכוֹת כְּנָעַן וְנָתַן אַרְצָם לְנַחֲלָה נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ יְיָ שִׁמְךָ לְעוֹלָם יְיָ זִכְרְךָ לְדוֹר וָדוֹר כִּי יָדִין יְיָ עַמּוֹ וְעַל עֲבָדָיו יִתְנָחָם ·
עֲצַבֵּי הַגּוֹיִם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם פֶּה לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ אָזְנַיִם לָהֶם

ולא יאזינו אף אין יש רוח בפיהם כמוהם יהיו עושיהם כל אשר בוטח בהם · בית ישראל ב
ברכו את יי · בית אהרן ברכו את יי · בית הלוי ברכו את יי · יראי יי ברכו את יי ברוך
יי מציון שוכן ירושלם הללו יה

נשמת

כל חי תברך את שמך יי אלהינו ורוח כל בשר תפאר ותרומם ז
זכרך מלכנו מן העולם ועד העולם אתה הוא אל ומבלעדיך אין ל
לנו מלך גואל ומושיע פודה ומציל ומפרנס ומרחם בכל עת צרה וצוקה אין לנו מלך
אלא אתה · אלהי הראשונים והאחרונים אלוה כל בריות אדון כל תולדות הנהג
המהולל ברוב התשבחות המנהג עולמו בחסד ובריותיו ברחמים ויי לא ינום ולא ישן המע
המעורר ישנים והמקיץ רדומים סומך נופלים ורופא חולים · ולך אנחנו מודים אלו
פינו מלא שירה כים ולשוננו רנה כהמון גליו ושפתותינו שבח כמרחבי רקיע ועינינו מאירות
כשמש וירח וידינו כנשרי שמים ורגלינו כאילות אין אנו מספיקין להודות לך יי אלהינו וא
ואלהי אבותינו ולברך את שמך על אחת מאלף אלפי אלפים ורבי רבבות הטובות שעשית
עמנו ועם אבותינו מצרים גאלתנו ומבית עבדים פדיתנו ברעב זנתנו ובשבע כלכלתנו
מחרב הצלתנו ומדבר מלטתנו ומחלאים רעים ורבים דליתנו ועד הנה עזרונו רחמיך ולא
עזבונו ואל יעזבונו חסדיך יי אלהינו לכן איברים שפלגת בנו ורוח ונשמה שנפחת באפנו ו
ולשון אשר שמת בפינו הן הם יודו ויברכו וישבחו את שמך יי אלהינו כי כל פה לך יודה
וכל לשון לך תשבע וכל ברך לך תכרע וכל קומה לפניך תשתחוה וכל הלבבות יראוך וכל
קרב וכליות יזמרו לשמך כדבר שנאמר כל עצמותי תאמרנה יי מי כמוך מי ידמה
לך ומי ישוה לך ומי יערוך לך ומי יעשה כמעשיך וכגבורותיך האל הגדול הגבור והנורא
אל עליון קונה שמים וארץ האל בתעצומות עוזך הגדול ולכבוד שמך הגבור לנצח נרא
נוראותיך נהלל ונשבח ונברך את שם קדשך ויד עבדך אמר לפניך ברכי נפשי את יי
וכל קרבי את שם קדשו · מציל עני מחזק ממנו ועני ואביון מגזלו · ומיטיב
רננו צדיקים ביי לישרים נאוה תהלה בפי ישרים תתהלל · ובדברי צדיקים תתברך · ובל
ובלשון כל חסידים תתקדש · ובקרב קדושים תתרומם · ובמקהלות רבבות
עמך בית ישראל יתפאר שמך וזכרך מלכנו בכל דור ודור שכן חובת כל היצורים מלפניך
יי אלהינו ואלהי אבותינו להודות להלל לשבח לפאר לרומם להדר ולקדש על כל דברי
שירות ותשבחות דוד בן ישי עבדך משיחך

ישתבח

שמך לעד מלכנו האל המלך הגדול והקדוש בשמים ובארץ כי לך נאה
יי אלהינו ואלהי אבותינו שיר ושבחה הלל וזמרה ברכות והודאות עתה
ומעתה לנצח גדולה וגבורה תהלה ותפארת קדושה ומלכות מעתה ועד עולם בא אל מלך
גדול בתושבחות · אל ההודאות אדון הנפלאות הבוחר בשירי זמרה מלך אל חי העולמים

אמן

אז רוב

נסים הפלאת בלילה · בכל אשמורות זה הלילה
גר צדק נצחתו כנהלק לו לילה · ויהי בחצי הלילה

רִנַּתָה מִלֶּךְ גֵּרָר בַּחֲלוֹם הַלַּיְלָה דִּפַּחַדְתָּ אַרְמִי בָּאֲמֹשׁ לַיְלָה
וְיִשְׂרָאֵל יָשַׁר לְאֵל וַיּוֹכַל לוֹ לַיְלָה וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה
זָרַע בְּכוֹרֵי פַּתְרוֹס מָחֲצַת בַּחֲצִי הַלַּיְלָה חֵילָם לֹא מָצְאוּ בְּקוּמָם בַּלַּיְלָה
טִיסַת נְגִיד הֲרוֹשֶׁת סָלְלָה כְּכוֹכְבֵי אוֹר לַיְלָה וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה
יַעַן כִּדְרֹף לְנוֹפַף אוֹי וְהוֹבִשְׁתָּ פְּגָרָיו בַּלַּיְלָה כָּרַע בֵּל וּמַעֲבוֹ כָּאִשּׁוֹן לַיְלָה
לְאִישׁ חֲמוּדוֹת נִגְלָה רָז חֲצוֹת לַיְלָה וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה
מִשְׁתַּכֵּר בִּכְלֵי קֹדֶשׁ נִדְרַג בּוֹ בַּלַּיְלָה נוֹשַׁע מִבּוֹר אַרְיוֹת פּוֹתֵר בְּעִתֹּנֶת לַיְלָה
שְׂנֵאָה נָפַר אַגָּגִי וְכָתַב סְפָרִים בַּלַּיְלָה וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה
עוֹרַרְתָּ נִצְחֲךָ עָלָיו בְּנֶדֶד שְׁנַת לַיְלָה פּוּרָה תִּדְרוֹךְ כְּשׁוֹמֵר מַה מִּלַּיְלָה
צָרַח כְּשׁוֹמֵר וְשַׁח אַתָּא בֹקֶר וְגַם לַיְלָה וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה
קָרֵב יוֹם אֲשֶׁר הוּא לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה רָם תּוֹדִיעַ כִּי לְךָ יוֹם וְגַם לַיְלָה
שׁוֹמְרִים הַפְקֵד לְעִירְךָ כָּל הַיּוֹם וְכָל הַלַּיְלָה תָּאִיר כְּאוֹר יוֹם חֶשְׁכַּת לַיְלָה
וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה ריהיט לחי

אומץ

גְּבוּרוֹתֶיךָ הִפְלֵאתָ בַּפֶּסַח בְּרֹאשׁ כָּל מוֹעֲדוֹת נִשְׂאתָ פֶּסַח
גָּלִיתָ לְאֶזְרְחִי חֲצִי לֵיל פֶּסַח וְאָמַרְתָּם זֶבַח פֶּסַח
דָּלַתָּיו דָּנַקְתָּ כְּחוֹם הַיּוֹם בַּפֶּסַח הִסְעִיד נוֹצְצִים שְׂגוֹת בְּצוֹת בַּפֶּסַח
וְאֶל הַבָּקָר רָץ אַב זֶכֶר לְשׁוֹר עֲרֶךְ פֶּסַח וְאָמַרְתָּם זֶבַח פֶּסַח
זֹעֲמוֹ סְדוֹמִים וְלוֹהֲטוּ בָּאֵשׁ פֶּסַח דָּלַץ לוֹט מִדֹּם וּמַצּוֹת אָפָה בְּקֵץ פֶּסַח
טָאטֵיתָ אַדְמַת מוֹף וְנוֹף בְּעָבְרְךָ בַּפֶּסַח וְאָמַרְתָּם זֶבַח פֶּסַח
יָה רֹאשׁ כָּל אוֹן מָחַצְתָּ בְּלֵיל שִׁטְרִים בַּפֶּסַח כַּבִּיר עַל בֶּן בְּכוֹר פָּסַחְתָּ בְּדַם פֶּסַח
לְבִלְתִּי תֵּת מַשְׁחִית לָבֹא בְּפִתְחֵי בַּפֶּסַח וְאָמַרְתָּם זֶבַח פֶּסַח
מְסוּגֶרֶת סוּגַרְתָּ בְּעִתּוֹתֵי פֶּסַח נִשְׁמְרָה מִדִּין בְּצִלְּלֵי שְׁעוֹרֵי עוֹמֶר פֶּסַח
שׁוֹרְפוּ מִשְׁמַנֵּי פּוּל וְלוּד בְּיַקֵּד יְקוֹד פֶּסַח וְאָמַרְתָּם זֶבַח פֶּסַח
עוֹד הַיּוֹם בְּנוֹב לַעֲמוֹד עַד גָּעָה עִתַּת פֶּסַח פַּס יַד כָּתְבָה לְקַעְקֵעַ צוּל בַּפֶּסַח
צָפֹה הַצְפִּיתָ עֲרוֹךְ הַשֻּׁלְחָן בַּפֶּסַח וְאָמַרְתָּם זֶבַח פֶּסַח
קָהָל כִּנַּסָּה הִדְרַסָה צוֹם לְשַׁלֵּשׁ בַּפֶּסַח רֹאשׁ מִבֵּית רָשָׁע מָחוֹץ בְּעֵץ חֲמִשִּׁים בַּפֶּסַח
שְׁתִי אֵלֶּה לְרַגַּע תָּבִיא לְעוּץ בַּפֶּסַח תָּרוּם יָדְךָ תָּעוּז יְמִינְךָ בְּלֵיל הִתְקַדֵּשׁ חַג פֶּסַח
וְאָמַרְתָּם זֶבַח פֶּסַח ריהיט לחי

כי

לוּ נָאָה כִּי לוֹ נָאָה אַדִּיר בַּמְּלוּכָה בָּחוּר כַּהֲלָכָה גְּדוּדָיו יֹאמְרוּ לוֹ
לְךָ וּלְךָ לְךָ וּלְךָ לְךָ יְיָ הַמַّמְלָכָה
כִּי לוֹ נָאָה כִּי לוֹ נָאָה דָּגוּל בַּמְּלוּכָה הָדוּר כַּהֲלָכָה וָתִיקָיו יֹאמְרוּ לוֹ
לְךָ וּלְךָ לְךָ וּלְךָ לְךָ יְיָ הַמַّמְלָכָה

כִּי לוֹ נָאֶה כִּי לוֹ נָאֶה — זַךְ בְּמְלוּכָה חָסִיד בְּהַלָּכָה טַפְסְרָיו יֹאמְרוּ לוֹ
לְךָ וּלְךָ לְךָ וּלְךָ לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה

כִּי לוֹ נָאֶה כִּי לוֹ נָאֶה — יָחִיד בְּמְלוּכָה כַּבִּיר בְּהַלָּכָה לוּדָטָיו יֹאמְרוּ לוֹ
לְךָ וּלְךָ לְךָ וּלְךָ לְךָ יְיָ הַמַּמְרָכָה

כִּי לוֹ נָאֶה כִּי לוֹ נָאֶה — מָרוֹם בְּמְלוּכָה נוֹרָא בְּהַלָּכָה סְבִיבָיו יֹאמְרוּ לוֹ
לְךָ וּלְךָ לְךָ וּלְךָ לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה

כִּי לוֹ נָאֶה כִּי לוֹ נָאֶה — עָזּוּז בְּמְלוּכָה פּוֹדֶה כְּהַלָּכָה צְבָאָיו יֹאמְרוּ לוֹ
לְךָ וּלְךָ לְךָ וּלְךָ לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה

כִּי לוֹ נָאֶה כִּי לוֹ נָאֶה — קָדוֹשׁ בְּמְלוּכָה רַחוּם כְּהַלָּכָה שְׁרָפָיו יֹאמְרוּ לוֹ
לְךָ וּלְךָ לְךָ וּלְךָ לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה

כִּי לוֹ נָאֶה כִּי לוֹ נָאֶה — תַּקִּיף בְּמְלוּכָה תָּמִים כְּהַלָּכָה תְּמִימָיו יֹאמְרוּ לוֹ
לְךָ וּלְךָ לְךָ וּלְךָ לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה

והולכין ליטן

לאחר ומסכימין לבית הכנסת ואומר הקמירות בנועם כדרך סדר
הסכיתות ואומר ה׳ הלך תגל הארץ ואומר לדור כמכתו וכו׳

רשות לנשמת של פסח

בקר אַעִיר אֶקְרָאֶךָ — וּבְיוֹשֶׁר לְבַב אוֹדֶךָ
יוֹדוּ שָׁמַיִם פְּלָאֶךָ — כִּי הִפְלֵאתָ לְגַדְּדֶיךָ

בקר

נָדַרְתִּי תּוֹךְ עֶגְלָה יָפִי — פִּיהָ וַתְּכַבֵּד מוֹשׁ וְעוֹל
עֲגוֹת בַּחֹמֶר רוֹדְפִי — טוֹב גַּם בַּשֵּׁשׁ אוֹתָם גָּעוֹל
שַׁד פָּקַדְתִּי עֵין וּפֶה — וָאֶקְרָא מוֹדֵד מִי שֶׁעוֹל
אָנָא חוּס עַל קוֹרְאֶךָ — וּפְדוּהוּ מִיַּד שׂוֹנְאֶךָ
הוֹסֵף תַּעֲצוּם עַל עֲבוּרֶךָ — וַעֲטוּהוּ מַעֲטֵה הוֹדֶךָ

בקר

יָדוֹ מָרַט אֶל מַעֲבִיד — יוֹנָה בָּחַר מִכֹּל לְאוּם
חָפֵשׂ אוֹתָהּ פֶּן אֲאַבִּיד — מִצָּרִים מִכֹּל גּוֹי וְאוּם
אֲעַטְּרוּ נֵזֶר גַּם רָבִיד — אֶת צֶדֶק נוֹרָאוֹתַי נָאוּם
הוֹשִׁיף פֶּשַׁע וְשִׂנְאֶךָ — הַקְשֵׁה עֹרֶף נֶגְדֶּךָ
וְכַבֵּד עוֹל לְשַׁלְּאֶךָ — שַׁד שָׁלַחְתָּ בּוֹ יָדֶךָ

בקר

מַכּוֹת עֶשֶׂר נִתַּךְ עָדֶיו — קְרָא אֶל יוֹנָתְךָ דְּרוֹר
רַעֲדוּ מָתְנֵי רָפֵי יָדֶיו — פּוֹשְׁטִים עֵת שָׁבְעוּ מִמְּרוֹר

רִיצָאוּ שִׁשִּׂים חוֹמְדֵי : צֶדֶק אֶת דַּת דָּאֵל בָּרוּר
וּבְנֵךְ פַּץ שִׁיר וְקִרְאֵךְ וַיָּשֶׁר לָךְ וִיוֹרֵךְ
כִּי כָל רוּחַ יִרְאֵךְ יָרוּץ לְמָאוֹר לְכָבוֹדֵךְ

בקר

נוֹסֵף עָלַיו יָגוֹן וְצִיר עֵת רַדַּף אַחֲרֵי שַׁמְּךָ
לְגוּר הַיָּם נַמֵּת לְצִיד וַיַּעֲבוֹר בּוֹ כָּל אוֹמֶךָ
טָבַע בּוֹ תַּנִּין מֵעָצִיר : אֶת יִתָּתֶךָ בְּגַאוֹמֶךָ
לָכֵן כָּל עֵת אֶמְצָאֵךְ רוּחִי גַּם נַפְשִׁי תּוֹדֶךָ
נִשְׁמַת כָּל חַי תְּקָרְאֵךְ כִּי גָבַר עָלַי חַסְדֶּךָ

בקר

ואמר כשמת עם אלדי הרשעוכים ומי ידמה לך וכו'
וקדש עליאמר יתגדל יאמר זה הרשות

יה שמך

אֲרוֹמִמְךָ וְצִדְקָתְךָ לֹא אֶכְסֶה
דָּאַזְנְתִּי וְהֶאֱמַנְתִּי לֹא אֶשְׁאַל וְלֹא אֶנְסֶה
וְאֵיךְ אוֹמַר כְּלִי חוֹמֶר אֵלִי יוֹצְרוֹ מַה תַּעֲשֶׂה
וְדַשְׁתִּידוּ פִּשְׁתִּידוּ לְמִגְדַּל עֹז וְצוּר מַחְסֶה
הַבְּהִיר כְּאוֹר מַזְהִיר בְּאֵין כֶּסֶף וְלֹא מַכְסֶה

ישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא

הַדְּרַת כְּבוֹדְךָ וְעֹז יָדֶךָ מְסַלְּרִים הַשָּׁמַיִם
בְּעֹת עֲלוֹתָם וּבְעֹת פְּגוֹתָם וּכְעֵת שְׁחוֹתָם אַפַּיִם
וּמַלְאָכִים נְהֲלָכִים בְּתוֹךְ אַבְנֵי אֵשׁ וּמַיִם
יְעִידוּךָ וְיוֹדוּךָ בּוֹרֵא נִיב שְׂפָתַיִם
כִּי תִסְבֹּל וְלֹא תִבּוֹל בְּלִי זְרוֹעַ וְיָדַיִם
תַּחְתִּיוֹת וְעֶלְיוֹת וְהַחַיּוֹת וְהַבְּסֵא

ישתבח

וּמִי יִמְלֹל כְּבוֹד מְחוֹלֵל הַשְּׁחָקִים בְּאֶמְצָעָתוֹ
חַי עוֹלָם אֲשֶׁר נֶעְלָם בְּגֹבַהּ רוּם מְעוֹנָתוֹ
וּבְרִצּוֹתוֹ בְּבֶן בֵּיתוֹ בְּאָהֳלוֹ שֶׁת שְׁכִינָתוֹ
וְשֵׁם מְרֹאוֹת לְנִבְוָאוֹת לְהַבִּיט אֶל גְּדוּלָּתוֹ
וְאֵין תַּכְנִית וְאֵין תְּכוּנִית וְאֵין קֵץ לְתְבוּנָתוֹ
רַק מַרְאֵיו בְּעֵין נְבִיאָיו כְּמַלְּךְ רָם וּמִתְנַשֵּׂא

ישתבח

דִּבְרֵי גְבוּרוֹת בְּלִי סְפוֹרוֹת וּמִי יְסַפֵּר תְּהִלּוֹתָיו

אַשְׁרֵי אִישׁ אֲשֶׁר יָחִישׁ לְהַזְכִּיר עֹז גְּדוּלּוֹתָיו
וִיסַמֵּךְ בְּאֵל תּוֹמֵךְ עוֹלָם עַל גְּבוּלוֹתָיו
וִיעִרִיצוּ שׁוּב וְרָצוֹא לְהַצְדִּיק דִּין עֲלִילוֹתָיו
וִיוֹרֶה עַל אֲשֶׁר יִפְעַל כִּי לְמַעְנוּ פְּשׁוּלוֹתָיו
כִּי יֵשׁ יוֹם לְאֵל אֵיוֹם וְדִין עַל כָּל הַמַּעֲשֶׂה

ישתבח

הִשְׁתּוֹנֵן וְהִבּוֹנֵן וְהִתְבּוֹנֵן בְּסוֹדֶךָ
וְהִבְטִיחָה מַה אַתָּה וּמֵאַיִן יְסוֹדֶךָ
וּמִי הֵבִינְךָ וּמִי דִּבִּינְךָ וְכֹחַ מִי יְנִידֶךָ
וְהִבְטַח אֶל גְּבוּרוֹת אֵל וְהַעֲדָרָה כְּבוֹדֶךָ
דְּקוֹד פְּעֻלָּיו רַק אֵלָיו אַל תִּשְׁלַח יָדֶךָ
כִּי תִדְרוֹשׁ בְּסוּף וּבְרֵאשׁ בְּמִפְלָא וּבְכִסְיָה

ישתבח

יתגדל

וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵיהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּבְרָא כִרְעוּתֵיהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵיהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְּכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יִתְבָּרַךְ שְׁמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא ישתבח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַדַּר וְיִתְהַלַּל שְׁמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן:

יוצר ליום ראשון של פסח

אנעים

חֲדוּשֵׁי שִׁירִים שָׁנַר אֹמֶת מִשָּׁרִים
אֶעֱגָדוּ עֲטָרוֹת מְשׁוֹרְרִים שֵׁד הַשִּׁירִים
אַחַת לְאַחַת מִשִּׁיקוֹת בְּהִירוֹת כְּרוּבִי רְשָׁקוֹת
אוֹכֶר וְחֶרֶת נְחֻשְׁקוֹת יְשַׁקְנִי מִנְּשִׁיקוֹת
בַּחֲרָבוֹת הוֹלֶכֶת נֶאֱמָנֶיךָ תִּלְעֶטֶתָם שֵׁד מִשְׁמַנֶּיךָ בְּרוּתָם רַעֲנֵי שְׁמָנֶיךָ לְרִיחַ שְׁמָנֶיךָ:
בֶּן עֲבוֹס מִשַּׁחֲרִיךָ יְדִעַת טוּב סַחֲרִיךָ בַּקְּשָׁה מִנְעִים לְשַׁחֲרִיךָ מִשְּׁכֵנֵי אַחֲרִיךָ:
גְּדוּלָה לוֹ נָאוָה דְּאָמַרְתִּיו בְּגֶרֶס תָּאוָה גּוֹדַלְתִּי כְּשִׁמְעָתִיו כָּאוָה שַׁחֲרָה אֲנִי וְנָאוָה:
גַּם כְּדָבוֹר בְּחֶרֶת קְרָנוֹת עֶשֶׂר נִסְתָּרוֹת גּוֹרָל וְחֶבֶל נִבְחָרוֹת אַל תַּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שַׁחֲרַחֲרֶת:
דּוֹב אָהַב דְּגוּלִי טַעְמֵיוּ הֻגַּד לִי דֶּרֶךְ יְשָׁרִים מַגְדִּילִי הַגִּידָה לִי:
דֵּעוּת פָּרוּק מַדְעִי נוֹעַם הִזָּהֵר לְיַדְעִי דְּרוֹשׁ נָא לְיוֹדְעִי אִם לֹא תֵדְעִי:

הגדתי אד לארוסתי · בחה זרועו חבסתי · הברעתי והודעתי תבסתי · לסוסתי ··
הקרבתי זו שלוחיך · ישרתי שכתי לנחייך · הגות ענק שיחיך · נאוו רחייך
ורוחץ העביר דידב · רבבה מודגל באהב · ודנחיל לנער נאדב · תורי זדב ··
וחפץ שירות אודבו בסגה נגלה בלהבו ושר בחולת אדבו · עד שהמלך בבסיבו
זקר מעול חטור · יפוי כחו לאמר · זבד סמים שמור · צרור המור ··
זרע נדמה לעופר · מוניו לשחת עינר · זרע נדיון וכופר · אשכול הכופר ··
הן אפדתיך רעיתי · שמן וטוב מרעיתי · חבבתיך בכפל כראיתי · הנך יפה רעיתי ··
חזרתי גבול לדודי · הדרו בלשון חדודי · חבבתי נעימי ידידי ·· הנך יפה דודי ··
טיכם בחור כארזים · מלכים מגלה רזים · טורים פוסלים וגורזים · קורות בתינו ארזים
טפטוף נופת גרון · ערבתי לו אשון ואחרון · טודר משכן וארון · אני חבצלת השרון
ירצה כריח ניחוחים · ידודים בסתר בחחים · ירקט יקבץ נדוחים · כשושנה בין החוחים ··
יקום אויביו לגעד · רגל יום מבטעד יציל באי שער · כתפוח בעצי היער
כבדני משוטט בעין · רבבותיו ענדוני זין · כיון לב ועין · הביאני אל בית היין ··
כלכלני תמור אשישות · וולאוי מחזק ותשישות · כלכלני בשתי אשות · סבבוני באשישות ·
לבי בחן ודרשי · בראש ראשית הפרישי · לפני יעבר בראשי · שמאלו תחת לראשי ··
לכבל באהב מוסרותיכם · אלפתי בשיח שפתותיכם ·
לוחץ ולא לדתגרותיכם · השבעתי אתכם ··
מנה דר מועדי · ירד ופילג דודי · מדלג הר לעודדי · קול דודי ·
מכוסף צור מחצבי · חלל נקרת מקצבי · מפעלם הליץ בי ·· דומה דודי לצבי ·
נעימות נצח הגדילי · יפה והדר גודלי · נעימים חבלים להגדילי · ענה דודי ואמר לי ·
נאור בעת עבר הודדי בטוב דבר נבול קש יועבר · כי הנה הסתיו עבר
סיגר אויבי לקרץ · וירם קרני בערץ · סלד מכנף הארץ · הנצנים נראו בארץ ··
סוגה סיכסך מפיגיה · יסד בית חוגגיה · סחור באתנני מוגיה · התאנה הנטה נגיה ··
עילק שיבר לגלע · גרדו וקלעו בקלע · עלומה בסחורת סלע · יונתי בחגוי הסלע ··
עיטר כעב עולים · דישך עופרת משולים · ענו גז ששולים · אחזו לנו שועלים
פאור עינוד כלילי · לבדני כתרני והבלילי · פודי ועוז מגדלי · דודי לי ··
פנותי מדמודה יום · בקשתי פני איום · פרות מתי ופריום · עד שיפוח היום ··
צדק נאלמתי בעכובי · תפלתי סתם ועכבי צעדוני לילות לעכבי · על משכבי ··
צעקתי תקומם נא · וקרנות צדיק תרוממנה · צדקה כדוברך תקימנה · אקומה נא ··
קשוט נכוחים אמרים · רשים וחרט לשומרים · קרבתי חבלים משמרים · מצאוני השומרים ··
קום שפר כשברתי · הלכתי קדורנית ודושברתי · קולעתי · ומלב נעברתי כמעט שעברתי ·
רצון ברמה אשיתכם · ומשנה תחת בושתכם · רזו ארום פותכם · השבעתי אתכם ··
רחשתי לרב עלילה בעד תור המעלה · ראות רבוץ מעלה · מי זאת עולה ··
שיזני בבלאכי ברוכו · משבו רשמני לרוכבו ·

כִּתְּרִים צַדִּיקִים כוּלָּמוֹ · הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה ··
שׁוֹמֵר בֶּלֶב וְקָרֵב · צַדִּקוֹת בַּגִּיהַ עֶרֶב · מִכֹּל זְמִרוֹת עֶרֶב · כֻּלָּם אֲחוּזֵי חֶרֶב ··
תֵּלֶף עַל הַבְּלִילוֹ · וְשֵׁם תִּפְאֶרֶת כְּלִלוֹ · תְּלִלֵּל כֶּסֶף שֶׁלּוֹ · אַפִּרְיוֹן עָשָׂה לוֹ ··
תָּאַב זְקוּק כֶּסֶף · תָּאַב וַפֵּץ לְהַכְסֵף · תּוֹכוֹ עֲשׂוּי בְּרוֹפֶף · עַמּוּדָיו עָשָׂה כֶסֶף ··

סלוק

צאינה

וּרְאִינָה שִׂמְחַת יוֹם חֲתֻנָּה · הֵנָּה בְּרוּרָה גְּדוֹלָה וּקְטַנָּה ··
שֶׁיֵּשׁ תַּקִּינוֹת לְחַתּוּךְ נַאֲמָנָה · כְּחוּט הַשְּׁנִי יְלִידֵי שְׁעַשּׁוּעַ שׁוֹשַׁנָּה ··
כְּמִגְדַּל דָּוִד בָּנוּי לְתַלְפִּיוֹת מְעוֹנָה · עֵינֵי עֵדֶיךָ רְבוּץ מְלוֹן כְּכִינָה ··
שֶׁר שֶׁפַּח בְּשֶׁמֶן רֹאשׁ וּלְבוֹנָה · כְּלֶךְ יָנָה בְּרָה כַּחַמָּה וּלְבָנָה ··
אֹתִי מִלְּבָנוֹן תָּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה · לְבַבְתִּנִי אֲחוֹתִי כַּלָּה עֵינֵרְתִּיךְ כְּבָבַת עֵינָא
מַה יָּפוּ דֹּגְיוֹנַיִךְ בַּתַּלְכוּד וּבְמַעֲנָה · נוֹת תְּטוּפָנָה שִׂפְתוֹתַיִךְ לְמוֹךְ כְּפוּאַר בֶּכֶל פֶּנָה
יָפָה כְּתִרְצָה וְנָאוָה כִּירוּשָׁלִַם · נָרָה כְּנִדְגָּלוֹת אֵיזֹנָה בְּדֶדֶרִים ··
דַּסְבִּי הַשְּׁלִיכִי יָדֵב וּסְבָרִים · לְמַחוֹלֵל כָּל מְכַלְכֵּל מְכַבְּרִים ··
שִׁנַּיִךְ יֹאכְלוּ הַרְצַיִּת פְּרָרִים · לִינַת צֶדֶק בָּהּ מַתְּרִירִים ··
כְּפֶלַח הָרִמּוֹן וּוָרָדִים הַדּוּרִים · וּמִמֶּשֶׁל רַקָּתֵךְ בְּתָאַב הַחוּרִים ··
שִׁשִּׁים הֵנָּה כִּשְׁשָׁה סְדָרִים · נָתוּ מְרוּשָׁה אֶחָד לְמַסְדְּרִים
אַחַת מְעֻלָּמוֹת הַמְּזֻבָּה כְּתִרְרִים · יוֹנַת בַּת נְדִיב הַבִּיעִי אַחֲרִים ··
הַמְּזֻסָּר עוֹד מִפִּי מְאֹדָרִים · רָם וּמְנוּשָׂא אַדִּיר בְּאַדִּירִים · הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים ··

אופן

גן

נָעוּל אֲשֶׁר בַּחֲצוּבִי לְהָבִים · שְׁלֻחֵיךָ בְּלִקְחָם מִתְעַלְּסִים בַּאֲרָבִים ··
נֶרֶד וְכַרְכֹּם גִּבְעַת הַלְּבוֹנָה הוֹבִים · מַעְיַן רוּלָה מַשְׁלִיכִים יָדִים ··
שִׁרֵי הַשְּׁמָה מַעֲמַקֵּי שְׁעוּלִים · דֶּרֶךְ לַעֲבוֹר גְּאוּלִים ··
בָּאתִי וְשׁוֹרַרְתִּי לְדוֹדִי הַלּוּלִים · עוֹד יַסַּדְתִּי כִּיוֹנְקִים וְעוֹלְלִים ··
אֲנִי יְשֵׁנָה זְבוּדָה בְּעַתִּיקִים מְשֻׁלִּים · פָּשַׁטְתִּי רְקִים שֹׁלְשֵׁי מִשְׁלִים ··
דּוֹדִי טִעֲנֵנִי בְּבִנְפֵי נְשָׁרִים · קָבְתִּי יָאַבְתִּי לְהַעֲרִיצוֹ בְּשִׁירִים ··
פָּתַחְתִּי בְּבוֹדוֹ דָּבֵק בְּסַתְּרִים · מְצָאוּנִי לְחָצוּנִי הֲבֵלֵי שָׁוְא מְשַׁמְּרִים ··
הִשְׁבַּעְתִּי מְרוּדֵי לְדוֹדִי לְבָאֲרָה · מַה דּוֹדֵךְ מִדּוֹד נוֹאַם הִשְׁבַּעְתִּנִי בְּבָאֲרָה ··
דּוֹדִי סְגוּבוֹ כְּקֶרַח הַנּוֹרָא · רֹאשׁוֹ עָטוּר תַּג עֲטָרָה ··
עֵינָיו כְּיוֹנִים פּוּנוֹת לְבוֹ מִשְּׁעָנִים · לְחָיָיו כַּעֲרוּגַת הַבֹּשֶׂם צוֹמְחוֹת וּמַגְדִּילוֹת פְּרִיחִים
יָדָיו קַבֵּל פְּשׁוּטוֹת בְּכִנּוּף רְנָנִים · שׁוֹקָיו רַגְלָיו רוֹבְצִים תַּרְשִׁישִׁים ··
חִכּוֹ מַמְתַקִּים שֶׁכֹּל מְשֻׁלָּם עַתִּיקִים · אֲנָא הֲלֵךְ שֶׁדְּבַשְׁתּוֹ מְחֻבָּם דְּבָקִים ·
דּוֹדִי תִּפְאֶרֶת שֶׁבָּהוּ מַעֲרִיצִים חֲזָקִים · אֲנִי תּוֹקֵף יְחוּדוֹ אֲסַפֵּר לְשִׁבְמַת חַיֵּלִי בָּרָקִים

וזלת

והאופנים

יוצר אור לפסח

אדבר

מישרים משפטים ישרים אהולל בשירים שיר השירים ·
אמרות חשוקות בר מנשיקות אלף המגן מנשיקות ישקני מנשיקות

ברית המונך לבורר למו טמונך באהבה ימונך לריח שמניך ·
בחרת בוחריך ונדיתה משחריך בבקשה באים אל חדריך משכני אחריך
גיה יופיו אוה וחסדו לי צוה גם הוא לי תאוה שחורה אני ונאוה
גדרי אל מבחרת משיחור שדרחורת גיר רגע ממשחרת אל תראוני שאני שחרחורת
דודי לי ישעו מגדיל לי דברו מגיד לי הגידה לי ·
דתו הודיעי בתלאובות ידעי דעי ישעי ידעי אם לא תדעי
הודעתי חיסתי לאום ארוסתי הן את משושתי דמיתיך לסוסתי
הושפרת מאחייך היושבים נוכחייך הדלחתי דולחייך נאוו לחייך
וכל כלי מוזהב וכסף מואהב תורי זהב
והוא במסיבו בתחבולות דסביבו עד שהמלך במסיבו ·
זאת צו לשמור להגיד ולאמר זהרי זכור ושמור צרור המור
זכור ואל תפר חק פדיון וכופר זמירות אספר אשכול הכופר
חשוף חשפה פליטה להוסיפה חיכם לנכספה הגך יפה
חנם רגא פצו לשם פה חמוד ומיופה הנך יפה
טפינו חרוזים ורכולתינו ארזים טיעתנו פרזים קורות בתינו ארזים
טוב טעם ארון בשובי לבצרון טולדתי בחבין צל מחרון אני חבצלת השרון
ישמחו אנוחים ויטבו זנוחים יפריחו אפרוחים כשושנה בין החוחים
ישראל נער יצאו בשער יה בצדו יער כתפוח בעצי היער
כל כאין ופעלם מאין בחכלילות עין הביאני אל בית היין
אליל
כמהתי בבקשות לישר מעקשות כנוגה לדאיר עשישות סמכוני באשישות
למרציאי לחפשי אסיך תירושי לו חכתה נפשי שכאלו תחת לראשי
לולי אלדיכם וצדקת אבותיכם למעני ולא לכם השבעתי אתכם
מה לידידי כבודי והודי מגן בעדי קול דודי
ממחצבתו חצבי ולפניו הציבי מניחי מעוצבי דומה דודי לצבי
נאור אור לי אלי ויאר לי נודו מצוען קהלי ענה דודי ואמר לי
נשקו בר כי טוב נשבר נגהך גבר כי הנה הסתיו עבר
סעי מקרץ מכליון וחרץ שאי עיניך בערץ הנצנים נראו בארץ
סגסוג שריגיה ומטע ערוגיה שאת על שכם שוניה התאנה חנטה פגיה
ענמים אבלע ורהבים אגלע עזבי מוקש ילע יונתי בחגוי הסלע
עזי מעלים יונקים ועוללים עם חמושים עולים אחזו לנו שועלים
פתחי לי שערי היכלי פן פודי והוא אלי דודי לי
פוטים במפוח אגליש כסיר נפוח פסוח וריח תפוח עד שיפוח

צורי ומשגבי · חלקי וצור לבבי · צנאה לו בקרבי · על משכבי ··
צור שימה נא · ועמך ערבני נא · צדקותיך לרננה · אקובה נא ··
קמתי בשערים · לאסוף משודרים · קול תתי להרים · מצאוני השומרים
קדושים סברתי · הראיתם דברתי · קולו נתן וגברתי · כמעט שעברתי ··
ראיתי בעייכם ורבתי רבכם · רוצו עד בא עתכם · השבעתי אתכם ··
ראשך למעלה צוארך עולה · רכולה ומעולה · מי זאת עולה ··
שמש בגטותו · אפד עטיתו · ששים בהעטותו · דגה מטתו ··
שזופי חום חורב · מלומדי חוק חורב · שבידם פיפיות חרב · כלם אחוזי חרב ··
תכון זבולו · ותוכן אהלו · תחלה אגור כללו · אפריון עשה לו ··
תוכו רצוף באוסף אהבת חוסף · תוכן חמודיו מכוסף · עמודיו עשה כסף ··

סילוק

צאינה

וראינה דרך משרים · הנך יפה ונאוה בתורים ··
שניך יולבנו כצמר עדרים · כחוט השני דובבות דברים ··
כמגדל דוד בנוי כספירים · שני שדיך נכונים כעפרים ··
עד שיפוח המשפיל ומרים · כלך יפה ומראך כמזהירים ··
אתי מלבנון נשור מדרי נמרים · לבבתיני אחותי איומה כדורים ··
מה יפו אמניך כפארים · נופת תטופנה שפתותיך וקדשת קרוש מזכירים ··

הבאיר

גן נעול

אוספו אראלים · שלחיך בם מסלסלים ··
נרד וכרכום גבעות מדלים · מעין גנים דפקו נחלים ··

אופן

שרי צפון הפיחי גני · באתי לגני ושתיתי יני ··
אני ישנה ודומה אלי גנני · פשטתי חלילי לקול נגני ··
דודי שלח טפסר מיכאל השר · קמתי יחד לקבל מסר ··
פתחתי כביר עבר וסר · מצאוני לבושי ביום נמסר ··
השבעתי מחוללת במחולת אהבה · מה דודך מדוד נאוה ואדומה ··
דודי סב דגול מרבבה · ראשו שטור פז נערץ בסוד

קרושים רבה ··

עיניו פקוחות משוטטות בכל · לחייו צפון בושם שרוגת אשכול
ידיו קדושות אבוצות בכל · שוקיו רגליו יכילו הכל ··
חכו ממתקים שוכן שחקים · אנה הלך שהוא מבוקש בשווקים ··
דודי ירד תלותי ממעמקים · אני לדודי אהלל בקול המולת ברקים ··

והאופנים · זולת

אתיות

יום גאלתני · על במות הרכבתני · לא ידעתי נפשי שמתני ··
בקראי קשבי · יקרני וחשבי · גם שובי שובי ··

אמרתי להתהלך עצמיך | ולהרבות חכמיך | מה יפו פעמיך :
דרית בני יצהר | רת להרבות כנהר | שרירך אגן הסהר :
דומה דודיך | ריח נרדיך | שני שדיך :
ומראיהם כמטות שן | כתענוג רשן | צוארך כמגדל השן :
אפיך כתבור וכרמל | ירום דלא יאמל | ראשך עליך ככרמל :
דגל נרעם נעמת | נתרוממת ועצמת | מה יפית ומה נעמת :
כמה תומר קומתך | חיי עד קומתך | זאת קומתך :
יפרח כתמר | בחצרות קדש ישומר | אמרתי אעלה בתמר :
כלולה בלקח טוב | זמרי יי כי טוב | וחכך כיין הטוב :
לדודי והוא כבודי | אפיח נרדי | אני לדודי :
מלבוש גאון עדה | חן וחסד אעדה | לכה דודי נצא השדה :
נראה בנעימים | בטוב בנוי כמו רמי | נשכימה לכרמים :
סעודת בריח | לטובו דודיך תאריח | הדודאים נתנו ריח :
עמי תהגותך | ועוז שכינתך | מי יתנך :
פתחי בבואך | אעריץ לנשאך | אנהגך אביאך :
צוף דבש הורישי | ושע נטוך תירושי | שמאלו תחת לראשי :
קרב מלחמתכם | מלהעיר עד בא עתכם | השבעתי אתכם :
ראות באהב חולה | רוגשת בגילה | מי זאת עולה
שבטי איש תם | שקוד להנחותם | שיבני כחותם :
תוקף אהבת אהובים | גם לא מכבים | מים רבים

מים רבים לא יכבו אהבה | חפוץ לעורר האהבה
ונשיר לך שירה עריבה | כעל מי תהום רבה :

עזרת

ואומר יעידון כל

יעידון

כל עבריך לגדלך | כי אין חקר | להודלך ושירך :
צבא שחק וחיות ושרפים הלא נלאו | חקור איפא יקרך :
חסידיך בביתך שיר עורכים | תמור זבח | עבודת בית רבירך
קדושי אל | תנו שבח ותודה | וברכו את | יי המבורך
והצור עונין | ברוך יי המבורך לעולם ועד :

ומתפללין היחיד וחס הזן מבית ואומר יחיד מל מבית כעזר המבתית
עד גאל ישראל

יי שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך

ברוך

אתה יי אלהינו ואלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב האל

הַגָּדוֹל דְּגִבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה אֶת הַכֹּל זוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא
גּוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם
אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם יְיָ מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ מַשִּׁיב הָרוּחַ
וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים
מַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּ
מְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ הָלָנוּ יְשׁוּעָה בָּקָרוֹב וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים

כתר

יִתְּנוּ לְךָ הַמּוֹנֵי מַעְלָה עִם מִבְּרוּאֵי מַטָּה יַחַד כֻּלָּם קְרוּשָׁה ל
לְךָ יְשַׁלְּשׁוּ כַּמָּה שֶׁנֶּאֱמַר עַל יַד נְבִיאֶךָ וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וא
וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ לְשׁוּמָתָם בָּרוּךְ
יֹאמֵרוּ בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר יִמְלֹךְ יְיָ ל
לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדוֹר וָדוֹר הַלְלוּיָה

לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד לְגֹדֶל כִּי הוּא לְבַדּוֹ רָם וְנָרוֹם וְקָדוֹשׁ וּשְׁבָחֶיךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָ
וָעֶד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אַתָּה בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ

אתה

בְּחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת
קִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ ע
עָלֵינוּ קָרָאתָ וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה שַׁבָּתוֹת לְמְנוּחָה וּמוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה וְחַגִּים וּזְמַנִּים
לְשָׂשׂוֹן אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְאֶת יוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה זְמַן חֵרוּתֵנוּ מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת
מִצְרַיִם אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד
וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ זִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִירֶךָ וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ וְזִכְרוֹן כָּל ע
עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים וּלְרָצוֹן בְּיוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה ו בְּיוֹם חַג
הַמַּצּוֹת הַזֶּה זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה וּפָקְדֵנוּ בּוֹ לִבְרָכָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ בּוֹ לְחַיִּים טוֹבִים בְּד
בְּדַבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחָנֵּנוּ וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְר
וְרַחוּם אָתָּה

והשיאנו

יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת בְּרֵכַת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים וּלְשִׂמְחָה וּלְשָׁלוֹם כַּאֲשֶׁר אָמַ
אָמַרְתָּ וְרָצִיתָ לְבָרְכֵנוּ כֵּן תְּבָרְכֵנוּ סֶלָה קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֵל
חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ שַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לַעֲבָדְךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ
אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן שַׁבָּתוֹת וּמוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַׁّבָּת
וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים

רצה

יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְאֶל תְּפִלָּתָם שְׁעֵה וְהָשֵׁב הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ א
וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם מְהֵרָה בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹ
עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ וּתְחַזֵּינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן וְלִירוּשָׁלַיִם עִירֶךָ בְּרַחֲמִים כָּבֵאתָ בָּרוּךְ א
אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר בְּרַחֲמָיו שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן מודים אֲנַחְנוּ לָךְ שֶׁאַתָּה הוּא יְיָ
אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ וְטוּ

ומשבותיך שבכל עת ערב ובקר וצהרים הטוב כי לא כלו רחמיך הרחום כי לא תמו חסדיך
ומעולם קוינו לך לא הכלמתנו יי אלהינו ולא עזבתנו ולא הסתרת פניך ממנו על כלם ית
יתברך ויתרומם שמך מלכנו תמיד כל החיים יודוך סלה ויהללו לשמך הטוב באמת ·

ברוך אתה יי הטוב שמך ולך נאה להודות

אלהינו

ואלהי אבותינו ברכנו בברכה המשולשת בתורה הכתובה על ידי מ
משה עבדך האמורה מפי אהרן ובניו כהנים עם קדושיך כאמור ·

יברכך יי וישמרך · יאר יי פניו אליך ויחנך · ישא יי פניו אליך וישם לך שלום

שים

שלום טובה וברכה חן וחסד ורחמים עלינו ועל כל ישראל עמך ברכנו אבינו
כלנו כאחד באור פניך כי באור פניך נתת לנו יי אלהינו תורת חיים אהבה
וחסד צדקה ברכה ישועה ורחמים ושלום וטוב יהיה בעיניך לברך את כל עמך ישראל תמ
תמיד בכל עת ובכל שעה בשלומך ברוך אתה יי המברך את עמו ישראל בשלום ·

יהיו לרצון אמרי פי וכו'

ואחר שהסדיר החזן את תפלתו בקול קורין

את ההלל גאור בשני ימים טובים הראשונים של פסח ובחול

המועד קורין בהלגב ומברכין

וקדם שיפתח הארון אומ' זה

אפתח

נא שפתי ואענה ברון לאל חי אשיר בנסוע
הארון

מהולל אקרא אל · את ישעי יואל · ובא לציון גואל נקרא אז בגרון ·
לאל חי

תפתח ארץ ישע · להפלת דך תשע · וישראל נושע ולשון אלם תרון ·
לאל חי

תשיב שבותינו · אל חי גואלנו · ונשלם נדרינו וכפר אדרן ·
לאל חי

עוצו אל אויביך · ידונו תאביך · יום תריב את ריבך ישובו לבצרון ·
לאל חי

הן נעבור גאולים · ולנו אל אלים · מעז הדילים יגבר ויתרון ·
לאל חי

חזקי נא אל תהי · נס גון והי · נשיר בנסוע הארון ·
לאל חי

ומניחין ספר תורה ואומ' מזמור זה

הודו

ליי קראו בשמו הודיעו בעמים עלילותיו · שירו לו זמרו לו שיחו בכל
נפלאותיו · התהללו בשם קדשו ישמח לב מבקשי יי דרשו יי ועזו בק

בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד זִכְרוּ נִפְלְאֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה מֹפְתָיו וּמִשְׁפְּטֵי פִיהוּ׃ זֶרַע אַבְרָהָם עַבְדּוֹ בְּנֵי
יַעֲקֹב בְּחִירָיו׃ הוּא יְ־ו אֱלֹהֵינוּ בְּכָל הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו׃ זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר
אֲשֶׁר כָּרַת אֶת אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִצְחָק וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב לְחֹק לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם׃ לֵאמֹר
לְךָ אֶתֵּן אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם׃ בִּהְיוֹתָם מְתֵי מִסְפָּר כִּמְעַט וְגָרִים בָּהּ׃ וַיִּתְהַלְּכוּ מִגּוֹי אֶל
גּוֹי וּמִמַּמְלָכָה אֶל עַם אַחֵר׃ לֹא הִנִּיחַ אָדָם לְעָשְׁקָם וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים׃ אַל תִּגְּעוּ בִּמְשִׁיחָי
וּלְנְבִיאַי אַל תָּרֵעוּ׃ וַיִּקְרָא רָעָב עַל הָאָרֶץ כָּל מַטֵּה לָחֶם שָׁבָר׃ שָׁלַח לִפְנֵיהֶם אִישׁ לְעֶבֶד נִמְ
כַּר יוֹסֵף׃ עִנּוּ בַכֶּבֶל רַגְלוֹ בַרְזֶל בָּאָה נַפְשׁוֹ׃ עַד עֵת בֹּא דְבָרוֹ אִמְרַת יְ־ו צְרָפָתְהוּ׃ שָׁלַח
מֶלֶךְ וַיַּתִּירֵהוּ מֹשֵׁל עַמִּים וַיְפַתְּחֵהוּ׃ שָׂמוֹ אָדוֹן לְבֵיתוֹ וּמֹשֵׁל בְּכָל קִנְיָנוֹ׃ לֶאֱסוֹר שָׂרָיו בְּנַפְשׁוֹ
וּזְקֵנָיו יְחַכֵּם׃ וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרָיִם וְיַעֲקֹב גָּר בְּאֶרֶץ חָם׃ וַיַּפְרְ את עַמּוֹ מְאֹד וַיַּעֲצִימֵהוּ מִצָּרָיו
הָפַךְ לִבָּם לִשְׂנֹא עַמּוֹ לְהִתְנַכֵּל בַּעֲבָדָיו׃ שָׁלַח מֹשֶׁה עַבְדּוֹ אַהֲרֹן אֲשֶׁר בָּחַר בּוֹ׃ שָׂמוּ בָם דִּ
בְרֵי אֹתֹתָיו וּמוֹפְתִים בְּאֶרֶץ חָם׃ שָׁלַח חֹשֶׁךְ וַיַּחְשִׁךְ וְלֹא מָרוּ אֶת דְּבָרוֹ׃ הָפַךְ אֶת מֵימֵיהֶם
לְדָם וַיָּמֶת אֶת דְּגָתָם׃ שָׁרַץ אַרְצָם צְפַרְדְּעִים בְּחַדְרֵי מַלְכֵיהֶם׃ אָמַר וַיָּבֹא עָרֹב כִּנִּים בְּכָל גְּ
בוּלָם׃ נָתַן גִּשְׁמֵיהֶם בָּרָד אֵשׁ לֶהָבוֹת בְּאַרְצָם׃ וַיַּךְ גַּפְנָם וּתְאֵנָתָם וַיְשַׁבֵּר עֵץ גְּבוּלָם׃ אָמַר
וַיָּבֹא אַרְבֶּה וְיֶלֶק וְאֵין מִסְפָּר׃ וַיֹּאכַל כָּל עֵשֶׂב בְּאַרְצָם וַיֹּאכַל פְּרִי אַדְמָתָם׃ וַיַּךְ כָּל בְּכוֹר
בְּאַרְצָם רֵאשִׁית לְכָל אוֹנָם׃ וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב וְאֵין בְּשִׁבְטֵיהֶם כָּשֵׁל׃ שָׂמַח מִצְרַיִם בְּצֵאתָם
כִּי נָפַל פַּחְדָּם עֲלֵיהֶם׃ פָּרַשׂ עָנָן לַמָּסָךְ וְאֵשׁ לְהָאִיר לָיְלָה׃ שָׁאַל וַיָּבֵא שְׂלָו וְלֶחֶם שָׁמַיִם
יַשְׂבִּיעֵם׃ פָּתַח צוּר וַיָּזוּבוּ מַיִם הָלְכוּ בַּצִּיּוּת נָהָר׃ כִּי זָכַר אֶת דְּבַר קָדְשׁוֹ אֶת אַבְרָהָם עַבְדּוֹ׃
וַיּוֹצִיא עַמּוֹ בְּשָׂשׂוֹן בְּרִנָּה אֶת בְּחִירָיו׃ וַיִּתֶּן לָהֶם אַרְצוֹת גּוֹיִם וַעֲמַל לְאֻמִּים יָרָשׁוּ׃ בַּע
בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו וְתוֹרֹתָיו יִנְצֹרוּ הַלְלוּיָהּ׃

מזמור לאחר

הודו

לַיְ־ו כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת יְ־ו יַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ׃ אַשְׁרֵי
שֹׁמְרֵי מִשְׁפָּט עֹשֵׂה צְדָקָה בְכָל עֵת׃ זָכְרֵנִי יְ־ו בְּרָצוֹן עַמֶּךָ פָּקְדֵנִי בִּישׁוּ
עָתֶךָ׃ לִרְאוֹת בְּטוּבַת בְּחִירֶיךָ לִשְׂמֹחַ בְּשִׂמְחַת גּוֹיֶךָ לְהִתְהַלֵּל עִם נַחֲלָתֶךָ׃ חָטָאנוּ עִ
עִם אֲבוֹתֵינוּ הֶעֱוִינוּ הִרְשָׁעְנוּ׃ אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם לֹא הִשְׂכִּילוּ נִפְלְאוֹתֶיךָ לֹא זָכְרוּ אֶת רֹב
חֲסָדֶיךָ וַיַּמְרוּ עַל יָם בְּיַם סוּף׃ וַיּוֹשִׁיעֵם לְמַעַן שְׁמוֹ לְהוֹדִיעַ אֶת גְּבוּרָתוֹ׃ וַיִּגְעַר בְּיַם סוּף וַיִּ
חֳרָב וַיּוֹלִיכֵם בַּתְּהוֹמוֹת כַּמִּדְבָּר׃ וַיּוֹשִׁיעֵם מִיַּד שׂוֹנֵא וַיִּגְאָלֵם מִיַּד אוֹיֵב׃ וַיְכַסּוּ מַיִם צָרֵיהֶם
אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתָר׃ וַיַּאֲמִינוּ בִּדְבָרָיו יָשִׁירוּ תְהִלָּתוֹ׃ מִהֲרוּ שָׁכְחוּ מַעֲשָׂיו לֹא חִכּוּ לַעֲצָתוֹ׃ וַ
יִּתְאַוּוּ תַאֲוָה בַּמִּדְבָּר וַיְנַסּוּ אֵל בִּישִׁמּוֹן׃ וַיִּתֵּן לָהֶם שְׁאֵלָתָם וַיְשַׁלַּח רָזוֹן בְּנַפְשָׁם׃ וַיְקַנְאוּ לְמֹ
שֶׁה בַּמַּחֲנֶה לְאַהֲרֹן קְדוֹשׁ יְ־ו׃ תִּפְתַּח אֶרֶץ וַתִּבְלַע דָּתָן וַתְּכַס עַל עֲדַת אֲבִירָם׃ וַתִּבְעַר אֵ
שׁ בַּעֲדָתָם לֶהָבָה תְּלַהֵט רְשָׁעִים׃ יַעֲשׂוּ עֵגֶל בְּחוֹרֵב וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְמַסֵּכָה׃ וַיָּמִירוּ אֶת כְּבוֹדָם
בְּתַבְנִית שׁוֹר אֹכֵל עֵשֶׂב׃ שָׁכְחוּ אֵל מוֹשִׁיעָם עֹשֶׂה גְדוֹלוֹת בְּמִצְרָיִם׃ נִפְלָאוֹת בְּאֶרֶץ חָם נוֹ
רָאוֹת עַל יַם סוּף׃ וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידָם לוּלֵי מֹשֶׁה בְחִירוֹ עָמַד בַּפֶּרֶץ לְפָנָיו לְהָשִׁיב חֲמָתוֹ מִ
הַשְּׁחִית׃ וַיִּמְאֲסוּ בְּאֶרֶץ חֶמְדָּה לֹא הֶאֱמִינוּ לִדְבָרוֹ׃ וַיִּרְגְּנוּ בְּאָהֳלֵיהֶם לֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹל יְ־ו׃
וַיִּשָּׂא יָדוֹ לָהֶם לְהַפִּיל אוֹתָם בַּמִּדְבָּר׃

לְהַפִּיל זַרְעָם בַּגּוֹיִם וּלְזָרוֹתָם בָּאֲרָצוֹת׃ וַיִּצְמְדוּ לְבַעַל פְּעוֹר וַיֹּאכְלוּ זִבְחֵי מֵתִים׃ וַיַּכְעִיסוּ
בְּמַעַלְלֵיהֶם וַתִּפְרָץ בָּם מַגֵּפָה׃ וַיַּעֲמֹד פִּנְחָס וַיְפַלֵּל וַתֵּעָצֶר הַמַّגֵּפָה וַתֵּחָשֶׁב לוֹ לִצְדָקָה לְדוֹר
וָדוֹר עַד עוֹלָם׃ וַיַּקְצִיפוּ עַל מֵי מְרִיבָה וַיֵּרַע לְמֹשֶׁה בַּעֲבוּרָם׃ כִּי הִמְרוּ אֶת רוּחוֹ וַיְבַטֵּא בְּשִׂפְתָיו׃ לֹא הִשְׁמִידוּ אֶת הָעַמִּים אֲשֶׁר אָמַר יְיָ לָהֶם׃ וַיִּתְעָרְבוּ בַגּוֹיִם וַיִּלְמְדוּ מַעֲשֵׂיהֶם׃
וַיַּעַבְדוּ אֶת עֲצַבֵּיהֶם וַיִּהְיוּ לָהֶם לְמוֹקֵשׁ׃ וַיִּזְבְּחוּ אֶת בְּנֵיהֶם וְאֶת בְּנוֹתֵיהֶם לַשֵּׁדִים׃ וַיִּשְׁפְּכוּ דָם
נָקִי דַּם בְּנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם אֲשֶׁר זָבְחוּ לַעֲצַבֵּי כְנָעַן וַתֶּחֱנַף הָאָרֶץ בַּדָּמִים׃ וַיִּטַּמְּאוּ בְּמַעֲשֵׂיהֶם
וַיִּזְנוּ בְּמַעַלְלֵיהֶם׃ וַיִּחַר אַף יְיָ בְּעַמּוֹ וַיְתָעֵב אֶת נַחֲלָתוֹ׃ וַיִּתְּנֵם בְּיַד גּוֹיִם וַיִּמְשְׁלוּ בָהֶם שֹׂנְאֵיהֶם
וַיִּלָּחֲצוּם אֹיְבֵיהֶם וַיִּכָּנְעוּ תַחַת יָדָם׃ פְּעָמִים רַבּוֹת יַצִּילֵם וְהֵמָּה יַמְרוּ בַעֲצָתָם וַיָּמֹכוּ בַעֲוֹנָם׃
וַיַּרְא בְּצָרָם בְּשָׁמְעוֹ אֶת רִנָּתָם׃ וַיִּזְכֹּר לָהֶם בְּרִיתוֹ וַיִּנָּחֶם כְּרֹב חֲסָדָיו׃ וַיִּתֵּן אוֹתָם לְרַחֲמִים
לִפְנֵי כָל שׁוֹבֵיהֶם׃ הוֹשִׁיעֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ מִן הַגּוֹיִם לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ לְהִשְׁתַּבֵּחַ בְּתְהִלָּתֶךָ׃ בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם וְאָמַר כָּל הָעָם אָמֵן הַלְלוּ יָהּ׃

מזמור לאסף

משכיל

לְאָסָף הַאֲזִינָה עַמִּי תּוֹרָתִי הַטּוּ אָזְנְכֶם לְאִמְרֵי פִי׃ אֶפְתְּחָה בְמָשָׁל פִּי
אַבִּיעָה חִידוֹת מִנִּי קֶדֶם׃ אֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ וַנֵּדָעֵם וַאֲבוֹתֵינוּ סִפְּרוּ לָנוּ׃
לֹא נְכַחֵד מִבְּנֵיהֶם לְדוֹר אַחֲרוֹן מְסַפְּרִים תְּהִלּוֹת יְיָ וְעֻזּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה׃ וַיָּקֶם עֵדוּת בְּיַעֲקֹב וְתוֹרָה שָׂם בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר צִוָּה אֶת אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדִיעָם לִבְנֵיהֶם׃ לְמַעַן יֵדְעוּ דּוֹר אַחֲרוֹן בָּנִים יִוָּלֵדוּ יָקוּמוּ וִיסַפְּרוּ לִבְנֵיהֶם׃ וִישִׂימוּ בֵאלֹהִים כִּסְלָם וְלֹא יִשְׁכְּחוּ מַעַלְלֵי אֵל וּמִצְוֹתָיו יִנְצֹרוּ׃ וְלֹא יִהְיוּ כַּאֲבוֹתָם דּוֹר סוֹרֵר וּמוֹרֶה דּוֹר לֹא הֵכִין לִבּוֹ וְלֹא נֶאֱמְנָה אֶת אֵל רוּחוֹ׃ בְּנֵי אֶפְרַיִם נוֹשְׁקֵי רוֹמֵי קָשֶׁת הָפְכוּ בְּיוֹם קְרָב׃ לֹא שָׁמְרוּ בְּרִית אֱלֹהִים וּבְתוֹרָתוֹ מָאֲנוּ לָלֶכֶת׃ וַיִּשְׁכְּחוּ עֲלִילֹתָיו וְנִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר הֶרְאָם׃ נֶגֶד אֲבוֹתָיו עָשָׂה פֶלֶא בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שְׂדֵה צוֹעַן׃ בָּקַע יָם וַיַּעֲבִרֵם וַיַּצֵּב מַיִם כְּמוֹ נֵד׃ וַיַּנְחֵם בֶּעָנָן יוֹמָם וְכָל הַלַּיְלָה בְּאוֹר אֵשׁ׃ יְבַקַּע צֻרִים בַּמִּדְבָּר וַיַּשְׁקְ בְּתַהֲמוֹת רָבָּה׃ וַיּוֹצִא נוֹזְלִים מִסֶּלַע וַיּוֹרֶד כַּנְּהָרוֹת מָיִם׃
וַיּוֹסִיפוּ עוֹד לַחֲטוֹא לוֹ לַמְרוֹת עֶלְיוֹן בַּצִּיָּה׃ וַיְנַסּוּ אֵל בִּלְבָבָם לִשְׁאָל אֹכֶל לְנַפְשָׁם׃ וַיְדַבְּרוּ בֵאלֹהִים אָמְרוּ הֲיוּכַל אֵל לַעֲרֹךְ שֻׁלְחָן בַּמִּדְבָּר׃ הֵן הִכָּה צוּר וַיָּזוּבוּ מַיִם וְנְחָלִים יִשְׁטָפוּ הַגַּם לֶחֶם יוּכַל תֵּת אִם יָכִין שְׁאֵר לְעַמּוֹ׃ לָכֵן שָׁמַע יְיָ וַיִּתְעָבַר וְאֵשׁ נִשְׁקָה בְּיַעֲקֹב וְגַם אַף עָלָה בְּיִשְׂרָאֵל׃ לֹא הֶאֱמִינוּ בֵאלֹהִים וְלֹא בָטְחוּ בִּישׁוּעָתוֹ׃ וַיְצַו שְׁחָקִים מִמַּעַל וְדַלְתֵי שָׁמַיִם פָּתָח׃
וַיַּמְטֵר עֲלֵיהֶם מָן לֶאֱכֹל וּדְגַן שָׁמַיִם נָתַן לָמוֹ׃ לֶחֶם אַבִּירִים אָכַל אִישׁ צֵדָה שָׁלַח לָהֶם לָשֹׂבַע׃ יַסַּע קָדִים בַּשָּׁמַיִם וַיְנַהֵג בְּעֻזּוֹ תֵימָן׃ וַיַּמְטֵר עֲלֵיהֶם כֶּעָפָר שְׁאֵר וְכַחוֹל יַמִּים עוֹף כָּנָף׃ וַיַּפֵּל בְּקֶרֶב מַחֲנֵהוּ סָבִיב לְמִשְׁכְּנוֹתָיו׃ וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׂבְּעוּ מְאֹד וְתַאֲוָתָם יָבִיא לָהֶם׃ לֹא זָרוּ מִתַּאֲוָתָם עוֹד אָכְלָם בְּפִיהֶם׃ וְאַף אֱלֹהִים עָלָה בָהֶם וַיַּהֲרֹג בְּמִשְׁמַנֵּיהֶם וּבְחוּרֵי יִשְׂרָאֵל הִכְרִיעַ׃ בְּכָל זֹאת חָטְאוּ עוֹד וְלֹא הֶאֱמִינוּ בְּנִפְלְאוֹתָיו׃ וַיְכַל בַּהֶבֶל יְמֵיהֶם וּשְׁנוֹתָם בַּבֶּהָלָה׃ אִם הָרְגָם וְרָרְשׁוּהוּ וְשָׁבוּ וְשִׁחֲרוּ אֵל׃ וַיִּזְכְּרוּ כִּי אֱלֹהִים צוּרָם וְאֵל עֶלְיוֹן גֹּאֲלָם׃ וַיְפַתּוּהוּ בְּפִיהֶם וּבִלְשׁוֹנָם יְכַזְּבוּ לוֹ׃ וְלִבָּם לֹא נָכוֹן עִמּוֹ וְלֹא נֶאֶמְנוּ בִּבְרִיתוֹ׃ וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית

וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ׃ וַיִּזְכֹּר כִּי בָשָׂר הֵמָּה רוּחַ הוֹלֵךְ וְלֹא יָשׁוּב׃
כַּמָּה יַמְרוּהוּ בַּמִּדְבָּר יַעֲצִיבוּהוּ בִּישִׁימוֹן׃ וַיָּשׁוּבוּ
וַיְנַסּוּ אֵל וּקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל הִתְּווּ׃ לֹא זָכְרוּ אֶת יָדוֹ יוֹם אֲשֶׁר פָּדָם מִנִּי צָר׃ אֲשֶׁר שָׂם בְּמִצְרַיִם אֹ
אוֹתוֹתָיו וּמוֹפְתָיו בְּשְׂדֵה צוֹעַן׃ וַיַּהֲפֹךְ לְדָם יְאֹרֵיהֶם וְנוֹזְלֵיהֶם בַּל יִשְׁתָּיוּן׃ יִשַּׁלַּח בָּהֶם עָרוֹב וַי
וַיֹּאכְלֵם וְצְפַרְדֵּעַ וַתַּשְׁחִיתֵם׃ וַיִּתֵּן לְחָסִיל יְבוּלָם וִיגִיעָם לָאַרְבֶּה׃ יַהֲרֹג בַּבָּרָד גַּפְנָם וְשִׁקְמוֹתָם
בַּחֲנָמָל׃ וַיַּסְגֵּר לַבָּרָד בְּעִירָם וּמִקְנֵיהֶם לָרְשָׁפִים׃ יִשַּׁלַּח בָּם חֲרוֹן אַפּוֹ עֶבְרָה וְזַעַם וְצָרָה מִשְׁ
מִשְׁלַחַת מַלְאֲכֵי רָעִים׃ יְפַלֵּס נָתִיב לְאַפּוֹ לֹא חָשַׂךְ מִמָּוֶת נַפְשָׁם וְחַיָּתָם לַדֶּבֶר הִסְגִּיר׃ וַיַּךְ כָּל
בְּכוֹר בְּמִצְרַיִם רֵאשִׁית אוֹנִים בְּאָהֳלֵי חָם׃ וַיַּסַּע כַּצֹּאן עַמּוֹ וַיְנַהֲגֵם כָּעֵדֶר בַּמִּדְבָּר׃ וַיַּנְחֵם ל
לָבֶטַח וְלֹא פָחֲדוּ וְאֶת אוֹיְבֵיהֶם כִּסָּה הַיָּם׃ וַיָּבִיאֵם אֶל גְּבוּל קָדְשׁוֹ הַר זֶה קָנְתָה יְמִינוֹ׃ וַיְגָרֶשׁ
מִפְּנֵיהֶם גּוֹיִם וַיַּפִּילֵם בְּחֶבֶל נַחֲלָה וַיַּשְׁכֵּן בְּאָהֳלֵיהֶם שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃ וַיְנַסּוּ וַיַּמְרוּ אֶת אֱלֹהִים
עֶלְיוֹן וְעֵדְוֹתָיו לֹא שָׁמָרוּ׃ וַיִּסֹּגוּ וַיִּבְגְּדוּ כַּאֲבוֹתָם נֶהְפְּכוּ כְּקֶשֶׁת רְמִיָּה׃ וַיַּכְעִיסוּהוּ בְּבָמוֹתָם וּב
וּבְפְסִילֵיהֶם יַקְנִיאוּהוּ׃ שָׁמַע אֱלֹהִים וַיִּתְעַבָּר וַיְמָאֵס מְאֹד בְּיִשְׂרָאֵל׃ וַיִּטֹּשׁ מִשְׁכַּן שִׁלֹו אֹהֶל שׁ
שִׁכֵּן בָּאָדָם׃ וַיִּתֵּן לְשִׁבְיָ עֻזּוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ בְּיַד צָר׃ וַיִּסְגַּר לַחֶרֶב עַמּוֹ וּבְנַחֲלָתוֹ הִתְעַבָּר׃ בַּחוּרָיו
אָכְלָה אֵשׁ וּבְתוּלוֹתָיו לֹא הוֹלָלוּ׃ כֹּהֲנָיו בַּחֶרֶב נָפָלוּ וְאַלְמְנוֹתָיו לֹא תִבְכֶּינָה׃ וַיִּקַץ כְּיָשֵׁן יְיָ ב
כְּגִבּוֹר מִתְרוֹנֵן מִיָּיִן׃ וַיַּךְ צָרָיו אָחוֹר חֶרְפַּת עוֹלָם נָתַן לָמוֹ׃ וַיִּמְאַס בְּאֹהֶל יוֹסֵף וּבְשֵׁבֶט אֶפְ
אֶפְרַיִם לֹא בָחָר׃ וַיִּבְחַר אֶת שֵׁבֶט יְהוּדָה אֶת הַר צִיּוֹן אֲשֶׁר אָהֵב׃ וַיִּבֶן כַּמּוֹ רָמִים מִקְדָּשׁוֹ
בָּאָרֶץ יְסָדָהּ לְעוֹלָם׃ וַיִּבְחַר בְּדָוִד עַבְדּוֹ וַיִּקְּחֵהוּ מִמִּכְלְאוֹת צֹאן׃ מֵאַחַר עָלוֹת הֲבִיאוֹ לִרְעוֹת
בְּיַעֲקֹב עַמּוֹ וּבְיִשְׂרָאֵל נַחֲלָתוֹ׃ וַיִּרְעֵם בְּתֹם לְבָבוֹ וּבְתְבוּנוֹת כַּפָּיו יַנְחֵם׃

וכשגולל הספר תוריה אומר

כי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ׃ יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃
מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ מְהֻלָּל שֵׁם יְיָ׃ מִהוֹלֵל אֶקְרָא יְיָ וּמֵאֹיְבַי אִוָּשֵׁעַ׃
וְיֹאמַר מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה׃ הוּא יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ
לְעוֹלָם וָעֶד וְאָמְרוּ כָּל הָעָם אָמֵן׃ הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ וְתֵנוּ כָבוֹד לַתּוֹרָה׃

עמוד ד׳ פלוני וכו׳

וקורין בתוריה חמשה בני אדם לא פחותין מהן ולא מוסיפין עליהן׳ ולא הוא שבת קורין שבעה׳ וכחולו
של מועד קורין אחרונה׳ וסימן קריאות של פסח הן משך תוריא קדש בספר
פסל במדבריא שלח בוכריא׳ וזה הסדר הוא שהפסח נקבע באחד
בשבת לא בשלשי בשבת לא בשבת׳ ולא יבא פסח בחמשי
בשבת ומפסיק את הקריאות על דרך זה׳ משך
תוריא בסל קודשיא בכף מדבריא
שלח בוכריא׳ לעולם בשבת של חולו
של מועד של פסח קורין ריאה אתה פסל לך עד בחלב אמו׳ ומפטיר קוריא והקריבתם ומפטיר בנביא
ביחזקאל היתה עלי

וזהו סדר קריאות והפטרותיהן

יא

ביום ראשון של פסח קורין בפרשת בא אל פרעה

ויקרא

מִיָּה לְכָל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מִשְׁכוּ וְקַחוּ לָכֶם צֹאן לְמִשְׁפְּחוֹתֵיכֶם
וְשַׁחֲטוּ הַפָּסַח : וּלְקַחְתֶּם אֲגֻדַּת אֵזוֹב וּטְבַלְתֶּם בַּדָּם אֲשֶׁר בַּסַּף וְהִגַּעְתֶּם
אֶל הַמַּשְׁקוֹף וְאֶל שְׁתֵּי הַמְּזוּזֹת מִן הַדָּם אֲשֶׁר בַּסַּף וְאַתֶּם לֹא תֵצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד דֹּב
בֹּקֶר : וְעָבַר יְיָ לִנְגֹּף אֶת מִצְרַיִם וְרָאָה אֶת הַדָּם עַל הַמַּשְׁקוֹף וְעַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזֹת וּפָסַח יְיָ ע
עַל הַדֶּלֶת וְלֹא יִתֵּן הַמַּשְׁחִית לָבֹא אֶל בָּתֵּיכֶם לִנְגֹּף : וְשָׁמַרְתֶּם אֶת הַדָּבָר הַזֶּה לְחֹק לְךָ וּלְ
וּלְבָנֶיךָ עַד עוֹלָם : עד כאן קריאת הראשון וְהָיָה כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר
יִתֵּן יְיָ לָכֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֵּר וְשָׁמַרְתֶּם אֶת הָעֲבֹדָה הַזֹּאת : וְהָיָה כִּי יֹאמְרוּ אֲלֵיכֶם בְּנֵיכֶם מָה ה
הָעֲבֹדָה הַזֹּאת לָכֶם : וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח הוּא לַיְיָ אֲשֶׁר פָּסַח עַל בָּתֵּי בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בְּנ
בְּנָגְפּוֹ אֶת מִצְרַיִם וְאֶת בָּתֵּינוּ הִצִּיל וַיִּקֹּד הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲווּ : וַיֵּלְכוּ וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צ
צִוָּה יְיָ אֶת מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן כֵּן עָשׂוּ : עד כאן קריאת השני וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה
וְיְיָ הִכָּה כָל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכוֹר פַּרְעֹה הַיֹּשֵׁב עַל כִּסְאוֹ עַד בְּכוֹר הַשְּׁבִי אֲשֶׁר בְּבֵית
הַבּוֹר וְכָל בְּכוֹר בְּהֵמָה : וַיָּקָם פַּרְעֹה לַיְלָה הוּא וְכָל עֲבָדָיו וְכָל מִצְרַיִם וַתְּהִי צְעָקָה גְדוֹלָה
בְּמִצְרַיִם כִּי אֵין בַּיִת אֲשֶׁר אֵין שָׁם מֵת : וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וְלְאַהֲרֹן לַיְלָה וַיֹּאמֶר קוּמוּ צְאוּ מִתּוֹךְ
עַמִּי גַּם אַתֶּם גַּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּלְכוּ עִבְדוּ אֶת יְיָ כְּדַבֶּרְכֶם : גַּם צֹאנְכֶם גַּם בְּקַרְכֶם קְחוּ כַּאֲשֶׁר
דִּבַּרְתֶּם וְלֵכוּ וּבֵרַכְתֶּם גַּם אֹתִי : וַתֶּחֱזַק מִצְרַיִם עַל הָעָם לְמַהֵר לְשַׁלְּחָם מִן הָאָרֶץ כִּי אָמְרוּ
כֻּלָּנוּ מֵתִים : וַיִּשָּׂא הָעָם אֶת בְּצֵקוֹ טֶרֶם יֶחְמָץ מִשְׁאֲרֹתָם צְרוּרֹת בְּשִׂמְלֹתָם עַל שִׁכְמָם : וּב
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כִּדְבַר מֹשֶׁה וַיִּשְׁאֲלוּ מִמִּצְרַיִם כְּלֵי כֶסֶף וּכְלֵי זָהָב וּשְׂמָלוֹת : וַיְיָ נָתַן אֶת חֵן
הָעָם בְּעֵינֵי מִצְרַיִם וַיַּשְׁאִלוּם וַיְנַצְּלוּ אֶת מִצְרַיִם עד כאן קריאת שלישי וַיִּסְעוּ
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵרַעְמְסֵס סֻכֹּתָה כְּשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלִי הַגְּבָרִים לְבַד מִטַּף : וְגַם עֵרֶב רַב עָלָה
אִתָּם וְצֹאן וּבָקָר מִקְנֶה כָּבֵד מְאֹד : וַיֹּאפוּ אֶת הַבָּצֵק אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם עֻגוֹת מַצּוֹת כִּי לֹא
חָמֵץ כִּי גֹרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ וְגַם צֵדָה לֹא עָשׂוּ לָהֶם : וּמוֹשַׁב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל א
אֲשֶׁר יָשְׁבוּ בְּמִצְרַיִם שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה : וַיְהִי מִקֵּץ שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת
שָׁנָה וַיְהִי בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה יָצְאוּ כָל צִבְאוֹת יְיָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם : לֵיל שִׁמֻּרִים הוּא לַיְיָ לְהוֹצִיאָם
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם הוּא הַלַּיְלָה הַזֶּה לַיְיָ שִׁמֻּרִים לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְדֹרֹתָם : עד כאן קריאת הרביעי
וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן זֹאת חֻקַּת הַפֶּסַח כָּל בֶּן נֵכָר לֹא יֹאכַל בּוֹ : וְכָל עֶבֶד אִישׁ
אִישׁ מִקְנַת כֶּסֶף וּמַלְתָּה אֹתוֹ אָז יֹאכַל בּוֹ : תּוֹשָׁב וְשָׂכִיר לֹא יֹאכַל בּוֹ : בַּבַּיִת אֶחָד יֵאָכֵל לֹא ת
תּוֹצִיא מִן הַבַּיִת מִן הַבָּשָׂר חוּצָה וְעֶצֶם לֹא תִשְׁבְּרוּ בוֹ : כָּל עֲדַת יִשְׂרָאֵל יַעֲשׂוּ אֹתוֹ : וְכִי יָגוּר
אִתְּךָ גֵּר וְעָשָׂה פֶסַח לַיְיָ הִמּוֹל לוֹ כָּל זָכָר וְאָז יִקְרַב לַעֲשׂתוֹ וְהָיָה כְּאֶזְרַח הָאָרֶץ וְכָל עָרֵל ל
לֹא יֹאכַל בּוֹ : תּוֹרָה אַחַת יִהְיֶה לָאֶזְרָח וְלַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכְכֶם : וַיַּעֲשׂוּ כָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צ
צִוָּה יְיָ אֶת מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן כֵּן עָשׂוּ : וַיְהִי בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה הוֹצִיא יְיָ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַל צִבְאֹתָם : עד כאן קריאת החמישי

ונגמל ספר שמות וקריאת בני המפטיר בפרשת פנחס ובחדש הראשון

ובחדש

בְּרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ פֶּסַח לַיְיָ וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר

יום לחודש הזה חג שבעת ימים מצות יאכל · ביום הראשון מקרא קדש כל מלאכת עבודה ל
לא תעשו · והקרבתם אשה עלה ליי פרים בני בקר שנים ואיל אחד ושבעה כבשים בני שנה
תמימים יהיו לכם ומנחתם סלת בלולה בשמן שלשה עשרונים לפר ושני עשרונים לאיל תע
תעשו · עשרון עשרון תעשה לכבש האחד לשבעת הכבשים · ושעיר חטאת אחד לכפר עליכם
· מלבד עלת הבקר אשר לעלת התמיד תעשו את אלה · כאלה תעשו ליום שבעת ימים לחם
אשה ריח ניחח ליי על עלת התמיד יעשה ונסכו · וביום השביעי מקרא קדש יהיה לכם כל
מלאכת עבודה לא תעשו

ומכרך לפניה ולאחריה ומפטירין ביהושע

בעת

והיא אמר יי אל יהושע עשה לך חרבות צורים ושוב מול את בני יש
ישראל שנית · ויעש לו יהושע חרבות צורים וימל את בני ישראל אל
גבעת הערלות · וזה הדבר אשר מל יהושע כל העם היצא ממצרים הזכרים כל אנשי הם
המלחמה מתו במדבר בדרך בצאתם ממצרים · כי מולים היו כל העם היצאים וכל העם
הילדים במדבר בדרך בצאתם ממצרים לא מלו · כי ארבעים שנה הלכו בני ישראל במדבר
עד תם כל הגוי אנשי המלחמה היצאים ממצרים אשר לא שמעו בקול יי אשר נשבע יי להם
להבלתי הראותם את הארץ אשר נשבע יי לאבותם לתת לנו ארץ זבת חלב ודבש · ואת
בניהם הקים תחתם אתם מל יהושע כי ערלים היו כי לא מלו אתם בדרך · ויהי כאשר תמו
כל הגוי למול וישבו תחתם במחנה עד היותם ויאמר יי אל יהושע היום
גלותי את חרפת מצרים מעליכם ויקרא שם המקום ההוא גלגל עד היום הזה · ויחנו בני ישר
ישראל בגלגל ויעשו את הפסח בארבעה עשר יום לחדש בערב בערבות יריחו ויאכלו מ
מעבור הארץ ממחרת הפסח מצות וקלוי בעצם היום הזה · וינבת המן ממחרת הפסח ב
באכלם מעבור הארץ ולא היה עוד לבני ישראל מן ויאכלו מתבואת ארץ כנען בשנה ה
ההיא ויהי בהיות יהושע ביריחו וישא עיניו וירא והנה איש עמד לנגד
והרבו שלופה בידו וילך יהושע אליו ויאמר לו הלנו אתה אם לצרינו · ויאמר לא כי אני שר
צבא יי עתה באתי ויפל יהושע על פניו ארצה וישתחו ויאמר לו מה אדני מדבר אל עבדו
ויאמר שר צבא יי אל יהושע של נעלך מעל רגלך כי המקום אשר אתה עמד עליו קדש
הוא ויעש יהושע כן · ויריחו סגרת ומסגרת מפני בני ישראל אין יצא ואין בא · גואלנ

וכו' תרגום חמיר דקיתמר על ידי יהושע ברבי

בעדנא

והיא אמר יי ליהושע עבד לך איזמלין חריפין ותוב גזר ית בני
ישראל תניות · ועבד ליה יהושע איזמלין חריפיי וגזר
ית בני ישראל בגבעת שרלתא · וזה הדבר ודין פתגמא דגזר יהושע כל עמא דתנקו כמצ
ממצרים דכריא כל גברי מגיחי קרבא מיתו במדברא באורחא במנקוהון ממצרים ·

במפקדון ממצרים · כי ארי גזרין הוו כל עמא דנפקו וכל עמא דאיתילדו במדברא בא
באורחא נ במפקדון ממצרים לא גזרו · כי ארי ארבעין שנין הליכו בני ישראל במדברא עד
דסף כל דר א גברי מגיחי קרבא דנפקו ממצרים דלא קבילו במימרא דיי דקיים יי להון ב
ברית דלא לאחזיותהון ית ארעא דקיים יי לאבהתהון למיתן לנא ארע עבדא חלב ודבש
ואת רית בניהון דקמו בתריהון יתהון גזר יהושע ארי ערלין הוו ארי לא גזרו יתהון באור
באורחא · ויהי והוא כד שליטו כל עמא למיגזר ויתיבו באתריהון במשרתא עד דאיתסיאו
ואמר · ואמר יי ליהושע יומא דין עדיתי ית חיסודי מצראי מעליכון וקרא שמא דאתרא הה
הדוא גלגלא עד יומא הדין · ויחנו · ושרו בני ישראל בגלגלא ועבדו ית פסחא בארבעה עש
עשרא יומא לירחא ברמשא במישריא דיריחו · ואכלו · ואכלו מעיבורא דארעא מבתר נח
פסחא פטיר וקליין בכרן יומא הדין · ושבת · ונסק מנא מיומא דבתרוהי במיכלהון מעיבורא
דארעא ולא הוה עוד לבני ישראל מנא ואכלו מעלת ארעא דכנען בשתא דהיא · ויהי · וה
והוה כד הוה יהושע ביריחו וזקף עינוהי וחזא והא גבר קאם לקבליה וחרביה שליפא בידיה
ואזל יהושע לותיה ואמר ליה הלא בסעדנא אתית אם לבעלי דבבנא · ויאמר · ואמר לא א
אילהין אנא מלאך שליח מן קדם יי כען אתיתי ונפל יהושע על אפוהי על ארעא וסגד ואמר ל
ליה מה ריבוני ממליל עם עבדיה · ויאמר · ואמר מלאך שליח מן קדם יי ליהושע שדי סינך
מעל רגלך ארי אתרא דאת קאים עליה אתר קדיש הוא ועבד יהושע כן · ויריחו · ויריחו אחי
אחידא בדשין דפרזלא ומתקפא בעברין דנחשא מן קדם בני ישראל לית דנפיק מינה ולית ד
דעליל בגוה לית דנפיק מינה לאגחא קרבא ולית דעליל בגוה למישאל בשלמא

על דא יתברך ויתרבה שמיה דמלכא רבא וקדישא לעלם ולעלמי עלמיא:

והמפטיר לאחר שאומר ההפטרה מברך הברכות שאומרים לאחר ההפטרה

ואומר על התורה

על התורה ועל העבודה ועל הנביאים ועל יום חג המצות הזה שנתת לנו יי אלהינו
לששון ולשמחה לחיים ולכבוד ולתפארת · על הכל יי אלהינו אנו מודים לך
ומברכין את שמך תמיד אלהי ישענו ברוך אתה יי מקדש ישראל והזמנים

ואומר יהי רצון כמו שכתוב בסדר עבת ואומרים תהלה יהללו ואומר החזן קדיש עד

לעילא · ומתפללין תפלת מוסף

ביום טוב ראשון של פסח במוסף כשעליה לבור מסדיר את התפלה בקול ואומר קדושת

על טל וגשמניע לאתה רב להחיות ואומר

שאתה הוא יי אלהינו משיב הרוח ומוריד הטל לברכה ולא לקללה · לחיים
ולא למות · לשובע ולא לרעב · לרצון ולא לרעון · ממית ומחייה ואין
דומה לך ברוך אתה יי מחייה המתים ואומר החזן קדושה וגומר תפלתו

יי שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך

ברוך אתה יי אלהינו ואלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי

יעקב האל הגדול הגבור והנורא אל עליון גומל חסדים טובים וקונה הכל וזוכר חסדי
אבות ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה מלך גואל עוזר ומושיע ומגן ברוך אתה
יי מגן אברהם: אתה גבור לעולם יי מחיה מתים אתה רב להושיע
מכלכל חיים בחסד מחיה מתים ברחמים רבים סומך נופלים ורופא חולים מתיר אסורים ו
ומקיים אמונתו לישני עפר מי כמוך בעל גבורות ומי דומה לך מלך ממית ומחיה ומצמיח
לנו ישועה בקרוב ונאמן אתה להחיות מתים ברוך אתה יי מחיה המתים:

כתר יתנו לך המוני מעלה עם קבוצי מטה יחד כלם קדושה לך ישלשו כמה
שנאמר על יד נביאך וקרא זה אל זה ואמר קדוש קדוש יי צב
צבאות מלא כל הארץ כבודו: כבודו מלא עולם משרתיו שואלים זה לזה איה מקום
כבודו: לשמתם ברוך יאמרו ברוך כבוד יי ממקומו: ממקומו יפן לעמו המיחדים א
את שמו ערב ובקר תמיד בכל יום: פעמים באהבה ואומרים שמע ישראל יי אלהינו
יי אחד: אחד הוא אלהינו הוא אבינו הוא מלכנו הוא מושיענו הוא ישמיענו ברחמיו שנ
שנית לעיני כל חי: להיות לכם לאלהים אני יי אלהיכם: ובדברי קדשך כתוב
לאמר ימלוך יי לעולם אלהיך ציון לדור ודור הללויה:
לדור ודור נגיד גדלך ולנצח נצחים קדושתך נקדיש ושבחך אלהינו מפינו לא ימוש לעולם
ועד כי אל מלך גדול וקדוש אתה ברוך אתה יי האל הקדוש:

אתה בחרתנו מכל העמים אהבת אותנו ורצית בנו ורוממתנו מכל הלשונות
קדשתנו במצותיך וקרבתנו מלכנו לעבודתך ושמך הגדול והקדוש ע
עלינו קראת ותתן לנו יי אלהינו באהבה שבתות למנוחה ו) מועדים לשמחה וחגים ו
זמנים לששון את יום השבת הזה ו) את יום חג המצות הזה זמן חרותנו מקרא קדש זכר ל
ליציאת מצרים:

ומפני חטאינו גלינו מארצנו ונתרחקנו מעל אדמתנו ואין אנו יכולין
לעלות ולראות ולהשתחות לפניך בבית בחירתך בבית הגדול והק
והקדוש שנקרא שמך עליו מפני היד שנשתלחה במקדשך: ובכן יהי רצון מלפניך
אב הרחמן מלך יעקב שתשוב ותרחם עליו ועל מקדשך ברחמיך הרבים ותבנהו מהרה ו
ותגדל כבודו בימינו: אבינו מלכנו אלהינו ואלהי אבותינו גלה כבוד מלכותך ומלוך
עליו מהרה והופע והנשא עליו לעיני כל חי וקרב פזורינו מבין הגוים וגפוצותינו כנס מ
מארבע כנפות הארץ: והביאנו יי אלהינו לציון עירך ברנה ולירושלים בית מקדשך בשמחת עו
עולם ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו תמידין כסדרן ומוספין כהלכתן: (ומוסף יום
השבת הזה) ומוסף יום חג המצות הזה נעשה ונקריב לפניך באהבה במצות רצונך כמה
שכתבת עלינו בתורתך על ידי משה עבדך מפי כבודך כאמור (וביום השבת שני
כבשים בני שנה תמימים ושני עשרונים סלת מנחה בלולה בשמן ונסכו: עולת שבת
בשבתו על עלת התמיד ונסכה:) וברגל הראשון בארבעה עשר יום לחדש פסח ליי
ובחמשה עשר יום לחדש הזה חג שבעת ימים מצות יאכל: ביום הראשון מקרא קדש יהיה

לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו : והקרבתם אשה עולה ליי פרים בני בקר שנים ואיל
אחד כבשים בני שנה שבעה תמימים יהיו לכם : ומנחתם ונסכיהם כמדבר שלשה עשרונים
לפר ושני עשרונים לאיל ועשרון לכבש יין כנסכו ושעיר לכפר ושני תמידין כהלכתן :
(ישמחו במלכותך שומרי שבת וקוראי עונג עם מקדשי שביעי כולם ישבעו ויתענגו
מטובך ובשביעי רצית בו וקדשתו חמדת ימים אותו קראת זכר למעשה בראשית)

אלדינו ואלדי אבותינו מלך רחמן רחם עלינו טוב ומטיב הדרש לנו שובה עלינו
ברמון רחמיך בגלל אבותינו שעשו רצונך בנה ביתך כבתחלה וכונן ב
בית מקדשך על מכונו והראנו בבניינו ושמחנו בתקונו והשב שכינה לתוכו והשב ישראל
לנויהם והשב כהנים לעבודתם ולוים לשירה ולזמרה ושם נעלה ונראה ונשתחוה לפניך ב
בשלוש פעמי רגלינו ככתוב בתורתך שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני יי אלהיך
במקום אשר יבחר בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות ולא יראה את פני יי ריקם :
איש כמתנת ידו כברכת יי אלהיך אשר נתן לך :

והשיאנו יי אלהינו את ברכת מועדיך לחיים ולשמחה ולשלום כאשר
אמרת ורצית לברכנו כן תברכנו סלה קדשנו במצותיך ותן חל
חלקנו בתורתך שבענו מטובך שמחנו בישועתך וטהר לבנו לעבדך באמת והנחילנו יי א
אלהינו (באהבה וברצון) בשמחה ובששון (שבתות ו) מועדי קדשך : ותרצה לפניך את
תפלת עמוסיך כתמידי יום וכקרבן (נות) מוסף (פין) ברוך אתה יי מקדש השבת ו
ישראל והזמנים

רצה יי אלהינו בעמך ישראל ואל תפלתם שעה והשב העבודה לדביר ביתך
ואשי ישראל ותפלתם מהרה באהבה תקבל ברצון ותהי לרצון תמיד עב
עבודת ישראל עמך : ותחזינה עינינו בשובך לציון ולירושלים עירך ברחמים כמאז ברוך
אתה יי המחזיר ברחמיו שכינתו לציון מודים אנחנו לך שאתה הוא יי אלהינו
ואלהי אבותינו על חיינו המסורים בידך ועל נשמותינו הפקודות לך ועל נסיך שבכל יום ו
יום עמנו ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת ערב ובקר וצהרים הטוב כי לא כלו רחמיך
המרחם כי לא תמו חסדיך ומעולם קויתי לך : הודינו ולא שבחנו ולא הס
הסתרת פניך ממנו על כלם יתברך ויתרומם שמך מלכנו תמיד כל החיים יודוך סלה ויהל
ויהללו לשמך הטוב באמת ברוך אתה יי הטוב שמך ולך נאה להודות :

אלדינו ואלהי אבותינו ברכנו בברכה המשולשת בתורה הכתובה על
ידי משה עבדך האמורה מפי אהרן ובניו כהנים עם קדושיך כא
כאמור : יברכך יי וישמרך : יאר יי פניו אליך ויחנך : ישא יי פניו אליך וישם לך שלום :
שים שלום טובה וברכה חן וחסד ורחמים עלינו ועל כל ישראל עמך ברכנו אבי
אבינו כלנו כאחד באור פניך כי באור פניך נתת לנו יי אלהינו תורת חיים אהבה וחסד
צדקה ברכה ושלום ורחמים ושלום וטוב יהיה בעיניך לברך את כל עמך ישראל תמיד ב
כל עת ובכל שעה בשלומך ברוך אתה יי המברך את עמו ישראל בשלום

עושה השלום לפכח שבועות וסוכות

יז ישפות לנו שלום יברך עמו בשלום

יז ישפות

איש מלאכי חפצתי בו
ברית לנצח מאת רבו

יז יברך

גולת שמשי במאסר שביתה
דברך אליו רוץ לקראתה.

יז יברך

הן בי תשועת ישראל
ואשמעה מה ידבר דאל

יז יברך

זרים יכלו ויחי ראובן
חסידך מתבשרותו לך בן

יז יברך

טפי כדונה ולויה יוריו
ידודה לחוג חגיו ומועדיו

יז יברך

כאחד יזין דני ויפרה
לדושיב נפתלי על מרומי שדה

יז יברך

מרחיב סביב נחלת גדי
נשא ונעלה מגן בעדי

יז יברך

סמוכים בצורם בני יששכר
עולל זבולון בזבול לבכר

יז יברך

פליטי יוסף משמאל וימין
ציון יעלו לקץ הימין

יז יברך

קראו וחדשו לשלום שלם
רגש מחוגגים ישיש ועלם

יז יברך

יז יברך עמו בשלום

יז ישפות

אשר בבשורה טובה יבא
והיתה אתו החיים והשלום

יז יברך

נכספה ליחל כמה וכלתה
ואמור לה השלום לך שלום

יז יברך

יפי תוחלתי לבבי שואל
יז כי ידבר שלום

יז יברך

בשורה ישמע שמעון ויכן
דוד ועבך בן ישי שלום

יז יברך

נבונים איש בבשורות מעאדיו
על מקומו יבא בשלום.

יז יברך

יחלוף כליל אליל הדודה
וישב עמי בגוה שלום

יז יברך

משפחות אשר לאשר בהודי
דורש טוב לעמו ודובר שלום

יז יברך

נאמן יבא ואתו שכר
יחזק במעוזי עשה שלום

יז יברך

חברים על יהודה ובנימן
ישאלו איש לרעהו לשלום

יז יברך

זבחים ועולות ותודות לשלם
למרעדים טובים והאמת והשלום

יז יברך

שלום עמי רגלי שבחי קרואים לעלות לבית נחוחי
ואמרו כה לחי אחי ורעי אברה נא שלום

יי יברך

בכתוב בדברי קדשך למען אחי ורעי אברה נא שלום בך · ונאמר שאלו
שלום ירושלם ישליו אוהביך · ונאמר יי עז לעמו יתן יי יברך את עמו
בשלום ··

קדיש גמור אין כולדינו עלינו לטבח וקדיש בלא תתקבל יהי ה׳ וכו׳

ומתפלת המנחה בלין לבית הכנסת ואומר מה כלנו ולא הוא עבת מתחילין לא תעיב מעבת
וכו׳ ואומר תהלה ובא לציון וכו׳ וקדיש עד לעילא ומתפללין בלחש יען
ומחיה והלל הקדש ואתה בחרתנו כו׳ ומסלמין תפלתן

מעלה תפלת יום ראשון

ובליל מוצי של פסח בלין לבית הכנסת ומתפללין כאשר התפללו בליל ראשון
ואחר מהתפלה ואומרין קדיש מברכין על ספירת העומר עד ליל חמשה בעין
מהיא ערב שבועות · ומפרשין ברכת העומר ומעומר

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו על ספירת
העומר · היום לעומר יום אחד : יהי רצון מלפניך יי אלהינו
ואלהי אבותינו שתשב עבודת בית המקדש למקומה במהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך :

למנצח בנגינות מזמור שיר : אלהים יחננו ויברכנו יאר פניו אתנו סלה · ל
לדעת בארץ דרכך בכל גוים ישועתך : יודוך עמים אלהים יודוך
עמים כלם : ישמחו וירננו לאמים כי תשפט עמים מישור ולאמים בארץ תנחם סלה : יודוך
עמים אלהים יודוך עמים כלם : ארץ נתנה יבולה יברכנו אלהים אלהינו יברכנו אלהים ו
ויראו אותו כל אפסי ארץ

ומספרין בכל ליל יום אחד · וכשהם שבעה אומרים שהם שבוע אחד · וכשהם
יד׳ אומר שהם שתי שבועות וכן כלם עד שיגיע לשבע שבועות ·

וביום מוצי של פסח בלין לבית הכנסת ואומר המזמור בנועם כמו שעשו ביום ראשון
ואומר רעות לנעמות בקר אכיר לא אמלה נעמי כו׳ · ואומר נעמות ורעות לקדש
ואומר קדיש עד לעילא · ואומר אחד מהיוצרות

יוצר אחר לפסח

אור ישע מאושרים שמר זה מוכשרים
אהודנו בידידיו כשרים שיר השירים :
אילת איומי תשוקות לחלוח עוות שוקקות

אסמי שבע לדשקות ישקני מנשיקות:
ברוכי מעלמות משמניך· מושלי גנזכי מבמניך· בשמתם תמרוק סמניך· לריח שמניך
בני ביתך וחיריך· הנם חזר סחוריך· בית מדין צחריך· משכני אחריך
נאה ורב ענוה· הודי מבנות נוה· גם כי דוה· שחורה אני ונאוה··
נחל כי מחורחרת· קרב רגז סחרחורת· נחן קדורנית כחרת אל תראוני שאני שחרחורת
דולי ומכמרלי בדלי· טושפת כלילו גדלי· דגלי עח מגדלי דגידה לי··
דרביני מלמד טרדעי· נתון רושה דרדעי· דן והוכיח פרעי· אם לא תדעי:
הדריך סוס למנוסתי· בים בקע לבסיסתי· המירו ומלא בפיסתי· לסוסתי:
התרני מדלי חיך· רטית נמי מחיך· הזה ודבא לתחיך·· נאוו לחיך:
וחנני חן מוצוב· בנצול צול רהב· וכביר הצבד יהב· תודי זהב·
ולבי גם בו· יידעסיג סובו· וסר באוכל עשבו· עד שהמלך במסבו
זמן זמן מזמור· יחוד עריצים לזמור· זבלני בצר לכמור· צרור המור
זילזול כרום סגר· הזיל כרכום חפר· זיף הוב מספר· אשכול הבופר
חשק חיבת ריעותי· וחפץ חלבי רעותי· חיזה לחופת יריעתי· הנך יפה רעיתי·
חש חפשי מדודי· רץ ברווי דודי· חגנתיו חתני ידידי· הנך יפה דודי
טלטל פניקטי נתרזים· דרים עוכר ותרזים· טס בטע מזורזים· קורות בתינו ארזים
טירת ביתו נאצלת· יתני רון מצוהלת· טכסים חתונה מצלצלת· אני חבצלת
יעלו חום מתוחים· חרושים רושים תיחוחים· יאים ערבים נחוחים· כשושנה בין החוחים
יציץ לא למצער· יתר שאת מזער· יפרח לחי מער· בתפוח בעצי היער
כתרי מהכשר זיין· דרבני מלא עין· כתב ראייה וכנין· הביאני אל בית היין
כלכל עדני מתשישות· יסרי קשות מקרשות· כוונתי חולת תשישות· סמכוני באשישות
לא דרך כדפלישי· גם צייה כדורישי· למסך ופינוי טרשי· כמאלו תחת לראשי
לב אחד ושכם· דאים כעב למושכם· לאסירים יחפץ כסכם· השבעתי אתכם
מבור תחתיות רודדי· לחץ עקרבי גודדי· מיהר קידר מדודי· קול דודי
מבית חומר קצבי· בית חיים הציבי· מצפי מציבי מצבי· דומה דודי לצבי
נחלת שפרה לי· תקות שלוש גורלי· נעמות כמר לי· ענה דודי ואמר לי
נם ותתי סבר· ודק אין דבר· נטו נודו כבר· כי הנה הסתיו עבר
סרסור זירוז כרץ· ראש פירוז הרץ· סלול שלום ותירץ· הנצנים נראו בארץ
ספק עתיק כפיגיה· הפק מכתיק פיגיה· סלת סולת ספוגיה· הראנה הנטה פגיה
עקלתון נושף קולע· ופיתון מכשף נצלע· ערב שלשול כהקלע· יונתי בחגוי הסלע
ערורים עם עילים· מדו זדו שעולים· עניין לא מעלים· אחזו לנו שועלים
פתיגיל ועגיל בדלי· עגוק פנוק קדלי· פנים בפנים השדילי· דודי לי
פועל בם תאוה· שבר לא נקוה·
פקוד דר טפוח· עד שיפוח·

צמצם שכנו מרכבי יום חנוך כרכובי צפיתי פה עכובי על משכבי ·
צבי קדש מינה מקום מבחר מנה ציון ראש אמנה אקומה נא
קרצתי רצתי באומרים טפתי נפתי במורים קלקלתי שמנים שמרים מצאוני השומרים
קניין כי שברתי וטוב לא סיברתי קדושי לולי חוברתי כמעט שעברתי
רשם אכר בצבאותיכם בזעזוע חיל איילותיכם ריחוק דיחוק אותיכם השבעתי אתכם
ריש גלי כהועלה יונה תמה עולה רגשו בני עולה מי זאת עולה
שירות שפריר שיטתו בטות וריבוא חטתו שער צא ושיטתו הגה כטתו ·
שירת ערבוב מלערב אומנות איבוב ערב שורת נבוב הרב כלם אחזי חרב
תאב פסק לו מלאות כני טרכקלו תטליל חסה לו אפריון עשה לו
תיאר פנים בהכסף נועמו ידידות כוסף תבנית אות יוסף עמודיו עשה כסף

המאיר סלוק

צאינה

וראינה משכיל שיר ידידים רינת חתונת דודים הנך יפה רת
דין ופקודים

בפל יחיד לפקודים שניך הרחק ביאור חמודים קלוס לשון למודים ·
כחוט השני טעם זיין ידידים נגדו כולם גבול לילדים
כמגדל דוד יקרת פינת יסודים גבול הדריות יסודים ·
שני שדיך דבוק אחים חסידים לרועים תיירים חסודים ·
עד שיפוח היום יום צדקה לחרדים חבול זדים זרדים
כלך יפה בלי מום מכובדים תם וחלקו מזובדים ·
אתי מלבנון כלה ויעוד שכינה בשעבודים רצוף בבא מאבודים ·
לבבתיני אחותי כלה הבת בת נגידים אהבת חבת אגודים ·
מה יפו דודיך אחותי כלה מנוחה ושאר ויעודים ושמניך קרית מועדים ·
נופת תטופנה שפתותיך כלה אחות משוחים עומדים מבלי קנאה מצומדים ·
גן נעול נקם ואין מגידים סתום לתלבושת הבגדים ·
שלחיך פרדס שפר נאים והדורים לטכסים מלכים אדורים ·
נרד וכרכום מזה ומזה סדורים הוט המשולש גדורים ·
מעין גנים הדחת קלים חמורים טבילת נקיות שמורים ·
עורי צפון ובואי תימן יחד לכנס משערים גלות כל שערים ·
באתי לגני דוגמת מלואים גמורים לקבל אברים ואמורים ·
אני ישינה ולבי ער ביאת עיר משעירים תוחלת יסחבום צעירים ·
פשטתי את כתנתי רבתי ושני כתרים דאורים ותומי סתרים ·
דודי שלח ידו אז לסעוד הורים מזומן עוד לנמדרים ·
קמתי נצבתי בחמד דרים ורצתי אצתי בזהרים ·

פתחתי מאלי בנשוף מודים — נעשה ונשמע אומרים ״
מצאוני לגיונות סבבוני כנדרים — עומד בחדסים בהרים
השבעתי דרוש דור מישרים — סוד מרוכסי קשרים
מה דודך מדוד לעתיד שאול נפשרים — הן באומות הכשרים ״
מה דודך מדוד נואמים בזה הקושרים · — נגד נהרגים כשיורים
אנא הלך נזר ייחודו קושרים — נצח מלכותו שרים ״
דודי צח ואדום נועמו עמו מישרים — נכתב נקרא בשירים ״
צדקותיו לרקים מחזרים — צביונו עשות מתאזרים ״
צפונותיו צפות משוברים — ציון עמוד שדרים ״
צור קונינו מכתירים — צרכנו בפלל מעתירים
חזה נחזה בברורים — חשכנו לעד לאורים
חי זכינו כמתפארים — קיים לדורי דורים ״

המאיר לארץ ולדרים

אופן

ראשון

כתם פז תג עשיר כתר · תחן יחן עתר · שכנ״ כיושב סתר ·
שליח מפורש פותר · רם ונשא ביותר · רב בנ״ין וסותר
קודאיו פתח חותר · קבל נתוח בתר ״
עיניו כיונים · צר רבוע דפנים · צופות צפים צפונים · פתוחות שיח ספונים
פנות לאליו פונים · עתיד וגנוז פנינים · ערוך נגדו מלפנים · סביבו אין לפנים
שרפים וחיות ואופנים
לחיו כערוגת נטוף מור לקחים · נעימים אמרים מלקיחים · מגדלות מדקה רקוחים ·
מתן לנפש פקוחים · לוחות חרות משיחים · לב עלב משמחים · באב מכריחים ומושחים ·
כערוגת ערבים שיחים
ידיו ידי ארם פשוטות — יצוריו קבל מלשטות
טועים מדרך קושטות — טרף לכל מושיטות
חזקות מחזיקות מטות — חיש מדחי מלקטות
זכות מגלגלות ומטות — זעם הדין מלנטות
שוקיו עד כתלינו מצרף — ותחת רגליו שרפרף
הדום מרעיד ומרגרף — הים מלחיך ומשרף ·
וגבו מכתקים · דת משלים עתיקים — גזר אומר ומקים
ברבורו שיפר שחקים — אמר ויקרא ארקים
שבחו לגיוניו מפיקים · המולת המון אפיקים · חלים חשים זעים · קריאת שלוש קדושה
מספיקים · והאופנים

יוצר אחר של פסח

שיר

אֲשֶׁר נוֹאַמוּ אֲדוֹן עוֹלָמוֹ לְיִשְׂרֵאֵל עַמּוֹ אֲשֶׁר לְשַׁלְמָה
יִשְׁקֵנִי בְּפִי זַיִן בְּנַשִּׁיקוֹת בַּר וַיִן וּבְשָׂתִי תּוֹרוֹתַיִם כִּי טוֹבִים דוֹדֶיךָ מִיַּיִן
לְרֵיחַ גְּדוּלָּתֶךָ סְבִיבוֹתֶיךָ וְשִׁשִּׂים רִבּוֹא הִקִּיפוּךָ וּמַלְכוּת וְכִדּוּנָה חִבּוּרֶךָ עַל כֵּן עַלְמוֹת אֲהַבּוּךָ
מָשְׁכֵנִי דִּבְרוֹ בְּהִקָּשְׁרוֹ בְּךָ וְנַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע הִשִּׁיבוֹךָ וּבְמִדָּה הִצִּיבוֹךָ מִישָׁרִים אֲהַבוּךָ
שְׁחוֹרָה הוּשְׁפַּרְתִּי בְּמִרְמוֹ בְּקִנּוּת קִדְּמוֹ בְּפוֹעֲלֵי נוֹאֲמוֹ כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה ׃
אַל תִּרְאוּנִי וְתִשְׁמְרוּ בְּנֵי אִרְבָּתִי שֶׁבִּידְכֶם נִמְכַּרְתִּי שֶׁלְּעַצְמִי גָּרַמְתִּי כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטַרְתִּי
הַגִּידָה זְנִיחַת אֲבִירֶיךָ וְטִבִּיחַת עֲדָרֶיךָ פֶּן יוֹדְחוּ מַאֲמִירֶיךָ עַל עֲדָרֵי חֲבִירֶיךָ
אִם חָכְמָה שׁוֹמְעִים שֶׁהוּ נִרְגָּעִים וְהִסְמִכוּ בְּשַׁעֲשׁוּעִים עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרוֹעִים ׃
לְסוּסָתִי טַיֶּבְתִּיךְ אֵיוֹתִי וְקִנִּיתִיךְ סְגֻלָּתִי וּכְמַלְאֲכֵי שִׁירוֹתִי דִּמִּיתִיךְ רַעְיָתִי
נָאוִים גְּזִים תִּירוֹת מַכְרִיזִים וְאַעֲדָךְ מְלוּעִזִים צְוָאוָרֵךְ בַּחֲרוּזִים ׃
תּוֹרֵי כְּשָׁרוֹן אַחְסֹף וּמִפְּנִינִים אֶכְסֹף וּדְרִישׁוֹת אֶאֱסֹף עִם נְקוּדוֹת הַכֶּסֶף ׃
עַד לְעֵינָיו שָׁבוּ וּמִפְּקוּדָיו מִשְׁמוּ קְעֻדָּה לְקִנּוּ נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ
צְרוֹר מַחֲמוֹרִים מְשׁוּלִים טְרִיאִי בְּהוּלִים מַסְלוּלֵי בְּשׁוּלִים בֵּין שָׁדֵי יָלִין ׃
אֶשְׁכּוֹל נַחְמַד יְחִידִי גִּדְמָה דּוֹדִי נַחֲלָתִי עִנְדִּי כְּכַרְמִי עֵין גְּדִי ׃
הִנֵּךְ סְמוּכָה בְּאֻתָּנִים בְּזִכּוּת קַדְמוֹנִים סוֹחֶפֶת כְּנַעֲנִים עֵינַיִךְ כְּיוֹנִים ׃
הִנֵּךְ עֲרֵב רְנָנָה וּמַלְכוּת הַגּוּנָה בְּמִקְדָּשְׁךָ לִשְׁכֹּנָה אַף עֲרֵשְׁנוּ רַעֲנָנָה ׃
קוֹרוֹת נְרִיוֹנֵךְ פְּלוּטִים מַיִם צְמוּתִים פְּעוּלֵי מוּפָתִים רַהִטְנוּ בְּרוֹתִים ׃
אֲנִי צְמוּקַת צוֹקִים מִסּוּרָה לַעֲשׁוּקִים צוּר צוָה לְהָקִים שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים ׃
בְּשׁוֹשַׁנָּה קְלוּטַת גְּנוּת אֲפוּדַת חֲנוּת חֲמוּדָה מִכָּל אֵילָנוֹת כֵּן רַעְיָתִי בֵּין הַבָּנוֹת ׃
כְּתַפּוּחַ רוֹן אֲנִכִי רִיחוֹ הִמְשִׁיכִי בְּאֶבְרָתוֹ סְבָכִי וּפְרִיוֹ מָתוֹק לְחִכִּי ׃
הֲבִיאֵנִי שְׁמַעְנִי כִּיצִיבָה דַּת מְשׁוּלָבָה טַבְּסֵנִי בְּחִבָּה וְדִגְלוֹ עָלַי אַהֲבָה ׃
סַמְּכוּנִי תּוֹרוֹת קִנְיָנִי בְּמִצְוֹתָיו רַפְּדוּנִי וְאַל תַּחֲלִישׁוּנִי כִּי חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי ׃
שְׂמֹאלוֹ תְּפִילִין אָזְנִי וּבִשְׂמוֹ סַמְּכֵנִי טַלִּית עִטָּפֵנִי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי
הִשְׁבַּעְתִּי לְבַל לְקַפֵּץ מִלְּעִיר מַפֵּץ וְתַרְחוּר מִלְּקַפֵּץ עַד שֶׁתֶּחְפַּץ ׃
קוֹל יְדִידִי כְּתַרְוֹעוֹת מַסְכִּית שׁוּעוֹת מִדַּלֵּג פְּסִיעוֹת מְקַפֵּץ עַל הַגְּבָעוֹת ׃
דּוֹמֶה אָבִיר מַלְכִּים לְהוֹשִׁיעַ תְּבָכִים מִיַּד פּוֹרְכִים מִצִּיץ מִן הַחֲרַכִּים ׃
עָנָה וְאָרַד לְהַצִּילֵךְ מִיַּד מְחַבְּלֵךְ אֲנִי אֶל מְחוֹלְלֵךְ קוּמִי לֵךְ רַעְיָתִי יָפָתִי וּלְכִי לָךְ
כִּי נִשְׁלַם לוֹ שֶׁעֲבוֹד כֻּלּוֹ מִצְרִי טִשְׁלוֹ חֲלוּף הֲלָךְ לוֹ ׃
הִנְצָנִים שָׁנָא לְדַרְצָנוּ וּלְהַזְמִיר מַפְרִיכֵנוּ קָרַב קִצֵּנוּ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ
הַתְּאֵנָה יָעַת כָּל מַלְכֵּךְ וּבְנִיחוּחִים אַצִּילֵךְ וּבְרוּדֵךְ אַמְשִׁילֵךְ קוּמִי לֵךְ רַעְיָתִי יָפָתִי וּלְכִי לָךְ
יוֹנָתִי בַּיִם לְהַחֲבֵא אֵין שִׁוּוּה אֲבָל תְּפִלָּה לְהַרְבֵּה כִּי קוֹלֵךְ עָרֵב וּמַרְאֵךְ נָאוֶה ׃
אֶחָזוּ רְשִׁיוֹן נֶאֱדָר וְחֶבְלוֹ קָדֵר מִקְצֵי פְּרִי הָדָר וְכַרְמִיוֹ סְמָדָר

דודי רוני שדים דודי השכיר לענים אהודנו בניגונים דרושה בשמנים
עד ביד סותר חללתני מכתר סוב ודקשב עתר על דרי בתר
אקובה הכן אבדתיו במדרשים סבבתיו ולנביאים שאלתיו בקשתיו ולא מצאתיו
על יצועי בקשתיו דודי הזכרתיו וכלבי חמדתיו בקשתיו ולא מצאתיו
מצאוני בעון כתם אותי דמו לדתם אך זה מיתם את שאהבה נפשי ראיתם
כמעט רגע נוצלתי ומחמדי מצאתי וכבודי הביאתי אל חדר הודתי
השבעתי הודי פץ למוד ומפץ מלגלות קץ המנופץ עד שתחפץ
מי מבל נוכל יבין ויסתכל משטרת שכל מכל אבקת רוכל
הנה חופת גואל ומשכן אל סבוכה למשיב ושואל מגבורי ישראל
כלם זריזים בשאלות חכמות מסולות זוני אלות מפחד בלילות
אפריון קשט חנון לוחות סמפירנון כתליו תקים ביד ינון מעצי הלבנון

המאיר

ולאחר שלמדו היומר יאמר החזן יגדלו כל ומשרר כל תפלתו כמתנגל
וקורין ההלל נמור ויאמר החזן קדיש
נמור ומגילין ספר תורה וקורין בו
בפרשת אמר

וידבר

יי אל משה לאמר: שור או כשב או עז כי יולד והיה שבעת ימים תחת
אמו ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה ליי: ושור או שה אתו
ואת בנו לא תשחטו ביום אחד: וכי תזבחו זבח תודה ליי לרצונכם תזבחו: ביום ההוא יא
יאכל לא תותירו ממנו עד בקר אני יי: ושמרתם מצותי ועשיתם אתם אני יי: ולא תחללו
את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל אני יי מקדשכם: המוציא אתכם מארץ מצרים ל
להיות לכם לאלהים אני יי: וידבר יי אל משה לאמר: דבר אל בני ישראל
ואמרת אלהם מועדי יי אשר תקראו אתם מקראי קדש אלה הם מועדי: ששת ימים תעשה
מלאכה וביום השביעי שבת שבתון מקרא קדש כל מלאכה לא תעשו שבת הוא ליי בכל מ
מושבתיכם: אלה מועדי יי מקראי קדש אשר תקראו אתם במועדם: בחדש ה
הראשון בארבעה עשר לחדש בין הערבים פסח ליי: ובחמשה עשר יום לחדש הזה חג ה
המצות ליי שבעת ימים מצות תאכלו: ביום הראשון מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכת ע
עבדה לא תעשו: והקרבתם אשה ליי שבעת ימים ביום השביעי מקרא קדש כל מלאכת עב
עבדה לא תעשו וידבר יי אל משה לאמר: דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם כי
תבאו אל הארץ אשר אני נתן לכם וקצרתם את קצירה והבאתם את עומר ראשית קצירכם א
אל הכהן: והניף את העומר לפני יי לרצונכם ממחרת השבת יניפנו הכהן: ועשיתם ביום
הניפכם את העמר כבש תמים בן שנתו לעלה ליי: ומנחתו שני עשרנים סלת בלולה בשמן
אשה ליי ריח ניחח ונסכו יין רביעית ההין: ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה
עד הביאכם את קרבן אלהיכם חקת עולם לדרתיכם בכל מושבתיכם: וספרתם לכם

מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הֲבִיאֲכֶם אֶת עֹמֶר הַתְּנוּפָה שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶנָה · עַד מִמָּחֳרַת
הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִת תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיְיָ · מִמּוֹשְׁבֹתֵיכֶם תָּבִיאוּ לֶחֶם
תְּנוּפָה שְׁתַּיִם שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת תִּהְיֶנָה חָמֵץ תֵּאָפֶינָה בִּכּוּרִים לַיְיָ וְהִקְרַבְתֶּם עַל הַלֶּחֶם ש
שִׁבְעַת כְּבָשִׂים תְּמִימִם בְּנֵי שָׁנָה וּפַר בֶּן בָּקָר אֶחָד וְאֵילֹם שְׁנַיִם יִהְיוּ עֹלָה לַיְיָ וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּי
תַסְכִּיהֶם אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ לַיְיָ · וַעֲשִׂיתֶם שְׂעִיר עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת וּשְׁנֵי כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה לְזֶבַח
שְׁלָמִים · וְהֵנִיף הַכֹּהֵן אֹתָם עַל לֶחֶם הַבִּכּוּרִים תְּנוּפָה לִפְנֵי יְיָ עַל שְׁנֵי כְבָשִׂים קֹדֶשׁ יִהְיוּ לַיְיָ ל
לַכֹּהֵן · וְקָרָאתֶם בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת ע
עוֹלָם בְּכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם · וּבְקֻצְרְכֶם אֶת קְצִיר אַרְצְכֶם לֹא תְכַלֶּה פְּאַת שָׂדְךָ בְּקֻצְרֶךָ
וְלֶקֶט קְצִירְךָ לֹא תְלַקֵּט לֶעָנִי וְלַגֵּר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם

וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר · דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ י
יִהְיֶה לָכֶם שַׁבָּתוֹן זִכְרוֹן תְּרוּעָה מִקְרָא קֹדֶשׁ כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה לַיְיָ

וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר · אַךְ בָּעֲשִׂירִי לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכִּפֻּרִים הוּא
מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה לַיְיָ · וְכָל מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ
בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה כִּי יוֹם כִּפֻּרִים הוּא לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם · כִּי כָּל הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא ת
תֵעָנֶה בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרְתָה מֵעַמֶּיהָ · וְכָל הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה כָּל מְלָאכָה בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה
וְהַאֲבַדְתִּי אֶת הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִקֶּרֶב עַמָּהּ · כָּל מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מ
מוֹשְׁבֹתֵיכֶם · שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן הוּא לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּתִשְׁעָה לַחֹדֶשׁ בָּעֶרֶב מֵעֶרֶב עַד
עֶרֶב תִּשְׁבְּתוּ שַׁבַּתְּכֶם :

וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר · דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לֵאמֹר בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה חַג הַסֻּכּוֹת שִׁבְעַת יָמִים לַיְיָ : בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן מ
מִקְרָא קֹדֶשׁ כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ שִׁבְעַת יָמִים תַּקְרִיבוּ אִשֶּׁה לַיְיָ בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי מִקְרָא
קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה לַיְיָ עֲצֶרֶת הוּא כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ :

אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְיָ אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ לְהַקְרִיב אִשֶּׁה לַיְיָ עֹלָה וּמִנְחָה זֶבַח וְנָסָכִים
וְנִסָּכִים דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ · מִלְּבַד שַׁבְּתוֹת יְיָ וּמִלְּבַד מַתְּנוֹתֵיכֶם וּמִלְּבַד כָּל נִדְרֵיכֶם וּמִלְּבַד כָּל
נִדְבֹתֵיכֶם אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַיְיָ : אַךְ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאָסְפְּכֶם תְּבוּאַת הָאָרֶץ ת
תָּחֹגּוּ אֶת חַג יְיָ שִׁבְעַת יָמִים בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שַׁבָּתוֹן וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי שַׁבָּתוֹן · וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם
הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים וַעֲנַף עֵץ עָבֹת וְעַרְבֵי נָחַל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם שִׁב
עַת יָמִים · וְחַגֹּתֶם אֹתוֹ חַג לַיְיָ שִׁבְעַת יָמִים בַּשָּׁנָה חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי ת
תָּחֹגּוּ אֹתוֹ · בַּסֻּכֹּת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֻּכֹּת · לְמַעַן יִדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם
כִּי בַסֻּכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם : וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה
אֶת מוֹעֲדֵי יְיָ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל :

(מוציאין ספר תורה אחר וקורין)

אלדים

דְּשִׁיבֵנוּ וְהָאֵר פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת הֲשִׁיבֵנוּ וְהָאֵר
פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה יְיָ אֱלֹהִים צְבָאוֹת הֲשִׁיבֵנוּ הָאֵר פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה

(ומפטיר קריח כפרשת פנחס כרתמול ומפטירין במלכים :

ויצו

הַמֶּלֶךְ אֶת כָּל הָעָם לֵאמֹר עֲשׂוּ פֶּסַח לַיְיָ אֱלֹהֵיכֶם כַּכָּתוּב עַל סֵפֶר הַבְּרִית
הַזֶּה : כִּי לֹא נַעֲשָׂה כַּפֶּסַח הַזֶּה מִיְּמֵי הַשֹּׁפְטִים אֲשֶׁר שָׁפְטוּ אֶת יִשְׂרָאֵל

וכל ימי מלכי ישראל ומלכי יהודה: כי אם בשמנה עשרה שנה למלך יאשיהו נעשה הפסח
הזה לי״ה בירושלם: וגם את האבות ואת הידעונים ואת התרפים ואת הגלולים ואת כל הש
השקוצים אשר נראו בארץ יהודה ובירושלם בער יאשיהו לכון הקים את דברי התורה הכ
הכתובים על הספר אשר מצא חלקיהו הכהן בית י״ה: וכמהו לא היה לפניו מלך אשר שב
אל י״ה בכל לבבו ובכל נפשו ובכל מאדו בכל תורת משה ואחריו לא קם כמהו: אך לא שב
י״ה מחרון אפו הגדול אשר חרה אפו ביהודה על כל הכעסים אשר הכעיסו מנשה: ויאמר י״ה
גם את יהודה אסיר מעל פני כאשר הסירותי את ישראל ומאסתי את העיר הזאת אשר בח
בחרתי את ירושלם ואת הבית אשר אמרתי יהיה שמי שם: ויתר דברי יאשיהו וכל אשר עשה
הלא הם כתובים על ספר דברי הימים למלכי יהודה: בימיו עלה נרעה נכה מלך מצרים
על מלך אשור על נהר פרת וילך המלך יאשיהו לקראתו וימיתהו במגדו בראותו אתו:
וירכיבהו עבדיו מת ממגדו ויביאוהו ירושלם ויקברוהו בקברתו ויקח עם הארץ את יה
יהואחז בן יאשיהו וימשחו אותו וימליכו אותו תחת אביו:

גיקלנו וכו׳ תרגום חויר דחיתמר על ידי יקשיהו כנ״ל

ויצו

ופקיד מלכא ית כל עמא למימר עבידו פסחא קדם י״ה אלהכון כמא דכתיב
על סיפרא דקיימא הדין: כי ארי לא איתעביד כפסחא הדין מיומי דיניא
דדנ״ת ישראל וכל יומי מלכיא דישראל ומלכיא דבית יהודה: כי אילדין בתמני עשרה ש
שנין למלכא יאשיהו איתעביד פסחא הדין קדם י״ה בירושלם: וגם ואף ית דרין ית דכורו
ית צלמייא וית תועבתא וית כל שקוציא דאיתחזיו בארעא דיהודה ובירושלם פלי יאש
יאשיהו בדיל לקיימא ית כל פתגמי אוריתא דכתיבין על ספרא דאשכח חלקיה כהנא בבית
מקדשא די״ה: וכמהו ודכותיה לא הוה קדמוהי מלכא דתב לדחלתא די״ה בכל לביה ובכל
נפשיה ובכל נכסיה בכל אוריתא דכשה ובתרוהי לא קם כותיה: אך ברם לא תב י״ה מתק
מתקוף רוגזיה רבא דתקף רוגזיה ביהודה על כל ארגזותא דארגיז קדמוהי מנשה: ואמר
ואמר י״ה אף ית יהודה אגלי מעל אפי שכנתי כמה דאגליתי ית ישראל ואירחק ית קרתא ה
הדא דאיתרעיתי ית ירושלם וית בתא דאמרית אשרי שכנתי תמן: ויתר ושאר פתגמי
יאשיהו וכל דעבד הלא אינון כתיבין על ספר פתגמיא למלכיא דבית יהודה: בימוי ביומוי
סליק פרעה תגרא מלכא דמצרים על מלכא דאתור על נהר כבר ואזל מלכא יאשיהו לק
לקדמותיה וקטליה במגדו כד חזא יתיה: וירכיבוהו ואחתוהי עבדוהי כד מית ממגדו ו
ואיתוהי לירושלם ואקברוהי בקבורתיה ודבר עמא דארעא ית יהואחז כד יאשיהו ורביאו
יתיא ואמליכו יתיה תחות אבוהי:

על דלא יתברך שמיה דמלכא רבא וקדישא לעלם ולעלמי עלמיא · ולמתריס מטען כלתמל

עושה השלום ליום שני של פסח

וכתוב

כי בי ירבו ימיך ויוסיפו לך שנות חיים: וכתוב ואתם הדבקים בי״ה
אלהיכם חיים כלכם היום:

הַיּוֹם תְּאַמְּצֵנוּ הַיּוֹם תְּבָרְכֵנוּ הַיּוֹם תְּגַדְּלֵנוּ הַיּוֹם תְּדַרְּשֵׁנוּ לְטוֹבָה
הַיּוֹם תְּהַדְּרֵנוּ הַיּוֹם תְּוַעֲדֵנוּ הַיּוֹם תִּזְכְּרֵנוּ בְּרַחֲמֶיךָ הַיּוֹם תְּחַסְּנֵנוּ
הַיּוֹם תְּטַבְּסֵנוּ הַיּוֹם תְּיַשְּׁרֵנוּ לְפָנֶיךָ הַיּוֹם תְּכַבְּדֵנוּ הַיּוֹם תְּלַבְּבֵנוּ
הַיּוֹם תְּמַלְּטֵנוּ מִכָּל רַע הַיּוֹם תְּנַצְּרֵנוּ הַיּוֹם תְּשַׂמְּחֵנוּ הַיּוֹם תְּעַטְּרֵנוּ
הַיּוֹם תְּפָאֲרֵנוּ הַיּוֹם תְּצַהֲלֵנוּ הַיּוֹם תְּקוֹמֵמֵנוּ הַיּוֹם תְּרוֹמֵמֵנוּ
הַיּוֹם תִּשְׁמַע שַׁוְעָתֵנוּ הַיּוֹם תִּתְמְכֵנוּ

בְּהַיּוֹם הַזֶּה תְּבִיאֵנוּ שְׂשִׂים וּשְׂמֵחִים בְּבִנְיַן שָׁלֵם עַל יַד נְבִיאֶךָ וְהַבִּיאוֹתִים אֶל הַר קָדְשִׁי וְשִׂמַּחְתִּים בְּבֵית תְּפִלָּתִי עוֹלוֹתֵיהֶם וְזִבְחֵיהֶם לְרָצוֹן עַל מִזְבְּחִי כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה יִקָּרֵא לְכָל הָעַמִּים וְכָתוּב רִצּוֹנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַחֻקִּים הָאֵלֶּה לְיִרְאָה אֶת יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְטוֹב לָנוּ כָּל הַיָּמִים לְחַיּוֹתֵנוּ כְּהַיּוֹם הַזֶּה · וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְחַיִּים וְשָׁלוֹם יִהְיֶה לָנוּ ·

כשלש תפלותיו שני של פסח

ביום שלישי שהיא יום ראשון של חול של מועד מתפללין כסדר יומית השכוע
אלא שאומרין יעלה ויבא בעבודה ואומר ההלל בהלוג
ומוציאין ספר תורה וזה הוא סדר
קריאת יום שלישי ר
ראשון לחול המועד כפרשת בא אל פרעה

וַיְדַבֵּר

יְיָ אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר · קַדֶּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל רֶחֶם בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה לִי הוּא · וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם זְכוֹר אֶת הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יְצָאתֶם מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים כִּי בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיא יְיָ אֶתְכֶם מִזֶּה וְלֹא יֵאָכֵל חָמֵץ · הַיּוֹם אַתֶּם יֹצְאִים בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב · וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ יְיָ אֶל אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ לָתֶת לְךָ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ וְעָבַדְתָּ אֶת הָעֲבֹדָה הַזֹּאת בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה · שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מַצּוֹת וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי חַג לַיְיָ · מַצּוֹת יֵאָכֵל אֶת שִׁבְעַת הַיָּמִים וְלֹא יֵרָאֶה לְךָ חָמֵץ וְלֹא יֵרָאֶה לְךָ שְׂאֹר בְּכָל גְּבֻלֶךָ · וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה יְיָ לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם · וְהָיָה לְךָ לְאוֹת עַל יָדְךָ וּלְזִכָּרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת יְיָ בְּפִיךָ כִּי בְיָד חֲזָקָה הוֹצִיאֲךָ יְיָ מִמִּצְרָיִם · וְשָׁמַרְתָּ אֶת הַחֻקָּה הַזֹּאת לְמוֹעֲדָהּ מִיָּמִים יָמִימָה · וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ יְיָ אֶל אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְךָ וְלַאֲבֹתֶיךָ וְנָתָנָהּ לָךְ · וְהַעֲבַרְתָּ כָּל פֶּטֶר רֶחֶם לַיְיָ וְכָל פֶּטֶר שֶׁגֶר בְּהֵמָה אֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ הַזְּכָרִים לַיְיָ · וְכָל פֶּטֶר חֲמֹר תִּפְדֶּה בְשֶׂה וְאִם לֹא תִּפְדֶּה וַעֲרַפְתּוֹ וְכָל בְּכוֹר אָדָם בְּבָנֶיךָ תִּפְדֶּה · וְהָיָה כִּי יִשְׁאָלְךָ בִנְךָ מָחָר לֵאמֹר מַה זֹּאת וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ יְיָ מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים · וַיְהִי כִּי הִקְשָׁה פַרְעֹה לְשַׁלְּחֵנוּ וַיַּהֲרֹג יְיָ כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכוֹר אָדָם וְעַד בְּכוֹר בְּהֵמָה עַל כֵּן אֲנִי זֹבֵחַ לַיְיָ כָּל פֶּטֶר רֶחֶם הַזְּכָרִים וְכָל בְּכוֹר בָּנַי אֶפְדֶּה · וְהָיָה לְאוֹת עַל יָדְכָה וּלְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ כִּי בְחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ יְיָ מִמִּצְרַיִם ·

עד כאן קורין עלעה ורבני קורין בספר עני בכריעת פנחס והקריבתם

והקרבתם אשה עלה ליי פרים בני בקר שנים ואיל אחד ושבע
ושבעה כבשים בני שנה תמימם יהיו לכם ומנחתם סלת
בלולה בשמן שלשה עשרנים לפר ושני עשרנים לאיל תעשו: עשרון עשרון תעשה לכבש
האחד לשבעת הכבשים: ושעיר חטאת אחד לכפר עליכם: מלבד עלת הבקר אשר לעלת
התמיד תעשו את אלה: כאלה תעשו ליום שבעת ימים לחם אשה ריח ניחח ליי על עלת ה
התמיד יעשה ונסכו: וביום השביעי מקרא קודש יהיה לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו:

ואומרים חצי וכף לציון ומוסף כאתמול חלא שאומרים במקום ובחמשה
עצר יום לחדש אומרים והקרבתם ומטליתין תפילתן

קדיחת יום רביעי שהיא יום שני של חולו של מועד בפרשת וחלה המספטים:

אם כסף תלוה את עמי את העני עמך לא תהיה לו כנושה לא תשימון עליו נשך:
אם חבל תחבל שלמת רעך עד בא השמש תשיבנו לו: כי היא כסותה לבדה
היא שמלתו לעורו במה ישכב והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני: אלהים
לא תקלל ונשיא בעמך לא תאור: מלאתך ודמעך לא תאחר בכור בניך תתן לי: כן תעשה
לשורך לצאנך שבעת ימים יהיה עם אמו ביום השמיני תתנו לי: ואנשי קודש תהיון לי ב
ובשר בשדה טרפה לא תאכלו לכלב תשליכון אותו: לא תשא שמע שוא
אל תשת ידך עם רשע להיות עד חמס: לא תהיה אחרי רבים לרעות ולא תענה על ריב
לנטות אחרי רבים להטת: ודל לא תהדר בריבו כי תפגע שור אויבך או חמרו תעה
השב תשיבנו לו: כי תראה חמור שונאך רבץ תחת משאו וחדלת מעזב לו עזב תעזב
עמו: לא תטה משפט אביונך בריבו מדבר שקר תרחק ונקי וצדיק אל תהרוג כי לא אצ
אצדיק רשע: ושחד לא תקח כי השחד יעור פקחים ויסלף דברי צדיקים: וגר לא תלחץ ו
ואתם ידעתם את נפש הגר כי גרים הייתם בארץ מצרים: וששת שנים תזרע את ארצך ואספת
את תבואתה: והשביעית תשמטנה ונטשתה ואכלו אביני עמך ויתרם תאכל חית השדה כן
תעשה לכרמך לזיתך: ששת ימים תעשה מעשיך וביום השביעי תשבת למען ינוח שורך
וחמורך וינפש בן אמתך והגר: ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו ושם אלהים אחרים לא
תזכירו לא ישמע על פיך: שלש רגלים תחג לי בשנה: את חג המצות תשמר שבעת ימים
תאכל מצות כאשר צויתיך למועד חדש האביב כי בו יצאת ממצרים ולא יראו פני ריקם: וחג
הקצי בכורי מעשיך אשר תזרע בשדה וחג האסף בצאת השנה באספך את מעשיך מן השדה
שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך אל פני האדון יי: לא תזבח על חמץ דם זבחי ולא ילין
חלב חגי עד בקר: ראשית בכורי אדמתך תביא בית יי אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו:

עד כאן קריאת עליות והרביעי קדיחת והקרבתם בסדר בני.

קדיחת יום חמישי שהיא יום עליות לחולו של מועד בפרשת כי תשא

חוס חל בשבת מתחילין יוכין

ויאמר משה אל יי ראה אתה אמר אלי העל את העם הזה ואתה לא הודעתני
את אשר תשלח עמי ואתה אמרת ידעתיך בשם וגם מצאת חן בעיני :
ועתה אם נא מצאתי חן בעיניך הודיעני נא את דרכיך ואדעך למען אמצא חן בעיניך וראה
כי עמך הגוי הזה : ויאמר פני ילכו והנחתי לך ויאמר אליו אם אין פניך הלכים אל תעלנו
מזה : ובמה יודע אפוא כי מצאתי חן בעיניך אני ועמך הלא בלכתך עמנו ונפלינו אני ועמך
מכל העם אשר על פני האדמה : ויאמר יי אל משה גם את הדבר
הזה אשר דברת אעשה כי מצאת חן בעיני ואדעך בשם : ויאמר הראני נא את כבודך : ויאמר
אני אעביר כל טובי על פניך וקראתי בשם יי לפניך וחנתי את אשר אחן ורחמתי את אשר
ארחם : ויאמר לא תוכל לראות את פני כי לא יראני האדם וחי : ויאמר יי הנה מקום אתי ו
ונצבת על הצור : והיה כעבר כבדי ושמתיך בנקרת הצור ושכתי כפי עליך עד עברי : ודם
והסרתי את כפי וראית את אחרי ופני לא יראו

וקס חל בחול מתחילין מכאן

ויאמר יי אל משה פסל לך שני לחת אבנים כראשנים וכתבתי על הלחת את
הדברים אשר היו על הלחת הראשנים אשר שברת : והיה נכון לב
לבקר ועלית בבקר אל הר סיני ונצבת לי שם על ראש ההר : ואיש לא יעלה עמך וגם איש
אל יראה בכל ההר גם הצאן והבקר אל ירעו אל מול ההר ההוא : ויפסל שני לחת אבנים
כראשנים וישכם משה בבקר ויעל אל הר סיני כאשר צוה יי אתו ויקח בידו שני לחת אבנים
וירד יי בענן ויתיצב עמו שם ויקרא בשם יי : ויעבר יי על פניו ויקרא יי יי אל רחום וחנון
ארך אפים ורב חסד ואמת : נצר חסד לאלפים נשא עון ופשע וחטאה ונקה לא ינקה פקד ע
עון אבות על בנים ועל בני בנים על שלשים ועל רבעים : וימהר משה ויקד ארצה וישתחו
ויאמר אם נא מצאתי חן בעיניך יי ילך נא יי בקרבנו כי עם קשה ערף הוא וסלחת לעוננו
ולחטאתנו ונחלתנו : ויאמר הנה אנכי כורת ברית נגד כל עמך אעשה נפלאות אשר לא נ
נבראו בכל הארץ ובכל הגוים וראה כל העם אשר אתה בקרבו את מעשה יי כי נורא הוא
אשר אני עשה עמך : שמר לך את אשר אנכי מצוך היום הנני גורש מפניך את האמרי וה
והכנעני והחתי והיבוסי : השמר לך פן תכרת ברית ליושב הארץ אשר אתה בא עליה פן י
יהיה למוקש בקרבך : כי את מזבחותם תתוצון ואת מצבותם תשברון ואת אשריו תכרתון
: כי לא תשתחוה לאל אחר כי יי קנא שמו אל קנא הוא : פן תכרות ברית ליושב הארץ ו
וזנו אחרי אלהיהם וזבחו לאלהיהם וקרא לך ואכלת מזבחו : ולקחת מבנותיו לבניך וזנו
בנותיו אחרי אלהיהן והזנו את בניך אחרי אלהיהן : אלהי מסכה לא תעשה לך : את חג
המצות תשמר שבעת ימים תאכל מצות אשר צויתיך למועד חדש האביב כי בחדש ה
האביב יצאת ממצרים : כל פטר רחם לי וכל מקנך תזכר פטר שור ושה : ופטר חמור תפדה
בשה ואם לא תפדה וערפתו וכל בכור בניך תפדה ולא יראו פני ריקם : ששת ימים תעבד
וביום השביעי תשבת בחריש ובקציר תשבת : וחג שבעת תעשה לך בכורי קציר חטים וחג
האסיף תקופת השנה : שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני האדון יי אלהי ישראל :

מ׳ אורים גוים מפניך והרחבתי את גבולך ולא יחמוד איש את ארצך בעלתך לראות את פני
יי אלהיך שלש פעמים בשנה: לא תשחט על חמץ דם זבחי ולא ילין לבקר זבח חג הפסח:
ראשית בכורי אדמתך תביא בית יי אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו:

והרביעי קרא והקריבתם

ולא חל בשבת המפטיר קרא והקריבתם ומפטירין ביחזקאל היתה עלי

היתה

עלי יד יי ויוציאני ברוח יי ויניחני בתוך הבקעה והיא מלאה עצמות:
והעבירני עליהם סביב סביב והנה רבות מאד על פני הבקעה והנה יב
יבשות מאד: ויאמר אלי בן אדם התחיינה העצמות האלה ואמר יי אלהים אתה ידעתה:
ויאמר אלי הנבא על העצמות האלה ואמרת אליהם העצמות היבשות שמעו דבר יי: כה
אמר יי אלהים לעצמות האלה הנה אנכי מביא בכם רוח וחייתם: ונתתי עליכם גידים והע
והעלתי עליכם בשר וקרמתי עליכם עור ונתתי בכם רוח וחייתם וידעתם כי אני יי. ונבאתי
כאשר צויתי ויהי קול כהנבאי והנה רעש ותקרבו עצמות עצם אל עצמו: וראיתי והנה ע
עליהם גידים ובשר עלה ויקרם עליהם עור מלמעלה ורוח אין בהם ויאמר אלי הנבא אל ה
הרוח הנבא בן אדם ואמרת אל הרוח כה אמר יי אלהים מארבע רוחות באי הרוח ופחי ב
בהרוגים האלה ויחיו: והתנבאתי כאשר צוני ותבא בהם הרוח ויחיו ויעמדו על רגליהם ח
חיל גדול מאד מאד: ויאמר אלי בן אדם העצמות האלה כל בית ישראל המה הנה אמרים
יבשו עצמותינו אבדה תקותנו נגזרנו לנו: לכן הנבא ואמרת אלהם כה אמר יי אלהים הנה
אנכי פתח את קברתיכם והעלתי אתכם מקברתיכם עמי והבאתי אתכם אל אדמת ישראל:
וידעתם כי אני יי בפתחי את קברתיכם ובהעלותי אתכם מקברתיכם עמי: ונתתי רוחי בכם
וחייתם והנחתי אתכם על אדמתכם וידעתם כי אני יי דברתי ועשיתי נאם יי גוזלנו

תרגום אמר דחייתיר על ידי יחזקאל נביא

היתה

שרת עלי רוח נבואה מן קדם יי ואפקני ברוח נבואה מן קדם יי ואש
ואשדיאני בגו בקעתא והיא מליא גרמי בני אינשא: והעבירני וא
ואעברני עלהון סחור סחור והא סגיאן לחדא על אפי בקעתא והא יבשן לחדא: ויאמר ו
ואמר לי בר אדם היחיון גרמיא האלין ואמרית יי אלהים את גלי קדמך: ויאמר ואמר לי
איתנבי על גרמיא האלין ותימר להון גרמיא יבישיא קבילו פתגמא דיי: כה כדנן אמר
יי אלהים לגרמיא האלין הא אנא מעיל בכון רוחא ותיחון ותדעון ארי אנא יי: ונבאתי וא
ואיתנביתי כמה דאיפקדית והא זיעא וקריבו גרמיא גרמא לות גרמיה: וראיתי והזיתי והא
עליהון גידין ובשרא סליק וקרם עליהון משכא מלעילא ורוחא לית בהון: ויאמר ואמר לי
איתנבי לרוחא איתנבי בר אדם ותימר לרוחא מארבע רוחיא אייתי רוחא ועולי בקטיליא
האלין ויחיון: ונבאתי ואיתנביתי כמא דפקדני ועלת בהון רוחא וחיו וקמו על רגליהון מ
משיריין סגיאן לחדא לחדא: ואמר ואמר לי בר אדם גרמיא האלין כל בית ישראל א
אינון הא אמרין יבישו גרמנא פסק סברנא אבדנא לנא: לכן בכן איתנבי ותימר להון כדנן

אמר יי אלהים הא אנא פתח ית קבריכון ואסיק יתכון מקבריכון עמי ואעיל יתכון לארעא
דישראל: וידעתם ותדעון ארי אנא יי כד אפתח ית קבריכון ואסיק יתכון מקבריכון עמי
ונתתי ואתן רוחי בכון ותיחון ואשרי יתכון על ארעתכון ותדעון ארי אנא יי גזרית ובמימרי
ואקיים אמר יי

על דא יתברך ויתרומם שמא דמלכא רבא וקדישא לעלם ולעלמי עלמיא:

סדר קריאת יום טוב שהוא יום רביעי לחולו של מועד

בפרשת בהעלותך

וידבר יי אל משה במדבר סיני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים בחודש
הראשון לאמור: ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו: בארבעה עשר
יום לחודש הזה בין הערבים תעשו אותו במועדו ככל חוקותיו וככל משפטיו תעשו או
אותו וידבר משה אל בני ישראל לעשות הפסח: ויעשו את הפסח בראשון בארבעה עשר
יום לחודש בין הערבים במדבר סיני ככל אשר צוה יי את משה כן עשו בני ישראל: ויהי
אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם ולא יכלו לעשות הפסח ביום ההוא ויקרבו לפני משה
ולפני אהרן ביום ההוא: ויאמרו האנשים ההמה אליו אנחנו טמאים לנפש אדם למה נגרע
לבלתי הקריב את קרבן יי במועדו בתוך בני ישראל: ויאמר אלהם משה עמדו ואשמעה מ
מה יצוה יי לכם: וידבר יי אל משה לאמר: דבר אל בני ישראל לאמר
איש איש כי יהיה טמא לנפש או בדרך רחוקה לכם או לדרתיכם ועשה פסח ליי: בחודש
השני בארבעה עשר יום בין הערבים יעשו אותו על מצות ומרורים יאכלוהו: לא ישאירו
ממנו עד בקר ועצם לא ישברו בו ככל חקת הפסח יעשו אותו: והאיש אשר הוא טהור וב
ובדרך לא היה וחדל לעשות הפסח ונכרתה הנפש ההיא מעמיה כי קרבן יי לא הקריב במ
במועדו חטאו ישא האיש ההוא: וכי יגור אתכם גר ועשה פסח ליי כחקת הפסח וכמשפטו
כן יעשה חקה אחת יהיה לכם ולגר ולאזרח הארץ:

עד כאן קורא העליה והרביעי קורא והקרבתם כו׳

סדר אחר של פסח עבור הקריאות

יום חל להיות יום ראשון של פסח בחמשי בשבת מהפכין סדר הקריאות וקורין בסדר הזה:

יום ראשון של פסח קורין בפרשת כל אלה פרעה ומתחילין משכו וקחו וקורא עד לגבהיכם: וסיומך משך ביום
שני קורין בפרשת אמר וקורין עור לא כאב וקורין עד לתת מוצדי ה׳ אל בני ישראל וסיומו תורת:
יום שלישי שהוא שבת וחול המועד קורין בפרשתכי תשא ומתחילין מן ראה אתה אומר
אלי עד לא תבשל גדי בחלב אמו: וסיומו פסל: יום רביעי קורין בפרשת
בא אל פרעה קדש לי עד סוף הפרשה וסיומו קדש: יום
חמישי קורין בפרשת אלה המשפטים ומתחילין
אם כסף תלוה אתעמי עד
לא תבשל גדי בחלב אמו: וסיומו בכסף: יום ששי קורין בפרשת בהעלותך במדבר סיני בשנה השנית
עד לגר ולאזרח הארץ וסיומו במדבריה: יום שביעי שהוא יום טוב קורין בפרשת בשלח
עד כי אני ה׳ רופאך וסיומו שלח: יום שמיני קורין בפרשת כל הבכור וקורא
עד סוף הפרשה וסיומו בוכרא

בליל שביעי של פסח מתפללין תפלת עריבית בסדר פסקבנו למעלה בליל ראשון ובשאר שביעי בלא
לביית הכנסת ולומר הזמירות ורשות לנשמות בקר אביר והיא סדוב למעלה
לא נמילה נפשי ולומר נשמת ורשות לקדיש וקדיש
עד לעולם

יוצר לוישע

אתה

הֵיאַרְתָּה יוֹם וָלַיְלָה לְפָנַי מַחֲנֶי אַחֲרֵי רְדָפוֹ מַרְכְּבוֹת מַעֲנֵי אֲבִירַת גֹּפֶם
עַל שְׂפַת יַם רָאוּ עֵינַי אֲמוּנִים שֶׁהָדוּ בְּיוֹם הַהוּא הוֹשַׁע יְיָ ··
בְּרִית בְּתָרִים הוֹדִיר דִּין וְגוֹאֵל בְּנִטּוֹתוֹ זְרוֹעוֹ וּגְאוּלַת יַד כָּאֵל
בֵּן עַם יְרָאוּ לְהַאֲמִין בּוֹ כִּי הוּא אֵל בְּלוּעִים קָאָה יַם סוּף וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל ·
גְּאוּלִים יָצְאוּ מִכּוּר חַפְשִׁי גָּשׁוּ לְיַם סוּף וּלְמוֹת אֲנוּשִׁי
גְּאִים אָבְרוּ וְרָדְפוּ כְּגָלֵי יַם חֲלוּשִׁי גָּאָה גָּאָה שִׁיר יְשׁוּעָה אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה ·
דָּפַק נִתְחִי יְשִׁינָה בְּנֶפֶשׁ בְּזוּיָה דְּרוֹר נָתַת מַעֲבֹרוֹת לְחֵרוּת עֲטוּיָה
דּוֹדָה הוֹצִיאָה בְּזְרוֹעַ נְטוּיָה דּוֹבְבוּ יוֹנְקִים זֶה אֵלִי עוֹד וְחַיָּרַת יָה ··
הָלַם בְּתוֹךְ יַם וְדַבִּים לָהֶם חוֹמָה הוֹלִיכָם בְּתְהוֹמוֹת בְּבַבְקָשָׁה אָרֹם וּבְרָמָה
הָבְאִים אַחֲרֵיהֶם זִעַם בְּאַף וְחֵימָה הָדוּרִים שִׁבְחוּ לִשְׁמוֹ וְנָמוּ יְיָ אִישׁ מִלְחָמָה ·
וַיְחַזֵּק לְבוֹ לִרְדוֹף עִם כָּל צְבָא קְהָלוֹ וְשֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בָּחוּר לָקַח לוֹ
וַיּוֹרֶם חִצֵּי אֵשׁ וְהָבֶם וְהִבְהָלוֹ וּשְׁכָעוּ בִּיכֹּ סִיף מַרְכְּבוֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ ·
זָמְמוּ פֶּן יִרְבֶּה יוֹצֵאי תוֹלְלֵימוֹ זָשׁוּ בְּפֶרֶךְ וְהִכְבִּידוּ עֲלֵיהֶם עוֹלֵימוֹ
זוּרְקֵי יְלוּד בְּמַיִם תְּהוֹמוֹת יְכַסּוּמוֹ חֵבֶל נוֹגְשֵׁי וְדַן דִּינֵי
חִזַּקְתָּנִי בְּכֹחַ נֶאְדָּרִי יְמִינְךָ יְיָ ·· טוֹרַדְתָּ פְּעַמֵּי מַרְכְּבוֹת רוֹדְפֵי דַּבְּרֵיךָ ז
טוֹאֲטָאוּ כָּבֵיךָ בְּדַרוֹן וּבְרוֹב גְּאוֹנְךָ ·· יָרַדְתָּ עַל מַחֲנוֹת צְבָא כְּחַרְפֵּיךָ
יַמְפָּתָה תְּהוֹם כְּקֶרַח וּבְרוּחַ אַפֶּךָ · כַּעֲסוֹ הָעֵד לִרְדוֹף כְּרוֹב אוֹדֶב
כָּלָה לְהוֹרִישׁ שׁוֹר וְשָׁה אֲשֶׁר אוֹיֵב · לְאוֹרְרֵי מַיִם כְּרָגִים לְרֶשֶׁת אֲסַפְתָּ
לְכַסּוֹתָם בְּמֵי יַם בְּרוּחֲךָ נָשַׁפְתָּ ·· מְסַפְּרִים מַעֲשֶׂיךָ יָחַד הַגְּעִימוּךָ
מְשַׁבְּחִים לְכֻלָּם נָמוּ יְיָ מִי כָמוֹךָ · נָקְבָה לְבֹשֶׁת וְכָנְאָה עֲטִיָּתָ
נִבְלָתָם לְבָלוּעַ גִּיא יְמִינְךָ נְטִיָּתָ ·· סְכוּרֵי כוּר בַּרְזֶל לְחֻצִּידָם דְּחִיָּתָ ··

סוּשַׁנְמוֹ נַעֲרַת וְלִתְהוֹם רַמִּית — סוֹמְכִים עַל שֵׁם קָדְשְׁךָ בְּחַסְדְּךָ נָחִיתָ׃
עוֹדֵד סַעֲדָה בְּשִׂאַגַת רַעֲמִים — עוֹכֵר זֵדִים בְּנִשְׁבְּרֵי יַמִּים
עֶרֶץ גֵּאִים וְהִשְׁפִּיל רָמִים — עֲלִילוֹת נִסֵּי נוֹרְאוֹתֶיךָ שָׁמַשׁ עַמִּים״
פְּרוּמִים לְחֵרוּת לְגוֹאֲלָם הִלְלוּ — פְּרוּזִי כְנַעַן רָגְזוּ וְחָלוּ
פָּאֲתִי מוֹאָב בְּרַעַד הוּלְחָלוּ — פַּחְתֵּי אַלּוּפֵי אֲדוֹם אָז נִבְהָלוּ
צִיר חֵנָן לְהָנִיא חוֹבְרֵי נִסֵּילֵדֶם — צוּחַת פִּימוֹ לִידוֹם כַּאֲבֵנִי אֵלִילֵדֶם
צָאנְךָ לְהַעֲבִיר שֵׁת גְּבוּלֵדֶם — צוּקַת פַּחַד וְאִימָתָה תִּפּוֹל עֲלֵדֶם
קְהִלּוֹת אִישׁ תָּם בְּרִכּוֹת אַב תַּשְׁבִּיעֵמוֹ — קָמֵדֶם תָּפִיל וְנֵדֶם תּוֹשִׁיעֵמוֹ
קֶבֶץ פְּזוּרִים וּבְרִצּוֹנְךָ תִּרְעֵמוֹ — קְרִית דַּר נַחֲלָתְךָ תְּבִיאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ״
רָב יָדֵים נַעַר וְהַרְעֵד — רָפוּת יָדֵים לְהַעֲבִיר בָּהּ וַיַּעַד
רֹז הַמְּלוּכָה יְשׁוּרוּן הֵעוּד — רִנֵּן וְשִׁירָה נָמוּ יַחַד יִמְלוֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד
שָׂאַג אֶל כַּאֲרִיָּה וְחָשַׁף זְרוֹעוֹ — שִׁפְעַת יַם סוּף חָרַב וְדִבְקִיעוֹ
מִדְּנוֹ בְּרוּחַ קָדִים וְהִפְרִיעוֹ — שַׁב וַיִּכַּס רִכְבּוֹ וְחֵילוֹ כִּי בָא סוּס פַּרְעֹה
תּוֹקֵף בֵּית יַעֲקֹב אַדֶּרֶת עָטִים — תְּפָאֶרֶת רֹאשָׁם עֲטֶרֶת עָרִיצִים
תּוֹפְפוֹת בְּמַחוֹלוֹת כְּיָצְאוּ מִן הַיָּם׃ — תְּעוּדַת שִׁירָה נָמוּ יַתְּקוּ כְּרָעִים

אופן

ותען

לָהֶם מְרִיָם שִׁירוּ לַיי כִּי גָאֹה גָּאָה סוּס וְרוֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם״
אֲסַר רִכְבּוֹ בְּשָׁלִישִׁי חִילוֹ גְּמוּלוֹ לְהָשִׁיב לוֹ דַּיָּן הִבְהִילוֹ סוּס
הֵעִיר חֵימָה וְגַם אַרְדּוּף זְעוּמֵי גַלִּים חָשַׁב לְהַדְרוּף סוּס
טְבִיעַת מְצוּלָה יָרְדוּ שָׁלִישָׁיו כְּעוֹפֶרֶת צָלְלוּ לְגֵיוֵנִי פַרְשָׁיו סוּס
מַרְכְּבוֹת פַּרְעֹה נָעֲרוּ בְתוֹךְ יַם סְתָמוּ תְּהוֹמוֹת עֲלֵיהֶם מַיִם סוּס
פְּרִיצַת גְּזֵרִים צָנוּ כְחוֹמוֹת קָפְאוּ בְלֵב יַם רְבִיעֵי תְהוֹמוֹת סוּס
שָׁלְכִים עָכְרוּ שִׁפְעַת בְּקִיעָה תְּהוֹמוֹת דָּרְכוּ תְּמוּר גֵּיא רְקוּעָה סוּס
סוּס וְרוֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם״ וְהָאוֹפַנִים

ואומר החזן יעידון כל והוא כתוב למעלה בסדר יום ראשון
ומסדיר תפלתו ואומר ההלל בדלוג ואומר קדיש גמור״

סדר קריאתיום שביעי של פסח שהיא יום ראשון ומשני ימים טובים אחרונים

ויהי

בְּשַׁלַּח פַּרְעֹה אֶת הָעָם וְלֹא נָחָם אֱלֹהִים דֶּרֶךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים כִּי קָרוֹב הִיא כִּי
אָמַר אֱלֹהִים פֶּן יִנָּחֵם הָעָם בִּרְאֹתָם מִלְחָמָה וְשָׁבוּ מִצְרַיְמָה׃ וַיַּסֵּב אֱלֹהִים אֶת
הָעָם דֶּרֶךְ הַמִּדְבָּר יַם סוּף וַחֲמֻשִׁים עָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת
יוֹסֵף עִמּוֹ כִּי הַשְׁבֵּעַ הִשְׁבִּיעַ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר פָּקֹד יִפְקֹד אֱלֹהִים אֶתְכֶם וְהַעֲלִיתֶם אֶת

עצמותי מזה אתכם׃ ויסעו מסכת ויחנו באיתם בקצה המדבר׃ וי״ה הלך לפניהם יומם בע
בעמוד ענן לנחותם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם ללכת יומם ולילה׃ לא ימיש ע
עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה לפני העם׃ עד כאן קריא הראשון ויאמר י״ה אל
משה לאמר׃ דבר אל בני ישראל וישבו ויחנו לפני פי החירת בין מגדל ובין הים לפני בעל
צפון נכחו תחנו על הים׃ ואמר פרעה לבני ישראל נבכים הם בארץ סגר עליהם המדבר
׃ וחזקתי את לב פרעה ורדף אחריהם ואכבדה בפרעה ובכל חילו וידעו מצרים כי אני י״ה ו
ויעשו כן׃ ויגד למלך מצרים כי ברח העם ויהפך לבב פרעה ועבדיו אל העם ויאמרו מה
זאת עשינו כי שלחנו את ישראל מעבדנו׃ ויאסר את רכבו ואת עמו לקח עמו׃ ויקח שש
מאות רכב בחור וכל רכב מצרים ושלשים על כלו׃ ויחזק י״ה את לב פרעה מלך מצרים ויר
ודף אחרי בני ישראל ובני ישראל יצאים ביד רמה׃ וירדפו מצרים אחריהם וישיגו א
תם חנים על הים כל סוס רכב פרעה ופרשיו וחילו על פי החירת לפני בעל צפון׃ ופרעה
הקריב וישאו בני ישראל את עיניהם והנה מצרים נסע אחריהם ויראו מאד ויצעקו בני ישראל אל י״ה׃ ויאמרו אל משה המבלי אין קברים במצרים לקחתנו למות במדבר מה זאת
עשית לנו להוציאנו ממצרים׃ הלא זה הדבר אשר דברנו אליך במצרים לאמר חדל ממנו
ונעבדה את מצרים כי טוב לנו עבד את מצרים ממתנו במדבר׃ ויאמר משה אל העם אל ת
תיראו התיצבו וראו את ישועת י״ה אשר יעשה לכם היום כי אשר ראיתם את מצרים היום ל
לא תספו לראתם עוד עד עולם׃ י״ה ילחם לכם ואתם תחרישון׃ עד כאן קריא השני׃
ויאמר י״ה אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו׃ ואתה הרם את מטך ונטה את
ידך על הים ובקעהו ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה׃ ואני הנני מחזק את לב מצרים
ויבאו אחריהם ואכבדה בפרעה ובכל חילו ברכבו ובפרשיו׃ וידעו מצרים כי אני י״ה בהכבדי
בפרעה ברכבו ובפרשיו׃ ויסע מלאך האלהים ההלך לפני מחנה ישראל וילך מאחריהם ו
ויסע עמוד הענן מפניהם ויעמד מאחריהם׃ ויבא בין מחנה מצרים ובין מחנה ישראל ויהי ה
הענן והחשך ויאר את הלילה ולא קרב זה אל זה כל הלילה׃ ויט משה את ידו על הים ויולך
י״ה את הים ברוח קדים עזה כל הלילה וישם את הים לחרבה ויבקעו המים׃ ויבאו בני ישר
אל בתוך הים ביבשה והמים להם חומה מימינם ומשמאלם׃ וירדפו מצרים ויבאו אחרי
אחריהם כל סוס פרעה רכבו ופרשיו אל תוך הים׃ ויהי באשמרת הבקר וישקף י״ה אל מח
נה מצרים בעמוד אש וענן ויהם את מחנה מצרים׃ ויסר את אפן מרכבתיו וינהגהו ב
כבדות ויאמר מצרים אנוסה מפני ישראל כי י״ה נלחם להם במצרים׃ עד כאן קריא השלישי
ויאמר י״ה אל משה נטה את ידך על הים וישבו המים על מצרים על רכבו ועל פרשיו׃ ויט
משה את ידו על הים וישב הים לפנות בקר לאיתנו ומצרים נסים לקראתו וינער י״ה את מצ
רים בתוך הים׃ וישבו המים ויכסו את הרכב ואת הפרשים לכל חיל פרעה הבאים אחר
אחריהם בים לא נשאר בהם עד אחד׃ ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים והמים להם
חומה מימינם ומשמאלם׃ ויושע י״ה ביום ההוא את ישראל מיד מצרים וירא ישראל את
מצרים מת על שפת הים׃ וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה י״ה במצרים ויראו העם
את י״ה ויאמינו בי״ה ובמשה עבדו

אז

יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיְיָ וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר אָשִׁירָה
לַיְיָ כִּי גָאֹה גָּאָה סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם׃

עֻזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ אֱלֹהֵי אָבִי
וַאֲרוֹמְמֶנְהוּ׃ יְיָ אִישׁ מִלְחָמָה יְיָ שְׁמוֹ מַרְכְּבוֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ יָרָה
בַיָּם וּמִבְחַר שָׁלִישָׁיו טֻבְּעוּ בְיַם סוּף׃ תְּהֹמֹת יְכַסְיֻמוּ יָרְדוּ בְמְצוֹלוֹת
כְּמוֹ אָבֶן׃ יְמִינְךָ יְיָ נֶאְדָּרִי בַכֹּחַ יְמִינְךָ יְיָ תִּרְעַץ אוֹיֵב׃ וּבְרֹב
גְּאוֹנְךָ תַּהֲרֹס קָמֶיךָ תְּשַׁלַּח חֲרֹנְךָ יֹאכְלֵמוֹ כַּקַּשׁ׃ וּבְרוּחַ אַפֶּיךָ
נֶעֱרְמוּ מַיִם נִצְּבוּ כְמוֹ נֵד נֹזְלִים קָפְאוּ תְהֹמֹת בְּלֶב יָם׃ אָמַר
אוֹיֵב אֶרְדֹּף אַשִּׂיג אֲחַלֵּק שָׁלָל תִּמְלָאֵמוֹ נַפְשִׁי אָרִיק חַרְבִּי
תּוֹרִישֵׁמוֹ יָדִי׃ נָשַׁפְתָּ בְרוּחֲךָ כִּסָּמוֹ יָם צָלְלוּ כָּעוֹפֶרֶת בְּמַיִם
אַדִּירִים׃ מִי כָמֹכָה בָּאֵלִים יְיָ מִי כָמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא
תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא׃ נָטִיתָ יְמִינְךָ תִּבְלָעֵמוֹ אָרֶץ׃ נָחִיתָ
בְחַסְדְּךָ עַם זוּ גָּאָלְתָּ נֵהַלְתָּ בְעֻזְּךָ אֶל נְוֵה קָדְשֶׁךָ׃ שָׁמְעוּ עַמִּים
יִרְגָּזוּן חִיל אָחַז יוֹשְׁבֵי פְלֶשֶׁת׃ אָז נִבְהֲלוּ אַלּוּפֵי אֱדוֹם אֵילֵי
מוֹאָב יֹאחֲזֵמוֹ רַעַד נָמֹגוּ כָּל יוֹשְׁבֵי כְנָעַן׃ תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה
וָפַחַד בְּגֹדֶל זְרֹעֲךָ יִדְּמוּ כָאֶבֶן עַד יַעֲבֹר עַמְּךָ יְיָ עַד יַעֲבֹר
עַם זוּ קָנִיתָ תְּבִיאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר נַחֲלָתְךָ מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ
פָּעַלְתָּ יְיָ מִקְדָּשׁ יְיָ כּוֹנְנוּ יָדֶיךָ׃ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד׃ כִּי בָא
סוּס פַּרְעֹה בְּרִכְבּוֹ וּבְפָרָשָׁיו בַּיָּם וַיָּשֶׁב יְיָ עֲלֵיהֶם אֶת מֵי הַיָּם וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָלְכוּ בַיַּבָּשָׁה בְּתוֹךְ
הַיָּם׃ וְתִקַּח מִרְיָם הַנְּבִיאָה אֲחוֹת אַהֲרֹן אֶת הַתֹּף בְּיָדָהּ וַתֵּצֶאנָה כָל הַנָּשִׁים
אַחֲרֶיהָ בְּתֻפִּים וּבְמְחֹלוֹת׃ וַתַּעַן לָהֶם מִרְיָם שִׁירוּ לַיְיָ כִּי גָאֹה גָּאָה סוּס וְרֹכְבוֹ
רָמָה בַיָּם׃ עד כאן קורין הרביעי וַיִּסַּע מֹשֶׁה אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּם סוּף וַיֵּצְאוּ
אֶל מִדְבַּר שׁוּר וַיֵּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בַּמִּדְבָּר וְלֹא מָצְאוּ מָיִם׃ וַיָּבֹאוּ מָרָתָה וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתּוֹת
מַיִם מִמָּרָה כִּי מָרִים הֵם עַל כֵּן קָרָא שְׁמָהּ מָרָה׃ וַיִּלֹּנוּ הָעָם עַל מֹשֶׁה לֵאמֹר מַה נִּשְׁתֶּה׃
וַיִּצְעַק אֶל יְיָ וַיּוֹרֵהוּ יְיָ עֵץ וַיַּשְׁלֵךְ אֶל הַמַּיִם וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסָּהוּ׃ וַיֹּאמֶר אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע לְקוֹל יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְהַיָּשָׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה וְהַאֲזַנְתָּ לְמִצְוֹתָיו וְשָׁמַרְתָּ
וְשָׁמַרְתָּ כָּל חֻקָּיו כָּל הַמַّחֲלָה אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְּמִצְרַיִם לֹא אָשִׂים עָלֶיךָ כִּי אֲנִי יְיָ רֹפְאֶךָ׃

ומוציאין ספר תורה אחר וקורין בו המפטיר והקורא בתס
ומפטירין בטמוקל וידבר

וידבר

דָּוִד לַיְיָ אֶת דִּבְרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת בְּיוֹם הִצִּיל יְיָ אֹתוֹ מִכַּף כָּל אֹיְבָיו וּמִכַּף
שָׁאוּל׃ וַיֹּאמַר יְיָ סַלְעִי וּמְצֻדָתִי וּמְפַלְטִי לִי׃
אֱלֹהֵי צוּרִי אֶחְסֶה בּוֹ מָגִנִּי וְקֶרֶן יִשְׁעִי מִשְׂגַּבִּי וּמָנוֹס מוֹשִׁיעִי מֵחָמָס
תּוֹשִׁיעֵנִי׃ מְהֻלָּל אֶקְרָא יְיָ וּמֵאֹיְבַי אִוָּשֵׁעַ׃ כִּי אֲפָפוּנִי

משברי מות נחלי בליעל יבעתני׃ חבלי שאול סבוני קדמוני מקש
מות׃ בצר לי אקרא יי׳ ואל אלהי אקרא וישמע מהיכלו
קולי ושועתי באזניו׃ ותגעש ותרעש הארץ מוסדות השמים
ירגזו ותגעשו כי חרה לו עלה עשן באפו ואש מפיו
תאכל גחלים בערו ממנו׃ ויט שמים וירד וערפל תחת רגליו׃
וירכב על כרוב ויעף וירא על כנפי רוח׃ וישת חשך סתרו
סביבותיו סכות חשרת מים עבי שחקים׃ מנוגה נגדו בערו גחלי אש׃
ירעם מן שמים יי׳ ועליון יתן קולו׃ וישלח חצים ויפיצם
ברק וידם׃ ויראו אפיקי ים יגלו מוסדות תבל בגערת יי׳
מנשמת רוח אפו׃ ישלח ממרום יקחני ימשני ממים
רבים׃ יצילני מאיבי עז משנאי כי אמצו ממני׃ יקדמוני ביום
אדי ויהי יי׳ משען לי׃ ויוצא למרחב אתי יחלצני כי חפץ בי׃
יגמלני יי׳ כצדקי כבור ידי ישיב לי׃ כי שמרתי דרכי יי׳ ולא
רשעתי מאלהי׃ כי כל משפטיו לנגדי וחקותיו לא אסיר
ממני׃ ואהיה תמים לו ואשתמרה מעוני׃ וישב יי׳ לי כצדקתי
כבוריו לנגד עיניו׃ עם חסיד תתחסד עם גבור תמים
תתמם׃ עם נבר תתבר ועם עקש תתפל׃ ואת עם עני תושיע
ועיניך על רמים תשפיל׃ כי אתה נרי יי׳ ויי׳ יגיה חשכי
כי בך ארוץ גדוד ובאלהי אדלג שור׃ האל תמים דרכו
אמרת יי׳ צרופה מגן הוא לכל החוסים בו כי מי אל מבלעדי
יי׳ ומי צור מבלעדי אלהינו׃ האל מעזי חיל ויתר תמים דרכי
משוה רגלי כאילות ועל במתי יעמידני׃ מלמד ידי למלחמה
ונחת קשת נחושה זרעתי׃ ותתן לי מגן ישעך וענותך תרבני׃ תרחיב
צעדי תחתני ולא מעדו קרסלי׃ ארדפה אויבי ואשמידם
ולא אשוב עד כלותם׃ ואכלם ומחצם ולא יקומון ויפלו תחת
רגלי׃ ותזרני חיל למלחמה תכריע קמי תחתני׃ ואויבי תתה
לי עורף משנאי ואצמיתם׃ ישעו ואין מושיע אל יי׳ ולא ענם׃ ואשחקם
כעפר ארץ כטיט חוצות אדיקם ארקעם׃ ותפלטני מריבי עמי
תשמרני לראש גוים עם לא ידעתי יעבדוני׃ בני נכר
יתכחשו לי לשמע אזן ישמעו לי׃ בני נכר יבולו ויחגרו מסגרותם׃
חי יי׳ וברוך צורי ורום אלהי צור ישעי׃ האל הנותן נקמות
לי ומוריד עמים תחתני׃ ומוציאי מאיבי ומקמי תרוממני
מאיש חמסים תצילני׃ על כן אודך יי׳ בגוים ולשמך אזמר
מגדול ישועות מלכו ועשה חסד למשיחו לדוד ולזרעו עד עולם׃

אמיר דאתבר על ידי שמאל נבייא

ודבר

ושבח דוד בנבואה קדם יי ית פתגמי תושבחתא הדא על כל יומיא
דשזיב יי יתיה וית ישראל מיד כל בעלי דבביהון ואף לדוד שזביה
מדרבא דשאול: ויאמר ואמר יי תוקפי ורוחצני ומשזיב לי: אלדא דאתרעי בי קרבני לדל
דרחלתיה תוקפי דמן קדמוהי מתיהב לי תקוף ופרקן לאתגברא על בעלי דבבי רוחצני על
מימריה אנא רחיץ בעידן עקא כגן עלי מבעלי דבבי ואמד לארכא קרני בפורקניה סומכני
דדוה ממריה סמיך לי כד הויתי עריק מן קדם רודפי שזבני מן שנאי ואף מיד כל חטופין שז
שזיב יתי ומיד שאול מלכא הוה פריק לי: מהלל אמר דוד בתושבחתא אנא פתח פומי ומצ
ומצלי קדם יי דבכל עדן מבעלי דבבי פריק לי: כי ארי אקפתני עקא כאתתא דיתבא על מ
מתברא וחיל לית בה ומילד והיא מסכנא לממת סיעת שקרין בעתת יתי חבלי משדית ר
רשיעין אקבוני ערעוני דמזיינין במאני קטול: בצר אמר דוד כד עיקא לי אנא פתח פומי ו
ומצלי קדם יי וקדם אלהי אנא מתחנן ומקבל מהכליה צלותי ובעותי מן קדמוהי מתעבדא ב
בעדן צלותי: ותגעש ואתרגיפת ואתרגישת ארעא ושכלולי שמיא זעו: ואזדעזעו ענקי ימא
ארי תקוף רוגזיה דאלהא חייא וקיימא עלה: סליק זהוניה דפרעה רשיעה כתננא באפיה בכן
שלח רוגזיה כאשא בערא מן קדמוהי משזין ומזופיתיה כגומרין דנור דלקן ממריה: ויט
וארכין שמיא ואיתגלי יקריה בגבוהתיה וענן אמשתא כיבש קדמוהי: וירכב ואשרי
שכנתיה על כרובין קלילין ואתגלי ביקר ודבר בתקף על כנפי רוחא: וישת ואשרי שכנתיה
בערפלא וענן יקריה סחור סחור ליה מחית מיין תקיפין מריגפת ענגין קלילין ברום עלמא:
מעוגה ומדו יקריה דאלהא חייא וקיימא מבהיקין שמיא ומזופיתיה כגומרין דנור דלקן
ממימריה: ירעם אכלי מן שמיא יי ועילאה ארים קליה: וישלח ושלח מדתיה בהון כנירין
ובדדינון כברקין ושגיש יתהון: ויראו ואתחזיאו ענקי ימא ואתגליאו שכלולי תבל במזופית
רוחא מן קדם יי ממימר תקוף רוגזיה: ישלח ישלח נביאוהמלך תקיף בשכנתיה בשמי
טמיא מרומא דברני שזבני מעממין סגיאין: שזבני מן שנאי ארי אקפוני ומבעלי דבבי
ארי אתגברו עלי: יקדמוני ערעוני וקדמוני ביום טלטולי והוה ממרא דיי סמיך לי: ויוצא ל
ואנק לרוחא יתי שזבני ארי אתרעי בי: יגמלני אמר דוד יגמלינני יי כזכותי כברירות ידי ת
יתיב לי: כי ארי נטרית ארחי דתקנן קדם יי ולא הליכית ברשע קדם אלהי: כי ארי כל דיני
רעותיה נגן קדמי למעבדהון וכיסוהי לא עדית מנהון ואהיה והותי שלים לדחלתיה והוית
נטר נפשי מחובין: וישב ואתיב יי לי כזכותי וכברירות קדם מימריה: עם אברהם דאשתכח
חכיד מדמך בכן אסגתא למעבד חסדא עם זרעיה ויצחק דהוה שלים בדחלתך בכן אש
אשליבתא למעבד רעותך עמיה: עם יעקב דדליך בברירותא קדמך בחדת בנוהי מכל עמ
עממיא ואגרישתא זרעיה מכל פסילא פרעה ומצראי ומשרייתיה דחשבו מחשבן ביש על
עמך בלבלתנון במחשבתהון: ואת ודון עמך בית ישראל דמתקרין בעלמא הדין עם חשיד
את עתיד למיפרק יתהון ולמגרי להון עם חביב דבכל עדן עינך במכיבי רוחא מתיתבא מ
ובמימרך תקיפיא דמתגברין עלהון תמאיך

כי ארי אנת הוא מרי נהוריה דישראל יי ויי יפקינני מחשוכא לנהורא ויחזינני בעלמא
בעלמא דעתיד למיתי על צדיקיא · כי בך ארי במימרך אכניש משריין אכביש ואיתבר כל
כרכין תקיפין האל אלדא דכיונא אורחיה אורחיתא דיי בחירא היא תקיפא הוא לכל דמ
דמתרחצין עלוהי · כי מי בכן על ניסא ופורקנא דיתעבד למשיחך ולשארא דעמך דישת
דישתארון יודון כל עממיא אומיא ולשניא וייסרון לית אלדא אלא יי ארי לית בר מינך
ועמך ייסרו לית אלדא אלא יי · האל אלדא דסעיד לי בחילא ומתקן שלמא אורחי · משוה
משוה רגלי קלילין כאיילתא ועל בית תקפי יקימינני · מלמד אלף ידיי לאגדא ודבר עמודין
תקיפין כקשתא דנחשא דרעי · ותתן ויהבת לי סעיד ופרקתני בתוקפך ובמימרך אסגתני
תרחיב אסגיתא פסיעתי תחותיי ולא מזדעזעא רכובתי · ארדפה ארדפית בתר שנאי ושצי
ושיציתינון ולא תבית מגהון עד דגמרתינון · ואכלם ודששתינון וגמרתינון ולא יכילו למי
למיקם ונפלו קטילין תחות נרסת רגלי · ותזרני וסעדתני בחילא למיעבד קרבא תברתא
עממיא דתקיפין ומיימין לאבאשא לי תחותי · ואויבי ושנאי נסרת · קדמי מחזרי קדל ובע
ובעלי דבבי ושיציתינון · ישעו בען סעיד ולית להון פריק נצלן קדם יי ולא מתקבלא צל
צלותהון · ואשחקם ודשישתינון כעפרא דארעא כטיט שוקים בעטית יתהון רפסתינון ·
ותפלטני · ושזבתני מפלוגת עמיא תמנינני ריש לעממיא עמא דלא ידעית פלחוני בני
נכר בני עממיא יתכרכון לי למשמע אזן ישתמעון לי · יי בכן על ניסא ופורקנא דית עבד
למשיחך ולשיארא דעמך דישתארון ישבחון ויודון ויסרון קיים הוא אלדא חייא ודחילא ו
ובריך תקיף דמן קדמוהי מתיידב לי תקוף ופורקן ומרומא אלדא תקיף פורקנא · האל
אלדא דעבד פרעונותא לי ותבר עממיא דתקיפין בקשתא דנחשא תחותי · ומתיאי
ומשיזבי מן שנאי ואף על דקיימין לאבאשא לי תגבריני תשזבינני מן גוג ומן משריין עממין
חטופין דאתו לאגחא קרבא עמי תשזבינני · מלכן אודה קדמך יי ולשמך אימר תומבחתא
מגדול מסגי למעבד פורקן עם מלכיה ועבד טיב למשיחיה לדוד ולזרעה עד עלמא ·

על דא יתברך ויתרומם שמך דמלכנא רבא וקדישא לעלם ולעלמי עלמיא ·

ומחזירין ספר תורה לארון ומתחילין תפלתן כסדר ימים

הרשומים של פסח

וכיום שמיני של פסח מתפללין כיום אתמול ואומר היוצר

יוצר ליום שמיני של פסח

אופל

דמיני נגלה לעיני ויושע יי
בעת בקע ים גואל נגלה כבוד אל ויראו ישראל
גער בעורף מקשה ונשבר עולו הקשה אז שיר משה
ברחמיו אליישע והושיע ונושע הנקדש בשיר ויושע קדוש
דברה כלה בידיה ושמרה בלובשה עדיה עוד וזמרת יה
הפיל על אויבים אימה באף וקצף וחמה יי איש מלחמה

ומצרים כלו
אשורר ליה בזאת
זד רבם ושממו
חובלו כל מעני
טובעו בשאונך
ים עליהם כהציפך
כשל כרם להתאיב
להתאזרם בכוחך
מושיע גאולים
נגד כל מחניך
סעתה בעמן כבודך
עם בך ישלוזן
פרעה וחילו כהוצללו
צרח קול באהליהם
קדושים בשבחך תרעמו
רוממם בית תפרתך
שכן ידידיך
תתפאר בשלש למלוך
תתקדש בעם עולם
תעדן בקרית מועד
אשורר ליה בזאת

בתוך ים הצלילו
עיני לחזות
בחרון אף זועמו
ושרו כל מאמיני
ושוקשו כלם בחרונך
ירדו בקצפך
לרדוף אחרימו ולדייב
ולתנות שבחך
משוררים ומהללים
למחרץ ראש מונך
להנחות צאן ידך
בתוך הים כגזון
ארום ומואב חולחלו
בנפול כל חלליהם
ובנוך תרביץ מטעימו
להשמיע תהלתך
באי עדיך
בהמליכם שר פים למלוך
במעריצך בהלולם
בסוד מלכים להשר
עיני לחזות

מרכבות פרעה וחילו
את השירה הזאת קדוש
תהומות יכסיומו
ימינך יי
וברוב גאונך
וברוח אפך
אמר אויב
נשפת ברוחך
מי כמכה באלים
נטית ימינך
נחית בחסדך
שמעו עמים ירגזון
אז נבהלו
תפול עליהם
תביאמו ותטעמו
בדר נחלתך
מקדש יי כוננו ידיך
יי ימלוך
יי ימלוך לעולם
יי ימליך לעולם ועד
אשורר ליה בזאת

ומתפללין תפלתן הכל כאתיוכל

ומוציאין ספר תורה ואומר פסוקות ואין כמוך

אין כמוך

באלהים יי ואין כמעשיך · מלכותך מלכות כל עולמים ו
ומשלתך בכל דור ודור · יי מלך יי מלך יי ימלוך לעולם
ועד · יי עז לעמו יתן יי יברך את עמו בשלום · שמע ישראל יי אלהינו יי אחד ·
אחד אלהינו גדול אדוננו קדוש ונורא שמו · אחד אלהינו גדול אדוננו קדוש ו
ונורא שמו · אחד אלהינו רחום אדוננו קדוש ונורא שמו · אב הרחמים הטיבה ברצונך
את צון תבנה חומות ירושלם כי בך בטחנו מלך עולמים · ועתה קומה יי אלהים
לנוחך אתה וארון עזך · כהניך יי אלהים ילבשו תשועה וחסידיך ישמחו בטוב · בעבור
דוד עבדך אל תשב פני משיחך · יי אלהים אל תשב פני משיחך זכרה לחסדי דוד עבדך
ויהי בנסע הארון ויאמר משה קומה יי ויפצו אויביך וינוסו משנאיך מפניך ·
קומה עזרתה לנו ופדנו למען חסדך · קומה אלהים שפטה הארץ כי אתה תנחל בכל

דגים קומה אלדים ריבה ריבך זכור חרפתך מני נבל כל היום · קומה יי קדמה פניו רב
דברישדו פלטה נפשי מרשע חרבך · קומה יי הושיעני אלדי כי הכית את כל אויבי לחי
שני רשעים שברת · קומה יי אל נשא ידיך אל תשכח ענים · קומה יי אל יעז אנוש
ישפטו גוים על פניך · קומה יי למנוחתיך אתה וארון עזך · כהניך ילבשו צדק וחס
וחסידיך ירננו · בעבור דוד עבדך אל תשב פני משיחך · יי אלדים אל תשב פני משיחך
זכרה לחסדי דוד עבדך · הכל הבו גודל לאלדנו ותנו כבוד לתורה · כי מציון תצא תורה
ודבר יי מירושלם · יי שמך לעולם יי זכרך לדור ודור · יי דפץ למען צדקו יגדיל תורה
ויאדיר · גדלו ליי אתי ונרוממה שמו יחדו · רוממו יי אלדנו והשתחוו להדום
רגליו קדוש הוא · רוממו יי אלדנו והשתחוו להר קדשו כי קדוש יי אלדנו ·

תאיר

נוגה	תאיר נוגה	תאיר נוגה	נוגה תאיר ותגיה
תבא חכמה	תבא חכמה	תבא חכמה	חכמה תבא ומחוכמה
תגיה נהורא	תגיה נהורא	תגיה נהורא	נהורא תגיה ותשגיח
תדלה יופיפה	תדלה יופיפה	תדלה יופיפה	יופיפה תדלה ותדלג
תהנה אהובה	תהנה אהובה	תהנה אהובה	אהובה תהנה בכל מני
תופיע מראך	תופיע מראך	תופיע מראך	מראך תופיע ותוריע
תזרח כלה	תזרח כלה	תזרח כלה	כלה תזרח ותזריח
תחשה יקרה	תחשה יקרה	תחשה יקרה	יקרה תחשה כעל ידי נשה
תטופנה נופת	תטופנה נופת	תטופנה נופת	נופת תטופנה כמינה

מיקרה מושרה מטוהרה מלומדת מעוטרת מבוחרת מאופדת
לתתן תורה מסיני נתונה על ידי עניו נכונה לנגן לזהל ולזמר לאל ישורון שומר לסוכך
נמוכים תכבים עם שמו מברכים לעונה עשוקים מבעבקים ליראתו דבקים פליאה בכל נדא
מראית עדתה כמזהר מרגלית קודחת כמזהר ובזהר ראויה להתעלות יותר מיוהר שרויה
על הראש מצין ונזר תרועה פרחם יא מבירה בת מלך תצון פרפריותיה מבעין הבתגבר א
אשרי העם שלו כמה מגן ואומר לו מי כמוך למשפל גבהים עד דכא ומרים שפלים עד
הבלמה מגנים מנצחים ואומרים לו כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו להודיע
לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו מלכותך מלכות כל עולמים ומשלתך בכל דור
ודור יי מלך יי מלך יי ימלוך לעולם ועד יי עז לעמו יתן יי יברך את עמו בשלום
ימלוך יי לעולם אלהיך ציון לדור ודור הללויה אתה הוא יי לבדך אתה עשית את
השמים שמי השמים כל צבאם הארץ וכל אשר עליה הימים וכל אשר בהם ואתה מחיה א
את כלם ותצא השמים לך משתחוים

אנא יי הושיעה נא	אנא יי הצליחה נא	אנא יי עשה ביום קראני
אלה אלהים הושיעה נא	ביחי לבבית הצליחה נא	נאל ומיחיי עשה ביום קראנו
דרך ביחיד הושיעה נא	דחיד בלבים הצליחה נא	ודחר הנבחרות עשה ביום קראנו
הם דברת הושיעה נא	חנון ירחם הצליחה נא	טיב ומטיב לכל עשה ביום קראנו

וצדקתך אלהים עד מרום אשר עשית גדולות אלהים מי כמוך ·

מי כמכה באלים יי׳ מי כמכה נאדר בקדש נורא תהלות עושה פלא
הושיענו למען שמך · מי כמכה אומר ומקים ומי כמכה בחור בשחקים
ומי כמכה גדלך בפי יונקים הושיענו למען שמך · מי כמכה דר בערבות
ומי כמכה הדור בריבי רבבות ומי כמכה וזוכר ברית אבות הושיענו למען שמך
מי כמכה זוכר ופוקד כל ומי כמכה חי וקיים יכול ומי כמכה טוב ומטיב לכל
הושיענו למען שמך · מי כמכה יודע מעשים ומי כמכה כובש כעסים ומי כמכה להצדיק עמוסים
הושיענו למען שמך · מי יי׳ הוא האלהים הרוכב בשמי שמי קדם
הן יתן בקולו קול עוז על הכל יתגדל ויתקדש וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא ויתעלה
ויתהדר ויתהלל שמו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא ·
יתרומם זה אלי ואנוהו בסוד קדושים רבה נאדר הוא יתעלה ויתנשא שמו
של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא · יתרומם גאות לבש במלאכים
דורי דורות מהללים וממליכים יתעלה ויתנשא שמו של מלך מלכי המלכים ·
יתרומם היה והוה ויהיה ומכל נעלם אלהי עולם ואליו הכל ישולם יתעלה ויתנשא
ברוך שם כבודו לעולם · יתרומם זך וישר במרומים חי וקיים ומלא רחמים
יתעלה ויתנשא ברוך שם כבוד מלכותו לעולמי עולמים יתרומם שם שדי
בריבי רבבה תמים בכל אשר יצא ואשר בא יתעלה ויתנשא בעולם הזה ובעולם ה
הבא · כרצונו וכרצון יריאיו וכרצון כל עמו ישראל · ותגלה
מלכותו עלינו מהרה ויחון פליטתנו ופליטת כל עמו ישראל ויתננו לחן ולחסד ולרחמים ו
ולרצון כהמון רחמיו הרבים וכרוב חסדיו הגדולים ואמרו אמן ·
הרחמים אדון השלום הוא יחוס ויגן ויחמול וירחם עלינו ועל כל בית ישראל בכל מקומות אב
מושבותיהם ואמרו אמן ·

ועל מרי רבותינו ומנהיגי דורנו אורם יאיר כאור שבעתים בניהם ירבון ככוכבי השמים
גם תלמידיהם כזוהר הרקיע דתם תעמוד ולא תמוש הם מתוקים מדבש ולא ימעטו
וגם חכמתם לא תשכח זכרם לנצח לא ימנע ונר ישראל לא יכבה מלפניו
לעולם ועד ואמרו כל העם אמן ·

אהבתו יודיע לכם ברכתו ישים עליכם גואל יחיש לכם
דגול יגדל אתכם הדור בלבוש יואדר מכם ומות אל ימשול בכם
זעף השטן יסיר מעליכם חמלתו יחמול עליכם טוב עין יטיב לכם
יצר הרע יסיר מעליכם כל הברכות יסובבו אתכם לוית חן יחון עליכם
משאלותיכם ימלא לכם נועם נוצרכם יתן לכם שיח שפתותיכם ישעה מכם
עוז וישועה יצמיח לכם פדות וגאולה ישלח לכם צדקה תרומם אתכם
קוממיות יוליכם ראשית חכמה ילוה לכם שאנן ובטח יושיבכם
תורה תמימה יחייכם ויושיעכם ואמרו כל העם אמן ·

כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ · יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם · מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ
עַד מְבוֹאוֹ מְהֻלָּל שֵׁם יְיָ · מִהוֹלֵל אֶקְרָא יְיָ וּמֵאוֹיְבַי אִוָּשֵׁעַ · וְאָמַר מִסּוּף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ יְיָ
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ וּמַלְכוּתוֹ בְּכָל מָשָׁלָה · הוּא יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד · וְאָמְרוּ כָּל הָעָם אָמֵן
הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ וּתְנוּ כָבוֹד לְתוֹרָה · קְרַב כֹּהֵן עֲמוֹד רַבִּי פְּלוֹנִי הַכֹּהֵן · וְהַכְּתוּב עוֹנֶה
תּוֹרַת יְיָ תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ עֵדוּת יְיָ נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי · פִּקּוּדֵי יְיָ יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב · מִ
צְוַת יְיָ בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם · יִרְאַת יְיָ טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לָעַד · מִשְׁפְּטֵי יְיָ אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּיו ·
הַנֶּחְמָדִים מִזָּהָב וּמִפַּז רָב · וּמְתוּקִים מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת צוּפִים · יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן · יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ ב
שָׁלוֹם · וְאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ אִמְרַת יְיָ צְרוּפָה מָגֵן הוּא לְכָל הַחוֹסִים בּוֹ · דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם
וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם ·

סדר קריאת יום שלישי יום חמישי של פסח אם הוא מתחילין כי תיכר ··

כי תכר

לְךָ אַחֶיךָ הָעִבְרִי אוֹ הָעִבְרִיָּה וַעֲבָדְךָ שֵׁשׁ שָׁנִים וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת תְּ
שַׁלְּחֶנּוּ חָפְשִׁי מֵעִמָּךְ · וְכִי תְשַׁלְּחֶנּוּ חָפְשִׁי מֵעִמָּךְ אַל תְּשַׁלְּחֶנּוּ רֵיקָם
· הַעֲנֵק תַּעֲנִיק לוֹ מִצֹּאנְךָ וּמִגָּרְנְךָ וּמִיִּקְבֶךָ אֲשֶׁר בֵּרַכְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ תִּתֶּן לוֹ · וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָ
יִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּפְדְּךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ · עַל כֵּן אָנֹכִי מְצַוְּךָ אֶת הַדָּבָר הַזֶּה הַיּוֹם · וְהָיָה כִּי יֹאמַר
אֵלֶיךָ לֹא אֵצֵא מֵעִמָּךְ כִּי אֲהַבְךָ וְאֶת בֵּיתֶךָ כִּי טוֹב לוֹ עִמָּךְ · וְלָקַחְתָּ אֶת הַמַּרְצֵעַ וְנָתַתָּ בְּאָזְנוֹ
וּבַדֶּלֶת וְהָיָה לְךָ עֶבֶד עוֹלָם וְאַף לְאֲמָתְךָ תַּעֲשֶׂה כֵּן · לֹא יִקְשֶׁה בְּעֵינֶיךָ בְּשַׁלְּחֲךָ אוֹתוֹ חָפְשִׁי
מֵעִמָּךְ כִּי מִשְׁנֶה שְׂכַר שָׂכִיר עֲבָדְךָ שֵׁשׁ שָׁנִים וּבֵרַכְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּכָל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה ·

וגם חל בחול מתחילין כל הבכור

כל

הַבְּכוֹר אֲשֶׁר יִוָּלֵד בְּבְקָרְךָ וּבְצֹאנְךָ הַזָּכָר תַּקְדִּישׁ לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ · לֹא תַעֲבֹד בִּבְכוֹר
שׁוֹרֶךָ · וְלֹא תָגֵז בְּכוֹר צֹאנֶךָ · לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ תֹּאכְלֶנּוּ שָׁנָה בְשָׁנָה בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר
יִבְחַר יְיָ אַתָּה וּבֵיתֶךָ · וְכִי יִהְיֶה בוֹ מוּם פִּסֵּחַ אוֹ עִוֵּר כֹּל מוּם רָע · לֹא תִזְבְּחֶנּוּ לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ ·
בְּשַׁעֲרֶיךָ תֹּאכְלֶנּוּ הַטָּמֵא וְהַטָּהוֹר יַחְדָּיו כִּצְבִי וְכָאַיָּל · רַק אֶת דָּמוֹ לֹא תֹאכֵל עַל הָאָרֶץ תִּשְׁ
תְּשַׁפְּכֶנּוּ כַּמָּיִם · עד כאן קריאת הראשון · שָׁמוֹר אֶת חֹדֶשׁ הָאָבִיב וְעָשִׂיתָ פֶּסַח לַיְיָ
אֱלֹהֶיךָ · כִּי בְחֹדֶשׁ הָאָבִיב הוֹצִיאֲךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ מִמִּצְרַיִם לָיְלָה · וְזָבַחְתָּ פֶּסַח לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ צֹאן וּב
וּבָקָר בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם · לֹא תֹאכַל עָלָיו חָמֵץ שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל עָלָיו מַצּ
מַצּוֹת לֶחֶם עֹנִי כִּי בְחִפָּזוֹן יָצָאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כֹּל
יְמֵי חַיֶּיךָ · עד כאן קריאת הזקן · וְלֹא יֵרָאֶה לְךָ שְׂאוֹר בְּכָל גְּבֻלֶךָ שִׁבְעַת יָמִים וְלֹא יָלִין מִן
הַבָּשָׂר אֲשֶׁר תִּזְבַּח בָּעֶרֶב בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן לַבֹּקֶר · לֹא תוּכַל לִזְבֹּחַ אֶת הַפֶּסַח בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ אֲ
אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ · כִּי אִם אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם תִּזְבַּח אֶת
הַפֶּסַח בָּעֶרֶב כְּבֹא הַשֶּׁמֶשׁ מוֹעֵד צֵאתְךָ מִמִּצְרָיִם · וּבִשַּׁלְתָּ וְאָכַלְתָּ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ
אֱלֹהֶיךָ בּוֹ וּפָנִיתָ בַבֹּקֶר וְהָלַכְתָּ לְאֹהָלֶיךָ · שֵׁשֶׁת יָמִים תֹּאכַל מַצּוֹת וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עֲצֶרֶת
לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה מְלָאכָה · עד כאן קריאת הזקן

שִׁבְעָה שָׁבֻעוֹת תִּסְפָּר לָךְ מֵהָחֵל חֶרְמֵשׁ בַּקָּמָה תָּחֵל לִסְפֹּר שִׁבְעָה שָׁב
שָׁבֻעוֹת · וְעָשִׂיתָ חַג שָׁבֻעוֹת לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ נְסַת נִדְבַת יָדְךָ אֲשֶׁר תִּתֵּן כַּאֲשֶׁר יְבָרֶכְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ

וְשָׂמַחְתָּ לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ וְעַבְדְּךָ וַאֲמָתֶךָ וְהַלֵּוִי אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ וְהַגֵּר וְהַיָּתוֹם
וְהָאַלְמָנָה אֲשֶׁר בְּקִרְבֶּךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם: וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ
בְּמִצְרַיִם וְשָׁמַרְתָּ וְעָשִׂיתָ אֶת הַחֻקִּים הָאֵלֶּה: חַג הַסֻּכּוֹת תַּעֲשֶׂה לְךָ שִׁבְעַת יָמִים בְּא
סְפְךָ מִגָּרְנְךָ וּמִיִּקְבֶךָ: וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ וְעַבְדְּךָ וַאֲמָתֶךָ וְהַלֵּוִי וְהַגֵּר וְהַי
תוֹם וְהָאַלְמָנָה אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ: שִׁבְעַת יָמִים תָּחֹג לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ כִּי יְבָ
רֶכְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּכָל תְּבוּאָתְךָ וּבְכֹל מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ וְהָיִיתָ אַךְ שָׂמֵחַ: שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה
יֵרָאֶה כָל זְכוּרְךָ אֶת פְּנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר בְּחַג הַמַּצּוֹת וּבְחַג הַשָּׁבֻעוֹת וּבְחַג הַ
סֻּכּוֹת וְלֹא יֵרָאֶה אֶת פְּנֵי יְיָ רֵיקָם: אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ כְּבִרְכַּת יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן לָךְ:

ומנחין ספר תורה לאחר וקורין בן המפטיר בפרשת פנחס והקרבתם

ומפטירין בישעיה:

עוֹד

הַיּוֹם בְּנוֹב לַעֲמֹד יְנוֹפֵף יָדוֹ הַר בַּת צִיּוֹן גִּבְעַת יְרוּשָׁלִַם: הִנֵּה הָאֲדוֹן יְיָ צְב
אָוֹת מְסַעֵף פֻּרָה בְּמַעֲרָצָה וְרָמֵי הַקּוֹמָה גְּדוּעִים וְהַגְּבֹהִים יִשְׁפָּלוּ: וְנִקַּף
סְבַכֵּי הַיָּעַר בַּבַּרְזֶל וְהַלְּבָנוֹן בְּאַדִּיר יִפּוֹל: וְיָצָא חֹטֶר מִגֶּזַע יִשַׁי וְנֵצֶר מִשּׁ
רָשָׁיו יִפְרֶה: וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְיָ רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יְיָ: וְ
הַרִיחוֹ בְּיִרְאַת יְיָ וְלֹא לְמַרְאֵה עֵינָיו יִשְׁפּוֹט וְלֹא לְמִשְׁמַע אָזְנָיו יוֹכִיחַ: וְשָׁפַט בְּצֶדֶק דַּלִּים וְ
הוֹכִיחַ בְּמִישׁוֹר לַעֲנְוֵי אָרֶץ וְהִכָּה אֶרֶץ בְּשֵׁבֶט פִּיו וּבְרוּחַ שְׂפָתָיו יָמִית רָשָׁע: וְהָיָה צֶדֶק אֵזוֹר
מָתְנָיו וְהָאֱמוּנָה אֵזוֹר חֲלָצָיו: וְגָר זְאֵב עִם כֶּבֶשׂ וְנָמֵר עִם גְּדִי יִרְבָּץ וְעֵגֶל וְכְפִיר וּמְרִיא יַח
יָדָיו וְנַעַר קָטֹן נֹהֵג בָּם: וּפָרָה וָדֹב תִּרְעֶינָה יַחְדָּיו יִרְבְּצוּ יַלְדֵיהֶן וְאַרְיֵה כַבָּקָר יֹאכַל תֶּבֶן:
וְשִׁעֲשַׁע יוֹנֵק עַל חֻר פָּתֶן וְעַל מְאוּרַת צִפְעוֹנִי גָּמוּל יָדוֹ הָדָה: לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ בְּכָל הַר
קָדְשִׁי כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת יְיָ כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא
שֹׁרֶשׁ יִשַׁי אֲשֶׁר עֹמֵד לְנֵס עַמִּים אֵלָיו גּוֹיִם יִדְרֹשׁוּ וְהָיְתָה מְנוּחָתוֹ כָּבוֹד:
וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יוֹסִיף יְיָ שֵׁנִית יָדוֹ לִקְנוֹת אֶת שְׁאָר עַמּוֹ אֲשֶׁר יִשְׁאַר מֵאַשּׁוּר וּמִמִּצְרַיִם וּמִפַּ
תְרוֹס וּמִכּוּשׁ וּמֵעֵילָם וּמִשִּׁנְעָר וּמֵחֲמָת וּמֵאִיֵּי הַיָּם: וְנָשָׂא נֵס לַגּוֹיִם וְאָסַף נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל וְ
נִפּוּצוֹת יְהוּדָה יְקַבֵּץ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ: וְסָרָה קִנְאַת אֶפְרַיִם וְצֹרְרֵי יְהוּדָה יִכָּרֵתוּ אֶפְרַיִם
לֹא יְקַנֵּא אֶת יְהוּדָה וִיהוּדָה לֹא יָצֹר אֶת אֶפְרָיִם: וְעָפוּ בְכָתֵף פְּלִשְׁתִּים יָמָּה יַחְדָּו יָבֹזּוּ אֶת בְּנֵי
קֶדֶם אֱדוֹם וּמוֹאָב מִשְׁלוֹח יָדָם וּבְנֵי עַמּוֹן מִשְׁמַעְתָּם: וְהֶחֱרִים יְיָ אֶת לְשׁוֹן יַם מִצְרַיִם וְהֵנִיף
יָדוֹ עַל הַנָּהָר בַּעַם רוּחוֹ וְהִכָּהוּ לְשִׁבְעָה נְחָלִים וְהַדְרִיךְ בַּנְּעָלִים: וְהָיְתָה מְסִלָּה לִשְׁאָר עַ
מּוֹ אֲשֶׁר יִשְׁאַר מֵאַשּׁוּר כַּאֲשֶׁר הָיְתָה לְיִשְׂרָאֵל בְּיוֹם עֲלוֹתוֹ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: וְאָמַרְתָּ בַּיּוֹם
הַהוּא אוֹדְךָ יְיָ כִּי אָנַפְתָּ בִּי יָשֹׁב אַפְּךָ וּתְנַחֲמֵנִי: הִנֵּה אֵל יְשׁוּעָתִי אֶבְטַח וְלֹא אֶפְחָד כִּי עֻזִּי
וְזִמְרָת יָהּ יְיָ וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה: וּשְׁאַבְתֶּם מַיִם בְּשָׂשׂוֹן מִמַּעַיְנֵי הַיְשׁוּעָה: וְאָמַרְתֶּם בַּיּוֹם הַ
הוּא הוֹדוּ לַיְיָ קְרָאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילֹתָיו הַזְכִּירוּ כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ: זַמְּרוּ יְיָ כִּי
גֵאוּת עָשָׂה מוֹדַעַת זֹאת בְּכָל הָאָרֶץ: צַהֲלִי וְרֹנִּי יוֹשֶׁבֶת צִיּוֹן כִּי גָדוֹל בְּקִרְבֵּךְ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:

גואלנו וכו׳ תרגום לתיתמר על ידי ישעיה נביא:

עוד היום

שר כעין יומא רב סגיא עדן ליה למעל הא סנחריב מלכא דאתור
נטל ועבר תלתא אחונין ודבר עמיה ארבעין אלפין גפפין דדהב
דבני מלכין קטרי תגא יתבין בהון ודבר עמיה מאתן אלפין אוחדי סייפין ורומחין ודבר עי
עמיה מאתן ושתין אלפין מחצצי גירין גברין דרהטין קדמוהי מאה אלפין אורכא דמשרייתיה
ארבע מאה פרסין צואר סוסוותיה ארבעין פרסין מנין משרייתיה מאתן ושתין אלפין רבוא
חפר חד וכן אתו על אברהם כד רמו יתיה לגו אתון נורא יקידתא וכן עתידין למיתי עם גוג
ומגוג כד ישלם עלמא קיציה למתפרקא משרייתא קדמייתא כד עברו בירדנא דלו עקבי ס
סוסוותא ושתו מיא משרייתא תליתאה תפרו בירין ושתו מיא אתא וקם בגוב קרית כדנייא
לקביל שורא דירושלם · ענה ואמר לחילוותיה הלא דא היא קרתא דירושלם דעלה ארג
ארגישית כל משרייתי ועלה ארגישית כל מדינתי דא היא זעירא וחלשא מכל כרכי עממייא
דכבישית בתקוף ידי עלה קא מניד ברישיה מוביל ומייתי בידיה על טור בית מקדשא רב
דבציון ועל עזרתא דבירושלם · הנה חלף דאיתרברב סנחריב מלכא דאתור דא רבון עלמא
יי צבאות רמי קטול במשרייתיה כבעוט דמתבעט במעצרתא ורמי קומה יתקטפון ותקיפייא
ימאכון · ונקף ויקטל גברי רישי משרייתיה דאתגברין ועברי קרבא על ארעא דישראל יתר
יתרמון · ויצא ויפוק מלכא מבנוהי דישי ומשיחא מבני בנוהי יתרבי · ונחה ותשרי עלוהי רוח
נבואה מן קדם יי רוח חכמה וסוכלתנו רוח מלך וגבורה רוח כדע ודחלתא דיי · והריחו ו
ויקרביניה לדחלתא דיי ולא לחיזו עינוהי יחא דאין ולא למשמע אודנוהי יחא מוכח · ושפט
וידון בקושטא מסכנין ויוכח בהמנותא לחשוכי עמא דארעא ויקטל חייבי ארעא בימר פו
פומיה ובמילל שפוותיה יחא מאית ארטילגוס רשיעא · והיה ויהון צדיקיא סחור סחור ליה
ועבדיה הימנותא יהון קריבין ליה · וגר ביומוהי דמשיחא דישראל יכגי שלמא בארעא ויד
וידור דובא עם אימרא ונמרא עם גדייא ישרי ועגל וארייא ופטים כחדא וינק זער יחא מדבר
להון · ופרה ותורתא ודובא רעיין כחדא ישרון בנידון ואריא בתורתא ייכול תבנא · ושע
ושעשע ויחאיך ינוקא על חור חוי פתן ועל חיזו גלגלי עינוהי חורמן חסילא ידוהי ישיט ·
לא ירעו לא יבאשון ולא יחבלון בכל טורא דקדשי ארי איתמליאת ארעא עצה מן קדם יי
כמיא ליכא חפן · והיה ויהי בעדנא ההיא בר בריה דישי דעתיד דיקום את לעממיא ליה מ
מלכון ישתמשון ויהי בית משרוהי ביקר · והיה ויהי בעדנא ההיא יוסיף יי תניינות מדת ג
גבורתיה למפרק ית שארא דעמיה דישתאר מאתוראה וכמצרים ומפתרוס וכוש ומעילם
ומבבל ומחמת ומנגות ימא · ונשא ויזקוף את לעממיא ויכנש מבדרי ישראל וגלות יהודה
יכנש מארבע זויית ארעא · וסרה ויעדי קנאתא דבית אפרים ודמעיקין לדבית יהודה ישתצון
אפרים לא יקנון לדבית יהודה ודבית יהודה לא יעיקון לדבית אפרים · ועפו ויתחברון כתף
חד למיכחי פלשתאי דבמערבא כחדא יבזון בני כדינחא אדום ומואב ישיטון ידיהון ובני
עמון ישתמשון להון וודרים · וייביש ית לישן ימא דמצרים וירים מדת גבורתיה

עַל פְּרַת בְּמִיבַר נְבִיאוֹהִי וְיִכְתִּינִיהּ לְשִׁבְעָה נַחֲלִין וְיִדְבּוֹן בֵּיהּ בְּסַנְדְּלִין: וְהִיתָה וְתֵהִי אוֹדַח
בְּבִישָׁא לְשָׁאַרָא דְּעַמֵּיהּ דְּיִשְׁתָּאַר מֵאַתּוּרָאָה כְּמָה דַּהֲוָת לְיִשְׂרָאֵל בְּיוֹם מִסְקָהוֹן מִמִּצְרַיִם: וְ
וְאָמְרַת וְתֵימַר בְּעִדָּנָא הַהִיא אוֹדֵיהּ קָדְמָךְ יְיָ אֲרֵי עַל דְּחָבִית קָדְמָךְ חֵל רוֹגְזָךְ עָלַי וְכַדּוּ יְתוּב
רוֹגְזָךְ מִנִּי וְתִרְחַם עָלַי: הָנָה דָא עַל מֵימַר אֱלָהּ פּוּרְקָנִי אֲנָא רָחִיץ וְלָא אֶזְדַּעְזַע אֲרֵי תּוּקְפִּי וְ
וְתוּשְׁבְּחָתִי דְּחֵילָא יְיָ אֲמַר בְּמֵימְרֵיהּ וַהֲוָה לִי לְפָרוּק: וּשְׁאַבְתֶּם וּתְקַבְּלוּן אוּלְפָן חַדְּתָא מִבְּ
מִבְּחִירֵי צַדִּיקַיָּא: וְאָמַרְתֶּם וְתֵימְרוּן בְּעִדָּנָא הַהִיא אוֹדוּ קָדָם יְיָ וְצַלּוּ בְּשֵׁמֵיהּ חַוּוּ בְּעַם
בְּעַמְמַיָּא עוֹבָדוֹהִי אַדְכָּרוּ אֲרֵי תַקִּיף שְׁמֵיהּ: זַמְּרוּ שַׁבְּחוּ קָדָם יְיָ אֲרֵי גְּבוּרָן עֲבַד גְּלֵיָא דָא
בְּכָל אַרְעָא צְהַלִּי בּוֹעִי וְדַדִּי כְּנִישְׁתָּא דְּצִיּוֹן אֲרֵי רַבָּא אֲמַר לְאַשְׁרָאָה שְׁכִנְתֵּיהּ בְּגַוָּךְ קְדִי
קַדִּישָׁא דְּיִשְׂרָאֵל

עַל דְּלָא יִתְבָּרֵךְ וְיִשְׁתַּבַּח שְׁמֵיהּ דְּמַלְכָּא רַבָּא וְקַדִּישָׁא
לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא

גואלנו

יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם
צוּר כָּל הָעוֹלָמִים צַדִּיק בְּכָל הַדּוֹרוֹת הָאֵל הַנֶּאֱמָן הָאוֹמֵר וְעוֹשֶׂה
הַמְדַבֵּר וּמְקַיֵּם שֶׁכָּל דְּבָרָיו נֶאֱמָרִים בֶּאֱמֶת וְנֶאֱמָן אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְנֶאֱמָנִים דְּבָרֶיךָ וְדָבָר
אֶחָד מִכָּל דְּבָרֶיךָ אָחוֹר לֹא יָשׁוּב רֵיקָם כִּי אֵל נֶאֱמָן אַתָּה בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַנֶּאֱמָן בְּכָל דְּ
דְּבָרָיו: רַחֵם עַל צִיּוֹן כִּי הִיא בֵּית חַיֵּינוּ וְלַעֲגוּמַת נֶפֶשׁ תִּנְקוֹם נָקָם בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ בָּרוּךְ
אַתָּה יְיָ מְנַחֵם צִיּוֹן בְּבִנְיָנָהּ: שַׂמְּחֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא עַבְדֶּךָ וּבְבֵן דָּוִד בֶּן
יִשַׁי מְשִׁיחֶךָ: בִּמְהֵרָה יָבֹא וְיָגֵל לְבֵנוּ עַל כִּסְאוֹ לֹא יֵשֵׁב זָר וְלֹא יִנְחֲלוּ עוֹד אֲחֵרִים אֶת כְּבוֹדוֹ
כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ נִשְׁבַּעְתָּ לוֹ שֶׁלֹּא יִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן דָּוִד: עַל
הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה וְעַל הַנְּבִיאִים וְעַל יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְעַל יוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה שֶׁנָּתַתָּ לָנוּ
יְיָ אֱלֹהֵינוּ לִמְנוּחָה וְלִקְדֻשָּׁה לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה לְחַיִּים וּלְכָבוֹד וּלְתִפְאֶרֶת עַל הַכֹּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ
אָנוּ מוֹדִים לְךָ וּמְבָרְכִים אֶת שִׁמְךָ תָּמִיד אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל
וְהַזְּמַנִּים

וְחוֹזְרִין סֵפֶר תּוֹרָה לְאָרוֹן לְאַחַר שֶׁקּוֹרִין מִי שֶׁבֵּרַךְ אוֹ יְהִי רָצוֹן וְגוֹמְרִין
תְּפִלָּתָן כְּסִדְרָן אֶתְמוֹל וְאוֹמְרִי עוֹשֶׂה הַשָּׁלוֹם שֶׁכְּתוּב לְמַעְלָה בְּיוֹם רִאשׁוֹן

סדר התרת הקללות

שולטי

כֵּיאַנוּ שׁוּשִׁי דַּרְמִים אַרְרִים אָלוֹת שְׁבוּעוֹת שְׁבוּתוֹת דַּכְרָזוֹת בְּטוּיִים כִּשְׁפִּים
דְּבָרִים רָעִים קִי פּוּסִירוּ פּוּשִׁשִׁי אִינְקָאסָה דְּנוּלוּ יוּדִיאוּ אוֹ יוּדִיאָה
אִיסְפִּיצִיאָה מִיוּטִי קוּוִילִי קִיפּוּסִירוּ פּוּשִׁשִׁי סוֹנְרִי רְבִי פְּלוֹנִי אוֹ מַרַת פְּל
פְּלוֹנִית אוֹ סוֹנְרִי נוּלוּ דִּיקַסָה סוֹאָה קְלָלוֹת קִי אַבִּיסִירוּ פּוּשִׁשִׁי אִיסִי אַאלְטְרִי אוֹ אַלְטְרִי אַא
אַאסִי אוֹ אַסִי אִינְגְּרִיסִי עִטִּיסִי בֵּין נְכַעַס בֵּין בְּרָצוֹן בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד
בֵּין בְּכַוָּנָה: בֵּין שֶׁלֹּא בְּכַוָּנָה: שׁוּשִׁי קוּוַאנְטִי סִיאַנוּ בְּטֵלִים חֲשׁוּבִים
כְּכְלִי חֶרֶשׁ הַנִּשְׁבָּר שֶׁאֵין בּוֹ מַמָּשׁ: שְׁבִיתִין וְשְׁבִיקִין: לָא שְׁרִירִין וְלָא קַיְּמִין כְּכָתוּב

וְלֹא יִרְבֶּה בְּיָדְךָ מְאוּמָה מִן הַחֲרֵם לְמַעַן יָשׁוּב יְיָ מֵחֲרוֹן אַפּוֹ וְנָתַן לְךָ רַחֲמִים וְרִחַמְךָ וְהִרְבְּךָ
כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבוֹתֶיךָ כִּי תִשְׁמַע בְּקוֹל יְיָ אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹר אֶת כָּל מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם
לַעֲשׂוֹת הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְכָתוּב וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם

סדר הברכה

מִי שֶׁבֵּרַךְ אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב אֲבוֹתֵינוּ שָׂרָה רִבְקָה רָחֵל וְלֵאָה הוּא יְבָרֵךְ מָר פְּלוֹנִי א
אִיסוּ אֵילְמוֹלֵיירִי אֵילְפִּילֵיוּלִי אֵלוּפַטְרִי אֵילְמַטְרִי אֵילְפַּרָאטִי אֵלִיסוֹרוֹדִי אֵלִי צְיָאִי
אֵילִיקוּנָטִי אֵלִינִיפוּטִי אִישׁוּטִי לִיפַּרִינָטִי סוּאִי אִישׁוּטִי יִשְׂרָאֵל קִי דָּאֲרָה אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ פִּיר צ
צְדָקָה דּוֹמֶרֶת לוֹסְלוּזָה אֵיבִינִידִיקָה אוּדֵיילִי בְּרָכָה רְוָחָה וְהַצְלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדָיו וְיָדֵינוּ ו
וְיַבְטֵל מֵעָלָיו וּמֵעָלֵינוּ כָּל גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת וְכָל חֲלוֹמוֹת רָעִים אִי דֵּיילִי בָּנִים זְכָרִים עוֹסְקֵי תּוֹרָה
וּמְקַיְּמֵי מִצְוֹת בְּיִשְׂרָאֵל וִיַמְלֵא כָּל מִשְׁאֲלוֹת לִבּוֹ וְלִבֵּנוּ לְטוֹבָה וִיצַמִּיחַ לָנוּ יְשׁוּעָה בְּקָרוֹב וְכֵן
יְהִי רָצוֹן וְנֹאמַר אָמֵן

סדר זכרון הנפשות

יִזְכּוֹר יְיָ לְטוֹבָה אֶת נֶפֶשׁ רַ פְּלוֹנִי שֶׁהָלַךְ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא · עִם נֶפֶשׁ אַבְרָהָם יצ
יִצְחָק וְיַעֲקֹב אֲבוֹתֵינוּ קִי דָּרָה רַ פְּלוֹנִי פִּיר לוֹנֶפֶשׁ סוּאוֹ כָּךְ לְצְדָקָה וְאִם הִיא
נְקֵבָה יֹאמַר נֶפֶשׁ מָרַת פְּלוֹנִית שֶׁהָלְכָה לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא עִם נֶפֶשׁ שָׂרָה רִבְקָה רָחֵל וְלֵאָה
אֵאֵיסוּ דֵּיָה דּוֹמֶרֶת מְנוּחָה טוֹבָה בְּגַן עֵדֶן אִי אַר פְּלוֹנִי אִיאַלְפַּמִילְיָא סוּאָה שָׂכָר טוֹב וְחַיִּים
טוֹבִים אָמֵן ·

קדש המנחה מליוס טוב האחרון של פסח

נהגו לומר עיר העיריס

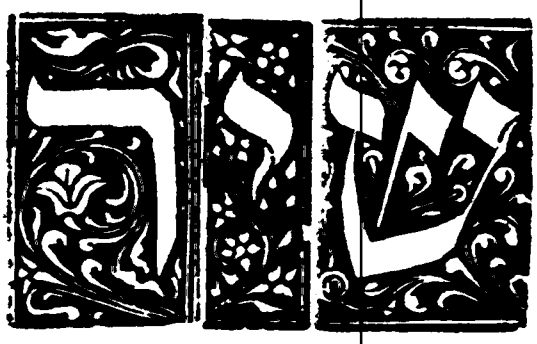

הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה: יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת
פִּיהוּ כִּי טוֹבִים דֹּדֶיךָ מִיָּיִן: לְרֵיחַ שְׁמָ
שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים שֶׁמֶן תּוּרַק שְׁמֶךָ עַל כֵּן
עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ: מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה
הֱבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה ב
בָּךְ נַזְכִּירָה דֹדֶיךָ מִיָּיִן מֵישָׁרִים אֲהֵבוּךָ:
שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה בְּנוֹת יְרוּשָׁלִַם ב
כְּאָהֳלֵי קֵדָר כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה: אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחֹרֶת שֶׁשָּׁזָפַתְנִי הַשָּׁמֶשׁ בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ
בִּי שָׂמֻנִי נֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי: הַגִּידָה לִי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי אֵיכָה תִּרְעֶה אֵי
אֵיכָה תַּרְבִּיץ בַּצָּהֳרָיִם שֶׁלָּמָּה אֶהְיֶה כְּעֹטִיָּה עַל עֶדְרֵי חֲבֶרֶיךָ: אִם לֹא תֵדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים
צְאִי לָךְ בְּעִקְּבֵי הַצֹּאן וּרְעִי אֶת גְּדִיֹּתַיִךְ עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרֹעִים: לְסֻסָתִי בְּרִכְבִי פַרְעֹה דִּמִּיתִיךְ
רַעְיָתִי: נָאוּ לְחָיַיִךְ בַּתֹּרִים צַוָּארֵךְ בַּחֲרוּזִים: תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה לָּךְ עִם נְקֻדּוֹת הַכָּסֶף:
עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ: צְרוֹר הַמֹּר דּוֹדִי לִי בֵּין שָׁדַי יָלִין:

אשכל הכפר דודי לי בכרמי עין גדי : הנך יפה רעיתי הנך יפה עיניך יונים : הנך יפה דודי
אף נעים אף ערשנו רעננה : קרות בתינו ארזים רהיטנו ברותים : אני חבצלת השרון שושנת
העמקים : כשושנה בין החוחים כן רעיתי בין הבנות : כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים
בצלו חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחכי : הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה : סמכוני באש
באשישות רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה אני : שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני : השבעתי
אתכם בנות ירושלם בצבאות או באילות השדה אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ : קול דודי הנה זה בא מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות :
דומה דודי לצבי או לעופר האילים הנה זה עמד אחר כתלינו משגיח מן החלונות מציץ מן ה
החרכים : ענה דודי ואמר לי קומי לך רעיתי יפתי ולכי לך : כי הנה הסתיו עבר הגשם חלף
הלך לו : הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו : התאנה חנטה פג
פגיה והגפנים סמדר נתנו ריח קומי לך רעיתי יפתי ולכי לך : יונתי בחגוי
הסלע בסתר המדרגה הראני את מראיך השמיעני את קולך כי קולך ערב ומראך נאוה :
אחזו לנו שועלים שועלים קטנים מחבלים כרמים וכרמינו סמדר : דודי לי ואני לו הרעה ב
בשושנים : עד שיפוח היום ונסו הצללים סב דמה לך דודי לצבי או לעפר האילים על הרי
בתר : על משכבי בלילות בקשתי את שאהבה נפשי בקשתיו ולא מצאתיו :
אקומה נא ואסבבה בעיר בשוקים וברחבות אבקשה את שאהבה נפשי בקשתיו ולא מצ
מצאתיו : מצאוני השומרים הסובבים בעיר את שאהבה נפשי ראיתם : כמעט שעברתי מהם
עד שמצאתי את שאהבה נפשי אחזתיו ולא ארפנו עד שהבאתיו אל בית אמי ואל חדר הורי
הורתי : השבעתי אתכם בנות ירושלם בצבאות או באילות השדה אם תעירו ואם תעוררו
את האהבה עד שתחפץ : מי זאת עלה מן המדבר כתמרות עשן מקטרת
מר ולבונה מכל אבקת רוכל : הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל :
כלם אחזי חרב מלמדי מלחמה איש חרבו על ירכו מפחד בלילות : אפריון
עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון : עמודיו עשה כסף רפידתו זהב מרכבו ארגמן תוכו רצוף
רצוף אהבה מבנות ירושלם : צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו
אמו ביום חתונתו וביום שמחת לבו : הנך יפה רעיתי
הנך יפה עיניך יונים מבעד לצמתך שערך כעדר העזים שגלשו מהר גלעד : שניך כעדר ה
הקצובות שעלו מן הרחצה שכלם מתאימות ושכלה אין בהם כחוט השני שפתותיך ומדברך
נאוה כפלח הרמון רקתך מבעד לצמתך : כמגדל דוד צוארך בנוי לתלפיות אלף המגן ת
תלוי עליו כל שלטי הגבורים : שני שדיך כשני עפרים תאומי צביה הרועים בשושנים :
עד שיפוח היום ונסו הצללים אלך לי אל הר המור ואל גבעת הלבונה : כלך יפה רעיתי ומום
אין בך : אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תבואי תשורי מראש אמנה מראש שניר וחרמון מם
מעונות אריות מהרי נמרים : לבבתני אחתי כלה לבבתני באחד מעיניך באחד ענק מצוא
מצוארונך : מה יפו דודיך אחתי כלה מה טובו דודיך מיין וריח שמניך מכל בשמים : נופת

תטופנה שפתותיך כלה דבש וחלב תחת לשונך וריח שלמותיך כריח לבנון : גן נעול א
אחתי כלה גל נעול מעין חתום : שלחיך פרדס רמונים עם פרי מגדים כפרים עם נרדים :
נרד וכרכום קנה וקנמון עם כל עצי לבונה מר ואהלות עם כל ראשי בשמים : מעין גנים
באר מים חיים ונוזלים מן לבנון : עורי צפון ובואי תימן הפיחי גני יזלו בשמיו יבא דודי ל
לגנו ויאכל פרי מגדיו : באתי לגני אחתי כלה ארתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי
שתיתי יני עם חלבי אכלו רעים שתו ושכרו דודים : אני ישנה
ולבי ער קול דודי דופק פתחי לי אחתי רעיתי יונתי תמתי שראשי נמלא טל קוצותי רסיסי
לילה : פשטתי את כתנתי איכבה אלבשנה רחצתי את רגלי איכבה אטנפם : דודי שלח ידו
מן החור ומעי המו עלי : קמתי אני לפתוח לדודי וידי נטפו מר ואצבעותי מור עבר על כ
כפות המנעול : פתחתי אני לדודי ודודי חמק עבר נפשי יצאה בדברו בקשתיהו ולא מצא
מצא תיהו קראתיו ולא ענני : מצאוני השמרים הסבבים בעיר הכוני פצעוני נשאו את ר
רדידי מעלי שמרי החומות : השבעתי אתכם בנות ירושלם אם תמצאו את דודי מה תגידו
לו שחולת אהבה אני : מה דודך מדוד היפה בנשים מה דודך מדוד שככה השבעתנו :
דודי צח ואדום דגול מרבבה : ראשו כתם פז קוצותיו תלתלים שחרות כערב : עיניו כ
יונים על אפיקי מים רחצות בחלב יושבות על מלאת : לחייו כערוגת הבושם מגדלות מר
מרקחים שפתותיו שושנים נטפות מר עובר : ידיו גלילי זהב ממלאים כתרשיש מעיו עשת
שן מעלפת ספירים : שוקיו עמודי שש מיוסדים על אדני פז מראהו כלבנון בחור כארזים :
חכו ממתקים וכלו מחמדים זה דודי וזה רעי בנות ירושלם : אנה הלך דודך היפה בנשים
אנה פנה דודך ונבקשנו עמך : דודי ירד לגנו לערוגת הבשם לרעות בגנים וללקוט ש
שושנים : אני לדודי ודודי לי הרועה בשושנים יפה את
רעיתי כתרצה נאוה כירושלם אימה כנדגלות הסבי עיניך מנגדי שהם הרהיבוני שערך כע
כעדר העזים שגלשו מן הגלעד : שניך כעדר הרחלים שעלו מן הרחצה שכלם מתאימות
ושכולה אין בהם : כפלח הרמון רקתך מבעד לצמתך : ששים המה מלכות ושמנים פלגשים
ועלמות אין מספר : אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה ברה היא ליולדתה ראוה בנ
בנות ויאשרוה מלכות ופלגשים ויהללוה : מי זאת
הנשקפה כמו שחר יפה כלבנה ברה כחמה אימה כנדגלות : אל גינת אגוז ירדתי לראות
באבי הנחל לראות הפרחה הגפן הנצו הרמונים : לא ידעתי נפשי שמתני מרכבות עמינדיב
: שובי שובי השלמית שובי שובי ונחזה בך מה תחזו בשולמית כמחולת המחנים : מה
יפו פעמיך בנעלים בת נדיב חמוקי ירכיך כמו חלאים מעשה ידי אומן : שררך אגן הסהר אל
יחסר המזג בטנך ערמת חטים סוגה בשושנים : שני שדיך כשני עפרים תאומי צביה : צוא
צוארך כמגדל השן עיניך ברכות בחשבון על שער בת רבים אפך כמגדל הלבנון צופה ב
פני דמשק : ראשך עליך ככרמל ודלת ראשך כארגמן מלך אסור ברהטים : מה יפית ומה א
נעמת אהבה בתענוגים : זאת קומתך דמתה לתמר ושדיך לאשכולות : אמרתי אעלה בתמר
אחזה בסנסיניו : ויהיו נא שדיך כאשכלות הגפן וריח אפך כתפוחים : וחכך כיין הטוב הולך

לדודי לְמִישָׁרִים דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים : אֲנִי לְדוֹדִי וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ · לְכָה
דוֹדִי נֵצֵא הַשָּׂדֶה נָלִינָה בַּכְּפָרִים : נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים נִרְאֶה אִם פָּרְחָה הַגֶּפֶן פִּתַּח הַסְּמָדַר ה
הֵנֵצוּ הָרִמּוֹנִים שָׁם אֶתֵּן אֶת דֹּדַי לָךְ · הַדּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ וְעַל פְּתָחֵינוּ כָּל מְגָדִים חֲדָשִׁים ג
גַּם יְשָׁנִים דּוֹדִי צָפַנְתִּי לָךְ : מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי יוֹנֵק שְׁדֵי אִמִּי אֶמְצָאֲךָ בַחוּץ אֶשָּׁקְךָ גַּם לֹא יָבוּזוּ
לִי : אֲנַהֲגֲךָ אֲבִיאֲךָ אֶל בֵּית אִמִּי תְּלַמְּדֵנִי אַשְׁקְךָ מִיַּין הָרֶקַח מֵעֲסִיס רִמּוֹנִי : שְׂמֹאלוֹ תַחַת ר
לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי : הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִַם מַה תָּעִירוּ וּמַה תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה
עַד שֶׁתֶּחְפָּץ : מִי זֹאת עֹלָה מִן הַמִּדְבָּר מִתְרַפֶּקֶת עַל דּוֹדָהּ
תַּחַת הַתַּפּוּחַ עוֹרַרְתִּיךְ שָׁמָּה חִבְּלָתְךָ אִמֶּךָ שָׁמָּה חִבְּלָה יֹלַדְתֶּךָ : שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ כ
כַּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה קָשָׁה כִשְׁאוֹל קִנְאָה רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶת יָהּ : מַיִם
רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ אִם יִתֵּן אִישׁ אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ בְּאַה
בְּאַהֲבָה בוֹז יָבוּזוּ לוֹ : אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה וְשָׁדַיִם אֵין לָהּ מַה נַּעֲשֶׂה
לַאֲחוֹתֵנוּ בַּיּוֹם שֶׁיְּדֻבַּר בָּהּ : אִם חוֹמָה הִיא נִבְנֶה עָלֶיהָ טִירַת כָּסֶף וְאִם דֶּלֶת הִיא נָצוּר עָלֶיהָ
לוּחַ אֶרֶז : אֲנִי חוֹמָה וְשָׁדַי כַּמִּגְדָּלוֹת אָז הָיִיתִי בְעֵינָיו כְּמוֹצֵאת שָׁלוֹם : כֶּרֶם
הָיָה לִשְׁלֹמֹה בְּבַעַל הָמוֹן נָתַן אֶת הַכֶּרֶם לַנֹּטְרִים אִישׁ יָבִיא בְּפִרְיוֹ
אֶלֶף כָּסֶף : כַּרְמִי שֶׁלִּי לְפָנַי הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה וּמָאתַיִם
לַנֹּטְרִים אֶת פִּרְיוֹ : הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים חֲבֵרִים
מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ הַשְׁמִיעֵנִי : בְּרַח דּוֹדִי
וּדְמֵה לְךָ לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים
עַל הָרֵי בְשָׂמִים :

ומתפללין תפלת המנחה כאתמול

פירוש ומצות לאכות לרב הגדול המאכהן מוריגו הרב רבינו משה בן מיימון ז"ל

אמר שמואל

כן יהודה לאכן עבדן זולת המסכתא רוצה לומר ומסכת לאכות ידועה ומפרי טהרות סדורה בין המכת עדיות ומסכת עבודה
זרה ולא נתחלה לה גמרא והרב הגדול רבינו משה בן מיימון ז"ל פירשה כלומר הגדי בכלל פירוש למסכת פיאה שהיי פיר
פרשה כלה כלומר הלא והיודב במסכתא הזולת המלאר להיותה יקרה בענייניה ומכני שהיא מדברת במדות האדם ה
המאכות והטהרות והמחיות והמעוותות לאסר המאכות והטהרות והן המכות הדרך ומסקלות המלה הנולה לל המעלות
המכליות כמו מלאר החכם שמע עצה וקבל מוסר למען תחכם באחריתך · ובמעלות המכליות יסת המעשה לל ידיעת ב
בוריא כמו שלאר החכם הנזכר על החכמה לא תבקשה ככסף ומטמונים תחפשנה לא תבין ידיעתה' ודעת לאדם ת
תמתא כלומר בבקשך החכמה ככסף וחפשך לאתה כמטמונים רוצה בזה בקשה וחפוש בזריזות והסתלות יהיה שהמבקש
על דרך הזולת לא ספק שימצא מבוקשו ויגיע לאל · לא תבין ידיעתה' ומגיע לל ידיעתו רוצה לומר בהבנת ידיעתה' הב
הבנת לאמתת הענות התורה שהיא ידיעת ה' שהיו ביחד המקבלים לבד הקדש בקבלת החכמה ובחכמה ידע לאמתם והגר
והגרים בהם ורוצה לומר במציאות דבית לאדם מידע ומציאתה' יתברך במציאות תמצת לא בקבלה לבד כלומר היה
לפני בקבל החכמה וידיעתה' יתברך לא ספק שהיא תכלית האדם כמו שלאר הנביא עלה המלוס כי לא בזולת יתהלל
המתהלל המכל וידוע אותי כי אני ה' עשה חסד ומשפט וצדקה בארץ כי באלה חפצתי נאם ה' ולא על פי שהרב זכרונו
לברכה פירש זה הפסוק פירוש טוב בפרק נד"מן החלק השלישי ומפרי מורה הנבוכים וחדש לגו בו חדוש גדול לא יערבנו
זהב וחכמה והוא מה שהבין ומלת בארץ יש לי בפירושו תוספת מענו ראיתיה לזכרו הנה ספרים קטנים מלבינו דרך א
לאדם והם בומלתכי באלה חפצתי יש לי בהן חדוש לא בהן ספקלאלי בטובו ומאמתנו · כמו כן במלת צדקה ומשפט נר
נראה לי אולת מה שפירש כאן החכם המאמר זכרונו לברכה ואולי יתא יתר נאות והרואים לתנאים יבחרו ומאב
ומאמתם הטוב בעיניהם כי אין חלוק ביניהם בענין המכוון כלל · ומאותי לזכור מה שנראה לי בו חדוש בפתיחה הזולת
שלא תהיה הפתיחה הזולת ולא היא קטנה ערומה מחדוש מעניל והא שעקר הרמון באמרו כי באלה חפצתי שב לל המכל
וידוע אותי נתן בו טעם לומה ראוי להתהלל באלה האנים לא בשלמה הנוכרים בפסוק שלפניו ומפני שאלו האנים רא
רוצה לומר המכל וידוע הם תכלית חפץ ה' וכונתו בזמן הזה רוצה לומר בזמן האדם והגרים בו ומאמנו לא המלוה הנזכר
הנזכרים ולא היותם לא היותם קנתם דרך ומבא לל התכלית לא לאמר המכל וידוע כי אני ה' ונומר · לא לאמר המכל נ
וידוע אותי ונומ' · כלומר לא האנים הם תכלית רצוני וחפצי מן האדם והמגיע לל רצון המס יתברך לא ערך לומר
מגיע לל דבר ראוי להתהלל בו והיותו אומ' המכל וידוע מני ענייניש ומפני עלינם לאלי נמלאים בחקים הזה על ענין
לאחד רודפים עד שיהיה עניכם לאחד כלומר שיהיה בענינם המכל וידוע אותי כי המאמת הרודפים יתמצו בהם
מעט החכמים על כן הם לאלי נאמרים על מני הדברים וזה מלת המכל נפרדת לא סמוכה לאלת אותי ויהיה ע
ענינה להמכיל כל מה שלאפשר להמכילו ולדעתו בכל המציאות המלולות ידיעת מציאות סבה סלה מלאפשר בו לא ידיעת
מציאות לבד אלא לאפשר לדעת בו אולת זה כלומר שיקנה מן החכמה כל מה שלאפשר וכזה ידע אותי בענין מגיע המכלו
ומהכמתו בהמציאות המלולת לל ידיעתו רוצה לומר מציאות ידיעתו וידיעת מה שראוי להאמין בו לחוב לא לגלה לא
להדקה ויהיה ענינו כענין לא תבין ידיעת ה' כי החכם הנזכר לפני הפסוק לאר לאחנו בו בפירושו רצה בו בעל המדות
המעבות לבד כמו שלאמר החכם המאמר זכרונו לברכה בפרק הנזכר וכן לומרו כי אני עשה חסד ומשפט וצדקה בארץ ג
ומה דברים מלגים כל דרכי ה' רוצה לומר כל מעשיו במציאות הנראה לי מזכרו הנה להאמת שלא לאפשר לדעת רק כי
בידיעת דרכיו כדבר לארץ הנבראים הודיעני נא את דרכך ולדעך כלאמר הודעני מה שראה בחקיו בחלק הראשון
ולא על פי שלא זכרו על הפסוק וזה עזר לומה מפרשתי במלת המכל ולאפשר לומר שיש בפסוק ומקדים ומאמתה ויהיה
המכל כי אני ה' עושה חסד ומשפט וצדקה בארץ וידוע אותי כי באלה חפצתי נאם ה' רוצה לומר ומפני לא האדם
מידע דרכי ובידיעתם ידע אותי והא תכלית ולאפשר לפרש בו מענינו וידוע אותי וכי אני עשה ומשפט וצדקה בארץ
ויהיו שלשה ענינים מה שלאפשר להמכילו בהמציאות המלולת וידיעת המס יתברך בידיעתו וידע בו מציאו עושה בארץ
ומשפט וצדקה רוצה לומר ידע אותו ומציאותו בידיעת דרכיו וידע המנהגו מהיא על המהגות לאמר בארץ וכל לאמר
בה ויהיה באלה חפצתי שב לל שלאתן כלומר באלו המלם ראוי להתהלל ומפני שהם רצון המס יתברך לא האדם והא
ואמנון בו לא בשלשה הראנים · וזכר השלשה הראנים · בעבור שבבר נמצא מי מחשב המלות האדם הא הגיע

לחדות טובות ומנה מן הגדלה סבתן והיה הגבורה ויהיה שיחשוב שתכלית האדם הוא העושר עלכן בא זה ואומר הגביא
להודיענו ולהרחיק הדעות הרעות ולבטלם · והודיע וגלה מה תהלתו האמתית ותכלית הסבה ממנו · וכזה בענינו בא
אריסטוטלו דחות הדעות הראשונות הנזכרות בהגלחת האדם ובאר שתכלית ההגלחה היא ידיעתו את השם יתברך ידיעה
אמתית וכן הורה הרב זכרונו לברכה ענין השלם מדות הנזכרים בפרק ג׳ מהחלק השלישי · גם אין ספק שחפץ השם יתי
גם כן מן האדם שיתנהג בדרכיו לדרכי בוראו כפי היכולת כי כמו שידיעת דרכי השם יתברך דרך אל ידיעתו · כן הה
ההתנהגות בדרכיו הוא מפנה הדרך אל ידיעתו · כי המדות שאפשר לאדם שידמה בהם למדת קונו הם היקרות שבמדות
הטובות המתאמות בנפש האדם אשר בלעדם ראוי להשיג אל המעלות השכליות כאשר זכר במקומות רבים וכן זכרו כל
חכם · ואשר פירש הרב בחלק אין הוא חדוש מופלא בטובו ומפני שחכמי המחקר חברו ספרים במדות האדם והאריכו
לדבר בהם ולהודיעם איך אפשר לאדם להרגיל עצמו במדות הטובות עד שיטובו בגין חזק ויהיו קבועות בנפשו · ואיך
יוכל בעל מדות מעוותות לתקן המעות בהם ראה הרב זל להקדים לזאת המסכתא פרקים יזכור בהם בקצרה הצריך מן
הענינים אשר האריכו בהם חכמי המחקר כמו שזכר בפתיחתו וכאשר ראו חכמי לוטיל עיר מולדתי פירוש זאת הת
המסכתא והפרקים אשר הקדים הרב בבאור ענייה בקצו ממני להעתיקן להם כאשר עשו בואמר מורה הנבוכים ו
וזה החלי להעתיקן ומהם את אשר ליעדני אל האמת ולהגילני משגיחה ·

אמר שמואל

כן יהודה אבן תבון זכרונו לברכה אומר הרב המחבר זכרונו לב
לברכה הנה בארנו בפתיחת זה החבור מה היתה הסבה בשם ה
המחבר זאת המסכתא בזה הסדר וזכרנו גם כן רוב התועלת בזאת
המסכתא ויעדנו פעמים רבות במה שקדם מזה החבור לדברי ב
בזאת המסכתא דברים מועילים ולהאריך בה קצת אריכות ומפני שהיא אף על פי שתריחה תועלת מבוארת וקלה להבין
ולענות מה שבא בכללם אחנו קל על כל בני אדם ואין כל ענייה גב כן מובנים מבלי פירוש אריך עם היותה מבילה
לשלמות גדול והגלחה אמתית ומפני זה ראיתי להאריך בזה המאמר וכבר אמרו רבותי זל׳ אל מאן דבעי למיהי חסידא
לעיין במלי דאבות · ואין אצלנו מעלה גדולה מחסידות אלא הנבואה והיא המבילה אליה כמו שאמרו זל׳ הסידות מ
מבילה לידי רוח הקדש הנה התבאר מדבריהם שבקיום מאמרי זאת המסכתא תבא לידי נבואה והנני עתיד לבאר את
אמתת הדבר ההוא ומפני שהיא כולל חלק גדול מהמדות הטובות וראיתי להקדים קודם שאתחיל בפירוש ההלכה פרקים
מועילים ידע מהם האדם הקדמות ויהיה לו גם כן מבא ומפתח במה שאני עתיד לפר׳ ודע שהדברים אשר אומר באלו
הפרקים ובמה שיבא מן הפירוש אינם דברים עבדיתים אני מעצמי ולא פירושים שחדשתים אמנם הם ענינים לקט
לקטתים מדברי חכמים במדרשות ובתלמוד ובזולתם מחבורייהם ומדברי הפלוסופי׳ גם כן הקדומים והחדשים ומהבורים
הרבה מבני אדם ושמע האמת ומי שאמרו ולפסר שאביא פעמים ואומר אחד כלו מספר המפורסם בלעגנו ואין בכל
זה רע ואיני מתפאר במה שאומר מי שקדם ומאי שאני כבר הודעתי בזה אף על כי שלא אזכיר אומר פלוני אומר פלוני
מזה אריכות אין תועלת בו ולפסר שהיה מביא, זכרון שם האיש ההוא לחשוב מי שאין לו חיך שהדבר ההוא נפסד ובתוכו
רוע שלא יבינהו ומפני זה ראיתי שלא לזכור האומר שכונתי ללמוד התועלת לקורא ולבאר לו הענינים הנפונים בזאת
המסכתא ואני אתחיל עתה לזכור הפרקים אשר ראיתי להקדימם הנה לפי כונתי והם שמונה פרקים :

הפרק הראשון

בנפש האדם ומחזתיה · דע שנפש האדם אחת ויש לה פעלות רבות
חלוקות ויקרא קצת הפעלות ההם נפשות ויחשב בעבור זה שיש
לאדם נפשות רבות כמו שחשבו הרופאים עד שעשו ראש הרופ
הרופאים פחיצת ספרו שהנפשות שלש טבעית וחיונית ונפשית וש
ופעמים שיקרא כחות וחלקים עד שיאמר חלקי הנפש ואלו הם
האמת יעצו הפלוסופים הרבה פעמים ואינם רוצים באמרם חלקי שהיא נחלקת כהחלק הגופות אבל הם מונים כ
פעלותיה החלוקות שהם כלל הנפש נחלקי כחלקים לכל המחובר מהחלקים ההם · ואתה ידע שתקון המדות היא רפואת
הנפש ומחזתיה · וכמו שהרופא אשר ירפא הגופות צריך שידע תחלה הגוף אשר ירפאהו כלו וחלקיו מה הם רצוני לומר ב
גוף האדם יצטרך שידע איזה דברים יחלוהו ויעמוד מהם ואיזה דברים יבריאהו ויכון עליהם · כן רופא הנפש והרוצה

לתקן מדות האדם צריך שידע הנפש וכחותיה בכללה וחלקיה. ומה יעלה אותה ומה יבריאה. ומפני זה אומר מחלקי
הנפש ה"הן והיא הצומח. והחיים. והמדמה. והמתנועע. והמשכיל. וכבר בארנו והקדמנו בזה הפרק מדברינו היום
רק בנפש האדם כי כח המזון שיזון בו האדם אינו ככח המזון שיזון בו הסוס והאומר כי האדם נזון בחלק הזן מן הנפש
אמר לו האומר בית והאומר נזון בחלק הזן מן הנפש האמרית. ואמר נזון מן הנפש אמר לה ואמנם יאמר על הכל
נזון בשתוף הנפש לבד ולא שנינתם אחד בענינו וכן יאמר על האדם ואחר בעלי חיים שיזונם בשתוף הנפש לבד לא מן
שתהיה הזנתה אחר במין האדם היא הזנתה אחר בשאר בעלי חיים ולא ההזנה שבזה המין היא ההזנה בעצמה
אחר במין האחר לבל כל מין ומין ואמר לו נפש יש לו נפש אחת בלתי נפש האחר ויתחייבו מנפש זה פעלות ומנפש זה
פעלות אחרות ואפשר שתהיה פעלה לפעלה ויחשב בשתי הפעלות שהן דבר אחד בעצמו ולא הדבר כן והאמת בזה מ
שלשה: מקומות המוכרים האחד מהם זרח עלו השמש והאחר והאבי זרחה עלו הירח והאחר והאלשי הדלקן בו הגר והאחר
הנה כל אחד מהם נמצא בו האור לבל שבתזה האור ושעלו השמש ושעל האחר הירח ושעל האחר האש. כן פעל
הזנות האדם הוא נפש האדם ופעל הזנות האמרי הוא נפש האמרי ופעל הזנת האמר אחר הוא נפש האמר ואין להן בדי מוק
שיקבצם אלא בשתוף הנפש לבד והבן זה הענין שהוא נעלא ומאד יכשלו בו הרבה בני אדם מן המתפלספים. ויחייבו
ומחנו הרחקות ודעות נפסדות ואשב אל כוונתי בחלקי הנפש ואומר החלק הזן. ומנו הכח המשך. והמחזיק ו
והמעכל והדוחה למותרות. והמגדל. והמעלה בדומה. והמבדיל הליחות עד שיסרים מה שצריך להזן בו ו
ומה שצריך לרחוק. והדברים על אלו הסבנה כחות ומן יצמו. ואיך יצמו. ובאיזה אברים פעלתם יתר כריזת ויתר
נעלת. ומה מה כמהא תמיד ומה יכלה ומהם לזמן קצוב זה כלו ראוי בחלקת הרפואה ואין צורך לו בזה המקום וה
והחלק האדנים ימנו הכחות האמשה המשורשים אל האמן. הם הראות. והשמע. והטעם. והריח. והמשוש.
והיא נמצא בכל שטח הגוף ואין לו אבר מיוחד. כמו שם לארבע הכחות. והחלק האמצעי הוא הכח אשר יאמר ויד
ויכיב קצתם אל קצתם ויפרד קצתם מקצתם. ולזה ידבר זה הכח מן הענינים אשר יזכר דעמי המחשבים אחר
הנלתם מקבצת הזעים אשר האדם עם ענינים לא תמצאם כלל ואי אפשר להאדם כמו שיהיה לאדם ספינת בריאל ת
תמן באחר ואדם שראמו בשמים ותלו באדמה ובהמה באלף עינים. על דרך יאמל. והדבה ומלאו הנמצאות ידבקם ה
הכח המדמה ומתגלים בדמיון ובכלן שנו המדברים שעניל הענוה הנדול אשר בנו עלו פנת חטאתם בחלוקת. המח
המחוייב והאשר והנמצא שהם חשבו והבילא בני אדם לחשוב כי כל המדמה אפשר. ולא ידעו מזה הכח ידבקם ענינים
מתגלאתם נמצאים כמו שזכרנו. והחלק המתנועע הוא הכח אשר בו יתחזקו ויכסף האדם לדבר אחד לא יתלאה.
ומזה הכח יבראו אל פעלת בקשת הדבר והבריחה ומנו ובריחת דבר אחד לא התרחק ממנו. והנפש. והרגן. והפחד
והגבורה והאכזריות. והרחמנות והאהבה והשנאה: והדבה ומלאו המקרים הנפשיים וכלי זה הכח כל אברי הגוף ככח יחד
על לקיחת דבר הנגיעתו וכח הרגל על ההליכה. וכח הנין על הרחות. וכח הלב להתגבר. לא לברחו בשתי הפחד ו
וכן שאר אברי הגוף. הנראים והנסתרים הם ומחזיקים כלים לזה הכח המתנועע. והכח השכלי הוא הכח הנמצא לאדם
אשר בו ישכיל ובו יהיה ההתחלות ובו יקנה החכמות ובו יבדיל בין האמתה ובין האמתה. ומלאו הפעלות. ומהן ת
מנעי. ומהן עיוני. והמעשי ומנו הלאכת המחשבת. ומנו מחשבי. והעיוני הוא אשר בו ידע האדם הנמצאות מאדם
המתנות כפי מה שהן עליו והן אשר יקראו חכמות סתם. והמלאכת המחשבת הוא הכח אשר בו ילמדו המלאכות
כגון ובנות ועבודת האדמה. והרפואות. והמלחמות. והמחשבי הוא הכח אשר בו ישתבל האדם בדבר מדבר לעשות
לעשותו אם אפשר לעשותו אם לא. ואם אפשר לעשותו איך צריך שיעשה זה מעבר מה שצריך מעבר ומה
מענין הנפש הנה. ודע שזאת הנפש האחת אשר קדם ספור כחותיה וחלקיה היא כאחד והמכל לה צורה. וכמלא
הנעל לה הצורה יהיה כאלו מציאות ההתכנה בה לקבל הצורה היא לבטלה. וכאלו היא מציאות הכל. והיא אחד בם
בלא דעת נפש לא טוב. ראה לומר מציאות הנפש מלא תנגיע אליה צורה. אבל תהיה נפש בלא דעת לא ט
טוב. אבל הדברים על הצורה והאמר. והמכלית והדעות כמה הם. ואיך יגיעו אין זה
מקומו ולא יצטרך כמה מטרתה לדבר על האמתות והיא יותר ראוי בספר
הנבואה אשר אזכיר. ובכלן אסתפק בזה.
הפרק האחד

הפרק השני

בשנוי כחות הנפש. וכידיעת החלק אשר בו יתגלו האמתות הנו
הנבואות והרעות. דע שהנבואות והאמתות הנמצאות אמתם
יתגלו בשני חלקים מחלקי הנפש. והיא החלק המדמה. והחלק
המתנועע לבד. ובשני אלו החלקים

יהיו כל העברות והמצות. ואמנם החלק הזן והחלק המדומה לא יהיה בו ולא עברה שלא דעת ובחירה לאחד מהנה ו
ולא מצוה כלל ולא יוכל האדם בדעתו לבטל מעשיהם. לא לאמצעם מפעלה אחת. הלא תראה שאבי החלקים האלו ר
ינה לומר הזן. והמדומה. ועשו בעת המיתה הפעלה המיוחדת להם מה שאין כן בשאר כחות הנפש. אבל החלק השכלי
יש בו חכוכה. אבל אבי אומר שיש בזה הכחנגם כן מהנה ועברה. לפי אמונת דעת בטל. לא אמונת דעת אמתי. אבל
אין בו מצוה מיאמר עליו שם מהנה לא שם עברה שתש ולזה אומרתי לאמצעה שבאבי החלקים האלה ומצא העברות ו
והמצות. ואמנם המעלות הם שני מינים מעלות המדות ומעלות השכליות וכנגדם שני מיני פחיתות. ואמנם מעלות
השכליות הם ימצאו לחלק השכלי. מהם ההכמה והיא ידיעת הסבות הרחוקות והקרובות לאור ידיעת המציאות הדבר לאור
יחוקרו סבותיו ומהן השכל לאור מוצו השכל הנעוצי והיא המגיע לנו בטבע. רצה לומר המעשלות הראשונות. ומוצו
שכל נקנה ואין זה מקומו ומהן זכות המבוה וטוב הדבנה והיא לעמוד על הדבר ולהבינו מהיה בלא אמן לא באמן קרוב
ופחיות זה הכח המוטה כנגד אלו לא הפכם אבל מעלות המדות יתאיא לחלק המתעורר לבדו והחלק המדמים בזה הענין
אינו רק שמש לחלק המתעורר. ומעלות זה החלק רבות ומאד כזהירות כלומר ירא חטא והנדיבות והיושר והענוה והנ
והסבלות והסתפקות והיא מקרא הכמים עצמיות בלשון עשיר השמח בחלקו והגבורה והאמונה ואלתם. ו
ופחיות זה החלק הוא לחסר מאלו לא להוסיף בהן. אבל החלק הזן והמדומה לא יאמר בו לא מעלה ולא פחיות אך ו
יאמר שהוא זן על יותר לא על בלתי יותר כמו שיאמר אדם פלוני עשלו טוב לא בטל עשלו לא נפסד רמיונו לא הוא מדומה
על יותר ואין בזה לא מעלה ולא פחיות. וזהו מה שרצינו לזכור בזה הפרק:

פרק השלישי

בחלי הנפש. אמרו הקדמונים כי יש לנפש בריאות וחלי כמו שיש
לגוף בריאות וחלי ובריאות הנפש הוא שתהיה תכונתה ותכונת חל
קיה תכונה שתעשה בהן תמיד הטובות ומעלות הראות וחליה
הוא שתהיה תכונתה ותכונת חלקיה תכונות שתעשה בהן תמיד ה
רעות ומשעולות הרעות. ואמנם בריאות הגוף וחלוי מלאכת הרפואות תמצאר עליו וכמו שחלי הגופות ידמו להפסד ה
הרעות ומשעולות הרעות בזה שהוא מתן ובזה שהוא מתן שהוא מר ויצירת הראות בצורה בלתי נאות ותחזון תמאתם ותרבה
הראתם בענינים אין הנאה בהם כלל לבריאים ולפטר שיהיה בהן נער כאכילת העפר והפחם והדברים העפנים וה
והחמצים ומאד וכיוצא בהלו מן המזונות אשר לא יתאו להם הבריאים אבל ימאסו אותם כן חולי הנפשות רצוני לומר
הרעים ובעלי המדות הרעות ידמו בזה שהוא רע שהוא טוב ובזה שהוא טוב שהוא רע והאדם הרע יתאוה לעולם לה
להפעלות אשר הם בחמת רעות וידמה בעבור חלי נפשו שהם טובות וכמו שהחולים כמידעו חלים ולא ידעו מלאכת
הרפואות ישאלו הרופאים ויודיעום מה שצריך לעשות ויזהירום ומה שידמיאו ערב והוא בהתך חלים ומריאתם לקחת
דברים המתאמים והאורים עד שיבריאו נפשותם ושובו לבחור בטוב ולמאוס ברע כן חולי הנפשות צריך להם שיאמלו
הבמים שהם רופאי הנפשות יזהירום מן הרעות ההם אשר יתעבו בהן שהן טובות וירפאו אותם בהלכה אשר יר
ירפאו בה מדות הנפש אשר אזכור בפרק שאחר זה. ואמנם חולי הנפשות אשר לא יתנשו בחלים וידמו בו שהוא בריאות
לא יתנשו בו ולא יתרפאו אחרית לזה שיהיה אחרית האולה כשיעמד אחר הנאתו ולא יתרפא שהוא ימות בלי ספק. אבל
המדמים ומה נמצאים אחר הנאותיהם אמרה בהן התורה האמתית ומסרית דבריהם כי בשרירות לבו אלך ונוסף
רצה לומר שהוא יכוין לרוות צמאו והוא יוסף לצמאו צמא. אך על שאמר מדמים בדבר אמר שלמה עליו השלום ה
דרך אדם ישר בעיניו ומאמר לעצה חכם רצה לומר שאמר לעצת החכם הכם הפשי שהוא יודיענו הדרך שהוא ישר
בחמת לא אשר יהשבהו שהוא ישר ואמר יש דרך ישר לפני איש ואחריתה דרכי מות ואמר בחולי הנפשות בהיותם, כ
בלתי יודעים מה יזיקם ומה יועילם דרך רשעים בראשיה לא ידעו במה יכשלו. אך מלאכת רפואת הנפשות היא כמו
שאסבר עתה בזה הפרק הרביעי:

פרק הרביעי

ברפואת חולי הנפשות המעשים טובים הן המנשים הטובים הם
המונעים בין שתי קצוות שהיהן רע האחת יהיה תוספת והשנית
חסרון. והמעלות הן תכונות נפשיות וקבועים המונעים בין ש
שתי תכונות רעות האחת מהן יתיה והאחרית חסרה הן התכונות
הזאת יתחייבו הפעלות הרע והמשל בו הזהירות שהיא מדה המונעת בין רוב הזאה ובין הנדר הרע הזה והזהירות
היא מפעלות הטוב ותכונת הנפש לא שר יתחייב ומנה הזהירות היא מעלת המדות לאבל רוב הזאה היא הקנה הראשון ו
והנדר הרע ההזאה לגמרי הוא הקנה האחרון ושניהם רע גמור ושני תכונות הנפש אשר מהן יתחייב רוב הזאה והיא
שתכונה היתרה והנדר ההרע והיא התכונה החסרה שהיהן יחד פחיות ופחיתות המדות וכן הנדיבות המונע

ומצוה בין הכילות והפזור והגבורה ומצוה בין המסירה לחכמות ובין רוב הלבב והסכל ומצוה בין הרחבות וב
ובין הגבלה. ופי׳ סכל הוא מי שמתבבד כראוי ואינו מקבל בדבר וההתנשאות הוא שיתבבד האדם יותר מן הראוי לו
והגבלה ידועה והוא שיעשה אדם מעשים בלתי הגונים שיש בהם פחיתות הדבה ודרשה והנאת ומצוה בין הקטרוג וה
והקנטרנות ובין רוחת הטבע ר״ל ברוחת הטבע מה שקורין בלעז מלדיה והוא מה שהוא בלא דבור וכלא תשובה לעבודת
עבעיו וקר מזגו והוא כנגד הקטרוג שיבא מחדוד טבעו וחום מזגו. וטוב לב ומצוה בין הגבלה ויתרון טוב הלבב.
ומכני שלון במחות הלה עם ידוע בלשונו ריך לפרש ענייניהם ומה שרוצים בו הפלוסופים. לב טוב קרוין מי שכל
כוחו להטיב לבני אדם בגופו ועצמו וכחותיו בכל יכלתו בלתי שיעבור נזק לו בזמן והוא האמצעי והנכל הוא הפך
זה והוא שלחתו רוצה להטיל לבני אדם בדבר אפי׳ כמה שלון לו בו הסרון ולא טורח ולא נזק והוא הקנה האחרון. מ
ויתרון טוב הלבב הוא שעושה הדברים הנזכרים בלב טוב ואפי׳ לא שיתנו בזה נזק בגופו לא בזמן לא טורח רב והפסד
ממונו והוא הקנה הראשון והעשיה ומצוה בין הגאוה ושפלות הרוח. והשתדלות ומצוה בין אהבת המקום והגבלה.
והשבלנות ומצוה בין הכעס והגדר הרחבת הדבה וכון והבושת ומצוה בין העזות והבישנות: פירוש נראה לי מדברי ר
ר״ל שבושן הוא אצלם מי שיש לו רוב בשת ובוש פנים הוא המצוה ומאמרים לא הבושן לומר ולא אמרו אין בוש פנ
פנים ואמרו בוש פנים לבן עדן ולא אמרו הבושן ולזה סדרתים כך. וכן שאר המדות תבורם על כל פנים לשמות ת
מונחים להם בהסכמת שיהיו הענינים מובנים בהכרח והדבה פעמים יעשו בני אדם בחלו המדות ויחשבו אחר מהן
מהקצות טוב ומעלה ומעלות הכפש ופעמים יחשבו הקנה הראשון טוב כמו שיחשבו המסירה לחכמות הגבלה ויקראו
המוסרים עצמם לחכמות גבורים וכשיראו מי שהוא בתכלית ודאת המדה ר״ל מוסר עצמו לחכמות ומוסר עצמו לעיתה ב
בכונה ופעמים יגבל בחקרה ישבחוהו בזה ויאמרו עליו שזה גבור. ופעמים יחשבו הקנה האחרון טוב ויאמרו על פחות
שכפש שהוא סבלן ועל העבל שהוא שוחק בחלקו ועל נגדר הרחבת האגלות לעבדי טבעו שהוא כזה כלומר הוא חנוף ועל
זה המין מן הטעות יחשבו גם כן הפזור ויתרון טוב הלבב מן הפעלות הטובות וזה כלו טעות. ולמעם ישובח בראיה
המעוש ולאן ריך לאדם שיכון ושקול פעלותיו כלם תמיד עד שיתמצעו.. ודע שלא המעלות והמדות לאמר לחדות
לא יגיעו ולא יתישבו בנפש רק בכפול הפעלות הבלות מן המדה הזאת פעמים רבות ובזמן ארוך והגיל בהם ולא הי
הפעלות ההם טובות יהיה הטעם לנו מעלה ולא היו רעות יהיה הטעם לנו מהם פחיתות ומשני שלון האדם בטבעו מה
מתחלת ענינו בעל מעלה ולא בעל הסרון כמו שנבאר בפרק האמצעי והוא יגיל בלא ספק פעלות מקצותיו כפי הנתב
קרובו ואבוי אדם ואפשר שהפעלות ההם ממצעות ואפשר שיהיו מוחרות לא מחוסרות כמו שסברו ותחיה נפשו
חלה ואלו שילכו ברפואתו כדרך רפואת הנופות בטוב וכמו שהנוף כמרתא ומאיו נראה אל אדם עד נטה ויצא הנעמד כ
כנגדו בהפכו עד שיעוב אל האמצע וכשיעמוד נשלם ידיעו מן ההפך ונעוב לעמות לו מה שיעמידהו על מוחו. כן כנגדה ב
בחדות בשה ואמצל בו כשנראה אדם שהיתה לו תכונה בנפשו וחסר בה נפשו ומבל טובה לרוב הכילות ומה פחיתות ומבח
מפחיתות הנפש ומפעל אחר יעשהו מפעלות הרע כמו שבארנו בזה הפרק. וכשנראה לרפואת זה האדם לא נצרך להרגיל
בנדיבות שהא כמו שיראה מי שנבר עלון האדם בדבר המצוה שלא יבריאהו מחלו אבל ריך שנבילהו לפחד פ
פנים אחר פעם ובכפל מעשה הפזור ופעמים רבות עד שתשאר ונפשו התכונה המדבת לבילותו ויהיה קרוב להגיע אל תב
תכונת הפזור ואז ישלם ידו מפעולת הפזור ונצרך להתמיד על פעלת הנדיבות ושקוד עליהם ולא יחיר ולא יחסר וכן כ
כשנראה מפזר נצרך לעשות פעלת הכילות ולעשותה אבל לא יעשה פעל הכילות פעמים רבות כשאותו פעל הפזור וזה ה
החדוש הטוב הוא סדר הרפואה וסדרה וזה שטוב האדם מן הפזור לנדיבות יחיר קל ויחיר קרוב לטוב ומטובו מן הכילות
לנדיבות. וכן טוב נגדר הרחבת הדבה נחיר ויש חטא יחיר קל. ויחיר קרוב לטוב ומטוב בעל הדבה ולזה גב
נכפול על בעל ההגלות פעלת הנגדר הה נלה יחיר ומתכפול על נגדר הרחבה פעלת הדבה ונחיב על רוב הלבב מה
מסירת עצמו לחכמה יחיר ומה שנחייב המוסר עצמו בחכמות רחבת הלבב. ונרגיל הבל בויתרון טוב הלבב יחיר ומה
ומאמרנו מי שיש לו יתרון לב טוב בגבלה. זהו סדר רפואת המדות ותקונם ולזה הענין לא יו החסידים מחידים תכונת
נפשותיהם תכונה המצוה בטבעה אך היו נוטים מעט לצד היחיר לא יחסר על דרך הסיג והמאמרים ר״ל על דרך משל ס
שהיו נוטים מן הזהירות לצד הנגדר הרחבת הדבה מעט ומן הגבורה לצד המסירת נפשו בחכמה מעט ומטוב הלבב לצד
יתרון טוב הלבב מעט ומן הענוה לצד שפלות הרוח מעט וכן בשאר הענינים ואל זה הענין רמזו באמרו לפנים ומא
ומאמרת הדין אבל מה שעשו אותם החסידים בקנת המדות ובקנת לחלו׳ מהם גם כן מצוות אחר הקנה האחר בגוש וקוש

גלילות והנחת הדעת לאדם ראה לעשות לאיש והנחת לאכילת בשר ושתיית יין והריחו הנשי׳ ולבוש הטוב והשער ושכונת
הרים והתבודד במדבריות לא עשו דבר מזה אלא על דרך הרפואה ולהכשר אנשי המדינה גם כן כשיראו שהם נפש
נפשדים בחבריתם וראות פעולותיהם עד שיפחדו ויתפסד מדותיהם בעבורם׳ ועל כן בריחו להם למדבריות ולמקום
מלא מים לחדש רע במאמר ירמיה עליו השלו׳ מי יתנני במדבר מלון אורחים ואעזבה את עמי ואלכה מאתם כי כלם מנ
מנאפים עדת בגדים וכאשר ראו הכסילים שהחסידים עשו אלו הפעולות ולא ידעו מוצאם חשבו שהם טובות וכמו
אליהם בחשב׳ שהיו כמותם ויענו נפשותם בכל מיני ענוי ויחשבו שהם קנו לעצמם מעלה ומדה טובה שעשו טובה
ומצוה יתקדש האדם לשם כאלו השם ית׳ מנה תנוף ורוצה לאחדו והם לא ידעו שאלו הפעלות רע ומבהן יגיע פחיתות
המדות הנפש׳ ולא להמשילם אלא לאיש שאינו יודע במלאכת הרפואה כשיראה בקילוס ויהרופאים שהשקו חולים
נוטים למות סמים הנקרא בערבי שהם חנטל ובלעז קולקינטידא ואשקמוניא׳ והשבר ובלעז אלוא וכיוצא בהם
ופסקו מהן האחזן ונרפאו מחלים ונמלטו מן המות הבלה גמורה ואמ׳ הסכל ההוא אחר שאלו הדברים מרפאים מן החלי
כל שכן שיעמידו הבריא על בריאתו לא יוסיפו בה והתחיל לקחת אותם תמיד ולהתנות בהתנות החולים שהוא יחלה ב
בלא ספק כן אלו הן חלי הנפשות בלא ספק בלקחם הרפואה על הבריאות׳ וזאת התורה התמימה המלמת אותנו כמו
שהעיד עליה יודעה תורת ה׳ תמימה ומשיבת נפש עדות ה׳ נאמנה מחכימת פתי לא זכרה דבר מזה׳ ואמנם כונה להיות
האדם עובדי הלך בדרך האמצעית יאכל מה שיש לו לאכל בשוי ושתה מה שיש לו לשתות בשוי ויבעול מה אמותר לו
לבעול בשוי ישכן במדינות ביושר ובאמונה לא שישכן במדבריות ובהרים ולא שילבש הטוב והשער ולא שיענה גופו
ויהדרים מזה לפי מה שכתב בקבלה׳ ואמ׳ בגזיר וכפר עלו ואשר חטא על הנפש ואמרו ר׳ל וכי על איזה נפש חטא זה
אלא שמנע עצמו מן היין צריך כפרה והלא דברים קל וחומר ומה זה שמנע עצמו מן היין צריך כפרה המונע ע
עצמו ומכל דבר ודבר על אחת כמה וכמה׳ ובדברי נביאינו וחכמי תורתנו ראינו שהיו מכונים על השוי ושמירת נפשם
ונותם על מה שתשיבת התורה וענה ה׳ ית׳ על יד נביאיו לאמר שמאל לעשות יום אחד בעולם לשם יתמיד לשם לאו והוא אמ
אמרו לזכרייה הנביא האבכה בחדש החמשי הנזיר כאשר עשיתי זה כמה שנים וענה אותם כי שמתם וספו׳ בחמשי ובשבעי
זה שבעי׳ שנה הנשם שמתנו אני כי תאכלו וכי תשתו הלא אתם האכלים ואתם השותים ואחר כך נזה אתם ביושר ובמ
ובמעלה לבד לא בשם והוא אמרו להם כה אמר ה׳ צבאות לאמר משפט אמת שפטו וחסד ורחמים עשו איש את אחיו ואל
ואלמנה ויתום גר ועני אל תעשקו וכעת איש את אחיו אל תחשבו בלבבכם ואמר אחר כך כה אמר ה׳ צבאות שם הרב
הרבעי ושם החמשי ושם השביעי ושם העשירי יהיה לבית יהודה לשון ולשמחה ולמועדים טובי׳ האמת והשלו׳ אהבו׳
ודע שאמ׳ הם המעלו׳ השכלו׳ משני אמתנו לא שתנו כמו שזכרנו בפ׳ב׳ והשלו׳ הם מעלו׳ המדו׳ אשר בהם יהיה השלו׳
אשוב אל כתתי שלום יאמר אלו המתרמי׳ באמונות מלאכי תורתנו שאינו מדבר כי אם בהם שהם עושי׳ מה שב
שעשוים אותו ומגורים בנפשותם ופסוק הנאותיהם אלא על דרך הלמוד לבחות הנפש כדי שיהיו נוטים אל הדר האחד
שעשו כפי מה שזכרנו בזה הפרק שריאוי שיהיה האדם כן זה שעות מהם כאשר אבאר והוא שהתורה לא אסר מה שהם
מתאסרים ולא צותה מה שצותה אלא ומשני זאת הסבה רוצה לומר כדי שתתדבק מן הדר האחד יותר על דר האמצע שאסור
האוכלים האסורים כלם ואסור הבעילות האסורות והאחרים על הקדשה ומה שהתרחק בהתנבות אשה וקדושין ועם כל
זה אינה מתרת תמיד אבל תאסר בעת הנדות והלידה ועם כל זה נזרו רבותי׳ למעט המשגל ומנעוהו ביום כמו שבארנו
בסנהדרין וזה כלו אמנם צוו השי׳ להתרחק מקנה רוב התאוה ורחוק גדול ולצאת מן המצוע אל דר הנדר הקצות ההגלה
ומנעו עד שיתחייב ויתחזק בנפשותינו תבונת הזהירות וכן כל מה שבתורה מתנות המעטרות והלקו והשכחה והפלה
והשרש והעוללות ודין שמיטה ויובל והצדקה די מחסורו זה כלו קרוב ויתרון טוב לבב עד שנרחק מקנה הבלה רחוק
גדול ונקרב לקנה יתרון טוב לבב עד שיתחזק לנו לב טוב ובזאת הבחינה בחן רוב המתות תמלאים כלם שהן מלמדות
ומגילות כחות הנפש כמו שאסרה הנקימה והנטירה וגלות הדם באמרו לא תקום ולא תטור עזב תעזב׳ הקם תקים ע
עד שיחלש כח הכעס והרגז וכן האב תאיבם עד שתסור תכונת הכילות׳ וכן משני שיבה תקום והדרת פני זקן כבד את
אביך ואת אמך לא תסור מכל אשר יגידו לך וגו׳ עד שתסור תכונת הגזות ותגיע תכונת הבטחת׳ ואחר כך הרחיק מן ה
הקנה האחרון רוצה לומר רוב הבטחת ואמ׳ הוכח תוכיח את עמיתך לא תגורו משני איש עד שיסור רוב הבטחתם כן ויע
ויאמר בדרך האמצעי וכשיבא האיש הסכל בלא ספק ויתחיל להוסיף על אלו הדברים כמו שיאסור האוכל והאשה הו
מוסף על מה שנאסר מן האוכלים לא יאסור הזונג מוסף על מה שנאסר

מן הבצילות ומן כל מעשו לעניים לא להקדים ומקבל על מה שכתוב על ההקדשות ועל הצדקות והערכין יהיה עושה ע
מעשה הרעים והוא לא ידע ויביא אל הקנה האחד ויצא מן המנעל לעמדי ולחכמים בזה הענין דבר לא מתבטל כלל
ויתר נפלא ומתנו והוא בנו׳ דבני מערבא בפרק חמ׳ תבדיל דברי בנות המקבלים על עצמן מבנות וכדומים עד מ
שיפרו כענין אמרים אחרי עם בזה הלשון ר׳ אדני בעם ר׳ יתן לך דיך ביתה שלחה תורה אלא שלחה לאסר עלך
דברים אחרים וזה הענין שאכרנו בטרם בלא תעסבת ובלא חסרון הנה הבאר לך מכל מה שזכרנוהו בזה הפרק בפרק
לבין אל הפעלות המומנות ובלא יתן מהן אל קנה מן הקנות אלא על גד הרפואה ולעמוד כנגדו בהנך וכמו שהאדם
הזהיר בהלכות הרפואה כשיראה חלוש ומאמינו תמיד ויתרחק מן הדברים המזיקים לו ויסרן לזה מתבלהו עד מבריאו
האבר ההוא לא עד מלא יסיף הולטה כן האדם השלם צריך לו שיזכר מדותיו תמיד ושיקבל פעלתיו ובחזק תכונת נפשו
יום יום וכל מה שירחה נפשו נטה לגד קצה מן הקצות ומהר ברפואה ולא יתן הכנה הרעה להתחזק בטבע ונעבה ה
הרע כמו שזכרנו. וכן ישים לנגד עיניו האדות הטובות אשר לו ושאל לרפואתם תמיד כמו שזכרנו מלי אפשר לאדם
ובלתי חסרון שהלוסופים כבר אמרו כבד הוא ורחוק שיהיה מי שהוא בטבע המעלות כלם רצוי לומר למעלות שהו
המדות ולמעלות העבלות בזמן מזכן לכל ספרי הנבראים נתנה זה בהם הרבה. אמ׳ הן בעבדיו לא יאמין ובמלאכיו י
ישים תהלה מה יתרק אנוש עם אל ומה יזכה ילוד אשה. ושלמה עלה השלום אמר שהם כי אדם אין צריך אשר יע
יעשה טוב ולא יחטא. ואתה יודע שאחרון הראשונים ואחרונים מצה רבנו עלה השלום אמר אלא הנם יעבדך יען לא
האמנתם בי להקדשני לעיני בני ישראל על אשר מריתם את פי במי מריבת קדש על אשר לא קדשתם אותי זה כלו יצא
ומרוץ עלה השלום הוא שנוה לגד אחד והקנות ומעלה למעלות המדות והוא הסבלות באשר נוה לגד הרצונות אב
באמרו שמעו נא המורים הקדים עלה הנם תל מיהיה אדם כמוהו שנעם לפני עדת ישראל במקום מדון ראוי בו הכשם ו
וכזנה בזה בלשון ההוא הוא חלול השם מפני שמעלותיו ומקבעותיו כלם לאדים והוא מקים לתביב בהם אל הגדה ה
העולם הזה והשלם הבא ואחר יראה בו הכעס והוא מפעלות הרע כמו שבא ולא יבא כי אם מתכונה רשה ומתבונו הנפש
אבל אמרו בענין מרים פי הוא כמו שאבאר והוא שלא היה מדבר עם שבאר ולא עם מי שאין לו מעלה אבל עם מ
אנשים שהקנה שבעמיהם היה כחזקיאל בן בוזי כמו שזכרתיה החכמי וכל מה שעשה יבחנהו ובאמר ראיתי
שבעם אמרו אין עלו כחיצונית מדה ולולא שהיה יודע שיאבד יתברך שנם עלינו בבקשת המ׳ ומאבתנו הבנמנהו מ
לא היה מענם ואנו לא מתנו להנם מ׳ שבעם בדברי אלון בזה הענין אבל אמר קח את המטה והקהל את העדה. ונ
ואתה ישאנו מכונת האבר אבל תדע מפני תפסיק תורה שלאמרו בו ובחרם רבים. ונשאל פנחס רבית אדה הוא
אמרו ומלה מה שאמרו בו ומה שאמרנו בו אמתת ענשה דרכו. ואשוב אל כונתי כי כשיהיה האדם שקל שם
פעלותיו תמיד ומבין אל אמצעותם יהיה בתחילת העלונה המדינות בני אדם ובזה יתקרב אל ה׳ יתעלה אל עובו ודע
הדרך השלם שבדרכי הנבדה ובבר זכרו החכמים ז״ל זה הענין וכתבו עלו ואמרו כל הנם אמרתיו ומעניה בה אבה ו
ורולה בישועתו של הקדוש ברוך הוא מ׳ ומם דרך אמרתו ביעב אלקים אל תקרי ומם אלא ומם. והשמאל הוא הפעמי
והסברא זה הענין אשר פרשנו בזה הפרק כלו באמה וזה שעור מה שראוה שעריך בזה הענין ״

הפרק החמשי

בהשתנם האדם בכחות הנפש לגד תכלית אחת צריך לאדם
שיעבד כחות נפשו כלם לפי הראות כפי שהקדמנו בפרק ז
אשר לפני זה ושים לגד עינו תמיד תכלית אחת והיא הנם

יאצות ה׳ ית׳ כפי יכולת האדם לדעת אותו ושים פעלותיו כלם ועשותיו ומנוחתו וכל דבריו ובריאתו לזה התכלית עד
שלא יהיה במעלותיו ודבר ומעבל האבל רחה לומר פעם שלא יבין אל זאת התכלית והשאל בו שיעשה הכונה באכילתו
ובשתיתו ומשגלו ושנתו ויקיצתו ותנועתו ומנוחתו בבריאות גופו לבד והכונה בבריאותגופו שיהיה הנפש כלה בריא
בריאים ומלאים לקנות החכמות וקנות מעלות המדות ומעלות האבלות עד שיגיע לתכלית הזאת ועל זה ההקם לא יהי
תהיה לו כונתו אל התלה לבד עד שיבחר מן המזון והמשתה הבריא וכן בשאר הרגשות אבל יכון אל המעבל וכמוהו
שיהיה עריב יהיה וכמוהו שיהיה בלתי עריב יהיה לא יכון אל הערב על דרך חכמות הרפואה כמי שחלבה יפאתו לאבל
יבריה בחזקת המעבלות הבריבות שנפש האדם מתאוה להם וכן לא תתעורר עלו מדה מהדה ישרה בשמיע הנגנו
ובמיני זמר. ובטול הנגות ובנתים האדם ומבריח הרעות הרעות ומרחק בהם ומה שיריחב הנפש ושיר חלי האדם ה
המחזיר מאתו והכונה בכל זה שיבריח לתנופו ותכלית הכונה בבריאותגופו לקנות חכמה . וכן שיתנהגו
לקנות המזון יהיה תכלית שלתו בקבוע

שיגיעה בגופו ולהמשך והגיעתו עד שיגיע ודע מה' יתי' מה שאפשר לדעתו ועל זה הדרך יש
לתלמיד הרפואה ובוא גדול ומאד בחכמות וכידעת הטב יתי' ובתנוע אל ההגלה האמיתית ויהיה לעודה ובקשתה עברה
מן העבודות הגדולות ולא תהיה אז כאריגה וכגרות כי בה נשמר פעלותיו ושאבו פעלות לאנושיות הבינות אל המעלות
האמיתיות כי האדם כשיבא ויאכל ומזון ערב אל הדרך טוב ראיה מנפש האדם ומגיעה לו ותגיע מזיק לאדם · ולפשר ס
שייהיה סבה לאלי קשה לא לאיתת פתגם זה והבהמה לאלי טוב · ואין זה פעל האדם מלאר הוא אדם בעל שכל ואמנם ה
הוא פעל אדם מלאר הוא בעל רוב נשמל כבהמות נדמו ואמנם יהי פעל האנושי כשיאכל המעיל לבד · ומנהגים יהיה
הערב ויאכל המלאם כפי בקשת המעיל וזה הפעל לפי הדעת ובזה נבדל האדם בפעלתו מזולתו · וכן כשיבעול כשיתקיים
ומבלתי שישמור הגזק והתעלת יש לו זה הפעל מלאר הוא בעל רוב לא מלאר הוא אדם ולפשר שתהיה הגתנו כלה לפי
המעיל כמו שזכרנו אלא שיעשה תבלית בריאת גופו ושלמותו והחלטים לבד ואין זה חסרון כי כמו שבחר זה הגאת ה
הבריאות בחר זה האחר הגאת המאכל לא הגאת המעשל וכלם אין תבלית אמיתות לפעלתם אבל הגבון שיעשה תבלית כל
מה שיתעסק בבריאת גופו והמשך מגיעתו על השלמות כדי שיתאדון כלי כחות הנפש לאחר הם לחברי הגוף שלמים ותת
ותתעסק נפשו מבלי מונע במעלות האדות ובמעלות השכליות וכן כל מה שילמדהו מן החכמות ומן הדעות מה שהוא
מהן דרך לתבלית ההוא ואף על פי שיתדל בהם שלא בו דין ודברים ומה שאין תועלת לו בתבלית ההוא כשאלת הזן
המזכון וכסשר האדמות והתנחבולות ולהרבות המשאלות אל הגדה ומשיכת המשקלים והדבה כיוצא באלו יהיה הכונה
בהם לאחד האכל והגל הכח השכלי בדרכי המופת עד שיגיע לו לאדם קנין ידיעת האמת המכתי מזולתו ויהיה לו
זה דרך שיגיע בה לדעת אמיתת מגיאותו יתי' וכן בדרכי האדם כלם אין דרך שידבר אלא בהם שיבא לנפשו בו תנו
תועלת לא יחדה הזן ועופו לא בחכמה לו בהעלה לא בשבח ומעלה מעולה לא לגנות ענוה כי קללת בעלי האמונות
וחסרם לגנות לא יהיה הכונה בו לחסרם אבל בני אדם עד שיתיאדק מהם ולא ישמו כמעשיהם הוא דבר מחייב והוא
מעלה אלא תחלה אמת יתי' כמעשה אין מגרים אשר יעבתם בה לא תגעשו וגו' · וספור הסדומים וכל מה שבא בתקדים
וספור גנות בעלי הסדומות וחסרם לגנותו ושבח הטובים והגדלתם אין הכונה בו רק מה שזכר לך עד שיתעשו בני אדם
אבל הדרכים הטובים האלה ויתיאדק מדרכי הדעים ההם וכמעשים האדם כותנו אל זה הענין יבטל מפעלותיו ויחסר
מהאמיתיות הרבה מאד כי מי שיכוין אל זה הענין לא יתגבר לפתח הכותלים בזהב לא לגנות ריקוס זהב בבגדיו תגלי
אלהים אם לא יכוין בזה להיאיב נפשו כדי שתבריח ויתיאדק ומנה הלה עד שתהיה בהיריה זכה לקבל החכמות והוא
אמרים אל דיריה נלה ואמה נלה ומנה מונעת לתלמידי חכמים כי הנפש תלא' ותגבר המחשבה בהתמדת עיון הדברים
ביש שלא הנוף בעשותו המלאכו הכבדו עד שיגוח ויכפש ואז יטוב למנגו האמה כן ברי הנפש גם כן להתעסק בחנוחות
שהו אים כעין לפתחדים ולענייניים הגלים עד שיסור ממנה הלאות כמו שאמרו כי הוא חלשי רבנן ומרשיא הוו אמרי
מילי דבריאותא ויחשב שעל זה הדר לא יהיו חלות רעות ולא מגעה הבל
רשוני לומר עשיית המתחדים והצוחים והבנויים והכלים ובגדים (ו) ע שזאת המדינה ה
היא מדינה עליונה מאד ומשרה לא ישגנה אלא הגבל גדול וכשיזדמן מגיאות האדם עזה ענייבו אלי לומר
שהוא לחטה ומגבילים רל' שיעשו כחות נפשו כלם ויעשה תבלותם ידיעת השי' לבד ולא יעשה מגעה קטן לא גדול ב
ולא ידבר אלא שהפועל הוא לא הדבר הוא ובא לחעלה לא לחה מאבא אל מעלה והוא יחשב ויתכל בכל פעל ות
ותגועה וירלה לא יבא אל התבלית הוא לא לא יבא וזה אשר בקש ומנו יתי' שבון אלו באמרו ואהבת את ה' אלהיך
בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך רל' בכל חלקי נפשך שתעשה כל חלק ממנה תבלית אחת והוא לאהבה השי' וכבר ה
הדיר הבא עה על זה גם כן ואמר בכל דרכיך דעה ופרשו חכמים ואמרו אפילו לדבר עבירה רל' שתעשה לפועל
הוא תבלית ותא האמת אף על פי שיש בו דבר עבירה מתד אחד וכבר כלו חכמים עליהם השלום זה הענין כלו ב
בקבריה במלות מוענות מורי על זה הענין הגדלה שלמה מאד עד שאתה כשתבחן קצר המלות אתך ספרו זה הענין הגד
הגדול והעצום כלו אשר חברו בו חבורים ולא השלימוהו תדע שאמר בכח אלהי כלא ספק וה' אמרים בעלותיהם וכל
המעשך יהיו לנפש שמים וזה הענין אשר בארנוהו בזה הסדר וזה שעור מה שראינוהו ראוי לזכרו הנה לפי זאת ה

הפרק הששי

ההקדמה

בהגיע אשר כי החסר האמעלה וכי הכבוד את יבא
בגופו אמרו המלאכים שהמשל בנפשו אף על פי
שמעשים הטובים והמאבים הוא מעמה אותם
מגיאה אל המעלות הרעות ונכנס אליהם ויכבה אז
אתיבא ויחלוק עליו בשעלותיו אל מה שיעשוהו אלו כוחותיו ומגיאתו ומבטת נפשו ושעה הטובות והוא המשר

והמשל ב
שעשה ה
והוא מגיע

בעצמיותם ונזק לכל החסיד הוא נמשך לפעלתו לאחר מה שיצטרך תלותו ותמונתו ויעצה הטובות והוא מתלוה ונכבד
אליהם בהסכמה מן הפלוסופים שהחסיד יותר חטוב ויותר שלם בנפשו מן המושל בנפשו · אבל לאחרו אפשר שיהיה
המושל בנפשו מחסיד בענינים רבים והצלתו למטה ומתנו באחרו להיותו מתלוה לפעל הרע ולא על פי מלאכו ואפשר
שתשוקתו לרע היא תכונה רעה בנפשו· וכבר אמר שלמה עליו השלום· כיוצא בזה אמר נפש רשע אותה רע · ואמר בשמי
בשמחת החסיד בתעצה הטובות והנטוער מי שלאנו בדיק בעצמיותם זה המלאך שמחה לבדיק עצות תמשפט ומחזה לפעלי
און זהו הגרוה מדברי הנביאים נאות למה שזכרוהו הפלוסופים · וכאשר חקרנו דברי החכמים בזה הענין נמצא להם
שהתלוה לעבודות והנכסף אליהם יותר חטוב ויותר שלם מאשר לא יתלוה אליהם ולא יטוער בהנאתם עד שאמרו
מכל אשר יהיה האדם יותר חטוב ויותר שלם תהיה יותר תשוקתו לעבודות והטוערו בהנאתם יותר גדול · והביאו
בזה דברים ואמרו כל הגדול ומחברו יצרו גדול ומתנו ולא דיים זה עד שאמרו שעכר המושל בנפשו גדול לפי רוב טערו
בתשלו בנפשו ואמרו לפרש שעריו אבריו ויותר מזה פרש ציוו להיות האדם מתלוה לעבודות עד שהזהירוהו ואמרו שלא
שלאי בטבעי לא יתלוה לזולת העבודה ולא על פי מלא תלאסרנה התורה והוא אמרם רבן שמעון בן גמליאל אומר לא י
אמר אדם לא אפשר לאכול בשר בחלב לא אפשר לגבוע שעטנז לא אפשר לבא על הערוה אלא אפשר ומה אנשה ואבי
שבשמים גזר עלי לפי המובן ופשוטו שני המאמרים בתחלת המוטבה הן מורין זה את זה ואין הענין כן אבל שהם
אמתיים ואין מתלוקת ביניהם כלל והוא שהרעות אשר הן אצל הפלוסופים רעות אשר אמרו שלא יתלוה אליהם יותר
הטוב מן המתלוה אליהם ובכולם אתיאו מהן הם הענינים המשורשים אצל כל בני אדם שהם רעות כפיכות דמים
וגנבה וגזלה ומלחמה ולהזיק למי שלא הרע לו ולגמול רע למטיב לו ולבזות אב ואם וכיוצא באלו והן המצות שאמרו ע
עליהם חכמים מאלו לא נכתבו ראוים הם לכתב ויקראו אותם קצת חכמים הראשונים אשר אלו אלי המדברים מצות
השכליות ואין ספק שהנפש אשר תכסוף לדבר מהם ותשתוקק אליו שהיא חסרה ושהנפש השובה לא תתלוה לדבר ואלו
הרעות כלל ולא תטוער בהמנעה מהם · אבל דברים שאמרו עליהם חכמים שהכובש יצרו מהם היא יותר חטוב ונמלו
יותר גדול הם התורות השמעיות וזה אמת שאלמלא התורה לא היו רעות כלל ומשני זה אמרו שבריך האדם שיהיו נפשו
אוהב אותם ולא יהיה לו מונע מהן רק התורה וכחן חכמתם עליהם האלו במה שהשאילו שהם לא אמרו אל יאמר אדם
לא אפשר להיות הנפש לא אפשר לנגוב לא אפשר לבוא אלא אפשר ומה אנשה ואבי שבשמים גזר עלי אבל הביאו דברים
מועילים כלם · בשר בחלב ולבישת שעטנז · ועריות ואלו המצות וכיוצא בהן הם אשר קראם השם יתברך אמרי אל
חקי מחוקקי לך אין לך רשות להיות בהן · ואמרת העולם תשיבון עליהם והשעון תקרא בהן · כגון פרה אדומה וש
ושעיר המשתלח וכו' ואשר קראו אותם האחרונים שכליות יקראו מצות כפי מה שבארו החכמי · הנה התבאר לך מכל זה
שאמר אין הנבדלות היה מי שלא ישתוקק אליהם יותר הטוב מן המשתוקק אליהם ויכבוש יצרו מהן ואיזו מהן יהיה
הענין בו בהסך זה חדוש נפלא בהתמיד שני המאמרים ולשמם מורה על אמיתת מה שבארנו· וכבר נשלמה כונת זה

הפרק השביעי

הפרק:

בחדוה ושמחה: הרבה ומצא בחדשות ובהגדות ומשנו בתלמוד
שיש מן הנבדלים מי שראוי השם יתברך מחדשות רבות ומהם מי
שראוי מאחרי מחדשות ומצוות לפי קרבת אל השם יתברך ולפי המעלות
בנבדלה עד שאמרו מרעה ראה השם יתברך מחדשה אחת בה
בחדשה כלומר מראה והוא אמרם השכל בהשקיל האמיתי · הנבאת מנוף האחיר כאשם וכוסות סוד מתבאר
בסוף כלים והכונה בזה הענין מה שאמר לך והוא שאמרתו בחדשי בפרק השני שהמעלות מהן שכליות ומהן המצות האחרות
· וכן המחדשות מהן כחדשות שכליות כשכלות ומצוות הבנה ורחוק התבונה · ומהן מחדשות האחרות כרוב הפלאה והצלחה
ורוגע והכנעה והשמחה ואהבת המקום והדומה להן והן רבות מאד · וכבר זכרנו הסדר בחדשותם בפרק הרביעי · ואלו
המחדשות כלם הם מהיות המבדלות בין האדם ובין השם יתברך אמר המבדל מבאר זה כי אם עמדתם הם המבדלים
ביניכם לבין אלהיכם · ואמר מעונותיהם והם אלו הרעות סוד שהסרנו הם המחדשות המבדלות ביניהם ובינו יתברך · ודע
שכל נבדל לא יתבדל אלא אחר שיהיו לו כל השכליות השכליות ורוב המעלות האחרות והחזקות שבהן והוא אמרם אין יצ
הנבואה שריה אלא על הכם גבור ועשיר וחכם הוא הכלל המעלות השכליות בלא ספק ועשיר הוא המעלו האחרות ראה
לאחר המתמקות מכני שהם קראום המשתמקן עשיר והוא אמרם גבור המעשיר אחרהו עשיר המחזק בחלקו ראה לאחר
שהפיק לו בזה שהמציא לו זולתו ולא יחלא לזה אמר אל תתפאר ב· וכן גבור גם כן הוא המעלות האחרות ראה לאחר שיהיה
כחתו כפי הדעת והענה כמו שבארנו בפרק ה' והוא אמרם אחרהו גבור הכובש אתיצרו ואין מתנאי הנבדל שיהיו
אלו כל המעלות האחרות עד שלא יחדשו מחדשות שעלה הנבי' הנביד עליו הכתוב בנבעון נראה ה' אל שלמה ואמרו

לו פחיתות מדות והוא רוב התולה בבאור בהרבות נשים. וזה מפעלות תבונת ריב התולה ואמר מבאר הלא על כל אלה
חטא שלמה וכן דוד עליו השלום נביא אמר אלקי ישראל לי דבר צור ישראל. ומתאנו אותו בעל הכוזרי. ואף על פי
שלא שמע בה כי אם בנים ובחרינת הכופרים והיה רחמן לישראל. אבל בא בבאור בדברי הימים שהשי לא הרשהו ל
לבנות בית המקדש ולא היה ראוי בעיניו לזה לרוב מה שהרג. אמר אתה לא תבנה הבית לשמי כי דמים רבים שפכת ל
לפני ומצאנו באלהיא ז' מדות הרגינות ואף על פי שמע בה בכופרים ועליהם היה כועס אמ' חכמים שהשי' לקחו ואמ'
לו שאין ראוי לשטל בבני אדם ולהיות להם לבהן מי שיש לו קנאה כמו שיש לו כי ומיתה. וכן מצאנו בשמואל שפחד
משאול. וביעקב שפחד מעשו. אלו המדות וכיוצא בהן הם מחזות השם ית' עם הצדיקים עליהם השלו'. ומי שיש לו
שתי מדות לו שלם בלתי ממוצעות כמו שבארנו בפרק הרביעי נאמר בו שריה השי' מלאך שתי מדות לא שלם. ולא
תיבוק היות הסרון קצת המדות. ממעטות במדרגת הנבואה שאנחנו מצאנו קצת פחיתות המדות ומנעו הנבואה לעמדי
כבשם אמרו כל הנעשם אם נביא הוא נבואתו משתלקת ממנו והביאו ראיה מאלישע אשר נסתלקה ממנו הנבואה כאשר
כעס עד שהסיר כעסו והוא אמרו ועתה קחו לי מנגן והאצילה והדאגה של יעקב אביו עליו השלום כל ימי התאבלו על
יוסף נסתלקה ממנו רוח הקדש עד שהתבשר בחייו. אמר ותחי רוח יעקב אביהם ואמר המתרגם ושרת רוח נבואה על
יעקב אבוהון ולשון החכמים אין הנבואה שורה לא מתוך עצלות ולא מתוך שמחה. וכאשר ידע מ
ועשה רבינו עליו השלום שלא נשאר לו מדה שלא הסיר אותה וכי נשלמו בו מעלות המדות כלם והמעלות השכליות כ
כלם בקש להשת מחות הש' על אמתת מציאותו אחד שלא נשאר לו מנגע. ואמר הראני נא את כבודך. והודיעו השם
ית' שלא אפשר לו זה. בהיותו שכל נמצא בחומר ראה לומר מאשר הוא אדם: והוא אמרו. כי לא יראני האדם וחי הנה
לא נשאר לו ביתו ובין השגת ה' ית' על אמתת מציאותו אלא מדה אחת בהיריה והו' השכל האנושי שאינו נבדל ונחל אליו
ית' אחד בתת לו מן השכל ההשגה אחד שנאצלו יותר ממה שהיה אצלו קודם שאצלתו והודיעו שהתבלית ההוא לא אפשר לו
משני שהוא בעל גשם וכנה אמתת ההשגה בראית פנים כי האדם כשיראה פני חברו תהיה לו אז בנפשו צורתו עד שלא
יתערב לו עם אלתו אפילו בשנה שאינו רואה אותו. אך כשיראה אחוריו אף על פי שהוא מכירו בראיה ההוא כעמיד
ישופך עליו ויתערב לו עם אלתו כן השגתו יתברך על האמת הוא שתהיה לאדם אמתת מציאותו בנפש מה שלא ישתנה
במציאות ההוא אלתו מן המפלות עד שיתמה בנפשו מציאותו חזק ונבדל לזה שתמה בעצמו מהמציאות שאר המציאות
ולא אפשר לו להשיג זה השעור מן ההשגה אלא שהוא עליו השלום השיג לאמתו מזה מעט והוא אשר כנה ואמר ראיתי את
אחורי ואני עתיד להשלים זה הענין בספר הנבואה. וכאשר ידענו חכמים עליהם השלום שאמרו המאמרים האלה מן הכח
הפחדות רוצה לומר השכלות והמדות הם אשר יבדילו בין ה' ית' ובין האדם ובהם הוא יתרון מעלת הצדיקים אמרו על
קנאתם בזה שריא מחכמתם ומדותיהם רצוים הם שהשריה עליהם שכינה כמשה רבינו ולא יעלם ומחק ענין הדמיון שהם
דמו אותם בו לא שיעוותו אלו אלילה. וכן אמרו על אחדים שיהושע בן נון על הנד אשר זכרנו. וזה הענין אשר כו
כוונו לבאר בזה הפרק.

הפרק השמיני

ביצירה האנושית אי אפשר שיולד האדם בתחלת עניו בטבע
בעל מעלה ולא בעל חסרון כמו שאי אפש שיולד האדם בטבע
בעל מלאכה מן המלאכות אבל אפשר לאדם שיולד בטבע מ
מוכן למעלה או לחסרון והיות פעלות האחת מהם יותר קרובות
וקלות עליו מפעלות אלתו והמשל בו כשיהיה אדם מזג נוטה אל היובש ויהיה עצם מוחו יבש ולחות בו משש יקל עליו ל
לדרוש ולזכור ולהבין הענינים יותר מאשר בעל לחה לבנה רב הלחות במוח אבל אם יונח האדם ההוא המוכן במזגו אל
זאת המעלה מבלתי למוד כלל ולא יעורר כחותיו יאחר שכל בלי ספק. וכן כשילמדו ויבינו זה הענין הטבע רב הלחה י
ידע ויבין אבל בקשי. ועל זה המין בעצמו ימצא אדם שמזג לבו יותר חם ממה שצריך מעט יהיה נבור רוצה לומר
מ' כן לנבורה אם ילמדוהו הנבורה יהיה נבור בלי ספק. ואחר מזג לבו יותר קר ממה שצריך והוא מוכן לצד המעיר וה
והפחד וכשילמדוהו ויתנילוהו יקבלם מהרה ואם יכוין בו הנבורה לא יטוב נבור רק בקשי נחל אבל יטוב כשיתנילוהו
בלי ספק. ואמנם בארנו לך זה שלא תחשוב בטבעונות אשר יעקרו בהם חכמי הטבעים אמתיות כשיחשבו שמולד ה
האדם ישוויהו בעל מעלה או בעל חסרון והאדם מוכרח על המעשים ההם בהכרח. אמנם אני יודע שהדבר המוסכם
עליו ומתורתנו ומפלוסופי אין כמו שאמרתיהו טענות האמת שפעלות האדם כלם ומסורות לו אין מכרחים אותו בהם ולא מ
מביא אלת עצמו כלל שיטוא לצד מעלה או לצד חסרון אלא אם כן יהיה לו הכנה המחנית לצד כמו שבארנו שיקל לו ע
ענין או יכבד אבל שיתחייב לא יהיה נמנע אין זה כלל. ואלו היה האדם מוכרח על פעולותיו היו בטלות מצות התורה

ולזרותיה והיה הכל מקר נמור לאחר מאין בחירה לאדם כמה מעשה וכן היה מתחייב בטול הלמוד וההתלמדות ול
ולמוד כל מלאכת מחשבת והיה כל זה הכל ולבטלה לאחר שהאדם לא יפסר לו כלל ופני המכריחו מכריחהו לפי דעת ה
האומרים זה שלא יעשה הפעל הפלוני ומבלתי מודע חכמה פלונית ותהיה לו המדה הפלונית והיה הנמשל והענין גם כן ע
עול נמור הן ממנו קנתינו לקנתינו והן ומהאם יתברך לנו מזה מחשון מהרב לראובן לאחר מזה מכריח שיהרגנו מזה מכריח
שיהרג למה נענש ומעין ולזך יתכן גם כן עלי יתברך ודיק ומר הלא מיענשהא על פעל מלי לפסר לו מלא יעשהו ולא
ולפילו המתדל מלא יעשהו לא היה יכול והיו בטלות גם כן ההכנות כלם עד מופס מבנות הבתים וקנות המזון ולברוח
בעת הפחד ולמלטם מן הדומה להם כי לאחר נגזר שיהיה לי לפסר מבלתי היותו וזה כלו מקר נמור וכנגד המעכלות והל
ומעורבות והרסת חומת העיר ולנדור על האם יתברך בעול חלילה לו ממנו לאמם הלמת לאחר לא כפק בו מפעלות
האדם כלם ומסורות לו לא ירצה ישמה ולא לא ירצה לא יעשה מבלתי הכרח מכריחהו עלו ומפני זה היה ראוי לצוותו לא
לאחר ראה נתתי לפנך היום את החיים ואת הטוב ונו׳ ובחרת בחיים פס הבחירה לנו בהם וחייב הענש לפי מחרה וגם
ומעמל לפי שעבוד לא תעמדו ולא לא תעמדו וחייב הלמוד וההתלמדות ולמדתם אותם את בניכם ולמדתם ושמרתם
לעשותם וכל מה שבא בלמוד המצות וחייב גם כן ההכנות כלם מה שכתוב בתורה כי תבנה בית חדש ועשית המעקה לג
לגגך ולא תשים דמים בביתך פן ימות בחלה מה בזה ישכב לא יחבול רחים ורכב והרבה בתורה ובדברי הנבאים
מזה הענין רצוני לומר ההכנות לכל מה שנאמר להכמים עליהם השלום והיא לאדם בהם בחירה שישמם לא שלא יעשם ובזה לא
היא גם כן אמתת ונטוה לגד מה שזכרנו אלא שהרבה פעמים הטעו בו בני אדם ויחשבו קנת פעלות האדם הבלתי בבח
בבחירתו שהיא מוכרח עליהם כזוג פלו׳ לא היות זה המזון בידו וזה בלתי אמתי כי זאת האמה לאחר לקחה בסעבה זקר
וקדמון והיא מאמרה לו לקחה לפריה ורביה היא מצוה והאם יתברך לא יגזור בעמית המצוה: ולא היה בנמוקיה לאחר לא
היא עבירה והאם לא יגזור בעמית העבירה וכן זה לאחר גזל ממון פלוני לא נגבו ממנו לא הבה לאחרו וכאמר בו ונמבע על
עלו לעקר לא נאמר שהאם יתברך גזר על זה שיגזל זה המזון לדון ומרגל מיד זה האחר כבר גזר בעבירה ולא הע
הענין כן לבל כל פעלות האדם מסורות לו ותלויות בהן בלא ספק ומלבד המצות והעבירות בבחירתו כי כ
כבר בארנו בשרש השני מהמצות התורה ולזרותיה הם כפעלות לאחר לאדם בהם בחירה שישמם לא שלא יעשם ובזה לא
הלק מן הנפש תמצא ידלת מאים ולוגה בידי מאים לבל מסורות לבחירת האדם כמו שבארנו לתשלה לא כן לאחרים
הכל בידי מאים לאמם ידעו בו הענינים העבריים לאחר לא בחירה לאדם בה כגון בהיותו לרך לא קבר לא ידעת ומו
המצר לא עבירה לא הפסד הלוי לא זכותו וכיוצא בהן מכל מה שבעולם זולת תנועת האדם ותנועתו ולאמם זה הענין
בלוע הכמים שהמצות והעבירות לאמם בידי האם יתברך ולא בידנו לבל בדרנו האדם נמשכו בזה לאחר דברי ירמ
ירמיה עלו השלום והיא לאמר מפי עליון לא תצא הרעות והטוב שהרעות המעשים הרעים והטוב הם המעשים ה
הטובים ולאמר שהאם יתברך לאמו גזר על האדם לעשות רע לא טוב ולאחר שהענין כן ראוי לאדם להתלונן ולבכות ע
על מה שעשה מן הזכותים והעבירות לאחר שנמצא בדרנו ולאמר מה יתלונן אדם מי גבר על תנולו ולאחר כך חזר ולאמר
מרפואת זה החלי בידינו כי כמו שפשענו בבחירתנו כן לנו לטוב ומשענו הרעים ולאמר נחפשה דרכינו ונחקרה ונש
ונשובה אל ה׳ נשא לבבנו אל כפים אל אל במים לבל המלאר הישרים אנל בני אדם גם ימצא מאנו בדברי הנ
החכמים ובדברי הנבאים גם כן והיא מעשבת האדם וקימתו וכל תנועתו בדרנו האם יתברך ומפני היא ולאמר לאמר
על דר לאחד והיא כמי שהשלך לבן אל האויר וירדה לארצה שלאמרנו בה שבדרנו האם יתברך ירדה לארצה והיא ולאמר
לאמר שהאם יתברך רצה שתהיה הארץ כלה במרכז ומפני זה בכל עת שיעלהו חלק ממנה לתעלה יתנועע אל המרכז
וכן כל חלק מחלקי האש יתנועע לתעלה בדרנו שקדם להיותו ומתנועע לתעלה לא שהאם יתברך רצה בעת שהתנועע
זה החלק מן הארץ שיתנועע לתעלה ובזה יחלקו האמדברים כי מתעתי לאמרים שהדרנו בכל דבר עת לאחר עת תמיד ולא
כן נאמין לאמתו לך הדרנו היה בעבת ומי בראשית שמשכו הדברים כלם על טבעם תמיד כמו שלאחר מה שהיה היא ע
שיהיה ומה שבעבה הוא שיעשה ולא כל אחד תחת המצע ומפני זה הזכרנו האמרים לעמד מי כל המפרשים המנאמר חזן
לטבע לאחר הא גם לאחר עתידים להיות מה שיעד בהם הסתוב כלם קדם בהם הדרנו בעבת ומי בראשית והנם בטבע
הדברים לא שיתחדש בהם מה שיתחדש וכלאחר יתחדש בעת הנוך ישמבו הדרשים בו שנתה נתחדש ולא הדבר כן׳ וכ
וכבר הרחבנו בזה הענין הרבה בחדרש קהלת וחלתו ומלאמרים בזה הענין שלם כמנהגנו נהג ומנהגם ע יהם השלום
תמיד בכל דבריהם בורדים מתת הדרנו בדבר לאחר דבר ובעת לאחר עת ועל זה הנד ילאמר באדם שיקרם ושב בדרנו
הש׳ קם ושב הל שהאם בטבעו בתחלת בראשתו שיקרם ושב בבחירתו לא שיתלא רצה עתה בעת קימו

שיקוב לא שלא יקום כמו שלא רצה עתה בנפילת הלבן הראשון שתפול לא לא תפול וכלל הדבר שנאמרים בו כי כמו שירצה
האדם שתשתנה האדם נצב בקומה רחב החזה בעל לבבעות כן רצה שיתנועע ויטוח מעצמו ויעשה פעלות בבחירתו ולא
מכריח לו עליהם ולא מונע לו מהן כמו שהתבאר בתורה האמתית המבארת זה הענין באמרה הן האדם היה כאחד ממנו
ממנו לדעת טוב ורע · וכבר בארו בתנוך הפירוש שהיתון בו ממנו לדעת טוב ורע רוצה לומר שהוא היה לאחד בעולם
הל מין שאין כמהו מין לאחד שיתתנך עמו בזה הענין אשר נמצא בו הוא שמעצמו ומצמו ידע הטוב והרע ויעשה לא
לזה מהן שירצה ולא מונע לו מהן · ולאחר שהוא כן אפשר שישלח ידו ויקח מזה ואכל וחי לעולם · ולאחר שיתחייב זה ב
במציאות האדם הל שיעשה בבחירתו פעלות הטוב והרע כאשר ירצה יתחייב ללמדו דרכי הטוב ושיתנהג ויזהירהו ויענ
ויענישהו ויגמלהו ויהיה כל זה יותר ורחוי לו שיתעל עצמו בפעלות הטובות עד שיהיו לו המעלות השכליות ויתדבק מן ה
הפעלות הרעות עד שיסורו ממנו הפחדות אשר הם נמצאות אתו ולא יאמר שהם בענין שאינם יכולות להשתנות כי כל
ענין אפשר להשתנות מן הטוב אל הרע ומן הרע אל הטוב והכל בבחירתו · ומפני זה הענין זכרנו כל מה שזכרנו מענין
המצות והעבירות · והנה נשאר עלינו לבאר דבר אחד מזה הענין והוא שיש מפסוקים ישמשנו בהם בני אדם שהם יצור
בחרי ושהאדם יתברך יכריח עלינו וזה שקר ונריכים אנו לבארם כי הרבה מבני אדם התבלבלו בהם ומזה מה שנאמר ל
לאברהם ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה אמרו הלא תראה שנזר על המצרים שיעבדום זרע אברהם ולמה ענ
ענשם הלא בהכרח בגזרת האדם יתברך השתעבדו בהם כמו שנזר עליהם · והתשובה לאלו שזה הענין דומה כאלו א
אמר האל שהגולדים לעתיד יהיה מהן מורד ועובד וחסיד ורע וזה אמת ולא מפני זה המאמר התחייב פלוני הרע להיות
רע על כל פנים ולא פלוני הצדיק להיות צדיק על כל פנים אבל כל מי שהיה מהן רע היה בבחירתו ואלו היה רוצה לה
להיות צדיק היה יכול ולא מונע לו וכן כל צדיק וצדיק אילו היה רוצה להיות רע לא היה מונע לו מזה כי הדברים שאמר
לא אמרם על אופן ידוע עד שיאמר כבר נגזר עלינו · ואמנם באו ה
הדברים בכלל ושאר כל אופן ואופן בבחירתו בערך יצירתו · וכן כל אופן ואופן מן המצרים אשר המשם והנו אתם ה
היה בבחירתו שלא יחמשם אלו היה רוצה כי לא נגזר על האופן בפרט שיחמשם ודאת התשובה בעצמה נשב על אמרו ה
הנך שוכב עם חבותי וקם העם הזה וזנה אחרי אלהי הפרעה כן זה וכן אמרו כל מי שיעבד עז יעשה בו כך וכך שאם לא י
ימצא לעולם מי שיעבד אותה תהיה אותה ההכחדה לבטלה ויהיו הקללות כלם לבטלה · וכן הענשים אשר בתורה אין ל
לנו לומר כאשר מבאנו דין מקילה בתורה שזה שחלל שבת היה מוכרח לאלו ולא מפני הקללות אשר בא בתורה נאמר
שאשר עבדו עז ואלו עליהם הקללות ההם שנגזר עליהם לעבדם אבל בבחירתו עבדה כל מי שעבדה וחל עליו הענוש
כמו שאמר גם המה בחרו בדרכיהם וגומר גם אני אבחר בתעלוליהם ומגורותם אביא להם · אבל אמרו וחזקתי את ל
לב פרעה ואחר כך ענשו ואמיתו · יש בו מקום לדבר ויעלה ממנו בידינו שרש גדול · והשתכל מאמרי בזה הענין ושים
אלו לבך וחבר אותו אל דברי זולתי ובחר לך הטוב · והוא שפרעה וסיעתו אלו לא היה להם חטא אלא שלא ישראל
היה הענין משופק על כל פנים שהרי הקדוש ברוך הוא יעשם מלשלח אותם כמו שנאמר כי אני הכבדתי את לבו ואת ל
לב עבדיו ואיך היה מבקש מהם לשלחם והם מוכרחים שלא לשלחם · ואיך ענשם אחר כך כאשר לא שלחם וזה נ
ראה עול בלא כסף וסות כל מה שהקדמנו הגענו אלא שאין הענין כן אבל פרעה וסיעתו מיו בבחירתו מבלי הכרח
ומשמו הנרים אשר היו בתוכה ועולו עליהם עול גמור כאשר נאמר בבאור ואמר אל עין הנה עם בני ישראל וגומר ·
הבה נתחכמה לו · וזאת הפעלה היתה מהם בבחירתם מבלי הכרח רק ברוב לבבם והיה ענש ה' יתברך להם על זה לא
לאמנם מהתשובה עד שיחולו עליהם מהענשים מה שהיה ראוי להם מן הדין ומגזרת מהתשובה היא שלא ישלחם וכבר
אמר ה' יתברך לו זה והודעו שאלו היה רוצה להגילים לבד היה מאבד אותו וסיעתו והוא יצאים מהרה מארץ אחר · א
אמנם רצה עם הוציאו אותם לענשם על מה שקדם מהמם שעבוד כמה שהבטיח ואמר ונם את הגוי אשר יעבדו דן א
אנכי ואחר כך יצאו ברכוש גדול ואי אפשר לענשם אלו היו עושים תשובה ועל כן נמנעו מהתשובה והחזיק בהם והוא
אמרו כי עתה שלחתי את ידי ואך אותך ואת עמך בדבר ותכחד מן הארץ · ואולם בעבור זאת העמדתיך וגומר · ואין
לדקדק עלינו עם נאמר שהשם יתברך יענש הראשון ויעזבהו מהתשובה ולא יעזבהו לבחור בתשובה כי הוא יתברך שם
ידע החטאים לפי חכמתו ויסרו יהיה שער הענש כעמים בעולם הבא לבד ופעמים בעולם הזה לבד פעמים בש
בשניהם וענשו בעולם הזה חלוק פעמים יענש בגוף פעמים בממון פעמים בשניהם יחד כמו שיבטל קצת תנועות ב
בני אדם שהן בבחירתו על דרך הענש כבטול ידיו מן המלאכה שלא יוכל לעשות בה דבר כמו שעשה לרבעים בן נבט ·
לא לשמוע עיניו מן הראות כמו שעשה לאנשי סדום הנלאסי על פתח לוט כן יב"ל ממנו בחירת התשובה שלא יעזרו
אליה כלל ויעשה בו שלא ולא יתחייב לדעת חכמתו עד כנדע למה ענש זה בזה המין מן הענש ולא ענשו במין אחר
כמו שלא נדע מה היא הסבה להיות לזה המין זאת הצורה ולא היתה לו צורה אחרת לכל הכלל כי כל דרכו

דרכיו ומעשיו וענינו החזיק בפי חזקיה ונגמל הטוב בפי העבתו ולא תאמר לזה בקש ומצו לשלח ישראל פעם אחד ב
פעם והלא נתנו ולשלחם ולזה לא בא עליה׳ המכות והלא עומד בחרדו ונקמותיו כמו שאמרנו מעצמו מהמס יתברך
היה מעומד על עקמותיו ולא היה מבקש ומצו. לבטל מה שלא אפשר לו לעמותו זה גם כן היה לחכמה מהמס יתברך מה
שודיעהו שהמס יתברך יבטל בחירתו כשירצה לבטלה ואמר לו הנני מבקש ומצו שתשלחם ולא שלחם ת
תהיה נגל. רק ידעתי שאתה לא תשלחם עד שתמות והיה הלא צריך שיודה לשלחם עד שירצה הנך דברי הנביא שאמר
שהלא נתנו להודות ולא היה יכול והיה בזה אתגדולה ומכורסמת אל כל בני אדם כמו שאמר ולמען ספר שמי בכל ה
הארץ שהמס יתברך אפשר שיענוש האדם שיתנבא בחירת פעלה אחת ויודיעהו בזה ולא יוכל לתנות נפשו להשיבה א
אל הבחירה ההיא ועל זה הגד בענינו היה עונש סיחון מלך חשבון כי לזה שקדם ומרוז אמר לא הוכרח ענוש על ה׳ י
יתברך שתנעו והפיק רצון ישראל עד שנלחמו עמו והרגוהו והלא אמרו ולא אבה סיחון מלך חשבון העבירנו בו וגו׳.
ואחר הבית להיות ענין זה הפסוק קשה על הכפרש כלם מפני שחשבו כי לא נענש סיחון אלא מפני שלא הניח את ישראל
עבור בארצו ואמרו לך שענו והלא מוכרח שהוא הקשה אתרוחו ואמן לא לבבו כמו שחשבו שלא נענש פרעה ועמו א
אלא מפני שלא שלחו ישראל מאדם ואין הענין כן אלא כמו שבארנו. וכבר בארו ה׳ יתברך על ידי ישעיה נביא
שהוא אמ׳ ענוש קשת האויבים שיתנו מהן התשובה ולא יעזוב הבחירה בידם כאמרו המוקן לב הנם הזה ולזנות הב
הכבר ועשיו ושמע וגו׳. וזה דבר פשוט אין צריך לפירוש והלא מפתח לתנעולים רבים. ועל זה הענין הלבים דברי א
אליהו עה׳ באמרו על הכופרים מלכות דורו ולאה הסבות לבם לחזרתיה. ל׳ כאשר חזקו ברעונם היה עצמם כליהם ת
ולאחר שתשב לבם לחזרתיה מדרך התשובה ולא תניח להם הבחירה ולא רצון להניח החזק הלא והתמידם מפני זה על
כפרים באמרו חבור עצבים אפרים הנח לו ראה לומר שהלא מתחבר אל העצבים בבחירתו ולהב אותם עצמה שיוכח ע
על אהבתם וזה ענין הנ״ח לו וזהו מן הפרושים הטובים למי שיבין דקות הענינים.
ולאמנם מלאל ישעיהו הנ״ל עלו השלם שאמר לזה תענוג ה׳ מדרכך תקשיח לבנו מיראתך לזו וזה הענין כלל ולזו
מלה בדבר ומנו. ולאמנם ענין אלו הדברים כפי מה שבא לפנינו ולאחרינו שהנביא ההוא היה מתרעם על גלותנו
ונרותנו והסבה מהגלותנו ויתברת האמת עלינו ואמר עליה דרך תפלה ה׳ אלקים כפרעה ישראל תגברת הכופרי׳ ישעו
מדרך האמת ויטה לבם מיראתך וכאלו היית אתה סבה לכופרים האלה לצאת מדרך האמת כמו שאמר מרעה ואמרו הנ
הנוים אשר שמעו את שמעך לאמר מבלתי יכולת וגו׳. ומפני זה אמר אחר זה מוב לתנן עבדיך מבטי מחתך הנה ל
לומר עד שלא יהיה בענין חלול שמך הגדול וכמו שבאר בתרי עשר ואמר הנושכים אחר האמת המגרשים בין הנוים
בזמן הגלות אמר מספר דב״ר כל עשה רע טוב בעיני ה׳ וכתם הלא חפץ לא היה אלהי משפט. וספר מדבריהם כמו
כן מרוב גלות מלא עבוד לא אלקים ומה בצע כי שמרנו משמרתו וכי הלכנו קדרנית מפני ה׳ אלקים ועתה אנחנו מאשרים
זדים והבנאתנו גם שהלא יי עב עתיד לבאר האמת ואמר בזה ובשבתם ורחמתם בין גדיש לרשע אלו הסמוקים המשפטים
בעיה ובחקרן שיהלה מהגם שהמס יתברך יכריח על הנבחרות. והנה באנו לחתנו ענינם בלא ספק והלא באר לא
אמתי עם טוב ההתבוננות ונשאנו על שרשנו שבריאות האדם הלא המנוה והעבדיה והלא הבוחר בפעלותיו ומה שיהיה
לעשות ישעה ומה שלא ידעה לעשות לא תעשה רק אם ישנאהו האמת יתי׳ על חטא שחטא שיבטל רצונו כמו שבארנו ומ
ומקנין המעלות והמחמות בידו ומפני זה צריך לו שיתגדל לקנות לנפשו המעלות שאין לו מעיר אלא שיעדיה עליהם
והלא אמרם באמרי זאת המשכיל אם אין אני לי מי לי. ולא נשאר מזה הענין אלא דבר אחד שצריך לדבר בו מענו
עד שתשלם בונת זה הפרק ואם על פי שלא היה בדעתי לדבר בו כלל אבל הצורך הביאני אל זה והלא ידעת האמת יתבר׳
הנתנה׳ לאדם שיהיה הטענה עליהו שהאדם מוכרח על המנוה ועל הנבחרה ובכל פעלות האדם אין לו
בחירה כהם אחר שבחירתו תלויה בבחירת האלקים ואחר הבית לזאת האמונה הלא שיתגל הזה אל זה הלשון ידע הבורא
אם יהיה צריך לו רצון לא לא ידע. ואם תאמר ידע ישתייב מזה שיהיה מוכרח על הענין הלא אמר ידעו ה׳ יתברך ה
היום. לא תהיה ידיעתו בלתי אמת ואם תאמר שלא ידע מקדם יתחייב מזה הרהורות נעלמות ויהיה המות נמבות
בענין הדת. לכן אמר מתני מה שאמר לך והסתכל בו מאד כי הלא אמת בלא ספק זה מכבר הבאר בחכמות האלקיות
רצוני לומר מה שאמר הטבע שהנ״ מה לנו ידע במדע ולא מי בחיים עד שיהיה הלא והמדע שני דברי׳ כאדם וידיעתו
שהאדם בלתי המדע והמדע בלתי האדם. וכיון שכן הלא הם שני דברים. ואלו היה הנ״ ידע במדע היה מתחייב מזה
הדבר. והיו הנמצאים הקדומים רבים. ה׳ יתברך והמדע אחד בו ידע. והמדע אחד בו מי והיכולת אחד בו יב
יכול. וכן כל תאריו. ולאמנם זכרתי לך תחלה טענה קדומה וקלה להבין אותה ולהשכילה להמון כי הטע
הטענות והראיות שיתיר זה הספק הם חזקות מאד ומשתנות. והתבאר שהלא יתברך שמו יתאר ויתאר הלא עד מי
שיאמר שהלא המדע והלא הידוע והלא הדבר והלא המושיב הלא המושיב לענינו הדבר וכן מאד הדברים ואלו
הענינים קשים לא תקנה להבינם הבנה שלמה ומשתי מדרות לא שלם מדברי ולאמנם יעלה בידך מהם מספר דברים לבד

ולזה העקר הגדול לא התורה לבון עברי לומר חי ה׳ צבאות כמו שאומר חי פרעה חי נפשך ראוי לומר שם מעורף כי ה
מעורף והמעורף אלא שני דברים חלוקים ולא יצטרף הדבר לעצמו ולפי שחיי השם הוא עצמו ועצמו הוא חיים ולא נס
דבר אחד אלתו לא הכירוהו בערוף אבל אמרו חי השם צבאות חי השם אשר עשה לנו את הנפש הזאת הכונה בזה שהוא
ויחיה אחד ׃ וכבר התבאר גם כן בספר העקרים מה שאחד הטבע שאין יכולת בדעתנו להבין מציאותו יתעלה
העלמות וזה לעלמות מציאותו והסרון דעתנו ושאין למציאותו סבות שיודע בהן שקבר דעתנו והשיגו כקונר אור הר
הראות והשגת אור השמש להיות אור השמש חזק מאור הראות שראה להשיגו וכבר דברו בזה הענין הרבה והם כלם מא
מאמרים אמתיים מבוארים וראוי מפני זה שלא נדע גם כן דעתו ושלא יכולה דעתנו כלל אחד שהוא דעתו ודעתנו הוא
וזה הענין נפלא מאד והוא אשר יבאר מהם אמתתו שהם ידענו שמציאותו יתעלה העלמות אשר הוא עלינו לא יוצב ובקשו ל
להשיג ידיעתו עד שידעוהו וזה מה שלא אפשר שאלו הכיל דעתנו מדעו היה מכיל מציאותו אחד שהכל דבר אחד שהשגתו
על העלמות הוא שיוסג כמו שהוא במציאותו מן הידיעה והיכולת והחיים והרצון וזולת זה מתאריו תכבדים והנה כבר ב
בארנו שהמחשבה בהשגת ידיעתו מכלות נמורה אין לנו אלא שאנחנו נדע שהוא יודע כמו שנדע שהוא נמצא ואם יצא
יצאלנו שואל איך מדעו נאמר לו אנחנו לא נשיג זה כאשר לא נשיג מציאותו על העלמות וכבר נפסק דבר המתעצל לד
לדעת אמתת ידיעתו ונאמר לו החקר תמצא אם עד תכלית שדי תבא והבן כל מה שאמרנו כמעלות האדם מסורות
אליו וב־שוקו להיות בדיק אי רשע מבלתי הכרחת השם יתעלו על אחת מפני הענינים ומפני זה היה ראוי הנוי והל
והלמד וההכנה והגמול והענש ואין בכל זה ספק אמנם תואר ידיעתו יתהשגתו לכל הדברים דעתנו קרוב להש
להשיגו כמו שבארנו זהו כלל מה שכונו לעשות אותו בזה הפרק וכבר יגיע הענין לפסוק הדברים הנה ואתחיל בפירוש ה
המסכתא הזאת אשר הקדמנו לה אלו הפרקים ׃׃

תמו השמונה פרקים תהלה לאל ברוך שחקים

קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי וּמְסָרָהּ לִיהוֹשֻׁעַ וִיהוֹשֻׁעַ לִזְקֵנִים וּזְקֵנִים לִנְבִיאִים וּנְבִיאִים מְסָרוּהָ לַאַנְשֵׁי כְ
כְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה הֵם אָמְרוּ שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הֱווּ מְתוּנִים בַּדִּין וְהַעֲמִידוּ תַלְמִידִים הַרְבֵּה וַעֲשׂוּ סְיָג
לַתּוֹרָה

כבר בארנו בפתיחת מאמרנו בזה החבור תאר הקבלה איך היתה ואין הכונה הנה אלא לשרש דברי החסידים והמוסרים
לבד לזרז לקנות קנת המדות מהם אותם מתועלתם גדולה וכאן נאריך להחיר ספחיתיות שבאין גדול והבאר אשרש המל
העלות לבד וקנת הענינים ומפני שעניניהם מבואר ולבד המשנו מהם ׃ הוו מתונים בדין מיאחרו לחתך הדין ול
ו לא יפסקוהו מהרה עד שיבינוהו שלאחר שיתנו להם ענינים שלא היו נגלים בתחלת המחשבה ׃ ועשו סיג לתורה כל
הגזרות והתקנו אשר ירחיקו האדם מן העבירות כמו שאמר יתגוטמרתם ומשמרתי ובאמר בפירושו עשו משמרת למשמרתי

שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק הָיָה מִשְּׁאֵרִית כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה הוּא הָיָה אוֹמֵר עַל שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הָעוֹלָם עוֹמֵד עַל
הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה וְעַל גְּמִילוּת חֲסָדִים ׃

יאמר שבחכמה והיא התורה ובמעלות המדות והם גמילות חסדים ובשמירת מצות התורה והם הקרבנות תהיה התמדת ת
תקון העולם וסדור מציאותו על דרך הטבע ׃

אנטיגנוס איש סוכו קבל משמעון הצדיק הוא היה אומר אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב
על מנת לקבל פרס אלא היו כעבדים המשמשין את הרב שלא על מנת לקבל פרס ויהי
מורא שמים עליכם

פרס יקרא הגמול אשר גמל האדם מי מלא לו טובה עלה אבל הנעשה זה על דרך החסד והאמיתה סמך מילאד אדם לעבד
לא לבנו הקטן לא לאשתו עשה לי כך וכך ואתן לך דינר לא מתנים זה ההפרש אשר בין פרס לעשר כי העשר הוא מתנת ב
בדין ואמר זה החסיד מאתם לא תעבדו השם ית על מנת שיטיב לכם וגמלכם חסד ויקום לעולם ותעבדוהו בעבודה וזו
ואמנם עבודתו כעבדים מאתם מקיים להטבה ולא לגמילות חסד רצה כזה מיהו עבדים מלאכה כמו מלאך בפרקי
יוסף הדרין ונעם כל זה לא פטרן מן הדלה ואמר עם היותם עובדים מלאכה לא תכיחו הדלה לעתיד ויהי מורא מאיש
עליכם כי כבר בא בתורה המצוה בדלה והוא אומר את ה אלהיך תירא ואמרו החכמים עבוד מלאכה עבוד ודלה ו
ואמר הלהב לא יעכח דבר מצוה פטור לעשותו והדלה לא יעשה דבר מצוה מהזהר ונעשתו כי לדלה מבא גדול בתורה
לא תעשה וכל מכן בתורות האמונות ודע לזה החכם מני תלמידים מס הלאד בדרך ומס הנני כיעם וכלאר מתנו מלאת
זה הלאד יצא מלפנו ואמר הלאד לחברת הנה הדב אמר בפרוע מלון לאדם לא גמל ולא עונש ולא תקנה כלל כי ל
לא הבינו מוטע וסוף הלאד ידי חברו ויצא מן הכלל והנה התורה התברה לאחד כת לאדת ולחברו כת לאדת וקרלאם
הבנים בדוקים וכיסתים וכלאר לא הו יכולים לקבן הקהלות לפי מה מהגיע להם מן הלאמנה מדלת הלאמנה הרעה ת
תפריד הנקבנים כל מכן מלא תקבן הנפרדים נגו להלמן הדבר מלא יוכלו לבזבו אבל הנמן מלאו הו מנהלים אמנם
תמיהם מו הרגנים אמתם רגנו לומר דברי תורה ואמר כל אחד לפרעתו מהוא מלמן בתורה ומזלק על הקבלה מלאה
אמיתית וזה לפטור עצמם מן המצות המקבלות והגזרות והתקנות אחד מלא יכלו לדחות הכל הסתוב והמקבל ונוד מה
מהתרחב להם הדרך לפרוע כי לאחד מעשב הפרוע בבחריתם הוא יכול להקל בזה מדינה ולהכבד בזה מדינה כפי כ
בונתו אחר מלאכו ומלמן כלל בעקר ואמנם בקשו דברים המקבלים אבל קנת בני אדם לבד ומלמן יצא אלו הסתות הא
הלאדות מל מנים ונקדלא בלו הלאנות רגנו לומר מנדים קדלים ומאמתם אבל החכמים בדוקים ובינעים ל
והם אמר התחלו להשיב על הקבלה ולפרע על הפסוקים כפי מה מדלה להם מבלתי מעמתנו לחכם כלל הנך אחד מן
על פי התורה אמר יתרך ועל המצות אמר יאמרו לך תנעה לא תסור מן הדבר אמר יגידו לך ומלמל

יוסף בן יועזר איש צרדה ויוסף בן יוחנן איש ירושלם קבלו מהם יוסף בן יועזר אומר יהי ב
ביתך בית ועד לחכמים והוי מתאבק בעפר רגליהם והוי שותה בצמא את דבריהם

בית ועד בית מועד רגנו לומר מתעסק ביתך מוכן להתקבן החכמים תמיד בבתי כנסיות ובבתי מדרשות עד שמלמל
אדם לחברת אנה אתחבר עמך אנה אמעד עמך אמר לו בבית פלוני

יוסף בן יוחנן איש ירושלם אומר יהי בתך פתוח לרוחה ויהיו עניים בני ביתך ואל תרבה
שיחה עם האשה באשתו אמרו קל וחומר באשת חברו מכאן אמרו חכמים כל זמן
שאדם מרבה שיחה עם האשה גורם רעה לעצמו ובטל מדברי תורה וסופו יורש גהינם

פתוח לרוחה מהיה לך פער פתוח לדרך הלכי ודרכים מכל הלך בדרך מתנהג לדבר אל יעבר אל יעלה יכנס ל
לבית ויד והיו עניים בני ביתך אמר מצריך מהיה מעמך העניים והדלים והלא יהי רצון מקנות העבדים וכן יהי ש
החכמים ענים קנות העבדים ומשבחים מי מהענים מעטו ובני ביתו כלאמתו אמר מהמדרה עם הנשים ב
ברוב הלא בעניני השגל ומכני זה אמר מהרבות הנדה עליהן לאמר כי הלא גורם רעה לעצמו רגנו לומר מקבה פחד
מדיעות הנדות לנשמו והלא רוב הדלה ובטל מדברי תורה ובוזר הלא מלאכד הזקן בנסקים אחרים : וסופו יורש ג
גהינם בעבור מתבלא קלון זאת המדה הן הדרי ומתחיב עלון הנעלם

ד ג

יְהוֹשֻׁעַ בֶּן פְּרַחְיָה · וְנִתַּאי הָאַרְבֵּלִי קִבְּלוּ מֵהֶם יְהוֹשֻׁעַ בֶּן פְּרַחְיָה אוֹמֵר עֲשֵׂה לְךָ רַב · וְקְנֵה לְךָ חָבֵר · וַהֲוֵי דָן אֶת כָּל הָאָדָם לְכַף זְכוּת ·

עשה לך רב רוצה לומר אפי׳ לא יהיה ראוי להיות לך לרב אבל שים אותו לך לרב עד שתדמה בו שהוא תלמיד ויעלה ג
ביחד בעבור זה למוד החכמה · כי אין למוד האדם מעצמו כלמודו מזולתו · שהלמוד מעצמו טוב הוא אבל למודו מזו
מזולתו יתקיים בידו יותר והוא יותר מבואר · אפילו היה כמוהו בחכמה אל למהר היומנו · וכן באר בפי׳ זאת המצוה :
ואומר וקנה לך חבר · זכר אותו בלשון קנייה ולא אמר עשה לך חבר · אל התחבר לאחריים · הכונה בזה שצריך לאדם
שיקנה אהב לעצמו שיתקנו בו מעשיו וכל ענייניו כמו שאמרו אל חברותא או מיתותא ואם לא ימצאהו צריך להשתדל בו
בכל לבו ואפילו אם יצטרך שיטשכהו לאהבה עד שיטוב אהב ולא יסור מהמשך תמיד אחר רצונו עד שתתחזק אהבתו
כמו שאמרו בעלי המוסר כשתאהב לא תאהב על מדותיך ואמנ׳ תאהב על מדת אהבתך · וכשיכין כל אחד מב׳ האהובי׳
אל זאת הצואה יהיה כונת כל אחד משניהם להפיק רצון חבירו ויהיה כונת שניהם יחד דבר אחד בלא ספק ומה טוב מ
ואמר אריסטו׳ האוהב אחד הוא ואתה · והאוהבי׳ ג׳ מינים אוהב תועלת אוהב מנוחה ואוהב מעלה ואמנם אוהב תועלת
כאהבת השותפים ואהבת המלך ומחנהו ואמנם אוהב מנוחה הוא שני מינים אוהב הנאה ואוהב בטחון ואמנם אוהב ה
הנאה כאהבת הזכרים לנקבות וכיוצא בהם ואמנם אוהב בטחון הוא שיהיה לאדם אוהב תבטח נפשו בו לא יפחד ממ
ומנו לא בייע שה ולא בדבור ויודיעהו כל ענייניו הטוב מהם והמונה מבלתי שיירא ממנו שיגיעהו בכל זה הסרון לא
אבלו ולא אבל זולתו כי כשיגיע לאדם בטחון באיש זה השיעור ימצא מנוחה גדולה בדבריו ובאהבתו הרבה · ואוהב מ
מעלה הוא שיהיה תאות שניהם וכונתם לדבר אחד והוא הטוב וירצה כל אחד להעזר בחברו בהגיע הטוב ההוא לשניה
יחד וזהו האוהב אשר נוה לקנותו והוא כאהבת הרב לתלמיד והתלמיד לרב · והוי דן את כל האדם לכף זכות · ענייניו כ
כשיהיה אדם עלא תדע בו אם הוא צדיק אם הוא רשע ותדאגו שיעשה מעשה או יאמר דבר שאם תפרשהו על דרך א
אחת יהיה טוב ואם תפרשהו על דרך אחרת יהיה רע קח אותו על הטוב ולא תחשוב בו רע אבל אם יהיה האדם נודע
שהוא צדיק מפורסם ובפעלות הטובות ונראה לנו פעל שכל ענייניו מורים שהוא פועל רע ואין אדם יכול להכריענו לט
לטוב אלא בדוחק גדול ובאפשר רחוק הוא ראוי שתקח אותו שהוא טוב אחר שיש שם אפשרות להיותו טוב ואין מ
מותר לך לחשדו ועל זה אמרו כל החושד בכשרים לוקה בגופו וכן כשיהיה רשע ויתפרסמו מעשיו ואחר כן ראוהו שיע
שיעשה מעשה שכל ראיותיו מורות שהוא טוב ויש בו אפשרות רחוק לרע ראוי להשמר ממנו ושלא תאמן בו שהוא טוב א
אחר שיש בו אפשרות לרע ועל זה נאמר גם כי יתן קולו אל תאמן בו וגו׳ וכשהיה בלתי ידוע והמעשה בלתי מכריע ל
לאחד משני הקצוות צריך בדרך החסידות שתדין לכף זכות לזה קצה שיהיה משני הקצוות ··

נִתַּאי הָאַרְבֵּלִי אוֹמֵר · הַרְחֵק מִשְּׁכֵן רָע · וְאַל תִּתְחַבֵּר לָרָשָׁע · וְאַל תִּתְיָאֵשׁ מִן הַפֻּרְעָנוּת ·

אל תתחבר לרשע במין אחד ומיני האהבה והחבורה כדי שלא תלמד ממעשיו וכבר באר בפרקיו הקודמים כי ילמד
אדם מהפחדות בחברת הרשעים ואמר כשתחטא אל תריאה חוטא לא תבטח ותאמר שהשם יתלא יעניש אלא בעולם
הבא ולא תתיאש מהדבק ממנו ותהיה על מחטא ההוא

יְהוּדָה בֶן טַבַּאי וְשִׁמְעוֹן בֶן שֶׁטַח קִבְּלוּ מֵהֶם · יְהוּדָה בֶן טַבַּאי אוֹמֵר אַל תַּעַשׂ עַצְמְךָ כְּעוֹרְכֵי הַדַּיָּנִין וּכְשֶׁיִּהְיוּ בַעֲלֵי הַדִּין עוֹמְדִין לְפָנֶיךָ יִהְיוּ בְעֵינֶיךָ כְּרְשָׁעִים וּכְשֶׁנִּפְטָרִין מִלְּפָנֶיךָ יִהְיוּ בְעֵ בְעֵינֶיךָ כְּזַכָּאִין כְּשֶׁקִּבְּלוּ עֲלֵיהֶם אֶת הַדִּין ··

עורכי הדינין הם אנשים שלומדים הטענות והדינין עד שיהיו בקיאים בני אדם בדיניהם שהם מחבריים מחלות כשיא
כשיאמר הדיין כך ענה כך וכשיטענו בעל הדין כך תהיה תשובתך כך · כאלו הם עורכים הדין ובעלי הדין לפניהם ולזה
קראם עורכי הדיינים כאלו ערכו הדינין לפניהם והזהירם והדמיתלהם לא ללמד אחד מבעלי הדין טענה שתעילא

ויאמר לו אמור כך אין הכהנים על דרך כך וכך · ואף על פי שידע בו שהוא העמוק ומחבר טוען עליו שיר לפי מה שהוא
חושב באמת עם כל זה אין מותר לו שילמדהו טענה שתבילהו ותעביהו כנגד :

שמעון בן שטח אומר הוי מרבה לחקור את העדים · והוי זהיר בדבריך · שמא מתוכם ילמדו
לשקר · שמעיה ואבטליון קבלו מהם · שמעיה אומר · אהוב את המלאכה · ושנא את הר
הרבנות · ואל תתודע לרשות ··

ישות זה הוא השלטונות ואלו שלש מדות יש בהן תקון האמונה והעולם כי בהעדר המלאכה יתר לו ויבולותיה ו
ובבקש הארה · והרבנות · יראו לו נסיונות בעולם ורעות כי מפני שיקנאו בו בני אדם · ויחלקו עליו יפסיד אמ
אמונתו כמו שאמרו כיון שנתמנה אדם פרנס על הצבור מלמטה נעשה רשע מלמעלה כן ידיעת המלך וקרבתו ראוי
מאד להבטל ממנה בעולם הזה והיא מכשדת אמונתו כי לא יעניח בדבר רק במה שיקרב אליו ואתה יודע שנין דוחב ו
ואף על פי שהמלך אשר קרב אליו היה מעיח העם ונביא ובחור מהעם יש אבטליון

אבטליון אומר חכמים הזהרו בדבריכם · שמא תחובו חובת גלות ותגלו למקום מים הרעים
וישתו התלמידים הבאים אחריכם וימותו · ונמצא שם שמים מתחלל :

מים הרעים כנוי לטומאת · ואומר השמרו בדבריכם בתוך ההמון ולא יהיה בדבריכם מקום שיסבלו פירוש אחד ומשני פ
שאם יהיו עם אנשים כופרים יפרשו אותם כפי אמונתם והתלמידים כבר שמעו אותם מהם ויחזרו לטומאת · ויחשבו
עזלת היתה אמונתכם ויהיה בזה חלול השם כאשר ארע לאנטיגנוס עם צדוק וכתוב ·

הלל ושמאי קבלו מהם הלל אומר הוי מתלמידיו של אהרן אוהב שלום ורודף שלום אוהב
את הבריות ומקרבן לתורה · הוא היה אומר נגד שמעיה ואבר שמעיה ודלא מיסי · יסיף
ודלא ילף קטלא חייב ודאשתמש בתגא תלף :

מתלמידיו של אהרן · אמרו שאהרן עליו השלום כשהיה מרגיז באדם שתוכו רע ועבודתו עבודה היה מתחיל לו לשלום ו
והיה מתאהב אליו והיה מרבה לספר עמו והיה הלוי ההוא מביאו נפשו ואומר אוי לו אלו היה יודע לאדם נפשו לבו ורוב
מכעיסו לא היה מתיר לעצמו להסתכל בי כל שכן שידבר עמי · ואמנם אני אצלו בחזקת אדם כשר · לבן אני אחמת מ
מחשבתו והיה מוזר לעצב · וטב ונעשה מתלמידיו הלומדים ממנו ואמר העם יתכוונו בזאת האמרה הנכבדת בשום
ובמיטות הלך אדם ורבים הטיב מעון · ועל זה הענין המפורסם עליו כיון הלל ואמר גם כן כשיעשך שם האדם לגדל ה
התבטר בהפסקו והיה אומר גם כן מי שאינו מרבה בקריאה ומתיהו העם יתאבל מי שלא למד כלל ראוי ליהרג · ומי ש
שמשתמש בתגא ומעות ר"ל מי שמתפרנס בתורה ומקבל מתנה תועלת וזאת היתה מנהגו בזה האמרה כמו שיתבאר באות
המסכתא ונאמר עוד על דרך הסיום תלמיד גבריאל אחדינה רצוני לומר שאין מותר לו לתלמיד חכם שיקבל שום
מעוס אדם אלא מתלמידיו

הוא היה אומר אם אין אני לי מי לי וכשאני לעצמי מה אני ואם לא עכשיו אימתי :

אמר אם לא אהיה אני בעצמי המעורר נפשי לתעלה מי יעירה שאין לה מעורר ומזון כמו שבארנו בפרק השמיני : ולא
ואחר שבארתי להעות נפשי לאיזה דר שאראה איזה מעשה עשיתי מן המעשים הטובים כאלו

היה מתכר עצמו ולומר מה לי כלום מה בא ממני ולתי עלם · ולא על פי מעשיתי זה הענין · ולאחר כך מב ולמ לא
לקנה עתה המעלות בימי הבחרות · מתי לקנה לותם בימי הזקנה לא כי קשה הוא לסור מהתכונות בעת ההיא מ
מפני שהקנתים והמדות נתחזקו ונתישבו אם מעלות אם פחיתות ולמר החכם חנוך לנער על פי דרכו גם כי יא
יזקין לא יסור ממנה :

שַׁמַּאי אוֹמֵר · עֲשֵׂה תּוֹרָתְךָ קֶבַע אֱמוֹר מְעַט · וַעֲשֵׂה הַרְבֵּה · וְהֱוֵי מְקַבֵּל אֶת כָּל הָאָדָם בְּסֵבֶר פָּנִים יָפוֹת

לומר עשה תלמוד תורה הרבה והעקר · וכל מאר עסקך נעשיכים לחדיון אם נזדמן ואם לא הזדמן לא הזד
הזדמן · ולזן נקי בהבנתו : ולמר · צדיקים לומרים מעט ועושי הרבה · כלומר לבינו מועד בפת לחם לחזק · והבית
המלה והלב וכן הבקר ועלע סלון קמח כלת ורעעים לומרים הרבה ולפי מעט לתם עושים · כעסרון מתן הכלב
בדברו וכמנעה לא הטיח לפי פרוטה לחת מן הדמים : סבר פנים יפות הוא מוטל ויתן עם הבריות בנחת · ובדברי
ערבים ורעים ··

רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר · עֲשֵׂה לְךָ רַב · וְהִסְתַּלֵּק מִן הַסָּפֵק · וְאַל תַּרְבֶּה לַעֲשֵׂר אוֹמְדוֹת :

זה לשר נוה הנה לעשות רב לענין הלמוד לבל להוריה מים לך רב מתמוך עליו בלשון והתר · והסתלק לתה מן ה
הספק כלומרים בירועלמי זל לייתי לי זקן מן השוק דלסמוך עליה ולשרי לך · וכן נוה מיבריח מהוציא המעשרות בא
בלומד מפני שהוא מן הספקות :

שִׁמְעוֹן בְּנוֹ אוֹמֵר כָּל יָמַי גָּדַלְתִּי בֵּן הַחֲכָמִים וְלֹא מָצָאתִי לְגוּף יָפֶה מִשְׁתֹּקָה · וְלֹא הַמִּדְרָשׁ חוֹא הָעִיקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה וְכָל הַמַּרְבֶּה דְּבָרִים מֵבִיא חֵטְא :

כבר לומר החכם ברוב דברים לא יחדל פשע · וסבת זה שרב הדברים תוספת ומותר' והנוא · כמו שלבאר עתה · כי ב
כמרבה הלדם דברים יפשע על כל פנים · שלי לפשר שלא יהיה בדברין דבור לחד שלין ראוי לאמרו · וממפתי ה
החכמים מעטו הדברים · וממפתי הסכלים רוב הדברים וקול כסיל ברוב דברים · וכבר לומרו החכמים שמעטו הד
הדברים ראוה על מעלת הלבית והיות החדש מוחס · לומרו מיחסותא דכבל שתיקותא ולומר בספר המדות שלחד מ
מהחכמים נראה שותק הרבה עד שלא היה מדבר דבור שלין ראוי לאמרו · ולא היה מדבר אלא מעט מזער · ונאמר ל
לו מה סבת רב שתיקותך · ולמר בחתי הדברים ומצאתי נחלקים לד' חלקים · החלק הראשון הוא כלו נזק
מבלתי תועל כקללת בני אדם ודבר נבלה וכיוצא בהם · שהדברים ההם שטות גמורה : והחלק השני יש בו
נזק מצד אחד · ותועלת מצד אחר כשבח אדם אחד לקבל בו תועלת ויהיה בשבח ההוא מה שיכעיס אחר · וזקן לוי מש
שבהו · וצריך להניח הדברים בזה בגלל הסבה הזאת שלא ידברו בזה החלק גם כן ·· והחלק השלישי
דברים שאין תועלת בהם · ולא נזק כרב דברי ההמון · איך נבנת חומה פלונית · ואיך נבנה היכל פלוני · וכסדור ת
יתפי בית פלוני ורוב מגדלות המדינה הפלונית וכיוצא בלו הם מדברי המותר לומר הדברים גם כן בזה מותר · לזן
תועלת בהם · והחלק הרביעי דברים שכלם תועלת כדברים בחכמות ובמעלות · ודבר החדש בומה שהוא
מיוחד בו מן הדברים שהיו תלוים בהם · ובהם ימשך מציאותו ובזה צריך לדבר · לומר בכל עת שלמעמ דברים ·
לני בוחן לותם · ולם לומרלם מזה החלק הרביעי · לדבר בם ולם יהיו מעלר החלקים לשתוק מהם ולומרו בעלי הלמ
המדות בחן זה הלום והכמתו שהוא הסר שלטה רבעני הדברים · וזלת החכמה שצריך ללמדה · ולני לומר שהדבור הו
יחלק לפי חוב התורה · לחמשה חלקים : מצוה בו · ונזהר בו · ונמלם · ולהוב · ומותר · החלק הראשון
הוא המצוה · והוא קריאת התורה ולמדה · וקריאת תלמודה ואמתי מצות עשה מחייבת ודברת בם · והוא שקולה כנגד כל
המצות · וכבר נלמר מן הלזהרה בלמוד מה שלא יכיל זה החבור קצתו ·· והחלק השני הוא הדבור הנלסר ב
ונזהר ומצו · כעבודת שקר · ודבר שקר והרכילות והקללה ודברי התורה מוריים על זה החלק · וכן נבלות הפה ולשון הר
הרע · והחלק השלישי הוא הדבור הנמלם לאשר לין בו תועלת לאדם בגופו ולא בעבריה ולא מרי
מרוב ספור ההמון בומה שלרע ומה שהיה ומה הם מנהגי מלך פלוני בהיכלו · ולך היתה סבת מות פלוני לא לך התע

הנעשה פלוני ואלו קורלים אותם החכמים שיהי בטלה והחסידים השתדלו בענינם להנצל זה החלק מן הדבור ונאמר
על רב תלמידו של ר׳ חייא שלא נח שיהי בטלה תמיד ומזה החלק גם כן שנבה אדם מעלה׳ אז יעבוד פחיתות׳ יהיו כל
בחדות אל שכליות׳ והחלק הרביעי הוא הנאהב והוא הדבור בעבוד המעלות השכליות אל מעלות ה
המדות׳ ובגנות הפחיתות משני המינים יחד להעביר הנפש למעלות בהפורים ובעדים ולמנעה מן הפחיתות בדרכים ה
מהם בענינם וכן לעבוד החשובים׳ ולהודות מעלותיהם כדי שיטבו מנהגיהם בעיני בני אדם וילכו בדרכיהם ולגנות
הרעים בפחיתותיהם כדי שיתנו פעולתם וזכרם בעיני בני אדם׳ ויתרחקו מהם ולא יתנהגו הם כמנהגיהם׳ וזה החלק
רצוני לומר למוד המדות המעולות והתרחק מן המדות הפחותות יקרא דרך ארץ׳ והחלק החמשי הוא
המעתר והוא הדבור במה שמיוחד לבני אדם משחורתו ופרנסתו ומאכלו ומשתו ולבושו ושאר מה שצריך לו והוא מעתר
אין לאהבה בו ולא מאוס אבל אם ירצה ידבר בו מה שירצה ואם ירצה לא ידבר ובזה החלק עובד האדם כשומעת הדב
הדברי׳ והראינו לגבי המוסר מהרבות בו דברים אבל האסור והנמאס אין צריך לחזרה ולא מצוה שראוי לעתוק ומחנו
לגמרי אבל המצוה בו והאהב אלו היה האדם יכול לדבר בו כל מינו יהיה טוב אבל צריך להזהר משני דברים האחד ת
מהם שיהיו מעטו מסכימים לדבריו כמו שאומר נאים הדברים הנאמרים מפי עושיהם ועל זה הענין כתוב באמרו ולא הש
המדרש הוא עקר אלא המעשה באמרו והחכמים ואמרו לצדיק שילמד המעלות׳ דרוש ולך נאה לדרוש ואומר הנביא
רננו צדיקים בה׳ ליישרים נאוה תהלה׳ והענין האחר הוא הקצור ושיעתיל להרבות הענינים במעט דברים לא שיהיה
הענין בהכך והוא אמר לעולם ישנה אדם לתלמידיו דרך קצרה׳ ודע שהשרים המחברים באזה לעון שיהיו צריך שי
שיבהנו בענינים׳ אם הם הולכים על דרך הדבור אשר חלקנוהו ואמנם באמתי זה אף על פי שהוא מבואר ומבני ש
שרשתי זקנים והסדרים מאצלי תרתנו כפרוהו בומסבת יין כתפה אז זולתה׳ וראה אדם לשיר שיר ערבי ואפילו היה ע
ענין השיר הוא שבח הגבורה אז הנדיבות׳ והוא מן החלק האהב אז בשבחי היין ודחיקו זה בכל צד מן הדחקה׳ ואין
מותר אצלם לשמעו וכשיגורה המעורר פיוט מן הפיוטים העבריים׳ לא ידחיקהו ולא ידע בענינם׳ עם היות בדב
בדברים הם המזהר מינו אז הנמאס וזה ככלות גמורה׳ שהדבור לא יאסר ויתר ויאהב וימאס ויצוה באמרתנו מ
מצד הלעון שנעשה אבל מצד עצמו׳ אשם יהיה ענין השיר הוא מעלה יתחייב לאמרו באזה לעון שיהיה ואם יה
יהיה כונת השיר הוא פחיתות באזה לעון שיהיה אסור לאמרו׳ גם יש לי בזה תוספת כי כשיהיו שני פיוטים ולשב
ולשניהם ענין אחד מהנדר כח התאוה ושבח אחתם בה והוא פחיתות והוא מחלק הדבור הנמאס ומשני שהוא
מזרן ומעורר על מדה פחותה כמו שהתבאר מדברינו בשרק הרביעי ויהיה אחד משני הפיוטים עברי והאחד ערבי אז ל
לעז יהיה שומעת העברי והדבור בו יותר נמאס אבל התורה לתעלת הלעון אשר צריך שיתעסקו בו אלא בתעלות כל שב
שכן אם יצורך אלו שיתמו בו פסוק מן התורה אז תשיר השירים בענין ההוא אשר יצא מחלק הנמאס לחלק הנאסר ומ
ומזהר ממנו שהתורה אסרה לעשות דברי הנבואה מיני זמר בפחיתות ובדברים מעונים ואחר שזכרנו לעון הרע בחלק
הדבור האסור ראוי לבאר ולזכור בו קצת מה שנזכר שבני אדם בו בעונות גדול והוא החטא הגדול שבבני אדם תמ
תמיד וכל שכן בזה שאמרו הכמים שאבק לעון הרע לא יגעל אדם ממנו בכל יום ומי יתן שיגעל מלעון הרע עצמו׳ ול
ולעון הרע שפור רעות האדם ומומו ולגנות אדם משראל באזה עד שיהיה מן הגנות ואפילו היה האמונה חסר כמו שנ
שנזכר באין לעון הרע שיב על אדם ויחם לו מה שלא יעשה כי זה יקרא מגיה שם רע על חברו ואמנם לעון הרע ה
הוא מגנה גנות האדם אפילו בפעלתו אשר יעשה באמת׳ שהאומרו יחטא ואשר ישמעהו יחטא׳ אמרו שלמה לעון ה
הרע הורגת׳ האומרו׳ והשומעו׳ ושאומרי׳ עליו׳ ואמרו המקבלו יותר הן האומרו׳ ואבק לעון הרע הוא זכרון מומי
האדם בלתי באור אמר שלמה בזה הענין כי פעמים יהיה הזוכר מומי האדם בלתי באור מרמה אין ידעה לו בזה ש
שהבן מדבריו ושהוא לא זה׳ ואמנם מן ענין אחר כמו שאמר׳ כמתלהלה היורה זיקים חצים ומות׳ כן איש רמה ר
את רעהו׳ ואמר הלא משחק אני׳ וכבר שבח חכם מן החחכמים בתיבת מופר שהרמה לו בתענוד גדול׳ וגנה הרב מ
מעשה המשבח בתיבת הסופר הוא ואמר לו כלך מלעון הרע כלומר שאתה מסבב גנותו בשבחך אותו בתוך ההמון׳ ש
שמאס מי שיאהבהו׳ ומהם מי שיעצבהו׳ ויצטרך מבלא כשיתמע שבחו לזכור מומו ורעותיו׳ וזה תכלית ההרחקה מ
מלעון הרע׳ ולעון המעשה לא נחתם גזר דין על אבותינו אלא על לעון הרע רצוני לומר ענין המתלהם אשר נאמר ב
בהם ויגיאו דבת הארץ וגו׳ ואמרו עליה השלום׳ ומה אלו שלא הגיאו שם רע אלא על הנגעים ועל האבנים התחייבו
מן הענש מה שנתחייבו׳ מי שידבר בגנות חברו על אחת כמה וכמה׳ ולעון התוספתא על שלשה דברים נפרעין מן ה
האדם בעולם הזה ואין לו חלק לעולם הבא׳ עז׳ וגלוי עריות׳ ושפיכות דמים ולעון הרע כנגד כלם׳ ואמרו בתלמוד
כי בעז׳ בא לעון הגדולה והוא אמרו אלא חטא הנפש הזה חטאה גדולה׳ ובחטא גלוי עריות בא גם כן לעון הגדולה והוא
אמרו ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת ובחטא שפכות דמים בא גם כן לעון הגדולה והוא אמרו גדול עוני מנשוא׳ אבל

בלשון הרע בא לשון גדולו רצוני לומר שהיא שקולה כנגד שלשתם והוא אומרו לשון מדברת גדלות ודברו בהטא הזה היוא
המאורר הרבה ולאחר וסוף מה שנאמר כל המספר לשון הרע כפר בעקר שנאמר אשר אמר ללשוננו נגביר שפתנו אתנו
מי אדון לנו · אמנם ספרתי קצת מה שספרו בזה החטא לך על פי שהאריכתי כדי שיתרחק ממנו האדם בכל יכלתו ומעיס
כונתו לשתוק רצוני לומר מזה החלק מן הדבור ··

רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר · עַל שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הָעוֹלָם קַיָּם · עַל הַדִּין · וְעַל הָאֱמֶת · וְעַל הַשָּׁלוֹם · שֶׁנֶּאֱמַר אֱמֶת מִשְׁפַּט וְשָׁלוֹם שִׁפְטוּ בְּשַׁעֲרֵיכֶם :

הדין הוא הנהגת המדינה ביושר : וכבר בארנו בפרק הד׳ שהאמת · הוא המעלות השכליות : והשלום הוא מעלות המוד המדות וכשיתמלא לנו השלשה יהיה המציאות בשלמות שלפשר לו בלא ספק

פרק פט

רבי

אומר איזוהי דרך ישרה שיבור לו האדם · כל שהיא תפארת לעשה ותפארת לו מן האדם
והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה · שאין אתה יודע מתן שכרן של מצות · והוי מחשב הפסד
מצוה · כנגד שכרה · ושכר עבירה כנגד הפסדה · והסתכל בשלשה דברים · ואי אתה בא ל
לידי עבירה · דע מה למעלה ממך · עין רואה ואזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבים ··

מבואר הוא שדרך הישרה היא הפעולות הטובות לאדם בחרנו בפרק הראשון והם הפעולות המועילות מפני שבהם יק
יקנה האדם לנפשו תכונה חשובה ויהיה מתנהג טוב עם בני אדם והוא אומרו תפארת לעשה ותפארת לו מן האדם :
אחר כך אמר שצריך לזהר במצוה שיחשב בה שהיא קלה כמחמת הרגל ולמידת לשון הקודש כמצוה שהתבאר לך שהיא
גדולה · כמילה · ונטיעת · ושמירת הפסח ומה שבת זה שאין אתה יודע מתן שכרן של מצות · ובאור זה הענין כאשר
אומר · והוא שהתורה כלה · ממנה מצות עשה · וממנה מצות לא תעשה · ואמנם מצות לא תעשה בא הכתוב הענש על
כל אחת מהם מלבד המעט מהן · וחייב על קצתם המיתות · ועל קצתם הכרת · ומיתה בידי שמים · ומלקות · ודעננו
מעשי מצות לא תעשה כלם מה מהם אסורם גדול ומה מהם למטה ממנו והם שמנה מדרגות : המדרגה הראשונה והיא
הגדולה שבהם · הם הדברים שחייבים עליהם סקילה : והמדרגה שלמטה הימנה מחייבי שרפה : והשלישית מחייבי הרג
והרביעית מחייבי הנק : והחמשית מחייבי כרת : והששית מחייבי מיתה בידי שמים : והשביעית מחייבי מלקות : והש
והשמינית לאין איסור עליהם : ומאלו המדרגות נדע חומר הענין · וקלותו · אבל מצות עשה לא התבאר שכר כל א
אחת מהן מה היא אבל הם יתברך · וכל זה כדי שלא נדע איזו מצוה צריך מאד לשמרה ואיזו מצוה לשמה הימנה · א
אבל צוה לעשות ענין פלוני ופלוני · גלא הודיע שכר איזה משניהם יותר גדול אבל ה׳ ית׳ ומפני זה צריך להזהר ע
עליהם כלם · ומפני זה הענין · אמרו הנוסק במצוה פטור מן המצוה מבלתי הקשה בין המצוה אשר הוא מתעסק בה
ובין האחר אשר תבער ממנה ולזה גם כן אמרו אין מעבירין על המצות · רצוני לומר כשיזדמן לך מצוה מצוה לא תע
תעבירהו ותניחהו לעשות מצוה אחרת · ואחר כך אמר ואף על פי שלא התבאר שיעור חבוב מצוה על מצוה יש בהן גד
הקשה · והוא שכל מצות עשה שתמצא אותה שיתחייב העובר עליה עונש גדול · דע שבעשיתה גם כן שכר גדול · והש
בו שהמילה · וקרבן פסח ושביתה בשביעי · ונטיעת מעקה · כל אלו מצות עשה · אבל חייב העושה מלאכה בשבת סקי
סקילה · ואשר מבטל מילה · או קרבן במועד · חייב כרת · והמשיס דמים בביתו לאו · והוא אומרו · ולא תשיס דמים ב
בביתך · ומזה תדע שכר שביתה בשבת יותר גדול משכר מילה · ושכר המילה יותר אבל הם ית׳ משכר נטיעת מעקה ו
והוא ענין אמרו · הוי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה · וגם כן אמר שכר עבירה כשלא תעשה אותה · זה גם כן לא התב
התבאר · אמנם תלמידהו ומעשה שהחטא אשר עונש עונשו גדול · שכר הנחתו כפי הצרך שהוא מן הגדול · כמו שית

מהתבאר בקדמתן · באומרם כל המצב ולא עבר עבירה נותנין לו שכר כעושה מצוה · וכבר בארנוהו מס ולמען הגדיל
בהיות המעשים ידועים אצלו יתי כמו שמעה רבינו עה אמר מספרך אמר :

רַבָּן גַּמְלִיאֵל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה הַנָּשִׂיא אוֹמֵר יָפֶה תַלְמוּד תּוֹרָה עִם דֶּרֶךְ אֶרֶץ שֶׁיְּגִיעַת שְׁנֵיהֶם מְשַׁכַּחַת עָוֹן וְכָל תּוֹרָה שֶׁאֵין עִמָּהּ מְלָאכָה סוֹפָהּ בְּטֵלָה וְגוֹרֶרֶת עָוֹן : כָּל הָעוֹסְקִים עִם הַצִּבּוּר יִהְיוּ עוֹסְקִים עִמָּהֶם לְשֵׁם שָׁמַיִם שֶׁזְּכוּת אֲבוֹתָם מְסַיַּעְתָּן וְצִדְקָתָן עֹמֶדֶת לָעַד וְאַתֶּם מַעֲלֶה אֲנִי עֲלֵיכֶם שָׂכָר כְּאִלּוּ עֲשִׂיתֶם ··

רוצה לומר כדרך ארץ הנה העוסק בפרנסה ואומרו ונגיעת עון כמו מבארנו במקום אחר אומרו מפני מלאכתם את
הבריות ובאומרו ואתם מעלה אני עליכם שכר הרבה כאלו עשיתם הוא דבר הנס לעולם עם הצבור ספעמים שיש
שיונעו מצות מצוה בעת שיתעסקו בצרכי צבור ואמר שהנס יתי יעלה עליהם שכר כאלו עשו המצוה ההיא ואף על פי
שלא עשאוה אחר שהתעסקו עם הצבור לשם שמים ··

הוּא הָיָה אוֹמֵר אֵין בּוֹר יָרֵא חֵטְא וְלֹא עַם הָאָרֶץ חָסִיד וְלֹא הַבַּיְשָׁן לָמֵד וְלֹא הַקַּפְּדָן מְלַמֵּד וְ
וְלֹא כָּל הַמַּרְבֶּה בְּסַחֲרָה מַחְכִּים וּבְמָקוֹם שֶׁאֵין אֲנָשִׁים הִשְׁתַּדֵּל לִהְיוֹת אִישׁ ··

בור הוא שאין לו לא חכמה ולא מדות · ועם הארץ הוא שאין לו מעלת שכלית אבל יהיו לו קצת מעלות המדות · ובושן
יחיה וקפדן הוא מי שמקפיד על כל דבר וכועס וענין השתדל הרגל נפשך ומשוך אותה לקנות המעלות ואחר שאין שם
אנשים חכמים שילמדוך היה אתה מלמד את עצמך ותרגוס ויאכל אוש עמו ולשתדל בדרך עמיה ואומרו שהתורה לא ת
תמצא בבעלי הגאוה והגסות ולא בהולכי ארצות רחוקות ויסמכו זה לפסוק על דרך המליצה והוא אומרו לא בשמים הוא ל
לאמר וגו' ולא מעבר לים הוא וגו' אומרו לא בגשי הרוח הוא ולא בהולכי מעבר לים הוא ··

אַף הוּא רָאָה גֻּלְגֹּלֶת אַחַת שֶׁצָּפָה עַל פְּנֵי הַמַּיִם אָמַר לָהּ עַל דַּאֲטַפְתְּ אֲטַפּוּךְ וְסוֹף מְטַיְּפָיִךְ יְטוּפוּן

ר"ל וזה לומר שלזה נהרגת בעבור שהרגת זולתך ולאחר הרגך עתיד להרג הכונה בזה המאמר שפעולות הרשעות ישובו כי ברקע עושיהם כמו שלאחר עונותיו ילכדוהו הרשע וגו' ולומר בור כריה ויחפריהו · ולאחרן הכתוב במדה שלחדש מודד בה מודדים לו וזה דבר הנראה לעין בכל עת ובכל זמן ובכל מקום שכל מי שיעשה רע ויחדש מיני הזמות ופחזיות שהוא עצמו יוזק מן הרעות ההם בעצמם לאחר חדש מפני שהוא למד מלאכה שתעשה נזק לו ולזולתו וכן כל המלמד מעלה אם שמחדש פועל טוב מן הטובות יגיעהו תועלת הפועל ההוא מפני שהוא מלמד דבר שיעשה טוב לו ולזולתו ודברי הכתוב בזה טובים מאד לאמר כי פועל שלחדש ישלם לו ··

הוּא הָיָה אוֹמֵר מַרְבֶּה בָשָׂר מַרְבֶּה רִמָּה מַרְבֶּה נְכָסִים מַרְבֶּה דְאָגָה מַרְבֶּה נָשִׁים מַרְבֶּה כְשָׁפִים מַרְבֶּה שִׁפְחוֹת מַרְבֶּה זִמָּה מַרְבֶּה עֲבָדִים מַרְבֶּה גֵזֶל · מַרְבֶּה תוֹרָה מַרְבֶּה חַיִּים מַרְבֶּה יְשִׁיבָה מַרְבֶּה חָכְמָה מַרְבֶּה עֵצָה מַרְבֶּה תְבוּנָה מַרְבֶּה צְדָקָה מַרְבֶּה שָׁלוֹם קָנָה שֵׁם טוֹב קָנָה לְעַצְמוֹ קָנָה לוֹ דִּבְרֵי תוֹרָה קוֹנֶה לוֹ חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא ·· רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי קִבֵּל מֵהִלֵּל וּמִשַּׁמַּאי הוּא הָיָה אוֹמֵר אִם לְמַדְתָּ תּוֹרָה הַרְבֵּה אַל תַּחֲזִיק טוֹבָה לְעַצְמְךָ כִּי לְכָךְ נוֹצַרְתָּ ··

חֲמִשָּׁה תַלְמִידִים הָיוּ לוֹ לְרַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי וְאֵלּוּ הֵן רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן הוֹרְקָנוֹס וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָה וְרַבִּי יוֹסֵי הַכֹּהֵן וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן נְתַנְאֵל וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָךְ · הוּא הָיָה מוֹנֶה שִׁבְחָן · רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן הוֹרְקָנוֹס בּוֹר סִיד שֶׁאֵינוֹ מְאַבֵּד טִפָּה · רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָה אַשְׁרֵי יוֹלַדְתּוֹ · רַבִּי יוֹסֵי הַכֹּהֵן חָסִיד · רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן נְתַנְאֵל יְרֵא חֵטְא · רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָךְ מַעְיָן הַמִּתְגַּבֵּר ··

שבח רבי אליעזר בזכרונות טוב · בהדמותו לבור מוסד שלא יאבד מימיו : ושבח רבי יהושע במעלות המדות כי בהם יתר האדם ויכובד ויאהבוהו רוב העולם ולזה הוא מאשר בו יולדתו : ורבי יוסי שבח בטוב מעלות המדות · ובמעלת הע השכלות : ורבי שמעון שבח בירלת חטא · והוא זריזות והשתדלות בענייני עסקי הטוב ושמירתו ברע : ושבח רבי אלעזר בן ערך בטוב ההכנה והיות כל ענין עמוק קל אצלו ותבונתו מספת על הענין

הוּא הָיָה אוֹמֵר אִם יִהְיוּ כָל חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל בְּכַף מֹאזְנַיִם וְאֱלִיעֶזֶר בֶּן הוֹרְקָנוֹס בְּכַף שְׁנִיָּה מַכְרִיעַ הוּא אֶת כֻּלָּם ·· אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר מִשְּׁמוֹ אִם יִהְיוּ כָל חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל בְּכַף מֹאזְנַיִם וְאֱלִיעֶזֶר בֶּן הוֹרְקָנוֹס אַף עִמָּהֶן וְאֶלְעָזָר בֶּן עֲרָךְ בְּכַף שְׁנִיָּה מַכְרִיעַ הוּא אֶת כֻּלָּם ··

אָמַר לָהֶם צְאוּ וּרְאוּ אֵי זוֹ הִיא דֶּרֶךְ יְשָׁרָה שֶׁיִּדְבַּק בָּהּ הָאָדָם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר עַיִן טוֹבָה · רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר חָבֵר טוֹב · רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר שָׁכֵן טוֹב · רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר הַרוֹאֶה אֶת הַנּוֹלָד · רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר לֵב טוֹב · אָמַר לָהֶם רוֹאֶה אֲנִי אֶת דִּבְרֵי אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָךְ מִדִּבְרֵיכֶם שֶׁבְּכְלַל דִּבְרֵיו אֶת דִּבְרֵיכֶם אָמַר לָהֶם צְאוּ וּרְאוּ אֵי זוֹ הִיא דֶּרֶךְ רָעָה שֶׁיִּתְרַחֵק מִמֶּנָּה הָאָדָם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר עַיִן רָעָה · רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר חָבֵר רָע · רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר שָׁכֵן רָע · רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר הַלֹּוֶה וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶחָד לֹוֶה מִן הָאָדָם כְּלוֹוֶה מִן הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא שֶׁנֶּאֱמַר לֹוֶה רָשָׁע לֹא יְשַׁלֵּם וְצַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן · רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר לֵב רָע · אָמַר לָהֶם רוֹאֶה אֲנִי אֶת דִּבְרֵי רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָךְ מִדִּבְרֵיכֶם שֶׁבְּכְלַל דִּבְרֵיו דִּבְרֵיכֶם ··

עין טובה ההפקות בזה שיש לאדם והיא ממעלות המדות: ועין רעה. סבה אל הקנאת הדברים והחדישות אל התו
התעסק: ואומרת הנה הדרגה הגולד אשר עניני שלמד מה שנתיד להיות מיה שהיא נמצא עתה. איני בחכמות עד
שתהיה מעלה שכלית. והיה פירושו שלמד הנסתר מן הגדלה. אבל רוצה בו הנה הענין בענייני האדם מבסקיו אשר
בהם המשך מציאותו שיעיין באחדית עניניו וכנגד זה הבית משל אחד והיא אומרת הלוה ואינו משלם. שלא יהיה דבר
אחד כך והיא פחיתות המדה וצדיק חונן ונותן זה צדיק של עולם והוא השם יתברך שנאמר צדיק ויושר הוא. וכן ואתה
צדיק על כל הבא עלינו פירוש חונן לאדם המלוה להבריו ואינו משלם. משלם לו הקדוש ברוך הוא חלף עבודתו שנגל ח
חסד לזולתו ללוותו עד שתשיג ידו די מחסורו וכאשר מצאה ידו ולא ישלם למלוהו השם יתברך משלם לו וענין רוצה דב
דבריו בארד ומבחין מענין השם לא ראה שכונתו לא בחד והבחין שבכלל דבריו באומר לב רע הוא הכל. וכבר באינו
בפרק השני אשר הקדמנו לפירוש זאת המסכתא שמעלות המדות כלם ימצאו לחלק המתעורר לחלקי הנפש לבד ולו
גם כן ימצאו פחיתות המדות ובארנו בפרק הרביעי שהפעלות שהם טובות הם הפעלות הממצעות אשר יבאו ממעלות
המדות וכן הוא ידוע אצל הפלוסופים והרוכלים שהנפש המתעוררת היא בלב והלב חדה וכליה אלו יתרחם ולא
ולף על פי שהכחות כלם משוזרות מן הלב והיא התחלתם לפי הדעת האמתי אבל הכח המתעורר לא יתפשט ממנו לחבר
אחר כדרך שמתפשט הכח הזן ל"ל החלק ה צומח אשר ספרנוא בפרק הראשון מן הלב אל הכבד והכבן הכל מה שבארנוא
בלב טוב רוצה בו הפעלות הטובות והם הפעלות הממצעות והם מעלות המדות והיא כולל ההסתפקות ואהבת הטובים
וזולת זה מן המעלות והיא אומרת שבכלל דבריו דבריב וכן לב רע פחיתות המדות והיא כולל גם כן כל מה שהזכיר ממנו

דם אמרו. שלשה דברים. רבי אליעזר אומר יהי כבוד חברך חביב עליך כשלך ואל תהי נוח
לכעוס שוב יום אחד לפני מיתתך והוי מתחרט כנגד אורן של חכמים והוי זהיר בגחלתן
שמא תכוה שנשיכתן נשיכת שועל ועקיצתן עקיצת עקרב ולחישתן לחישת שרף ואף כל ד
דבריהם כגחלי אש:

אל תהי נוח לכעוס אל תכין עצמך לכעס ולרגזות וכבר הפלגנו לענות הכעס והרגזות והחזק שבדבריהם אומרים כל מ
מי שכועס כאלו עובד עבודה זרה ומתכוונו לאמרו לא יהיה בך אל זר ולא תשתחוה לאל נכר. כל מאמרי הדברים אחד ושוב
יום אחד לפני מיתתך והוא אינו יודע מתי ימות שמא היום שמא למחר ויהיו כל ימיו בתשובה אבל אומרו והוי מתחרט ב
כנגד אורן של חכמים אינו מתאמרין אשר הוכיח בהם אבל הוא ומה שמעינו מזולתו והיה מסכר אותו ומפני זה לא נאמה
מכלל דבריו והכונה בזאת הגדלה שהיא אומר לך כשתתחבר לחכמים ואל אנשי המעלות אל תתגנגב עמהם ואל תתג
תגנה עליהם אבל תהיה חבריתך להודיע להם מתקרב בעת מיקרבך ואל תוסף להתקרב אליה יותר ממה שיקרבך
שלא תפסיד כונתם בך ותהכוך אהבתם לשנאה ולא תגיעך מהן התועלת אשר תקוה והמשיל זה כמי שמתחמם באש
שאם יעב רחוק ממנו יהנה בחומו ויקבל תועלת באורו ואם יכשע בעצמו ויוסף להתקרב אליו יצרף ושוב לו התועלת
לנזק והוא ענין אומרו על דר המשל הוי מתחמם כנגד אורן של חכמים והוי זהיר בגחלתן שלא תכוה ואחר כך הוסיף להם
להתרחק ומה ואומר לא תחשב שאם תמכיך בלשונם תשוב ותעיסם בדברים ותעיסם כי אמנם לא ישמעו לקול מלחשם
כמי שלא שמע אליו השרף כמו שאמר אשר לא ישמע לקול מלחשים. ואתה תדע זה מענין נחש במה שהתיר כנגד
רבו אליעזר. שנכפל בחלי מטונף כשהגבאר מדברי חכמים בענין ואדבעה אנשים הם מגורעים. וכן עם
רבי יהושע בן פרזה וכלם התבאר חזק שהשיגו וזולתם ממקדמי תבטלם: רבי יהושע

רבי יהושע אומר עין הרע ויצר הרע ושנאת הבריות מוציאין את האדם מן העולם:

אמר שהחריצות למעלה ורוב התאוה ורוע הנפש והוא חולי המרה השחורה מביא האדם למלוס רעות עניו ושנאתו ויטו
ויכב לו הבל תחיות והתבודד בודדרות וביערות ויבחר לו מקום שאינו מיושב וזה אצלם לא מצד פריעות רק לרוע
תאותם וקנאתם בזולתם · אלו ימיתו האדם בלא ספק כי יחלה גופו וימות טרם עתו :

רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר יְהִי מָמוֹן חֲבֵרְךָ חָבִיב עָלֶיךָ כְּשֶׁלְּךָ וְהִתְקַן עַצְמְךָ לִלְמוֹד תּוֹרָה שֶׁאֵינָהּ
יְרוּשָׁה לְךָ וְכָל מַעֲשֶׂיךָ יִהְיוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם

כבר בארנו בפרק השמיני ענין ההכנה והזמון שצריך לאדם להכין עצמו למעלות, ובארנו בפרק הה' ענין אמרו וכל
מעשיך יהיו לשם שמים :

רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר הֱוֵי זָהִיר בְּקְרִיאַת שְׁמַע וּבִתְפִלָּה וּכְשֶׁאַתָּה מִתְפַּלֵּל אַל תַּעַשׂ תְּפִלָּתְךָ קְבַע
אֶלָּא רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים לִפְנֵי הַמָּקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר כִּי אֵל חַנּוּן וְרַחוּם הוּא אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב
חֶסֶד וְנִחָם עַל הָרָעָה · וְאַל תְּהִי רָשָׁע בִּפְנֵי עַצְמְךָ ·

כשיתאוב אדם עצמו חסד ופחות לא יגדיל בעיניו חסדיו שיעשה· וכבר בארנו שענין קבע הוא שתכבד עליו התפילה
ויתאבה כמי שצוה לעשות עסק אחד ונפש ממנו :

רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר הֱוֵי שָׁקוּד לִלְמוֹד תּוֹרָה מַה שֶׁתָּשִׁיב לַאֶפִּיקוֹרוֹס · וְדַע לִפְנֵי מִי אַתָּה עָמֵל ו
וְנֶאֱמָן הוּא בַּעַל מְלַאכְתְּךָ שֶׁיְּשַׁלֵּם לְךָ שְׂכַר פְּעֻלָּתֶךָ ··

ענין בקידה הוא מלשון הכתוב כי שוקד אני על דברי : כלומר מהיר ומשתדל · אין יהיה עניני הרגל ותמידות · כמו ל
לשקוד על דלתותי יום יום · מה שתשיב לאפיקורוס · אמר צריך שתלמוד דברים שתשיב בהם לאפיקורוסים מן הא
האומות ותחליש עליהם ותשיבם אם יקשו לך · ואמרו לא שנו אלא אפיקורוסנוי אבל אפיקורוס ישראל כל שכן דפקר ע
טפי רוצה לומר שיוסיף לבזות · ומפני זה אין צריך לדבר עמו כלל שאין לו תקנה · ואין לו רפואה כלל ועקר · שנאמר
כי באיה לא יבוכון ולא ישיבו אחרות חייס · ואמרו אף על פי שתלמד דעות האמות לדעת איך תשיב עליהם האמר שלא
ישאלה בגבך דבר מן הדעות ההם ודע שמי שתעבוד לפניו יודע צפון לבך יהיה אמרו ודע לפני מי אתה עמל רצה
לומר שיכוין לבו באמונתה יתב' :

רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר הַיּוֹם קָצָר וְהַמְּלָאכָה מְרֻבָּה וְהַפּוֹעֲלִים עֲצֵלִים וְהַשָּׂכָר הַרְבֵּה וּבַעַל הַבַּיִת
דּוֹחֵק ·

ה, משל לקוצר המנים ורוב החכמות ועצלות בני אדם לבקש עם רוב השכר עליהם ועם רוב התרלות התורה ואחה
ואזהרותיה לבקש חכמה ולמוד :

הוּא הָיָה אוֹמֵר לֹא עָלֶיךָ הַמְּלָאכָה לִגְמוֹר וְלֹא אַתָּה בֶּן חוֹרִין לִבָּטֵל מִמֶּנָּה · אִם לָמַדְתָּ תּוֹרָה
הַרְבֵּה נוֹתְנִים לְךָ שָׂכָר הַרְבֵּה · וְנֶאֱמָן הוּא בַּעַל מְלַאכְתְּךָ שֶׁיְּשַׁלֵּם לְךָ שָׂכָר פְּעֻלָּתֶךָ · וְדַע מַתַּן
שְׂכָרָן שֶׁל צַדִּיקִים לָעָתִיד לָבֹא ·

לעתיד לבא רצה לומר לעולם הבא וכבר בארנו ענין העולם הבא בפרק העשירי ומסתדרין כמה מדרגי לזכות

עקביא

בֶּן מַהֲלַלְאֵל אוֹמֵר הִסְתַּכֵּל בְּשָׁלֹשָׁה דְּבָרִים וְאֵי אַתָּה בָא לִידֵי עֲבֵירָה דַּע מֵאַיִן בָּאתָה וּלְאַן אַתָּה הוֹלֵךְ וְלִפְנֵי מִי אַתָּה עָתִיד לִיתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן · מֵאַיִן בָּאתָה מִטִּפָּה סְרוּחָה וּלְאַן אַתָּה הוֹלֵךְ לִמְקוֹם עָפָר רִמָּה וְתוֹלֵעָה · וְלִפְנֵי מִי אַתָּה עָתִיד לִיתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא ·

זה ההסתכלות תביא האדם לידי ענוה · בזכרו מאין כא ותסתכלו באחריתו יביאהו לבושת בעניני העולם והסתכלו ל לעולם המעה יביאהו לאחר לשמוע מעתיו וכשיעלו כיחו אלו השלשה לא יחטא כלל ··

רַבִּי חֲנַנְיָא סְגַן הַכֹּהֲנִים · אוֹמֵר · הֱוֵי מִתְפַּלֵּל בְּשְׁלֵמוּת שֶׁל מַלְכוּת שֶׁאִלְמָלֵא מוֹרָאָה אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ חַיִּים בְּלָעוּ · רַבִּי חֲנִינָא בֶּן תְּרַדְיוֹן אוֹמֵר שְׁנַיִם שֶׁיּוֹשְׁבִין וְאֵין בֵּינֵיהֶם דִּבְרֵי תוֹרָה הֲרֵי זֶה מוֹשַׁב לֵצִים שֶׁנֶּאֱמַר וּבְמוֹשַׁב לֵצִים לֹא יָשָׁב אֲבָל שְׁנַיִם שֶׁיּוֹשְׁבִין וְיֵשׁ בֵּינֵיהֶם דִּבְרֵי תוֹרָה · שְׁכִינָה בֵּינֵיהֶם שֶׁנֶּאֱמַר אָז נִדְּבְרוּ יִרְאֵי יְיָ אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וַיַּקְשֵׁב יְיָ וַיִּשְׁמָע וַיִּכָּתֵב סֵפֶר זִכָּרוֹן לְפָנָיו לְיִרְאֵי יְיָ וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ ·· אֵין לִי אֶלָּא שְׁנַיִם מִנַּיִן שֶׁאֲפִילּוּ אֶחָד שֶׁיּוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה שֶׁהַקָּבָּה קוֹבֵעַ לוֹ שָׂכָר שֶׁנֶּאֱמַר יֵשֶׁב בָּדָד וְיִדֹּם כִּי נָטַל עָלָיו

ראיתו על שמושב לצים יקרא כל מושב שלא ידברו בו דברי תורה מסוף הפסוק ראשי אמר כי לא בתורתה' וגומר כ כאלו אמר שמצני עדה חפצו בתורתה' לא ישב במושב לצים אשר אין בו תורתה' : מצין שאפילו אחד שיושב וכולו ב בטרק קטן דברכות אומר כזה הלשון מצין לאחד שיושב ועוסק בתורה שכינה עמו שנאמר בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך וברכתיך : וכי מאחד דאפי' אחד תרי מבעיא · תרי מכתבי מלאכי בספר הזכרונות · חד לא מכתבי מ מליה : וכי מאחד דאפילו תרי תלתא מבעיא · מאי דעתא דינא שלמא בעלמא הוא · ולא אתיא שכינה קא משמע לן דדינא נמי הוינו תורה : וכי מאחד דאפילו תלתא · עשרה מבעיא · עשרה קדמה שכנה ואתיא · תלתא עד דיתבי :

(כיון) וידוש מן הדבור הנסתר · מקל דממה דקה וממנו פירוש התבוש וידוש אחרן · ומתיק אחרן · ראיתו מהוא כמו שקייס כל התורה כלה · ואמרו כי נטל עלו כאלו נתינת התורה כלה היתה בעבורו לבד :

רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר שְׁלֹשָׁה שֶׁאָכְלוּ עַל שֻׁלְחָן אֶחָד וְלֹא אָמְרוּ עָלָיו דִּבְרֵי תוֹרָה כְּאִלּוּ אָכְלוּ מִזִּבְחֵי מֵתִים · שֶׁנֶּאֱמַר כִּי כָל שֻׁלְחָנוֹת מָלְאוּ קִיא צֹאָה בְּלִי מָקוֹם · אֲבָל שְׁלֹשָׁה שֶׁאָכְלוּ עַל שֻׁלְחָן אֶחָד וְאָמְרוּ עָלָיו דִּבְרֵי תוֹרָה כְּאִלּוּ אָכְלוּ מִשֻּׁלְחָנוֹ שֶׁל מָקוֹם · שֶׁנֶּאֱמַר וַיְדַבֵּר אֵלַי זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי יְיָ

זבחי מתים יקרא תקרובת עז כמו שקרבה הטעב כמו שבארנו בשרש ג' ומנז' וקרבה ומנחה גם כן קרא עולה לבוזתה כמו שתקרא עבודה זרה עבודה גלולי' ושקצים · וקדש לפני זה הפסוק פסוק שמוריה על הנוסף במאכל ובמשתה והנחת התורה ותלמודה · ומפני זה היו הפלחפות כלם כאלו אכלו עליהם הדברים המזהמים והגאות ר"ל מאכל הגלמים והוא אמרו לפני זה הפסוק · וגם אלה ביין שגו ובשכר תעו :

רַבִּי חֲנִינָא בֶּן חֲכִינַאי אוֹמֵר · הֱוֵי מִתְעוֹרֵר בַּלַּיְלָה · וְהַמְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ יְחִידִי וְהַמְפַנֶּה לִבּוֹ לְבַטָּלָה · הֲרֵי זֶה מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ · רַבִּי נְחוּנְיָא בֶּן הַקָּנָה אוֹמֵר כָּל הַמְקַבֵּל עָלָיו עול תּוֹרָה · מֵעֵבִירִין מִמֶּנּוּ עול מַלְכוּת וְעול דֶּרֶךְ אֶרֶץ וְכָל הַפּוֹרֵק מִמֶּנּוּ עול תּוֹרָה נוֹתְנִין עָלָיו עול מַלְכוּת · וְעול דֶּרֶךְ אֶרֶץ ·

עול תורה התמדת הקדילה : ועול מלכות · טורח המלך וחילותיו : ועול דרך ארץ טורח הזמן : אמר כי בשכר לקח
עול התורה ינילהו הטס יתברך ומעולי המלכים ויקל מעלו טורח הזמן · ואמרו פורק עול תורה שאמר אין תורה מן ה
השמים · ואני מוכלה · ואמרת חרות על הלוחות · חרות על הלוחות ל״ל החירות והעלדות הזמן ומעניני המלכים לתי
מוקבל ומעוטה מה שמכתב על הלוחות :

רבי חלפתא בן דוסא איש כפר חנניה אומר · עשרה שישבין ועוסקין בדברי תורה שכינה
שרויה ביניהם שנאמר אלקים נצב בעדת אל : ומנין אפילו חמשה שנאמר ואגודתו על
ארץ יסדה · ומנין אפילו שלשה שנאמר בקרב אלקים ישפוט · ומנין אפילו שנים שנאמר אז
נדברו יראי יי איש אל רעהו והקשב יי וישמע וגומר · ומנין אפילו אחד שנאמר
בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך וברכתיך :

בעדת אל · הנה בארנו בתחילת סנהדרין שעדה אחת נופלת על פחות מעשרה ושם בארנו גם כן שבית דין לא יהיו פ
כחות ומעלות והם נקרדים אלקים לענין המשפט ועידוש אגודה מה שאגד אחדים ביחד אחת ויחיד יש בה חמשת אלבעות
שבהן יאגוד וכלל החמשה אלבעות יקרא גם כן אגודה ·

רבי אלעזר איש ברתותא אומר תן לו משלו שאתה ושלך שלו וכן בדוד הוא אומר כי ממך
הכל ומידך נתנו לך : רבי שמעון אומר המהלך בדרך ושונה ומפסיק ממשנתו ואומר מה
נאה אילן זה מה נאה ניר זה מעלה עליו הכתוב כאילו מתחייב בנפשו : רבי דוסתאי בר
ינאי משום רבי מאיר אומר כל השוכח דבר אחד ממשנתו מעלה עליו הכתוב כאילו מת
מתחייב בנפשו שנאמר רק השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו
עיניך יכול אפילו תקפה עליו משנתו תלמוד לומר ופן יסורו מלבבך כל ימי חייך הא אינו
מתחייב בנפשו עד שישב ויסירם מלבו : רבי חנינא בן דוסא אומר כל שיראת חטאו
קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת וכל שחכמתו קודמת ליראת חטאו אין חכמתו מתקיימת :

הנה דבר זה מוסכם עליו ומתפילוסופים גם כן שהרגל המעלות כשיקדים לחכמה עד שיהיה קנין ואחר כך ילמד החכמה
אפר תגדלה על הטובות ההם יוסף שמחה ואהבה בחכמה ובחריצות להוסיף ממנה אחר שתעוריה למה שהורגל וכש
וכשיקדימו קניני הדעות ואחר כך ילמד ותהיה החכמה מונעת אותו מזה שיתגאה בהרגל תכבד עליו ויתיחה

הוא היה אומר כל שמעשיו מרובין מחכמתו חכמתו מתקיימת וכל שחכמתו מרובה ממעשיו
אין חכמתו מתקיימת : הוא היה אומר כל שרוח הבריות נוחה הימנו רוח המקום נוחה הימנו
וכל שאין רוח הבריות נוחה הימנו אין רוח המקום נוחה הימנו : רבי דוסא בן הרכינס אומר
שינה של שחרית ויין של צהרים ושיחת הילדים וישיבת בנסיות של עמי הארץ מוציאין את
האדם מן העולם

ואחר שלא הדברים מונעים ומבטלים מעלת האדם עד שיצא מן העולם והוא אחד :

רבי אליעזר המודעי אומר המחלל את הקדשים והמבזה את המועדות והמלבין פני חבירו
ברבים והמפר בריתו של אברהם אבינו והמגלה פנים בתורה שלא בהלכה אף על פי שיש
בידו תורה ומעשים טובים אין לו חלק לעולם הבא

מלבין פני חבירו הרי זה מחבירו מעלה פנים בתורה הרי זה שעובר על מצות התורה בפרהסיא והרי תכלית הכ
הכפורה כמו שאמר העם יתברך והנפש אשר תעשה ביד רמה וענין מעלה פנים תלה פנים ועין וזה לשון כפרה
והרי תפורש כן במסכ' פלה אמרו המעלה פנים בתורה העובר על דברי תורה בפרהסיא כיהויקים בן יאשיהו ומפר
ברית האמתך לו עילה ומה אמר בכל הדברים אשר אמרו חכמים בהם שהעושה אותם אין לו חלק לעולם הבא במה
אנו קיימים אם כשעשה תשובה אין לך דבר שעומד בפני בעל תשובה אלא כשלא עשה תשובה ומת ביסורין רוצה ל
לומר שהאמר החטאים ההם אשר זכרו בהם אין לו חלק לעולם הבא גדול משאר החטאים שהיסורין עם המיתה לא יכ
יכפרו אותם ·

רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר וְהָיָה קַל לְרֹאשׁ וְנוֹחַ לְתִשְׁחוֹרֶת וְהָיוּ מְקַבֵּל אֶת כָּל אָדָם בְּשִׂמְחָה ·

קל לראש קלות ידוע ונוח הוא היישוב וההנחה ואמר בזאת הגולה כשתעמוד לפני אדם גדול המעלה שיש עניך ל
לגבות קל ושמע אותו ועמוד לפניו כאשר ירצה ואל תקיר נפשך עמו וכשתהיה עם שאר השער רוצה לומר בעיר השניה
לא תעשה כן אבל תקיר נפשך עמו ואל תשחק ואל תתגעגע עמו אחר כן אמר לא תחשוב שמה שהאריך מהתגעגע עם
בעיר השניה יחייב שתקבל אותו בזעם ובפנים זועפים לא כן הכונה אבל צריך שתקבל כל אדם קטן וגדול בן חורין ו
ועבד כל איש ממין האדם בשמחה וזה יותר ומה שאמר שמלי בסבר פנים יפות
אמר המתרג' נראה לי מדברי הרב שהרי תלת מקבל מהקבלת פנים וכאלו הוא מקבל הנגזר מן מקבלות הלאות
אמר הוא מן האמתית תרגום נגד לא נכון וכן אמר בזה הענין בעיבי כל פנוטה והקבלה אמר פנוטי פליני בשמחה לא
בזעם ובלעון הוא פירש הרב מקבל הנה ודעהו ·

רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר שְׂחוֹק וְקַלּוּת רֹאשׁ מַרְגִּילִין לְעֶרְוָה מָסוֹרֶת סְיָג לַתּוֹרָה מַעֲשֵׂרוֹת סְיָג לָעוֹ
לְעוֹשֶׁר נְדָרִים סְיָג לַפְּרִישׁוּת סְיָג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה ·

כשיתר אדם נדרים ויקיימם יעלה ביד קצין האומנע ממה שירצה שיתנע ממנו ויתחזק לו הקצין ההוא ויקל עליו הפר
הפרישות רוצה לומר הפרישה מהשמחות כמו שאמרו בחגיגה בגדי עם הארץ אדם לפרושים

הוא היה אומר חביב אדם שנברא בצלם חבה יתירה נודעת לו שנברא בצלם שנאמר בצ
בצלם אלהים עשה את האדם חביבין ישראל שנקראו בנים למקום חבה יתירה נודעת לה
להם שנקראו בנים למקום שנאמר בנים אתם ליי אלהיכם חביבין ישראל שניתן להם כלי
חמדה חבה יתירה נודעת להם שניתן להם כלי חמדה שבו נברא העולם שנאמר כי לקח ט
טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו ·

הוא היה אומר שהודעת מה שהטיבו לו שעור הטובה הי הטבה אחרת כי פעמים שיגמל אדם טובה לאדם מבני אדם
על דרך הרמאות ולא יודיענו שיעור מה שעשה עמו אפשר שהוא נבזה בעיניו

הַכֹּל צָפוּי וְהָרְשׁוּת נְתוּנָה וּבְטוּב הָעוֹלָם נִדּוֹן וְהַכֹּל לְפִי רֹב הַמַּעֲשֶׂה

זה האומר כולל דברים גדולים מאד ראוי היה זה האומר שיהא לר' עקיבא וזה פירושו בקצרה ועל תנאי שתדע כל מה
שאדם בפרקים הקודמים אמר כל מה שבעולם ידוע אצלו יתברך והוא מגיע אותו והוא אומר הכל נכוי ואחר כך אמר
לא תחשוב שבהיותו יודע המעשים יחייב ההכרח כלומר שיהיה האדם מוכרח במעשיו על המעשה מן המעשים אין הע
השנין כן אבל הרשות ביד האדם בזה שעשה והוא אמרו הרשות נתונה רוצה לומר כל האדם רשות נתונה לו כמו שב
שבארנו בפרק השמיני ואמר שדין האדם יתברך עם בני אדם אמנם הוא בחסד ובטוב לא כפי הדין הראוי
עליהם כמו שבאר יתברך מדרכיו ואמר אמת וחסד ורב חסד ואמת ואמרו רבותינו ז"ל אמת אפים לצדיקים ולרשעים
ואמר הנביא המספר טוב ה' לכל ואחר כך אמר שהמעלות לא יגיעו לאדם לפי רב גדול המעשה אבל לפי רב המספר
המעשים והוא שהמעלות אמנם יגיעו בכפל המעשים הטובים. פעמים רבות ואם זה יגיעו קצין חזק לא שעשה לא
אדם פעל גדול אחד ומעלות הטובות כי בזה לבדו לא יגיע לו קצין חזק ואמשל כשיתן האדם לפי שראוי אלא הנכים ב
בבית אחת ולאיש אחר לא נתן כלום לא יעלה ביד מדת הדיבות בזה המעשה האחד הגדול כמו שיגיע לפי שהעבד
טו א

ונתן כל זהב ומכס על דר הנדיבות מפני שזה כפל ומעטה הנדיבות אלף פעמים והגיע לו קצין חזק וזה פעם אחת לבד
התעוררה נפשו התעוררות גדולה לפעל טוב ואחר כך פסקה ממנו וכן בתורה אין עכר מי שפדה אחור במילה דינריס
לא עשה צדקה לעני במילה דינריס שהרי די ומחסרו כמי שפדה עשרה אסיריס לא הפלים חסרון עשרה עניים כל אחד
עשרה דינריס ועל זה ההקש אמרו לפי רוב המעשה אבל לא לפי גודל המעשה

הוא הָיָה אוֹמֵר הַכֹּל נָתוּן בְּעֵרָבוֹן וּמְצוּדָה פְּרוּסָה עַל כָּל הַחַיִּים הָרְשָׁתוֹת פְּתוּחָה וְהַחֲנוּנִי מַקִּיף
וְהַפִּנְקָס פָּתוּחַ וְהַיָּד כּוֹתֶבֶת וְכָל הָרוֹצֶה לִלְוֹת יָבֹא וְיִלְוֶה וְהַגַּבָּאִין מַחֲזִירִין תָּדִיר בְּכָל יוֹם וּנְפָרָעִין מִן הָאָדָם מִדַּעְתּוֹ וְשֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ וְיֵשׁ לָהֶם עַל מַה שֶּׁיִּסְמְכוּ וְהַדִּין דִּין אֱמֶת וְהַכֹּל מֻתְקָן לִסְעוּדָה

החנוני מקיף מי שיחריך חובו ולא יבקשהו לחלוטין וזה המשל מבואר וכונתו ידועה ואמרו וכל הרוצה ללות יבא וילוה מ
מחזק הענין הקודם שאין שם הכרח אבל בבחירת האדם ועשה מה שירצה לעשותו ואמרו והגבאים מחזירין תדיר תמיד מע
משל על המות ואחר עושים הבאים על האדם והכל מתוקן לסעודה כלומר מנת כל זה חיי העולם הבא

רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר אִם אֵין תּוֹרָה אֵין דֶּרֶךְ אֶרֶץ · אִם אֵין דֶּרֶךְ אֶרֶץ אֵין תּוֹרָה · אִם אֵין
אֵין יִרְאָה אֵין חָכְמָה · אִם אֵין חָכְמָה אֵין יִרְאָה · אִם אֵין בִּינָה אֵין דַּעַת · אִם אֵין דַּעַת אֵין בִּינָה
אִם אֵין קֶמַח אֵין תּוֹרָה אִם אֵין תּוֹרָה אֵין קֶמַח :

אל בזה שכל אנשים מחלו כל אחד משאיהם מועיל במתיאות האחר ומשלים אותו ואמנם דבריו בדעת ובביאה הוא ע
ענין פלוסופי דק מאד ואני אזכיר אנשנן על תבונת מי שעיין בזה הענין וזה מהדעות אחר יגיע לנו ונקנה אותם אמת
אמנם השיגנו המושכלות אחר נשתם אם נפריד הצורה ונשכיל אותה לו שנשיג הצורות הנפרדות במתיאותם מבלתי שנ
שנשיגם אמנו דעת אבל הם במתיאותם דעת ומלת ההשגה היא אחר תקרא ביניה והיא הדעת ובדעת גם כן נבין ואמר
לנו שנשיג וכאלו יאמר שאם לא נשכיל מושכל אין דעת לנו ואם לא יהיה דעת לנו לא נשכיל מושכל כי בדעת נשיגהו וז
והבנת זה הדבר קשה מאד ואפילו מן הספרים המחברי בו כל שכן מכאן ואמנם אנחנו מיישרי אלת הדרך הישרה לבדי

הוא הָיָה אוֹמֵר כָּל שֶׁחָכְמָתוֹ מְרוּבָה מַעֲשָׂיו לְמָה הוּא. דּוֹמֶה לְאִילָן שֶׁעֲנָפָיו מְרוּבִּין וְשָׁרָשָׁיו
מְרוּבִּין וְהָרוּחַ בָּאָה וְעוֹקַרְתּוֹ וְהוֹפְכָתוֹ עַל פָּנָיו שֶׁנֶּאֱמַר וְהָיָה כְּעַרְעָר בָּעֲרָבָה וְלֹא יִרְאֶה כִּי יָבֹא
טוֹב וְשָׁכַן חֲרָרִים בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ מְלֵחָה לֹא תֵשֵׁב · אֲבָל כָּל שֶׁמַּעֲשָׂיו מְרוּבִּין מֵחָכְמָתוֹ ל
לְמָה הוּא דּוֹמֶה לְאִילָן שֶׁעֲנָפָיו מְעוּטִין וְשָׁרָשָׁיו מְרוּבִּין וַאֲפִילוּ כָּל הָרוּחוֹת שֶׁבָּעוֹלָם בָּאוֹת וּנ
וּנְשׁוּכוֹת בּוֹ אֵין מְזִיזִין אוֹתוֹ מִמְּקוֹמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל מַיִם · וְעַל יוּבַל יְשַׁלַּח שָׁרָשָׁיו
וְלֹא יִרְאֶה כִּי יָבֹא חוֹם · וְהָיָה עָלֵהוּ רַעֲנָן וּבְשַׁנַּת בַּצֹּרֶת לֹא יִדְאָג וְלֹא יָמִישׁ מֵעֲשׂוֹת
פְּרִי

כל מעשיו כבר פירשנו וכאלו אלה הדברים בזה הפרק מדברי ר' תנינה בן חסא

רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן הַסְּמָא אוֹמֵר קִנִּין וּפִתְחֵי נִדָּה הֵן הֵן גּוּפֵי הֲלָכוֹת. תְּקוּפוֹת וְגִימַטְרִיָּאוֹת פֵּר
פְּרָפְּרָאוֹת לַחָכְמָה

זה מבואר וכבר באר ענינו · בפרקים הקודמים

בן זומא

אומר איזהו חכם הלמד מכל אדם שנאמר מכל מלמדי השכלתי
איזהו גבור הכובש את יצרו שנאמר טוב ארך אפים מגבור ומ
ומושל ברוחו מלוכד עיר איזהו עשיר השמח בחלקו שנאמר יגיע כפיך כי תאכל אשריך וט
וטוב לך אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא איזהו מכובד המכבד את הבריות שנאמר
כי מכבדי אכבד ובוזי יקלו

זה המבואר וכבר זכרנו ענינו בפרקים הקודמים

בן עזאי אומר הוי רץ למצוה קלה כחמורה ובורח מן העבירה שמצוה גוררת מצוה ועבירה
גוררת עבירה ששכר מצוה מצוה ושכר עבירה עבירה ·

כבר בארנו פירוש זה המאמר בפרק עשירי מסנהדרין וכבר העירו חכמים עליהם השלום על חדוש נפלא בתורה יש
בו דרוש על מעשה המצות והוא אמרו אל יבדיל מעה שלש עריס בעבר הירדן ונומר ויבוא שאינן מעילות שלא יהיה ב
בהן דין ערי מקלט עד שיובדלו השלש האחרות שבארץ ישראל אמרו יודע היה מעה רבינו עליו השלום שאין שלש עריס
שבעבר הירדן קולטות עד שיובדלו השלש שבארץ ישראל שנאמר שש ערי מקלט תהיינה ואמנם הבדיל אלו ומפני ש
שאמר האיל ובלה מצוה לידי אקיימנה ואם כוונא בזה במעה רבינו עליו השלום ושיג האמתות שלש שבשלמים נכסף
להוסיף חני מצות עשה על כל מעלתו ושלמותו אך צריך שיעשו מי שנגערעה נפשם והתחזקה ברעתה וקדמה ··

הוא היה אומר אל תהי בז לכל אדם ואל תהי מפליג לכל דבר שאין לך אדם שאין לו ש
שעה ואין לך דבר שאין לו מקום

ואמר שלא לפטר שלא יהיה לכל אדם עת שיוכל להזיק בו או להעניל ואפילו בדבר מועט

רבי לויטס איש יבנה אומר מאד מאד הוי שפל רוח שתקות אנוש רימה

כבר בארנו וזכרנו בפרקים הקודמים שהענוה היא המעלות המדות והיא המיצעית בין גאוה ו
ושפלות הרוח ואין לה שם אחר רק ענוה ולגאוה יש שמות רבים בלשון עברי גבה לב עיניים רמות וגאה ורם · ומ
ומשמות החכמים זכרונם לברכה רוח גבוה וגסות הרוח ומתגאה וכנגדן שפלות הרוח וכבר בארנו בפרק הרביעי שהיא
שהאדם צריך שיטה מעט לאחת מן הקצות עד שיעמוד באמצע המעשים על צד הסדר אבל במדה הזאת לבדה בין ש
שאר המדות רוצה לומר בגאוה לגודל חסרון אלת המדה אצל החסידים ודעתם בגזקה רחוק ומתבה עד הקצה האחרון
ונטו אל השפלות הרוח לגמרי עד שלא ישאירו בנפשם מקום לגאוה כלל והנה ראיתי בספר מספרי המדות שנאמר לאחד
מן האוכים ונאמר לו איזה יום הוא שמחזיק בו יותר מכל ימיך אמר יום שהיתי הולך בספינה והיה מקומי בפחות
שבמקומות הספינה בין חבילות הבגדים והיו בספינה מוחרים ובעלי ממון ואני היתי שוכב במקומי ואחד מאלשי הס
הספינה קם להשתין ואמר נקל בעיניו ונבזה מאד עד שגלה עריותו והשתין עלי ותמהתי מהת
מהתחזק תכונת העזות בנפשו ומי הנשם לא כאבה נפשי לתעשה כלל ולא הנגרר ומינו כמי ומאמתי שמאה גדולה כמ
כשהגעתי לגבול שלא יכאיבני בזוי החסר ההוא ולא הרגישה נפשי אלא ואין ספק שזאת תכלית שפלות הרוח עד שיחזק ה
הגאוה ואני זכר עתה קצת מה שזכרו חכמים ומשבח הענוה וגנות הגאוה ומשני זה עוה זה להתקרב אל השפלות ואמר
אחד מאחד הי שפל רוח ומפחדו שיאחר האדם על הענוה לבדה כל שכן שיהיה אצלו ומנו מן הגאוה אחד שהיא קרובה

חליה וכני מתיבתא ומעבדת כמו שזכרנו אמרו בשבח הענוה מה שנשתה החכמה כתיב לרחשה עשת הענוה עקב לשלותה
פירוש לתגבלה דבתי ראשית חכמה יראת ה׳ זאת הרחיה שרחלת ה׳ גדולה מן החכמה והיא סבת מציאותה ואומר עקב ענוה יד
ירחלת ה׳ כלומר שרחלת ה׳ תמצא בשולי הענוה אם כן הענוה גדולה מן החכמה הרבה: ואמרו דבר זה כתיב בתורה ושנוי
בנביאים ומשולש בכתובים כל מקום שאתה מצא גדולתו של הקדוש ברוך הוא שם אתה מוצא ענותנותו כתיב בתו
בתורה הא׳ הגדול ונומר וכתיב בתרי עושה משפט יתום ואלמנה ושנוי בנביאים דכתיב כי כה אמר רם ונשא שוכן
עד וקדוש שמו מרום וקדוש אשכן וכתיב בתריה ואת דכא ושפל רוח ומשולש בכתובים דכתיב סולו לרוכב בערבות ב
ביה שמו ועלזו לפניו וכתיב בתרי אבי יתומים ודין אלמנות ויש לך ללמוד ממשה רבינו עליו השלום אשר נשלמו בו
מעלות השכלות ומעלות המדות כלן מכוונות לשרשית הנבואה אב בתורה אב בחכמה אב בנבואה ושבחו השם יתברך
על פל אדם בחדת הענוה ואמר והאיש משה ענו מאד מכל האדם ואמרו מאד מופת לרוב ענותנותו ונטותו בו לצד ה
הקצה האחרון וכן תמצאהו אומר ונחנו מה וכן בדוד משיח אלקי יעקב ונעים זמירות ישראל והוא מלך נכבד שגדלה מ
מלכותו וחזקה חדבו ומעבדו השם יתברך לנו על ידי משה רבינו עליו השלום והוא הכוכב אשר דרך מיעקב כמו שבארנו
רבותינו זל והוא נביא גדול שבשבעים זקנים כמו שאמרו יעשב בשבת תלמידי ועם כל זה אמר לב נשבר ונדכא אלקי
לא תבזה והרבה מאלו המלות המורות על תכלית הענוה ומה שאמרו רז׳ל בגאוה אמרים כל אדם שיש בו גסות הרוח
כאלו עובד עבודה זרה כתיב הכא תועבת ה׳ כל גבה לב וכתיב התם לא תביא תועבה אל בתיך ואמרו כאלו כופר בעקר
שנאמר ורם לבבך ושכחת את ה׳ ואמרו שהוא הגאוה כמו שבא על כל העריות אמר תועבת ה׳ כל גבה לב ואמר כי את
כל התועבות האל ואמרו שהמתגאה הוא בעצמו אצל השם יתברך כעבודה זרה עצומה והביאו ראיה ואמרו חדלו לכם
מן האדם אשר נשמה באפו כלומר גבה רוח כי במה נחשב הוא אל תקרי במה אלא במה ואמרו שהמתגאה ראוי להרג ב
באמרו כל מי שיש בו גסות הרוח ראוי לרגמו כאשרה כתיב הכא ורמי הקומה גדועים וכתיב התם ואשריהם תגדענה וא
ואמרו שהשם יתברך לא יחיה המתגאים בתחיית המתים באמרם כל אדם שיש בו גסות הרוח אין עפרו נגנר ע׳ הקנו
ורננו שוכני עפר מי שנעשה עפר בחיין ראוי לומר הענווים הם אשר יחיו והפלגו בזה ואמרו כל אדם שיש בו גסות ה
הרוח שכינה מיללת עליו שנאמר וגבוה ומרומם ידע והרבה מדבריהם שהגלעת ענוה המתגאים אמרו לשחת ולבפחת
ולבהמת ואין שחת אלא גבוה שנאמר הגבעות הנשאות כאלו אמר למתגאה הספחת וסוף מה שאמרו בשמעתא מאן דאית ב
ביה ובשמעתא מאן דליתביה ראוי לומר שאין ראוי להיות האדם שפל רוח לעומדי מפני שאינו מן המעלות ושעריהו על ל
דרך משל אלף מאדבעה ושעים ראוי לומר כשנשים הגאוה בקצה אחד ושפלות הרוח בקצה אחר ויהיה ביניהם רחב אר
אדבעה ושעים חלקים שיהיה האדם עומד בחלק שלשה ושלשים אינו ראוי במצוע בזאת המדה לבדה לברוח מן הגא
הגאוה עתה יחסר חלק אחד ויקרב אל הענוה יותר יכנס תחת השמאל וזה היה דעת רבא בענוה אבל רב נחמן עסק רב
ואמר שאין ראוי שיהיה לאדם מחנה ראוי לומר מן הגאוה לא חלק גדול ולא חלק קטן מפני שאין חטאו מצטא חטא שי
שיעשים האדם תועבת ה׳ אין ראוי להתקרב אליו אמר בזה הענין רב נחמן בר יצחק אמר לא מיעה ולא מקצתה ומר זוטא
זוטרא אמר מאי דכתיב כי תועבת ה׳ כל גבה לב ולחזק זה החטא האחרון אמר זה מאד מאד אני שפל רוח שתקות אצלנו ר
רימה אל שאתה צריך להכריח נפשך עד שתגיעוק ממנה הגאוה בהשבך באחריית הגוף והוא שובו רימה ··

רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָא אוֹמֵר · כָּל הַמְחַלֵּל שֵׁם שָׁמַיִם בַּסֵּתֶר · נִפְרָעִין מִמֶּנּוּ בַּגָּלוּי · אֶחָד שׁוֹגֵג · וְאֶחָד מֵזִיד בְּחִלּוּל הַשֵּׁם :

אתה יודע מן הכתוב שהשוגג יש לו חטא ומפני זה צריך כפרה בקרבן וה׳ יתברך אמר בו ונסלח לו מחטאתו אשר חטא א
אבל אינו כמזיד חלילה לומר דדבר ה׳ יתברך לשמות המזיד והשוגג כדבר מן הדברים אבל כוונתו הנה שחלול השם א
אם יהיה במזיד לא כשוגג: נפרעין ממנו בגלוי אם היה מזיד ענוש מזיד ואם היה שוגג ענוש שוגג אבל מני הענוש בגלוי

רבי שמעאל אומר הלומד על מנת ללמד מספיקין בידו ללמוד וללמד והלומד על מנת
לעשות מספיקין בידו ללמוד וללמד לשמור ולעשות רבי צדוק אומר אל תעשם עטרה
להתגדל בהם ולא קרדום לחפור בהם וכך היה הלל אומר ודאשתמש בתגא חלף דא לבדתך
כל הנהנה מדברי תורה נוטל חייו מן העולם

אחרי אשר הסכמתי שלא אדבר בזאת העולה ׳ אפני שהיא מבוארת ולדעתי גם כן מדברי בה לא יאותו לרוב חכמי ה
התורה הגדולים ואפשר לבולן חזרתי מהסכמתי ואדבר בה מבלתי שאשגיח לקדמונים או לגני גאים דע שזה שאמר שלא
תעשה התורה קרדום לחפור בו כלומר לא תשתמש כלי לחיות בו ׳ ובאר ואמר כי כל מי שיהנה בעולם הזה בסבוד ה
התורה נוטל חייו מן העולם ׳ פי׳ מחיי העולם הבא והתעוות בני אדם בזה הלשון הגלה והשליכוהו אחרי גויס ותלו ב
בפטוטי הדברים שלא יבינוס ואני אפרשם ואבאר להם חוקים על יחודים ועל קהלות והבילו בני אדם לאשיב בסב
בסכלות נאורה ׳ שזה מחוייב ורחוי שיעזרו החכמים והתלמידים והאנשים המתעסקים בתורה ותורתן אומנותן וזה ה
הכל טענות ולא נמצא בתורה ולא בדברי החכמים דבר שיאמת אותו ולא ראוי שיסמן עליהם כלל שאחתו כמנהגין
בדברי רבותינו ז״ל לא נמצא אצלם שהיו מבקשים ממון מבני אדם ולא היו מקבצים ממון לשיבית הנבבדות והיקרות
ולא לראשי גליות ולא לדיינים ולא לשרביטי התורה ולא לאחד מהגדולים ולא לשאר בני אדם מן העם אבל נמצא בכל
דור ודור בכל קהלותיו שיש בהן עני בתכלית העניות ועשיר גדול בתכלית העושר וחלילה לי שאומר על הדורות ההם ש
שהם לא היו גומלי חסד ונותני צדקה כי אמנם הענני ההוא אלו פשט ידו לקחת היו מחלקין ביניו והב ושניים אלא
שלא היה רוצה לאכל היה מסתפק בחלאתו שהיה מתפרנס בה אם בריוח אם בדוחק והיה בן לוה עבדי אדם כי הת
התורה ונעתן מזה ׳ ובבר ידעת שהלל הזקן היה חוטב עצים והיה לומד לפני שמעיה ואבטליון והיה עני בתכלית ה
העניות ומעלתו היתה כאשר ידעת מתלמידיו אשר נשאל פעמים והשיבו והקטן שבתלמידיו רבן יוחנן בן זכאי ואין פ
ספק לשמכיל שאילו היה מרה לאנשי דורו להגות אותם לא היו מניחין אותו לחטוב עצים : ומצינו בן דסא יצאה בת
קול ואמרה כל העולם כלו אינו נזון אלא בשבל חמיתא בני ומצינו בני די לו בקב חרובין ומרב שבת לערב שבת ו
ולא היה מבקש מבני אדם ׳ וקרנא היה דיין בארץ ישראל והוא היה דלי דלאה וכשהיו באין בעלי הדין לפניו היה א
אומר תנו לי מי שידלה במקומי או תנו לי כדי בטלתי ואדון לכם ולא היו ישראל שבדים לא הכזרים ולא בלתי גומלי
חסדים ולא מצאנו חכם מן החכמים שהיה מענה אנשי דורו על שלא היו מעשרים אותם חלילה להם אבל הם בעצמם
היו חסידים מאמני האמת לעצמם והיו מאמינים בהשם יתברך ובתורת משה אשר בה יזכה האדם לחיי העולם הבא ו
ולא היו מתגרים לעצמם לבקש ממון מבני אדם והיו רואים שלקיחתו היה חלול השם בעיני ההמון ומפני שיתאבו שהת
שהתורה ומלאכה ומהמלאכות אשר יהיה בהם האדם ויתגבה בעיניהם ויהיה מי שמעטה זה דבר השם בזה ׳ ואמנם הת
התנו אלה המתגברין לחלוק על האמת ועל הפסוקים הפשוטים והגלים בלקיחת ממון בני אדם בריצונם או על כר
כרחם מהמעטים אשר ומצאו בתלמוד ומאנשי בעלי ממון בגופותם או זקנים בא בימים עד שלא אפשר להם לעשות
מלאכה שאין מחבולה להם אלא לקחת ממון מאחרים ואם לא מה יעשו הימותו זה לא נתנה התורה ואיזה תמצא המעטה
אשר הביאו ראיה ממנו היתה כאנות סודר ומרחק תביא לאמה בבעל מום שאינו יכול לעשות מלאכה אבל עם הכ
היכולת לא המציאה אליו התורה דרך ׳ ורב יוסף היה מלך עניים ומוקם לחוקים והיה אומר יפה מלאכה שמחזמת ב
בעליה ראיה אומר עם טורח אבריו כי בהאלמו העניים הכבדים היה מתחזק גופו בלא ספק והיה משבח זה ושמח בו
והיה נהנה בזה מחלק לו השם יתברך מה שאנו בתעלת ההתפקות ׳ ושמעתי המשגיחים הגבלים בראייה שהבילו
בראשרים הרוצה להגות יהיה כאליעזר והרוצה שלא להגות אל יהיה כשמואל הרמתי וזה אינו דומה לזה אשר מבילים כ
כלל אבל זה אנלי הטעלה גדולה מהבאיר ראיה ממנו ומשני מהאי ומבואר ואינו מקום מיטעה האדם בו שאליעזר לא היה
מקבל ממון מבני אדם כל שכן שלא היה מבקש ומשם ונקבע להם חוקים חלילה להם אמנם היה מקבל כבוד לבד
כמריה ומלאכתן אותו אדם בעבדו עלו להיות בבית אבינו והיה אוכל לחמו בלילה ההיא אל בוש ההיא ויהיה סב לעסקיו
ושמואל לא היה נכנס בבית אדם ולא היה אוכל משם ומצינו בזה אמרי חכמים זכרונם לברכה מהתלמוד ח
חכם כשירצה להדמות בזה עד שלא יכנס לבית אדם הרשות בידו ׳ ומשם ידעה להתלבשן

ראיה להתלכלך אצל אדם בעברו ועליו לצורך הצלת הדרך הרשות בידו מפני שכבר הזהירו מלהכול אצל אדם שלא ל
לצורך ואמרו תלמיד חכם המרבה סעודתו בכל מקום כו׳ ואמרו כל סעודה שאינה על מצוה אסור לתלמיד חכם ליה
להנות ימנה׳ ולמה לאריך בזה הענין ואמנם לזכיר המעשה אשר התבאר בתלמוד והוא שאדם אחד שהיה לו כרם וה
ויהי נכנסים בו תגבים וכל פעם אשר היה רואה אותו בכל יום היה מצא פרותיו מתמעטין והולכין ולא היה ספק בו
שאחד מן הגנבים נתן עינו בו והיה מצטער מזה כל ימי הבציר עד שבצר ממנו מה שבצר׳ ונמקם עד שיבשו ואסף
הצמוקים ודרך בני אדם כשיאספו הצמוקים שיפלו מהם גרגרים מן התאנים ומן הענבים ומותר לאכלן מפני שהם
הכרך׳ וכבר הניחום בעליהם למעשרות למזרחיהם׳ ובא רבי טרפון במקרה יום אחד לכרם ההוא ושב ולקט מן הגי
הצמוקים שנפלו והיה אוכל אותם ובא בעל הכרם ותפש שזה היה הגנב שגנב ממנו כל השנה ולא היה מכיר אותו אבל
שמע עליו ולקחו מיד והתחזק עליו ושם אותו בשק אחד ושם אותו על גבו להשליכו בנהר וכשראה רבי טרפון כן׳ ה
בעק ואמר אוי לו לטרפון שזה הורגו וכשמעו בעל הכרם הניחו וברח לדעתו שחטא גדול והיה רבי טרפון מצט
ערער מן הדם ההוא והלאה כל ימיו ומתאבל על מה שאירע לו שהגיל את עצמו בכבוד התורה והוא היה עשיר
גדול והיה יכול לומר הניחני ואני אתן לך כך וכך זהובים והיה נותנם לו ולא היה צריך להודיעו שהוא רבי טרפון והיה
מגיל את עצמו במקומו ולא בתורה׳ ואמרו כל ימיו של אותו צדיק היה מצטער על דבר זה׳ ואמר אוי לי שהשתמשתי
בכתרה של תורה שכל המשתמש בכתר של תורה אין לו חלק לעולם הבא ונעקר מן העולם ואמרו בזה משם רבי טר
טרפון עשיר גדול היה והוא לו׳ לפרוסה בדמי וכן פתח רבינו הקדוש עליו השלום אגרות בשנת רעבון ואמר כל מי שי
שיראה לבא לקחת פרנסתו יבא ויתפרנס ובלבד שיהיה תלמיד חכם׳ ובא רבי יוחנן בן עמרם ועמד לפניו׳ והוא לא היה
מכיר אותו אמר לו רבי פרנסני אמר לו במה אפרנסך׳ אמר לו פרנסני ככלב וכעורב ראה לומר אף על פי שאין
בי הכמה׳ כמו שיפרנס ה׳ יתברך חיה טמאה ועוף טמא שאין עם הארץ פרות מהם׳ ונתן לו ואחר כך נתודע באמר
פתהו בדבריו ואמר אוי לי שהנה עם הארץ מנכסי ואמרו לו השומעים זה שאירע לו אולי יכתוב בן עמרם תלמידך
הוא שאינו ראוי להנות בכבוד התורה כשיוכל לאמר מזה ואפי׳ בתחבולה ואחר ומצא הענין כן ושני המעשים הא
אלה ישתיקו כל חולק בזה הענין׳ ואמנם הדברים אשר התירה אותם התורה לתלמידי חכמים הוא שיתנו ממנם
לאדם לעשות בו מחורה בבחירתו ויהיה השכר כלו להם אם ירצה והעושה זה ים לו שכר גדול עליו וזה מטיל מלאי ל
לכים תלמידי חכמים׳ ושתמכר מחורתם לפני כל מחורה ושיקנו להם בתחלת השוק׳ אלו הם חוקים שקבע להם השם י
יתברך כמו שקבע המתנות לכהן והמעשרות ללוי לפי מה שבא בקבלה כי שתי הפעלות האלה יעשו אותם מחרים׳
קנתם עם קנתם על דרך כבוד ואף על פי שאין שם חכמה וכדי הוא תלמיד חכם להיות כעם הארץ בכבוד וכן הקילה
התורה ותלמידי חכמים חקי המלכות מן הגזרות והאכסניות החיל וחקים המיוחדים בכל אים ואים והם הנקראים כמף
גולגלתא ופרעו בעבורם הקהל׳ וכן בגין הגזמות וכיוצא בהן ואפי׳ היה התלמיד חכם בעל ממון לא יתחייב דבר מכל
זה וכבר הורה בכל זה רבינו ונקף הלוי ז״ל לאים במקום אחד שהיו לו נגות ופרדסים שהיה חייב בעבורם אלפים זהובים
ואמר שיפטר ותת בעבורם דבר מכל מה שזכרנו מפני שהיה תלמיד חכם ואף על פי שהיה נותן כמם ההוא אפי׳ עני ש
שבישראל והא דין תורה כמו שפטרה התורה מחצית השקל מן הכהנים כמו שבארנו במקומו ומה שדומה לזה׳׳

רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר כָּל הַמְכַבֵּד אֶת הַתּוֹרָה גּוּפוֹ מְכוּבָּד עַל הַבְּרִיּוֹת וְכָל הַמְחַלֵּל אֶת הַתּוֹרָה גּוּפוֹ מְחוּלָּל עַל הַבְּרִיּוֹת׃

כבוד התורה הא׳ בהוראת הזריזות בעשייתה וכבוד החכמים המעמידים אותה והסברים אשר חברו בה וכן חלול התורה
הפך השלמה׳

רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר וַחֹשֶׁךְ עַצְמוֹ מִן הַדִּין פּוֹרֵק מִמֶּנּוּ אֵיבָה וְגָזֵל וְשְׁבוּעַת שָׁוְא וְהַגֵּס לִבּוֹ בְּהוֹרָאָה שׁוֹטֶה רָשָׁע וְגַס רוּחַ׃

בתחילה גס לבו להתגבר להורות מבלי ידיעה ושגג׳׳

הוא הָיָה אוֹמֵר אַל תְּהִי דַּן יָחִיד· אֶלָּא אֶחָד וְאַל תֹּאמַר קַבְּלוּ דַעְתִּי שֶׁהֵן רַשָּׁאִין וְלֹא אַתָּה:

התורה הערה לאיש מומחה לרבים לדון יחידי כמו שבארנו בסנהדרין אבל זה דבר תורה והזהיר הנה ומצוה על כל אדם המומר ולא על כל הלאסור: ואמר כשיחלוקו עליך חבריך בדינת אין הדעות לא תבריחם לקבל סברתך חפצי שהם מכריחים אם יש להם לקבלה ואינו כראוי להבריחם לקבל את דעתך:

רַבִּי יוֹנָתָן אוֹמֵר· כָּל הַמְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה מֵעוֹנִי סוֹפוֹ לְקַיְּמָהּ מֵעֹשֶׁר וְכָל הַמְבַטֵּל אֶת הַתּוֹרָה מֵעֹשֶׁר סוֹפוֹ לְבַטְּלָהּ מֵעוֹנִי:

לומר כי העוסק בתורה והוא עני ודל ועם כל זה יתגבר נפשו לעסוק בה · לסוף יעסוק בה ויגמור · ומלאכה לא יהיה לו מה שיגרדהו מן הקרקעה · ומי שלא יעסוק בתורה חפצי הון המון להתעסק במלאכה ובמסחרה לסוף יתרעשם ויגר לו הזמן עד שיהיה סבת בטולו בקרקעה גרדתו בלתם למלאכה:

רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר הֱוֵי מְמַעֵט בְּעֵסֶק וַעֲסוֹק בַּתּוֹרָה וְהֱוֵי שָׁפֵל רוּחַ בִּפְנֵי כָל אָדָם וְאִם בִּטַּלְתָּ מִן הַתּוֹרָה יֵשׁ לְךָ בְּטֵלִים הַרְבֵּה כְּנֶגְדֶּךָ וְאִם עָמַלְתָּ בַּתּוֹרָה יֵשׁ שָׂכָר הַרְבֵּה לִיתֶן לְךָ·

לומר תענג בחורה והתמד על התורה · והי שפל רוח בפני כל אדם ר"ל שלא תהא שפל רוח בפני הגדולים לבד · לומנם בפני כל אדם · עד שכשתעשב עם לי זה אדם שיהיה יהא ספורך עמו כאלו הוא גדול במעלה יותר ממך · וזה כלו לבר לברוח מן הגאוה כמו שבארנו · וענין בטלים הרבה כנגדך הוא שיש דברים הרבה המבטלים ויצטרכו לוי שתעסק ב בהן וכשלא תתעסק בתורה יעריכך הזמן כאחד מן הדברים ההם·

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר הָעוֹשֶׂה מִצְוָה אַחַת· קוֹנֶה לוֹ פַּרְקְלִיט אֶחָד· וְהָעוֹבֵר עֲבֵירָה אַחַת לוֹ קַטֵּיגוֹר אֶחָד· תְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים· כְּתָרִים בִּפְנֵי הַדּוֹרְעָנוּת·

פריקליט · הוא המלין טוב על האדם לולך · קטיגור הוא הפך זה והוא המלצין האדם לחלך ומשתדל להמיתו · ואמר ש מתעוכה אחד המעשים הרעים לא המעשים הטובים בתחלת הענין · כל אחד ואחד הענינים האלה מונעים מבא הם המכות והחלאים באדם ·

רַבִּי יוֹחָנָן הַסַּנְדְּלָר אוֹמֵר· כָּל כְּנֵסִיָּה שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם· סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּם וְשֶׁאֵינָהּ לְשֵׁם שָׁמַיִם אֵין סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּם· רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן שַׁמּוּעַ אוֹמֵר· יְהִי כְבוֹד תַּלְמִידְךָ· חָבִיב עָלֶיךָ כְּשֶׁלְּךָ וְכְבוֹד חֲבֵרְךָ· כְּמוֹרָא רַבְּךָ וּמוֹרָא רַבְּךָ כְּמוֹרָא שָׁמַיִם· רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר· הֱוֵי זָהִיר בְּתַלְמוּד שֶׁשִּׁגְגַת תַּלְמוּד עוֹלָה זָדוֹן: רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר· שְׁלֹשָׁה כְתָרִים הֵם· כֶּתֶר תּוֹרָה· וְכֶתֶר כְּהֻנָּה וְכֶתֶר מַלְכוּת וְכֶתֶר שֵׁם טוֹב עוֹלֶה עַל גַּבֵּיהֶן·

אלו הלשון מעלות טובות נתנו לאומה זו בתחלת נתינת התורה · והן הכהונה והמלכות והתורה כהונה וכה בו יהרן · ומל המלכות זכה בו דוד · וכתר תורה מונח לכל מי שירצה להתענטר בו ואמרו רבותינו ז"ל ושמא תאמר שזה הכתר פחות הוא מ מעשים הלחיים אינו כן אבל גדול הוא ומעשיהם וכו יהיו העכים שנאמר בי מלכים ימלוכו ורזנים יחוקקו צדק · ואמר בי שרים ישרו ונומר · אבל כתר שם טוב תגיע מלת התורה רצה לומר ידיעתה והתענטה בה · כי בהן יגיע השם הטוב האמתי ·

רַבִּי נְהוֹרָאִי אוֹמֵר· הֱוֵי גוֹלֶה לִמְקוֹם תּוֹרָה וְאַל תֹּאמַר שֶׁהִיא תָּבוֹא אַחֲרֶיךָ שֶׁחֲבֵרֶיךָ יְקַיְּמוּהָ בְּיָדֶךָ· וְאֶל בִּינָתְךָ אַל תִּשָּׁעֵן·

לומר בקש מקום הקרילה והלמוד · כי עם זולתך יתכן לך הקרילה ותתקיים ולא תשען על תבונתך ותלמוד עליך צריך לחבריס ולתלמידים שיעוריך

רַבִּי יַנַאי אוֹמֵר אֵין בְּיָדֵינוּ לֹא מִשְׁלַוַת הָרְשָׁעִים וְאַף לֹא מִיִּסּוּרֵי הַצַּדִּיקִים · רַבִּי מַתְיָא בֶן חָרָשׁ אוֹמֵר הֱוֵי מַקְדִּים בְּשָׁלוֹם כָּל אָדָם וְהֱוֵי זָנָב לָאֲרָיוֹת וְאַל תְּהִי רֹאשׁ לַשּׁוּעָלִים · ·

לומר שהיות לאדם תלמיד למי שהוא חכם ממנו יותר טוב לו ויותר ראוי מהיותו רב לפחות ממנו כי בענין הראשון יוסיף ובענין השני יחסר ולתה תבין ממה שבארנו בסנהדרין שהן שמו מטעם מעלין בקדש ולא מורידין ראש ישיבה של עם עשריס ושלשה אלף של לחד ושבעים מישיבה גדולה שריא שהם הוסיפו לו בזה מעלה

רַבִּי יַעֲקֹב אוֹמֵר הָעוֹלָם הַזֶּה דּוֹמֶה לְפַרְוְדוֹר בִּפְנֵי הָעוֹלָם הַבָּא הַתֵּקֵן עַצְמֶךָ בְּפַרְוְדוֹר כְּדֵי שֶׁתִּכָּנֵס לְטַרְקְלִין

טרקלין הוא ההיכל ופרוזדור הוא בית שער והמשל מבואר והכונה ידועה שבעולם הזה יקנה האדם המעלות שבהן יזכה לעולם הבא כי זה העולם לאמתו הוא דרך ומעבר לעולם הבא · ·

הוּא הָיָה אוֹמֵר יָפָה שָׁעָה אַחַת בִּתְשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בָּעוֹלָם הַזֶּה מִכָּל חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא וְיָפָה שָׁעָה אַחַת שֶׁל קוֹרַת רוּחַ בָּעוֹלָם הַבָּא מִכָּל חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה :

כבר בארנו בפירוש מסנהדרין שאין לאדם השות שלמות ולא תוספת לאמתו ישלם האדם ויוסיף מעלה בעולם הזה ואל ז זה רמז שלמה באמרו כי אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה בשאול אשר אתה הולך שמה אבל על הענין ההוא אשר ילך ה האדם עליו ישאר לעולם ולזה צריך שיתעדל האדם בזה הזמן הקצר ואל יאבד זמנו אלא בקנות המעלות לבד מפני שה שהפסדו מרובה לאדם שאין לו תמורה ולא תקנה וכאשר ידענו החסידים זה לא ראו לכלותו אלא בחכמה ובתוספת המע המעלות והרויחו זמנם כלו על דרך האמת ולא פזרו ממנו בענינים הגשמיים אלא זמן קצר מאד ובדבר הצריך שלא יפסד זולתו ולאחרים הוציאו זמנם כלו בגשמיות לבד ויתחו ממנו כאשר בארו כל עמית שבא כן ילך והפסידוהו כלו הפסד עולמי וההמון כלם יהפכו האמת בזולת העולה ויאמרו שהכת הראשונה הפסידו העולם והכת האחרונה הרויחו העולם ו והענין בהפך כמו שספרנו והם שמים חשך לאור ואור לחשך ואמר למאבדים האמת והענין הזה עשה שלמה עליו השלום עקר בקהלת בשבחו הרוחת העולם ובגותו הפסדו ובארו שאין רוח וקנין לאדם המת מן הדבר אשר יבצר ממנו הנה וזה כלו אמת וכשתבחן הספר ההוא בזולת הבחינה יתבאר האמת

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר · אַל תְּרַצֶּה אֶת חֲבֵרְךָ בְּשַׁעַת כַּעְסוֹ וְאַל תְּנַחֲמֶנּוּ בְּשַׁעָה שֶׁמֵּתוֹ מוּטָל לְפָנָיו וְאַל תִּשְׁאַל לוֹ בְּשַׁעַת נִדְרוֹ וְאַל תִּשְׁתַּדֵּל לִרְאוֹתוֹ בְּשַׁעַת קְלָלָתוֹ :

זה מבואר והם ענינו מוסרים בתקון חברת בני אדם · בהפיל הדבר במקום המעניל :

שְׁמוּאֵל הַקָּטָן אוֹמֵר בִּנְפֹל אֹיִבְךָ אַל תִּשְׂמָח וּבְהִכָּשְׁלוֹ אַל יָגֵל לִבֶּךָ פֶּן יִרְאֶה יְיָ וְרַע בְּעֵינָיו וְהִסִּיר מֵעָלָיו אַפּוֹ :

יראי ; אפו לא נאמר אלא מלמד שמוחלין לו כל עונותיו ואף על פי שלמה אמר בחכמתו זולת הנולה אבל זה החכם היה מוכיח בזולת המדה ומזהיר מזולת העבירה :

אֱלִישָׁע בֶּן אֲבוּיָה אוֹמֵר הַלּוֹמֵד יֶלֶד לְמַה הוּא דּוֹמֶה לְדָיו כְּתוּבָה עַל נְיָר חָדָשׁ וְהַלּוֹמֵד זָקֵן לְמַה הוּא דּוֹמֶה לְדָיו כְּתוּבָה עַל נְיָר מָחוּק :

אמר שהלמוד בימי הילדות יתקיים ולא יקל לעזכו והענין מן הלמוד בימי הזקנה בהפך וזה מבואר ונראה לענין ·

רַבִּי יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה אִישׁ כְּפַר הַבַּבְלִי אוֹמֵר הַלּוֹמֵד מִן הַקְּטַנִּים לְמַה הוּא דּוֹמֶה לְאוֹכֵל עֲנָבִים קְדוֹחוֹת וְשׁוֹתֶה יַיִן מִגַּתּוֹ · וְהַלּוֹמֵד מִן הַזְּקֵנִים לְמַה הוּא דּוֹמֶה לְאוֹכֵל עֲנָבִים בְּשׁוּלוֹת וְשׁוֹתֶה יַיִן יָשָׁן רַבִּי אוֹמֵר אַל תִּסְתַּכֵּל בַּקַּנְקַן אֶלָּא בְּמַה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יֵשׁ קַנְקַן חָדָשׁ מָלֵא יָשָׁן וְיָשָׁן שֶׁאֲפִילוּ חָדָשׁ אֵין בּוֹ

· יראה ר׳ יוסי כי חכמות הבחורים יש בה מעלות ומפקות בלתי מזוקקות ולא נחלטו מן הקסמות כי לא ידעו להם הימים לסכות תלמודם ולהסיר הספקות · ואמר ר׳ לא תבחן היין בקנקנו כי יש קנקן חדש וכו׳ יין ישן וקנקן ישן ריקם ואין ד דבר בו · כן יש בחורים שמחלוניהם וחכמותיהם זכות לא התערב בהם ספק · כיין ישן שנבדלו שמריו ממנו · ויש זקנים שאין להם חכמה כלל ואין צריך לומר שאין להם חכמה מצוירת ומבולבלת :

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַכַּפָּר אוֹמֵר הַקִּנְאָה וְהַתַּאֲוָה וְהַכָּבוֹד מוֹצִיאִין אֶת הָאָדָם מִן הָעוֹלָם ·

לא׳ הקנאה והתאוה ולהבת הכבוד מוציאין את האדם מן העולם · והיא כי כאלה המדות לא בלחדת מהן יפסיד לחומת התורה בהכרח · ולא יגיעו לו לא מעלות שכליות ולא מעלות המדות

הוּא הָיָה אוֹמֵר הַיְלוּדִים לָמוּת וְהַמֵּתִים לְהַחֲיוֹת וְהַחַיִּים לָדוּן לְיַדֵּעַ וּלְהוֹדִיעַ וּלְהוֹדִיעַ שֶׁהוּא אֵל הוּא הַיּוֹצֵר הוּא הַבּוֹרֵא הוּא הַמֵּבִין הוּא הַדַּיָּן הוּא עֵד הוּא בַּעַל דִּין הוּא עָתִיד לָדוּן בָּרוּךְ הוּא שֶׁאֵין לְפָנָיו עַוְלָה וְלֹא שִׁכְחָה וְלֹא מַשּׂוֹא פָּנִים וְלֹא מַקַּח שֹׁחַד שֶׁהַכֹּל שֶׁלּוֹ וְדַע שֶׁהַכֹּל לְפִי הַחֶשְׁבּוֹן וְאַל יַבְטִיחֲךָ יִצְרְךָ שֶׁהַשְּׁאוֹל בֵּית מָנוֹס לָךְ שֶׁעַל כָּרְחֲךָ אַתָּה נוֹצָר וְעַל כָּרְחֲךָ אַתָּה חַי וְעַל כָּרְחֲךָ אַתָּה מֵת וְעַל כָּרְחֲךָ אַתָּה עָתִיד לִיתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

ראוי לדעת ולהודיע ולהודע ידוע בו שיודע העתידים להלך ואחר הם נולדים עתה וימותו ואחר ידון ראוי המות ונגזר ונלמד לעצם הסתות הללו שהיה הזהר והיה הבורא והיה המבין והיה הדיין והיה עתיד לדון ידוע בו שהיה יודע כל בחיים ובמות ובאחר ענני העולם והיה גם כן עתיד לדון אחר יחזו לעולם הבא בגמול ועונש ואמר ולא יקח שוחד היה כמו שאמר גם כן בתורה אחר לא תקח שוחד ולא יקח שוחד ואין ענינו שלא יקח שוחד להטות הדין כי זה מן הסמות שיירחק מן הטב יתברך מה שלא יצוייר בו ולא ידומה כי איך יתן לו שוחד ומה יהיה השוחד אבל ענינו מה שבארנו שהיא לא יקח שוחד הטובות כמו שיעשה אדם אלף טובות ורעה אחת שלא יתחזל הטב יתברך העבירה ההיא לרוב טובותיו ויחסר לו מאלף טובותיו טובה אחת לא יותר אבל יענש על זאת הרעה האחת ויתמלא על הטובות הטב כלם וזה ענין לא יקח שוחד והיא כמו לא תקח פנים שיענוש יגדול במעלות על דבר מועט כמו שנענש מעה רבינו עליו השלום על חטא הב הנעשה כמו שבארנו בפרקים הקדמים ונמל עמו הרעה על כבוד אב ואם · ונבוכד נצר על כבוד הטב יתברך כמו מה שהתגבר בגיר שבהדין וזה ענין ולא תקח פנים ובאר ואמר שעל כרחך אתה נולד ומה שדבק בו שהיה זכר ענינים מבעייס שאין בחירה לאדם בהם שעליהם אמרו רבותינו ז׳ל הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים ולא אמר על כרחך לא אתה חוטא לא עובר לא תהלך לא עומד ומה שדומה לזה שאלו כלם ענינים שהם בראות האדם ואין הכרח בהם כמו שב שבארנו בפרק הרמיסי

פרק חמישי

בעשרה מאמרות

נִבְרָא הָעוֹלָם וּמָה תַּלְמוּד לוֹמַר הֲלֹא בְּמַאֲמָר אֶחָד יָכוֹל לְהִבָּרֵאוֹת אֶלָּא לְהַפְרִיעַ מִן הָרְשָׁעִים שֶׁמְּאַבְּדִין אֶת הָעוֹלָם

שֶׁנִּבְרָא בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת וְלִיתֵן שָׂכָר טוֹב לַצַּדִּיקִים שֶׁמְּקַיְּמִין אֶת הָעוֹלָם · שֶׁנִּבְרָא בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת ·

בעשרה מאמרות כשתסתכל בכל מה שברא במעשה בראשית ויאמר תוצאת תשעה וברא״ת עשרה ואף על פי שלא ה״ת
התבאר בו מלת ויאמר הענין מורה עליו וכאלו אמר ויאמר אלקים יהי השמים והארץ כי לא נהיו מבלי מאמר ·והיה
יכול לספר הבריאה כולה במאמר אחד כשיאמר ויאמר אלקים יהי שמים וארץ ויהי רקיע ויקוו המים וגומ׳ ·
ואמנם יחד מאמר לכל ענין להודיע גודל זה המציאות וטוב סדרו ושמפסידו מפסיד דבר גדול ומתקנו יתקן דבר גדול
רוצה לומר המפסידו מי שיפסיד נפשו אשר בידו לתקנה ולהפסידה · וכאלו הוא התכלית האחרון מכלל המציאות אשר
אמר בו עשרה מאמרות כמו שבארנו בפתיחת חבורינו זה

עֲשָׂרָה דּוֹרוֹת מֵאָדָם עַד נֹחַ לְהוֹדִיעַ כַּמָּה אֶרֶךְ אַפַּיִם לְפָנָיו שֶׁכָּל הַדּוֹרוֹת הָיוּ מַכְעִיסִין וּבָאִין עַד שֶׁהֵבִיא עֲלֵיהֶם אֶת מֵי הַמַּבּוּל : עֲשָׂרָה דּוֹרוֹת מִנֹּחַ עַד אַבְרָהָם לְהוֹדִיעַ כַּמָּה אֶרֶךְ אַפַּיִם לְפָנָיו שֶׁכָּל הַדּוֹרוֹת הָיוּ מַכְעִיסִין וָבָאִין עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם אָבִינוּ וְקִיבֵּל שָׂכָר כֻּלָּם

אלו הדורות הם דברי התורה פלוני הולך פלוני על הסדר · וזכר זה ומה שאחריו ומפני זכרו עשרה מאמרות שבהן מ
מוסר לחדש בזרע אותו ולתקן נפשו במעלות המדות ובמעלות השכליות עזרא כונת זולת המסכתא ·

עֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת נִתְנַסָּה אַבְרָהָם אָבִינוּ וְעָמַד בְּכֻלָּם לְהוֹדִיעַ כַּמָּה חִבָּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ ·

העשרה נסיונות שנתנסה אברהם אבינו כלם דבר הכתוב · הראשון הברית באומרו ויברך לך לך מארצך וגומ׳ · אמנם
הרעב אשר נמצא בארץ כנען בבואו שם והוא יב ד ואעשך לגוי גדול וזה נסיון גדול והוא אמרו ויהי רעב בארץ ·
השלישי חמס המלכים עצו בהלקח שרה לפרעה · הרביעי הלחמו בארבעה מלכים · החמישי לקחו הגר לאשה אחר
שנולדו מהולד משרה · הששי הוא המילה אשר צוה בה בימי הזקנה · השביעי חמס מלך גרר עליו בלקחו שרה גם כן
השמיני גרש הגר ואחרי הבנותו ממנה · התשיעי הרחקת בנו ישמעאל והוא אמרו יתברך אל ירע בעיניך על הנער
וגומ׳ · וכבר העיד הכתוב אלך היה קשה בעיניו הדבר הזה באומרו וירע הדבר מאד בעיני אברהם , אמנם אמר מצ
מצות העם יתברך וגרשם · העשירי עקדת יצחק :

עֲשָׂרָה נִסִּים נַעֲשׂוּ לַאֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם וַעֲשָׂרָה עַל הַיָּם עֲשֶׂר נִסְיוֹנוֹת נִסּוּ אֲבוֹתֵינוּ אֶת הַמָּקוֹם בַּמִּדְבָּר שֶׁנֶּאֱמַר וַיְנַסּוּ אוֹתִי זֶה עֶשֶׂר פְּעָמִים וְלֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹלִי ·

אבל העשרה נסים שנעשו לאבותינו במצרים הוא הנגלה מן העשר מכות והיות כל מכה ומכה מיוחדת במצרים ולא ב
ישראל ואלו הם נסים בלא ספק ולשון התורה בכל מכה ומכה מהם שהבילם הקדוש ברוך הוא על המצרים מלבד מ
מכת הכנים שלא כתב זה אלא שהוא ידוע שלא שנו ישראל אבל היו נמצאים אצלם ולא היו מעברים אותם וכן כתבו
החכמים אבל בשאר המכות התבאר בהם הענין אמר בדם ולא יכלו מצרים לשתות מים מן היאור · ראיה שה
שהנזק היה משג אותם לבדם · ואמר בצפרדע ובא בביתך וב חדרי משכבך וגומ׳ · ואמר בערוב והפלאתי ביום ה
ההוא את ארץ גשן וגומ׳ · ואמר בדבר ומקנה בני ישראל לא מת אחד · ואמר בשחין כי היה השחין בארבעים ו
ובכל מצרים · ואמר בברד רק בארץ גשן אשר שם בני ישראל לא היה ברד · ואמר בארבה ויעל הארבה על כל
ארץ מצרים · ואמר בחשך ולכל בני ישראל היה אור במושבותם · אבל העשרה נסים שהיו על הים הם קבלה · ה
הראשון הבקעו הים בפשוטו של פסוק ויבקעו המים · האחי שאחר שבקעו נעשו כקבה עד שעשב בדמות גב מן
מקבב ולא משופע והיה הדרך כאלו היה נקב במים והמים מימין ומשמאל ומעמל הוא מאמר חבקוק נקבת ב
במטות רמש פרזיו · השלישי שאחרו נתקבצה ונקפא להם כאמרו אלכו ביבשה ולא נשאר בקרקעיתו שום חומר ושיש נב

כבפלגי נהרות · הרביעי · מדרכי מתרגים הוא בחומר מדבק והוא לאמרו חמר חיים רבים : והחמישי מעבקנו לרבים ר
רבים כמספר המבטים כעין קמת עגול על זחת הגורה והוא לאמרו לגזר יש סוף לגזרים · והששי מנקפלו הימים ונת
ונתקנו כחבנים ועל זה לאמר מברית ראשי תנינים על הימים רוצה לומר שנתקנו הימים עד שעבו בענין שיעברו הראשי
עליהם · והשביעי שלא נקפלו כקפילת מלא הימים הנקפלים רוצה לומר חציה לחת לבל היו חציכות רבות כולו ה
הם לבנים וסדרו קנתם על קנתם והוא לאמרו לתה פוריות בענף יש והשמיני מנקפל כזכוכית לא כמהם רוצה לומר
ביחד עד שורלה קנתם לת קנתם בעברים בו והוא לאמרו חמכת מים עבי מחקים רוצה לומר שקבון הימים היה בענם
המים לגורר שהוא ביחד · והתשיעי שהיו נוחלים ממנו מים מתוקים והיו שותים לותם · והעשירי שהיו נקפים ב
בענת שהיו נוחלים לאר שלקחו מהם מה שעתו עד שלא היו יורדין לחדן והוא לאמרו נעבו כמו נד נוחלי רוצה לומר הדבר
הנוחל היה נקפל בלב יש · ומנהגו בקבלה גם כן שהמגרים בלו עליהם מכות על הים שיתר ממכות מצרים · אבל כ
כלם היו מעשרה המינים ההם לאר ירדו במצרים ונחלקו למינים רבים על הים ואל זה רמז באמרו אלה הם הלקים
המכים לת מצרים בכל מכה במדבר רוצה לומר במדבר יש סוף אבל מעשרה נסיונות מנסו אבותינו לת הלקים כ
כלם דברי הכתוב הם הראשונה על יש סוף · באמרם המבלי לין קברים במצרים · השנית במרה · הוא לאמרו ומל
ולנו העם על משה לאמר מה נשתה · והשלישית במדבר סין כשבקשו המן והוא לאמרם מי יתן ישתינו בשר ה׳ונמר
והרביעית מריתם בהניח המן עד הבקר והוא לאמרו ומתרו לנטים ומנו עד הבקר · והחמישית מריתם בבקשם לתנו
ביום השבת · כמו שנאמר והיה ביום השביעי יצאו מן העם ללקט · והששית ברפידים על הים גם כן · והשביעית
בחרב במעשה העגל · והשמינית בתבערה בהיותם משפקים במקום ההוא באמת והתאוננם והוא לאמרו ויהי העם
כמתאוננים · והתשיעית בקברות התאוה בבקשת הבשר לאמר והאספסף אשר בקרבו התאוו תאוה : והעשירית בת
במדבר פארן בענין המרגלים ושם נאמר לאמר זה עשר פעמים ולא שמעו בקולי

עֲשָׂרָה נִסִּים נַעֲשׂוּ לַאֲבוֹתֵינוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ · לֹא הַפִּילָה אִשָּׁה מֵרֵיחַ בְּשַׂר הַקֹּדֶשׁ · וְלֹא הִסְרִיחַ בְּשַׂר הַקֹּדֶשׁ מֵעוֹלָם וְלֹא נִרְאָה זְבוּב בְּבֵית הַמִּטְבָּחַיִם וְלֹא אֵרַע קְרִי לְכֹהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפֻּרִים וְלֹא כִבּוּ גְשָׁמִים אֵשׁ שֶׁל עֲצֵי הַמַּעֲרָכָה · וְלֹא נִצְּחָה הָרוּחַ אֶת עַמּוּד הָעָשָׁן וְלֹא נִמְצָא פְּסוּל בָּעֹמֶר · וּבִשְׁתֵּי הַלֶּחֶם · וּבְלֶחֶם הַפָּנִים · עוֹמְדִים צְפוּפִים וּמִשְׁתַּחֲוִים רְוָחִים · וְלֹא הִזִּיק נָחָשׁ וְעַקְרָב בִּירוּשָׁלַיִם מֵעוֹלָם · וְלֹא אָמַר אָדָם לַחֲבֵרוֹ צַר לִי הַמָּקוֹם שֶׁאָלִין בִּירוּשָׁלַיִם ·

כבר ידעת מהמחבר היה באמצע הגורה ואנו עתידים לבאר זה במקומו והיה מעולה לשמים ועם כל זה לא היו מכבין
הנסמים לא המערכה ולא היה משבר הרוח את עמוד העשן העולה מן הקרבנות אבל בעת ההקרבה היה הלוחש נח
והיו עומדים בגורה כל אחד בגד חברו ובעת ההשתחויה לא היו לוחצים זה את זה לתב מרחק ומשבם במקום ההוא

עֲשָׂרָה דְבָרִים נִבְרְאוּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת · בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת וְאֵלּוּ הֵן · פִּי הָאָרֶץ וּפִי הַבְּאֵר · וּפִי הָאָתוֹן · וְהַקֶּשֶׁת וְהַמָּן וְהַמַּטֶּה וְהַשָּׁמִיר וְהַכְּתָב וְהַמִּכְתָּב וְהַלֻּחוֹת וְיֵשׁ אוֹמְרִים אַף הַמַּזִּיקִין וְקִבּוּרָתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ וְיֵשׁ אוֹמְרִים אַף צְבַת בְּצְבַת עֲשׂוּיָה :

לא נברא בעבת עשויה · קמיתא ולא עבדיה כבר זכינו לך בפרק האמצעי שהם לא יאמינו בחדוש הרעון בכל עת אבל
בתחלת עשיית הדברים שם בטבעם מעשה בהם כל מה שעשה הן יהיה הדבר מעשה מלאכי והוא הדבר הטבעי הו
יהיה חדוש לעתים רחוקים והוא המופת הכל בטוח על כן אמרו עבדים השמי שם בטבע הארץ שתשקב קרח ועדיין ול
ולבאר מיוחד הים ולארץ שתדבר וכן האמר וכתב הוא התורה הסתומה לשנו ת׳כמו שאמר ולא נודע איך הוא · ו
והוא אמרו ואתנה לך את לוחות האבן · והמכתב הוא הסתיבה מעל הלוחות כמו שאמר והמכתב מכתב אלקים הוא . ח
חרות על הלוחות · ואולי תאמר אמרו שכל הנפלאות כלם הנמנו בטבעי הדברים הם המופתים מי בראמית לזה ייחד
אלו העשרה דע שלא ייחדם לומר שאין שם מופת שהשם בטבע הדברים רק אלו אבל אמר שאלו נעשו בין האמצעית
לבד ושאר הנפלאות והמופתים הנמנו בטבעי הדברים אמר נעשו בו בשעת הנפלאתם הגדולה · ואמרו על דרך משל
מים שני בהאלן המים הנשם בטבעם שיחלק יש סוף לגזרה רבינו הירדן לשנמע · וכן לאליהו וכן לאליעזר · ומים

ויש רבותי כמבריל העומק הוסיף בטבעו שיעמוד בזמן פלוני כדברי יהושע אלין וכן שאר הפלאות מלבד אלו העשרה
שהעשו בטבעי הדברים הם בין המשנות. ושמר היא ארץ קטן חונב החכמים הגדולות בעברו עליהם וכו בנה של
שלמה את בית המקדש ובבית היא כלי שיקח בו הנפח הברזל החם עד שיעשה בו מה שיעשה.

שִׁבְעָה דְבָרִים בַּגּוֹלָם וְשִׁבְעָה בְּחָכָם חָכָם אֵינוֹ מְדַבֵּר בִּפְנֵי מִי שֶׁהוּא גָדוֹל מִמֶּנּוּ בְּחָכְמָה וּבְמִנְיָן וְאֵינוֹ נִכְנָס לְתוֹךְ דִּבְרֵי חֲבֵרוֹ וְאֵינוֹ נִבְהָל לְהָשִׁיב שׁוֹאֵל כְּעִנְיָן וּמֵשִׁיב כַּהֲלָכָה וְאוֹמֵר עַל רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן וְעַל אַחֲרוֹן אַחֲרוֹן וְעַל מַה שֶׁלֹּא שָׁמַע אוֹמֵר לֹא שָׁמַעְתִּי וּמוֹדֶה עַל הָאֱמֶת וְחִלּוּפֵיהֶם בַּגּוֹלָם:

הנני מפרש תחילה אלו המדות שנכפלות הרבה בדברי חכמים והוא בור עם הארץ. וגולם וחסיד ואינם בור הוא
הלוא אשר אין לו לא מעלות שכליות ולא מעלות המדות רצה לומר לא חכמה ולא מוסר ואין לו גם כן קנין הדעות כאלו
הוא ערום מן הטוב ומן הרע והוא הנקרא בור לדמותו בארץ לא יודע בה דבר מן הדברים והוא הנקראה שדה בור כ
כמו שהתבאר בזרעים ועם הארץ הוא אשר אין לו מעלות שכליות רצוני לומר שיש לו דרך א
ארץ ואין בידו תורה והוא הנקרא עם הארץ רצה לומר שהוא טוב לטוב הארץ ולקבוצי המדינות מפני שיש לו מעלות
המדות שיטיב בהן חבריו עם אלתו כמו שבארנו בתחלת חבורנו וגולם הוא אשר אין לו מעלות שכליות ומעלות המ
המדות ואינם אינם שלמות ולא הלכות על מדה מראלי אבל יש בהם עירבובים ובלבולים והתערב בהם הטרון ומפני
זה נקרא גולם להדמותו לכלי אשר יעשהו האומן ותהיה בו הצורה המלאכותית שיחסרה השלמה והתקון כסכין והסיף
כשיעשה הנפח גולמם והגיע להם צורתם קודם שיטחוסם ויחדדם ויטיבם ויפתח בהם מה שדרכו לפתח ושלים תקונם
והם הנקראים לפני זה גולמי כלי ותבות כמו שהתבאר בכלים והוא מלה עברית גלמי ראו עיניך רצה לומר חמר שני ק
קודם הגיע צורת החדש בה וכאשר לא הגיע לזאת הצורה שלמותה קראוהו גולם לדמותו כחמר הגמשה מוכן לקבל צו
צורה אחרת ישוב בה יותר שלם והכם הוא אשר שהגיעו לו שני המינים מן המעלות על השלמות כמו שצריך והחסיד הוא
הלוא החכם כשיוסיף במעלה רצה לומר במעלות המדות עד שיטה אל הקצה האחד ומעט כמו שבארנו בפרק חד׳ ויהיו
ומעטו מרבין מחכמתו ומפני זה נקרא חסיד לתוספתו כי ההפלגה בדבר יקרא חסיד תהיה ההפלגה ההיא בטוב לו ברע
ואמר הנה שהחכם יהיו לו אלה הטבע ומעלות והם עקרים גדולים ומפני זה יכוין אליהם שבהם אפשר התלמוד והלמ
והמעשה האדבעה מהם הם מעלות המדות והוא שאינו מדבר לפני מי שגדול ממנו בחכמה ואינו נכנס בתוך דברי
חבריו אבל ינוח עד שישלים דבריו ולא יתפאר בזה שלא ידע והוא אומרו על מה שלא שמע לא אמרתי ולא יתבקש
אבל כשישמע האמת יודהו ואפי׳ בזה שאפשר לו לדחות ולחלוק ולהטעות לא ירצה לעשותו וזהו אומרו ומודה על האמ
והשלשה מעלות שכליות האחדות כשיטעה מטעה במלאכת המעשה לא יבהל ושאר מסופק באמת אבל ירגיש מהרה לא
למקום הטעות ויבארהו והוא אומרו ואינו נבהל להשיב וזה אמנם יהיה בקלות ההבנה וטוב התבוננות לאומר הרגיש
המטעה להבין הפרש הדברים והמעלה הב׳ שישאל מה שצריך לשאול בדבר ההוא ולא יבקש מוכת למודי בחכמת הטבע
ולא שנה טבעית בחכמות הלמודיות וכיוצא בזה ואם יהיה הוא השאל גם כן ענה ומענין השאלה אם ישאל בענינים
שבטבעם מעט ענה משנין השאל בחומת ואם ישאל בזה שלמעה מזה ענה לפי מה שבדעתו וטבעו ועוד לא ישאל
ומאנו סבה חמריית ויתן סבה צורתית לא ישאל סבה צורתית ויתן סבה חמריית אלא ישיב מצד התבלית וזהו אומרו שואל כמ
כענין ומשיב כהלכה וזה לא יהיה אלא אחר חכמה יתירה. והמעלה השלישית שיסדר תלמודו ויקדים מה שראוי כד
להקדימו ויאחר מה שראוי לאחרו שזה הדרך מועיל בלמוד מאד והוא אומרו. אומר על ראשון ראשון. ועל אחרון אח
אחרון ואלו כלם הם בגולם בהשך ומפני שהוא בלתי שלם כמו שבארנו ולא הגיע לזאת המעלה.

שִׁבְעָה מִינֵי פּוּרְעָנִיּוֹת בָּאִין לָעוֹלָם עַל שִׁבְעָה גּוּפֵי עֲבֵירָה מִקְצָתָן מְעַשְּׂרִין וּמִקְצָתָן אֵינָן מְע
מְעַשְּׂרִין רָעָב שֶׁל בְּצוֹרֶת בָּאָה מִקְצָתָן רְעֵבִין וּמִקְצָתָן שְׂבֵעִין; גָּמְרוּ שֶׁלֹּא לְעַשֵּׂר רָעָב שֶׁל
מְהוּמָה וְשֶׁל בְּצוֹרֶת בָּאָה וְשֶׁלֹּא לִיטּוֹל אֶת הַחַלָּה רָעָב שֶׁל כְּלִיָּה בָּאָה:

רכב על בצורת הוא שתהיה הבנה במעט מעט ומעט בקצת המקומות ובקצתן לא ומעט ובאחר ומעט יהיה מעט ומעט ש
ורעב על מהומה יגיע

שיתנסו לדם בחלוחיות וקנטות והרוסים לאחר יתחדשו להם עד שתשמט הארץ ולא תזרע בשנת הזרעה לערות העולם
ויעבר על כלה הוא שלא יעבר כלל וייבשו הנהרות והאגמים כלומר והיו עמיך לאחר על רלשך נחשת :

דֶּבֶר בָּא לְעוֹלָם עַל מִתּוֹת וְאֲמוּרוֹת בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא נִמְסְרוּ לְבֵית דִּין וְעַל פֵּרוּת שְׁבִיעִית ·
חֶרֶב בָּאָה לָעוֹלָם עַל עִנּוּי הַדִּין וְעַל עִוּוּת הַדִּין וְעַל הַמּוֹרִים בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא כַּהֲלָכָה

ענוי הדין הוא לאחר המשפט ועיון כי יש רבים בדבר המבואר : ועוות הדין הוא עידון בלא שלום רלוי ··

חַיָּה רָעָה בָּאָה לְעוֹלָם עַל שְׁבוּעַת שָׁוְא וְעַל חִלּוּל הַשֵּׁם · גָּלוּת בָּא לְעוֹלָם עַל עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה
זָרָה וְעַל גִּלּוּי עֲרָיוֹת וְעַל שְׁפִיכוּת דָּמִים · וְעַל שְׁמִטַּת הָאָרֶץ ·· בְּאַרְבָּעָה פְּרָקִים הַדֶּבֶר מ
מִתְרַבֶּה בְּרְבִיעִית וּבַשְּׁבִיעִית וּבְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית וּבְמוֹצָאֵי הַחַג שֶׁבְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה בְּרְבִיעִית מִפְּ
מִפְּנֵי מַעֲשֵׂר עָנִי שֶׁבַּשְּׁלִישִׁית בַּשְּׁבִיעִית מִפְּנֵי מַעֲשֵׂר עָנִי שֶׁבַּשִּׁשִּׁית · וּבְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית מִפְּנֵי
פֵּרוֹת שְׁבִיעִית · וּבְמוֹצָאֵי הַחַג שֶׁבְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה · מִפְּנֵי גֵזֶל מַתָּנוֹת עֲנִיִּים ··

כבר בארנו פעמים רבות בסדר זרעים סדר הנאת החקים מן התבואה ומה התבואה מבטנה הטלוטית והטיטית היה מן
מוציא מעשר ראשון ונותנו ללוי בכל שנה ושנה ואחר כך היה מוציא מעשר שני ונותנו לעניים וזה הוא זר עני הוא בא
בחקים מעשר שני שהיה מוציא בשלר שני השמטה ומתנות עניים הם הלקט והשכחה והפאה והפרט והעוללות כי בא
יעלם זה כלו כי כבר נשלם עסק הראשה ומי שנתן אלו החקים נתנם ומי שלא נתנם נשלם ·

אַרְבַּע מִדּוֹת בָּאָדָם · הָאוֹמֵר שֶׁלִּי שֶׁלִּי וְשֶׁלָּךְ שֶׁלָּךְ זוֹ מִדָּה בֵּינוֹנִית וְיֵשׁ אוֹמְרִים זוֹ מִדַּת סְדוֹם
שֶׁלִּי שֶׁלָּךְ וְשֶׁלָּךְ שֶׁלִּי עַם הָאָרֶץ : שֶׁלִּי שֶׁלָּךְ וְשֶׁלָּךְ שֶׁלָּךְ חָסִיד : שֶׁלִּי שֶׁלִּי וְשֶׁלָּךְ שֶׁלִּי רָשָׁע :

הנה התבאר בזה המאמר שהחסיד הוא מרבה בפעלות הטוב רצוני לומר מיטה לאחר ומאבי הקנות ומבט · והתבאר לך
גם כן היקרא רשע מי שיש לו מפחתנות הכפש רצוני לומר מיטה בפעלותיו אל הקנה האחד המסוף כמו שבארנו בפרק
הד כי זה אשר ראה שיהיה לו ומעונו ומעון אלתו יש לו רוב התאוה וקרא רשע ·

אַרְבַּע מִדּוֹת בְּדֵעוֹת · נוֹחַ לִכְעוֹס וְנוֹחַ לְרָצוֹת יָצָא הֶפְסֵדוֹ בְּשְׂכָרוֹ קָשֶׁה לִכְעוֹס וְקָשֶׁה לְרָצוֹת
יָצָא הֶפְסֵדוֹ בְּשְׂכָרוֹ קָשֶׁה לִכְעוֹס וְנוֹחַ לְרָצוֹת חָסִיד נוֹחַ לִכְעוֹס וְקָשֶׁה לְרָצוֹת רָשָׁע

הסתכל לך קרא הסכלן מסכלותו יתרה עד שיקרב להמדר הרעה בדבר הכעס חסיד וקרא מי שיש לו פחות יהרת
הכעס רשע

אַרְבַּע מִדּוֹת בַּתַּלְמִידִים · מַהֵר לִשְׁמוֹעַ וּמַהֵר לְאַבֵּד יָצָא שְׂכָרוֹ בְּהֶפְסֵדוֹ קָשֶׁה לִשְׁמוֹעַ וְקָשֶׁה
לְאַבֵּד יָצָא הֶפְסֵדוֹ בְּשְׂכָרוֹ מַהֵר לִשְׁמוֹעַ וְקָשֶׁה לְאַבֵּד חָכָם קָשֶׁה לִשְׁמוֹעַ וּמַהֵר לְאַבֵּד זֶה חֵלֶק
רַע

הסתכל לך לא קרא יצבון הזכרון חסיד ושני שהיא תעלה מכלית וקרא חכם ולא קרא הקנה להכרן הענינים ויש . נב
שנכרה רשע ושני מלאנו ברוח ולקנו הן התעלות לאחר לשמר לקנינים כמו שבארנו בפרק השני

אַרְבַּע מִדּוֹת בְּנוֹתְנֵי צְדָקָה הָרוֹצֶה שֶׁיִּתֵּן וְלֹא יִתְּנוּ אֲחֵרִים עֵינוֹ רָעָה בְּשֶׁל אֲחֵרִים יִתְּנוּ אֲחֵרִים וְחוּא לֹא יִתֵּן עֵינוֹ רָעָה בְּשֶׁלּוֹ יִתֵּן וְיִתְּנוּ אֲחֵרִים חָסִיד לֹא יִתֵּן וְלֹא יִתְּנוּ אֲחֵרִים רָשָׁע ·

הסתכל איך קרא רב הרחמנות אשר לא יספיק לו מה שירחם הוא לבדו עד שירחמו גם כן אחרים חסיד וקרא הזכר רשע

אַרְבַּע מִדּוֹת בְּהוֹלְכֵי לְבֵית הַמִּדְרָשׁ הוֹלֵךְ וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה שָׂכָר הֲלִיכָה בְּיָדוֹ עוֹשֶׂה וְאֵינוֹ הוֹלֵךְ שָׂכָר מַעֲשֶׂה בְּיָדוֹ הוֹלֵךְ וְעוֹשֶׂה חָסִיד לֹא הוֹלֵךְ וְלֹא עוֹשֶׂה רָשָׁע ·

אמרו בהולכי לבית המדרש רוצה בו ההליכה לבית המדרש יש בה ארבע מדות הסתכל איך קרא המדה לקנות המעלות חסיד והמתנצל לקנותם רשע וכשתדע המעלות הטבעיות ומעלות המדות ותדע כל מין מהם אם תרצה לאמר החכמה והמעשה ותדע המצוה ודרך המעשה אשר יקראו טובות והתוספת על המצוה ומעלות החסידים המופר המופרסמים ותדע התוספת והחסרון אשר שניהם רע אלא שאחד מן הקצות יותר ראוי בעם הרע והאחר יקרא חטא אל פעל בלתי נכון והמשל בו שהזהירות טוב גמר בלי ספק ורוב התאוה רע גמור בלי ספק והעדר ההרגשה בהנאה אף על פי שהוא רע אמנם אינו כרוב התאוה ויקרא חטא אל פעל בלתי נכון והיציאה מן הזהירות מעט לצד העדר ההר ההרגשה מן הראוי לשלמים וכשתבין זה הענין תדע שמי שיצא מן הזהירות מעט יקרא חסיד כמו שהקדמנו ונעדר הה ההרגשה יקרא חוטא ולזה אמר בנזיר מאשר חטא על הנפש כמו שבארנו בפרק הרביעי ומכל מה שהקדמנוהו ובארנוהו תדע מי מבני אדם ראוי שיקרא בור ומי ראוי שיקרא עם הארץ · ומי ראוי שיקרא נבל ומי ראוי שיקרא חכם ומי ראוי שיקרא רשע ומי ראוי שיקרא חסיד ומי ראוי שיקרא חוטא אלו שבעה שמות נופלים על שבעה אנשים לפי מה שיש להם מן המעלות ומן הפחיתיות הטבעיות ואשר למדות לפי מה שקדם לנו מן הפירוש וכבר שמו שמות לפי ענייני החוש במי שיש לו פחיתיות של מדות והוא הנקרא רשע כמו שבארנו ואם יהיה לו מעלה טבעית ישתמש בה ברעות שזה יקרא אצל החכמים רשע ערום ואם יהיה רשע מזיק לבני אדם רוצה לומר שיהיו מכלל פחיתות מדותיו ענייניים שיזיקו לבני אדם כגזות וכאכזריות וכיוצא בהם זה יקרא רשע רע וכן מי שיהיו אצלו מעלות טבעיות ופחיתות מדות יזיק בהן יקרא חכם ל להרע כמו שאמר הפסוק במי שהוא כך חכמים המה להרע ולהטיב לא ידענו רוצה לומר שמעלותם הטבעיות הם יתהמשו בהן בפעלות הרעות ולא בטובות אבל הקיים אשר יתקבצו בו המעלות בכלן הטבעיות ומעלות המדות עד שלא תהיה לא מעלה טבעית ולא מעלה ממעלות המדות שלא יהיה בו וזה נמצא מעט והפילוסופים יאמרו שמציאות אדם כך רחוק מאד אבל אינו נמנע וכשימצא הם יקראוהו איש אלקיי וכן יקרא בלשוננו איש אלקים ואומר אני שהאיש ההוא יקרא מלאך השם כמו שאמר ויעל מלאך השם מן הגלגל ואמרו הפילוסופים שנמנע שימצא אדם שנתקבצו בו הפחתיות כלם עד סו סופם מאין הטבעיות ואשר למדות עד שלא תהיה לו מעלה כלל וכשימצא והוא רחוק הם יכנוהו בשם חיה אחת מן החיות הרעות המזיקות וכן קראו שלמה דוב שכול שהוא קבץ הטבעות והחזק ואלו החמשה גם כן שמות מורכבות האדבנה לגב לבנאי והם רשע ערום ורשע רע והכם להרע ודוב שכול ואחד לגדולה ואין גדול ממנו והוא איש אלקים או מלאך השם · וכבר באר הכתוב שקריאת האיש אשר ימצאו בו המעלות הטבעיות ומעל ת המדות מלאך ה׳ והוא אמרו כי שפתי כהן יש ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה׳ צבאות הוא והדעת הוא כולל כל המעלות הטבעיות מפני שלא ישלשכי אם לאחידים ואמר ותורה יבקשו מפיהו ראויה על שלמותו במעלות המדות כמי מה שבארנו בפרק שביעי שזהו כונת התורה ולזה אמר וכל נתיבותיה שלום וכבר בארנו עם גם כן שלום הוא ממעלות המדות ואמר אחר כך כי מלאך ה׳ צבאות הוא

אַרְבַּע מִדּוֹת בְּיוֹשְׁבֵי לִפְנֵי חֲכָמִים סְפוֹג וּמַשְׁפֵּךְ מַשְׁמֶרֶת וְנָפָה סְפוֹג שֶׁהוּא סוֹפֵג אֶת הַכֹּל מַשְׁפֵּךְ שֶׁמַּכְנִיס בְּזוֹ וּמוֹצִיא בְּזוֹ מַשְׁמֶרֶת שֶׁמּוֹצִיאָה אֶת הַיַּיִן וְקוֹלֶטֶת אֶת הַשְּׁמָרִים נָפָה שֶׁמּוֹצִיאָה אֶת הַקֶּמַח וְקוֹלֶטֶת אֶת הַסֹּלֶת

דומה האיש החכם שיזכור כל מה שישמע ולא יבדיל בין האמת והשקר לספוג והוא אמר היש שבולעת הכל ודומה גם כן מי שיכין לאחר ולא יזכור דבר כלל לא האמתי ולא שאינו אמתי למשפך ודומה מי שיזכור דברים הרעים והדעת שאינו אמתי ויעכב דברים האמתיים אשר עליהם המעשה למשמרת שלא ישאר בה רק השמרים ויתן הזך ודומה האיש שהענין בו ההפך לנפה שמוציאה הנפר והאבק בנקביה ושאר בה הסלת וזו נפת הסלת לבד היא הטובה שבהן להיותה מוציאה הקמח הדק אשר אין בו צורך ומשאירה הגס והוא הסלת

כל אהבה שהיא תלויה בדבר בטל דבר בטלה אהבה ושאינה תלויה בדבר אינה בטלה ל
לעולם איזו היא אהבה התלויה בדבר זו אהבת אמנון ותמר ושאינה תלויה בדבר זו אהבת ד
דוד ויהונתן

פירוש אלו הדברים כך הוא אותה יודע שאלו הסבות הגשמיות יבטלו ויסורו ויתפרדו מרי הלוקחים בסור סבתו ומשני זה
כאותה סבת האהבה ענין אלקי והוא הודע הלמדי האהבה הזאת לי אשם שתמצא לעולם ומשני מסבתה מתמדת המציאו

כל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים ושאינה לשם שמים אין סופה להתקיים איזו
היא מחלוקת שהיא לשם שמים זו מחלוקת הלל ושמאי ושאינה לשם שמים זו מחלוקת ק
קרח וכל עדתו כל המזכה את הרבים אין חטא על ידו וכל המחטיא את הרבים אין מס
פיקין בידו לעשות תשובה : משה זכה וזיכה את הרבים זכות הרבים תלוי בו שנאמר
צדקת ה׳ עשה ומשפטיו עם ישראל ירבעם חטא והחטיא את הרבים חטא הרבים תלוי בו
שנאמר על חטאת ירבעם בן נבט אשר חטא ואשר החטיא את ישראל :

זה אלו מבואר מאלו הענינים על דרך הגמול והענש כי מה מיחלוקת לא לבוא סתירת דברי חכמים אלא לרצון הלמדי
מתקיימא דברי ולא יפסקו וכל מי מיישר בני אדם יגמלהו ה׳ יתברך בשמיעה מן השמים וכל מי מיטעה בני אדם יענ
יענשהו ה׳ יתברך בשמיעה מן השמים וזה מבואר לין קושי בו כאשר מה מכלנוהו בפרק הח׳

כל מי שיש בידו שלשה דברים הללו מתלמידיו של אברהם אבינו ושלשה דברים אחרים מ
מתלמידיו של בלעם הרשע עין טובה ורוח נמוכה ונפש שפלה מתלמידיו של אברהם אבי
אבינו עין רעה ורוח גבוהה ונפש רחבה מתלמידיו של בלעם הרשע מה בין תלמידיו של א
אברהם אבינו לתלמידיו של בלעם הרשע תלמידיו של אברהם אבינו אוכלין בעולם הזה נ
ונהנין לעולם הבא שנאמר להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא אבל תלמידיו של בלעם
הרשע יורדין לגיהנם וירדין לבאר שחת שנאמר ואתה אלהים תורידם לבאר שחת אנשי ד
דמים ומרמה לא יחצו ימיהם ואני אבטח בך :

עין טובה כבר בארנו שעניין רבות מענין עין טובה הוא ההסתפקות ונפש שפלה הוא הזהירות ורוח נמוכה הוא הענוה
יתרה כמו שהתבאר בפרק שלפני זה והשלם מכונן הוא הזהירות לקנות המון והוא עין רעה ורוב התאוה והוא נפש
רחבה והגאוה והוא רוח גבוהה והשלם מעלות הן נתפרסמו לאבותינו ומפני זה יקרא כל מי שיתנהג בן אלו המע
המעלות מתלמידיו של אברהם אבינו ומפני שהתנהג בהודיעו וכל מי שיתנהג בו אלו הרעות מתלמידיו של
בלעם הרשע אחר שהתנהג בהודיעו ואני אזכור המקומות שהתבארו בהן אלו המעלות לאבותינו והתחייבות הן כלן ל
לבלעם והן נתאחות כלן בתורה אמתם ההסתפקות באבותינו הוא אמיר לחלק מהם אם מחזו ועד שרוך נעל ואם אין
אקח מכל אשר לך וגו׳ וזה תכלית ההסתפקות והוא שיניח אדם ממון גדול ולא יהנה ממנו אפי׳ בדבר מועט אבל זהירותו
אומרת לשרה בת׳ בואי מהרה הנה נא ראשתי כי אמה ישת מריאה את וכא בפירוש מלא הסתכל בצורתה הסתכלות שלמה
רק בנוסח הוא וזה תכלית הזהירות ועוד אמרו על הגר אחר שלקחה הנה מפחתך בידך עמי לה כטוב בעיניך תוריה מלא
היה לו רגון להתענג עמה וכן כשבקשה ממנו שיה לרפה עם ישמעאל עד תגענא מנטות הארץ בעבור השגל הע

המשנה הנזכר הכתוב מדבר בענינו על ישראל לבד והוא אומרו ורע הדבר מאד בעיני אברהם על אודות בנו אלו כ
כלם ומפת הזהירות ואמנם עמותנו הוא אומרו ואלכה עפר ואפר · והתפרסם לבלעם הרשע החריצות על הממון והוא
בולו מלאים מהרים בעבור הממון אשר נשכר בו לקלל את ישראל והוא אומרו יתברך אשר שכר עליך את בלעם בן בע
בעור ונומר ואמנם רוב תלונתו בענין המשנה היא סבת ענתו לבלק מיפקיר הנטים לזמות עם ישראל ויעמיד זונות מפנ
מפורסמות כי לולי רוב התלונה אשר היתה לו והיות הזמות טוב בעיניו לא היה מגיה בו שמונות בני אדם אינם רק לפי ד
דעתם כי הטובים לא יצוו ברע אבל יהיו ממנו ולפון הכתוב הן הנה היו לבני ישראל בדבר בלעם ונומר וחכמים א
אומרו בלעם בועל אתונו היה ואין ספק בו שמי שזה דעתו כזה תהיה פעלתו ואמנם נאמתו אומרו נאם שומע אמרי אל
ואמנם הבינו ראיה על בלעם ומאמרו ואתה אלקים תורידם לבאר שחת אנשי דמים ונומר פירוש מפני שהיה אינם הד
הדמים שחיא היה סיבת מות ישראל בעצמה והוא גם כן אינ מרומה בעצותו תחבולות לפעלות הרע והבינו ראיה על
תלמידי אברהם ומאמרו להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא כמו שקראו זרע אברהם אוהבי ·

יְהוּדָה בֶּן תֵּימָא אוֹמֵר הֱוֵי עַז כַּנָּמֵר וְקַל כַּנֶּשֶׁר רָץ כַּצְּבִי וְגִבּוֹר כָּאַרְיֵ לַעֲשׂוֹת רְצוֹן אָבִיךָ שֶׁבַּשָּׁמַיִם · הוּא הָיָה אוֹמֵר עַז פָּנִים לְגֵיהִנָּם וּבוֹשׁ פָּנִים לְגַן עֵדֶן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁתִּבָּנֶה עִירְךָ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ ·

לף על פי שאומר עז פנים לגיהנם עזה בעזות בתוכחת המוריס וכיוצא בהן וכולו אומר השתמש בקצת הפחיתות במקו
במקומן כראוי הנס יתברך ובאמתתו כמאמר הנביא ונעשה עקש תתפל אלא בתנאי שתהיה כונתך האמת והוא אומרו לע
לעשות רצון אביך שבשמים ומן הטובות שחנן הנס יתברך לזולת האומה שיש להם בושת פנים וכן אומרו שמעפתי זרע
אברהם שהם מוסרים ורחמנים וגומלי חסדים ואמר ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו וכאשר ספר זה מ
מעלת הבושת בקש ואמר ה אלקינו כאשר תנתנו זאת המעלה כן תחננו בהבנות עירך במהרה בימינו ·

שְׁמוּאֵל הַקָּטָן אוֹמֵר בִּנְפוֹל אוֹיִבְךָ אַל תִּשְׂמָח וּבִהְכָּשְׁלוֹ אַל יָגֵל לְבָבֶךָ פֶּן יִרְאֶה יְיָ וְרַע בְּעֵינָיו וְהֵשִׁיב מֵעָלָיו אַפּוֹ · הוּא הָיָה אוֹמֵר בֶּן חָמֵשׁ שָׁנִים לְמִקְרָא · בֶּן עֶשֶׂר לְמִשְׁנָה · בֶּן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה לְמִצְוֹת בֶּן חָמֵשׁ עֶשְׂרֵה לְתַלְמוּד בֶּן שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה לַחֻפָּה בֶּן עֶשְׂרִים לִרְדּוֹף בֶּן שְׁלֹשִׁים לְכֹחַ בֶּן אַרְבָּעִים לְבִינָה בֶּן חֲמִשִּׁים לַעֲצָה בֶּן שִׁשִּׁים לִזְקָנָה בֶּן שִׁבְעִים לְשֵׂיבָה בֶּן שְׁמוֹנִים לִגְבוּרָה בֶּן תִּשְׁעִים לָשׂוּחַ בֶּן מֵאָה כְּאִלּוּ מֵת וְעָבַר וּבָטֵל מִן הָעוֹלָם · בֶּן בַּג בַּג אוֹמֵר הָפֵךְ בָּהּ וְהָפֵךְ בָּהּ דְּכוּלָּא בָהּ וּבָהּ תֶּחֱזֵי וְסִיב וְבְלֵה בָהּ וּמִינָהּ לָא תָזוּעַ שֵׁאִין לָךְ מִדָּה טוֹבָה הֵימֶנָּה · בֶּן הֵא הֵא אוֹמֵר לְפוּם צַעֲרָא אַגְרָא ·

אומר על התורה שיהפוך בה ויתנה בה ומפני שהכל בה ואומר ובה תחזי ראיה לומר האומת פירוש ותראה האומת בעין הש
השכל כתרגום ויראו וחזו ואחר כך אומר וסיב וכלה בה כלומר התעסק בה עד עת הזקנה ונם לא לא תסור ממנה לזולתה
ואומר כן הוא לפי מה שתנטער בתורה יהיה מכרך ואומרו שלא יתקיים מן החכמה אלא מה שתלמוד בטרחו ונמל ויראה
מן התלמוד לאבל קריאת התנגוב והמנוחה אין קיום לה ולא תועלת בה ואומרו בפירוש מאמרו אף חכמתי עמדה לי חכמה
שלמדתי באף עמדה לי ומפני זה נוו להטיל אימה על התלמידים ואומרו דרוק מדה בתלמידים · לפי שנד עמדו כל
הפרקים הם ומשנה לפיכך הצרך עתה להודיע שמכאן ואילך ברייתא היא ולזה מתחיל ואומר שנו חכמי בלשון המשנה כ
כלומר ברייתא היא ובלשון המשנה היא שנויה אבל אינה משנה ומה שנו הכמים רבי מאיר אומר ומתוך שמאמרי פרק זה
דברי אביה הם נתנו לאומרו בבית הכנסת עם שאר הפרקים הללו של מסכת אבות ·

פרק ששי

שנו חכמים בלשון המשנה ברוך שבחר בם ובמשנתם

רבי מאיר אוֹמֵר כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה לִשְׁמָהּ זוֹכֶה לְדָבָרִים הַרְבֵּה וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁכָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ כְּדַאי הוּא לוֹ נִקְרָא רֵעַ אָהוּב אוֹהֵב

אֶת הַמָּקוֹם אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת מְשַׁמֵּחַ אֶת הַמָּקוֹם מְשַׁמֵּחַ אֶת הַבְּרִיּוֹת מַלְבִּשְׁתּוֹ עֲנָוָה וְיִרְאָה
וּמַבְשַׁרְתּוֹ לִהְיוֹת צַדִּיק וְחָסִיד יָשָׁר וְנֶאֱמָן וּמַרְחַקְתּוֹ מִן הַחֵטְא וּמְקָרֶבְתּוֹ לִידֵי זְכוּת וְנוֹתֵנִים
מִמֶּנּוּ עֵצָה וְתוּשִׁיָּה בִּינָה וּגְבוּרָה שֶׁנֶּאֱמַר לִי עֵצָה וְתוּשִׁיָּה אֲנִי בִינָה לִי גְבוּרָה :

ומכה לדבריה הרבה להיות צדיק וחסיד כדלקמן כדי שיהא לו רצוי הוא לו נקיים רע ולי מה יקרו רעיך לאהב ישלו ה
לאהבה ונם טעם רב לאהבי תורתך אוהב את המקום מעניה מלאהבה אוהב את הבריות מלמדכן ומלמדן ונמלכן טוב
ומלבשתו התורה ומכשרת להיות צדיק הולך בתומו אינו עוסה עול חסיד עוסה לפנים ומשורת הדין יסד עוסה יסד ובדיקו
מצדיק ונהנים ממנו עצה ותושיה דלגבול מהלי קרין כתיב ה׳ קנני ראשית דרכו קדם מפעלו מלא וסמיך ליה עצה ותוש
ותושיה כלומר עצה וגבורה וכתיב אני ללומדי להיות לבני אדם לעזר תושיה לעמידת בלבנו ענין גאוה :

וְנוֹתֶנֶת לוֹ מַלְכוּת וּמֶמְשָׁלָה וְחֵקֶר דִּין וּמְגַלִּין לוֹ רָזֵי תּוֹרָה וְנַעֲשֶׂה כְּמַעְיָן שֶׁאֵינוֹ פּוֹסֵק וּכְנָהָר
שֶׁמִּתְגַּבֵּר וְהוֹלֵךְ וְהוּא צָנוּעַ וְאֶרֶךְ רוּחַ וּמוֹחֵל עַל עֶלְבּוֹנוֹ וּמַגְדֵּלְתּוֹ וּרוֹמְמָתוֹ עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים
אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי בְּכָל יוֹם וְיוֹם בַּת קוֹל יוֹצֵאת מֵהַר חוֹרֵב וּמַכְרֶזֶת וְאוֹמֶרֶת אוֹי לָהֶם
לַבְּרִיּוֹת מֵעֶלְבּוֹנָהּ שֶׁל תּוֹרָה שֶׁכָּל מִי שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה נִקְרָא נָזוּף שֶׁנֶּאֱמַר נֶזֶם זָהָב בְּאַף
חֲזִיר אִשָּׁה יָפָה וְסָרַת טַעַם וְאוֹמֵר וְהַלּוּחוֹת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אֱלֹהִים הוּא
חָרוּת עַל הַלּוּחוֹת אַל תִּקְרֵי חָרוּת אֶלָּא חֵרוּת שֶׁאֵין לְךָ בֶן חוֹרִין אֶלָּא מִי שֶׁעוֹסֵק בְּתַלְמוּד ת
תּוֹרָה שֶׁכָּל מִי שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה הֲרֵי זֶה מִתְעַלֶּה שֶׁנֶּאֱמַר וּמִמַּתָּנָה נַחֲלִיאֵל וּמִנַּחֲלִיאֵל בָּמוֹת :

ומעלבונה של תורה ומעלבון מעלבון את התורה מהיא עלבה על מלין לה עוסקין ׳ נזוף מנודה מוי ומנוי בו לבוי ד
דרגות ונזף בה לבוהי נזם זהב באף חזיר מלוכו מטמרי אלא הולך בלשפה ומחלסו כך תלמיד חכם הוסר מעטמים
מל תורה מהיא מלוס כמנודה הזה מלין לך בן חורין לפי מבני אדם מטמטים לפנים ומתנה נחליאל כיון מתנה לו תו
תורה נחלו אל וכיון מיש לו נחלה עולה לגדולה מגלוי ומנחליאל במות ׳׳

וְהַלּוֹמֵד מֵחֲבֵרוֹ פֶּרֶק אֶחָד אוֹ הֲלָכָה אַחַת אוֹ פָּסוּק אֶחָד אוֹ אֲפִילּוּ אוֹת אַחַת צָרִיךְ לְנָהוֹג בּוֹ
כָּבוֹד שֶׁכֵּן מָצִינוּ בְּדָוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא לָמַד מֵאֲחִיתֹפֶל אֶלָּא שְׁנֵי דְבָרִים בִּלְבָד עֲשָׂאוֹ
רַבּוֹ אַלּוּפוֹ וּמְיוּדָעוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאַתָּה אֱנוֹשׁ כְּעֶרְכִּי אַלּוּפִי וּמְיוּדָעִי וַהֲלֹא דְבָרִים קַל וָחוֹמֶר וּמַה
דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא לָמַד מֵאֲחִיתֹפֶל אֶלָּא שְׁנֵי דְבָרִים בִּלְבָד עֲשָׂאוֹ רַבּוֹ אַלּוּפוֹ וּמְיוּדָעוֹ
הַלּוֹמֵד מֵחֲבֵרוֹ פֶּרֶק אֶחָד אוֹ הֲלָכָה אַחַת אוֹ פָּסוּק אֶחָד אוֹ אֲפִילּוּ אוֹת אַחַת עַל אַחַת כַּמָּה
וְכַמָּה שֶׁצָּרִיךְ לְנָהוֹג בּוֹ כָּבוֹד וְאֵין כָּבוֹד אֶלָּא תּוֹרָה שֶׁנֶּאֱמַר כָּבוֹד חֲכָמִים יִנְחָלוּ וּתְמִימִים
יִנְחָלוּ טוֹב וְאֵין טוֹב אֶלָּא תּוֹרָה שֶׁנֶּאֱמַר כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל
תַּעֲזֹבוּ :

הלומד מחבירו וכו׳ פסוק אחד דבר אחד מל טעם דסמיך להלי קרין דלאלה לכם כערכי סמיך לאיך קרין לאמר יחדיו נמ
נוציק מוד לפי מאמלא לאיתעסל לדוד מהיה יטוב ועוסקן יחודי בתורה לאמר לו לוה לאמר עוסקן בתורה יחודי והלא כבר
נאמר חרב על הבריים ונוחלו טוב פעם לאחרית מנלא מהיה נכנס לבית מדרסו בקומה וקפה לאמר לו והלא כבר נאמר פס
מצריך לו לחדש לכנס עם בתורה כדי מתיהא לאמת ממים עלת ויש לאמריים מהיה נכנס לבית המדרש יחודי ולאמר ר

בית אלקיש נהלך ברגע כתיב מחיב אדם לכנס עם בקבון עם לפי מב ברוב עם הדרת מלך ורגע הוא לעמן אסיפה כ
כמו למה רגשו גוים ועם לאומים רגע הוא לעמן אחיה ופחד ואתה אכנע כעריכי חטוב כמוהי מיודעי כמו אכנעים חכמים ת
ונבונים ומדועים ומה דוד מהיה מלך עשאל לאחיעפל רב ואלוף מפני מני דבריס ואין כבוד אלא תורה כלומר לתורה ו
והכי קאמר אין כבוד בא לו לאדם אלא על עסקי התורה כבוד חכמים יתאלו כלומר הם נוחלים כבוד בשביל שהם לימ
לומדים את התורה ויורשים אותה בנחלה ..

כֹּה הִיא דַּרְכָּהּ שֶׁל תּוֹרָה פַּת בַּמֶּלַח תֹּאכַל וּמַיִם בַּמְּשׂוּרָה תִּשְׁתֶּה וְעַל הָאָרֶץ תִּישָׁן וְחַיֵּי צַעַר תִּחְיֶה וּבַתּוֹרָה אַתָּה עָמֵל וְאִם אַתָּה עוֹשֶׂה כֵּן אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ אַשְׁרֶיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְטוֹב לָךְ לָעוֹלָם הַבָּא אַל תְּבַקֵּשׁ גְּדֻלָּה לְעַצְמְךָ וְאַל תַּחְמוֹד כָּבוֹד יוֹתֵר מִלִּמּוּדֶךָ וְאַל תִּתְאַוֶּה לְשֻׁלְחָנָם שֶׁל מְלָכִים שֶׁשֻּׁלְחָנְךָ גָּדוֹל מִשֻּׁלְחָנָם וְכִתְרְךָ גָּדוֹל מִכִּתְרָם וְנֶאֱמָן הוּא בַּעַל מְלַאכְתְּךָ שֶׁיְּשַׁלֵּם לְךָ שְׂכַר פְּעֻלָּתֶךָ :

פת במלח תאכל פירוש אפילו אין לך מה לאכול אלא פת במלח אל תמנע מלעסוק בתורה ואל תחמוד כבוד להתכבד בתורתה שמתוך כך נראה כאלו אתה עושה עמה שלא לשמה שמלחכך גדול משלחנם הוא שכר שתקבל על לומדה של תורה :

גְּדוֹלָה תּוֹרָה מִן הַכְּהֻנָּה וּמִן הַמְּלוּכוֹת שֶׁהַמְּלוּכוֹת בְּשְׁלֹשִׁים מַעֲלוֹת וְהַכְּהֻנָּה בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה וְהַתּוֹרָה נִקְנֵית בְּאַרְבָּעִים וְשִׁבְעָה דְּבָרִים בְּתַלְמוּד בְּשִׁמְיַעַת הָאֹזֶן בְּעֲרִיכַת שְׂפָתַיִם בְּבִינַת הַלֵּב בְּשִׂכְלוּת הַלֵּב בְּאֵימָה בְּיִרְאָה בַּעֲנָוָה בְּשִׂמְחָה בְּשִׁמּוּשׁ חֲכָמִים בְּדִקְדּוּק הַבֵּר חֲבֵרִים וּבְפִלְפּוּל הַתַּלְמִידִים בְּיִשּׁוּב בְּמִקְרָא בְּמִשְׁנָה בְּמִעוּט סְחוֹרָה בְּמִעוּט שֵׁנָה בְּמִעוּט תַּעֲנוּג בְּמִעוּט שְׂחוֹק בְּמִעוּט דֶּרֶךְ אֶרֶץ בְּאֹרֶךְ אַפַּיִם בְּלֵב טוֹב בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים וּבְקַבָּלַת הַיִּסּוּרִין

בלימה וכירלה מלין לבו גבוה עלין כמו מלמר יוס לאמר עמדת לפני ה' אלקיך בחורב ולהלן בעלי קדוס לאמריס וה
ומתוך קלות ראש של אדם והיתר לבו הוא בא לידי קרי בטומאה לפי שאין הטבילה טוריה מתוך צער אלא מתוך טומאה
ביטוב גרסינן פירוש ביטוב הדעת בתענוג סחורה דאמר רב לא תמצא תורה לא בסחורין ולא בתגרין בתענוג דרך ארץ
אלא יהא מנוי בבני אדם בשוק בקבלת היסורין ומקבל יסורין מלהבה

הַמַּכִּיר אֶת מְקוֹמוֹ וְהַשָּׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ וְעוֹשֶׂה סְיָג לְדִבְרָיו וְאֵינוֹ מַחֲזִיק טוֹבָה לְעַצְמוֹ אָהוּב אוֹהֵב אֶת הַמָּקוֹם אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת אוֹהֵב אֶת הַצְּדָקוֹת אוֹהֵב אֶת הַתּוֹכָחוֹת אוֹהֵב אֶת הַמִּשָּׁרִים מִתְרַחֵק מִן הַכָּבוֹד וְלֹא מֵגִיס לִבּוֹ בְּתַלְמִידוֹ וְאֵינוֹ שָׂמֵחַ בְּהוֹרָאָה נוֹשֵׂא בְּעוֹל עִם חֲבֵרוֹ וּמַכְרִיעוֹ לְכַף זְכוּת מַעֲמִידוֹ עַל הָאֱמֶת מַעֲמִידוֹ עַל הַשָּׁלוֹם מִתְיַשֵּׁב בְּתַלְמִידוֹ שׁוֹאֵל וּמֵשִׁיב שׁוֹמֵעַ וּמוֹסִיף הַלּוֹמֵד עַל מְנַת לְלַמֵּד וְהַלּוֹמֵד עַל מְנַת לַעֲשׂוֹת הַמַּחְכִּים אֶת רַבּוֹ וְהַמְבִין אֶת שְׁמוּעָתוֹ וְהָאוֹמֵר דָּבָר בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ הָא לַמַּדְתָּה שֶׁכָּל הָאוֹמֵר דָּבָר בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ מֵבִיא גְּאֻלָּה לָעוֹלָם שֶׁנֶּאֱמַר וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לַמֶּלֶךְ בְּשֵׁם מָרְדְּכָי

גְּדוֹלָה תּוֹרָה שֶׁהִיא נוֹתֶנֶת חַיִּים לְעוֹשֶׂיהָ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא שֶׁנֶּאֱמַר כִּי חַיִּים הֵם לְמֹצְאֵיהֶם וּלְכָל בְּשָׂרוֹ מַרְפֵּא וְאוֹמֵר רְפָאוֹת תְּהִי לְשָׁרֶךָ וְשִׁקּוּי לְעַצְמוֹתֶיךָ וְאוֹמֵר עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתוֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר וְאוֹמֵר כִּי לְוְיַת חֵן הֵם לְרֹאשֶׁךָ וַעֲנָקִים לְגַרְגְּרֹתֶיךָ וְאוֹמֵר תִּתֵּן לְרֹאשְׁךָ לִוְיַת חֵן עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת תְּמַגְּנֶךָּ וְאוֹמֵר אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד וְאוֹמֵר כִּי אֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ:

מתנת חיים לעשיה בעולם הזה שלאכל הפירות והקרן קיימת לעולם הבא כי חיים הם למצאיהם בפרות בעולם ה

הזה ויאמר ושקוי לעבמותיך עתה תשקה עבמותיך בקבר ויאמר עץ חיים היא למחזיקים בה בעולם הבא ומאיר ת
תאיר לחיים הוא זוכה ומי יאמר מיהו זוכה לעושר מיהו יש לך כמה בני אדם הגונים לעניות מהעמיד טוב להם ומדים
לפיכך הוא אומר כי לויית חן הם לראשך ועומד סלומר ואיזה דבר המביא את האדם לחן בעיני האלהים הוי אומר
זה הימנון ומאיר תאמר מעין יתנו לו אבל לא יהיה מסכד בין האלהים לבך נאמר עשרת תפלות תעבוך ומאיר תאמר א
אפילו מי שלמד שלא לשמה זוכה לכל הדברים האלו לכך נאמר אחר ימים ביומנה כלומר למאמינים בה פירוש שלומ
שלומדים לשמה יש לה אורך ימים ואין צריך לומר עושר וכבוד וכשמאלה פירוש לתמימלים בה עושר וכבוד יתנו לה
אבל לא חיים ארוכים ומאיר תאמר לחיים ועושר וכבוד זוכה אבל לא לשלום לכך נאמר ושלום ישיבו לך :

רבי שמעון בן מנסיא אומר משום רבי שמעון בן יוחאי הנוי והכח והעשר והכבוד והחכמה
והזקנה והשיבה והבנים נאה לצדיקים ונאה לעולם שנאמר עטרת תפארת שיבה בדרך
צדקה תמצא ואומר עטרת זקנים בני בנים ותפארת בנים אבותם ואומר תפארת בחורים
כחם והדרת זקנים שיבה ואומר וחפרה הלבנה ובושה החמה כי מלך יי צבאות בהר ציון
ובירושלם ונגד זקניו כבוד :

עטרת זה העושר ' תפארת זה הנוי והבנים והכח תפארת בחורים כחם ' והכבוד ונגד זקניו כבוד ' והחכמה זקנים אלה
הכל נעבא ואחד מהם אומר לה לזה שקנה חכמה

רבי שמעון בן מנסיא אומר אלו שבע מדות שמנו חכמים לצדיקים כלם נתקיימו ברבי וב
ובניו : אמר רבי יוסי בן קיסמא פעם אחת הייתי מהלך בדרך ופגע בי אדם אחד
ונתן לי שלום והחזרתי לו שלום אמר לי רבי מאיזה מקום אתה אמרתי לו מעיר גדולה של
חכמים של סופרים אני אמר לי רבי רצונך שתדור עמנו במקומינו ואני אתן לך אלף אל
אלפים דינרי זהב ואבנים טובות ומרגליות אמרתי לו בני אם אתה נותן לי כל כסף וזהב ומ
ומרגליות שבעולם איני דר אלא במקום תורה לפי שבשעת פטירתו של אדם אין מלוין אותו
לא כסף ולא זהב ולא אבנים טובות ומרגליות אלא תורה ומעשים טובים בלבד שנאמר
בהתהלכך תנחה אותך ובשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך בהתהלכך תנחה או
אותך בעולם הזה ובשכבך תשמור עליך בקבר והקיצות היא תשיחך לעולם הבא וכן כת
כתוב בספר תלים על ידי דוד מלך ישראל טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף ואומר לי
לי הכסף ולי הזהב אמר יי צבאות :

לי הכסף ולי הזהב פירוש לשכתי ולכבודי מנאמר מלא כל הארץ כבודו :

חמשה קנינים קנה הקדוש ברוך הוא בעולמו ואלו הן תורה קנין אחד שמים וארץ קנין א
אחד אברהם קנין אחד ישראל קנין אחד בית המקדש קנין אחד :
תורה קנין אחד מנין דכתיב יי קנני ראשית דרכו קדם מפעליו מאז : שמים וארץ קנין
אחד מנין שנאמר כה אמר יי השמים כסאי והארץ הדום רגלי איזה בית אשר תבנו לי וא
ואיזה מקום מנוחתי ואומר מה רבו מעשיך יי כלם בחכמה עשית מלאה הארץ קנינך א
אברהם קנין אחד מנין דכתיב ויברכהו ויאמר ברוך אברם לאל עליון קונה שמים וארץ '
ישראל קנין אחד מנין דכתיב עד יעבר עמך יי עד יעבר עם זו קנית ואומר לקדושים אש
אשר בארץ המה ואדירי כל חפצי בם בית המקדש קנין אחד מנין שנאמר מקדש יי כוננו '
ידיך ואומר ויביאם אל הר קדשו הר זה קנתה ימינו .

תורה קנין אחד מכין דכתיב ה׳ קנני ראשית דרכו מעתה קדמה לעולם ומפני שמעלה במחשבה לפניו לבריאות ע
עולמו אמר יתקיים בשביל התורה׳ שמים וארץ קנין אחד שהם עמודיו של עולם שנאמר כה אמר השמים כסאי וה
והארץ הדום רגלי נאמר כאן הארץ ונאמר להלן הארץ שנאמר מלאה הארץ קניניך אברהם קנין אחד מכין שבראו הקדוש
ברוך הוא לכך להיות קנינו של עולם ויתקיים בשבילו שנאמר ויברכהו ויאמר ברוך אברם לאל עליון קונה שמים וארץ
ולמה בשביל שקרב את הבריות תחת כנפי השכינה והחזירן למוטב : ישראל מכין שנקראו קנין שנאמר עם זו קניתי ומכין
שהעולם יתקיים בשבילם שנאמר לקדושים אשר בארץ המה ואדירי כל חפצי בם שהם עקר דירה של הארץ : ומקדש ה׳
כוננו ידיך עדין לא מצינו בו קנין אלא מפני שנאמר כאן מקדש ונאמר להלן ויבואם אל הר קדשו הר זה קנתה ימינו מה
להלן מקדש בקנין אף כאן מקדש בקנין ויש גמגומים בדבר ולפי הענין נראה בענינו שהבריות לא נכתבה סתקנה שהרי
במסכת עסחים בפרק האשה אינו אומר אלא תורה ושמים וארץ וישראל׳ ומביא ראיה לשמים וארץ מאותו פסוק שנאמר
בראברהם קונה שמים וארץ :

וְכָל מַה שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ לֹא בָרָא אֶלָּא לִכְבוֹדוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כָּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי
לִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו יְצַרְתִּיו אַף עֲשִׂיתִיו וְאוֹמֵר יְיָ יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד :
אָמַר רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן עֲקַשְׁיָא רָצָה הַמָּקוֹם לְזַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל לְפִיכָךְ הִרְבָּה לָהֶם תּוֹרָה וּמִצְוֹת
שֶׁנֶּאֱמַר יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר ׃

ואומר קדיש דרבנן ׃

רבי חנינא בן עקשיא אומר מן הבריאה אלא שיש נאה הוא ונהגו העם לאמרו בסוף הפרקים לפי מחין אומרים קדיש
על המשנה אלא על החברה שאומר מי ׃ ויהא שמיה רבא דאגדתא

תם הכל ונשלם תהלה לאל עולם ׃

יוצר לשבת הגדול של שבועות

אמונת

עתים אצלו אמון שלחיה משולים לפרדס רמון
נרד וכרכום קנה וקנמון מתנה נת נה מבדבר ישימון
אז בשמחתה רכב הקדש מרבבותיו קדש אלפי שנאן להתקדש
יי בם סיני בקדש׃

בת מלך פנימה כבודה בהיותה בכניסתה לחפה רצו הבל לראותה
מה יפית ומה נעמת הללו אותה כי טוב סחרה מסחר כסף ומחרוץ תבואתה
גם עד כל מחמדים חמודה ואהובה מאושרת בנים ולמלכים תאובה
באר חפרוה שרים ומנדיבים שאובה יקרה היא מפנינים וכל חפצים לא ישוו בה׃
דמיה להשוות המעמיק למאבוד דדיה ירוו לוית חן וכבוד משלמת שלום
לבה עמל ויעבוד אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד׃
הועת אב לבנו ירושתה הקנה שמע בני מוסרה תוכחת חיים קונה אל תט ימין
ושמאל ואל תנוד מקנה סלסליה ותרוממך תבבדך כי תחבקנה׃
ושדיה כמגדלות וחומה בצרותיך מעשרה שליטים תעוז בקורותיך אמריה אמרי נועם
יהו מדברותיך כי לוית חן הם לראשך ועגקים לגרגרותיך׃
זהב וכסף וכל כלי מחמדים זלים יהיו בעיניך לפי הדרת הודם בה תשיש נפש
הבשר והדם ומצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם׃
חמד אבני חפץ נפך ספיר ויהלם קניינם לרגע כמראה החלום קניינה נצח בה
תלט ותגלום דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום׃
טעמה כי תטעם יחפרו מצריך החזק במוסרה ויכלמו צריך ותושיבך לבטח
אל עיר מבצריך אל תעזבה ותשמרך אהביה ותצריך׃
ידידות משכנותיה תחמוד ותתאשר מעגלה תדריך כי טוב וישר מצותיה לנצור של
גרגרותיך תקשר עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר׃
כי נעים לשמרה בסוד מזמותיך סלסלה ודבקה כבוד ברוממותך מקול מחצצים
להשמיע בנחמותיך רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיך׃
לאטום אזנך מקחת שמעה לדעת ולדבין אמרי משל ומליצה לבך תתן
בטבא ובמרצא אז תבין יראת יי ודעת קדושים תמצא׃
מוסר ויראה מעגלה תדריך דרך רשאים תסור ותסרך מסודם תרחק
למען תתברך מארת יי בבית רשעונוה צדיקים יברך׃
נפלאים ממך עלומים ולא גלוים חדרי חדרים סתורים וחבוים עבורם תעבור
איי איים שמע בני וקח אמרי וירבו לך שנות חיים׃
סמוכים לעד בכל פנותיך בנעם מסמר תקעם בבינתך משואת רשעים
יגצורו משכנותיך אם תשכב לא תפחד ושכבת וערבה שנתך׃

על משמר תעמוד ותתיצב במצפה
ומזהב מיופה
פלאים ונפלאים אמרי הדעת
לנחסרים מדעת
צרופה למאד לשמור הבינה
המשכיל להתבוננה
קנן תבחר לעינים מגיהים
בהל יהירים וגאים
ראשית חכמה נתיבותיך תישר
דבינותיך לישר
שחר ואישון השמר מבוקש
וחיה ואל תעקש
תוחלת להוגיה ולשומריה סברה
כי אם בי להתגברה

חמדתם תחמוד משורם וישפה מבסף מזוקק
כי חיים הם למוצאיהם ולכל בשרו מרפא ״
עמוקים משאול להבין ולדעת נראים נפתלים
כלם נכוחים למבין וישרים למוצאי דעת ״
יראת יי׳ ראשית חכמה ותבונה כבוד ינחל
תחלת חכמה יראת יי׳ ודעת קדושים בינה ״
שנאת דרך מזדים ומתגאים סור ואל תחד
טוב שפל רוח את ענוים מחלק שלל את גאים ״
צדק ומשפט תכין ותישר ארחות חכמה ״
בדרך חכמה הורתיך הדרכתיך במעגלי יושר ״
אחרי לא יועיל פן תנקש שמור אמרי
בצדק כל אמרי פי אין בהם נפתל ועקש ״
תעלה ורטיה מפצע וחבורה תור מהשתרר
לי עצה ותושיה אני בינה ולי גבורה ״

אז בשמחתה רכב הקדש
אלפי שנאן להתקדש
המאיר לארץ
אזהרות דר׳ שלמה זל

מרבבותים קדש
יי׳ בם סיני בקדש
ומעליין תפלתם כמחר העבתית
ומקוריים אותם כעבת הגדול על עבועות

שבועות

לבי מענה היה במאד נענה
ירא האל ומנה דבריו הישרים
והוא יסלח אשמה והוא ירבה
עצמה והוא יתן חכמה להבין
נמהרים
אספר תושיות מתוקות לפיות
ואציב תלפיות לאשר העברים

ואזכיר מצות עשה
שמנה וארבעים
בסיני נודעו
אשר התוו התוות
והמושיעך
והרעים אל דעות
ועת קרא אותם
והוריד לפידיו
אני הרצאתיך

בדת מעוז ומרסה
ומאתים נטועים
ומרום נשמעו
בתיבות נשתוות
והמודיעך
בקול הפליא זועות
רעדה אחזתם
לעמו ועבריו
אני הזהרתיך

ועל פשעי יכבה
בבסברות קבועים
ויחדיו הוטבעו
בבספר המצות
עד אשר לרעך
מקצץ על גבעות
ויצאה נשמתם
והשיב בחסדיו
אני הדרכתיך

מגלה נסתרים ״
בבספר אברים ״
בעשר הדברים ״
ובהם נאמרים ״
בתומם נחקרים
מדלג על הרים ״
ברטט ושברים ״
נפשות לפגרים ״
בדרכי הישרים ״

ליחד אל איום פעמים בכל יום להתפלל יום יום ערבים ושחרים
לעבדו ולאהבו בלב ולדבקה בו לתמכה בנתיבו פעמים ואשורים
לקדש תעצומו ליראה מזעמו ולישבע בשמו בלי שוא ושקרים
לצדק דינו ולרדוף צדקו ולשמור דתיהו ולעשות מאמרים
דבריו שים ברפא על לב גם על פה וכתבם על סיפי מזוזות ושערים
ושננתם תמיד לבנך ולתלמיד והברכות תצמיד מאה נגמרים
בכור בנים תפדה וטוטפות תעדה ובבגעי תרדה והטל בבשרים
ותפדה פטר חמור והשבת תשמור וההלל תגמור בימים נספרים
ועל כנפי בגדך גדילים תעשה לך והלוה דל חדך ופיס ברברים
קבע ברכת מזון באט ובחפזון ולא תמצא רזון בעני כפרים
עבוט עני השב ואתך אל ישב והגזל תשב ועושק מסדרים
היה לשב עניו לשכלו ולשניו ותקום מפניו בפגים נהדרים
ותלמוד ותלמד והוריך תכבד ותשיב כלי אובד ותקריש בכורים
והדלים תרחם והאבלים תנחם והחולים תשיחם ותקבור נגזרים
ולפתוח ולתת לאביון מחתת ולשמיד ולמותת עמלק ראש צרים
לבער מחמצת בבלה ונחרצת ולשרוף מפלצת אלילים ואשרים
לענג יום מנוחה בהשקט ובבטחה ולחוג ולשמחה ולאהוב הגרים
והצדקה לעשות כפי יד וכמיסות ומשאות מועמסות לדקים ולדרים
ותלמיד שעשועים להדד ולהגעים והוכחת רעים ואהבת החברים
ותומה ועגוה ויין קרוש חדוה ויראת אל תאוה וחכמים והודים
ולמוד נאמנה לבנים ברננה ויתום ואלמנה ולוי עם גרים
שמור מצות עני וגם מעשר שני וראשון ושמיני תקדש בהדרים
ומעשר ממעשר וגם ידוי מעשר ובהמה עשר וראשית גז עדרים
וקדשי מתני ומעשר השני תאכלם במעוני והחלה תרים
וחזק מך ימוש ולעד לא תמוש והשביעית תשמוש ספיחים ונזירים
ותשמט משאות ושכחה עם פאות בחלה ותבואות ועוללות מבצרים
ולקט הקציר ופרש הבציר עזוב לכל תציר לדלים נארים
ואלימו הבט בהענק ובהשבט ותן פן תלבט נדבות ונדרים
שמח ואמור האח בהחיותך האח והגותר באח ישלך על אורים
ופיגול כי יבאיש ישרף באש ופסח בצלי אש ומצות ומרורים
וראשון ושביעי תקדש בחג ישעי ומקרא שביעי בכורי קצירים
ויום זכרון תרועה ויום כפור תועה וסוכה וארבעה צמחים נבחרים
ערבים נסמד ועץ עבות נהדר ופרי עץ הדר וכפות התמרים
וכהן דוקם על באלמנה יגעל ובבתולה יבעל ירדו ירים

וידע העתים לנגעים ובתים ופתות הפתים והקטר מוקטרים "
ותשלח שלוח להקטיר למלוח לכפר לסלוח פשעים נעתרים "
וליצוק ולהבלל ולשחוט פר ויובל ולמלוק ולקבל ולקמוץ אזכרים "
וכן ילמד עם זה להניף ולהזה והשוק והחזה לחוקו נעצרים "
ולבש למלאכת שרד בעת לכת לבית הפרוכת בגדים משזרים "
ותכנית המשכן ולחם הנתכן ושמן המתוכן למשחה ולמאודים "
הנוכה ומלאכת קטרת נסכת ושש המערכת ושתי כברים "
לשלמים ומנות ועולות וקרבנות ושלש מתנות במועדים נזכרים "
והעומר לנהל ונר שבת להל ופרשת הקהל ושופטים עם שוטרים "
למחקרת ריבות נפשות ותערובות ודין ארבע אבות נזקים נשמרים "
וקצב ותבונה לחדשי השנה ומתנות הכהונה ארבעה ועשרים "
והתקיעות למלאת ונר חנוכה להעלות ולראות ולעלות בשני מעשרים "
להגעים חומשים גם להיות קרושים ולטבול נפרשים בעתים נעצרים "
ושבת בבהמה ועבד עם אמה ובכורי אדמה ומקרא בבורים "
וזרוז מתנים וצדק מאזנים ומתת פי שנים לבנים הבכורים "
וחוק אפותים וגם מדותים ומוצא שפתים ופדיון נמברים "
וחופש האמה בסימן נכתמה ודין ערי חומה ובתי הדצרים "
ואדם לא ידון בנמבר על זדון ביובל ומות אדון ישולח לדדורים "
וצאת עבד חפשית ביובל ובששית ועדלה עד חמשית והכדל שש ערים "
ודין שפחה חרופה וסוד עגלה ערופה ופסח לתרופה ללא המה טהורים "
וטהרת הדיות במימי המקוות ופר בא על מצות ופר הכפורים "
וטהרת הטמאה בקרבן הגראה וקרבן חטאה ומוספין עשרים "
ויורד עם עולה ודאי עם נתלה וחכם המופלא ועדך הנודרים "
ויד ויתד לחפור והעומר לספור וגם קן הצפור לשלח ביערים "
וכל טומאה להפלאת בשרץ ונבלות ואדם ומאכלות ומשקים נגרים "
והסט שוכבת ומקרה מחשבת ויבום נעזבת ואגרת פירים "
ותחלוץ רוקקת לאשת נתקת וקוץ כף מחזקת במכושי גברים "
ודין אשת שביה וחוק פריה ורביה ותלבושת עריה ונסך מי קרים "
ועדלה והלולים ומשנה למושלים וביומם להשלים שכר הנשכרים "
ברכות וקללות ומכס ונחלות וסיד אבנים גדולות ויובל לדרורים "
והצוצרות עדה וטרם מתורה ושבול יולדה מדמי המהורים "
ופרה לשריפה וחזה התנופה ומעשר האיפה ותרומה לדרים "
ועיר יד שולחת למלט משחת ועיר הנדחת להחריב ולהחרים "
ועיר כי תסגר אבניה תגר ותת נבלה לגר ומכור לנכרים "

דמי כופר תשקול ודמסית תסקול ביעו הרים קול לעבדה לאחרים
וחולם ועוד זומם כאחד החרימם לבלתי ירומם להגבא שקרים
ופרעות תפרע המוציא שם רע ואיש זב ומצורע וסהות נטהרים
ובזה ירפא טמא מת או נספה ומריח תספה ויראו נשארים
וחובל בחמשה תכסהו בושה ודם על יבשה תכסה בעפרים
והסוטה תשקה למען תנקה ועשית מעקה להסיר מכמורים
וחתן כל שנתו יהי נקי לביתו ויוחר מצאתו ולא יעכור דברים
ויניף יד רמה משוח מלחמה לבל תפול אימה בלב הנחגרים
אלה מצותי ואלה תורותי ואלה חוקותי תמימים וישרים
תחיינה מזהיר ותספינה יהיר והמזהיר יזהיר כזוהר המאורים
ולנזהר יקרב בשמרם עקב רב וכאור הנערב ישרים מסתירים
שדי שוכן מעונה למענך בנה קרית חנה מרום העלינו ברננה שלש פעמים בשנה

כתוב על פעמים בשנה ירלה כל זכורך אתפני י אלדיך במקום אשר יבחר תהו מצות עשה

סדר מצות לא תעשה

בצל שדי אחסה וצדקו לא אכסה במצות לא תעשה אגיד משרים
כתובים באמונה בעדות נאמנה וכימי השנה במספר נחקרים
יקרה מפנינים עתידים וצפונים לבת האיתנים בעדיי קשורים
צאי נא לקראתי אחותי רעייתי ושכני תורתי ולקחי טסרים:
חשקתיך ואהב פריתיך מלהב כמו תורי זהב צרופים וטהורים
בצאתי נצבה באלף ורבבה וקול דודי זה בא מרלג על הרים
אנכי יי קראתיך בסיני לא יהיה על פני אלהים אחרים
ולא תעשה פסל ברשע ובכסל ולא תשים פסל להגיאי בזרים
וגוד מלהבה להביא תועבה ולבנות מצבה ולשעת אשרים
וסור משמע שוא ולא תאמן בשוא ולא תשא לשוא שבעתי הקרים
ומצות לא תנאף שמור פן יחר אף ולגנוב לא תשאף ולא תחמוד חברים:
ונפש לא תקש אשר דמה אבקש ולא תתן מוקש להכשיל העורים
ושקר לא תענה ויתום לא תענה וארצך לא תזנה כארצות הזרים:
והגר לא תונה וגזית לא תבנה ועל ריב לא תענה להרהר מתרים:
אלהים לא תקלל והשם לא תחלל וסרמך לא תעלל ופרש הקוצרים:
ולא תקלל חרש חמסו ידרש ולא יצמיד חדש שוורים וחמורים:
ולא תאחר בבצעך מלאתך ודמעך ולא תעשוק רעך ולא תאחר נדרים:
ולא תעשוק שכירך ולא תלקט קצירך ולא תחסום שורך בדישו העמרים:
ולא תפאר זיתך ולא תבלה פאתך ולא תונה עמיתך במקח וממכרים:

ולא תשא הטאו אשר לבו מלאו ולא תהשוב לשונאו כמשטמת ערים
ולא תקום עמך לבל אנקום ממך ולא תלין עמך פעולת נשכרים
ולא תטור איבות ולא תשאל אובות ולא יומתו אבות ובנים על הורים
ולא תשמע דברי נביא שקר מורה ולא תהיה אחרי מסיתים נבערים
ועבד לא תסגיר ופנים לא תביר ועל פה לא תזכיר שם אלהים אחרים
וכסף לא תחמוד ועל דם לא תעמוד והחדל ללמוד שבועה לשקרים
נצור חוקי על דל ולא תשא פני דל ומנשך החדל לרבות במחירים
ומצות לא תשה שמור פן בה תסטה ודין יתום מטה אלמנה וגרים
ולא תקח שוחד ולא יעיד אחד ולא תאכל יחד נפשות ובשרים
ולא תחמוד גזילה אשר היא כאפלה ולא תאכל נבלה וזבחי השעירים
ולא תאכל טרפה ותועבה הדרפה ולא תקטין איפה להפקיע שערים
ולא תעשה רעות במדת קרקעות ומשקל המעות תקן ומשורים
ולא תתן אכלך במרבית פן אכלך ולא תרוץ רגלך למלשני בסתרים
ולא תשית יד עם רשעים ומריעים ולא תגוש רעים ואהים בנכרים
עזוב עומר שכחתו ולא תשוב לקחתו לאלמנה לתתו ויתום עם גרים
שנת שבע תצור וביובל תעצור סניחים לא תקצור ולא תבצור נזירים
ולא תזרע תלמך להוציא בו לחמך ולא תזמור כרמך ולא יעלה סירים
ולא תאכל קלי ורדם כרמלי בטרם תביא לי בראשית הקצירים
ולא תאכל ערלים בטרם הלולים ולא תהדר גדולים ודלים נארים
ולא תהיה כנושה לאיש עני וקשה ולא תתן אשה בעורים ושבורים
ולא יעלה משיחי במעלות על מזבחי ולא תזבח פסחי באחד השערים
והכלים תבשש והחמץ תרושש ותשרפנו בשש עד אחד ועשרים
ולא תוציא לחוץ בשר פסח נחוץ חזר וערל מחוץ ותושב ושכרים
וזבחי לא תשמץ בזבחך על חמץ ולבך לא תאמץ לתת מחסורים
ונשיא לא תאור ולא יראה שאור ולא ילין עד אור בשר ליל שמורים
וחלבי זבחיכם וחלבי חגיכם ותודות שלמיכם לדתיר נאסרים
וכי יגע בשר בכל טמא נאסר ולא תאכל מעשר דגנך בשערים
ויינך ויצהרך ובכורות בקרך ותרומת ידיך ומבחר הנדרים
ולא תאכל על דם תמידי הקדם והחלב והדם שני אלה אסורים
ודג וחיה שנידם ועופות למינידם בלא סימניהם אשר בם נכרים
וטם בו לא יקרב להקריב שי נערב כגבן או גרב ופסחים או עורים
ומיד בן נכר לא תקריב אשכר ולא יעבור איכר בבכורי שורים
ולא תעלה לרצון בכל מקום חצון ולא תגוז בכור צאן במשקה העדרים
ולא תמיד בדמה מקודשת חתומה ולא יאכלו תרומה טמאים עם זרים

ולא תביא למנחה מחיר כלב וזונה ולא תתן לבונה במנחת השעורים
ולא תקריב למשחה בשמן המשחה ולא תשים קרחה ושרט בבשרים
קטרת לא תרקח ועיניך תפקח וכופר לא תקח לרוצחי מסתרים
שאור פן תנשה דבר גיד הנשה ומצות לא יקשה בעיניך תרים
וחק אותו ואת בנו בלבך תהי צופנו ובנך לא תתנו לכולך אכרים
וכל מלאכה לקצות בשפתותי לרצות ומקרא חג מצות ויום הכפורים
ומקרא זכרון. לצדק ולכשרון ומקראי דרון ומקרא כפורים:
ועצם לא תשבור בליל צאתך מבור ותשר לא יעבור על ראשי נדרים:
ולא יצא מפיו לדטבא לאביו ולאחותו ולאחיו ויתר השארים:
ולא ישתה יין בחבלילות עין ולא חובין יין ויתר הדברים:
וכתבת קעקע בגיוך לא תרקע והמקלל יוקע ויובל לקברים:
ומקרה המראה ממחנך תפאה וצורך לא יראה בך ערות דברים:
ונשך לא תחפץ להשים על מסבן וחק לא תעשו כן לאריד ארירים:
ועינך לא תתכן בגדחים ונופלים ולא תעשה אלילים כהבלי הנכרים:
ועבד לא תלבש כמו נשתים נחבש ולא תקטירו דבש תמרים ושאורים:
ולא תעלו לחמי ולא תסכו לשמי. במזבח הפנימי אשר לפני עפרים:
בצל נוף לא תחסו וכהם לא תעשו והאל לא תנסו במסת המברים:
וחק לא יראו דבריו תיראו וחיים תמצאו ושלום כנהרים:
וברבר לא תשקצו מאד חזקו ואמצו והגר לא תדחצו כי הייתם גרים:
וברבר לא תנחשו מאד שקדו ודרשו וברבר לא תכחשו בנאלחים סרים:
ובדבר לא תבשל חדל מהתרשל ולא תאכל בשל ונא ליל שבורים:
ובדבר לא תעונן אשוריך תכונן והעבדים תחונן בצאתם לדרורים
ולא תגרע חוקם למלאת את ספקם ולא תשלח ריקם מרודים ונעורים:
ולא תעבוד בדם עבודת עבדידם ביען כי לי הם עבדים נמכרים:
ולא תקפוץ כפך ולא תקשה ערפך ולא תתן כספך בנשך ליהודים:
ולא ירע לבבך בתתך לתושבך ולא ימצא בך קסמים וחוברים
ולא תעביר בנך ולא תשחית זקנך ולא תחוס עינך לכלות הצורים:
ולא תברות לדם ברית ולאלהידם ולא תעשה בדם בורות נשברים:
ולא תלך אתם בחקות משמרתם ולא תחייה אותם ולא תחון זרים:
בארצכם לא ישכנו ובם לא תתחתנו ומשכית לא תתנו בהבלי שוא שומרים
ולא תשאיר עונה בעיר עדי תזנה והיא לא תבנה אבל הדרם תחרים:
וחרם עם נאבק בידך לא ידבק והיתה תל אבק כנדפת זרים:
ועמוני תפזר ומואבי תבזר ולא יבא ממזר בסוד עם נסחרים:
ולא תדרוש שלומים לאכזרים וקמים ולא תשים דמים להציב מכמורים.

ולא תדרוש נקיים וצדיקים עניים ולא תעזוב לוים לבל ינחלו עדים ׃
ולא תדרוש אל מת אשר אין עמו אמת והבכשיף הצמת אשר ערום ישרים ׃
ולא תשיג גבול במצות שוכן זבול ולא תשחית עץ יבול בבגות מצדים ׃
ולא תחלל בתך להזנות על דעתך ולא תשיב אשתך בזכתה לאחרים ׃
ולא תסבב אותה בנדת טומאתה ואשה אל אחותה לגלות הבקדים ׃
ולא תהיה לאיש זר פעולת איש נגזר ולא יאבל מזר קדושים מונזרים ׃
ולא תהיה קדשה בסוד עדה קדושה ולא יהיה על אשה לבושי הגברים ׃
ולא ילבשו אנשים לבושי הנשים ולא יהיו קדשים בבנים נכשרים ׃
ולא תרדה בחרי באחיך העברי ולא תמליך נכרי אבל כי בן חורים ׃
ולא ירבה נשים וסוסים ופרשים ולא ישיב חפשים לארץ המצרים ׃
ולא יסור לבבו בסיסי מרכבו וכספו וזהבו וחמדת אוצרים ׃
ולא תכבוד עברי כמכרת נכרי ולא תתעב מצרי בכאו למגורים ׃
ולא תתעב אדומי בבואו להדומי ולא יבא בעמי בצועים וגזורים ׃
ולא תצא עברית אשר תקח בברית כצאת אמה נכרית בראשי אברים ׃
ואם יבגוד גבירה והפדה במחירה ולא ימשול למכרה כיתר ממכרים ׃
ולא יגרע אותה שארה וכסותה ומשכב עונתה בנקחתו בת אחרים
וארבע נשים הן אסורות לכהן והאחת מהן כשרה לאחרים
ולא יגדל פרע ולא יפרום קרע ולא יחלל זרע ומקדש מבצרים ׃
ולא יטמא עצמו לאביו ולאמו אבל על מת עמו אשר אין לו קברים ׃
ובדבר דא יצא לפניו ידצה ויגיל עת יצא כחתן מחדרים ׃
ובדבר לא ירבה גדולתו תרבה ונרו לא יכבה ויזרח כמאורים ׃
ולא תאכל פתו בקחתה יד בתו אבל תאכל אתו בשובה בנעורים ׃
וגם לא יאכלו בו שכירו ותושבו ועל מת לא יבא באהלי תמרורים ׃
ולא יאכל פגימית בזדון ובתרמית ולא יבדיל לדצמית שסועי הדתורים ׃
ולא יאכל מנחת כלילו בל יחת ולא יזבח משחת באלים גם פרים ׃
וזר לא יתגלע ראות קדש נבלע וטמא פן יבולע בשאון ושברים ׃
ולא יעבוט אורת ויהיה לטורח ולא יהיה כקרח וריעיו המכדים ׃
ולדי הזקן עבודה לא יתקן ולא תקח אם קן מעל פני החצרים ׃
ידך תמשיך במצות לא תשיך ואורך לא יחשיך בארץ לא כדרים ׃
ולא תבוט רבת במצות גבול שבת וחק מנחת מחבת ומאפה תנורים ׃
וביתך לא יסח במצות לא יזח ומצות פן תשבח שתים נאמרים
ומצות לא תבערו ומצות לא תשקרו ומצות לא ימכרו שדה מגרש ערים ׃
ומצות כלאים ורכב ורחים ואבני מאזנים בכסי מסחרים ׃
ומצות לא תניף לעולם לא תחניף ומצות לא תוסיף להכות נוסרים ׃

וכצות לא תרבול — על כתף תסבול — וחילך לא יבול — ותפרח בתבריס
ומצות לא תגרע — לעולם לא תפרע — וחק מוציא שם רע — ושם עדידות דברים
וחק לא תוסיפו — וחק לא תחציפו — וחק לא תקיפו — פאת ראש כמרים
וחק לא תגורו — וחק לא יסורו — וחק לא יסורו — שבועות ואברים
וחק לא אכלתי — וחק לא בערתי — וחק לא נתתי — למתים נגזרים
ובתעודת העבוט — במשרים תשפוט — ופרשת הדיוט — ופרשת שוטרים
וכל פרשיות — מפיקי תושיות — אשר הם בציות — מקום נדרים יאורים
וארור ושבעים דם — חרוצים במעשיהם — ואלה פקודיהם — בכתב נזכרים
אשר יתן זרעו — למולך ברוב רשעו — ודמגדף ישעו — אשר ידו ירים:
ומסית ומחלל — ובן טובא חולל — ומכה ומקלל — ומריח ערים:
והדובר סרה — בשם עבודה זרה — ובעל אוב לזרה — וידעוני שקרים:
ונפש רוצחת — לפחד ופחת — ושם עיר נדחת — בחרב נדקרים:
ונביא מורעת — תכסה תולעת — ואשה הנרבעת — לבהמות הערים:
והבא על ארוסה — ועל כלה כנוסה — ועל בהמה אכוסה — והדורות מבאיש — והבא על זכרים:
ובא על אשת איש — מאד יחפיר ויבאיש — ובתו ובת אשתו — שניהם נמארים:
ובא על יולדתו — ובת בנו ובת בתו — ועל נדה בשכבתה — ובא על אחות הורים
ועל אשה וכתה — ובת בנה ובת בתה — ואם חמותו וחמיו — למלאת נשמרים:
ועל אשת אביו — ועל אשת אחיו — ומשפט בועליהן — כל אלה ארורים:
ומשפט בנות כהן — ומשפט זרעיהן — ודגוב בתרמית — להשמיד ולהחרים:
והבועל ארמית — ברעתו להצמית — ואוכל חלב ודם — קסוות נבחרים:
והגוב יאורים — בשחת ירדם — כאשר חלב יאכל — יהי ביקר כרים:
וארור כל נוכל — אשר חלב יאכל — ודוא רק יאכל — כאש הביודים:
ושברון מתנים — לאוחז עינים — וקדת שנים — לאוכל נותרים:
ועובר תפלצת — לכלה ונחרצת — ואוכל מחמצת — בימים נשמרים:
ופסח לא יעשה — בחשך שמו יכוסה — ואיש אוכל ועושה — ביום הכפורים:
ואיש סך ומפטם — בעברתי אשנטם — ואיש אזנו יאטם — למשנט דמורים:
והשוחש מחוץ — והמעלה בחוץ — ושאינו רחוץ — בימי כיודים:
ועובר על דם ברית — תהי נפשו לדכרית — באין תקוה ואחרית — לשלח האסורים:
והטמא יודש — בבואו למקדש — והאוכל נקדש — בטומאת הכשרים:
והאוכל טבל — יבואהו חבל — ויגע לדבל — ויאחזוהו צירים:
ודר אוכל תרומה — תבואהו מדומה — וכהן כי ישמא — בעוברו מאמרים:
ומתבל יוסר — טבול יום הגמסר — לשמש ומחוסר — בגדים נספרים:
והזר העובד — במותו אכבד — ומארץ יאבד — מחוסר כפורים:
והמית רעהו — לפרוע ושתוי — ושמא האתוי — לשמש בחרים

ואלה התורות יסודות נצרות ולהנה פורות כסנסני תמרים
כלו מצוות עשה מצות לא תעשה בעזרת צור מרומה ומגן לישרים
יגדר אל עליון לקבץ עם אביון ויבנה עיר ציון ועמק הפגרים
ויקים את סוכו ויגיה חשכו ויתן עוז למלכו וקרנינו ירים
ויראו מתי מספר בקרס ישני עפר ובתקוע שופר ובנשוא נס הרים
ומראש הומות תרנן כל פיות ומעונות אריות ומדברי גמרים
ואז כל עם שוגג ברעה יתמוגג לקול המון חוגג בשמחה ובשירים
ועל הר הגליל נהלך בחליל ואז תחפוץ כליל ואז יעלו פרים
שובבנו לגבולנו מהרה התר עולנו ונשורך גואלנו בשלוש פעמי רגלנו

ככתוב שלש פעמים בשנה וכו׳

אז

שש מאות ושלש עשרה מצות פרוש ענשן ומתן שכרן אדובים שמרום
עמוסים חקרום · בכל לב שמרום · ולחפציהם דרשום
את אלה תזכור לנו אלדי מעוזנו · ותרצה בנו ותמלא משאלותינו · אמרות טהורות מזוקקות
שבעתים · צרופות ככסף ומובחנות כזהב
עליונים ששו · ותחתונים עלזו · בקבלת כלה · כתיבת חתן תואר כלה מאוד נתעלה
בקבלת יום זה עשרת הדברות
אזהרות דרבנן

אזהרת

ראשית לעמך נתתה מצות עשה ומצות לא תעשה
במספר במפקד הם שלש מאות · וששים וחמש כנגד ימות החמה
גם מצות עשה מאתים וארבעים ושמנה כנגד אברים שבאדם דוק וחלד
השרת בנו על מתן שכרן וענשן והראית לנו דרך החיים והטוב והמות והרע
הודית לנו עשרת הדברות וקשרת לנו עשרה כתרים ובשני לוחות חקקתם
ושני עולמות הנחלתם על ידי נאמן נתתם ובין שני כרובים הנחתם
זרוז מקרא ותרגום תורה ונביאים שמנה וכתובים משולשים אחר עשר תקני הלכות
וסדרים ששה ועלידם תלמוד שלשים וששה
טעמים שלו שלשת אלפים ויהי שירו חמשה ואלף יחיד נתנה בששים רבוא
לעם אשר בחר משבעים לשונות
כתובה באותיות בעשרים ושנים וגם בשם המפורש בארבעים ושנים לכל אחד ואחד
עשרה כתרים כתובים באצבע אלהים מעשה ידי אדון
מלך הודה ברוב נוראות · אזהרות בשם קדשו ובשם ישראל יכנה · נקרא שבעים ועמו
בחר משבעים ושמו מעולה למעלה משבעים
סדרה בסימנות ובמסורות ובדקדוקות דקורות בדיני ממונות ובדיני נפשות עטיפת הזיין
צהלה ורנה ויראה ונבואה הגיון ומליצה תפארת ושמחה

פרקי דגדות וערכי עניינים ודקדוקיהן דקדוקי סופרים צור כתבם בסוד שלישים
ונוגם באורבה יחד לזרע המקודש ׃
נקבלה בששי בחדש השלישי ונתנה לזרע ישורון ראשית ואחרית חקק בתוכה
והעיד עליה שמים וארץ
שר עניו על זאת שירות הרבה ופץ ואמר אין כאל ישורון תורה תמימה ותחיל
ארון לשבטים כדי להכניסם בגן עדן לעולמי עולמים ׃
תורה תמימה תנחלתי לכם חלקי ונחלתי כדי שאתן לכם שכר טוב בעולם הזה וחלק טוב
לעולם הבא דברי אמת וחוקי צדק ושכל טוב ינחלו עושיהן לעולם ועד ׃

לז פס מלות וכו׳

אזהרות ואלידו זכור לטוב

אתה תנחלתה תורה לעמך וכאב את בן אותם יסרתה בימינך כתבת
דברות חיים ובאצבעותיך חקקת תוכחות מוסר ׃
גודל עונשים ואזהרות הרבה מצות עשה ומצות לא תעשה דיני ממונות דיני נפשות
ונתינת מום בנותני מומים ׃
הזהרת שופטים כל שוחד רשע למות וצרת שוטרים לבל הכר פנים ושבועת העדות
ושבועת הפקדון ושבועת העלם דבר ושלום גזל והשב אבדה ׃
זקוק בית דין בדרישה ובחקירה סנהדרין גדולה וסנהדרין קטנה חזוק בית דין בארבע
מיתות עבירה ועבירה ועונש שלה ׃
טרפה להשליך נבילה למכור לנכרי כל חלב וכל דם שלא לאכול יין לנסך ושמן
לדדליק עשרון ושתי הלחם גרש קלי וכרמל ׃
כהנים לשרת ולוים לשורר תרומות ומעשרות ערי מקלט לחיים והזריע והקבה לתת
לכהן מאת העם ומאת זובחי הזבח וראשית הגז מגרזי הצאן ׃
מעשר בהמה וקדוש בכורות ופדיון הבן ונדר והקדש נטע רבעי וידוי מעשר
מקרא הבכורים ברכות וקללות ׃
שמחת בית השואבה לשמוח בחג סוכה ולולב וערבה ונסוך המים עריות להפריש
נדה להרחיק חליצה ויבום וספר כריתות ׃
פרשת סוטה ועגלה ערופה תפלין ומזוזות ומצות ציצית צוית כהנים לברך קהל ועדה
ופקוד לוים לענות בקול רם ׃
קריאת מועדים וזמני רגלים תקישה בראש השנה ושני נפש ביום הכפורים רגלים לעלות
בשלוש פעמי שנה ומתנות ידים מברכותיך ׃
שלמים ועולות זבחים ונסכים נדרים ונדבות חטאת ואשמות תמידין ומוספין לשבתות
ולחדשים ולמועדים כלי הקדש לשרת לפניך ׃

סדר ב

תודה

ומנחה כבשה ושעירה · תורים ובני יונה ועשירית האיפה שמטים
ויובלות וחשוב תקופות · וספירת העומר שבעה שבועות ·
רבית האוכל ונשך הכסף השמטת הלוואה וגאולת ממכר קריאת דרור ושלוח חפשי
חפוש הנרצע ביובל והאמה בסימן ·
צדק צדק תרדוף אמת ומשפט לעשות ופעולת שכיר בל תלין עד בקר פליאת
הדין ללמד בלשכת הגזית ומיתת חנק לשושה בזדון ·
עשיית מעקה לבל יפול הגופל וערי מקלט לרוצח בבלי דעת סדרי קרב ומשוח
מלחמה הזדרת שוטרים להזהיר ופקודת שרי צבאות ·
נקיות הבית לבא לשמוח בכלה מארס ובונה ונוטע ורך הלבב וקדוש מחנה מערות דבר
מוצא שפתים בדבר ושבועת אסר פיצת פה בנדר להפר ולקיים דבר ·
לבישת שעטנז וכלאי הכרם הרבעת הבהמה והרכבת האילן כתנות כבוד להלביש
לכהנים ואזהרה על כל עבודה לבל יקרב זר ·
ידעונים להשמיד אובות להברית להיות תמימים לקבל תמימה טהרה ונקיות מלבוא
במזר בקהל עמוני ומואבי פצוע דכא וכרות שפכה ·
חסימה ופריקה והוכחת שנאה וקללת הרש ומכשול עור זהירות להבדיל בין טמא
לטהור ושקוץ חיה טמאה המובדלת לטמא ·
ואותו ואת בנו ביום אחד וגיד הנשה ואכר מן החי ובשר בחלב החיית אח והלוית
אביון חבילת רחים ורכב והשבת העבוט ·
דברי הודית עון וקרבן חטאת סמיכה ותנופה ושחיטה כפרה וסליחה גניבה ואבידה
טרפה ושבורה תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה שומר חנם והשואל נושא
שכר והשוכר
בישר חמץ ואבילת מצה זכרון חוק לחוג כל שבעת הימים אף פרשת שקלים להזכיר
אותה בכל שנה ושנה ופורענות עמלק ופרשת פרה אדומה ועבור החדש הזה לכם ·

סדר ג

אבחנת

מומים מלהגיש בעל מום מומי אדם ומומי בהמה ברית מלח
שלא להשבית להקריב אותה על כל קרבן
גם בלילה ופתיתה קמיצה והקטרה הקרבה והגשה קבלה והזיה דין הבכור ליטול
פי שנים משפט איש כי ימות ובן אין לו ·
הנצים יחד לקוץ כף שולחת יד במבושת מגרה מדון וכלי גבר על אשה ושמלת אשה על
גבר הקרבת גירי צדק לגור יחד לקיים חוקי כמחופשי מפרך צועניים ולחון גירי שער ול
ולהאכילם נבילות
דיקת דם והקטר חלבים ולשרוף באש בבקר כל האכלים ליום אחד חרם וחלה ושמן
שריפה לתת לכהן והאשם המושב ממי שאין לו גואל ·

טמאים לנפש אדם לעשות פסח שני הוצאת בשר חוצה ושבירת העצם יציקת שמן
המשחה על ראש כהן גדול למלא ידיו לכהן תחת אביו ״
כל מעשה יום הכפורים לעשותן כתקנן והכפר על חטאתינו אחת בשנה לקום כפני
שיבה והדרת פני זקן אזהרה שלא תלך רכיל ושלא תעמוד על דם ריע ״
מצות דין החובל בחבירו להחייבו בחמשה דברים נזק צער רפוי שבת ובושת ונותן אשה
דרה לשלם דמי ולדות · נקמה ונטירה להרחיק מלב ושוכב עם נערפת להביא איל אשם ״
שרט לנפש וכתובת קעקע קרחה והקפת ראש והשחתת פאת זקן שרך ומפליא בגדר
ותמוד בהמה בבהמה · אתנן זונה ומחיר כלב לתעב כדביר קדש ״
פועל בא בקבת ריע שלא להגיף חרמש ושכיר הבא בכרם שלא ליתן אל כלי צורית
בוצר הכרם להשאיר בו עוללות וחובט זתים שלא לפאר אחריו ״
קודב בחלל חרב או בבית או בעצם אדם או בקבר יטמא שבעת ימים להזות עליו מי נדה
ביום השלישי וביום השביעי · ראיית נגעים להחליש ולהסגיר בהרת וצרבת שאת וספחת ״
שחין וכויה נתקי ראש וזקן קרחת וגבחת וכל בוהק לטהר תורת צבר פשתים בגד
השתי והערב לקרוע ולשרוף ולכבס שנית ״

סדר ד׳

תוצאת

משרת אל מחוץ למחנה לטהר מצורע בעץ ארז ואזוב ושני תולעת
שחיטת צפור אחת ושלוח אחד תגלחת ראשו וזקנו וגבות עיניו
ראש בהונות ידיו ורגליו להציק בשמנים ותנוך אזנו לחטא בדמים ״
קרות בתים לטהרם מנגע ועפר נתיצתם להשליך אל חוץ צחית טומאת הזב רוח ונדה וזבה
יולדת לטהרם בקרבן פתוח לב איש אם יראה קרי יבא במים לעת מנחת ערב ״
על ראש כהנים שלא לעלות פרע ובל ישכירו נפש עת יבואו באהל סנפיר וקשקשת
בנפשות המים ועוף טמא לשקץ ולאכול מנתר
נתיצת פסל ומצבה ואלדי מסכה אלילים ופסילים וגלולים בל יעלו על לב מדא וכבוד
את אב ואם הרחקת חמוד בתים ותאות נשים ״
לעשות שכרה ולהגיח פאה להפקיר לקט ופרט לעני ולגר כל חובר חבר ודורש אל
מת משונן ומנחש ומכשף ומעביר למולך
יוצר שנאם דם תועבת נפשו ואל תדרוש מדם פן לשחת תורש טבל ורלה ודאי
ודמאי ומתוקן עשק ותשומת יד ובל תאכלו על הדם
חק שמירת שבת ומדא מקדש וקדוש הארץ פן תמלא זמה זכות ומישור להתהלך
במו ונתיב יראה לעשותו מאהבה ״
וארחות יפות ומעשים נאים בלי לעשות במדה במשקל ובמשורה הין צרק להאמין ומדת
האמת אבן ואבן מכיס איפה ואיפה מבית ״
רבת לשון הרע להרחיק מפה ודובר שלום איש את רעהו גרושה וחלוצה להבדיל
משאר כהנים וכהן גדול לתת זרעו באשה בתולה ״

בשארו לא יטמא במת מצוה יטמא בנפשות אדם ולא בנפשות בהמה · אז ילידי ביתו דם
יאכלו בלחמו ואם יגע בטומאה ויגע בקדש הוא יכרת ··

סדר ה·

את שם

המיוחד שלא לקלל ושלא להזכיר בשם אלהים אחרים · בת כהן
כי תזנה מתתה בשרפה ואם תחלל זרע לא תאכל בקדש ··

גרישת טמאים אל מחוץ למחנה וגוזל הגר וכחש בעמיתו משלם קרן וחומש ומעילות
דברי נזירות לטומאה ולתגלחת וכל משרת גפן מחרצנים ועד זג
העברת תער על בשר לוים להרים תרומה ממעשר נחלתם · וכסוי הדם ומגע ומשא אהל
והסט אונן וטבול יום ומחוסר כפרה ··

זביחת בשר לאכול בתאוה ונביא השקר שלא לשמוע לו חקירת עדים ומסית ומדיח ועיר
הנדחת לשורפה באש ··

טומאת ארבע ספיקות וסוד השסועה ומעשר ראשון וקרבן נשיאים יופי חלק כחלק
וממכר אבות ופרשת המלך ומשיג גבול רעהו ··

כל עד זומם לענוש וגדילים לעשות ומשפט ארובה ושנואה בן סורר ומורה לשלח
הקן ולהביא יפת תואר מצרי ואדומי עד דור שלישי
מילה ופריעה ורחיצה דמי טומאה ודמי טהרה ובל הסגרת עבד אל אדוניו וקדש וקדשה
וגונב נפש מאחיו נגיחה ונגיפה דין יום או יומים חפוש כנעני עבר בעינו ובשנו ··
סמוך נופל למשכב לרבאת שברו ואם יתהלך בחוץ לתת שבתו עברת דליקה ושלוח בע
בעירו דו"ג בערמה ונמצא במחתרת ··
פותח וכורה בור ברשות הרבים לתת נזקי נופל ומפתה אשה לשקול מוהר ונתפס לשלם
קנס צורת קללת חרש שופט ונשיא מלאה ודמעה שלא לאחר ··
קול להריע בחצוצרות ולהסיע מחנות ומשים עלילות לענשו בממון רחבה בגבולותיה
להנחיל ארון לשבטים ושלא תסוב נחלה ממטה למטה אחר ··
שבועת שוא וחלול השם ושוכב עם בהמה ואשה הנרבעת לאיש תועים בדרך להחזיר לאח
ולאויב ואם רחוק ממנו תהי עמו עד דרישה ··

סדר ו·

תורה

לשמור תעודה לנצור דין מכשפה להמית תקות מחרף ומגדף לסוקלו
באבן שמע שוא שלא לישא ונקי וצדיק שלא להרוג ··
ריב דלים שלא להטות אחרי רבים אל תהי לרעות · קדושים תהיו כבני אלהים ולקרוא
שלום במלחמת ושלא לקוץ כל עץ מאכל ··
צאן פסחים שלא לזבוח על חמץ נא ובשל מבושל בל תאכלו ממנו פן ימכור איש את בתו
לאמה כצאת העבדים בל יוציאנה ··
עם נכרי לא ימשול למוכרה ארון אם לא יעדה והפדה האב שטה צלע לנינו בבית יכבד
אותה כמשפט הבנות ··

נַפְשׁוֹ אִם תִּתְאַוֶּה לִשְׁבּוֹת אִשָּׁה אֲחֶרֶת שְׁאֵרָהּ כְּסוּתָהּ וְעִנָּתָהּ לֹא יִגְרַע מִמֶּנָּה מִשְׁלַח אֵלֶּה אִם יִמְנָעֶנָּה תֵּצֵא חִנָּם בְּלֹא מָתֹת כָּסֶף ··

לֹא לְהִתְחַתֵּן בְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְלֹא תְחוֹנְנֵם וְלֹא תִכְרוֹת בְּרִית עִמָּם וְנִבְלַת חוֹטֵא נִתְלֶה בַּל תָּלִין עַל עֵץ · כְּנוּס סַמָּנִים וְסִדּוּר פְּטוּמִים וְשֶׁמֶן מְמוּלָּח וְקִטֹּרֶת הַסַּמִּים ··

יְרִיעוֹת וְלוּלָאוֹת קְרָשִׁים וּקְרָסִים וְרִים וְעַמּוּדִים בְּרִיחִים וַאֲדָנִים · טוּהַר מִזְבַּח הַזָּהָב וּמִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת מִכְבָּר וְכַרְכֹּב וְסִירוֹתָיו לְדִשְׁנוֹ ··

חִנּוּךְ מְנוֹרָה וְנֵרוֹתֶיהָ גְּבִיעֶיהָ וְקָנֶיהָ כַּפְתּוֹרֶיהָ וּפְרָחֶיהָ מַלְקָחֶיהָ וּמַחְתּוֹתֶיהָ לַעֲשׂוֹת מִכְבַּר זָהָב זֵבֶר לֶחֶם הַפָּנִים לַעֲרֹךְ עַל הַשֻּׁלְחָן · וְקִדּוּשׁ יָדַיִם וְרַגְלַיִם מִן הַכִּיּוֹר ··

וְקַלְעֵי הֶחָצֵר וְשִׁתֵּי כְתֵפוֹת בָּתִּים לַכַּדִּים וְנִסּוּב לוּחוֹת הַבְּרִיחִים בְּטַבְּעוֹת הָאָרוֹן וּמָסָךְ וּמַסָּכָה לָאֹהֶל וּפָרֹכֶת וְכַפֹּרֶת וּשְׁנֵי כְּרוּבִים · דִּקָּה וּקְדֵרָה קָנֶה וְקִנְטוֹן · מוֹר נָטָף וּשְׁחֵלֶת וְחֶלְבְּנָה וּלְבוֹנָה לִרְקוֹחַ בְּשָׂמִים ··

גַּם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁלֹא לְבַעֵר אֵשׁ וּלְהַסִּיק עֲצֵי הַמַּעֲרָכָה בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר · בִּגְדֵי קֹדֶשׁ לְכָבוֹד וּלְתִפְאֶרֶת אוּרִים וְתוּמִּים לִשְׁאוֹל בָּהֶם וְאַרְבָּעָה טוּרִים · אֵפוֹד וְחֹשֶׁן וּמְעִיל וְצִיץ הַזָּהָב וְנֵזֶר הַקֹּדֶשׁ כְּתֹנֶת וּמִכְנָסַיִם מִצְנֶפֶת וְאַבְנֵט בַּד וּמִגְבָּעוֹת

סדר ז

אהל

מוּעָד לְנִטּוֹתוֹ בְּחֶסֶד לְחַבְּבוֹ בָּאִישִׁים בְּיוֹם הַקִּמָּתוֹ · בְּמַחֲבַת וּבְמַרְחֶשֶׁת בְּחַלּוֹת וּבְרַקִּיקִים בְּסֹלֶת בְּשֶׁמֶן מִנְחָה וּלְבוֹנָה וּבְאֹרָה בְּלִי לְהַקְטִיר לְשֵׁם כָּל שְׂאוֹר וְכָל דְּבַשׁ

גַּם נָשִׂיא וּמָשִׁיחַ עֵדָה וְיָחִיד אִם יֶחֱטְאוּ בִּשְׁגֵגָה כְּקָרְבָּן יִרְצוּ לְמוֹלָךְ · דָּבָר שְׁמִיעַת קוֹל אָלָה אוֹ רְאָיָה אוֹ יָדֵעַ אִם לֹא יַגִּיד וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ ··

הוֹדַיַּת בֵּית דִּין וְשִׁבּוּעַת בִּטּוּי וּפַר הַבָּא עַל כָּל הַמִּצְוֹת אֵשׁ וְדָאִי וְאֵשׁ תָּלוּי · וְקָרְבָּן אַהֲרֹן וּבָנָיו לַחֲצוֹת בַּבֹּקֶר וּבְעֶרֶב מִרְבֶּבֶת תּוֹפִינֵי מִנְחַת כֹּהֵן יוֹכֶהֶת ··

זָפַק כְּרֵאָה וְנוֹצָה מְלִיקָה וְהַמְצִיָּה הַפְשֵׁט וְנִתּוּחַ בְּבְהֵמָה וְשִׁסּוּעַ וְכָל הַבְּרֵלָה בָּעוֹף · חֵלֶב וְשִׁתֵּי כְלָיוֹת יוֹתֶרֶת הַכָּבֵד וְהָעֲצָה שְׁחִיטַת צֹאן בְּצָפוֹן וְהַקְטָרַת הָאֵלִיָּה וְאֵימוּרִים ··

טוּמְאַת שֶׁרֶץ בְּבֶגֶד וּבְעוֹר וּבְכָל כְּלִי שָׁק אַךְ מַעְיָן וּבוֹר תָּנוּר וְכִירַיִם אוֹכֶל וּמַשְׁקֶה וְכָל זֶרַע זָרוּעַ · יָגַע בְּבָשָׂר קֹדֶשׁ יִקָּדֵשׁ וּמִזֶּה יִכָּבֵס שְׁבִירָה בִּכְלֵי חֶרֶס מְרִיקָה וְשִׁטִּיפָה בִּכְלֵי נְחֹשֶׁת כָּל הַהוֹלֵךְ עַל גָּחוֹן וְכָל הַהֹלֵךְ עַל אַרְבַּע וְגֹבְרִים טְמֵאִים וְחֹגְבִים טְהוֹרִים לְהַרְחִיץ קֶרֶב וְכַרְעַיִם לְהַגִּיף חֲזֵה וְשׁוֹק נָרִים הַנִּשְׂרָפִים וְשָׂעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ

מַלְקוֹת אַרְבָּעִים כְּדֵי רִשְׁעַת אִישׁ לְזַכּוֹת אֶת הַזַּכַּאי וּלְחַיֵּב אֶת הַחַיָּב · נַעֲרָה מְאוֹרָסָה כִּי תֵאָנֵס בּוֹעֲלָה יִסְקֹל וְהִיא תִּנָּקֶה ··

סֵדֶר עֲבוּרִים לְהַעֲנִיק עֶבֶד וּלְאָמָה שֶׁלֹּא לְאַמֵּץ לֵב וְשֶׁלֹּא לְקַפֵּץ יַד מֵעֲנִי וָדָל · עִם הַזָּכָר שֶׁלֹּא לִשְׁכַּב וְכָל שֶׁאֵר בָּשָׂר לְהַרְחִיק מִגּוּף ··

פֶּטֶר חֲמוֹר לִפְרוֹתוֹ בְּשֶׂה וְהָעֲבֹרֶת שוֹפָר בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים · צֵאת עֶבֶד עִבְרִי בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית וְאִם יֶאֱהַב אֲדוֹנוֹ יִהְיֶה לוֹ עֶבֶד עַד הַיּוֹבֵל ··

קדוש שנת החמשים ביובל לשוב לאחוזה ולמשפחה · ולתת גאולה לארץ שלא תמכר ד
לצמיתות · ראשית דגן תירוש ויצהר עשרים וארבעה מתנות כהונה ·
שוחט ומעלה בהוץ לחייבו כרת · ודק עולם שלא לזבוח לשעירים · תשוב בן נכר שלא ל
לאכול בפסח כהנים לפסול במומים ולויים בשנים ·

סדר ח

תשמח

לוי ביום שמחתך · ואל תונו איש את עמיתו גר יתום ואלמנה ·
שם מלך ליחד שחרית וערבית ובתי חצרים ובתי ערי חומה ·
רואה עור ומשגהו בדרך תשיגהו קללה הכתובה בספר · קולע ומכה רעהו בסתר שופך
דם האדם באדם דמו ישפך ·
צווי הסירוס שרוע וקלוט ומעוך וכתות ונתוק וכרות שלא לעבוד בבכור שור ושלא לגזו
בכור צאן · פנוי מעשר מתוך הבית ומעשר שני מתוך האוצר על אזניך תכין יתד לח
לחפור ולכסות צאת מאכליך ·
ספיחי שביעית פרט כרם חית לשכיר ולתושב ויתרם להיה · נצוח תשבית בהמתך ביום
מנוחתך וגר ועבד ואמה כמוך ינוחו ·
מזבח אדמה לבנות באבנים שלמות ולחוק דת עליהם באר היטב לתת ללויים מנת חלק ב
בארץ כי בישראל לא ינחלו נחלה ·
כי ירבה הדרך לצאת מעשר שני יפדהו בכסף ויעלהו לעיר קדש · יותן הכסף בכל אות
נפשו בבקר ובצאן וביין ובשכר
טרף עשור תבואה בשנה השביעית תוציא ותניח בשעריך להשביע דלים · חלות פני אל
בשבעת ימי החג בפרי עץ הדר ובקלוס ערבי נחל זמרה והלל לתת בהדס ורוב
הודיות בכפות תמרים ·
וימים שמנה עשר ולילה אחת לגבור בהן את ההלל ונר חנוכה בעתה בל תשבית מאהלך ·
המליכהו עליך ביום הזכרון אוהב שלום ורודף שלום והצנע לכת עם אלהיך ו
ושעירי עבודה זרה ושעירי רגלים ושעירי ראשי חדשים ושעירי יום הכפורים ··
דת המלואים ופסולי הכוקדשים ושלא לחרוש בשור ובחמור יחדיו · שהייה דרסה חל
חלדה הגרמה ועקיר · גם תרומת בצק לתת לכהן ופגול והלן והנשחט והיוצא
חוץ למקומו וחוץ לזמנו נזק וחצי נזק ועשרים גרה ·
וכשקבלו פסולין ודקו את דמן הנתנין למעלה שנתנן למטה והנתנין למטה שנתנן למעלה
הנתנין מבפנים שנתנן בחוץ והנתנין בחוץ שנתנן בפנים הפסח והחטאת והא
והאשם שנשחטו לשמן אם יעלו לא ירדו ·
בכסף ובשטר ובביאה לקנות בהן את האשה שדה מקנה ושדה אחוזה רשומות קמוצות פ
פתוחות סתומות נוטריקון קדות וחמורות אזכרת מקרא מגלה ועצרת ויום
טבוח חגיגה ראייה ושמחה ותקון גדול

אז ששת מאות וכו׳

סדר שבועות

תפלת ערבית ושחרית ומנחה לשבת ושבועות

ובתפלת ערבית של שבועות מתחיל החזן ברכו ואומר לאחר ברכו וכו׳
ואם היא שבת אומר לאחר כלה וכו׳ עד פורש סכת עלינו
ואלה המועדי ואם היא שבת אומר ושמרו

יי שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך

ברוך אתה יי אלהינו ואלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב
האל הגדול הגבור והנורא אל עליון גומל חסדים טובים וקונה את ה
הכל וזוכר חסדי אבות ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה מלך גואל עזר ומושיע
ומגן ברוך אתה יי מגן אברהם אתה גבור לעולם יי מחיה מתים אתה רב
להושיע מכלכל חיים בחסד מחיה מתים ברחמים רבים סומך נופלים ורופא חולים מתיר
אסורים ומקיים אמונתו לישני עפר מי כמוך בעל גבורות ומי דומה לך מלך ממית ומחיה ו
מצמיח לנו ישועה בקרוב ונאמן אתה להחיות מתים ברוך אתה יי מחיה המתים
לדור ודור נמליך לאל כי הוא לבדו מרום וקדוש ושבחך אלהינו מפינו לא ימוש לעולם
ועד כי אל מלך גדול וקדוש אתה ברוך אתה יי האל הקדוש אתה
בחרתנו מכל העמים אהבת אותנו ורצית בנו ורוממתנו מכל הלשונות קדשתנו במצותיך
וקרבתנו מלכנו לעבודתיך ושמך הגדול והקדוש עלינו קראת ותתן לנו יי אלהינו באהבה
שבתות למנוחה ומועדים לשמחה וחגים וזמנים לששון את יום השבת הזה ו את יום חג
השבועות הזה זמן מתן תורתינו מקרא קדש זכר ליציאת מצרים אלהינו
ואלהי אבותינו יעלה ויבא יגיע וראה ורצה ושמע ופקד וזכר זכרוננו וזכרון אבותינו זכ
זכרון ירושלם עיר ך וזכרון משיח בן דוד עבדך וזכרון כל עמך בית ישראל לפניך לטובה
לחן ולחסד ולרחמים ולרצון ביום השבת הזה ו ביום חג השבועות הזה זכרנו יי אלהינו בו
לטובה ופקדנו בו לברכה והושיענו בו לחיים טובים ברבר ישועה ורחמים וחוס וחננו ורחם
עלינו והושיענו כי אליך עינינו כי אל מלך חנון ורחום אתה

והשיאנו יי אלהינו את ברכת מועדיך לחיים ולשמחה ולשלום כאשר אמ
אמרת ורצית לברכנו כן תברכנו סלה קדשנו במצותיך ותן חלקנו
בתורתך שבענו מטובך שמחנו בישועתך וטהר לבנו לעבדך באמת והנחילנו יי אלהינו
באהבה וברצון בשמחה ובששון שבתות ומועדי קדשך ברוך אתה יי מקדש השבת ו יש
ישראל והזמנים

רצה יי אלהינו בעמך ישראל ואל תפלתם שעה והשב העבודה לדביר ביתך
ואשי ישראל ותפלתם מהרה באהבה תקבל ברצון ותהי לרצון תמיד
עבודת ישראל עמך ותחזינה עינינו בשובך לציון ולירושלם עיר ך ברחמים כמאז ברוך אתה
יי המחזיר ברחמיו שכינתו לציון

מודים אנחנו לך שאתה הוא יי אלהינו ואלהי אבותינו על חיינו המסורים בידיך ועל נשמותינו הפקודות לך ועל נסיך שבכל יום ויום עמנו ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת ערב ובקר וצהרים הטוב כי לא כלו רחמיך המרחם כי לא תמו חסדיך ומעולם קוינו לך לא הכלמתנו יי אלהינו ולא עזבתנו ולא הסתרת פניך מכנו על כלם יתברך ויתרומם שמך מלכנו תמיד כל החיים יודוך סלה ויהללו לשמך הטוב בא באמת ברוך אתה יי הטוב שמך ולך נאה להודות

שים שלום טובה וברכה חן וחסד ורחמים עלינו ועל כל ישראל עמך ברכנו אבינו כלנו כאחד באור פניך כי באור פניך נתת לנו יי אלהינו תורת חיים אהבה וחסד צדקה ברכה ישועה ורחמים וחיים ושלום וטוב יהיה בעיניך לברך את כל עמך ישראל תמיד בכל עת ובכל שעה בשלומך ברוך אתה יי המברך את עמו ישראל בשלום:

וקדיש בימוד ועליכו לשבח וייהי ה׳ וכו׳. ואם חל בשבת אומר

ויכלו וברכה אחת מעין שבע ואין מזכירין בה על יום טוב

תפלת ערבית למוצאי שבת ושבועות

אתה בחרתנו מכל העמים אהבת אותנו ורצית בנו ורוממתנו מכל הלשונות קדשתנו במצותיך וקרבתנו מלכנו לעבודתיך ושמך הגדול והקדוש עלינו קראת

ותודיענו משפטי צדקך ותלמדנו לעשות חוקי רצונך ותתן לנו יי אלהינו באהבה משפטים ישרים ותורות אמת חקים ומצות טובים אשר יעשה אותם האדם וחי בהם ותנחלנו זמני ששון ומועדי קדש וחגי נדבה ותורשנו קדושת שבת וכבוד מועד וחגיגת הרגל ובין קדושת שבת לקדושת יום טוב הבדלת ואת יום השביעי הגדול והקדוש מששת ימי המעשה הבדלת וקדשת וקדשת את עמך ישראל בקדושתך ותתן לנו יי אלהינו באהבה מועדים לשמחה וחגים וזמנים לששון את יום חג השבועות הזה זמן מתן תורתנו מקרא קדש זכר ליציאת מצרים אלהינו ואלהי אבותינו יעלה ויבא יגיע ויראה וירצה וישמע ויפקד ויזכר זכרוננו וזכרון אבותינו זכרון ירושלים עירך וזכרון משיח בן דוד עבדך וזכרון כל עמך בית ישראל לפניך לטובה לחן ולחסד ולרחמים ולרצון ביום חג השבועות הזה זכרנו יי א אלהינו בו לטובה ופקדנו בו לברכה והושיענו בו לחיים טובים בדבר ישועה ורחמים וחוס וחננו ורחם עלינו והושיענו כי אליך עינינו כי אל מלך חנון ורחום אתה

והשיאנו יי אלהינו את ברכת מועדיך לחיים ולשמחה ולשלום כאשר אמרת ורצית לברכנו כן תברכנו סלה קדשנו במצותיך ותן חלקנו בתורתך שבענו מטובך שמחנו בישועתך וטהר לבנו לעבדך באמת והנחילנו יי אלהינו בשמחה ובששון מועדי קדשך ברוך אתה יי מקדש ישראל והזמנים

קדוש על הכוס כשחל בחול

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם בורא פרי הגפן ברוך אתה יי אלהינו
מלך העולם אשר בחר בנו מכל עם ורוממנו מכל לשון וקדשנו במצותיו:
ותתן לנו יי אלהינו באהבה מועדים לשמחה וחגים וזמנים לששון את יום חג השבועות
הזה זמן מתן תורתינו מקרא קדש זכר ליציאת מצרים כי בנו בחרת ואותנו קדשת מכל
העמים ומועדי קדשך בשמחה ובששון הנחלתנו ברוך אתה יי מקדש ישראל והזמנים

ושהחינו

וסימן יקו יין קדוש זמן קדוש לשבת ושבועות

ויכלו השמים והארץ וכל צבאם: ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה ו
וישבות ביום השביעי מכל מלאכתו אשר עשה ויברך אלהים את יום השביעי
ויקדש אותו כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלהים לעשות: ברוך אתה יי
אלהינו מלך העולם בורא פרי הגפן ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר בחר ב
בנו מכל עם ורוממנו מכל לשון וקדשנו במצותיו ותתן לנו יי אלהינו באהבה שבתות ל
למנוחה ומועדים לשמחה וחגים וזמנים לששון את יום השבת הזה ואת יום חג השבועות
הזה זמן מתן תורתנו מקרא קדש זכר ליציאת מצרים כי בנו בחרת ואותנו קדשת מכל
העמים ושבתות ומועדי קדשך באהבה וברצון בשמחה ובששון הנחלתנו ברוך אתה יי מ
מקדש השבת וישראל והזמנים ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם שהחיינו וקיימנו
והגיענו לזמן הזה

וסימן ויקו ויכלו יין קדוש זמן

קדוש למוצאי שבת ושבועות

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם בורא פרי הגפן ברוך אתה יי אלהינו
מלך העולם אשר בחר בנו מכל עם ורוממנו מכל לשון וקדשנו במצותיו
ותתן לנו יי אלהינו באהבה מועדים לשמחה וחגים וזמנים לששון את יום חג השבועות הזה
זמן מתן תורתנו מקרא קדש זכר ליציאת מצרים כי בנו בחרת ואותנו קדשת מכל העמים ו
ומועדי קדשך בשמחה ובששון הנחלתנו ברוך אתה יי מקדש ישראל והזמנים

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם בורא מאורי האש ברוך אתה יי אלהינו
מלך העולם המבדיל בין קדש לחול בין אור לחשך בין ישראל לגוים בין
יום השביעי לששת ימי המעשה ובין קדשת שבת לקדושת יום טוב הבדלת ואת יום השביעי
מששת ימי המעשה הבדלת וקדשת את עמך ישראל בקדושתך ברוך אתה יי
המבדיל בין קדש לקדש ושהחיינו

וכלול ב׳ הברכות שהחיינו וכתוב על ב׳ כוסות כמו בשבת וברכ׳ המזון ומזכירין אלהינו ואלהי אבותינו זכר קדש עפתח ב
בהודה והמעריב לאמר ברוך אתה ה׳ אלהינו מלך העולם אשר נתן מועדים לעמו ישראל לאות ולברית ב
ברוך אתה ה׳ מקדש ישראל והזמנים: ולאמר תנוך. ובשבת לאמר נחמנו קדש

סדר תפלת שחרית

אומרי׳ הזמירות בנועם כסדר השבת ואומר ה׳ אלך תגל הארץ. ואם הוא מטה
אומ׳ מזמור שיר ליום השבת וכו׳ וקדש נטוית אומ׳

רשות לנשמת של שבועות

אזכור

מקדם פלאי אל — צורי הפליא עם קדמוני
עת היו שבטי ישראל — ביום הזה במדבר סיני

אזכור

ירד נבחר נודע בשמו — מבית עבדות הוציא הפשים
ופקודי מספר כל עמו — בלתי הטף רבוא ששים
צום תמנו כל איש יומו — מיום צאתכם עד החמשים
כי בו ביום יראה אל — כים מושיע אתני
וישורון עגה אין באל — ויאמרו הלל ליי׳

אזכר

ובדעותם על הר סיני — כל העם נקדש בקדושה
יחד בחורי וזקני — כלם נשמרו מאשה
על התודה אודו עיני — לעדתי היתה מורשה
כי מאן עשו וישמעאל — לא רצו עול מצות שוטני
ויזרע יעקב ויואל — נעשה ונשמע עגו בוני

אזכור

אום קדוש מכל אום נעדה — זה היום היה לסגולות
כי החרשים שמעו מלה — העורים רואים הקולות
בלשון אלם מדגא העלה — צחות דבר אז וגדולות
הוא עצמו נדרש אל שואל — קולו השמיע לדמוני
אנכי הוא הצור גואל — לא יהיה לך אל על פני

אזכור

בכבודו נראה אל אלים — ודברים עשר השמיעם
ומלאכיו יורדים עולים — בתרי עדי שמו בעם
כלם שבים גם עולים — מזיו תפארתו השביעם
על כן על נפלאות האל — ידד נפשי עם רעיוני
ברכו תמיד את שם דאל — נשמתי עם כל מעיני

אזכור

ואומרים נטוית ואלקי הרחמנים ומי ידמה לך וכו׳ וקדש מיאמרי קדים אומר יד מיוד
יד מלכי אל יד מיוד כתוב לתעלה בסדר פסח ואומר קדיש בנועם
עד לעילא ואחר כך אומ׳ היוצר

יוצר ליום ראשון של שבועות

אור

ישראל קדושי אתא מרבבות קדשי אמרים נעימים לשלשי בחדש השלישי
בם קרואים ומיוסרים ברים בסס עמודים בעדם חלו נוערים ויסעו מרפדים
גאות לו וגדולה גבוהים הרכין והפלא גאו שכן סלה ומשה עלה
דריכת אשר נפרכתם דמי אשר נדכיתם דלוי אשר נעליתם אתם ראיתם
הל תהולו כנרקעו המון סגל תודעו הצפון חדוע תשועשעו ועתה אם שמוע תשמעו
והיתם כמר מדלי וכשחק נחשבו לי ובני ביתי וחילי ואתם תהיו לי
זך אלה להודיעם זהר מותבת להביעם זרז כצוה להשמיעם ויבוא משה ויקרא לזקני העם
חפצו למלאת סברו חוקי אלהים ברו חטבו מזמה וגמרו ויענו כל העם יחדו ויאמרו
טהור לרצון מחליך טפתה לנאמן חילך טף עב להסגילך
ויאמר יי אל משה הנה אנכי בא אליך
ידידים ביד חותם יכבסו בגדי שמלותם יבאו לקבל מתנותם
ויאמר יי אל משה לך אל העם וקדשתם
כביר נם לשלישי כל צייה בדגעישי כבודי יגלה לכקדישי והיו נכונים ליום השלישי
לבעבור הגבר מלגבור להר מלעלות אמור לקצהו מליגע ישמור
והגבלת את העם סביב לאמר
מרוגם או משויד משיג גבול ויד מארם ובעיר המגויד לא תגע בו יד
נשואי מרדם כשחר נוחלי בקע יחד נקות בקדוש ושחר וירד משה מן ההר
סמוכים לקבל ונתוקנים שרים ליטים הגמנים סמכתם והתרחק נכונים
ויאמר אל העם היו נכונים
עליון כחז קדושי עלז ובא לקדשי עבו שנאני קדושי ויהי ביום השלישי
פנים בפנים לדיעם פקודיו מפיו לשומעם פארותם התערב בשעשועם ויצא משה את העם
צבאותי רום בחיילו צרופה שבעתים בהגחילו צור לעמו בהגלו והר סיני עשן כלו
קרינת עור הושפר קושט אומר כשיפר קיים וחזק בצפר ויהי קול השופר
ראש לחכמי ולנבוני רב מאד במחני רבותו ועלו לעיני וירד יי על הר סיני
שקד מעולם מחשה שלום שעשוע יורשי שלא לראות נשי ויאמר יי אל משה
תוכן שכון מקודשים תולדותיו הוזדרו מקודשים תורה ומשפט מפרשים
וגם הברתים הגגשים
ישירו תהלות אמוני הגבלתים סביבות סיני. והעמדתים יחד בפקדוני ויאמר משה אל יי
דגלים מצוקן העליתה העת שנית כליתה גדולה למשוי תליתה
ויאמר יי אליו לך רד ועלית

ואחר היוצר אומר החזן יעידון כל

יעידון

כל עבדיך לגדלך כי אין הקור להלולך ושירך
צבא שחק והיות ושרפים הלא נלאו הקור איפה יקרך
חסידיך בביתך שיר עודכם תמוך זכח עבודת בית רבירך

קְדוֹשֵׁי אֵל תְּנוּ שֶׁבַח וְתוֹדָה וּבָרְכוּ אֶת יְיָ הַמְבֹרָךְ

ר׳ נחמיה עונין ביחוד ה׳ המבורך לעולם ועד ואומרי׳ היום כולו אומר יוצר אל

עכת והחזן מסדיר את תפלתו וקורין קריית שמע וכל הסדר עד גאל ישראל

יְיָ שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ

ברוך אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב
הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה אֶת הַ
הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גְאוּלָה לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה מֶלֶךְ גּוֹאֵל עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ
וּמָגֵן בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם ״ אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם יְיָ מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב
לְהוֹשִׁיעַ מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים מַתִּיר
אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וְ
וּמַצְמִיחַ לָנוּ יְשׁוּעָה בְּקָרוֹב וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים ״

כתר יִתְּנוּ לְךָ הַמּוֹנֵי מַעְלָה עַם קְבוּצֵי מַטָּה יַחַד כֻּלָּם קְדוּשָׁה לָךְ יְשַׁלְּשׁוּ כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר עַל יַד נְבִיאֶךָ וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר ״ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ
צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ ״ לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ וּבְדִבְרֵי
קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדוֹר וָדוֹר הַלְלוּיָהּ ״
לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם
וָעֶד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ ״ אַתָּה
בָּחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת קִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ
וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבֹדָתֶךָ וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ ״ וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה
שַׁבָּתוֹת לְמְנוּחָה וּמוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְ אֶת יוֹם חַג
הַשָּׁבוּעוֹת הַזֶּה זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵנוּ מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם ״ אֱלֹהֵינוּ
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא יִגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ זִכְ
זִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִירֶךָ וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ לְטוֹבָה
לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים וּלְרָצוֹן בְּיוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וּבְיוֹם חַג הַשָּׁבוּעוֹת הַזֶּה זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ
לְטוֹבָה וּפָקְדֵנוּ בּוֹ לִבְרָכָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ בּוֹ לְחַיִּים טוֹבִים בִּדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחָנֵּנוּ וְר
וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה ״

והשיאנו יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת בְּרָכַת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים וּלְשִׂמְחָה וּלְשָׁלוֹם כַּאֲשֶׁר
אָמַרְתָּ וְרָצִיתָ לְבָרְכֵנוּ כֵּן תְּבָרְכֵנוּ סֶלָה קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֵ
וְחֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ שַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱל
אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן שַׁבָּתוֹת וּמוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשׁ
הַשַּׁבָּת וְ יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְאֶל תְּפִלָּתָם שְׁעֵה וְהָשֵׁב הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל
וּתְפִלָּתָם מְהֵרָה בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ וּתְחֶזֶינָה
עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן וְלִירוּשָׁלַיִם עִירֶךָ בְּרַחֲמִים כְּמֵאָז בָּאִי הַמַּחֲזִיר בְּרַחֲמָיו שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן ״

מודים אֲנַחְנוּ לָךְ שֶׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ עוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם וָיוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוּבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ הַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ לֹא הִבְלַמְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְלֹא עֲזַבְתָּנוּ וְלֹא הִסְתַּרְתָּ פָּנֶיךָ מִמֶּנּוּ עַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד כָּל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶלָה וִיהַלְלוּ לְשִׁמְךָ הַטּוֹב בֶּאֱמֶת בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת

אלדינו וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מ משה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁיךָ כָּאָמוּר יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ׃ יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ׃ יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם׃

שים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת ח חַיִּים אַהֲבָה וְחֶסֶד צְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְשָׁלוֹם וְטוֹב יְהִי בְעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת כָּל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל תָּמִיד בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם

יהיו לרצון וכו׳ והחזן מסדיר תפלתו בקול ואחר פסיק אומרים הללו

גיור קדיש גמור ואומר אפתח פי ספתי

אפתח נָא שְׂפָתַי וְאַעֲנֶה בְרוּן לְאֵל חַי אֲשִׁיר בְּנִסּוּעַ דָּאֲרוּן׃ מְדוּלָל אֶקְרָא אֶל עֵת יְשֻׁעוּ יוֹאֵל וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל נִקְרָא אַז בְּרוּן לְאֵל

תִּפְתַּח אֶרֶץ יֶשַׁע לְתִפְלַת דַּךְ תִּשְׁעֶה וְיִשְׂרָאֵל נוֹשַׁע וּלְשׁוֹן אִלֵּם תְּרוֹן לְאֵל חַי

תָּשִׁיב שְׁבוּתֵנוּ אֵל חַי גּוֹאֲלֵנוּ וּנְשַׁלֵּם נְדָרֵנוּ וְכֹפֶר אַהֲרוֹן לְאֵל חַי

יַפְרִיחוּ אֶל אֹיְבֶיךָ יָרוּט תֹּאבֶיךָ יוֹם תָּרִיב רִיבֶךָ שׁוּבוּ לְבָרוֹן לְאֵל חַי

הֵן נִשְׁבּוֹר גְּאוּלִים וְלֵנוּ אֵל אִלִּים מָעוֹז חֲיָלִים יִגְבַּר וְיִתְרוֹן לְאֵל חַי

חֲזֵקִי נָא אֵל תְּהִי וְנַס יָגוֹן וְהִי נָשִׁיר כֻּלָּם וַיְהִי בְּנִסּוּעַ דָּאֲרוּן לְאֵל חַי

אפתח נא שפתי ומנגנים ספר תורה ואומר זה הלוחר

למנצח לְדָוִד מִזְמוֹר שִׁיר׃ יָקוּם אֱלֹהִים יְפֻצוּ אֹיְבָיו וְיָנוּסוּ מְשַׂנְאָיו מִפָּנָיו כְּהִנְדֹּף עָשָׁן תִּנְדֹּף כַּהֲמֵס דּוֹנַג מִפְּנֵי אֵשׁ יֹאבְדוּ רְשָׁעִים מִפְּנֵי אֱלֹהִים׃ וְצַדִּיקִים יִשְׂמְחוּ יַעֲלֹצוּ לִפְנֵי אֱלֹהִים וְיָשִׂישׂוּ בְּשִׂמְחָה׃ שִׁירוּ לֵאלֹהִים זַמְּרוּ שְׁמוֹ סֹלּוּ לָרוֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְּזוּ לְפָנָיו׃ אֲבִי יְתוֹמִים וְדַיָּן אַלְמָנוֹת אֱלֹהִים בִּמְעוֹן קָדְשׁוֹ׃ אֱלֹהִים מ מוֹשִׁיב יְחִידִים בֵּיתָה מוֹצִיא אֲסִירִים בַּכּוֹשָׁרוֹת אַךְ סוֹרְרִים שָׁכְנוּ צְחִיחָה׃ אֱלֹהִים בְּצֵאתְךָ לִפְנֵי עַמֶּךָ בְּצַעֲדְךָ בִּישִׁימוֹן סֶלָה׃ אֶרֶץ רָעָשָׁה אַף שָׁמַיִם נָטְפוּ מִפְּנֵי אֱלֹהִים זֶה סִינַי מִפְּנֵי א אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ גֶּשֶׁם נְדָבוֹת תָּנִיף אֱלֹהִים נַחֲלָתְךָ וְנִלְאָה אַתָּה כּוֹנַנְתָּהּ׃ חַיָּתְךָ יָשְׁבוּ בָהּ תָּכִין בְּטוּבְתְּךָ לֶעָנִי אֱלֹהִים׃ יְיָ יִתֶּן אוֹמֶר הַמְבַשְּׂרוֹת צָבָא רַב מַלְכֵי צְבָאוֹת יִדּוֹדוּן יִדּוֹדוּן וְנוֹת בַּיִת תְּחַלֵּק שָׁלָל׃ אִם תִּשְׁכְּבוּן בֵּין שְׁפָתַיִם כַּנְפֵי יוֹנָה נֶחְפָּה בַכֶּסֶף וְאֶבְרוֹתֶיהָ בִּירַקְרַק נ חָרוּץ׃ בְּפָרֵשׁ שַׁדַּי מְלָכִים בָּהּ תַּשְׁלֵג בְּצַלְמוֹן׃ הַר אֱלֹהִים הַר בָּשָׁן הַר גַּבְנֻנִּים הַר בָּשָׁן׃ ל לָמָּה תְרַצְּדוּן הָרִים גַּבְנֻנִּים הָהָר חָמַד אֱלֹהִים לְשִׁבְתּוֹ אַף יְיָ יִשְׁכֹּן לָנֶצַח׃

רכב אלדים רבותים אלפי שנאן יי בם סיני בקדש: עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות
באדם ואף סוררים לשכון יה אלדים: ברוך יי יום יום יעמס לנו האל ישועתנו סלה: האל
לנו לנושעות ולאלדים יי למות תוצאות: אך אלדים ימחץ ראש אויביו קדקד שער מתהלך
באשמיו: אמר יי משבן אשיב אשיב ממצולות ים: למען תמחץ רגלך בדם לשון כלביך ומ
אויבים מנהו: ראו הליכותיך אלדים הליכות אלי מלכי בקדש: קדמו שרים אחר נוגנים
בתוך עלמות תופפות: במקהלות ברכו אלדים יי ממקור ישראל: שם בנימין צעיר רודם
שרי יהודה רגמתם שרי זבולון שרי נפתלי: צוה אלהיך עזך עזה אלדים זו פעלת לנו: מה
מהיכליך על ירושלם לך יובילו מלכים שי: גער חית קנה עדת אבירים בעגלי עמים מתרפס
ברצי כסף בזר עמים כרבות יחפצו: יאתיו חשמנים מני מצרים כוש תריץ ידיו לאלדים מ
ממלכות הארץ שירו לאלדים זמרו יי סלה: לרוכב בשמי שמי קדם הן יתן בקולו קול עז:
תנו עז לאלדים על ישראל גאותו ועזו בשחקים: נורא אלדים ממקדשיך אל ישראל הוא
נותן עז ותעצומות לעם ברוך אלדים

ואומרים כי — עם ה׳ לקדיש

כי

שם יי אקרא הבו גודל לאלדינו · יהי שם יי מבורך מעתה ועד עולם · ממזרח
שמש עד מבואו מהולל שם יי · מהולל אקרא יי ומאויבי אושע · ויאמר
מסיף העולם ועד סופו יי אלדי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה · הוא ימלוך עלינו לעולם
ועד ואמרו כל העם אמן · דכל הבו גודל לאלדינו ותנו כבוד לתורה עמוד ר׳ פלוני הכהן

וקורין בתורה חמשה בני לדש לין פוחתין ולין מוסיפין עליהן · ולא ה״ל
פרכת קרין עכשיו וזהו סדר הקריאה יום ראשון קורין בחדש השלישי
בפרשת ויאמר יתרו חו״ה

בחדש

השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני:
ויסעו מרפידים ויבואו מדבר סיני ויחנו במדבר ויחן שם ישראל נגד
הר: ומשה עלה אל האלדים ויקרא אליו יי מן ההר לאמר כה תאמר לבית יעקב ותגיד לב
לבני ישראל: אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם
אלי: ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והיתם לי סגלה מכל העמים כי לי
כל הארץ: ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל
ויבא משה ויקרא לזקני העם וישם לפניהם את כל הדברים האלה אשר צוהו יי: ויענו כל
העם יחדו ויאמרו כל אשר דבר יי נעשה וישב משה את דברי העם אל יי: ויאמר יי אל מ
משה הנה אנכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע העם בדברי עמך וגם בך יאמינו לעולם ו
ויגד משה את דברי העם אל יי: ויאמר יי אל משה לך אל העם וקדשתם היום ומחר וכבסו
שמלותם: והיו נכונים ליום השלישי כי ביום השלישי ירד יי לעיני כל העם על הר סיני:
והגבלת את העם סביב לאמר השמרו לכם עלות בהר ונגוע בקצהו כל הנגע בהר מות יו
מת: לא תגע בו יד כי סקול יסקל או ירה יירה אם בהמה אם איש לא יחיה במשך היובל

הַמָּה יַעֲלוּ בָדָר׃ וַיֵּרֶד מֹשֶׁה מִן הָהָר אֶל הָעָם וַיְקַדֵּשׁ אֶת הָעָם וַיְכַבְּסוּ שִׂמְלֹתָם׃ וַיֹּאמֶר אֶל
הָעָם הָיוּ נְכֹנִים לִשְׁלֹשֶׁת יָמִים אַל תִּגְּשׁוּ אֶל אִשָּׁה׃ וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיֹת הַבֹּקֶר וַיְהִי קֹלֹת
וּבְרָקִים וְעָנָן כָּבֵד עַל הָהָר וְקֹל שֹׁפָר חָזָק מְאֹד וַיֶּחֱרַד כָּל הָעָם אֲשֶׁר בַּמַּחֲנֶה׃ וַיּוֹצֵא מֹשֶׁה
אֶת הָעָם לִקְרַאת הָאֱלֹהִים מִן הַמַּחֲנֶה וַיִּתְיַצְּבוּ בְּתַחְתִּית הָהָר׃ וְהַר סִינַי עָשַׁן כֻּלּוֹ מִפְּנֵי אֲשֶׁר
יָרַד עָלָיו יְי בָּאֵשׁ וַיַּעַל עֲשָׁנוֹ כְּעֵשֶׁן הַכִּבְשָׁן וַיֶּחֱרַד כָּל הָהָר מְאֹד׃ וַיְהִי קוֹל הַשּׁוֹפָר הוֹלֵךְ וָחָזֵק
מְאֹד מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל׃ וַיֵּרֶד יְי עַל הַר סִינַי אֶל רֹאשׁ הָהָר וַיִּקְרָא יְי לְ
לְמֹשֶׁה אֶל רֹאשׁ הָהָר וַיַּעַל מֹשֶׁה׃ וַיֹּאמֶר יְי אֶל מֹשֶׁה רֵד הָעֵד בָּעָם פֶּן יֶהֶרְסוּ אֶל יְי לִרְאוֹת
וְנָפַל מִמֶּנּוּ רָב׃ וְגַם הַכֹּהֲנִים הַנִּגָּשִׁים אֶל יְי יִתְקַדָּשׁוּ פֶּן יִפְרֹץ בָּהֶם יְי׃ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְי לְ
לֹא יוּכַל הָעָם לַעֲלוֹת אֶל הַר סִינַי כִּי אַתָּה הֵעַדְתָּה בָּנוּ לֵאמֹר הַגְבֵּל אֶת הָהָר וְקִדַּשְׁתּוֹ׃ וַיֹּאמֶר
אֵלָיו יְי לֵךְ רֵד וְעָלִיתָ אַתָּה וְאַהֲרֹן עִמָּךְ וְהַכֹּהֲנִים וְהָעָם אַל יֶהֶרְסוּ לַעֲלוֹת אֶל יְי פֶּן יִפְרֹץ בָּם׃
וַיֵּרֶד מֹשֶׁה אֶל הָעָם וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם׃ וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים
אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר׃ אָנֹכִי יְי אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים׃
לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי׃ לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל וְכָל תְּמוּנָה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וַאֲשֶׁר
בָּאָרֶץ מִתַּחַת׃ וַאֲשֶׁר בַּמַּיִם מִתַּחַת לָאָרֶץ׃ לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תָעָבְדֵם כִּי אָנֹכִי יְי אֱלֹהֶיךָ
אֵל קַנָּא פֹקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים עַל שִׁלֵּשִׁים וְעַל רִבֵּעִים לְשֹׂנְאָי׃ וְעֹשֶׂה חֶסֶד לַאֲלָפִים לְאֹהֲ
לְאֹהֲבַי וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָי׃ לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יְי אֱלֹהֶיךָ לַשָּׁוְא כִּי לֹא יְנַקֶּה יְי אֶת אֲשֶׁר יִשָּׂא אֶת
שְׁמוֹ לַשָּׁוְא׃ זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ׃ שֵׁשֶׁת יָמִים
תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל מְלַאכְתֶּךָ׃ וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַיְי אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה כָל מְלָאכָה אַתָּה וּבִנְךָ
וּבִתֶּךָ עַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ וּבְהֶמְתֶּךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ׃ כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְי אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת
הָאָרֶץ אֶת הַיָּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל כֵּן בֵּרַךְ יְי אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ׃
כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ לְמַעַן יַאֲרִכֻן יָמֶיךָ עַל הָאֲדָמָה
אֲשֶׁר יְי אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ׃ לֹא תִרְצָח׃ לֹא תִנְאָף׃ לֹא תִגְנֹב׃ לֹא
תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ עֵד שָׁקֶר׃ לֹא תַחְמֹד בֵּית רֵעֶךָ לֹא תַחְמֹד אֵשֶׁת רֵעֶךָ וְעַבְדּוֹ
וַאֲמָתוֹ וְשׁוֹרוֹ וַחֲמֹרוֹ וְכֹל אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ׃ וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת
הַקּוֹלֹת וְאֶת הַלַּפִּידִים וְאֶת קוֹל הַשּׁוֹפָר וְאֶת הָהָר עָשֵׁן וַיַּרְא הָעָם וַיָּנוּעוּ וַיַּעַמְדוּ מֵרָחוֹק׃ וַיֹּא
וַיֹּאמְרוּ אֶל מֹשֶׁה דַּבֵּר אַתָּה עִמָּנוּ וְנִשְׁמָעָה וְאַל יְדַבֵּר עִמָּנוּ אֱלֹהִים פֶּן נָמוּת׃ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל
הָעָם אַל תִּירָאוּ כִּי לְבַעֲבוּר נַסּוֹת אֶתְכֶם בָּא הָאֱלֹהִים וּבַעֲבוּר תִּהְיֶה יִרְאָתוֹ עַל פְּנֵיכֶם לְבִלְתִּי
תֶחֱטָאוּ׃ וַיַּעֲמֹד הָעָם מֵרָחֹק וּמֹשֶׁה נִגַּשׁ אֶל הָעֲרָפֶל אֲשֶׁר שָׁם הָאֱלֹהִים׃

וַיֹּאמֶר יְי אֶל מֹשֶׁה כֹּה תֹאמַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אַתֶּם רְאִיתֶם כִּי מִן הַשָּׁמַיִם דִּבַּרְתִּי
עִמָּכֶם׃ לֹא תַעֲשׂוּן אִתִּי אֱלֹהֵי כֶסֶף וֵאלֹהֵי זָהָב לֹא תַעֲשׂוּן לָכֶם׃ מִזְבַּח אֲדָמָה תַּעֲשֶׂה לִי וְזָבַחְתָּ
עָלָיו אֶת עֹלֹתֶיךָ וְאֶת שְׁלָמֶיךָ אֶת צֹאנְךָ וְאֶת בְּקָרֶךָ בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי אָבוֹא
אֵלֶיךָ וּבֵרַכְתִּיךָ׃ וְאִם מִזְבַּח אֲבָנִים תַּעֲשֶׂה לִי לֹא תִבְנֶה אֶתְהֶן גָּזִית כִּי חַרְבְּךָ הֵנַפְתָּ עָלֶיהָ וַ
וַתְּחַלְּלֶהָ׃ וְלֹא תַעֲלֶה בְמַעֲלוֹת עַל מִזְבְּחִי אֲשֶׁר לֹא תִגָּלֶה עֶרְוָתְךָ עָלָיו׃

אלדים הֲשִׁיבֵנוּ וְהָאֵר פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת הֲשִׁיבֵנוּ וְהָאֵר פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה
יְיָ אֱלֹהִים צְבָאוֹת הֲשִׁיבֵנוּ הָאֵר פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה ״

(קדיש המפטיר בפרשת פנחס וביום הבכורים)

וביום הַבְּכוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיְיָ בְּשָׁבֻעֹתֵיכֶם מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה
לָכֶם כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה לְרֵיחַ נִיחוֹחַ לַיְיָ
פָּרִים בְּנֵי בָקָר שְׁנַיִם אַיִל אֶחָד שִׁבְעָה כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה: וּמִנְחָתָם סֹלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן שְׁלֹשָׁה ע
עֶשְׂרֹנִים לַפַּר הָאֶחָד שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאַיִל הָאֶחָד: עִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכְּ
הַכְּבָשִׂים: שְׂעִיר עִזִּים אֶחָד לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם: מִלְּבַד עֹלַת הַתָּמִיד וּמִנְחָתוֹ תַּעֲשׂוּ תְּמִימִם יִהְיוּ ל
לָכֶם וְנִסְכֵּיהֶם:

(ומפטיר ביחזקאל)

ויהי בִּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה בָּרְבִיעִי בַּחֲמִשָּׁה לַחֹדֶשׁ וַאֲנִי בְּתוֹךְ הַגּוֹלָה עַל נְהַר כְּבָר נִפְתְּחוּ
הַשָּׁמַיִם וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִים: בַּחֲמִשָּׁה לַחֹדֶשׁ הִיא הַשָּׁנָה הַחֲמִישִׁית לְגָלוּת
הַמֶּלֶךְ יְהוֹיָכִין: הָיוֹ הָיָה דְּבַר יְיָ אֶל יְחֶזְקֵאל בֶּן בּוּזִי הַכֹּהֵן בְּאֶרֶץ כַּשְׂדִּים עַל נְהַר כְּבָר וַתְּהִי
עָלָיו שָׁם יַד יְיָ: וָאֵרֶא וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן עָנָן גָּדוֹל וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת וְנוֹגַהּ לוֹ סָבִיב
וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין הַחַשְׁמַל מִתּוֹךְ הָאֵשׁ: וּמִתּוֹכָהּ דְּמוּת אַרְבַּע חַיּוֹת וְזֶה מַרְאֵיהֶן דְּמוּת אָדָם לָהֵנָּה:
וְאַרְבָּעָה פָּנִים לְאַחַת וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם לְאַחַת לָהֶם: וְרַגְלֵיהֶם רֶגֶל יְשָׁרָה וְכַף רַגְלֵיהֶם כְּכַף רֶגֶל
עֵגֶל וְנֹצְצִים כְּעֵין נְחֹשֶׁת קָלָל: וִידֵי אָדָם מִתַּחַת כְּנָפֵיהֶם עַל אַרְבַּעַת רִבְעֵיהֶם וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם
לְאַרְבַּעְתָּם: חִבֻּרֹת אִשָּׁה אֶל אֲחוֹתָהּ כְּנָפֵיהֶם לֹא יִסַּבּוּ בְּלֶכְתָּן אִישׁ אֶל עֵבֶר פָּנָיו יֵלֵכוּ: וּדְמוּת
פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל לְאַרְבַּעְתָּם: וּפְנֵיהֶם וְכ
וְכַנְפֵיהֶם פְּרֻדוֹת מִלְּמַעְלָה לְאִישׁ שְׁתַּיִם חֹבְרֹת אִישׁ וּשְׁתַּיִם מְכַסּוֹת אֶת גְּוִיּוֹתֵיהֶנָּה: וְאִישׁ אֶל
עֵבֶר פָּנָיו יֵלֵכוּ אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ לֹא יִסַּבּוּ בְּלֶכְתָּן: וּדְמוּת הַחַיּוֹת מַרְאֵיהֶן
כְּגַחֲלֵי אֵשׁ בּוֹעֲרוֹת כְּמַרְאֵה הַלַּפִּידִים הִיא מִתְהַלֶּכֶת בֵּין הַחַיּוֹת וְנֹגַהּ לָאֵשׁ וּמִן הָאֵשׁ יוֹצֵא בָר
בָּרָק: וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב כְּמַרְאֵה הַבָּזָק: וָאֶרְאֶה הַחַיּוֹת וְהִנֵּה אוֹפַן אֶחָד בָּאָרֶץ אֵצֶל הַחַיּוֹת
לְאַרְבַּעַת פָּנָיו: מַרְאֵה הָאֹפַנִּים וּמַעֲשֵׂיהֶם כְּעֵין תַּרְשִׁישׁ וּדְמוּת אֶחָד לְאַרְבַּעְתָּן וּמַרְאֵיהֶם וּמ
וּמַעֲשֵׂיהֶם כַּאֲשֶׁר יִהְיֶה הָאוֹפַן בְּתוֹךְ הָאוֹפַן: עַל אַרְבַּעַת רִבְעֵיהֶן בְּלֶכְתָּן יֵלֵכוּ לֹא יִסַּבּוּ בְּלֶכְתָּן
וְגַבֵּיהֶן וְגֹבַהּ לָהֶם וּרְאָה לָהֶם וְגַבֹּתָם מְלֵאוֹת עֵינַיִם סָבִיב לְאַרְבַּעְתָּן: וּבְלֶכֶת הַחַיּוֹת יֵלְכוּ
הָאֹפַנִּים אֵצְלָם וּבְהִנָּשֵׂא הַחַיּוֹת מֵעַל הָאָרֶץ יִנָּשְׂאוּ הָאֹפַנִּים: עַל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁם הָרוּחַ לָלֶכֶת
יֵלֵכוּ שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת וְהָאֹפַנִּים יִנָּשְׂאוּ לְעֻמָּתָם כִּי רוּחַ הַחַיָּה בָּאֹפַנִּים: בְּלֶכְתָּם יֵלֵכוּ וּבְע
וּבְעָמְדָם יַעֲמֹדוּ וּבְהִנָּשְׂאָם מֵעַל הָאָרֶץ יִנָּשְׂאוּ הָאֹפַנִּים לְעֻמָּתָם כִּי רוּחַ הַחַיָּה בָּאֹפַנִּים: ד
וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ כְּעֵין הַקֶּרַח הַנּוֹרָא נָטוּי עַל רָאשֵׁיהֶם מִלְּמַעְלָה: וְתַחַת הָרָקִיעַ
כְּנָפֵיהֶם יְשָׁרוֹת אִשָּׁה אֶל אֲחוֹתָהּ לְאִישׁ שְׁתַּיִם מְכַסּוֹת לְהֵנָּה וּלְאִישׁ שְׁתַּיִם מְכַסּוֹת לְהֵנָּה אֶת
גְּוִיּוֹתֵיהֶם: וְאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כְּנָפֵיהֶם כְּקוֹל מַיִם רַבִּים כְּקוֹל שַׁדַּי בְּלֶכְתָּם קוֹל הֲמוּלָה כְּקוֹל
מַחֲנֶה בְּעָמְדָם תִּרְפֶּינָה כְנָפֵיהֶם: וְיֵשׁ קוֹל מֵעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רָאשָׁם בְּעָמְדָם תִּרְפֶּינָה כְנָפ

כנפיהן : ומעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר דמות כסא ועל דמות הכסא דמות
דמות כמראה אדם עליו מלמעלה : וארא כעין השמל כמראה אש בית לה סביב ממראה
מתניו ולמעלה וממראה מתניו ולמטה ראיתי כמראה אש ונוגה לו סביב : כמראה הקשת
אשר יהיה בענן ביום הגשם כן מראה הנוגה סביב הוא מראה דמות כבוד יי וארא ואפל
על פני ואשמע קול מדבר : ותשאני רוח ואשמע אחרי קול רעש גדול ברוך כבוד יי ממקומו

נחלנו וכו׳ תרגום תרגום מתיר דקיתמר על ידי יחזקאל נביא

והוה בתלתין שנין לזמן דאשכח חלקיהו כהנא רבא ספרא דאורייתא בבית מקדשא
בעזרתא תחות אולמא בפלגות לליא כתר מעלני סיהרא ביומי יאשיהו ב
בר אמון מלכא דשבטא דבית יהודה בתמוז בחמשא לירחא אמר נבייא ואנא בגו בני גלותא
על נהר כבר איתפתרו שמיא וחזית בחיזו נבואה דשרת עלי חיזו יקר שכינתא דיי : בחמשה
בחמשא לירחא היא שתא המישאה לגלות מלכא יויכין : היה מיי הוה פתגם נבואה מן
קדם יי ליחזקאל בר בוזי כהנא בארעא דישראל תב תניינות דאיתמליל עמיה במדינת א
ארע כשדאי על נהר כבר ושרת עלוהי תמן רוח נבואה מן קדם יי : וארא וחזית והא רוח
עילעולא אתי מן צפונא ענן רב ואישתא משתלהבא וחיזורא ליה סחור סחור ומגו ענגא ומ
ומגו עילעולא כעין חשמלא מגו אישתא : ומתוכה ומגווה דמות ארבע בריין ודין חזיהון
דמות אינשא להון : וארבעה וארבעה אפין לחדא וארבעה גפין לכל חד וחד שיתין וארב
וארבעה גפין לבריתא חדא מניין אפייא דארבע בריין מאתן וחמשין ושיתא גפין וכל מייתא
דאפייא וגדפייא דארבע בריין חמש מאה ותרין עשר אפין וגפין : ורגליהם וריגליהון
ריגלין כיתנן ופרסת ריגליהון כפרסת ריגלין סגלגלן ומזיען עלמא במהכון ומנצצן כעין נחש
מצלהב : וידי וידין להון בי די אינשא מתחות גפיהון על ארבעת סטריהון למחת בהון גו
גומרין דאישא מבני כתבייא מתחות רקיעא דעל ראשיהון למזרק על אתר רשיעייא לאב
לאבא חייבא עברי מימריה ואפיהון וגפיהון שיה לארבעתהון : חוברות מבוינן חדא
לקבל חדא גפיהון לא מתחזרן במיזלהון בריא לקבל אפהא אזלא : ודמות ודמות אפיהון
אפי אינשא ואפי אריא עביד להון מימינא לארבעתהון ואפי תורא עביד להון משמאלא ל
משמאלא לארבעתהון : ופניהם ואפיהון וגפיהון פריסין מלעילא לחדא תרתין מבוינן ל
להון ית גוי תהון : ואיש ובריא לקבל אפהא אזלא לא מתחזרן במיזלהון : ודמות ודמות
בריתא חזויהון בגומרין דינור בערן בחיזו בעורייא אישתא משתלהבא מן בריתא וחיזורא
לאישתא ומן אשתא נפיק ברקא : והחיות ובריתא באישתלוההון למיעבד רעות רבונהון
דאשרי שכינתיה במרמא עילא מנהון באנפהא עיינא למיחזי חזרן ומפקן ית עלמא ותיבין
בשעתא חדא וקלילן כחיזו ברקא : וארא וחזית בריתא והא גלגל
חד משתוי מלרע לרום שמייא לקבל בריתא לארבעת אפוהי : ומראה וחיזו גלגלא
ועובדיהון כעין אבן טבא ודמות חד לארבעתהון וחיזיהון ועובדיהון כמה דהוה גלגל בגו ג
גלגל : על על ארבעת סטריהון במיזלהון אזלין לא מתחזרן במיזלהון : וגביהן

וגבידהון ושוי להון רקיעא ורוכא להון ודחילין אינון וגבידהון מלין עיינין סהור סחור לארב
דארבעתהון : ובלכת ובמיזל ברייתא אזלן גלגליא לקיבלהון ובאיתרבא ברייתא מלרע ל
לרום שמיא מתרמן גלגליא : על אשר לאתר דהוה תמן רעוא למיזל וגילגליא מיתרמן ל
לקיבלידהון ארי רוח ברייתא בגלגלייא : בלכתם במיזלהון אזלין ובמיקמהון קיימין ובאיתר
ובא תרומידהון מלרע לרום שמיא מיתרמן גלגליא לקיבלידהון ארי רוח ברייתא בגילגלייא :
ודמות ודמות על רישי ברייתא רקיעא כעין גליד חסין מארכן על רישידהון מלעילא : ותחת
ותחות רקיעא דעל רישידהון גפידהון מכוונן חדא לקביל חדא לחדא תרתין מכסין להן ית גוי
גוייתהון : ואשמע ושמעית ית קל גפידהון כקל מיין סגיאין כקלא מן קדם שדי במיזלהון קל
מלוליהון כד מודן ומברכין ית רבונהון קיימא מלך עלמא יי צבאות בקל משריית מלאכי
מרומא במיקמהון משתקן גפידהון מן קדם דבירא : ויהי ובזמן דהוה רעיא מן קדמוהי ל
לאשמעא דבירא לעבדוהי נביאי ישראל הוי קלא ומשתמעא מעילוי רקיעא דעל רישידהון
במיקמהון משתקן גפידהון מן קדם דבירא : ומטעל ומעילוי לרקיעא דעל רישידהון כחזרו
אינשא אבן טבא דמות כורסייא ועל דמות כורסייא דמות כחיזו אינשא עלוהי מלעילא :
וארא וחזית כעין חשמלא כחיזו אישתא מגיו ליה סחור סחור חיזו יקר דלא יכלא עיינא ל
למיחזי ולית איפשר לאיסתכלא ביה מלרע וחזית כחיזו אישתא וזיהורא ליה סחור סחור :
כמראה כחיזו קשתא דהוי כענגא ביומא דמיטרא כן חיזו זוהרא ליה סחור סחור הוא חיזו
דמות יקרא דיי וחזית ואישתטחית על אפי ושמעית קל דמיתמלל : ותשאני ונש
ונטלתני רוחא ושמעית בתראי קל זיע סגיא דכשבחין ואמרין בריך יקרא דיי מאתר בית ש
שכנתיה : על דא יתברך וישתבח שמא דאלהא רבא וקדישא לעלם ולעלמי עלמיא :

ואומר המפטיר אחר כן הברכות על הסדר ועל התורה ואומר החזן
יהי רצון ואומרי ומחזירין ספר תורה לארון ומתפללין תפלת
מוסף :

יי שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך

ברוך אתה יי אלהינו ואלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב
האל הגדול הגבור והנורא אל עליון גומל חסדים טובים וקונה את
הכל וזוכר חסדי אבות ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה מלך גואל עוזר ומושיע
ומגן ברוך אתה יי מגן אברהם :

אתה גבור לעולם יי מחיה מתים אתה רב להושיע מכלכל חיים בחסד מחיה
מתים ברחמים רבים סומך נופלים ורופא חולים מתיר אסורים ומקיים אמונתו
לישני עפר מי כמוך בעל גבורות ומי דומה לך מלך ממית ומחיה מצמיח לנו ישועה בקרוב
ונאמן אתה להחיות מתים ברוך אתה יי מחיה המתים :

כתר יתנו לך הנני מעלה עם קבוצי מטה יהוד כולם קדושיך לך ישלכו כמה ש
שנאמר על יד נביאך וקרא זה אל זה ואמר קדוש קדוש קדוש יי צבאות מ
מלא כל הארץ כבודו · כבודו כדא עולם כסדתיו שואלים זה לזה איה מקום כבודו
לעמתם ברוך יאמרו ברוך כבוד יי ממקומו ממקומו יפן לעמו הרבים את שמו ערב
ובקר תמיד בכל יום פעמים באהבה ואומרים שמע ישראל יי אלהינו יי אחד אחד
הוא אלהינו הוא אבינו הוא מלכנו הוא מושיענו הוא ישמיענו ברחמיו שנית לעיני כל חי
להיות לכם לאלהים אני יי אלהיכם ובדברי קדשך כתוב לאמר ימלוך יי לעולם
אלהיך ציון לדור ודור הללויה

לדור ודור נמליך לאל מי הוא לברו מרום וקדוש ושבחך אלהינו מפינו לא ימוש
לעולם ועד כי אל מלך גדול וקדוש אתה ברוך אתה יי האל הקדוש ·

אתה בחרתנו מכל העמים אהבת אותנו ורצית בנו ורוממתנו מכל הלשונות ק
קדשתנו במצותיך וקרבתנו מלכנו לעבודתך ושמך הגדול והקדוש עלינו ק
קראת ותתן לנו יי אלהינו באהבה שבתות למנוחה ומועדים לשמחה וחגים וזמנים לששון
את יום השבת הזה ואת יום חג השבועות הזה זמן מתן תורתינו מקרא קדש זכר ליציאת מ
מצרים

ומפני חטאינו גלינו מארצינו ונתרחקנו מעל אדמתנו ואין אנו יכולין לעלות ו
וליראות ולהשתחוות לפניך בבית בחירתך בבית הגדול והקדוש שנקרא
שמך עליו מפני היד שנשתלחה במקדשך ובכן יהי רצון מלפניך אב הרחמן מלך יעקב שתש
שתשוב ותרחם עלינו ועל מקדשך ברחמיך הרבים ותבנהו מהרה ותגדל כבודו בימינו אבינו
מלכנו אלהינו ואלהי אבותינו גלה כבוד מלכותך ומלוך עלינו מהרה והופע והנשא עלינו
לעיני כל חי וקרב פזורנו מבין הגוים תפוצותינו כנס מירכתי ארץ והביאנו יי אלהינו לציון
עירך ברנה ולירושלים בית מקדשך בשמחת עולם ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו
תמידין כסדרן ומוספין כהלכתן ומוסף יום השבת הזה ומוסף יום חג השבועות הזה נ
נעשה ונקריב לפניך באהבה כמצות רצונך כמה שכתבת עלינו בתורתך על ידי משה עבדך
מפי כבודך כאמור · וביום השבת שני כבשים בני שנה תמימים
ושני עשרונים סלת מנחה בלולה בשמן ונסכו עולת שבת בשבתו של עולת התמיד ונסכה :
וביום הבכורים בהקריבכם מנחה חדשה ליי בשבועותיכם מקרא קדש
יהיה לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו והקרבתם עולה ~~אשה ריח~~ניח
ליי ~~פר אחד איל אחד כבשים בני שנה שבעה תמימים~~ · ומנחתם ונסכיהם כמדובר שלשה
עשרונים לפר ושני עשרונים לאיל ועשרון לכבש ויין כנסכו ושעיר לכפר ושני תמידין כ
כהלכתן ישמחו במלכותך שומרי שבת וקוראי עונג עם מקדשי שביעי כלם ישבעו
ויתענגו מטובך ובשביעי רצית בו וקדשתו חמדת ימים אותו קראת זכר למעשה בראשית

לרוח
מרים
אנים
אפיה
אנה

אלדינו ואלהי אבותינו מלך רחמן רחם עלינו טוב ומטיב דרש לנו שובה
עלינו ברחמון רחמיך בגלל אבותינו שעשו רצונך בנה ביתך כבתחלה
וכונן בית מקדשך על מכונו והראנו בבניינו ושמחנו בתקונו והשב שכינה לתוכו
והשב ישראל לגיהם והשב כהנים לעבודתם ולוים לשירה ולזמרה ושם נעלה ונראה
תשתחוה לפניך בשלוש פעמי רגלינו בכתוב בתורתך שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך
את פני יי אלהיך במקום אשר יבחר בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות ולא יראה
את פני יי ריקם איש כמתנת ידו כברכת יי אלהיך אשר נתן לך

והשיאנו יי אלהינו את ברכת מועדיך לחיים ולשמחה ולשלום כאשר אמרת
ורצית לברכנו כן תברכנו סלה קדשנו במצותיך ותן חלקנו
בתורתך שבענו מטובך שמחנו בישועתך וטהר לבנו לעבדך באמת והנחילנו יי אלהינו ב
אהבה וברצון בשמחה ובששון שבתות מועדי קדשך ותרצה לפניך את תפלת עמיסיך
כתמידי יום ובקרבן מוסף ובקרבנות מוספין באי מקדש השבת ישראל והזמנים

רצה יי אלהינו בעמך ישראל ואל תפלתם שעה והשב העבודה לדביר ביתך ואשי
ישראל ותפלתם מהרה באהבה תקבל ברצון ותהי לרצון תמיד עבודת עב
ישראל עמך ותחזינה עינינו בשובך לציון ולירושלים עיריך ברחמים כמאמר ברוך אתה יי
המחזיר ברחמיו מהרה שכינתו לציון

מודים אנחנו לך שאתה הוא יי אלהינו ואלהי אבותינו על חיינו המסורים בידך
ועל נשמותינו הפקודות לך ועל ניסיך שבכל יום עמנו ועל נפל
נפלאותיך וטובותיך שבכל עת ערב
ובקר וצהרים הטוב כי לא כלו רחמיך המרחם כי לא תמו חסדיך ומעולם קוינו לך לא
הכלמתנו יי אלהינו ולא עזבתנו ולא הסתרת פניך ממנו על כלם יתברך ויתרומם שמך
מלכנו תמיד כל החיים יודוך סלה ויהללו לשמך הטוב באמת ברוך אתה יי הטוב שמך ול
ולך נאה להודות

אלדינו ואלהי אבותינו ברכנו בברכה המשולשת בתורה הכתובה על ידי משה
עבדך האמורה מפי אהרן ובניו כהנים עם קדושיך כאמור יברכך
יי וישמרך יאר יי פניו אליך ויחנך ישא יי פניו אליך וישם לך שלום

שים שלום טובה וברכה חן וחסד ורחמים עלינו ועל כל ישראל עמך ברכנו א
אבינו כלנו כאחד באור פניך כי באור פניך נתת לנו יי אלהינו תורת חיים
אהבה וחסד צדקה וברכה ורחמים וחיים ושלום וטוב יהיה בעיניך לברך את כל עמך
ישראל תמיד בכל עת ובכל שעה בשלומך ברוך אתה יי המברך את עמו ישראל בשלום

יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי עושה שלום וכו'
וכשיחזן מסדיר תפלת מוסף כמנהג ומני תמידין כהלכתן אמיר דף

אזהרת ראשית לעמך נתת מצות עשה ומצות לא תעשה
בספר במפקד הם שלש מאות וששים וחמשה כנגד ימות החמה "
גם מצות עשה מאתים וארבעים ושמנה כנגד אברים שבאדם :
דוק וחלד השדתה בנו על מתן שכרן ועונשן והראיתה לנו דרך החיים והטוב והם
והמות והרע
הוריתה לנו עשרת הדברות וקשרת לנו עשרה כתרים
ובשני לוחות הגקתם ושני עולמות הנחלתם על ידי נאמן נתתם ובין שני כרובים
הנחתם
זירוז מקרא ותרגום תורה ונביאים שבנה וכתובים משולשים אחד עשר
חגרי הלכות וסדרים שבעה . ועלידם תלמוד שלשים ושבעה
טעמים שלו שלשת אלפים ויהי שירו חמשה ואלף
יחיד נתנה בששים רבואלעם אשר בחר משבעים לשונות
כתובה באותיות בעשרים ושנים וגם בשם המפורש בארבעים ושנים
לכל אחד ואחד עשרה כתרים . כתובים באצבע אלהים מעשה ידי אדון
מלך היחדה ברוב נוראות אזהרות בשם קדשו ובשם ישראל יכנה
נקרא שבעים ועמו ברר משבעים . ושמו מעולה למעלה משבעים
סידרה בסימנות ובמסורות ובדקדוקות חקורות בדיני ממונות ובדיני נפשות
עטיפת הזיין צהלה ורנה ויראה ונבואה הגיון ומליצה תפארת ושמחה
פרקי הגרות וערבי שביעים ודקדוקיהן דקדוקי סופרים
צור כתבם בסיד שלישים ונתנם באהבה יחד לזרע המקודש
קבלה בששי ברוש השלישי ונתנה לזרע ישורון
ראשית ואחרית חקק בתיכה והעיד עליה שמים וארץ
שר עניו על זאת שירות הרבה ופץ ואמר אין כאל ישורון
תורה תמימה הנחיל אדון לשבטים כדי להכניסם בגן עדן לעולמי עולמים
תורה תמימה הנחלתי לכם חלקי תחלתי כדי שאתן לכם שכר טוב בעולם הזה וחלק טוב
לעולם הבא . דברי אמת וחוקי צדק ושכל טוב ינחלו עושיהן לעולם ועד "
אן שש מאות ושלש עשרה מצות פרוש ענשן ומתן שכרן אדונים שמרום עמוסים
חקרום בכל לב נצרום ולחפצידם דרשום "
את אלה תזכור לנו אדון מעשינו ותרצה בנו ותמלא משאלותינו אמרות טהורות מזוקקות
שבעתים . צרופות בכסף ומובחנות כזהב "
עליונים ששו ותחתונים עלו בקבלת כלה כתובת חתן תואר כלה מאוד נתעלה בקבלת יום
זה עשרת הדברות
אלדינו ואלהי אבותינו מלך רחמן וכו'

ושלש תפלות וקדש מילמד קדים ילמד ה' ומפות לא יהיה תלמנו והם סעבים בסדר פסח ומלמד לין כלדינו ונלנו
לעבח ויהי ה' וכו'

ביום שני של שבועות החזן ומסדיר תפלתו ומתפלל
ביום ראשון קלח שלומרין יחד

יוצר ליום שני של שבועות

אלדים בהנחילך דת מדשה לאום לשמך מקודשה ארץ רעשה
ברקיך יסוד רופפו ורעמיך הדום התריפו אף שמים נטפו
נועשו רקיעים מגידיך והארץ התרעשה משיחך בהשמישך אנכי יי אלהיך
ליום וירח הנקרא שלישי אומתך נחול טמסה שלשי ידעת
על ידי שלישי קדוש

דכיתי מתני קמיכם מן יקומון כנגדכם חויתי ואשבור מוטות עלכם
הצמתי ועד אבירים מצרים צרים הצוררים ואשא אתכם על כנפי נשרים
ועתה קהל קדושי ובני הזהרו ברת אמוני לא יהיה לך אלהים אחרים על פני
זאת זכור לשמרה שם קדשי לגורה את יי אלהיך תירא
חנם כהזכרי תרעש ארקא בבוקה ומכולקה ונשבעתי חי יי באמת במשפט ובצדקה
טועניך שמי לשוא פן תאשם נעקר הוגידו כמו מתרשם לא תשא לשוא את שם
ירושת זקניך אאכלך וארץ צבי אנחילך אם תשיב משבת רגלך
כבד יום מקודשי שכלול מרגוע חפשי עשות חפצך ביום קדשי
לוה והאמן במקדישו ובקריאת עונג לאששו זכור את יום השבת לקדשו
מולידך ביקרך מהונך כמתשיר פני קונך תשא אל אלהיך פניך
נצח אריכות ימים תכלה בטוב טעמים והארכת ימים
שובע שמחות לדאסיכך למען ירבו ימיך כבד את אביך ואת אמך
עמיתך מערוף ברצח הזהיר היום בפצח ענה לא תרצח
פתיות המזעמת אף עצבים גובים מלשאף פקד לא תנאף
צורי נפשות לעגוב עמלם מידם לקנוב עמם לא תגנוב
קרקוש תהפוכות מדביקך קדוש צוה להודיעך לא תענה ברעך
רגינת קול שתמוד שמור לעשות ולדמוד לא תחמוד
שדי צרח להשמיעך שמח בחלקך המגיעך לא תחמוד אשת רעך
תרקו ברקו ארקו סדקו עזקו תרוקו חוקו עושקו לחשוקו קדוש "

יוצר אחר ליום שני של שבועות

אילת אדבים מתנת סיני אמון שעשועים מדשה מסיני
באור תורה אור קדושת סיני בהחדר עם סביבות הר סיני
הישכרו עם בלי נגע בדר נענן כבד על הדר קולות וברקים מן הדר
שמעו נצבים בתחתית הדר יוצר אור בעטו יכדר

גֶּבֶר חֲכָם עָלָה לְסִינַי — נָאוֹה כְּרוֹב כֹּחַ שָׁכֵן בְּסִינַי
דַּת מְשֻׁחֶקֶת לוֹם יוֹם בְּסִינַי — דַּעַת מְחִיָּה הֶאִירָה הַר סִינַי
הַגְּבִיל גּוֹי קָדוֹשׁ תַּחְתִּית סִינַי — הוֹפִיעַ בְּכָבוֹדוֹ וְקֹדֶשׁ סִינַי
וַיֵּשֶׁב שָׁמַיִם וַיֵּרֶד בְּסִינַי — וְעֵשׁ נְהוֹרָא הֶאִירָה הַר סִינַי
זִיעַ הָרִים וְהָרַר בְּסִינַי — וְהָר אוֹר הֵרִיחַ זֶה סִינַי
חָשׁוּ גְבוּנִים לְקֶרֶס לְסִינַי — חָמוּד אֱלֹהִים לְשִׁבְתּוֹ הַר סִינַי
טְהוֹרָה יְרָאָה הִשְׁמִיעַ בְּסִינַי — טוֹב כְּמוֹ אוֹר טוֹב שָׁכֵן בְּסִינַי
יְרָצוּהוּ הָרִים אֶל מוּל סִינַי — יְקַבְּלוּ הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי
כֹּלֶת לְבָנוֹן הַדְּרוֹר מֹשֶׁה — כְּתַב שְׁלִישִׁים לְמֹרֶס מֹשֶׁה
לְעֹרֶפֶל נִגַּשׁ מֹשֶׁה — לְהַשְׁמִיעַ לָעָם וַיֵּרֶד מֹשֶׁה
מִתּוֹךְ הָאֵשׁ אֲמַר אֱלֹהִים — מָתוֹק הָאוֹר בְּתוֹרַת אֱלֹהִים
נוֹפֶת צוּפִים נָתַן אֱלֹהִים — נֶחְמָדִים מִזָּהָב וּמִפַּז וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים
שִׂמְחַת גּוֹי קָדוֹשׁ בְּמַעֲשֶׂה יָדֶיךָ — סִדַּרְתָּ לְעָנְיוֹ סוֹד שֶׁעֲשׂוּעֶיךָ
עַל סִינַי נִגְלֵיתָ בְּרִבְבוֹת אַלְפֶיךָ — עָנִיתָ וְאָמַרְתָּ אָנֹכִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ
פָּרַרְתָּ יָם בְּעֻזֶּךָ וְעָלָיו דָּרַכְתָּ רַגְלֶיךָ — פָּרַרְתָּ בְּלַהֲבוֹת אֵשׁ אֲשֶׁר חוֹצֵב קוֹל
צוּרַת אוֹר מַרְבְּלִי לֹא יִהְיֶה לְךָ — צוּרָת לֹא תַעֲשֶׂה לְשוּא שְׁמִי בְּמַלְּלֶךָ
קֹדֶשׁ זְכוֹר וְקַיֵּם שָׁמוֹר — קְהִלּוֹת יַעֲנוּ מִזְמוֹר
רוּץ לְמִצְוַת סָבִיב — וְאוֹר נְתִיבוֹתֶיהָ תִּגְמוֹר

רְאֵה לֹא תִרְצַח צֶלֶם וְצוּרָה וְעַצְמְךָ תִּשְׁמוֹר

שֵׁם רַע לֹא תִנְאַף זְנוּנֵי זִמָּה — שְׁמוֹר לֹא תִגְנוֹב פֶּן תּוּשַׁת לְכִלְמָה
תָּמִיד בְּרֵעֲךָ לֹא תַעֲנֶה עֵדוּת מְזִמָּה — תְּאוַת רֵעֶיךָ לֹא תַחְמוֹד מְאֹדָם עַד בְּהֵמָה
הִשְׁמִרוּ עַם בְּלִי נִגּוּעַ בְּהַר — וְעָנָן כָּבֵד עַל הַהַר — קוֹלוֹת וּבְרָקִים מִן הָהָר
שָׁמַעוּ נִצָּבִים בְּתַחְתִּית הָהָר — יוֹצֵר אוֹר — בְּעָמְדוֹ יִבְחָר

סילוק

וְכָל הָעָם רָאוּ גְבוּרָתֶיךָ — רַנְּנוּ מַאֲמָתֶיךָ
וַיֹּאמְרוּ אֶל מֹשֶׁה נֶאֱמַן בֵּיתֶךָ — עוֹמְדִים וּמְפָאֲרִים קְדוּשָׁתֶךָ

אופן

ארדות

אראלים יאורדו בסיני — מלא כל הארץ כבודו
ברואי ברקים יקדישו בכאו בסיני — מלא כל הארץ כבודו

בכבודו נגלה על סיני ומלכותו על הר סיני ארץ כללו מתנת סיני
מקבלי הלכה למשה מסיני מלא כל הארץ כבודו
גנוזי גלגלים הללו ורוממו בסיני מלא כל הארץ כבודו
דגלי דבקים ירעידו יפוצצו בסיני מלא כל הארץ כבודו
הוגי הדורים מפארים בסודו בסיני מלא כל הארץ כבודו
ורצים ושבים מתיחדים בהשותו בסיני מלא כל הארץ כבודו
זקי זוהרים זריחים בהשגיחו בסיני מלא כל הארץ כבודו
חילי חשמלים רעשו בסיני מלא כל הארץ כבודו
טפסרי טפוחים רקדו בסיני מלא כל הארץ כבודו
ביתי כרובים נעמו על בסיני מלא כל הארץ כבודו
לוהטי לוהטים יאדירו בסיני מלא כל הארץ כבודו
מלאכי מרומים נושאו כהופיעו בסיני מלא כל הארץ כבודו
נוצצי נועם נוצחו בהגלותו בסיני מלא כל הארץ כבודו
סבוכי שרפים סלסלו ורוממו בסיני מלא כל הארץ כבודו
עלזו עליונים בתחתית בסיני מלא כל הארץ כבודו
פנידם פחדים פארו לחופף בסיני מלא כל הארץ כבודו
צורת צבועים יצניפו לצופף בסיני מלא כל הארץ כבודו
קהל קדושים קמו ורוממו בסיני מלא כל הארץ כבודו
ראו רכב רבבותים אלפי שנאן בסיני מלא כל הארץ כבודו
שאנו שופרות שמעו בסיני מלא כל הארץ כבודו
תורה תמימה תכבדתם בסיני מלא כל הארץ כבודו

בכבודו נגלה · והאופנים · הבאיר לארץ

והחזן יסדיר את תפילתו כאמצע ונוטלין את ההלל וקדיש גדול ומוציאין
ספר תורה ומוציאים לון כמוך והוא כתוב למעלה בסדר פסח וקורין בת
בתורה בפרשה ראה כל הבכור (זו היא)

אם הוא שבת מתחילין כי ימכר

כי יִמָּכֵר לְךָ אָחִיךָ הָעִבְרִי אוֹ הָעִבְרִיָּה וְעָבַדְךָ שֵׁשׁ שָׁנִים וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת תְּשַׁלְּחֶנּוּ חָפְשִׁי מֵעִמָּךְ: וְכִי תְשַׁלְּחֶנּוּ חָפְשִׁי מֵעִמָּךְ לֹא תְשַׁלְּחֶנּוּ רֵיקָם: הַעֲנִיק תַּעֲנִיק לוֹ מִצֹּאנְךָ וּמִגָּרְנְךָ וּמִיקִבְךָ אֲשֶׁר בֵּרַכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תִּתֶּן לוֹ: וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּפְדְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עַל כֵּן אָנֹכִי מְצַוְּךָ אֶת הַדָּבָר הַזֶּה הַיּוֹם: וְהָיָה כִּי יֹאמַר אֵלֶיךָ לֹא אֵצֵא מֵעִמָּךְ כִּי אֲהַבְךָ וְאֶת בֵּיתֶךָ כִּי טוֹב לוֹ עִמָּךְ: וְלָקַחְתָּ אֶת הַמַּרְצֵעַ וְנָתַתָּ בְאָזְנוֹ וּבַדֶּלֶת וְהָיָה לְךָ עֶבֶד עוֹלָם וְאַף לְאֲמָתְךָ תַּעֲשֶׂה כֵּן: לֹא יִקְשֶׁה בְעֵינֶיךָ כְּשַׁלֶּחְךָ אֹתוֹ חָפְשִׁי מֵעִמָּךְ כִּי מִשְׁנֵה שְׂכַר שָׂכִיר עֲבָדְךָ שֵׁשׁ שָׁנִים וּבֵרַכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה

ואם אינו שבת מתחילין כל הבכור

כל

הבכור אשר יולד בבקרך ובצאנך הזכר תקדיש ליי אלהיך לא תעבד בבכר ש
שורך ולא תגז בכור צאנך: לפני יי אלהיך תאכלנו שנה בשנה במקום אשר י
יבחר יי אתה וביתך: וכי יהיה בו מום פסח או עור כל מום רע לא תזבחנו ליי אלהיך: כש
בשעריך תאכלנו הטמא והטהור יחדו כצבי וכאיל: רק את דמו לא תאכל על הארץ ת
תשפכנו כמים: שמור את חדש האביב ועשית פסח ליי אלהיך כי בחדש האביב
הוציאך יי אלהיך ממצרים לילה: וזבחת פסח ליי אלהיך צאן ובקר במקום אשר יבחר יי
לשכן שמו שם: לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עני כי בחפזון יצאת
מארץ מצרים למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך: ולא יראה לך שאור
בכל גבולך שבעת ימים ולא ילין מן הבשר אשר תזבח בערב ביום הראשון לבקר: לא ת
תוכל לזבח את הפסח באחד שעריך אשר יי אלהיך נותן לך: כי אם אל המקום אשר יבחר
יי אלהיך לשכן שמו שם תזבח את הפסח בערב כבא השמש מועד צאתך ממצרים: ובשלת
ואכלת במקום אשר יבחר יי אלהיך בו ופנית בבקר והלכת לאהליך
ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת ליי אלהיך לא תעשה מלאכה: שבעה
שבעות תספר לך מהחל הרמש בקמה תחל לספר שבעה שבעות: ועשית חג שבעות ליי
אלהיך מסת נדבת ידך אשר תתן כאשר יברכך יי אלהיך: ושמחת לפני יי אלהיך אתה וב
ובנך ובתך ועבדך ואמתך והלוי אשר בשעריך והגר והיתום והאלמנה אשר בקרבך במק
במקום אשר יבחר יי אלהיך לשכן שמו שם: וזכרת כי עבד היית במצרים ושמרת ועשית
את החקים האלה: חג הסכות תעשה לך שבעת ימים באספך מגרנך
ומיקבך: ושמחת בחגך אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך והלוי והגר והיתום והאלמנה א
אשר בשעריך: שבעת ימים תחוג ליי אלהיך במקום אשר יבחר יי כי יברכך יי אלהיך בכל
תבואתך ובכל מעשה ידיך והיית אך שמח: שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני יי
אלהיך במקום אשר יבחר בחג המצות ובחג השבעות ובחג הסכות ולא יראה את פני יי ר
ריקם: איש כמתנת ידו כברכת יי אלהיך אשר נתן לך:

והמפטיר קורא וביום הכבודים כיום אתמול

ומפטירין בתרי עשר בסוף חבקוק תפלה

תפלה

לחבקוק הנביא על שגיונות: יי שמעתי שמעך יראתי יי פעלך בקרב
שנים חייהו בקרב שנים תודיע ברוגז רחם תזכור: אלוה מתימן יבא וק
וקדוש מהר פארן סלה כסה שמים הודו ותהלתו מלאה הארץ: ונגה כאור תהיה קרנים מ
מידו לו ושם חביון עזו: לפניו ילך דבר ויצא רשף לרגליו: עמד וימודד ארץ ראה ויתר גוי
גוים ויתפוצצו הררי עד שחו גבעת עולם הליכות עולם לו: תחת און ראיתי אהלי כושן ירגזון
יריעות ארץ מדין: הבנהרים חרה יי אם בנהרים אפך אם בים עברתך כי תרכב על סוסיך
מרכבתיך ישועה: עריה תעור קשתך שבועות מטות אומר סלה

נדרות תבקע ארץ · ראוך יחילו הרים זרם מים עבר נתן תהום קולו רום ידיו נשא · שמש ·
ירח עמד זבולה לאור חציך יהלכו לנוגה ברק חניתך · בזעם תצעד ארץ באף תדוש גוים ·
יצאת לישע עמך לישע את משיחך מחצת ראש מבית רשע ערות יסוד עד צואר סלה ·
נקבת בבטיו ראש פרזיו יסערו להפיצני עליצותם כמו לאכול עני במסתר · דרכת בים סוסך
חמר מים רבים · שמעתי ותרגז בטני לקול צללו שפתי יבא רקב בעצמי ותחתי ארגז אשר א
אנוח ליום צרה לעלות לעם יגודנו · כי תאנה לא תפרח ואין יבול בגפנים כחש מעשה זית וש
ושדמות לא עשה אכל גזר ממכלה צאן ואין בקר ברפתים · ואני בי״ה אעלחה אגילה באלהי
ישעי · אלהים יי״ה חלי וישם רגלי כאילות ועל במותי ידריכני למנצח בנגינותי · גואלנו

אמיר דאיתמר על ידי חבקוק נביא

צלותא

דצלי חבקוק נביא כד איתגלי ליה של ארכא דיהב לרשיעיא דאם יתובון
לאורייתא בלבב שלים ישתבק להון ויהון כל חוביהון דחבו קדמוהי הא בשלותא
יי״ה שמעתי יי״ה שמעית שמע גבורתך דחילית יי״ה כמה רברבין עובדך דאת יהב א״ר לרשיע
לרשיעיא דאם יתובון לאורייתא ולא תבו דאינון מרגזין קדמך בגו שניא דאגרת לחדתא
עדבא לאיתפרעא מן רשיעיא דעברו על ממרך צדיקיא דעבדי רעותך ברחמין תדכר ·
אלד במיתן אורייתא לעמיה אלדא מדרומא איתגלי קדישא מטורא דפארן בגבורת עלמין
איתחפיאו שמיא זיו יקריה אמרי תושבחתיה מליא ארעא · ונגה והיהור יקריה בזיהור ברא
בראשית איתגלי וחקוקין מן מרכבת יקריה נפקין תמן גליית שכנתיה דהות משתמרן מבני אנ
אינשא בתקוף רומא · לפניו מן קדמוהי משתלח מלאך מותא ונפק בשלהובית אישתא מי
מימריה · עמד איתגלי ואיזיעא ארעא ואיתי מבולא על עם דרא ועברו על מימריה ואף כ
כתיינא כד חבו קדמוהי כחוביהון בלבלתנון לעממיא ואיתפריקו טוריא דמלקדמין מבא ר
רמתא דמן עלמא גבורת עלמא דיליה · תחת כד פלחו בני ישראל לטעותא מסרתנון ביד
כושן חייבא וכד תבו למעבד אורייתא עכדת להון נסין וגבורן ופרקתנון מן יד מדייניאי
על יד גדעון בר יואש ·

הבנהרים הא על מלכין ומשרייתהון דסגיאין כמי נהרא הוה רגז מן קדמך יי״ה ועל מיא הוה ו
רוגזך ובימא הודעת להון פורענות גבורתך ארי איתגליתא בגבורתך על מרכבת יקרך שכי
שכינתך לעמך תקוף ופורקן · ערייה איתגלאה איתגליתה בגבורתך בריל קיימך דעם שבטיא
מימרך קיים לעלמין להון בזעתא טינרין תקיפין ונפקו נהרין שטפין ארעא · ראוך באיתג
באיתגליותך של טורא דסיני חזו יקרך וזשו טוריא ענני מטרא עדו ארי תהומא קליה חיילה
מרומא תמהו קמו · שמש אף במעבדך נסין להשע במשר גבעון שימשא וסיהרא קמו בבוד
במדוריהון עמך במימרך איתגברו בתקוף ניצחן גבורתך בזעם כאתיותך לווט על שנאי עמ
עמך באיתגליותך למתבר רשיעי ארעא בריגזך קטלת עממיא · יצאת איתגליתא למיפרק ית
עמך למפרק ית משיחך שיציתא מן קדמיהון מלכיא ושלטוניא מבתיהון תרכתא חייבא תכ
תרכתא חייליהון ריגלי עמך על צווארי שנאיהון מימרך קיים לעלמין · נקבת בזעתא ימא ב
בהוטריה דמשה גיברי וישי משרייתא פרעה דחשיבו מחשבן בישן על עמך תברתינון ברוח ע
עלעולין טבעתינון בימא דסוף על דרחיקו · ושעבידו ית עמך ויהבו עצה כסתרא לאובדיהו

דרכת איתגליתא עַל יַמָּא בְּמַרְכֶּבֶת יַקִּירָךְ בְּרַגְזוֹר מַיִן סַגִּיאִין : שְׁמִעְתִּי אֲמַרַת בַּבֶל שְׁמִעַת
וְזַעוּ מַלְכֵיָא מִן קָדָם דִּינָא דְּאִתְדִּינוּ מִצְרָאֵי לְקַל מִלַּיָּא אִלֵּן צִילָא שִׁפְוָתַאי אַחַר זִיעַ לְחַב
לְחַכִּימָאֵי וּבְאַתַּר דְּשַׁדְיַת אֲנָא זִעַת דְּשַׁבְקַנִי לְיוֹם עֲקָא לְעִידָן אַסְקַת גְּלוּת עַמִּיה מִנִּי יִתְבַּר
יִתְבְּרִינָנִי : כִּי תֵאָנֶה אֶרֶץ מַלְכוּת בָּבֶל לֹא תִתְקַיֵּם וְלֹא תַעֲבִיד שׁוּלְטָן עַל יִשְׂרָאֵל לְעָלַם יִתְקַ
יִתְקַטְּלוּן מַלְכֵי מָדַי וּפָרַס וְגִבְרֵי יָוָן לָא יִצְלְחוּן ——— וְלֹא יִגְבּוֹן קַסְמָא מִירוּשָׁלַם
: וְאַנִי בְּכֵן עַל נִיסָא וּפוּרְקָנָא דִּיתְעֲבַד לְכִשְׁיוּחַךְ וְדִשְׁאַרָא דְעַמָּךְ דִּישְׁתַּאֲרוּן יוֹדוּן לְמִימַר א
אֲנָא נְבִיָּא וַאֲנָא בְּמִימְרָא דְיָ אֲבוּעַ אַרְוִיחַ לְאֵלָהָא עֲבַד פּוּרְקָנִי : אֵלוּם אֱלָהִים יָ דְסַעִיד לִי
בְּחֵילָא וְמַשְׁוָה רַגְלַי קַלִּילִין כְּאַיָּלָתָא וְעַל בֵּית תּוֹקְפֵי יַקִּימִנִּי לְדִדִילֵיהּ נִיצְחָנִין וּגְבוּרָן אֲנָא
מְגַגֵּן בְּתוּשְׁבְחָתִי : עַל דָּא יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח שְׁמָא דְאֵלָהָא רַבָּא וְקַדִּישָׁא

לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא

ומתליין תפלתן ואומרים תפלת יוסף כאתמול וכשמעיע
החזן לפני תמידין כהלכתן אומר זה

אתה

הִנְחַלְתָּה תּוֹרָה לְעַמֶּךָ וְכָאַב אֶת בֶּן אוֹתָם יִסַּרְתָּה בִּימִינְךָ כָּתַבְתָּ
דִּבְרוֹת חַיִּים וּבְאֶצְבְּעוֹתֶיךָ חָקַקְתָּ תּוֹכְחוֹת מוּסָר
גּוֹדֵל עוֹנְשִׁים וְאַזְהָרוֹת וְרַבָּה מִצְוֹת עֲשֵׂה וּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה דִּינֵי מָמוֹנוֹת וְדִינֵי נְפָשׁוֹת
וְנִתִּינַת מָס בְּנוֹתְנֵי מוֹמִים הַחֲדָרַת שׁוֹפְטִים כָּל שׁוֹחֵד רָשָׁע לְמוֹת וְצוּרַת ש
שׁוֹטְרִים לְכָל הֶכֵּר פָּנִים וְשִׁבְעַת הָעֵדוּת וְשִׁבְעַת דִּפְקָדוֹן וְשִׁבְעַת הָעֹלָם דָּבָר וְשָׁלוֹם
גֵּזֶל וְהֵשֵׁב אֲבֵדָה זְקִיקַת בֵּית דִּין בְּדִרִישָׁה וּבַחֲקִירָה סַנְהֶדְרִין גְּדוֹלָה וְסַנְהֶדְרִין
קְטַנָּה חֲזָקַת בֵּית דִּין בְּאַרְבַּע מִתּוֹת עֲבִירָה וַעֲבִירָה וְעוֹנֶשׁ שֵׁלָה טְרֵפָה לְהַשְׁלִיךְ
נְבֵלָה לְמָכוֹר לְנָכְרִי כָּל חֵלֶב וְכָל דָּם שֶׁלֹּא לֶאֱכוֹל יַיִן לְנֶסֶךְ וְשֶׁמֶן לְהַדְלִיק עֵרִין
וְשִׁתֵּי הַלֶּחֶם גֹּרֶשׁ כְּלֵי וְכַרְמֶל [illegible]ים לְשֶׁרֶת וּלְוִיִּים לְשִׁיר תְּרוּמוֹת וּמַעֲשְׂרוֹת וְעֵדֵי
מִלְקֶה לְחַיִּים וְהַזְּרוֹעַ וְהַגְּבָהָה לָתֵת לַכֹּהֵן מֵאֵת הָעָם וּמֵאֵת זוֹבְחֵי הַזֶּבַח וְרֵאשִׁית הַגֵּז מְגוּזֵּי ה
הַצֹּאן מַעֲשֵׂר בְּהֵמָה וְקָדוֹשׁ בְּכוֹרוֹת
וּפְדְיוֹן הַבֵּן וְנֶדֶר וְהֶקְדֵּשׁ נְטִיעַ רְבָעִי וִידוּי מַעֲשֵׂר מִקְרָא הַבְּכוּרִים בְּרָכוֹת וּקְלָלוֹת
שְׁמִטַּת בֵּית הַשְּׁוָאָבָה לִשְׁמוֹחַ בְּחַג סוּכָּה וּלוּלָב וַעֲרָבָה וְנִסּוּךְ הַמַּיִם עֲרָיוֹת לְהַפְרִישׁ נִדָּה
לְהַרְחִיק חֲלִיצָה וְיִבּוּם וְסֵפֶר כְּרִיתוּת " פְּרִשַׁת סוֹטָה וְעֶגְלָה עֲרוּפָה תְּפִילִין וּמְזוּזוֹת וּמִ
וּמִצְוַת צִיצִית · צוּרַת כֹּהֲנִים לְבָרֵךְ קָהָל וְעֵדָה וּפְקוּד לוּיִם לַעֲנוֹת בְּקוֹל רָם " קְרִיאַת
מוֹעֲדִים וּמִנְיַן רְגָלִים תְּקִיעָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְעִנּוּי נֶפֶשׁ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים · רְגָלִים לַעֲלוֹת בְּשָׁלוֹשׁ
פְּעָמִי שָׁנָה וּמַתָּנוֹת יָדַיִם מִבִּרְכוֹתֶיךָ שְׁלָמִים וְעוֹלוֹת וְזְבָחִים וּנְסָכִים נְדָרִים וּנְדָבוֹת חַטָּאוֹת וְא
וַאֲשָׁמוֹת תְּמִידִין וּמוּסָפִין לַשַּׁבָּתוֹת וְלַחֳדָשִׁים וְלַמּוֹעֲדִים וּכְלֵי הַקֹּדֶשׁ לְשֶׁרֶת לְפָנֶיךָ "

לן מעט מלות וכו' ומתלמיד תפלת חזר לענינו ואומר הוסי
תפלתנו ולן כאלדינו ונלנו לטבח ויהי ה וכו'

וביום טוב מני של שבועות בשעת המנחה
אומרים תפלת ותנו היל

בימי שפט השפטים ויהי רעב בארץ וילך
איש מבית לחם יהודה לגור בשדה מואב
הוא ואשתו ושני בניו : ושם האיש אלימלך
ושם אשתו נעמי ושם שני בניו מחלון וכ
וכליון אפרתים מבית לחם יהודה ויבאו
שדה מואב ויהיו שם : וימת אלימלך איש
נעמי ותשאר היא ושני בניה : וישאו להם נשים מואביות שם האח
האחת ערפה ושם השנית רות וישבו שם כעשר שנים : וימותו גם שניהם מחלון וכליון ותשאר
האשה משני ילדיה ומאישה : ותקם היא וכלותיה ותשב משדי מואב כי שמעה בשדי מואב
כי פקד יי את עמו לתת להם לחם ותצא מן המקום אשר היתה שמה ושתי כלתיה עמה ותלכנה
בדרך לשוב אל ארץ יהודה : ותאמר נעמי לשתי כלותיה לכנה שבנה אשה לבית אמה יעש
יי עמכם חסד כאשר עשיתם עם המתים ועמדי : יתן יי לכם ומצאן מנוחה אשה בית אישה
ותשק להן ותשאנה קולן ותבכינה : ותאמרנה לה כי אתך נשוב לעמך : ותאמר נעמי שבנה
בנותי למה תלכנה עמי העוד לי בנים במעי והיו לכם לאנשים
שבנה בנותי לכן כי זקנתי מהיות לאיש כי אמרתי יש לי תקוה גם הייתי הלילה לאיש וגם יל
ילדתי בנים : הלהן תשברנה עד אשר יגדלו הלהן תשגנה לבלתי היות לאיש אל בנותי כי
מר לי מאד מכם כי יצאה בי יד יי : ותשאנה קולן ותבכינה עוד ותשק ערפה לחמותה ורות
דבקה בה : ותאמר הנה שבה יבמתך אל עמה ואל אלהיה שובי אחרי יבמתך : ותאמר רות
אל תפגעי בי לעזבך לשוב מאחריך כי אל אשר תלכי אלך ובאשר תליני אלין עמך עמי וא
ואלהיך אלהי : באשר תמותי אמות ושם אקבר כה יעשה יי לי וכה יוסיף כי המות יפריד ב
ביני וביניך : ותרא כי מתאמצת היא ללכת אתה [illegible]חדל לדבר אליה : ותלכנה שתיהן עד ב
באנה בית לחם ויהי כבאנה בית לחם ותהום כל העיר עליהם ותאמרנה הזאת נעמי : ותא
ותאמר אליהן אל תקראנה לי נעמי קראן לי מרה כי המר שדי לי מאד : אני מלאה הלכתי
וריקם השבני יי למה תקראנה לי נעמי ויי ענה בי ושדי הרע לי : ותשב נעמי ורות המואביה
כלתה עמה השבה משדה מואב והמה באו בית לחם בתחלת קציר שעורים : ולנעמי מו
מודע לאישה איש גבור חיל ממשפחת אלימלך ושמו בעז :
ותאמר רות המואביה אל נעמי אלכה נא השדה ואלקטה בשבלים אחר אשר אמצא חן
בעיניו ותאמר לה לכי בתי : ותלך ותבא ותלקט בשדה אחרי הקצרים ויקר מקרה חלקת ה
השדה לבעז אשר ממשפחת אלימלך : והנה בעז בא מבית לחם ויאמר לקצרים יי עמכם ו
ויאמרו לו יברכך יי : ויאמר בעז לנערו הנצב על הקצרים למי הנערה הזאת : ויען הנער ה
הנצב על הקצרים ויאמר נערה מואביה היא השבה עם נעמי משדה מואב : ותאמר אלקטה
נא ואספתי בעמרים אחרי הקצרים ותבא ותעמוד מאז הבקר ועד עתה זה שבתה הבית מעט
ויאמר בעז אל רות הלא שמעת בתי אל תלכי ללקט בשדה אחר וגם לא תעבורי מזה וכה ת
תדבקין עם נערותי : עיניך בשדה אשר יקצורון והלכת אחריהן הלא צויתי את הנערים
לבלתי נגעך וצמית והלכת אל הכלים ושתית מאשר ישאבון הנערים :

ותפל על פניה ותשתחו ארצה ותאמר אליו מדוע מצאתי חן בעיניך להכירני ואנכי נכריה
ויען בעז ויאמר לה הגד הגד לי כל אשר עשית את חמותך אחרי מות אישך ותעזבי אביך ו
ואמך וארץ מולדתך ותלכי אל עם אשר לא ידעת תמול שלשום: ישלם יי פעלך ותהי מש
משכרתך שלמה מעם יי אלהי ישראל אשר באת לחסות תחת כנפיו: ותאמר אמצא חן בע
בעיניך אדוני כי נחמתני וכי דברת על לב שפחתך ואנכי לא אהיה כאחת שפחותיך: ויאמר
לה בעז לעת האכל גשי הלום ואכלת מן הלחם וטבלת פתך בחומץ ותשב מצד הקצרים ו
ויצבט לה קלי ותאכל ותשבע ותותר: ותקם ללקט ויצו בעז אל נעריו לאמר גם בין העמרים
תלקט ולא תכלימוה: וגם של תשלו לה מן הצבתים ועזבתם ולקטה ולא תגערו בה: ותלקט
בשדה עד הערב ותחבט את אשר לקטה ויהי כאיפה שעורים: ותשא ותבא העיר ותרא
חמותה את אשר לקטה ותצא ותתן לה את אשר הותירה משבעה: ותאמר לה חמותה איפה
לקטת היום ואנא עשית יהי מכירך ברוך ותגד לחמותה את אשר עשתה עמו ותאמר שם
האיש אשר עשיתי עמו היום בעז: ותאמר נעמי לכלתה ברוך הוא ליי אשר לא עזב חסדו
את החיים ואת המתים ותאמר לה נעמי קרוב לנו האיש מגואלינו הוא:
ותאמר רות המואביה גם כי אמר אלי עם הנערים אשר לי תדבקין עד אם כלו את כל הקצ
הקצרים אשר לי: ותאמר נעמי אל רות כלתה טוב בתי כי תצאי עם נערותיו ולא יפגעו בך
בשדה אחר: ותדבק בנערות בעז ללקט עד כלות קציר השעורים וקציר החטים ותשב את
חמותה: ותאמר לה נעמי חמותה בתי הלא אבקש לך מנוח אשר ייטב לך: ועתה הלא בעז
מודעתנו אשר היית עם נערותיו הנה הוא זורה את גרן השעורים הלילה: ורחצת וסכת ושמת
ושבת שמלתיך עליך וירדת הגרן אל תודעי לאיש עד כלתו לאכול ולשתות: ויהי בשכבו
וידעת את המקום אשר ישכב שם ובאת וגלית מרגלותיו ושכבת והוא יגיד לך את אשר תע
תעשין: ותאמר אליה כל אשר תאמרי אלי אעשה: ותרד הגרן ותעש ככל אשר צותה חמותה
ויאכל בעז וישת וייטב לבו ויבא לשכב בקצה הערמה ותבא בלט ותגל מרגלותיו ותשכב:
ויהי בחצי הלילה ויחרד האיש וילפת והנה אשה שכבת מרגלותיו: ויאמר מי את ותאמר א
אנכי רות אמתך ופרשת כנפיך על אמתך כי גואל אתה: ויאמר ברוכה את ליי בתי היטבת
חסדך האחרון מן הראשון לבלתי לכת אחרי הבחורים אם דל ואם עשיר: ועתה בתי אל ת
תיראי כל אשר תאמרי אעשה לך כי יודע כל שער עמי כי אשת חיל את: ועתה כי אמנם כי
גואל אנכי וכי יש גואל קרוב ממני: ליני הלילה והיה בבקר אם יגאלך טוב יגאל ואם לא י
יחפץ לגאלך וגאלתיך אנכי חי יי שכבי עד הבקר: ותשכב מרגלתיו עד הבקר ותקם בטרם
יכיר איש את רעהו ויאמר אל יודע כי באה האשה אל הגרן: ויאמר הבי המטפחת אשר ע
עליך ואחזי בה ואחזי בה וימד שש שערים וישת עליה ויבא העיר ותבא אל חמותה ותאמר
מי את בתי ותגד לה את כל אשר עשה לה האיש: ותאמר שש השעורים האלה נתן לי כי אמר
אלי אל תבואי ריקם אל חמותך: ותאמר שבי בתי עד אשר תדעין איך יפול דבר כי לא יש
ישקט האיש כי אם כלה הדבר היום: ובעז עלה השער וישב שם והנה הגאל עבר אשר
דבר בעז ויאמר סורה שבה פה פלוני אלמוני ויסר וישב: ויקח עשרה אנשים מזקני העיר ו
ויאמר שבו פה וישבו:

וַיֹּאמֶר לַגֹּאֵל חֶלְקַת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר לַאֲחִינוּ לֶאֱלִימֶלֶךְ מָכְרָה נָעֳמִי הַשָּׁבָה מִשְּׂדֵה מוֹאָב׃ וַאֲנִי
אָמַרְתִּי אֶגְלֶה אָזְנְךָ לֵאמֹר קְנֵה נֶגֶד הַיֹּשְׁבִים וְנֶגֶד זִקְנֵי עַמִּי אִם תִּגְאַל גְּאָל וְאִם לֹא תִגְאַל ח
הַגִּידָה לִּי וְאֵדְעָה כִּי אֵין זוּלָתְךָ לִגְאוֹל וְאָנֹכִי אַחֲרֶיךָ וַיֹּאמַר אָנֹכִי אֶגְאָל׃ וַיֹּאמֶר בֹּעַז בְּיוֹם ק
קְנוֹתְךָ הַשָּׂדֶה מִיַּד נָעֳמִי וּמֵאֵת רוּת הַמֹּאֲבִיָּה אֵשֶׁת הַמֵּת קָנִיתִי לְהָקִים שֵׁם הַמֵּת עַל נַחֲלָתוֹ׃
וַיֹּאמֶר הַגֹּאֵל לֹא אוּכַל לִגְאוֹל לִי פֶּן אַשְׁחִית אֶת נַחֲלָתִי גְּאַל לְךָ אַתָּה אֶת גְּאֻלָּתִי כִּי לֹא אוּכַל
לִגְאוֹל׃ וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל עַל הַגְּאֻלָּה וְעַל הַתְּמוּרָה לְקַיֵּם כָּל דָּבָר שָׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ וְנָתַן
לְרֵעֵהוּ וְזֹאת הַתְּעוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל׃ וַיֹּאמֶר הַגֹּאֵל לְבֹעַז קְנֵה לְךָ וַיִּשְׁלֹף נַעֲלוֹ׃ וַיֹּאמֶר בֹּעַז ל
לַזְּקֵנִים וְכָל הָעָם עֵדִים אַתֶּם הַיּוֹם כִּי קָנִיתִי אֶת כָּל אֲשֶׁר לֶאֱלִימֶלֶךְ וְאֵת כָּל אֲשֶׁר לְכִלְיוֹן וְלִמְח
וּלְמַחְלוֹן מִיַּד נָעֳמִי׃ וְגַם אֶת רוּת הַמֹּאֲבִיָּה אֵשֶׁת מַחְלוֹן קָנִיתִי לִי לְאִשָּׁה לְהָקִים שֵׁם
הַמֵּת עַל נַחֲלָתוֹ וְלֹא יִכָּרֵת שֵׁם הַמֵּת מֵעִם אֶחָיו וּמִשַּׁעַר מְקוֹמוֹ עֵדִים אַתֶּם הַיּוֹם׃
וַיֹּאמְרוּ כָּל הָעָם אֲשֶׁר בַּשַּׁעַר וְהַזְּקֵנִים עֵדִים יִתֶּן יי׳ אֶת הָאִשָּׁה הַבָּאָה אֶל בֵּיתֶךָ כְּרָחֵל וּכְלֵאָה
אֲשֶׁר בָּנוּ שְׁתֵּיהֶן אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל וַעֲשֵׂה חַיִל בְּאֶפְרָתָה וּקְרָא שֵׁם בְּבֵית לָחֶם׃
וִיהִי בֵיתְךָ כְּבֵית פֶּרֶץ אֲשֶׁר יָלְדָה תָמָר לִיהוּדָה מִן הַזֶּרַע אֲשֶׁר יִתֶּן יי׳ לְךָ מִן הַנַּעֲרָה הַזֹּאת׃ וַי
וַיִּקַּח בֹּעַז אֶת רוּת וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה וַיָּבֹא אֵלֶיהָ וַיִּתֶּן יי׳ לָהּ הֵרָיוֹן וַתֵּלֶד בֵּן׃ וַתֹּאמַרְנָה הַנָּשִׁים אֶ
אֶל נָעֳמִי בָּרוּךְ יי׳ אֲשֶׁר לֹא הִשְׁבִּית לָךְ גֹּאֵל הַיּוֹם וְיִקָּרֵא שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל׃ וְהָיָה לְךָ לְמֵשִׁיב נֶפֶשׁ
נֶפֶשׁ וּלְכַלְכֵּל שֵׂיבָתֶךָ כִּי כַלָּתְךָ אֲשֶׁר אֲהַבַתְּךָ יָלְדַתּוּ אֲשֶׁר הִיא טוֹבָה לָךְ מִשִּׁבְעָה בָנִים׃ וַתִּקַּ
וַתִּקַּח נָעֳמִי אֶת הַיֶּלֶד וַתְּשִׁיתֵהוּ בְחֵיקָהּ וַתְּהִי לוֹ לְאוֹמֶנֶת׃ וַתִּקְרֶאנָה לּוֹ הַשְּׁכֵנוֹת שֵׁם לֵאמֹר
יוֹלַד בֵּן לְנָעֳמִי וַתִּקְרֶאנָה שְׁמוֹ עוֹבֵד הוּא אֲבִי יִשַׁי אֲבִי דָוִד׃ וְאֵלֶּה
תּוֹלְדוֹת פֶּרֶץ פֶּרֶץ הוֹלִיד אֶת חֶצְרוֹן׃ וְחֶצְרוֹן הוֹלִיד אֶת רָם וְרָם הוֹלִיד אֶת עַמִּינָדָב׃ וְעַמִּינָדָב
הוֹלִיד אֶת נַחְשׁוֹן וְנַחְשׁוֹן הוֹלִיד אֶת שַׂלְמָה׃ וְשַׂלְמוֹן הוֹלִיד אֶת בֹּעַז וּבֹעַז הוֹלִיד אֶת עוֹבֵד׃
וְעוֹבֵד הוֹלִיד אֶת יִשַׁי וְיִשַׁי הוֹלִיד אֶת דָּוִד

ובתפלת המנחה אומר מה נאנו ומה הוא מבית ומתחילין לא תעזב לעולם
ובא לציון גאל ומחזיר וקדושה ואתה בחרתנו כו׳
וברכות אחרונות ריבה מודים ועוסק שלום׃

נשלם ענין מבעות תהלה לאל לנו למשמעות

ענין שבעה עשר בתמוז

בא לבית הכנסת ואומרים הזמירות ומתפללין היום וקריאת
שמע כסדר תפלת חול ומתפללין שמונה עשרה בלחש ואחרי כן
החזן מסדיר תפלת בקול ואומר

ברוך אתה יי׳ אלהינו ואלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב הא
האל הגדול הגבור והנורא אל עליון גומל חסדים טובים וקונה את הכל זכ
וזוכר חסדי אבות ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה מלך גואל
עוזר ומושיע ומגן

ארבעים יום הם ימי שבר אילו אשר בם כחי נשבר

אֶרְעִי בָם כָּל מִכְשׁוֹל הַמִּדְבָּר אַף שֶׁדֶר כָּל אוֹמָה עָלַי בָּם גָּבַר
אַפּוֹ חָרָה וּבִי הִתְעַבֵּר אֲשֶׁר בָּם נַעֲשָׂה עֶגֶל בַּמִּדְבָּר בַּמִּדְבָּר יְדִידוּת מִשְׁכָּנוֹ בִּי יֵשֵׁב
יוֹם וָלַיִל אֹתִי לְיַשֵּׁב יִזְכּוֹר אַהֲבַ וִימִינוֹ יַשֵּׁב וִימַגֵּן נִנְיֵי מְחוֹם הַיּוֹם יוֹשֵׁב

ברוך אתה יי מגן אברהם

אתה גבור לעולם יי מחיה מתים אתה רב להושיע מכלכל חיים בחסד מחיה מתים ברחמים
רבים סומך נופלים ורופא חולים מתיר אסורים ומקיים אמונתו לישני עפר מי כמוך בעל ג
גבורות ומי דומה לך מלך ממית ומחיה מצמיח לנו ישועה בקרוב ונאמן אתה להחיות מתים

בְּשֵׁנִי דְּבָרוֹת אֲשֶׁר שָׁמְעוּ מִפִּיהוּ בְּשִׁנִּיהֶם הִבְעִיסוּהוּ בְּקֵץ אַרְבָּעִים יוֹם קִנְאוּהוּ
בֶּבֶן סוֹרְרָה הֶמְרוּהוּ בְּרִדֶת מְחוֹקֵק מִנְּיֵדוּ בּוּהַל בְּהַבִּישוֹ בָּעָם בִּי פָּרוּעַ הוּא
הוּא וְאֵין אַחֵר וְכָבוֹדוֹ לֹא יִתֵּן לַאֲחֵר וְיִבְחַר בָּעָם הִיבָּחֵר וּבְתְחִיַּת טַל מְשַׁחֵר
בָּרוּךְ אַתָּה יי מְחַיֵּה הַמֵּתִים ..

כתר

יתנו לך המוני מעלה עם קבוצי מטה יחד כלם קדושה לך ישלשו כמה
שנאמר על יד נביאך וקרא זה אל זה ואמר . קדוש קדוש קדוש יי
צבאות מלא כל הארץ כבודו .. לעומתם ברוך יאמרו . ברוך כבוד יי ממקומו . וכדברי
קדשך כתוב לאמר . ימלוך יי לעולם אלהיך ציון לדור ודור הללויה . לדר ודור
נמליך לאל כי הוא לבדו מרום וקדוש ושבחך אלהינו מפינו לא ימוש לעולם ועד כי אל מ

מלך גדול וקדוש אתה

גַּלְמוּדִים נוֹשְׁבִים בְּחַיֵּיהֶם גוֹיִלָא עָמְדוּ בִּימֵיהֶם גַּם עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִיבוֹ לְהַמְצִיא חַיֵּיהֶם
גְוִיָּסוֹ וְהוּפַח רִיחַ צְחָנָה מֵהֶם גַּם כָּל הַלַּיְלָה יָשַׁן אוֹפֵיהֶם גָּחֲלוּ בְּיָד לְמִכְשׁוֹל לָהֶם גָּלוּ פִּידֶם
וּפֵעֲרוּ וְנִפְרְשׁוּ לִשְׁמֹעָה בְּקֶמֶיהֶם :: בְּקֶמֶיו דִּינֵי נִפְשׁוֹת יַעַשׂ דִּין יָדִין וּבַאֲשֶׁר יַ
עֲשׂוּכֵן בָּם יַעַשׂ דָּאַג יִשְׁכַּן וְחִיטָה וְכַעַס קָדוֹשׁ הִנְקְדָּשׁ בְּכָל מַעַשׂ בָּרוּךְ אַתָּה יי הָאֵל הַקָּדוֹשׁ
אתה חונן לאדם דעת ומלמד לאנוש בינה וחננו מאתך דעה ובינה והשכל

דְּבָרֵי עֲנָתוֹתִי מֵהַיּוֹם מַתְחִילִים דִּבֵּר דִּבְרֵי חֲלָחוֹלִים
דּוֹר לְדוֹר עֲלֵיהֶם מִתְאַבְּלִים דּוֹמִים לָאֲבֵלִים דִּבֵּר אֵלִי וְנָהִי מַכְפִּילִים דְּשׂוּכִים דְּחוּפִים כִּי בָם
עָלוּ מַרְגִּלִים . מַרְגִּלִים נָמוּ דִּיבָה נִשְׁאָה קוֹל עֵדָה וְנִתְחַיְּבָה נָאֹק יִשְׁמַע וְיִזְכּוֹר אַהֲבָה וִיחָנֵנוּ
דֵּעָה מִיָּם רְחָבָה בָּרוּךְ אַתָּה יי חוֹנֵן הַדַּעַת ..

הָשִׁיבֵנוּ אֲבִינוּ לְתוֹרָתֶךָ וְדַבְּקֵנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְקָרְבֵנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ וְהַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה
לְפָנֶיךָ . הָעוֹלָם רָעַשׁ כְּהוֹשִׁיעַ הָרִים נָשְׂאוּ קוֹל כְּהַשְׁמִיעַ הַבֵּל תָּמֵהוּ בְּפוֹשְׁעֵי הוּחַר
לְהַשְׁמִידִי לוּלֵי רוֹעֵי הוֹכֵן וּבְיוֹם פָּקְדִי לִיוֹם רִשְׁעֵי הוּרַשׁ עָלַי בְּבִצְעֵי צוֹם הָרְבִיעִי צוֹם
הָרְבִיעִי הָעֵת שֵׁנִה לְמָשׁוֹשׁ הָרְעָפַת נִטְפֵי שַׁחַר יִרְסוֹס הָאֵל כְּשֵׁשׁ עַל אֲבוֹתַי עָלַי יָשׂוֹשׂ

וְיָשׁוּבוּ שׁוֹבְבִים לְבֵית מָשׂוֹשׂ בָּרוּךְ אַתָּה יי הָרוֹצֶה בִּתְשׁוּבָה :

סלח

לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחוֹל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ כִּי אַתָּה יי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד
לְכָל קוֹרְאֶיךָ כִּי עִמְּךָ הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּוָּרֵא לְמַעַן שִׁמְךָ יי וְסַלְחֹת לְעוֹנֵנוּ כִּי
רַב הוּא : כִּי לֹא עַל צִדְקוֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מַפִּילִים תְּחִנּוֹנֵנוּ לְפָנֶיךָ כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים :

כי לא על צדקותינו אנחנו מפילים תחנוננו לפניך כי על רחמיך הרבים · כי על רחמיך
הרבים אנו בטוחים ועל צדקותיך אנו נשענים ולסליחותיך אנו מקוים · אתה הוא יי מלך
אוהב צדקות מקדם מעביר עונות עמך ומסיר חטאת יראיך כורת ברית לראשונים ומקיים
שבועה לאחרונים · אתה הוא שירדת בענן כבודך על הר סיני והראית דרכי טובך למ
למשה עבדך · ארחות חסדיך גלית לו והודעתו כי אתה אל רחום וחנון ארך אפים ורב ח
חסד ומרבה להטיב ומנהיג את כל העולם כלו במדת רחמים וכן כתוב ויאמר אני אעביר
כל טובי על פניך וקראתי בשם יי לפניך וחנותי את אשר אחון ורחמתי את אשר ארחם
אל ארך אפים אתה בעל הרחמים נקראת ודרך תשובה הורית גדולת
רחמיך וחסדיך תזכור היום ובכל יום לזרע ידידיך · תיפן אלינו ברחמים כי אתה הוא בעל
הרחמים · בתחנון ובתפלה נקדם כמו שהודעת לענו מקדם מדרון אפך שוב כמו בתור
בתודתך כתוב · בצל כנפיך נחסה ונתלונן כיום ירד יי בענן · תעבור על פשע ותמחה
אשם כיתיצב עמו שם תאזין שיוע ותקשיב באמר כויקרא בשם יי ושם נאמר ·
ויעבור יי על פניו ויקרא יי יי אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת נוצר חסד לאלפים
נושא עון ופשע וחטאה ונקה לא ינקה · פוקד עון אבות על בנים ועל בני בנים ועל שלשים
ועל רבעים · וסלחת לעוננו ולחטאתנו ונחלתנו סלח לנו אבינו כי חטאנו מחול לנו מל
מלכנו כי פשענו כי אתה יי טוב וסלח ורב חסד לכל קוראיך כי עבך הסליחה למען שמך
יי וסלחת לעוננו כי רב הוא

ואומר מזמור

אתאנו

לך יוצר רוחות בעוננו נברו אנחות גזירות עצמו וצריחות
כי בשבעה עשר בתמוז נשתברו הלוחות

גלינו מבית הבחירה וחשך בעדינו אורה דינינו גבר ונגזרה גזרה כי בשבעה
עשר בתמוז נשרפה התורה

דרסו אויבינו ההיכל וברחה שכינה מזויות היכל ונמסרנו ביד זרים למאכל
כי בשבעה עשר בתמוז הועמד צלם בהיכל

זורנו מעיר אל עיר ונלכדו ממנו רב וצעיר דרבה משושנו ואש בה הבעיר
כי בשבעה עשר בתמוז הובקעה העיר

טפש במקדשנו צר המשמיד ונוטל מחתן וכלה אצעדה וצמיד יען כעסנוך לכך נותנו לה
להשמיד כי בשבעה עשר בתמוז בטל התמיד

כלה מנו כל הוד ושבח דרכו שלף אויב אותנו לזבח להיות עולים ויתקים מסורים לטבח
כי בשבעה עשר בתמוז בטלו עולה וזבח

מרדנו לשוכן מעונות לכן נתפזרנו בכל פנות נהפך לאבל משושנו ומחולנו לקינות
כי בשבעה עשר בתמוז בטלו הקרבנות

סרדנו לפניך מריב לשונות לכן למדה לשוננו לומר קינות עוזבנו בלי להמנות
כי בשבעה עשר בתמוז גרמו לנו עונות

פזרנו בלי מצוא רוחה על כן רבתה עלינו אנחה צור ראה לנפשותינו כי שחה ויום זה

הַפֵּרְךְ לָנוּ לְשָׁשׁוֹן וּלְשִׂמְחָה

קִשִּׁינוּ שׁוֹרֶף וְרֻבְּתָה עָלֵינוּ אָסוֹן לְפִיכָךְ נִתְּנוּ לְרִפְסָה וּלְרִפְסוֹן רְאֵה יְיָ וְחַלְּצֵנוּ מֵאָסוֹן

וְיוֹם זֶה הַפֵּרְךְ לָנוּ לְשִׂמְחָה וּלְשָׁשׁוֹן

שִׁעִינוּ שׁוֹכֵן רוּמָה קֶבֶץ נִפְרָצֵינוּ מִקְצוֹת אַרְמָה תֹּאמַר לְצִיּוֹן קוּמָה וְנָקוּמָה וְיוֹם

זֶה הַפֵּרְךְ לָנוּ לִישׁוּעָה וּלְנֶחָמָה

אל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים מִתְנַהֵג בְּחֶסְדּוּת וּמוֹחֵל עֲוֹנוֹת עַמּוֹ מַעֲבִיר רִאשׁוֹן רִא

רִאשׁוֹן מַרְבֶּה מְחִילָה לְחַטָּאִים וּסְלִיחָה לַפְּשָׁעִים עוֹשֶׂה צְדָקוֹת עִם בְּשַׂר וְדָם לֹא

כְּרָעָתָם תִּגְמוֹל אֵל הוֹרֵתָנוּ לוֹמַר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה וְזָכוֹר לָנוּ בְּרִית שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שֶׁהוֹדַעְתָּ לְעַנְוֵי

מְקֶדֶם וְכֵן כָּתוּב וַיֵּרֶד יְיָ בֶּעָנָן וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם וַיִּקְרָא בְשֵׁם יְיָ וַיַּעֲבֹר יְיָ עַל פָּנָיו

וַיִּקְרָא יְיָ יְיָ אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְ

וְחַטָּאָה וְנַקָּה: וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵינוּ וּנְחַלְתָּנוּ סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחוֹל לְ

לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשַׁעְנוּ כִּי אַתָּה יְיָ טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קוֹרְאֶיךָ כִּי עִמְּךָ הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּ

תִּוָּרֵא לְמַעַן שִׁמְךָ יְיָ וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ כִּי רַב הוּא:

תחלת אוֹרַח אֲבוֹתֵינוּ נָשְׂאוּ בְאוֹרַח שְׁלוֹתָם שָׁלוּ וְאָבְדוּ עֵצוֹת וְלֹא הֵבִינוּ לְאַחֲרִיתָם

רוּשְׁשׁוּ מִשְׁפְּטֵי יְשָׁר וְכָל בְּרִיתוֹתָם קִנְאוּ אַב בְּהַבְלֵי נֹכֶר וְלֹא הוֹעִילוּ

בַּעֲבוֹדָתָם צוּר הָאֲרִיךְ אַפּוֹ בְּרַחֲמָיו לְדָרְבוֹתָם פָּשַׁט יַד דּוֹר וָדוֹר וְלֹא שָׁבוּ מִתַּעֲוֹתָם

עַד עֲלוֹת חַטָּתוֹ לְאֵין מַרְפֵּא מַחֲטֹאתָם סֶלָה שָׁפְכָה עֲלֵיהֶם וְהִרְגָּתָם מִשּׁוּבָתָם

נֶגֶד זוֹנָם מִסֵּר לְוֹחוֹת וְלֹא אָבוּ לִקְחָתָם מִגְּרוּ לְשַׁבֵּר כְּהִיוֹם וְנִשְׁבַּר עוֹז גַּאוֹתָם

לְסִמֶל מַקְנִיא קִנְאוֹת הִצִּיבוּ בְּאַרְמְנוֹתָם כֵּן פֶּסֶל הַקֶּנֶא עַל וְנִפְסְלוּ בְּאַרְמְנוֹתָם

יְסוֹבְבוּ חָמָס וְרִיב בְּעִיר וָאוֹן עַל חוֹמוֹתָם טִפְּחָה יַד צַר בְּמַחֲי קִבְלוֹ וְחִתְּתָה קַשְׁתוֹתָם

חִנָּם לְלֹא אָבוּ כַּדַּת לָלֶכֶת בְּמוֹרַשְׁתָּם זִקּוֹת אוֹרָם לִידָתָם וְנִכְשְׁלוּ בַּהֲלִיכָתָם

וְעַד עַתָּה אָנוּ בְּנֵידָם תָּפְשֵׁנוּ אוֹרְחוֹתָם הִקְשִׁינוּ עוֹרֶף כְּדַרְכָּם וּכְעֵלִילוֹתָם

דָּלוֹנוּ וְשַׁחֲנוּ לְתַהוֹמוֹת שִׁטַּפְתָּנוּ זְרָמָתָם גּוֹעִים מִיָּמִים יָמִימָה אֶת עֹנָם וְאֶת עֹן אֲבוֹתָם

כִּיוֹם צוֹמֵנוּ שַׁחַרְנוּךָ אֵל אֲמוּנָה וְתָם בִּיטָה כִּי גָמַר חָסִיד תֵּעוּ אֱמוּנִים מִמּוֹשְׁבוֹתָם

אִם לֹא תָחוֹן שְׁאֵרִיתָם אֲבַד סְבָרָם וְתוֹחֲלָתָם נָא הַקֵּם נֹאֲמֶךָ לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים

לְכַלּוֹתָם:

אל מלך ואומר מזמור סליחה אחרת

אנהים בְּמַר יְחִידָתִי בְּתֵכֶף לִיבוּשִׁי עֵדָתִי כְּהִיוֹם נִתְאַחֲדוּ בְּפִקֻּדָתִי

בֶּאֱמוּנָה מוֹרֶה אֲבָרֵר אֲשֶׁר לֹא בְמַרְרִי עָלַי שִׁילֵם וַיְעוֹרֵר

גָּדַל מְאֹז שִׁנְיִי בַּעֲלוֹת אִישׁ שׁוֹשְׁבִינִי לָקַחַת מַתָּנוֹת חִתְּנִי

דָּמִיתִי אוֹכֵל עֵשֶׂב לְעֵל חוּג יוֹשֵׁב וַיִּשְׁמַע יְיָ וַיִּקְשֹׁב

הוֹרַד הַסַּרְסוּר בְּמַרְחוֹת וּבְטֵלוּ כָּל שְׁמָחוֹת וּמִיַּד נִשְׁתַּכְּרוּ הַלּוּחוֹת

וְכִבְוֹאִי לְאֶרֶץ הַרְחָבָה לְשִׁמְחָה וּלְהִתְעַדֵּן מִשּׂוּבָה תָּעִיתִי אַחַר הַתּוֹעֵבָה

זָנַחְתִּי אֲדוֹנִים אֱמֶת אֲשֶׁר כְּנַעֲנִים צִיֶּמֶת סַרְתִּי וְהִשְׁתַּחֲוִיתִי לַמֶּת

חרה אפו בי והעלה צר סביבי וסגרני ביד אויבי
טורח רעב העיר ובמצור אותי הסעיר ומיד הובקשה העיר
ירושתי בדגחילי שנית בלא מלחמה וחנית חזקוני במלכותי כראשונית
בכלב שב על קיאו שבתי להכעיסו ולהקניאו לחפר ברית צוואו
למלכות הארץ קרא ובמצוק הביאוני העירה ונותרתי כעיר נצורה
מפולת בלי מעמיד מוגרתי לטבח ולהשמיד כעת בטל התמיד
ניאוצי מחרפים להגידה אחזתני חיל ורעדה כי רבו ממרידה
סרעפי נבהלו ומזיבתי כשומעי מחרפיך לעומתי זאת חסין באשמתי
עירך באו צרים ומקדשך טמאו נכרים אשר מקהלך מונזרים
פנה יהיר וסכל וחרף לכל יוכל והעמיד צלם בהיכל
צמתתני ואכלתני קנאתי ואבכה בצום קראתי מתי קץ רפואתי
קלו אויבי מנשרים ומאריות דוויילו מוגברים שקדו עלי כנמרים
רדפוני בדת יקרה וגזרו מדגותה בחברה ושרף אפוקטוכוס התורה
שדתפו חמש המכות ביום זה ערוכות והוקבע עלי למבוכות
תבא לפניך שועת חנון ואנקת אסיר בתחנון לפניך רחום וחנון
לך יאותו ממלכות נטות ידך להכות צריך לשיתם כמהפכות
חלילה לך להרפך זאת חרפת חורפיך קומה יי באפך
אל מלך ואחר שאבדו הסליחות אומר וכשחטאו

ראה נא בעניינו וריבה ריבנו וגאלנו מלכנו מהרה למען שמך כי אל גואל וחזק אתה

זן ממקומו פדותי מאנחות זה ים קרע למסלולי ארחות זימן כעמוד אש מסילותי לה
להנחות זינקי צחצחות זהב כהשלכתי באש הקפיד אלדי הרוחות זעם גם סרסור ונ
ונשתברו הלוחות הלוחות החצובים מכסאו החקוקים באצבע מראו העת יפליא
נסי פלאו ויגאול עם מנשאו ברוך אתה יי גואל ישראל

ענינו

יי ענינו ביום צום תעניתנו כי בצרה גדולה אנחנו ואל תעלם אזנך משבועת
תפלתנו ואל תתעלם מבקשתנו היה נא קרוב לשוועתנו טרם נקרא אתה תע
תענה כדבר שנאמר והיה טרם יקראו ואני אענה עוד הם מדברים ואני אשמע כי אתה פו
דה ומציל בכל עת צרה וצוקה ברוך אתה יי העונה בעת צרה ומושיע

ויחיד אומרה בשומע תפלה סחין יחיד קובע ברכה לעצמו

רפאנו יי ונרפא הושיענו ונושעה כי תהלתנו אתה והעלה רפואה שלמה לכל מכותינו כי אל
רופא רחמן ונאמן אתה

חד לחנכי כמו תלמיד חזי שני עולמות אותי להלמיד חת ואגפיו מלפני להשמיד חצייתם
לי להתמיד הרשתי רע ואתמיד חר להמיר ובטל התמיד התמיד נבטל מכפר
כל חטאה נפש כי תאשם וחטאה נס ינוסס להפליאה ולמכתנו יעלה רפואה באי

רופא חולי עמו ישראל · ברך עלינו יי אלהינו את השנה הזאת לטובה ואת כ
כל מיני תבואתה ותן ברכה רוחה והצלחה בכל מעשה ידינו וברך את שנותינו כשנים
הטובות והמבורכות טורפי במלבן במבות הסעיר טבעם במצולה ירדה
והגעיר טודר שכינתו שדו רב וצעיד טבא ושונא אך בי העיר טמאות לגות ולפעור
ופעיר טאטות בבאטאטי הובקעה העיר העיר הובהעה בעון חבגים כשוחדם למו ע
עדת אמונים ברחביו יזכור ברית ראשונים ויברך כטל ימים ושנים באי מברך השנים
תקע בשופר גדול לחרותנו ושא נס לקבץ גליותנו יקותיאל בעלותו לענן חופה יבמן
אח וחוד לשואלי צרופה יונה אשר בכסף נחפה ירדה ונתנה לחרפה ידיד עדפה ולזר
נכספה יום כיוצא בו תולה נשרפה נשרפה יד ליד נתונה תצום נקבע יקידתה ממוקדה
יתבע יה הדוכב חיות ארבע נפוצות יהודה יקבץ מארבע באי מקבץ נדחי עמו ישראל
השיבה שופטנו כבראשונה ויועצנו כבתחלה ותמלוך עלינו אתה לבדך בצדק ובמשפט
בלכול לחם אבירים אותי כלכל כחם יפה כל אותו אכל כי הוה בו מטעם כל מאכל
כבודו לא נאה לכסיל וסכל כבואי חדריו כפרתי בכל יוכל כמו כן אותי סבל כקם צלם
בהיכל בהיכל רוטפש בצחנת חרמים רפסו ידלה שד צית מרומים רום ירומו בנוי כמו
רמים בצדק ובמשפט ובחסד וברחמים ברוך אתה יי מלך אוהב צדקה ומשפט ·
ולמלשינים בלותהי תקוה וכל הזדים כלם כרגע יאבדו וכל אויבך מהרה יכרתו ——— ז
——— ותכניע אותה במהרה בימינו לבש גאות עוז דתאדר
לישע יצא ויצורים עזר לקץ תשעים ושנים חבקתי לזר לכן עלי נתאמר
לארבעים יום גזרה גזר לאבותנו שלא יכנסו לארץ נגזר
נגזר במדבר שאונן לחרדים בשלשים ושמנה שדיינו כמנודים לעת יכונן קרית מועדים
וינקה מזדים ——— ברוך אתה יי שובר אויבים ומכניע זדים
על החסידים ועל הצדיקים ועל גרי הצדק ועל פליטת עמך בית ישראל יהמו רחמיך יי א
אלהינו ותן שכר טוב לכל הבוטחים בשמך הטוב באמת ושים חלקנו עמהם לעולם לאנב
נבוש כי בך בטחנו מלך עולמים · מועדים שלשה בידחים שלשה ניחלי בחנינה מושד
לכל ירח אין לי לעדנה מורשה כן לי ליתנה מועד גדול ביום זה היות למי מנה מריתי
כבני עונה מלואי ימי אבלי חרב הבית בראשונה · בראשונה ישיבתו הדריב והאניחי
יסוד מזבחו זנח והזניחי יה יקרב עת שובי לבית מנוחי כמו אשר הבטיחי
ברוך אתה יי משען ומבטח לצדיקים ··
ולירושלם עירך ברחמים תשוב ובנה אותה בתוך עולם במהרה בימינו
נבשה לי באר בארץ ציה נחליה מגיעים עד גן עדן שאת פרי למחיה נרגנתי על שוא ב
בבכיה נלונתי על חנם בנחיה נמצאת מכתי מכה טריה נוה כנתן לשאיה פעם שניה ··
שניה מלאני חלחלה נוגפו רגלים מכתי היתה כפלים מאמר נחומי יהיו כפלי כפלי ונחזה ב
בבניין ירושלם ברוך אתה יי אלהי דוד ובונה ירושלם ··
את צמח דוד עבדך במהרה תצמיח וקרנו תרום בישועתך כי לישועתך קוינו כל היום ברוך
אתה יי מצמיח קרן ישועה

שמע קולנו יי אלדינו וחוס וחננו ורחם עלינו וקבל ברחמים וברצון את תפלתנו ואת תחנ
תחנתנו כי אב מלא רחמים רבים אתה הוא מעולם ולא נשוב ריקם מלפניך כי אל שומע ת
תפלה ותחנון אתה סלה אתה אל מסתתר סכוך ענני שבעה אותי לסתר
סוד ניחלי אסור ודתר פ כת כבודו שם בסתר סרחוני נמצא ביותר סער ולא ריתר
ונלכדה ביתתר ביתתר סיפח ולעני אופלה שמני מעי מפלה שיח תחנונים אפילה
עד ישוב שומע תפלה ברוך אתה יי שומע תפלה
רצה יי אלדינו בעמך ישראל ואל תפלתם שעה והשב העבודה לדביר ביתך ואשי ישראל
ותפלתם מהרה באהבה תקבל ברצון ותהי לרצון תמיד עבודת ישראל עמך ותחזנה
עינינו בשובך לציון ולירושלם עירך ברחמים כמאז על שואלי אוכלים ששה עת עניתי
נפשנו יבשה עיפתה עלי המשה עליה עדה נעגשה עוד נענשת ענשה
על עברי על מורשה העיר נחרשה נחרשה תקרא כסא כבוד
תהיה כאש למלך הכבוד תמימי שלמי לרצותו אזכוד בפחד ובמורא תמיד אותו אעבוד
ברוך אתה יי שאותך לבדך ביראה נעבוד: מודים אנחנו לך שאתה הוא
יי אלדינו ואלהי אבותינו על חיינו המסורים בידך ועל נשמותינו הפקודות לך ועל נסיך ש
שבכל יום ויום עמנו ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת ערב ובקר וצהרים הטוב כי לא כלו
רחמיך המרחם כי לא תמו חסדיך ומעולם קוינו לך לא הכלמתנו יי אלדינו ולא עזבתנו ו
ולא הסתרת פניך ממנו על כלם יתברך ויתרומם שמך מלכנו תמיד כל החיים יודוך סלה
ויהללו לשמך הטוב באמת: פצח אשר פץ לאטומי חברון פקוד פקדתי פקדני
ירון פתוח שם מפורש על מצחי לזכרון פניתי אחר ההבל ונעבר עברון פקודה קרב
ומלאני שכרון פעיתי בגרון כי בם מת אדרון אדרון יזכור שירותו ישובב שובבים ל
לעבודתו ינחם בצדקתו ואכרעה ואשתחוה בטוב להודותו ברוך אתה יי הטוב שמך ו
ולך נאה להודות: אלדינו ואלהי אבותינו ברכנו בברכה המשולשת בתורה ה
הכתובה על ידי משה עבדך האמורה מפי אהרן ובניו כהנים עם קדשיך כאמור יברכך יי
וישמרך יאר יי פניו אליך ויחנך ישא יי פניו אליך וישם לך שלום
שים שלום טובה וברכה חן וחסד ורחמים עלינו ועל ישראל עמך ברכנו אבינו כולנו כאחד
באור פניך כי באור פניך נתת לנו יי אלדינו תורת חיים אהבה וחסד צדקה וברכה ישועה
ורחמים ושלום וטוב יהיה בעינך לברך את כל עמך ישראל תמיד בכל עת ובכל שעה בש
בשלומך צועד עמי ולעומתי הולך קוממיות כנס אתכם אולך רגז כקשב ה
הישב בקרבנו מתהלך שמרה ליום פקודה ילך תמימים השליך בסחוב והשלך תקותי
דוא מלך המולך יבושר לאבליה ושלמו ימי אבלך אבלך הנה שלם הועבר עונך תם
ושולם מעוטרים ברכה ושלום עד העולם ברוך אתה יי המברך את עמו
ישראל בשלום

[illegible]

כנסת

ישראל זרעקת בקולה — צרה כמכבירה וקול כחולה
ובעניה זכרה יופי מכלולה — מי שדי המר לה
אני מכל בחורה היתי — ומכל עלמות עליתי ונתעליתי
ומידדותי שמשאתי מאוסה נקראתי — נפוגותי גרבתי נעליתי שחותי
לצבי אפרזונו רפדני אششני — ופאר עטרני וכבוד הלבשני — ומכבודי הפששני
ובאפר הכפשני — עזבני שכחני — מאסני נטשני
יופיפה היתה בקושרי מחמדיה — כבלה מקושטה בקשורי ענודיה — הזילוה מכבדיה
ונשאו את רדידה — עניה ציון פרשה בידיה
הוכתרה במלכות ובכרונה גדולה — וברוח הקדש לובשה והוכללה
ומאויביה זוללה עלובה כלה — ציון היא דורש אין לה
חרפוה מחרפיה גלמודה וסורה — כלה שוגתה לחתנה נאסרה
ואם תחכי עוד למלכות ולשררה — שוב לא תחזי למרבה המשרה
זאת בשמעה נטרפו עשתותיה — לא מצאה תשובה לתשובותיה
ולקץ הסתום לעתות השבותיה — צרים שחקו על משבתיה
קויתיך אלדי עוז אדבתי — ואף גם זאת בהיותם הבטחת תקותי
אלדי הורני השיבני ברר נחלתי — ואז אומרה לאויבתי דגה אל ישועתי

כנסת ישראל וגו

[illegible]

וידל

משה את פני יי אלדיו ויאמר למה יי יחרה אפך בעמך אשר הוצאת מארץ מ
מצרים בכח גדול וביד חזקה: למה יאמרו מצרים לאמר ברעה הוציאם להרוג
אותם בהרים ולכלותם מעל פני האדמה שוב מחרון אפך והנחם על הרעה לעמך: זכור ל
לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך אשר נשבעת להם בך ותדבר אליהם ארבה את זרעם כ
כוכבי השמים וכל הארץ הזאת אשר אמרתי אתן לזרעכם ונחלו לעולם: וינחם יי על ה
הרעה אשר דבר לעשות לעמו

וּפֵן יָרַד מֹשֶׁה מִן הָהָר וּשְׁנֵי לוּחוֹת הָעֵדֻת בְּיַד מֹשֶׁה בְּרִדְתּוֹ מִן הָהָר וּמֹשֶׁה לֹא יָדַע כִּי קָרַן עוֹר פָּנָיו בְּדַבְּרוֹ אִתּוֹ: וַיַּרְא אַהֲרֹן וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת מֹשֶׁה וְהִנֵּה קָרַן עוֹר פָּנָיו וַיִּרְאוּ מִגֶּשֶׁת אֵלָיו: וַיִּקְרָא אֲלֵהֶם מֹשֶׁה וַיָּשֻׁבוּ אֵלָיו אַהֲרֹן וְכָל הַנְּשִׂיאִם בָּעֵדָה וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם: וְאַחֲרֵי כֵן נִגְּשׁוּ כָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיְצַוֻּם אֵת כָּל אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אִתּוֹ בְּהַר סִינָי: וַיְכַל מֹשֶׁה מִדַּבֵּר אִתָּם וַיִּתֵּן עַל פָּנָיו מַסְוֶה: וּבְבֹא מֹשֶׁה לִפְנֵי יְהוָה לְדַבֵּר אִתּוֹ יָסִר הַמַּסְוֶה עַד צֵאתוֹ וְיָצָא וְדִבֶּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת אֲשֶׁר יֻצָּוָה: וְרָאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל פְּנֵי מֹשֶׁה כִּי קָרַן עוֹר פְּנֵי מֹשֶׁה וְהֵשִׁיב מֹשֶׁה אֶת הַמַּסְוֶה עַל פָּנָיו עַד בֹּאוֹ לְדַבֵּר אִתּוֹ:

וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה אֶת כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לַעֲשֹׂת אֹתָם: שֵׁשֶׁת יָמִים תֵּעָשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָכֶם קֹדֶשׁ שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן לַיהוָה כָּל הָעֹשֶׂה בוֹ מְלָאכָה יוּמָת: לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַׁّבָּת: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר: קְחוּ מֵאִתְּכֶם תְּרוּמָה לַיהוָה כֹּל נְדִיב לִבּוֹ יְבִיאֶהָ אֶת תְּרוּמַת יְהוָה זָהָב וָכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת: וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ וְעִזִּים: וְעֹרוֹת אֵילִים מְאָדָּמִים וְעוֹרֹת תְּחָשִׁים וַעֲצֵי שִׁטִּים: שֶׁמֶן לַמָּאוֹר בְּשָׂמִים לְשֶׁמֶן הַמִّשְׁחָה וְלִקְטֹרֶת הַסַּמִּים: אַבְנֵי שֹׁהַם וְאַבְנֵי מִלֻּאִים לָאֵפֹד וְלַחֹשֶׁן: כָּל חַכַם לֵב בָּכֶם יָבוֹאוּ וְיַעֲשׂוּ אֵת כָּל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה: אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶת אָהֳלוֹ וְאֶת מִכְסֵהוּ אֶת קְרָסָיו וְאֶת בְּרִיחוֹ אֶת קַרְשָׁיו אֶת בְּרִיחוֹ אֶת עַמֻּדָיו וְאֶת אֲדָנָיו: אֶת הָאָרוֹן וְאֶת בַּדָּיו אֶת הַכַּפֹּרֶת וְאֶת פָּרֹכֶת הַמָּסָךְ: אֶת שֻׁלְחָן וְאֶת בַּדָּיו וְאֶת כָּל כֵּלָיו וְאֶת לֶחֶם הַפָּנִים: וְאֶת מְנֹרַת הַמָּאוֹר וְאֶת כֵּלֶיהָ וְאֶת נֵרֹתֶיהָ וְאֶת שֶׁמֶן הַמָּאוֹר: וְאֶת מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת וְאֶת בַּדָּיו וְאֶת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְאֶת קְטֹרֶת הַסַּמִּים וְאֶת מָסַךְ הַפֶּתַח לְפֶתַח הַמִּשְׁכָּן: אֶת מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת מִכְבַּר הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר לוֹ אֶת בַּדָּיו וְאֶת כָּל כֵּלָיו אֶת הַכִּיּוֹר וְאֶת כַּנּוֹ: אֶת קַלְעֵי הֶחָצֵר אֶת עַמֻּדָיו וְאֶת אֲדָנָיו וְאֶת מָסַךְ שַׁעַר הֶחָצֵר אֶת יְתֵדֹתָיו וְאֶת מֵתָרָיו: אֶת בִּגְדֵי הַשְּׂרָד לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ אֶת בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וְאֶת בִּגְדֵי בָנָיו לְכַהֵן: וַיֵּצְאוּ כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת פְּנֵי מֹשֶׁה: וַיָּבֹאוּ כָּל אִישׁ אֲשֶׁר נָשָׂא לִבּוֹ וְכָל אִשָּׁה אֲשֶׁר נְדָבָהּ רוּחָהּ אֹתָהּ הֵבִיאוּ תְּרוּמַת יְהוָה לִמְלֶאכֶת אֹהֶל מוֹעֵד וּלְכָל עֲבֹדָתוֹ וּלְבִגְדֵי הַקֹּדֶשׁ: וְהָאֲנָשִׁים עַל הַנָּשִׁים בָּאוּ כָל נְדִיב לֵב הֵבִיאוּ חָח וָנֶזֶם וְטַבַּעַת וְכוּמָז כָּל כְּלִי זָהָב וְכָל אִישׁ אֲשֶׁר הֵנִיף תְּנוּפַת זָהָב לַיהוָה: וְכָל אִישׁ אֲשֶׁר נִמְצָא אִתּוֹ תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ וְעִזִּים וְעוֹרֹת אֵילִים מְאָדָּמִים וְעוֹרֹת תְּחָשִׁים הֵבִיאוּ: כֹּסֵף וּנְחֹשֶׁת הֵבִיאוּ תְּרוּמַת יְהוָה וְכָל אִישׁ אֲשֶׁר נִמְצָא אִתּוֹ עֲצֵי שִׁטִּים לְכָל מְלֶאכֶת הָעֲבֹדָה הֵבִיאוּ: וְכָל חַכַם לֵב בַּנָּשִׁים טָווּ יָדָיו וַיָּבִיאוּ טֹוִי הַתְּכֵלֶת וְהָאַרְגָּמָן תּוֹלַעַת הַשָּׁנִי וְהַשֵּׁשׁ: וְכָל הַנָּשִׁים אֲשֶׁר נָשָׂא לִבָּן בְּחָכְמָה טָווּ אֶת הָעִזִּים: וְהַנְּשִׂיאִם הֵבִיאוּ אֶת אַבְנֵי הַשֹּׁהַם וְאַבְנֵי הַמִּלֻּאִים לָאֵפֹד וְלַחֹשֶׁן: וְהַבֹּשֶׂם וְהַשָּׁמֶן לְמָאוֹר וּלְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּלְקְטֹרֶת הַסַּמִּים: כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה אֲשֶׁר הֵבִיא לְבָבָם לְהָבִיא לְכָל הַמְّלָאכָה אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת בְּיַד מֹשֶׁה הֵבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל נְדָבָה לַיהוָה: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רְאוּ קָרָא יְהוָה בְּשֵׁם בְּצַלְאֵל בֶּן אוּרִי בֶן חוּר לְמַטֵּה יְהוּדָה: וַיְמַלֵּא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים בְּחָכְמָה בִּתְבוּנָה וּבְדַעַת וּבְכָל מְלָאכָה: לַחְשֹׁב מַחֲשָׁבֹת לַעֲשׂוֹת בַּזָּהָב וּבַכֶּסֶף וּבַנְּחֹשֶׁת: וּבַחֲרֹשֶׁת אֲבָנִים לְמַלְאֹת וּבַחֲרֹשֶׁת עֵצִים לַעֲשׂוֹת בְּכָל מְלֶאכֶת מַחֲשָׁבֶת: וּלְהוֹרֹת נָתַן הוּא וְאָהֳלִיאָב בֶּן אֲחִיסָמָךְ לְמַטֵּה דָן: מִלֵּא אֹתָם חָכְמַת לֵב לַעֲשׂוֹת כָּל מְלֶאכֶת חָרָשׁ וְחֹשֵׁב וְרֹקֵם בַּתְּכֵלֶת וּבָאַרְגָּמָן בְּתוֹלַעַת הַשָּׁנִי וּבַשֵּׁשׁ וְאֹרֵג עֹשֵׂי כָּל מְלָאכָה וְחֹשְׁבֵי מַחֲשָׁבוֹת:

וַיַּעַשׂ בְּצַלְאֵל וְאָהֳלִיאָב וְכָל אִישׁ חַכַם לֵב אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה חָכְמָה וּתְבוּנָה לָדַעַת לָדַעַת לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ לְכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה: וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל בְּצַלְאֵל וְאָהֳלִיאָב וְאֶל כָּל אִישׁ חַכַם לֵב אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה חָכְמָה בְּלִבּוֹ כֹּל אֲשֶׁר נְשָׂאוֹ לִבּוֹ לְקָרְבָה אֶל הַמְּלָאכָה לַעֲשֹׂתָהּ: וַיִּקְחוּ מִלִּפְנֵי מֹשֶׁה אֶת כָּל הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר הֵבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לִמְלֶאכֶת עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ לַעֲשׂתָהּ וְהֵם הֵבִיאוּ אֵלָיו עוֹד נְדָבָה בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר: וַיָּבֹאוּ כָל הַחֲכָמִים הָעֹשִׂים אֶת מְלֶאכֶת הַקֹּדֶשׁ אִישׁ אִישׁ מִמְּלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר הֵם עֹשִׂים: וַיֹּאמְרוּ אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר מַרְבִּים הָעָם לְהָבִיא מִדַּי הָעֲבֹדָה לַמְּלָאכָה אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת אֹתָהּ: וַיְצַו מֹשֶׁה וַיַּעֲבִרוּ קוֹל בַּמַּחֲנֶה לֵאמֹר אִישׁ וְאִשָּׁה אַל יַעֲשׂוּ עוֹד מְלָאכָה לִתְרוּמַת הַקֹּדֶשׁ וַיִּכָּלֵא הָעָם מֵהָבִיא: וְהַמְּלָאכָה הָיְתָה דַיָּם לְכָל הַמְּלָאכָה לַעֲשׂוֹת אֹתָהּ וְהוֹתִר:

וַיַּעַשׂ כָּל חַכַם לֵב בְּעֹשֵׂי הַמְּלָאכָה אֶת הַמִּשְׁכָּן עֲשָׂרָה יְרִיעֹת שֵׁשׁ מָשְׁזָר וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי כְּרֻבִים מַעֲשֵׂה חֹשֶׁב עָשָׂה אֹתָם: אֹרֶךְ הַיְרִיעָה הָאַחַת שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה אַמָּה וְרֹחַב אַרְבַּע אַמּוֹת הַיְרִיעָה הָאֶחָת מִדָּה אֶחָת לְכָל הַיְרִיעֹת: וַיָּחַבֵּר אֶת חֲמֵשׁ הַיְרִיעֹת אִישׁ אֶל אָחִיו וְחַמֵּשׁ יְרִיעֹת חִבַּר אִישׁ אֶל אָחִיו: וַיַּעַשׂ לֻלָאֹת תְּכֵלֶת עַל שְׂפַת הַיְרִיעָה הָאֶחָת מִקָּצָה בַּחִבֻּרָת וְכֵן עָשָׂה בִּשְׂפַת הַיְרִיעָה הַקִּיצֹנָה בַּמַּחְבֶּרֶת הַשֵּׁנִית: חֲמִשִּׁים לֻלָאֹת עָשָׂה בַּיְרִיעָה הָאֶחָת וַחֲמִשִּׁים לֻלָאֹת עָשָׂה בִּקְצֵה הַיְרִיעָה אֲשֶׁר בַּחִבֻּרָת הַשֵּׁנִית מְקַבְּלֹת הַלֻּלָאֹת אִישׁ אֶל אָחִיו: וַיַּעַשׂ חֲמִשִּׁים קַרְסֵי זָהָב וַיַּחַבֵּר אֶת הַיְרִעֹת אִישׁ אֶל אָחִיו בַּקְּרָסִים וַיְהִי הַמִּשְׁכָּן אֶחָד: וַיַּעַשׂ בְּצַלְאֵל וְאָהֳלִיאָב וְכָל אִישׁ חַכַם לֵב אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה חָכְמָה וּתְבוּנָה לָדַעַת לָדַעַת לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ לְכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה: וַיַּעַשׂ אֶת הָאֹהֶל עִזִּים עֶשְׂתֵּרֵה יְרִיעֹת עָשָׂה אֹתָם: אֹרֶךְ הַיְרִיעָה הָאַחַת שְׁלֹשִׁים אַמָּה וְרֹחַב אַרְבַּע אַמּוֹת הַיְרִיעָה הָאֶחָת מִדָּה אֶחָת לְעַשְׁתֵּרֵה יְרִיעֹת: וַיָּחַבֵּר אֶת חֲמֵשֶׁת הַיְרִיעֹת לְבָד וְאֶת שֵׁשֶׁת הַיְרִיעֹת לְבָד וְכָפַל אֶת הַיְרִיעָה הַשִּׁשִּׁית אֶל פְּנֵי אֹהֶל: וַיַּעַשׂ חֲמִשִּׁים לֻלָאֹת עַל שְׂפַת הַיְרִיעָה הָאֶחָת הַקִּיצֹנָה בַּחִבֻּרָה וַחֲמִשִּׁים לֻלָאֹת עָשָׂה בִּשְׂפַת הַיְרִיעָה הַחִבֻּרָת הַשֵּׁנִית: וַיַּעַשׂ קַרְסֵי נְחֹשֶׁת חֲמִשִּׁים לְחַבֵּר אֶת הָאֹהֶל לִהְיוֹת אֶחָד: וַיַּעַשׂ בְּצַלְאֵל וְאָהֳלִיאָב וְכָל אִישׁ חַכַם לֵב אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה חָכְמָה וּתְבוּנָה לָדַעַת לָדַעַת לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ לְכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה: וַיַּעַשׂ אֶת מִכְסֵה הָאֹהֶל עֹרוֹת אֵילִים מְאָדָּמִים וְעוֹרֹת תְּחָשִׁים מִלְמַעְלָה: וַיַּעַשׂ אֶת הַקְּרָשִׁים לַמִּשְׁכָּן עֲצֵי שִׁטִּים עֹמְדִים: עֲשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקָּרֶשׁ וְאַמָּה וַחֲצִי הָאַמָּה רֹחַב הַקָּרֶשׁ הָאֶחָד: שְׁתַּיִם יָדוֹת לַקָּרֶשׁ הָאֶחָד מְשֻׁלָּבוֹת אִישׁ אֶל אָחִיו כֵּן עָשָׂה לְכָל קַרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן: וַיַּעַשׂ אֶת הַקְּרָשִׁים לַמִּשְׁכָּן עֶשְׂרִים קָרָשׁ לַפֵּאָה נֶגְבָּה תֵּימָנָה: וְאֶת אַדְנֵי הַקְּרָשִׁים אַרְבָּעִים אֲדָנִים תַּחַת הַקָּרֶשׁ הָאֶחָד לִשְׁתֵּי יָדֹתָיו וְאֶת אֲדָנָיו אַרְבָּעִים אֲדָנִים תַּחַת הַקָּרֶשׁ הָאֶחָד לִשְׁתֵּי יָדֹתָיו: וְלַצֵּלָע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית לִפְאַת צָפוֹן עָשָׂה עֶשְׂרִים קָרָשׁ: וְאַדְנֵיהֶם אַרְבָּעִים אֲדָנִים כֶּסֶף תַּחַת הַקָּרֶשׁ הָאֶחָד שְׁתֵּי אֲדָנִים תַּחַת הַקָּרֶשׁ הָאֶחָד: וּלְיַרְכְּתֵי הַמִּשְׁכָּן יָמָּה עָשָׂה שִׁשָּׁה קְרָשִׁים: וּשְׁנֵי קְרָשִׁים עָשָׂה לְמִקְצֹעֹת הַמִּשְׁכָּן בַּיָּרְכָתָיִם: וְהָיוּ תֹאֲמִם מִלְּמַטָּה וְיַחְדָּו יִהְיוּ תֹּמִּים אֶל רֹאשׁוֹ אֶל הַטַּבַּעַת אֶחָת כָּכָה עָשָׂה לְשֵׁנֵיהֶם לִשְׁנֵי הַמִּקְצֹעוֹת: וְהָיוּ שְׁמֹנֶה קְרָשִׁים וְאַדְנֵיהֶם שִׁשֶּׁה עָשָׂר אֲדָנִים כֶּסֶף אַדְנֵי שְׁנַיִם אֲדָנִים תַּחַת הַקָּרֶשׁ הָאֶחָד: וַיַּעַשׂ בְּרִיחִם בַּדֵּי עֲצֵי שִׁטִּים חָמִשָּׁה לְקַרְשֵׁי צֵלַע הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָת: וַחֲמִשָּׁה בְרִיחִם לְקַרְשֵׁי צֵלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית וַחֲמִשָּׁה בְרִיחִם לְקַרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן לַיָּרְכָתַיִם יָמָּה: וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכֹן בַּחֲצִי הַקְּרָשִׁים מִן הַקָּצֶה אֶל קָצֶה: וְצִפָּה אֶת הַקְּרָשִׁים זָהָב וְאֶת טַבְּעֹתָם עָשָׂה זָהָב בָּתִּים לַבְּרִיחִם וְצִפָּה אֶת הַבְּרִיחִם זָהָב: וַיַּעַשׂ אֶת הַפָּרֹכֶת תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר כְּרֻבִים עָשָׂה אֹתָהּ: לִפְנֵי הַפָּרֹכֶת אֲמָתַיִם אָרֶךְ וְאַמָּה רֹחַב וַיַּעַשׂ לָהּ אֶת אַרְבַּע עַמֻּדֶיהָ וְאֶת אַרְבַּע אֲדָנֶיהָ: וַיַּעַשׂ לָהּ וָוִים עַל אַרְבַּע עַמֻּדֶיהָ וָוֵי זָהָב נְתוּנִים לָהּ אַרְבַּע אֲדָנִים כָּסֶף: וַיַּעַשׂ מָסָךְ לְפֶתַח הָאֹהֶל תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר מַעֲשֵׂה רֹקֵם: וְעַמֻּדָיו חֲמִשָּׁה וָוֵיהֶם וַיָּצַף רָאשֵׁיהֶם וְחִשֻׁקֵיהֶם זָהָב וַחֲמִשָּׁה אֲדָנֵיהֶם נְחֹשֶׁת:

וַיַּעַשׂ בְּצַלְאֵל אֶת אֲרוֹן עֲצֵי שִׁטִּים אַמָּתַיִם וָחֵצִי אָרְכּוֹ וְאַמָּה וָחֵצִי רָחְבּוֹ וְאַמָּה וָחֵצִי קֹמָתוֹ: וַיְצַפֵּהוּ זָהָב טָהוֹר מִבַּיִת וּמִחוּץ וַיַּעַשׂ לוֹ זֵר זָהָב סָבִיב: וַיִּצֹק לוֹ אַרְבַּע טַבְּעֹת זָהָב עַל אַרְבַּע פַּעֲמֹתָיו וּשְׁתֵּי טַבָּעוֹת עַל צַלְעוֹ הָאַחַת וּשְׁתֵּי טַבָּעוֹת עַל צַלְעוֹ הַשֵּׁנִית: וַיַּעַשׂ בַּדֵּי עֲצֵי שִׁטִּים וַיְצַפּוּ זָהָב: וַיָּבֵא בַּדִּים בַּטַּבָּעוֹת עַל צַלְעוֹת הָאָרוֹן לָשֵׂאת אֶת הָאָרוֹן: וַיַּעַשׂ כַּפֹּרֶת זָהָב טָהוֹר אַמָּתַיִם וָחֵצִי אָרְכָּהּ וְאַמָּה וָחֵצִי רָחְבָּהּ: וַיַּעַשׂ שְׁנַיִם כְּרוּבִים זָהָב מִקְשָׁה עָשָׂה אֹתָם מִשְּׁנֵי קְצוֹת הַכַּפֹּרֶת: כְּרוּב אֶחָד מִקָּצָה מִזֶּה וְכְרוּב אֶחָד מִקָּצָה מִזֶּה מִן הַכַּפֹּרֶת עָשָׂה אֶת הַכְּרוּבִים עַל שְׁנֵי קְצוֹתָיו: וַיִּהְיוּ הַכְּרוּבִים פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה סֹכְכִים בְּכַנְפֵיהֶם עַל הַכַּפֹּרֶת וּפְנֵי הַכְּרוּבִים אִישׁ אֶל אָחִיו אֶל הַכַּפֹּרֶת הָיוּ פְּנֵי הַכְּרוּבִים: וַיַּעַשׂ אֶת הַשֻּׁלְחָן עֲצֵי שִׁטִּים אַמָּתַיִם אָרֹךְ הַשֻּׁלְחָן וְאַמָּה רָחְבּוֹ וְאַמָּה וָחֵצִי קֹמָתוֹ: וַיְצַפֵּהוּ זָהָב טָהוֹר וַיַּעַשׂ לוֹ זֵר זָהָב סָבִיב: וַיַּעַשׂ לוֹ מִסְגֶּרֶת טֹפַח סָבִיב וַיַּעַשׂ זֵר זָהָב לְמִסְגַּרְתּוֹ סָבִיב: וַיִּצֹק לוֹ אַרְבַּע טַבְּעֹת זָהָב וַיִּתֵּן הַטַּבָּעוֹת עַל אַרְבַּע הַפֵּאוֹת אֲשֶׁר לְאַרְבַּע רַגְלָיו: לְעֻמַּת הַמִּסְגֶּרֶת הָיוּ הַטַּבָּעוֹת בָּתִּים לַבַּדִּים לָשֵׂאת אֶת הַשֻّלְחָן: וַיַּעַשׂ אֶת הַבַּדִּים עֲצֵי שִׁטִּים וַיְצַפּוּ זָהָב לָשֵׂאת אֶת הַשֻّלְחָן: וַיַּעַשׂ אֶת הַכֵּלִים אֲשֶׁר עַל הַשֻّלְחָן אֶת קְעָרֹתָיו וְאֶת כַּפֹּתָיו וְאֶת מְנַקִּיתֹתָיו וְאֶת הַקְּשָׂוֹת אֲשֶׁר יֻסַּךְ בָּהֶן זָהָב סָגוּר: וַיַּעַשׂ אֶת מְנוֹרַת הַזָּהָב מִקְשָׁה עָשָׂה אֶת הַמְּנוֹרָה יְרֵכָהּ וְקָנָהּ גְּבִעֹתָיהָ כַּפְתֹּרֶיהָ וּפְרָחֶיהָ מִמֶּנָּה הָיוּ: וְשִׁשָּׁה קָנִים יֹצְאִים מִצִּדֶּיהָ שְׁלֹשָׁה קְנֵי מְנוֹרָה מִצִּדָּהּ הָאֶחָד וְשְׁלֹשָׁה קְנֵי מְנוֹרָה מִצִּדָּהּ הַשֵּׁנִית: שְׁלֹשָׁה גְבִעִים מְשֻׁקָּדִים בַּקָּנֶה הָאֶחָד כַּפְתֹּר וָפֶרַח וְשְׁלֹשָׁה גְבִעִים מְשֻׁקָּדִים בַּקָּנֶה הָאֶחָד כַּפְתֹּר וָפֶרַח כֵּן לְשִׁשָּׁה הַקָּנִים הַיֹּצְאִים מִן הַמְּנוֹרָה: וּבַמְּנוֹרָה אַרְבָּעָה גְבִעִים מְשֻׁקָּדִים כַּפְתֹּרֶיהָ וּפְרָחֶיהָ: וְכַפְתֹּר תַּחַת שְׁנַיִם הַקָּנִים מִמֶּנָּה וְכַפְתֹּר תַּחַת שְׁנַיִם הַקָּנִים מִמֶּנָּה וְכַפְתֹּר תַּחַת שְׁנַיִם הַקָּנִים מִמֶּנָּה כֵּן לְשִׁשָּׁה הַקָּנִים הַיֹּצְאִים מִן הַמְּנוֹרָה: כַּפְתֹּרֵיהֶם וְקָנֵיהֶם מִמֶּנָּה הָיוּ כֻּלָּהּ מִקְשָׁה אַחַת זָהָב טָהוֹר: וַיַּעַשׂ אֶת נֵרֹתֶיהָ שִׁבְעָה וְהַמַّלְקָחַיִם וּמַחְתֹּתֶיהָ זָהָב טָהוֹר: כִּכַּר הַזָּהָב עָשָׂה אֹתָהּ וְאֶת כָּל כֵּלֶיהָ: וַיַּעַשׂ אֶת מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת עֲצֵי שִׁטִּים אַמָּה אָרֹךְ וְאַמָּה רָחְבּוֹ רָבוּעַ וְאַמָּתַיִם קֹמָתוֹ מִמֶּנּוּ הָיוּ קַרְנֹתָיו: וַיְצַפֵּהוּ זָהָב טָהוֹר אֶת גַּגּוֹ וְאֶת קִירֹתָיו סָבִיב וְאֶת קַרְנֹתָיו וַיַּעַשׂ לוֹ זֵר זָהָב סָבִיב: וּשְׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב עָשָׂה לוֹ מִתַּחַת לְזֵרוֹ עַל שְׁתֵּי צַלְעֹתָיו עַל שְׁתֵּי צִדָּיו לְבָתִּים לַבַּדִּים לָשֵׂאת אֹתוֹ בָּהֶם: וַיַּעַשׂ אֶת הַבַּדִּים עֲצֵי שִׁטִּים וַיְצַפּוּ זָהָב: וַיַּעַשׂ אֶת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה קֹדֶשׁ וְאֶת קְטֹרֶת סַמִּים טָהוֹר מַעֲשֵׂה רוֹקֵחַ:

וַיַּעַשׂ אֶת מִזְבַּח הָעֹלָה עֲצֵי שִׁטִּים חָמֵשׁ אַמּוֹת אָרֹךְ וְחָמֵשׁ אַמּוֹת רָחְבּוֹ רָבוּעַ וְשָׁלֹשׁ אַמּוֹת קֹמָתוֹ: וַיַּעַשׂ קַרְנֹתָיו עַל אַרְבַּע פִּנֹּתָיו מִמֶּנּוּ הָיוּ קַרְנֹתָיו וַיְצַפֵּהוּ נְחֹשֶׁת: וַיַּעַשׂ כָּל כְּלֵי הַמִּזְבֵּחַ אֶת הַדְּשָׁנִים וְאֶת הַיָּעִים וְאֶת הַמִּזְרָקוֹת אֶת הַמִּזְלָגוֹת וְאֶת הַמַּחְתּוֹת כָּל כֵּלָיו עָשָׂה נְחֹשֶׁת: וַיַּעַשׂ לַמִּזְבֵּחַ מִכְבַּר מַעֲשֵׂה רֶשֶׁת נְחֹשֶׁת תַּחַת כַּרְכֻּבוֹ מִלְּמַטָּה עַד חֲצִי הַמִּזְבֵּחַ: וַיִּצֹק אַרְבַּע הַטַּבָּעוֹת בְּקַצְוֹת מִכְבַּר הַנְּחֹשֶׁת לְבָתִּים לַבַּדִּים: וַיַּעַשׂ אֶת הַבַּדִּים עֲצֵי שִׁטִּים וַיְצַפּוּ אֹתָם נְחֹשֶׁת: וַיָּבֵא אֶת הַבַּדִּים בַּטַּבָּעוֹת עַל צִלְעוֹת הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לָשֵׂאת אֹתוֹ בָּהֶם נָבוּב לֻחֹת עָשָׂה אֹתוֹ: וַיַּעַשׂ אֶת הַכִּיּוֹר נְחֹשֶׁת וְאֶת כַּנּוֹ נְחֹשֶׁת בְּמַרְאֹת הַצֹּבְאֹת אֲשֶׁר צָבְאוּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וַיַּעַשׂ אֶת הֶחָצֵר לִפְאַת נֶגֶב תֵּימָנָה קַלְעֵי הֶחָצֵר שֵׁשׁ מָשְׁזָר מֵאָה אַמָּה: עַמֻּדֵיהֶם עֶשְׂרִים וַאֲדָנֵיהֶם עֶשְׂרִים נְחֹשֶׁת וָוֵי הָעַמֻּדִים וְחִשֻׁקֵיהֶם כָּסֶף: וְלִפְאַת צָפוֹן מֵאָה אַמָּה עַמֻּדֵיהֶם עֶשְׂרִים וַאֲדָנֵיהֶם עֶשְׂרִים נְחֹשֶׁת וָוֵי הָעַמֻּדִים וְחִשֻׁקֵיהֶם כָּסֶף: וְלִפְאַת יָם קְלָעִים חֲמִשִּׁים אַמָּה עַמֻּדֵיהֶם עֲשָׂרָה וַאֲדָנֵיהֶם עֲשָׂרָה: וְלִפְאַת קֵדְמָה מִזְרָחָה חֲמִשִּׁים אַמָּה: וַיְהִי קְלַע חָמֵשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה לַכָּתֵף עַמֻּדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וַאֲדָנֵיהֶם שְׁלֹשָׁה: וְלַכָּתֵף הַשֵּׁנִית מִזֶּה וָזֶה לְיַרְכְּתֵי הַשַּׁעַר הֶחָצֵר קְלָעִים חֲמִשִּׁים אַמָּה עַמֻּדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וַאֲדָנֵיהֶם שְׁלֹשָׁה: כָּל הַקְּלָעִים סָבִיב לֶחָצֵר שֵׁשׁ מָשְׁזָר: וְהָאֲדָנִים לָעַמֻּדִים כֶּסֶף וָוֵי הָעַמֻּדִים וְחִשֻׁקֵיהֶם כָּסֶף וְצִפּוּי רָאשֵׁיהֶם כָּסֶף וְהֵם חֻשְׁקִים כֶּסֶף כָּל עַמֻּדֵי הֶחָצֵר: וְסָדִין הַשַּׁעַר הֶחָצֵר מַעֲשֵׂה רוֹקֵם תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר וְאֹרֶךְ עֶשְׂרִים אַמָּה וְרֹחַב חֲמֵשׁ אַמּוֹת לְעֻמַּת מִדַּת הַקְּלָעִים בָּהֶם: וְעַמֻּדֵיהֶם אַרְבָּעָה וַאֲדָנֵיהֶם אַרְבָּעָה וָוֵיהֶם כָּסֶף וְחִשֻׁקֵיהֶם כָּסֶף וְצִפּוּי רָאשֵׁיהֶם וְחִשֻׁקֵיהֶם כָּסֶף: וְכָל הַיְתֵדֹת לַמִּשְׁכָּן וְלַחָצֵר סָבִיב נְחֹשֶׁת: אֵלֶּה פְקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדֻת אֲשֶׁר פֻּקַּד עַל פִּי מֹשֶׁה עֲבֹדַת הַלְוִיִּם בְּיַד אִיתָמָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן: וּבְצַלְאֵל בֶּן אוּרִי בֶן חוּר לְמַטֵּה יְהוּדָה עָשָׂה אֵת כָּל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת מֹשֶׁה: וְאִתּוֹ אָהֳלִיאָב בֶּן אֲחִיסָמָךְ לְמַטֵּה דָן חָרָשׁ וְחֹשֵׁב וְרֹקֵם בַּתְּכֵלֶת וּבָאַרְגָּמָן בְּתוֹלַעַת הַשָּׁנִי וּבַשֵּׁשׁ: כָּל הַזָּהָב הָעָשׂוּי לַמְּלָאכָה בְּכָל מְלֶאכֶת הַקֹּדֶשׁ וַיְהִי זְהַב הַתְּנוּפָה תֵּשַׁע וְעֶשְׂרִים כִּכָּר וְשְׁבַע מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ: וְכֶסֶף פְּקוּדֵי הָעֵדָה מְאַת כִּכָּר וְאֶלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת חֲמִשִּׁים וָחָמֵשׁ שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ: בֶּקַע לַגֻּלְגֹּלֶת מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ לְכָל הָעֹבֵר עַל הַפְּקֻדִים מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה לְשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וַחֲמִשֵּׁת מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים: וַיְהִי מֵאָה כִּכַּר הַכֶּסֶף לָצֻק אֶת אַדְנֵי הַקֹּדֶשׁ וְאֶת אַדְנֵי הַפָּרֹכֶת מֵאָה אֲדָנִים לַמֵּאָה כִּכָּר כִּכָּר לָאָדֹן: וְאֶלֶף שְׁבַע מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים וַחֲמִשָּׁה עָשָׂה וָוִים לָעַמֻּדִים וְצִפָּה רָאשֵׁיהֶם וַיַּחֲשֹׁק אֹתָם: וּנְחֹשֶׁת הַתְּנוּפָה שִׁבְעִים כִּכָּר וְאַלְפַיִם וְאַרְבַּע מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים שֶׁקֶל: וַיַּעַשׂ בָּהּ אֶת אַדְנֵי פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת וְאֶת מִכְבַּר הַ

הודיעני נא את דרכיך ואדעך למען אמצא חן בעיניך וראה כי עמך הגוי הזה: ויאמר פני י
ילכו והניחותי לך: ויאמר אליו אם אין פניך הולכים אל תעלנו מזה: ובמה יודע אפוא כי מ
צאתי חן בעיניך אני ועמך הלא בלכתך עמנו ונפלינו אני ועמך מכל העם אשר על פני ה
אדמה: ויאמר יי אל משה גם את הדבר הזה אשר דברת אעשה כי מצאת
חן בעיני ואדעך בשם: ויאמר הראני נא את כבודך: ויאמר אני אעביר כל טובי על פניך ו
קראתי בשם יי לפניך וחנתי את אשר אחון ורחמתי את אשר ארחם: ויאמר לא תוכל לר
אות את פני כי לא יראני האדם וחי: ויאמר יי הנה מקום אתי ונצבת על הצור: והיה ב
בעבר כבודי ושמתיך בנקרת הצור ושכתי כפי עליך עד עברי: והסרתי את כפי וראית את א
חרי ופני לא יראו:

ויאמר יי אל משה פסל לך שני לחת אבנים כראשונים וכתבתי על הלחת את הדברים אשר
היו על הלוחות הראשונים אשר שברת: והיה נכון לבקר ועלית בבקר אל הר סיני ונצבת
לי שם על ראש ההר: ואיש לא יעלה עמך וגם איש אל יראה בכל ההר גם הצאן והבקר אל י
רעו אל מול ההר ההוא: ויפסל שני לוחות אבנים כראשונים וישכם משה בבקר ויעל אל
הר סיני כאשר צוה יי אתו ויקח בידו שני לוחות אבנים: וירד יי בענן ויתיצב עמו שם ויק
רא בשם יי: ויעבר יי על פניו ויקרא יי יי אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת:
נצר חסד לאלפים נשא עון ופשע וחטאה ונקה לא ינקה פקד עון אבות על בנים ועל בני ב
נים על שלשים ועל רבעים: וימהר משה ויקד ארצה וישתחו: ויאמר אם נא מצאתי חן ב
עיניך יי ילך נא יי בקרבנו כי עם קשה ערף הוא וסלחת לעוונינו ולחטאתנו ונחלתנו: ויאמר
הנה אנכי כרת ברית נגד כל עמך אעשה נפלאות אשר לא נבראו בכל הארץ ובכל הגוים ו
ראה כל העם אשר אתה בקרבו את מעשה יי כי נורא הוא אשר אני עשה עמך:

ואומר קדיש עד לגדלו ומעלין תפלתן כסדר מאחר הימים וכמנהג יז בתענית אומר אמרי נא לפנין
וקורין בתורה גם כן ויחל כו׳ והעליתי הוא מפטיר בנביא וההפטרה היא דרשו את ה׳

סדר עניין תעניות

אדבעה צומות תקנו נבואים הראשונים להתענות בהן לפי מאורעו בהן ברית לישראל ואילו הן: צום הרביעי וצום הח
מישי וצום השביעי וצום העשירי צום הרביעי הוא יום שבעה עשר בתמוז: ומשום דברים קטים אירעו בו
ביום: נשתברו בו הלוחות ובטל התמיד והבקעה העיר ונשרף אפוסטומוס את התורה והעמיד צלם בהיכל צום החמישי
הוא יום תשעה באב ומשום דברים קטים אירעו בו ביום: גזר על אבותינו שלא יכנסו לארץ: ואחרב הבית בראשונה
ובשניה ונלכד ביתר ונחרשה העיר: צום השביעי הוא יום שלשה בתשרי ונקרא צום גדליה שבו ביום נהרג גדליה בן א
חיקם וגלו יתר העם הנשאר בירושלים: צום העשירי הוא יום עשרה בטבת שבו סמך מלך בבל על ירושלים ויצר עלי
ועמד עליה במצור עד שלכדה: ולפי שאחרבעת ימים הללו היו ימי צער תקנו נביאים הראשונים להתענות בהן: והן
עתידין להיות ימים טובים שנ׳כה אמר ה׳ צבאות צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי יהיו לבית יהודה
לשמחה ולשון ולמועדים טובים והאמת והשלום אהבו: וכן נהגו מימי כנסת הגדולה ומימי הנביאים הראשונים על כל צ
רה ומרה הבאה על אונאי הציבור היו מתענין ומתפללין שלש עשרה תפלות ושתים בדקות ובשלת חפרים ומכנעין את
לבם ומזרין בתשובה שלמה והקדוש ברוך הוא מקבל תפלתן ומרחם עליהם: על כן ראוי לאדם כשהוא מתענה שיהא

לבו נכנע לו קוש וימנע עצמו מן העבירות ויעשה תשובה ממה שעשה ויעשה צדקה וגמילות חסדים כדי שתהא תפלתו ב
שמונת ותעניתו מקובלת לפני אביו שבשמים ויש מחמירין על עצמן בארבעה צומות הללו להפסיק סעודתן
מבעוד יום ושלא לאכול בשר בסעודה המפסיק בה ושלא לשתות יין ואנו אין לנו אלא תשעה באב בלבד והכל הולך
הלך אחר הכונה והמחמיר על עצמו יזכה לחזות בנעם ה׳ ובלילי התענית אחר שהפסיק סעודתו ויצא לו אם
אסור לטעום כלום אבל אם יצא קודם סעודה והיה רשאי לסעוד בהקיצו משנתו אז שהתנה לשתות כל הלילה מותר בא
בשאר תעניות חוץ מן התעניות שמפסיקין סעודתן מבעוד יום ׳ וביום התענית רשאי אדם לטעום תבשילו
שעשה מעשות פחות מרביעית ודוקא לטעום ולפלוט אבל לטעום ולבלוע אפילו כלשהו אסור ובתפילה של ת
תענית בין בתענית יחיד בין בתענית צבור אומר עניתו יחיד אומרו בשומע תפילה וחותם בא׳ שומע תפילה ׳ ושליח צ
צבור אומרו בין גואל לרופא וקובעה ברכה בפני עצמה וחותם בה בא׳ העונה בעת צרה ומושיע ׳ ובין יחיד בין
צבור אם טעה ולא הכיר עניתו אינו חוזר ושליח ציבור שטעה ונזכר קודם שומע תפילה אומרו בשומע תפילה
והדין הוא להתפלל ערבית של ליל הבוא עניתו ואעפ׳ שיש לו עדיין רשות לסעוד כל הלילה וכן ראוי להתפלל עניתו בש
בשחרית אלא שיש שמוחנין שלא להתפלל עניתו אלא במנחה שמא יארע לו אונס או שגגה ויאכל או ישתה ונמצאת תפלתו
דיקס והנכון שאין לחוש על כך לפי שאין אדם נתפס על האונס ׳ ושליח צבור בין כך ובין כך אומר עניתו בשחרית ש
שהרי שליח ציבור הוא ואי אפשר שלא יהא מכני הכנסת מתענין ושליח ציבור כשהוא מסדיר את התפילה מאריך בברכ
בברכת שלח ואומר סליחות ופתיחות ודרשים ומזכירים שלש עשרה מדות כסדר הכתוב לעיל ונופלין על פניהן ואומרים ר
רחום וחנון זכור בריתך ותהנה ואם הוא שני ושמשי אומר אבינו הרחמן ואנחנו לא נדע וקדיש עד לעולם וקורין בתורה
שלשה בני אדם אין פוחתין מהם ואין מושפין עליהן ואין מעטירין בגביה וקורין בפרשת כי תשא ויחל ובקריאת התורה
אין חלוק בין ארבעה צומות לשאר תעניות בכלן קורין ויחל משה והוא כתוב למעלה ובמנחה של שאר תענית
תעניות אין קורין בתורה אלא מתפללין כשאר ימים ואומרים עניתו ונופלין על פניהן ואומרים ברכת כהנים ובמנחה
של ארבעה צומות אומר ובא לציון וקורין בתורה ויחל משה כסדר שחרית ובמנחה של כל תענית אומר ברכת כהנים חוץ
ומנחת יום הכפורים שלא נהגו לאומרה לפי שאומרין אותה במקומה בנעילה ויחיד אומר בתפילת המנחה לאחר תפיל
תפילתו קודם שיפסע ג׳ פסיעות אלא בזמן שבית המקדש קיים היה אדם חוטא ומקריב לפנך קרבן ומתכפר לו עכשו
עכשיו שאין בית המקדש קיים יהא חלבי ודמי שהתענית בתעניתי כאילו הקרבתי לפנך קרבן ותרצני יהא לרצון א
אמרי פי עשה שלום ובשבעה עשר בתמוז שחרית אין מנהג לדלג בקריאת התורה אלא קורין ויחל משה ויפן ויחל
הכל על הסדר לפי שהיא תענית המאורע שבין בתמוז נשתברו הלוחות וקורין שאל לך כשאר תעניות ויש מן הפיוט
הפרשה שמחמירין שלא לאכול בשר ושלא לשתות יין ער בתמוז עד תשעה באב חוץ מן השבתות שבינתים וכן צריך לאדם
בין הימים הללו מז׳ בתמוז עד ט׳ באב שלא יהא רגיל ללבת בין החומה לגל לפי שקשה מדרי שלש מלחמות ארבע שעות ביו
ביום עד תשע שעות ביום כדכתיב מקשה יסוד שדים וכן ראוי לתלמידי חכמים לזהר שלא להכות תלמידיהן בין
הימים הללו באותם שעות שקשה מדרי שלש בהם וכן צריך ישראל לזהר שלא לתבוע דין עם הגוי באילו הימים עד
יעיר עלינו רוח ממרום להטיב חלינו ולהגביה קרנינו אמן

עניין תשעה באב

ומשכבם לא ישמעון בשמחה ובחתן ובכלה ובבנין של שמחה ושבת שחל תשעה באב להיות בתוכה אסורין להסתפר ול
ולכבס עד התענית ואחר התענית קרוב לשבת מותר מפני כבוד השבת ונדה וילדת שלמו ימי טומאתן בין רגע אחד
אחרש לתענית מותר להן לרחצן ולכבס ולהטהר לבעליהן שהרי אינן אסורין בתענית המטה אלא בתשעה באב בלבד א
אבל ביום ט׳ באב אין להם לחוש ולרחצן בחמין כדי לטבול בערב וכדי הוא בית אלקינו לבטל עליו טבילה בזמנה פע
פעם אחת בשנה וכן מי שאירעו אבל לבר מינן וכלו ימי אבלו בשבת שחל ט׳ באב להיות בתוכה הרי זה לא יסתר ולא כ
יכבס בגדיו ולא יחלק עד לאחר התענית כן הוא בדברי הגאונים אלקס בחיים ובערב ט׳ באב צריך אדם ׳ הפסיק את ס
סעודתו מבעוד יום ובסעודה המפסיק בה אסור לאכול בשר ולשתות יין ואסור לאכול שני תבשילין והאוכל בשר ושותה
יין עליו הכתוב אומר ותהי עונותם על עצמותם ואין מסובין על השלחן ואין חומנין זה עם זה אבל כל אחד מברך ל
לעצמו ויושבין על הארץ בעגומת נפש כאבילים ויין מעיתו ובשר מליח שעשה במלוא שלשה ימים מותרין אפילו ב
בסעודה המפסיק בה ויש נוהגין לאכול בצית כדרך האבילים אבל בסעודה שאוכל קודם שם שעות מעלה על שלחנו אפ
אפילו בסעודת שלשה בסעודתו ותשעה באב שחל להיות באחד בשבת נדחה לאחר השבת ויסב ואוכל על שלחנו ואוכל בשר
ושותה יין ומברכין ומזמנין זה עם זה אך צריכין לשב בעגומת נפש ובט באב אסורין בראיה ובשמיה ובגילת ה
הגדל ובתפילים הטהר וחולצין את מנעלהן וסנדליהן מבעריב קודם תפלת ערבית כלל הדבר לא נאסר מנעל וסנדל
אלא על עור בלבד

ונכנסין לבית הכנסת כשהן יחפין · ואם חל ט׳ באב במוצאי שבת נכנסין במנעלין לבית הכנסת ומפני כבוד השבת · וכ
וכשבאין להתפלל תפלת ערבית חולצין · והכא בדרך בתענה באב הרי זה נוטל מנעלו · וכשהגיע בא לעיר חולצ ומ
ותענה באב אחל להיות בשבת ונדחה לאחר השבת אעפ׳ שהיא אוכל בשר ושותה יין ומותר ברחיצה ובסיכה ובנעילת ה
הסנדל · יש אומרים שלא נאסר בתענית המוטה בשבת כשם שלא נאסר בשאר דברים · ואינו דומה לאבלות ענה לאבלות
חדשה · לאבלות ענה מקלין בה ואינה חלה בשבת כלל אבלות חדש ואעפ׳ שאינה נוהגת בשבת מכל מקום שם אבלות ע
עליה שהרי עולה לתכין שבעה ואינה מפסקת · ואינה שהיא אסורה בט׳ באב בין רחיצת כל גופו בין רחיצת אבר אחד
בין פניו ידיו ורגלו בין בחמין בין בצונן · ומי שורין ומפה כמים ומערב ט׳ באב ולמחר מעבירין אותה על פניהן ועל ו
עיניהן · והבפנה מותר לו לרחצן ידיו קנתאם בא לקרות לו לבדך לאדם יחד · וכן בשחרית מותר לטשך מים על ידיו ו
ולרחצן ראשי אצבעותיו שלא פעמים ומפני שרוח רעה שורה עליהם · וכן סוכה שהיא אסור בט׳ באב בין סוכת כל גופו בין
סוכת אבר אחד · ואם היו חוטין בראשו סך כדרכו ואינו חושש · וחולה לו ולדת אוכלין ושותין ורוחצין וסכין ונעלין כדר
כדרכן ואעפ׳ שמאכילין הקטנים ומרגלין ומלמדין אותן לחלון את מנעליהן ומנענעין אותם ומרחצה וסיכה · ואין מרגלין ש
שלש זה לזה בט׳ באב ונשים הארן שנתן שלש לו אם עב אדם ונתן שלש לחברו הרי זה מאיב לו בשפה רפה · ומענה
באב שחל להיות במוצאי שבת אין אומרים ויהי נועם ולא ויתן לך ואין מבדילין על הכוס שהרי הן אסורין לטעום כלום א
אלא מברכין על האור · ובמוצאי תענה באב מבדילין על הכוס בלא נר ובשמים

יוצר לשבת איכה

הבל אנחו במבוכה כי נאנחה עונה ורכה על חמדתה אשר לא בל נהפכה
לכן מקוננת מגילת איכה

איכה אופל גאון עזנו כי הבעסנו לחוזנו בכה נבכה לבחזנו מבית משוזנו · אוי נא לנו
כי חטאנו והרעדרענו לכן כל זאת באתנו ונבכה על עונו ·

גלתה גילת חמדה אשר היתה חמודה דרכי דלתות יהודה נעשו לנידה
והו שונאים אותם מונים ובצרות אותם מענים חצא ויעוד נגונים אשר הדדיות מנגנים
זכרה זהר תוארה חיו יקר הדרה חש חשאה והקדירה והבאיר גופה ובשרה
טומאתה טומאת נידה כי כחשה בתעודה ידו יהר צר ברעדה ופגר בית העבודה
כל כבירים תמדו איך ברורים נתבלדו לא נמו שובה והוסדו ובנהי נהיה נגדו
מטרוס מגר בית משבו והוא כמחשבתו התעיבו נשקד בעקידו והסביבו וצוה צרים
להסביבו

סילה סוכו ונסכו ובניצוצים הרביבו על אלה עיתי ובכן השליכו באשר לא אביתי להם ליבו
פרשה פזורה בידיה וסגרה על סריה צריק השרה יסודיה והשחית כל מחמדיה
קראתי קהל עדתי ולא אבו שמוע תורתי ראה אותנו פצו לשומתי ולא עניתים מחמתי
שמעו עמים ושמו ואותנו באפר עסו תבא תתן להם גמולם כעשו במה שנזלו והחמיס
סלוק

ותאמר לנחם איומתך ולכונן בית תפארתך במסון לשבתך ותגלה הדרתך
ותראה שכינתך ותשמע מרם קדושתך

הבאיר

זולת

איך לְזַמֵּר הֶגְיוֹן מִדֵּי זָכְרִי אֶת צִיּוֹן יְגוֹנִי יַרְבִּיוֹן בִּינוּ יְקוּדֵי גָחֶלֶת מַה נֶּפֶשׁ סוֹבֶלֶת
וּבְכוֹת מַה יְחֻזָּיוֹן

גֶּדַע חֵיל וְחוֹמָה לָכֵן נַפְשִׁי הוֹמָה וְעֵינַי יִבְכִּיוֹן עֶקֶב עֹז גְּדֻלָּךְ אֱלֹהִים אַל דָּמִי לָךְ
כִּי הִנֵּה אוֹיְבֶיךָ יֶהֱמִיוֹן

דַּלּוֹתִי בְּאֵין שׁוֹרֵשׁ וְעָנָף כַּדְּרוֹר קְצוּצַת כָּנָף מְקוּדָה לָנוּד וְאֵין
דֵּן קִרְיָתִי מַרְפֵּא וְלֹא אֶפְתַּח פֶּה וְלֹא אֶפְקַח עַיִן
וּבְקֹדֶשׁ קוֹל הֲרִימוּ וְסוֹד עָלַי הֶעֱרִימוּ חֲגוּרֵי כְּלֵי זַיִן
דָּאַל הֶמְרַחֵם מָתַי תְּנַחֵם שְׁכוּדָה וְלֹא מַיִן
זֵד מַחְמַדֵּי אָסַף וְכָל סְתָרֵי חָסַף וְקָלַנִי מִפֶּה וּמִפֶּה
חָתַנִי בְּרִשְׁפֵּי גַחַל וְשָׁאַג עָלַי כְּשַׁחַל וַיַּחַר עָלַי אַפּוֹ
טִלְטַלַנִי מִגְּבוּלִי וַנְּדֵם עַל זְבוּלִי בְּאָרְיֵה עַל טַרְפּוֹ
שֵׁת שׁוּלוֹ וְאַמֵּץ עֲבוֹתַי וָאוֹמַר עַד מָתַי יַעֲמוֹד הַיָּם מִזַּעְפּוֹ
יִסַּרְתָּנִי בְּנִדְחַצּוֹת וּפִזַּרְתָּנִי בְּכָל אַרְצוֹת וְהִשְׁקִיתָנִי כוֹס מִשְׁכָּרֶת
כּוּבְלוּ בְזִקִּים רַגְלַי לָכֵן לָעוּ מְלִי וְנַפְשִׁי נֶעְכֶּרֶת
לְעֵת הַוּתִי הוּשְׁלַכְתִּי מְעוֹתִי אֶל אֶרֶץ אַחֶרֶת
מְעוֹנָתִי כְּנֶגְמֶרָה אוֹיַבְתִּי אֲמָרָה לְעוֹלָם אֶהְיֶה גְּבֶרֶת
נָאוֹר חֲקוּתָה בְּתִשְׁוּדָה לְעָבֹד שֵׁשׁ לְעַבְדָּה וּבְשִׁבְיוּת יֵצֵא
סִדַּרְתָּ גַּם לַנִּרְצָע לְסוֹף חֲמִשִּׁים יִבְצָע וּבְיוֹבֵל יֵצֵא
עֲבוֹדָתִי בְּאוֹרֶךְ הַיּוֹם כְּמַה כְּפֶרֶךְ כָּלוּא וְלֹא אֵצֵא
עָבְרוּ זְמָנִים וְעִתּוֹת וְאֵין מוֹפֵת וְאוֹת לְמִפּוּד בְּכָל קֶצֶה
פָּרִיצִים עַד יְסוֹד עָרוּ וּבְלִבָּם אָמְרוּ לֹא יִרְאֶה יָד
צָרִים אֲכָלוּנִי הַמְּמוּנִי וּמֵעֹדֵי הִנְצִילוּנִי וְלֹא הִשְׁאִירוּ מְחִיָּה
קָרְבוּ בְּיוֹם אֵידִי וְהִצִּיגוּנִי בְּיוֹם הוּלְדִּי עָרוֹם וְעֲרֵיָה
רְאֵה יְיָ רְאֵה יְיָ מַה רַבּוּ יְגוֹנִי וְזִכּוֹר מַה הָיָה
שׁוּבֵב לְאוּלָמֶךָ עַם עָנִי וָמָךְ שִׁבְחִי רִבְעָם
תִּרְצֶה וְתִכְסוֹף זְרוּעִים לְאָסוֹף לְנוּד אַרְצָם
נִדָּחִים יְשׁוּבוּן וּבְצִיּוֹן יְנוּבוּן וּגְדוֹר פְּרָצָם
גְּאוּלִים אָז יְזַמְּרוּ וּבְגוֹיִם יֹאמְרוּ וְמֵאַרְצוֹת קִבְצָם

עזרת

ולאחר היוצר וגומרין תפלתן כסדר שבתות ומוציאין ספר תורה וקורין בו ולאחר שקורין כלן קורין המפטיר ומפטיר בנב
בנביא בישעיה חזון

חזון יְשַׁעְיָהוּ בֶּן אָמוֹץ אֲשֶׁר חָזָה עַל יְהוּדָה וִירוּשָׁלִַם בִּימֵי עֻזִּיָּהוּ יוֹתָם אָחָז יְחִזְקִיָּהוּ מַלְכֵי
יְהוּדָה: שִׁמְעוּ שָׁמַיִם וְהַאֲזִינִי אָרֶץ כִּי יְיָ דִּבֶּר בָּנִים גִּדַּלְתִּי וְרוֹמַמְתִּי וְהֵם פָּשְׁעוּ בִי

יָדַע שׁוֹר קָנֵהוּ וְחֲמוֹר אֲבוּס בְּעָלָיו יִשְׂרָאֵל לֹא יָדַע עַמִּי לֹא הִתְבּוֹנָן: הוֹי גּוֹי חוֹטֵא עַם כָּבֵד
עָוֹן זֶרַע מְרֵעִים בָּנִים מַשְׁחִיתִים עָזְבוּ אֶת יְיָ נִאֲצוּ אֶת קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל נָזוּרוּ אָחוֹר: עַל מֶה תֻּכּוּ
עוֹד תּוֹסִיפוּ סָרָה כָּל רֹאשׁ לַחֳלִי וְכָל לֵבָב דָּוִי מִכַּף רֶגֶל וְעַד רֹאשׁ אֵין בּוֹ מְתוֹם פֶּצַע וְחַבּוּרָה
וּמַכָּה טְרִיָּה לֹא זוֹרוּ וְלֹא חוֹבְשׁוּ וְלֹא רֻכְּכָה בַשָּׁמֶן: אַרְצְכֶם שְׁמָמָה עָרֵיכֶם שְׂרוּפוֹת אֵשׁ א
אַדְמָתְכֶם לְנֶגְדְּכֶם זָרִים אֹכְלִים אוֹתָהּ וְשְׁמָמָה כִּמַהְפֵּכַת זָרִים: וְנוֹתְרָה בַת צִיּוֹן כְּסֻכָּה בְכָרֶם
כְּמְלוּנָה בְּמִקְשָׁה כְּעִיר נְצוּרָה: לוּלֵי יְיָ צְבָאוֹת הוֹתִיר לָנוּ שָׂרִיד כִּמְעַט כְּסְדֹם הָיִינוּ לַעֲמֹרָה ר
דָּמִינוּ: שִׁמְעוּ דְבַר יְיָ קְצִינֵי סְדֹם הַאֲזִינוּ תּוֹרַת אֱלֹהֵינוּ עַם עֲמֹרָה: לָמָּה לִי
רֹב זִבְחֵיכֶם יֹאמַר יְיָ שָׂבַעְתִּי עֹלוֹת אֵילִים וְחֵלֶב מְרִיאִים וְדַם פָּרִים וּכְבָשִׂים וְעַתּוּדִים לֹא חָפַצְתִּי
כִּי תָבֹאוּ לֵרָאוֹת פָּנַי מִי בִקֵּשׁ זֹאת מִיֶּדְכֶם רְמוֹס חֲצֵרָי: לֹא תוֹסִיפוּ הָבִיא מִנְחַת שָׁוְא קְטֹרֶת ת
תּוֹעֵבָה הִיא לִי חֹדֶשׁ וְשַׁבָּת קְרֹא מִקְרָא לֹא אוֹכַל אָוֶן וַעֲצָרָה:

חָדְשֵׁיכֶם וּמוֹעֲדֵיכֶם שָׂנְאָה נַפְשִׁי הָיוּ עָלַי לִטְרֹחַ נִלְאֵיתִי נְשׂוֹא:
וּבְפָרְשְׂכֶם כַּפֵּיכֶם אַעְלִים עֵינַי מִכֶּם גַּם כִּי תַרְבּוּ תְפִלָּה אֵינֶנִּי שֹׁמֵעַ יְדֵיכֶם דָּמִים מָלֵאוּ: רַחֲצוּ
הִזַּכּוּ הָסִירוּ רוֹעַ מַעַלְלֵיכֶם מִנֶּגֶד עֵינַי חִדְלוּ הָרֵעַ: לִמְדוּ הֵיטֵב דִּרְשׁוּ מִשְׁפָּט אַשְּׁרוּ חָמוֹץ ש
שִׁפְטוּ יָתוֹם רִיבוּ אַלְמָנָה: לְכוּ נָא וְנִוָּכְחָה יֹאמַר יְיָ אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם
כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ אִם יַאְדִּימוּ כַתּוֹלָע כַּצֶּמֶר יִהְיוּ: אִם תֹּאבוּ וְשָׁמַעְתֶּם טוּב הָאָרֶץ תֹּאכֵלוּ:
וְאִם תְּמָאֲנוּ וּמְרִיתֶם חֶרֶב תֹּאכְלוּ כִּי פִי יְיָ דִּבֵּר: אֵיכָה הָיְתָה לְזוֹנָה קִרְיָה
נֶאֱמָנָה מָלְאָתִי מִשְׁפָּט צֶדֶק יָלִין בָּהּ וְעַתָּה מְרַצְּחִים: כַּסְּפֵךְ הָיָה לְסִיגִים סָבְאֵךְ מָהוּל בַּמָּיִם:
שָׂרַיִךְ סוֹרְרִים וְחַבְרֵי גַנָּבִים כֻּלּוֹ אֹהֵב שֹׁחַד וְרֹדֵף שְׁלֻמִנִים יָתוֹם לֹא יִשְׁפֹּטוּ וְרִיב אַלְמָנָה
לֹא יָבֹא אֲלֵיהֶם: לָכֵן נְאֻם הָאָדוֹן יְיָ צְבָאוֹת אַבִּיר יִשְׂרָאֵל הוֹי אֶנָּחֵם
מִצָּרַי וְאִנָּקְמָה מֵאֹיְבָי: וְאָשִׁיבָה יָדִי עָלַיִךְ וְאֶצְרוֹף כַּבּוּר סִיגַיִךְ וְאָסִירָה כָּל בְּדִילָיִךְ: וְאָשִׁיבָה
שׁוֹפְטַיִךְ כְּבָרִאשֹׁנָה וְיוֹעֲצַיִךְ כְּבַתְּחִלָּה אַחֲרֵי כֵן יִקָּרֵא לָךְ עִיר הַצֶּדֶק קִרְיָה נֶאֱמָנָה: צִיּוֹן בְּמִ
בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה וְשָׁבֶיהָ בִּצְדָקָה:

גוֹאֲלֵנוּ כֻּלּוֹ וּמְשַׁלְּמִין תְּפִלָּתֵנוּ וּבְתְפִלַּת עַרְבִית שֶׁל תִּשְׁעָה בְּאָב מִתְפַּלְּלִין תְּפִלַּת עַרְבִית וְהַשְּׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה כְּסֵדֶר יוֹם הַחֹל
וְכְשֶׁמַּגִּיעַ לִבְנֵה יְרוּשָׁלַיִם תֵּיבֵב וְלִירוּשָׁלַיִם

רחם יְיָ אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וְעַל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירֶךָ וְשֶׁל צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּב
כְבוֹדֶךָ וְעַל הָעִיר הָאֲבֵלָה הַחֲרֻבָה וְהַשְּׁוֹמֵמָה הַנְּתוּנָה בְּיַד זָרִים הַדְּמוּסָה ב
בְּכַף עָרִיצִים וּבְלַעוּהָ לַגְּיוֹנוֹת וּרְשׁוּהָ עוֹבְדֵי פְסִילִים וְלִישְׂרָאֵל עַמְּךָ נְתַתָּה וְלַזֶּרַע יַעֲקֹב יָרוּ
יְרוּשָׁה הוֹרַשְׁתָּה נְעָרָה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֵעַפְרָה וְהָקִיצָה מֵאֶרֶץ דִּוְיָה נְטֵה עָלֶיהָ כְּנַהַר שָׁלוֹם וּכְנַחַל
שׁוֹטֵף כְּבוֹד גּוֹיִם כִּי בָאֵשׁ הֻצַּתָּה וּבָאֵשׁ אַתָּה עָתִיד לִבְנוֹתָהּ כַּאֲמוּר וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהּ נְאֻם יְיָ חוֹ
חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב וְלִכָּבוֹד אֶהְיֶה בְתוֹכָהּ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְנַחֵם צִיּוֹן עִירוֹ וְאַבִּילֵי עַמּוֹ וּבוֹנֶה יְרוּשׁ
יְרוּשָׁלַיִם אֶת צֶמַח דָּוִד וְכוּ

וּמְשַׁלְּמִין הַשְּׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה וְאוֹמְרִים קָדִישׁ עַד לְעֵלָּא וּמִשְׁכִּין עַל הָאָרֶן וְאוֹמְרִים תְּנֻלַּת לֵיכָה דוֹד הוּא

איכה יָשַׁב בָּדָד הָעִיר רַבָּתִי עָם הָיְתָה כָּאַלְמָנָה רַבָּתִי בַגּוֹיִם שָׂרָתִי בַּמְּדִינוֹת הָיְתָה
לָמַס: בָּכוֹ תִבְכֶּה בַּלַּיְלָה וּדִמְעָתָהּ עַל לְחָיֶהָ אֵין לָהּ מְנַחֵם מִכָּל אֹהֲבֶיהָ כָּל ר

רעדה בגדו בה היו לה לאויבים: גלתה יהודה מעוני ומרוב עבודה היא ישבה בגוים לא מצאה מנוח כל רודפיה השיגוה בין המצרים: דרכי ציון אבלות מבלי באי מועד כל שעריה שוממין כהניה נאנחין בתולותיה נוגות והיא מר לה: היו צריה לראש איביה שלו כי יי׳ ה הוגה על רוב פשעיה עולליה הלכו שבי לפני צר: ויצא מן בת ציון כל הדרה היו שריה כאי כאיילים לא מצאו מרעה וילכו בלא כח לפני רודף: זכרה ירושלם ימי עניה ומרודיה כל כמה מחמודיה אשר היו לה מימי קדם בנפול עמה ביד צר ואין עוזר לה ראוה צרים שחקו על משבתיה: חטא חטאה ירושלם על כן לנידה היתה כל מכבדיה הזילוה כי ראו ערותה גם ה היא נאנחה ותשב אחור: טמאתה בשוליה לא זכרה אחריתה ותרד פלאים אין מנחם לה ר ראה יי׳ את עניי כי הגדיל אויב: ידו פרש צר על כל מחמדיה כי ראתה גוים באו מקדשה אשר צויתה לא יבאו בקהל לך: כל עמה נאנחים מבקשים לחם נתנו מחמדיהם באוכל להשיב נפש ראה יי׳ והביטה כי היתי זוללה לא אליכם כל עוברי דרך הביטו וראו אם יש מכאוב כמכאובי אשר עולל לי אשר הוגה יי׳ ביום חרון אפו: ממרום שלח אש בעצמותי וירדנה פרש רשת לרגלי השיבני אחור נתנני ש שוממה כל היום דוה: נשקד עול פשעי בידו ישתרגו עלו על צוארי הכשיל כחי נתנני יי׳ בידי לא אוכל קום: סלה כל אבירי יי׳ בקרבי קרא עלי מועד לשבר בחורי גת דרך יי׳ לב לבתולת בת יהודה: על אלה אני בוכיה עיני עיני יורדה מים כי רחק ממני מנחם משיב נפשי היו בני שוממים כי גבר אויב: פרשה ציון בידיה אין מנחם לה צוה יי׳ ליעקב סביביו צריו היתה ירושלם לנידה ביניהם: צדיק הוא יי׳ כי פיהו מריתי שמעו נא כל העמים וראו מכאובי בתולותי ובחורי הלכו בשבי: קראתי למאהבי המה רמוני כהני וזקני בעיר גועו כי בקשו א אכל למו וישיבו את נפשם: ראה יי׳ כי צר לי מעי חמרמרו נהפך לבי בקרבי כי מרו מריתי מחוץ שכלה חרב בבית כמות: שמעו כי נאנחה אני אין מנחם לי כל אויבי שמעו רעתי ששו כי אתה עשית הבאת יום קראת ויהיו כמוני: תבא כל רעתם לפניך ועולל למו כאשר עולל עוללת לי על כל פשעי כי רבות אנחותי ולבי דוי:

איכה

יעיב באפו יי׳ את בת ציון השליך משמים ארץ תפארת ישראל ולא זכר ה הדום רגליו ביום אפו: בלע יי׳ ולא חמל את כל נאות יעקב הרס בעברתו: מבצרי בת יהודה הגיע לארץ חלל ממלכה ושריה: גדע בחרי אף כל קרן ישראל השיב אח אחור ימינו מפני אויב ויבער ביעקב כאש להבה אכלה סביב: דרך קשתו כאויב נצב ימינו כצר ויהרג כל מחמדי עין באהל בת ציון שפך כאש חמתו: היה יי׳ כאויב בלע ישראל בלע כל ארמנותיה שחת מבצריו וירב בבת יהודה תאניה ואניה: ויחמס כגן סכו שחת מועדו ש שכח יי׳ בציון מועד ושבת וינאץ בזעם אפו מלך וכהן: זנח יי׳ מזבחו נאר מקדשו הסגיר ב ביד אויב חומת ארמנותיה קול נתנו בבית יי׳ כיום מועד: חשב יי׳ להשחית חומת בת ציון נ נטה קו לא השיב ידו מבלע ויאבל חיל וחומה יחדיו אומללו: טבעו בארץ שעריה אבד וש ושבר בריחיה מלכה ושריה בגוים אין תורה גם נביאיה לא מצאו חזון מיי׳: ישבו לארץ ידמו זקני בת ציון העלו עפר על ראשם חגרו שקים הורידו לארץ ראשן בתולת ירושלם:

בלו ברמעות עיני חמרמרו מעי נשפך לארץ כבודי על שבר בת עמי בעטף עולל ויונק ברש
ברחובות קריה: לאמותם יאמרו איה דגן ויין בהתעטפם כחלל ברחובות עיר בהשתפך נפ
נפשם אל חיק אמותם: מה אעידך ומה ארמה לך הבת ירושלם מה אשוה לך ואנחמך בת
בתולת בת ציון כי גדול כים שברך מי ירפא לך: נביאיך חזו לך שוא ותפל ולא גלו על עונך
להשיב שבותך ויחזו לך משאות שוא ומדוחים: ספקו עליך כפים כל עוברי דרך שרקו ו
ויניעו ראשם על בת ירושלם הזאת העיר שיאמרו כלילת יופי משוש לכל הארץ: פצו עליך פ
פיהם כל אויביך שרקו ויחרקו שן אמרו בלענו אך זה היום שקוינוהו מצאנו ראיו: עשה יי
אשר זמם בצע אמרתו אשר צוה מימי קדם הרס ולא חמל וישמח עליך אויב הרים קרן צ
צריך צעק לבם אל יי חומת בת ציון הורידי כנחל דמעה יומם ולילה אל תתני פוגת לך אל
תדום בת עינך: קומי רני בלילה לראש אשמורות שפכי כמים לבך נוכח פני יי שאי אליו כ
כפיך על נפש עלליך העטופים ברעב בראש כל חוצות: ראה יי והביטה למי עללת כה אם
תאכלנה נשים פרים עוללי טפוחים אם יהרג במקדש יי כהן ונביא:

שכבו לארץ חוצות נער וזקן בתולותי ובחורי נפלו בחרב הרגת ביום אפך טבחת לא חמל
חמלת: תקרא כיום מועד מגורי מסביב ולא היה ביום אף יי פליט ושריד אשר טפחתי ורב
ורביתי אויבי כלם

אני הגבר ראה עני בשבט עברתו: אותי נהג ויולך חשך ולא אור אך בי ישוב
יהפוך ידו כל היום: בלה בשרי ועורי שבר עצמותי: בנה עלי ויקף ראש ות
ותלאה: במחשכים הושיבני כמתי עולם גדר בעדי ולא אצא הכביד נחשתי: גם כי אזעק
ואשוע שתם תפלתי: גדר דרכי בגזית נתיבותי עוה: דוב אורב הוא לי ארי במסתרים: דר
דרכי סורר ויפשחני שמני שומם: דרך קשתו ויציבני כמטרה לחץ: הביא בכליותי בני
אשפתו: הייתי שחוק לכל עמי נגינתם כל היום: השביעני במרורים הרוני לענה: ויגרס
בחצץ שני הכפישני באפר: ותזנח משלום נפשי נשיתי טובה: ואמר אבד נצחי ותוחלתי מיי
זכר עניי ומרודי לענה וראש זכור תזכור ותשוח עלי נפשי: זאת אשיב אל לבי על כן אוחיל:
חסדי יי כי לא תמנו כי לא כלו רחמיו: חדשים לבקרים רבה אמונתך חלקי יי אמרה נפשי
על כן אוחיל לו: טוב יי לקוו לנפש תדרשנו: טוב ויחיל ודומם לתשועת יי: טוב לגבר כי
ישא עול בנעוריו: ישב בדד וידום כי נטל עליו: יתן בעפר פיהו אולי יש תקוה: יתן למכ
למכהו לחי ישבע בחרפה: כי לא יזנח לעולם יי: כי אם הוגה ורחם כרוב חסדיו: כי לא ע
ענה מלבו ויגה בני איש: לדכא תחת רגליו כל אסירי ארץ: לנטות משפט גבר נגד פני ע
עליון: לעות אדם בריבו יי לא ראה: מי זה אמר ותהי יי לא צוה: מפי עליון לא תצא הר
הרעות והטוב: מה יתאונן אדם חי גבר על חטאיו: נחפשה דרכינו ונחקורה ונשובה עד יי
נשא לבבנו אל כפים אל אל בשמים: נחנו פשענו ומרינו אתה לא סלחתה: סכותה באף
ותרדפנו הרגתה לא חמלת סכותה בענן לך מעבר תפלה: שחי וטאס תשימנו בקרב העמים:

פָּנוּ עָלֵינוּ פִּיהֶם כָּל אוֹיְבֵינוּ: פַּחַד וָפַחַת הָיָה לָנוּ הַשֵּׁאת וְהַשֶּׁבֶר: פַּלְגֵי מַיִם תֵּרֵד עֵינִי עַל שֶׁבֶר בַּת עַמִּי: עֵינִי נִגְרָה וְלֹא תִדְּמֶה מֵאֵין הֲפוּגוֹת: עַד יַשְׁקִיף וְיִרְאֶה יְיָ מִשָּׁמָיִם: עֵינִי עוֹלְלָה לְנַפְשִׁי מִכֹּל בְּנוֹת עִירִי: צוּד צָדוּנִי כַּצִּפּוֹר אוֹיְבַי חִנָּם: צָמְתוּ בַבּוֹר חַיַּי וַיַּדּוּ אֶבֶן בִּי: צָפוּ מַיִם עַל רֹאשִׁי אָמַרְתִּי נִגְזַרְתִּי: קָרָאתִי שִׁמְךָ יְיָ מִבּוֹר תַּחְתִּיּוֹת: קוֹלִי שָׁמַעְתָּ אַל תַּעְלֵם אָזְנְךָ לְרַוְחָתִי לְשַׁוְעָתִי: קָרַבְתָּ בְּיוֹם אֶקְרָאֶךָ אָמַרְתָּ אַל תִּירָא: רַבְתָּ יְיָ רִיבֵי נַפְשִׁי גָּאַלְתָּ חַיָּי: רָאִיתָה יְיָ עַוָּתָתִי שָׁפְטָה מִשְׁפָּטִי: רָאִיתָה כָּל נִקְמָתָם כָּל מַחְשְׁבוֹתָם לִי: שָׁמַעְתָּ חֶרְפָּתָם יְיָ כָּל מַחְשְׁבוֹתָם עָלַי: שִׂפְתֵי קָמַי וְהֲגִיוֹנָם עָלַי כָּל הַיּוֹם: שִׁבְתָּם וְקִימָתָם הַבִּיטָה אֲנִי מַנְגִּינָתָם: תָּשִׁיב לָהֶם גְּמוּל יְיָ כְּמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם: תִּתֵּן לָהֶם מְגִנַּת לֵב תַּאֲלָתְךָ לָהֶם: תִּרְדֹּף בְּאַף וְתַשְׁמִידֵם מִתַּחַת שְׁמֵי יְיָ:

איכה

אֵיךְ עָשַׁם זָהָב יִשְׁנָא הַכֶּתֶם הַטּוֹב תֻּשְׁתַּפַּכְנָה אַבְנֵי קֹדֶשׁ בְּרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת בְּנֵי צִיּוֹן הַיְקָרִים הַמְסֻלָּאִים בַּפָּז אֵיכָה נֶחְשְׁבוּ לְנִבְלֵי חֶרֶשׂ מַעֲשֵׂה יְדֵי יוֹצֵר: גַּם תַּנִּין חָלְצוּ שָׁד הֵנִיקוּ גּוּרֵיהֶן בַּת עַמִּי לְאַכְזָר כְּיַעֵנִים בַּמִּדְבָּר: דָּבַק לְשׁוֹן יוֹנֵק אֶל חִכּוֹ בַּצָּמָא עוֹלָלִים שָׁאֲלוּ לֶחֶם פֹּרֵשׂ אֵין לָהֶם: הָאֹכְלִים לְמַעֲדָנִים נָשַׁמּוּ בַּחוּצוֹת הָאֲמוּנִים עַל תּוֹלַע חִבְּקוּ אַשְׁפָּתוֹת: וַיִּגְדַּל עֲוֹן בַּת עַמִּי מֵחַטַּאת סְדֹם הַהֲפוּכָה כְּמוֹ רֶגַע וְלֹא חָלוּ בָהּ יָדַיִם זַכּוּ נְזִירֶיהָ מִשֶּׁלֶג צָחֲרוּ מֵחָלָב אָדְמוּ עֶצֶם מִפְּנִינִים סַפִּיר גִּזְרָתָם: חָשַׁךְ מִשְּׁחוֹר תָּאֳרָם לֹא נִכָּרוּ בַּחוּצוֹת צָפַד עוֹרָם עַל עַצְמָם יָבֵשׁ הָיָה כָעֵץ: טוֹבִים הָיוּ חַלְלֵי חֶרֶב מֵחַלְלֵי רָעָב שֶׁהֵם יָזוּבוּ מִדְּקָרִים מִתְּנוּבַת שָׂדֶי: יְדֵי נָשִׁים רַחֲמָנִיּוֹת בִּשְּׁלוּ יַלְדֵיהֶן הָיוּ לְבְרוֹת לָמוֹ בְּשֶׁבֶר בַּת עַמִּי: כִּלָּה יְיָ אֶת חֲמָתוֹ שָׁפַךְ חֲרוֹן אַפּוֹ וַיַּצֶּת אֵשׁ בְּצִיּוֹן וַתֹּאכַל יְסוֹדֹתֶיהָ: לֹא הֶאֱמִינוּ מַלְכֵי אֶרֶץ וְכָל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל כִּי יָבֹא צַר וְאוֹיֵב בְּשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלִַם: מֵחֲטֹאת נְבִיאֶיהָ עֲוֹנוֹת כֹּהֲנֶיהָ הַשֹּׁפְכִים בְּקִרְבָּהּ דַּם צַדִּיקִים: נָעוּ עִוְרִים בַּחוּצוֹת נְגֹאֲלוּ בַדָּם בְּלֹא יוּכְלוּ יִגְּעוּ בִּלְבוּשֵׁיהֶם: סוּרוּ טָמֵא קָרְאוּ לָמוֹ סוּרוּ סוּרוּ אַל תִּגָּעוּ כִּי נָעוּ גַּם נָשׁוּ אָמְרוּ בַגּוֹיִם לֹא יוֹסִיפוּ לָגוּר: עֶדְנָה תִכְלֶנָּה עֵינֵינוּ אֶל עֶזְרָתֵנוּ הֶבֶל בְּצִפִּיָּתֵנוּ צָפִינוּ אֶל גּוֹי לֹא יוֹשִׁיעַ:

פְּנֵי יְיָ חִלְּקָם לֹא יוֹסִיף לְהַבִּיטָם פְּנֵי כֹהֲנִים לֹא נָשָׂאוּ זְקֵנִים לֹא חָנָנוּ: עוֹד עֵינֵינוּ מְכַלּוֹת עֶזְרָתֵנוּ הֶבֶל בְּרִחוּבוֹתֵינוּ קָרַב קִצֵּנוּ מָלְאוּ יָמֵינוּ כִּי בָא קִצֵּנוּ: קַלִּים הָיוּ רֹדְפֵינוּ מִנִּשְׁרֵי שָׁמַיִם עַל הֶהָרִים דִּלְּקוּנוּ בַּמִּדְבָּר אָרְבוּ לָנוּ: רוּחַ אַפֵּינוּ מְשִׁיחַ יְיָ נִלְכַּד בְּשִׁחִיתוֹתָם אֲשֶׁר אָמַרְנוּ בְּצִלּוֹ נִחְיֶה בַּגּוֹיִם: שִׂישִׂי וְשִׂמְחִי בַּת אֱדוֹם יוֹשֶׁבֶת בְּאֶרֶץ עוּץ גַּם עָלַיִךְ תַּעֲבֹר כּוֹס תִּשְׁכְּרִי וְתִתְעָרִי: תָּם עֲוֹנֵךְ בַּת צִיּוֹן לֹא יוֹסִיף לְהַגְלוֹתֵךְ פָּקַד עֲוֹנֵךְ בַּת אֱדוֹם גָּלָה עַל חַטֹּאתָיִךְ:

זכור

יְיָ מַה הָיָה לָנוּ הַבִּיטָה וּרְאֵה אֶת חֶרְפָּתֵנוּ: נַחֲלָתֵנוּ נֶהְפְּכָה לְזָרִים בָּתֵּינוּ לְנָכְרִים יְתוֹמִים הָיִנוּ וְאֵין אָב אִמּוֹתֵינוּ כְּאַלְמָנוֹת: מֵימֵינוּ בַּכֶּסֶף שָׁתִינוּ עֵצֵינוּ בְּמֹחִיר יָבוֹאוּ עַל צַוָּארֵינוּ נִרְדָּפְנוּ יָגַעְנוּ וְלֹא הֻנַּח לָנוּ: מִצְרַיִם נָתְנוּ יָד אַשּׁוּר לִשְׂבֹּעַ לָחֶם: אֲבֹתֵינוּ חָטְאוּ וְאֵינָם וַאֲנַחְנוּ עֲוֹנוֹתֵיהֶם סָבָלְנוּ: עֲבָדִים מָשְׁלוּ בָנוּ פֹרֵק אֵין מִיָּדָם בְּנַפְשֵׁנוּ נָבִיא לַחְמֵנוּ מִפְּנֵי חֶרֶב הַמִּדְבָּר: עוֹרֵנוּ כְּתַנּוּר נִכְמָרוּ מִפְּנֵי זַלְעֲפוֹת רָעָב: נָשִׁים בְּצִיּוֹן עִנּוּ בְתוּלֹת בְּעָרֵי יְהוּדָה: שָׂרִים בְּיָדָם נִתְלוּ פְּנֵי זְקֵנִים לֹא נֶהְדָּרוּ: בַּחוּרִים טְחוֹן נָשָׂאוּ וּנְעָרִים בָּעֵץ כָּשָׁלוּ: זְקֵנִים מִשַּׁעַר שָׁבָתוּ בַּחוּרִים מִנְּגִינָתָם: שָׂשׂ מָשׂוֹשׂ לִבֵּנוּ נֶהְפַּךְ לְאָבֵל מְ

מחולנו: נפלה עטרת ראשנו אוי נא לנו כי חטאנו: על זה היה דוה לבנו על אלה חשכו ע
עינינו: על הר ציון ששמם שועלים הלכו בו: אתה יי לעולם תשב כסאך
לדור ודור: למה לנצח תשכחנו תעזבנו לארך ימים: השיבנו יי אליך ונשובה חדש ימינו
כקדם כי אם מאוס מאסתנו קצפת עלינו עד מאד: השיבנו יי אליך ונשובה חדש ימינו כקדם
ואחר כך אומרים שני מזמורים אלו

על

נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו בזכרנו את ציון: על ערבים בתוכה תליינו כנ
כנורותינו: כי שם שאלונו שובנו דברי שיר ותולליינו שמחה שירו לנו משיר
ציון: איך נשיר את שיר יי על אדמת נכר: אם אשכחך ירושלם תשכח ימיני: תדבק לשוני
לחכי אם לא אזכרכי אם לא אעלה את ירושלם על ראש שמחתי: זכור יי לבני אדום את יום
ירושלם האמרים ערו ערו עד היסוד בה: בת בבל השדודה אשרי שישלם לך את גמולך ש
שגמלת לנו: אשרי שיאחז ונפץ את עולליך אל הסלע: ואחר כך אומר זה

מזמור

לאסף אלהים באו גוים בנחלתך טמאו את היכל קדשך שמו את ירושלם
לעיים: נתנו את נבלת עבדיך מאכל לעוף השמים בשר חסידיך לחיתו א
ארץ: שפכו דמם כמים סביבות ירושלם ואין קבר היינו חרפה לשכנינו לעג וקלס לסביבותינו
עד מה יי תאנף לנצח תבער כמו אש קנאתך: שפך חמתך על הגוים אשר לא ידעוך ועל
הממלכות אשר בשמך לא קראו: כי אכל את יעקב ואת נוהו השמו: אל תזכר לנו עונות ר
ראשונים מהר יקדמונו רחמיך כי דללנו מאד: עזרנו אלהי ישענו על דבר כבוד שמך והצ
והצילנו וכפר על חטאתינו למען שמך: למה יאמרו הגוים איה אלהיהם יודע בגוים לעינינו
נקמת דם עבדיך השפוך: תבא לפניך אנקת אסיר כגודל זרועך הותר בני תמותה: והשב
לשכנינו שבעתים אל חיקם חרפתם אשר חרפוך יי: ואנחנו עמך וצאן מרעיתך נודה לך
לעולם לדור ודור נספר תהלתך

ועומדים מעל הארץ ואומר וכל לבינו ואתה קדוש ואין אומרים ואני זאת בריתי אמרי כל המודעות
בטלין מפוס פקודי ה יעריס מעמיד לב ואומר קדיש גמור ויש מקומות מלין נוהגין לומר תפילה
בקדיש של אחר הקינות עריבית ושחרית על מס הכתוב גם כי אזנק ואמרו סתם תפלתי

ובשחרית תשעה באב

מברכין ואלה ברכות כחיך מאד הימים ויש מלין ומברכין מעמיתי לי כל ברכי מהרי הן הולכין יחפין
ומברכין על התורה וקורין פרשת התמיד כסדר ואין בריכין לעצות מעמה ותלמוד ואין אומרים ב
בחמישית ה מלך אלא מתחילין ברוך מאמר ייי כבוד ונומרין שמיך דאמרה ואין אומר מרית ויטע
ועומד החזן ומתפלל בטפה רפה עד גאל ישראל

שמנה עשרה לתשעה באב

ברוך

אתה יי אלהינו ואלהי אבתינו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב האל
הגדול הגבור והנורא אל עליון גומל חסדים טובים וקונה את הכל וזוכר ח
חסדי אבות ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה מלך גואל עוזר ומושיע ומגן

זכור איכה אנו שפתינו אך אבו פעמי מרון שאפתנו אותי אזי הישמו עניפתנו
אני אנפו בי טלאי תכיפתנו איכה אביבי תנופתנו ארוכת תרופתנו איכה אדמו כח
בחופתנו את חרפתנו חרפתנו אצו ברוחם למה תהיה כאיש נ
נדהם ואורך זרחם זכור אזרחם וגוננם ברחם מגן אברהם באי מגן אברהם :
אתה גבור לעולם יי מחיה מתים אתה רב להושיע מכלכל חיים בחסד מחיה מתים ברחמים
רבים סומך נופלים ורופא חולים מתיר אסורים ומקיים אמונתו לישני עפר מי כמוך בעל ג
גבורות ומי דומה לך מלך ממית ומחיה ומצמיח לנו ישועה בקרוב ונאמן אתה להחיות מתים
נחלתנו כני בלי שם כורים במחשכים במאפליה עמוק עוכרים בנה ברזיקו סוללות כ
כרים · כלה בשמצת שור אכרים בלה בעברה זיו נכרים בחרות אף חוברים בכה ב
בלא הון נמכרים בתינו לנכרים לנכרים לגאיונים מומתים וחיתם
למתיתים למה תהיה כלא יוכל להושיע עמתים זכור לעקדת בין מתים כטל מחיה המ
המתים · ברוך אתה יי מחיה המתים

כתר יתנו לך המוני מעלה עם קבוצי מטה יחד כלם קדושה לך ישל שו כמה שנאמר על יד
נביאך וקרא זה אל זה ואמר · קדוש קדוש קדוש יי צבאות מלא כל הארץ כבודו · · לעומ
לעומתם ברוך יאמרו ברוך כבוד יי ממקומו · ובדברי קדשך כתוב לאמר ימלוך יי
לעולם אלהיך ציון לדור ודור הללויה · לדור ודור נגיד לאל כי הוא לבדו

מרום וקדוש ושבחך אלהינו מפינו לא ימוש לעולם ועד כי אל מלך גדול וקדוש אתה
יתומים גם גרים נחשבו ממנות גדר גדית להפשיט דאומנות גם גמר אומר אמונות
גדר גבי יתומי נאמנות גדע גרש שלישי ממנות גערה המנות גלתה גולה וסורה
למנות אמותנו באלמנות · · באלמנות ענונו לדוש סוער מתכן
בהדוש למה תהיה כעומד ברחוק קדוש ואתה קדוש זכור עקב בבטן
ותקדוש האל הקדוש ברוך אתה יי האל הקדוש :

אתה חונן לאדם דעת ומלמד לאנוש בינה וחננו מאתך דעה ובינה והשכל
מימינו דבק דאגה ורגזה כבאו · דרך די עיתה לו ויוכאו · דרכי דודים סהובאו · דוב דאב ס
סרטן במארב חובאו · דרך דמוע מבכות תמז כבאו · דוהרי קץ תבואו דרכי דחלקים אשר
ילובאו · במחיר יבאו : יבאו זדוני נגדעת · השניית זמני מודעת · למה תהיה כזועם
לדעת ומפיך דעת · זכור זוקן עדנה וחון מיודעת · חונן הדעת · באי חונן הדעתו
השיבנו אבינו לתורתך ודבקנו במצותיך וקרבנו מלכנו לעבודתך והחזירנו בתשובה שלמה
לפניך ·

על האוכלים הלעג החלנו · השביעני דרוני ומלחם בהלנו · הייתי הלומי יין כהבהילנו ה
הביא הדגרים ארי ונהלנו · היה הורם אב ואם חלונו · השאת והשבר לנחלנו · היו המצרים
לחחלנו · ולא הונח לנו · לנו רעות חשבה · למגר כס ישיבה · למה תהיה כרועה
שבא · ועדרו נשבה · זכור רצוצה ושובה · הרוצה בתשובה באי הרוצה בתשובה :
סלח לנו אבינו כי חטאנו מחל לנו מלכנו כי פשענו כי אל טוב וסלח אתה :

מצרים וגדל שם שם נשואי רחם ואמר כמימין כן ישרוץ לוחם ותזנח רוח ברחטא נ
נאפוף זרם ויגרס דוד בתולה מקודות פחם ויחמוס טור שוחם מעשרי בששי יחם
ויצא קול נוחם כדוקרו שבוע לחם לחם בערב למלוח תמור נזלי שלוח למה
תהיה כבז לשלוח ודם עמך אלוך זכור ברזבת בטן וסלוח המרבה לסלוח ברוך
אתה יי חנון המרבה לסלוח: ראה נא בעניינו וריבה ריבנו וגאלנו מלכנו
מהרה למען שמך כי אל גואל וחזק אתה אבותינו זכו ותשאם תבלנו זאת
הית בכן כסול וקוץ נבלנו זכור גזרת סניר קבלנו זכור להכריע בפלס זכות הר ב
הגבלנו זנח וחובלנו על חבול חבלנו זכרה רת בשביעי עולנו כי לא סבלנו סבלנו
ייסורי אל ונהינו הוי אריאל למה תהיה כישן אל עורה ואל תישן אל וצדקתך
כהרי אל זכור יפת תואר לדגאל גואל ישראל באי גואל ישראל: עניו
רפאינו יי אלהינו ונרפא הושיענו ונושעה כי תהלתינו אתה והעלה רפואה שלימה לכל מכ
מכותינו כי אל רופא רחמן ונאמן אתה

עבדים חשך לי ליום אידם חלקי ואביה בנאצם בחידם חרשים מקרוב עמי בציידם
חסדי מקום עקרב תמו לידם חשב לציידם בבול שמיני לגיידם חטא כחייבו לידם פו
פורק אין מידם מידם רוטפש מחלי ורפה חלי למה תהיה כריע כאח לי ולא
תרפאני מחולי זכור רובע מחוללי רופא חולי ברוך אתה יי רופא חולי עמו ישראל
ברך עלינו יי אלהינו את השנה הזאת לטובה ואת כל מיני תבואתה ותן ברכה רוחה והצל
והצלחה בכל מעשה ידינו וברך את שנותנו כשנים הטובות והמבורכות

בנפשנו טובים נאלחו ללא דבר טוב מבצר שוד וארבל הודבר טוב עד צולה א
אתם נדבר טוב רשפי קשת בעמק שבר טבעו ברבר עד תשיעי דובר טומאתה משלוח ד
דובר לצוק המדבר המדבר באישונים בפנים משונים למה תהיה כבשושנים
מבעיר עשנים זכור ברית ראשונים כטל מברך השנים
תקע בשופר גדול לחרותנו ושא נס לקבץ גליותנו

עורינו ידי עב חמרו ליעב יתן עול כבול מתימי להתעב יתן ישועתי להעביר כעב ישב
במארב שבוח גדיי מעיז ישבו מרעיו בעשור עיר ללעב ידו ניחת ותיעב בזלעפות רעב
רעב יעף ישרי אל מרגש דדרי אל למה תהיה כיוסר אל הקיצה ואל תזנח אל
זכור יה שבטי ישראל מקבץ נדחי ישראל ברוך אתה יי מקבץ נדחי עמו ישראל הש
השיבה שופטנו כבראשונה ויועצנו כבתחלה ותמלוך עלינו אתה לבדך בצדק ובמשפט נש
נשים כלה נבו אתם מלדתיחדה כי פנויות קנה אותם ליחדה כי בעולות מלט וצור
לו הודה כי כמסלול חד דליו חודה כלו בפחידה כהופקד שבט לחדה כל גיא
בידו אחודא כגלתה יהודה יהודה קהלה נשפט בארבעת שפטי שפט למה תה
תהיה כקמים להשפט בעמק יהושפט זכור קושט שפט אוהב המשפט
ברוך אתה יי מלך אוהב צדקה ומשפט

ולמלשינים בל תהי תקוה וכל האדים כלם כרגע יאבדו וכל אויבך מהרה יכרתו

ותכניע אותם במהרה בימינו: שרים לא מצאו מרשה כנעדרו
לעות מבצר צפת אדמות נעדרו להטות מדין דלים נאדרו לדכא נרגים רשתות סדרו
לאמותם לא גדרו וגיה אדר קדרו לא שלמו כנדרו לכן לא נהדרו נאדרו להאדים פני כשדים
למה תהיה כלוחם ידידים ומלחים מזידים זכור לאיש חסדים והבנע זדים
ברוך אתה יי שובר אויבים ומכניע זדים: על החסידים ועל הצדיקים ועל
גירי הצדק ועל פליטת עמך בית ישראל יהמו רחמיך יי אלהינו ותן שכר טוב לכל הבוטחים
בשמך הטוב באמת ושים חלקנו עמהם לעולם לא נבוש כי בך בטחנו מלך עולמים . ב
בחורים מחטאת כנוקף נשלו מה יתרון כי דלו וממעון נחשלו מפי גזירת מלך נושים
משלו מי האמין בנוגשים כי בם נמשלו מה בצע כי נאשלו ובזקים שולשלו
ממרום באש בושלו כאשר כשלו כשלו ילדים דקים ביד מדיקים למה תהיה כ
כים רחוקים ולא תענה דחוקים זכור ישישת מצדיקים כבטח לצדיקים ברוך
אתה יי משען ומבטח לצדיקים:

ולירושלם עירך ברחמים תשוב ובנה אותה בנין עולם במהרה בימינו:

זקנים נעו אגנתם נחנו כרים שוחים לגנותם נשא קינה לאלף מגינתם
נהפשה אין מצוא ישיבת גנתם נביאיך באגנתם הפך מגינתם נשקד עול גלותם
ופסו אמונים מגינתם מנגינתם רביד יהיר האביד למה תהיה כרב מקפיד
משאוי להכביד זכור רם ותלול להרביד אלדי דוד
דוד זרעו מכסאו נשבת על כי עברו אמרי משבת
ובעונותם דוגלו נצורי כבבת לכן משוש לב שבת:

שבת סורו בני שמעוני עוכרי סחי השימוני כעדרי חברי סכותה משכן מסכות דבירי
סכותה והובלגו גבורי ספקו כף ומעדו אברי כסילה כל אמרי
נפלה עודינו ברוג דכויה עיני חפתה חזון בן ברכיה עד פלאי גלגל חבויה
עיני מעללת ביוונית נכויה עשה ונחם ויקרא לבכיה ונס על אלה אני בוכיה
על פני פרת נופצו חסידיה פלגי סוף זכרה כערו יסודיה פחד חט שילו תכף סודיה
פצו איה חסדיה פצו מעשה ערוה לנידיה פירשה ציון בידיה
על דר ציון צרו שאוני מדיני צפו על ראשי זדוני צמתו בנוב לעמוד זדוני
צור נצרת לעודר מדני צעק עמי בימי בן דיני צדיק הוא יי
אתה קלים הכבדת ומעדיי עדמוני קרבת בא אלי ויחרימני קראתי ליושבי גבעון עוד דם זר
זרמוני קולי להשמיע בערב הגרימוני קומי עבודי בהתל העדמוני קראתי למאהבי המה רי
דימוני למה רוח אפנו לטבח שמרו ראית כי כתנור עורו כמרו ראית עמל וכעס באיויך
גמרו רבת ביד יחזקאל ליקום כמו מרו ראה ונכחיך מגוי אמרו ראה יי כי צר לי מעי חמרמרו
השיבנו שישי שמע לגוי צאני שבתם רמוס חצרי להדריאני שפתי משוררי דביד דממו לה
להדריאני שמעת זמורות אך הכין לטאטאני שכבו ונדו חצץ להבריאני שמעו כי נאנחה א
אני כי תם חקתה ככס אופניך תשיב גמול באז חזות פניך תורך לצלמון יועצי

צפוניך תתן לדבדב נותצי פניך תקרא לשברים כוס כבוס פניניך תבא כל רעתם לפניך
תבא אל צר אשר כלנו למבוא חמת בחמה ניחלנו עד לחלח וחבור דגלנו
זקן בחור ובתולה כבלנו רם דבט נא עבך כלנו זכור יי מה היה לנו
לנו שלות בחרון אנף מעת נתנו סגינו את סיפך וסברתנו בשצף קצפך
אויבים עליו בהציפך לבלע נחלתך והופך איכה אצתה באפך

איכה

איכה אצתה באפך לאבד ביד אמוניך ולא זכרת
ברית בין בתרים ובכן בטינו
איכה גערת בגערך לגלות ביד גאים גמוליך ולא זכרת
דגלת דלוג דרך אשר דברת לדגליך ובכן דברנו
איכה הבעת בדגייך לדרוף ביד הוללים המוניך ולא זכרת
ויתק ויעוד ווסת אשר ויתרתה לויעודיך ובכן וקונגו
איכה זנחת בזעמך לזלזל ביד צרים זכוליך ולא זכרת
חתון חוקי חורב אשר חקקת לדבוליך ובכן חרינו
איכה טרחת בטורחך לטרוף ביד שבאים טלאיך ולא זכרת
יקר ידידות ישר אשר ייחדת ליודעיך ובכן ידלנו
איכה כוונתה בכעסך לכלות ביד כשלים כרמיך ולא זכרת
לא לזנוח לעולם אשר לבדת ללקוחיך ובכי לדגנו
איכה מללת במואסך למחות ביד מתים מנשאיך ולא זכרת
נשיאת נוצת נשר אשר נשאת לנשואיך ובכן נדינו
איכה סעתה בסערך לסגר ביד סעפים סודיך ולא זכרת
עוז עדי עדים אשר עטרת לעבדיך ובכן עניו
איכה פצתה בפחדך לפגר ביד פריצים נלאיך ולא זכרת
צהלת צבי צדק אשר צפנת לצבאיך ובכן צעקנו
איכה קראת בקריאתך לקנות ביד קמים קרואיך ולא זכרת
רגש רכב רבותים אשר רצית לרעיך ובכן רגנו
איכה שאגתה בשאגך לשלות ביד שוללים שלימיך ולא זכרת
תוקף תלתלי תואר אשר תכנת לתמימיך ובכן תאנגו
זכור יי מה היה לנו

לנו שדות צר ותיעב כמנודה מפני נתנת נדה
ובכן בכר נפש אדדה אבכה ואבכה על פי בודה
למה תדות עול רודה מדוג ועד חוג אאדה

אאדה

עד חוג שמים אאלה אתי שא מים
אאור יום [redacted] אתרתן מי יתן ראשי מים
אבחין כצבי ליל מדבר אבחנה ליל מליל ומדבר מטדבר

אבכה אתי עולת מדבר אשאג מי יתנני במדבר
אגרע ואכשל כנוקף זית אגרה כי כל בני בית
אגרום שיאמר בעל הבית ארשה מי יתנני שמיר ושית
ארוה בכל לב להמצהו ארעה מלים כם לאמצהו
אראג רושה ולא אמצאהו אקרא מי יתן ידעתי ואמצאהו
ארבכה ואתהפכה כאופן במילי ארגה פנים בפנים לתנות עמלי
אהדו חרס וסהר מלהגיה למולי אצריח מי יתן אפוא ויכתבון מלי
אורח משפטי גונבי עלי אוריע כבצעי ומעלי
אומרלו מלות בקרעי מעילי אפונה מי יתן לי שומע לי
אזרה כהופרה האביונה אוסרה כהייתי מהותנה
אזיל פלגים כברכה העליונה אעגוב מי יתן לי אבר כיונה
אח נפשע מקרית עוז אל צור אחו בלי מים אף לעצור
אוחז קמות לקצור ושללות לבצור אסיח מי יובילני עיר מצור
אטע אהלי אפרנו בצלמות אנוסה ואשכונה עד חצר מות
אטפל את המחכים למות אנהה מי גבר יחיה ולא יראה מות
איילותי לעזרתי תרתי לחזות איומתי בכל שנה אומרת היא שנה זאת
איידע רכל כי מידעת זאת אם לא כי יד יי עשתה זאת
אכוף דך ראש חילי אכרעה לך ברך לחתל מחלי
אכתירך בשיר כשירי מחולי אכוין מי יתנך כאח לי
אל תשכח צעקת אריאל אליו לאגור יהודה וישראל
אדפי שנאן אשר מסר אל לאמר מי יתן מציון ישועת ישראל
ישראל למעת בדדכי לא הלכו שבוני ועזבתים ושכבו זעמתי ופני מהם נהפכו
רגזתי והללתי איכה תפארתי מראשותי השליכו ישראל שתילי ביתי מואסו וגורשו
מנחלתי ופלא אבו קשוב דברי תוכחתי
אוספו וידי כבדה על אנחתי למטה למטה עד עפר ארמתי איכה תפארתי *
למה תריבו אלי כלכם חזקו עלי דבריכם מידכם היתה זאת לכם

איכה

תפארתי מראשתי השליכו וכנגד כסא הכבוד צלם המליכו
ובחללי תנאי אשר חזי נמלכו גם אם בחקתי תלכו
למה תריבו אלי כלכם חזקו עלי דבריכם
בילע שופטי בטועצות עוותם ופנים הסתיר מהם כשר עוותם
ויזמר לאבק מטרם להבעיתם חלף ונתת גשמכם בעתם
סחי ומאוס שמני כלה באפו וישטמני נחומיו מהרה ישעשעוני
גדע רום קרנם ועלומם הקציר ובאבות חרב שעריהם הציר
מזי רעב עש בקציר תמור והשיג לכם דיש את בציר

דרך קשתו וכלה כחרץ
פרצני שלש עשרה פרץ
היה צורכם עוזכם ומשגביכם
הגוצרכם חרשקיכם תעבכם
ויחמוס פינה צרק מלאה
ומכבדיה הזילוה כדוה מטומאה
זנח עליון קרית מושריכם
מי בקש זאת פץ ודגלכם
חשב שנאת אום לקט בשושן
קשור חופתה העלה כבבשן
טבעו נכסו רובדי דוכני
אלף וחמש מאות גלה יסוד מכוני
ישבו מבבים מנאק מתיכם
חרב ורעב וחיה ודבר שחתכם
כלו לשוד רגע אהלכם
לחיקכם שופכו נפשות עוללכם
לאמותם כלכול אנא שיושו
ארץ הכרמל דבאתים ושרששו
מה אעידך ישישיך עם גוריך בוסמו
נלאתי נשא עונותכם כהועמסו
נבאיך טעו תרמית שוא חזות
פתיתים וכנגדי השיבו עזות
ספקו חרקו שרקו מני
מי בנים זרים חללו מפני
פצו זרים לפני מי תחלה
לא תדמו מרפת ואות ופלא
עשה וירם קרקר בני שאון
ובכל שנה ושנה הוסיף יגון של און
צעק הוי הוי ואשפה הריק
ובלשני מעוג שני צר הריק
קומי דמקי שועי אל דמי
מי ראש השקני והדימי
ראה גורל איתה הושם לעית
גולה גנויית וסורה כנויית

וכברזל איפל שמי ערץ
תחת ונתתי שלום בארץ
הפך לאכזר ונלחם בכם
אנה הבטחת ורדפתם את אויביכם
כי במשכיתה מצא כל טומאה
בשני ורדפו מכם חמשה מאה
ואביל שערי חיל עמידת רגליכם
וגמר אומר ופניתי אליכם
ומחלב עוללי אותה דישן
ושאלו איה דגן ואכלתם ישן נושן
בני חמת כנקטל מכהני
וסע מתוכי אומר ונתתי משכני
בארבע מיתות הפיל מתיכם
כסר צל פץ והתלכתי בתוככם
ובכם נשבעו מהוללכם
בטאסכם שיח אני יי אלהיכם
וצור למלאכיו שח מני שעו
ושנאו מוכיח ואם לא תשמעו
אומרי על סוס נגוס על כן נסו
ואיסרכם ונמתי ואם בחקותי תמאסו
ואורוש לסלוח ונמתי אי לזאת
ואנפתי ושחתי אף אני אעשה זאת
מבפנים ומבחוץ להצמית אמוני
לדשה ולא לשובה נם ונתתי את פני
עם כבד עון פקד ויראה
כנסב ונסע ונם ואם עד אלה
ודמי שכרני בני צמאון
מעת כעס ונם ושברתי את נאון
מפה ומפה הביא מעריק
וכלה כחי כבואם ותם לריק
ותני כאוב קולך מארץ דומי
וחשך הלוכי בנואם ואם תלכו עמי
ולקאת מדבר הייתי דמיית
בשמעי והשלחתי בכם את חיית

שבכו בעלוף כתוא ואין דולה המראים גער לאין מרפה עולה
והרי במה שנים לדתכלה אנושים כויכח ואם באלה
תקרא איד עולתי על עמוני לסחפו ולשספו שבעתים כאוני
תרום צרי כצאת קול מארמוני כנהמתי כריב והלכתי אף אני
אני לובטתי מיד כל עובר עבור שעשועי כי תעבתי מלחבר זרומים העיר עלי להתגבר
רדות בי ועוללי לשבר לכן קוננתי איכה אשפתו פתוח כקבר

איכה

אשפתו פתוח כקבר ולרודי באף הוסיף אבר אני הגבר
איכה אשא עון הג והוסם פי מפלל לדג אותי נדג
איכה אין זעמו לשפוך הביל נלאתי ונם שפוך אך בי ישוב יהפוך
זכור אפיפתי כזרב ונם בל ינטו צללי ערב והבאתי עליכם חרב
בכה בשת כל חסדי וכעוחב אורח יסרי בלה בשרי
בלע בית לרוס מוזקף וכברזל סבבו נקף בנה עלי ויקף
בני בטני לאכול הקשיבני מני צר אחור השיבני במחשכים הושיבני
נחלתנו בנותשו ביד לוחם נם לא אחוס ולא ארחם בשברי לכם מטה לחם
גלתה גהוצה לענות עדי ומחופה לגלות לעתדי גדר בעדי
גדע גאון נגיד ושוע והשיב ימין אחור מלהושיע גם כי אזעק ואשוע
גם גבר עלי פורכי וכנאקי סתם חרכי גדר דרכי
יתומים גרושים מאחוות ולא שב אפו בכל זאת כאומר ואם בזאת
דרכי דיץ סך להאבילי ובגלות לששך הובילי דוב אורב הוא לי
דרך דוחק על במות להשתרר שעו מני בבכי אמרר דרכי סורר
דבק דולקי וצדי ברשתו עלי ללטוש מחרשתו דרך קשתו
מימינו דלח ונם אשימכם גיא גלות אשילכם להכלימכם והלכתי עמכם
היו הה ליום בכיותי וצרבת אש כויותי הביא בכליותי
הזה הולך מפני ומזעימי וכעסים דמי הטעימי היתי שחוק לכל עמי
האוכלים הקדש פסח בליל שמורים האכילם בכפן ראש חמורים השיבעני במרורים
על צוארנו הסגיר וחילחל שכם ונם אפקוד על עונתיכם ואבלתם בשר בניכם
ויצא וקרקר סיפח וריצץ וחזק מוסרי כי אתלוצץ וגרס בחצץ
ויחמוס ויעודי להכפישי ולתרום נמוגה הרפישי ותזנח משלום נפשי
ויגדל וכבד נאק רצחי ובקדקד עלה צוחי ואומר אבד נצחי
מצרים וכוש סח אשיבכם ואשפטכם כזמותכם והשמדתי את במותיכם
זכרה זאת כי נכאר נרדי ולכלה פץ כך כוד רודי זכוד עניי ומרודי
זנח זועם ולב הקשיח ובהתעברו עם משיח זכור תזכר ותשוח
זכו זקני ופעלם אביא כי בכן פרץ גדר נביא זאת אשיב אל לבי
אבותנו זעקו וכלו מריבה ושח על רעתינו כי רבה ונתתי את עריכם חרבה

מחטאת מרודי אקונן מנחמי כמיין מתרונן מה יתאונן
בחרים טוטטו כלי למרב ושכינה העלה מקרב וכשלו איש באחיו במפני חרב
נשקך נוטל עול פודכנו ויתעב שי שרכנו נחפשה דרכנו
נביאיך נאצו לקרוץ עפעפים ואכזרו עלינו ארך אפים נשא לבבנו אל כפים
נשו נדו ראש כמרמורנו רשעים מפילים במכמורנו נחנו פשענו ומרינו
זקנים נגים לרוב מגיים אכלום והושתנו משל בגוים בנס ואברתם בגרים
סלה שמי קטורה באף ואפער פה ואשאף סכותה באף
מפקי סוטני כף ואשתונן ואצעק חמס ואתחנן סכותה בענן
טורו טבא סחו מאשימנו כהנתן כברזל שמינו סחו ומאוס תשימנו
שבת משוש שמח משוררים ורודפי קלו מנשרים לאבר והנשארים
על אלה עשקנו בחרופידם הגרילו שאון גרופידם פצו עליו פידם
פצו ופערו פידם מבאר שחת ואכזרו עלינו בתוכחת פחד ופחת
חש חן כי עין נכתמנו תמור בציון כי נחתמנו חסדי יי כי לא תמנו
חשב חורשי לקרקר קיר יקרים מר יבכיון מבתי סוקרים חרשים לבקרים
חשך חזון מגישי אישי קיר כעור מנششי חלקי יי אמרה נפשי
עברים חסמוני מלגדור פרץ ותוכחות קשות פץ בחרץ והשמותי אני את הארץ
שמאתה טפלה ונטה קו הלא נסוב אחור מקו טוב יי לקויו
טבעו טירותי ופי צר דבם וכל עובר שרק ושמם טוב ויחיל דומם
טובים טפים ניכלו כהוסיפו למעול וכמעללי חד בי לפעול טוב לגבר כי ישא עול
בנפשנו טרף אפר נברה כי כמו ברחת ובמזרה גם ואתכם אזרה
ידו ירה בי אור לסרים ועל כל אלה הוסתנו בת ארים ישב ברד וירום
ישבו יגונים בני על חופרו כי כבד עלי אפרו יתן בעפר פידו
ידי יסודי שתו בי מחי וקשבתי כפי צר שחי יתן למכהו לחי
עורינו יועם כחרש בקרץ וגויינו שמנו בארץ אז תרצה הארץ
כל כבוד תוארנו הוכלם וצור אודחותיו חסד כלם כי לא יזנח לעולם
כלו כמעש כי בי נלחם ועל הדשה הוא ניחם כי אם הוגה ורחם
כלה כעסו והצית לדבו ובתכלית ששה מאריי כי בו כי לא ענה מלבו
נשים כפרועות ישבות שמה בכל שנה ושנה מזכירות אשמה כל ימי השמה
לא אליכם לוחצי גליו ועל בניו העביר גליו לדכא תחת רגליו
לאמתם לעת כמוה משבר יען כי גבהו גרון כקבר להשות דין משפט גבר
לא למחות פץ לעם קרובו ואיך מתיר הוציא חרבו לעות ארם ברים
שרים לכזים הוציא משערים תת כתאנים השוערים לעולל והנשארים
מטרים מגלה כתב בנוי קנים והנא והי מי זה אבר ותהי
מה אעידך מאומה מלהרצה נתונה ביד מריב ומתנצה מפי עלין לא תצא כא

בני פאר חופת מעוני הקמיל והקים מעוני פלגי מים תרד עיני
נפלה עטרת עוז משעמם וצר בשבעה דרכים עמם והתחר את עונם
פרשה פצצה אוי כי סוגרה תמוד מתנה בעוז חגרה עיני נגרה
עשה עברתו ויחרה וערף את מדון מגרה עד ישקיף וירא
עודינו עף כבוד ועדה ועשר מעלות נעלה עיני עולה
על זה פסק נואמים ושח לא אעזבכם בכף זועמם אף אני אלך עמם
צריק צר צעדי לספור וכעקלתי יושר ואכפור צוד צדוני בצפור
צעק צורי וסכך מעבור ובחללי ערך לשבור צמתו חיי בבור
צדו צדי וסע דורשי בהעלות כים עלי לגרשי צפו מים על ראשי
על הר ציון צבאו להבריתי וצור שח אחמול על שאריתי חברתי את בריתי
קראתי קשב חרפת מוני על הלחי מכים פני קראתי שמך יי
קומי קראי כי לא יכלם על יתר למקנאשלם קולי שמעת אל תעלם
קלים קראוני ועלמת מראיך השת בגוים מוראיך קרבת ביום אקראך
אתה יי קץ אל תמנב עד מתי כחורש אעזב והארץ תעזב
ראה רוגז מבת אנושי ואומר בהנטשי בנשי רבת יי ריבי נפשי
ראה ריב בעיתתי השימות כל עדתי ראית יי עוותתי
רוח רפתה כי מאימתם לבלעי העלו חמתם ראית כל נקמתם
למה רחוק תעמוד ברברם עזות נמת הנשמה אושיב פרזות ואף גם זאת.
שמעו שנוקשתי ברחיפתם וכילק עלה עיפתם שמעת חרפתם
שכבו שוחחים בני ביגונם ושוביהם גאה למאר גאונם שפתי קבי והגיונם
שישי שוסתי כי בי יד מטה מושפלת עד שאול מטה שבתם וקימתם הביטה
השיבנו שלם שנים ותאמר אפרים משונים חברתי לדם ברית ראשונים
תבא תשוריי למול דם שגבו ואויבך אמול תשיב לדם גמול שעים
תקרא תגלה יום כמוס מלב ומחפשי לפעול עולות מלב תתן לדם מגינת לב
תם תכלית תקפם ללכדם יפלו בלי להעמידם תרדוף באף ותשמידם
כי תמיד רוקדים ושוחקים ומתורתך אנו לא רחוקים השיבנו והודנו אלה הזקים
ויושבין על הארץ
ברומה ברד אשבה כאם עובה נחשבה לכל צר קוהלה נשבה
וכל תנחומיה לא קשבה על כי שובבה משובה נהי קונה איכה ישבה

איכה

ישבה חבצלת השרון ודמם רון מפי נושאי ארון
נעו מטשמרותם סרני בני אהרן כנמסר הבית במסרבי מרון יהוידיב
בבה תבכה מרומשת ספרים כנהרג כהן ונביא ביום הכפורים
ועל דמו נשחטו פרחים כצפורים וגלו כצפרים כהני צפרים ידעיה
גלתה מארצה כלה מקושטה בשון מעשרות ושמטה

ובארבעת שפשים דושפטה ומעדייה הופשטה משמרת מפשטה דרים
דרכי היכל דממו כנפרץ כותלו ודמעיל כנקרע פתילו
ודורד ודושכל מתילו תע משיתלו כהן עייתה לו שעורים
היו מלעיבים בלוחמי לחם כבטלו הלא פרוש לרעב לחם
ורעבו רצמאו ממים ומלחם ובטלו שתי הלחם מבית לחם מלכיה
ויצא אום בכסף נחפת ותמרו אפר בראשה חיפת
ונרות נכבו ומנורה נכפת בפשעו בלחם פת נלכדה יודפת מימין
זכרה זמן נעשה ונשמע השיבו ועתה אמן ענות לא אבו
ליענה וראש שבעו ורוו ודוקצו ודולעבו כרני עילבו הגוץ
חטא חטאה ואמרה לאליל זה אל והלעיגה ותעתעה בחוזי אל
עבור כן דוקנאה במרגיזי אל ויצא ממעון אל כפר עזיאל אבייה
טומאתה דחניפה תכל ונעלה רב דחובל
ועגן אבק רגליו כאבל ואין מתכרבל בכרני ארבל ישוע
ידו פרש צר בבית זבול כי כליה חייבתי כדוד הבבול
כסאו השית לתבול ונבול ויצא ככבל כבול כהן כבול שכניה
בל עמה קוננו קינה כי הבעיטו לאל קנא
בגוי נבל אותה קנא ונדה מן קינה משמרת אלקנה אלישיב
לא למרוש עין צפת וכסף על חרס ציפת
בחזוק מוסר הרפת ונהרס תלפת כוהן צפת יקים
מברום השמיע נלאתי טעון חבני בעדון ובשגעון
ופקד עלי עון נוב וגבעון ונעה ממעון כהונת בית מעון חופה
נשקד עול עון ונכאב כהושבתי אנתה מבלי אב דוממתי
מלצפצף בכינים ושגב ונשאה עלי קינה משמרת ישבב אמר
סלה אביתי מורה הודייה ולא נזכר לי עקידת מוריה
מרום מרירה ומרייה ועגה ערום וערייה משמרת מעדייה חזיר
על גבי חרשו חורשים והאריכו מענית והריקו עלי חרב וחנית
והרבתי צומות ותענית וכצורת תבנית יצאה יוונית הפצץ
פרשה ואין יד שולח כי לא האמינה בהשכם ושלוח
והושבתה ברית מלח ואין שמן ממלח בראש ממלח סתחיה
צדיק הוא יי כי פיהו מרת ועדו עדו חמרת
קינים עליה נחרת ובשערי ארץ גזרת משמרת נצרת יחזקאל
קראתי בצר לי ולא קירב וקוננתי בישר בערב
וכמה נר דולק במערב ודיח לא עירב מאכלה ערב יכין
ראה כי הוסערתי כאניה סתאניה ואניה כא ב

וקהלי כצאן לטבח מעיה ונעה מחנייה מגדל נוגיא גמול
שמעו כי נזהמתי בצחנה וסתם מני תחינה
ולא נתן לי רחמים וחנינה ומקרית חנה נעה כפר יוחנה דליהו
שמעו כי יצאתי בשביה ותשרפה דת מרום שבייה
ודוחשתי לשמה ועדבוביא ומהסתר חסיה גלת בית חוביה מעזריה
תבא רעת שטיני הדמין ושתו שערי שוממין
והשיב אחור ימין ובעון צלמים נעה צלמין
תבא תמריח וחשכי תזריח וכרשא עצמותינו תפריח:
וריח כקדם תריח ומשלחנך תאריח חמת אריח

לו אלה געונו ושבכה חומה עברו ועוד נוסף עליהם דברים רבים כדמה זברתי משפטיך מעו מעולם ואתנחמה רואה ושוחה עד קץ נחמה נחמה לפתה מחלי עומדת מצפה לקל פתחי לי זרון כריתות ודברות כבהלי לוטשתי להשבונם ארבעים וששלמנין אהלי:

אהלי

אני עבטתי בדבוד סרה וגודדו יריעות עשר במואסי עשרה
בלה קרנות עשר למרבה המשרה ודמטו מיריחו קולות עשרה
שודד גדר צאן באפס חציר כבוגדי באנוכי שלח אש בקציר
דוב שכל כקרן בן שמן ויער הביציר ונאלם מפתח שמע קול הציר
כל הביא פתע ובוערות הפשיר ובצג אליל באיוי לשישך אתם השיר
ויגרם סבוך קרן כנע הל ועשיר וידום ממרחק שמע קול השיר
מתרי זאת פסקה מחצרת במשאות שוא אשר פוצרת
חסרי קרני ראם לו היות נוצרת היה לה להשמיע כאז קול חצוצרת
נתקו טוב ברע עונג כדופר כהולל בהזיד בלי היות מושפר
ישב בדד מקרינת בצפר כי אין לייבב קול תקע שופר
בני כי אב ואם הקלו כליל ואיה קרון עוד בעדם להפליל
לדבא בצולה שאג והליל ויסבר קנה קול החליל
יצאוני מי ילך אתם לצרפה והנם חללים ואין ערוף ערופה
נחפשה על מה קרן נבואה הרופה כי פסו אלף מני זמר מקול המגריפה
ואינם סכיתה בעדם עריים לנצל כי בנאפוף שד שארם פצל
עיני בקרן לויה מהאצל וידום ממרחק שמע קול הצלצל
אין פחד וחיל באורו מרוז ויגגבו שלש מאות נשר בעץ לחרוז
צור צדו קרני מזבח בו חזיר לפרוז ופס מרוכן קול גביני כרוז
נוטה קראתי ותר אף להשם ויעידו בי שקר בני בלי שם
רבת קרן נבואה ומלכות מלהרשם ולא נשמע עוד קול כהן אומר אנא השם
עוד שמעת תנואות מקוטרת בלא חמדה היות כרמים נוטרת
אהלי שפתי כחשי שללו מני עשרת ולא הפיתה שד יער ריח ענן הקטרת

וּמִקִּים יְרִיעוֹתַי תָּשִׁיב בְּאָרְחוֹ כְּמֶלֶךְ בְּמִסִּבּוֹ נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ
אֶחָד עֶשֶׂר סַמִּים בְּרִיחוֹ יְשׁוֹבֵב לְקִרְמָתָן שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה אֵלֶּה מִרִּיחוֹ
מִרְחוֹ לוֹבֶר קְהָלִי עַד הַנִּסְתָּרִים דְּהַבְהִילִי זְרִחִי כְּחַרְמוֹ לְהַגִּיא צָהֳלִי
רוּחֲקָה וּמֶשֶׁם סוּלַקָּה שְׁכִינַת אָהֳלִי זְקֵנִים יָשְׁבוּ וְיִדְמוּ. וְכֵיצַד יְהֵמוּ מִקּוֹד דִּמְעָתִי יְזֻלוּ מַיִם
מִי יִתֵּן רֹאשִׁי מַיִם עֵינִי עֵינִי יוֹרִדָה מַיִם אֲבַכֶּה בְּמַר נַפְשִׁי

איכה

אֲדוּבִים נֶאֱמָנִים אֲבָרוּ בְיַד מְשַׂנְאֵי בְּנֵי רֵעַי אבכה במר נפשי
אֵיכָה נֶאוֹלִי בְּחִילִי גָּלוּ מִזְּבוּלִי דּוֹדֵי רֵעַי אבכה במר נפשי

איכה	דַּמּוֹנִים	דּוּגְלוּ מִמְּעוֹנִים	וּמַאֲמִינֵי רֵעַי	אבכה במר נפש
איכה	זְכִים	זוּלְלוּ בְיַד זוֹעֲכִים	חֲבִיבֵי רֵעַי	אבכה במר נפשי
איכה	טַפִּים	טוֹרְפוּ בְיַד טוֹרְפִים	יְדִידֵי רֵעַי	אבכה במר נפשי
איכה	כֹּהֲנֵי	כָּלוּ בְיַד מְעַנֵּי	לְקוּחֵי רֵעַי	אבכה במר נפשי
איכה	מַאֲמִינִים	מוּגְרוּ בְיַד מוֹנִים	נְגִידֵי רֵעַי	אבכה במר נפשי
איכה	סוּלִים	סוֹלְפוּ בְיַד סַכָּרִים	עֲמוּסֵי רֵעַי	אבכה במר נפשי
איכה	פְּזוּרִים	פּוּלְצוּ בְיַד זָרִים	צְנוּעֵי רֵעַי	אבכה במר נפשי
איכה	קְדוֹשִׁים	קוּלְעוּ בְיַד קְדֵשִׁים	רְחוּמֵי רֵעַי	אבכה במר נפשי
איכה	שְׁלֵמִים	שׁוּכְּחוּ בְיַד אַשְׁמִים	תְּמִימֵי רֵעַי	אבכה במר נפשי

זְכוֹר יְיָ מַה הָיָה לָנוּ

זכור

אֲשֶׁר עֹשׁ צַר בַּפָּנִים שָׁלַף חַרְבּוֹ וּבָא לִפְנֵי לִפָּנִים
נַחֲלָתֵנוּ בִּיעַת כְּטִימָא לְחֶם הַפָּנִים וְגִידֵר פָּרֹכֶת בְּעֹלַת שְׁתֵּי פָּנִים
יְתוֹמִים גִּיעֵל כְּמִגֶּן מְאֹדָם וְצָרַר קֶן בְּמַרְאֵה אַדְכְּדָם
מִימִינוֹ דָּלַח וְהִשְׁכִּיר חִצָּיו מִדָּם כִּיצָא מִן הַבַּיִת וְהִרְבּוֹ מִלְּאָה דָם
עַל צוֹאֲרֵינוּ הוֹת גֶּבֶר וְנָטָה אֶל אֶל יָדוֹ לְמוֹלוֹ לְגֶבֶר
מְצָרִים וְכָל לָאוֹם אִם בַּם גֶּבֶר אֲנִי בְּתוֹךְ אוֹוְיוֹ אֶרְוֹץ אֶלָּיו בְּצוֹאֵר
אֲבוֹתֵנוּ זָרַד כְּהִכְנִיסוֹ בְּחוֹרָיו אֶכְלָה אֵשׁ וְזֶה זוֹנֶה הִכְנִיס וְלֹא נִכְוָה בָּאֵשׁ
עֲבָדִים חָתוּ בְּסוּכוֹ לְבַת אֵשׁ וְלָמָה בְּבֵית אֵשׁ מְמֻרוֹם שָׁלַח אֵשׁ
בְּנַפְשֵׁנוּ טַבְּעֵנוּ בְּהוֹצִיא כְּלִי שָׁדֵת וְשָׁם בָּאֵי שִׁיט בָּם לְהַשְׁדֵּת
עוֹרֵנוּ יָקַר כְּהַשְׁכִּים מִשְׁדֵּת וְלֹא מָצָא תְּשֵׁעִים וְשִׁלּוֹשָׁה כְּלֵי שָׁדֵת
נָשִׁים כְּשָׁרוֹ כִּי בָא עָרִיץ וּבְקַרְקַע הַבַּיִת נִשְׁלוּ הַחֲרִיץ
שָׂרִים לוֹפְתוּ בְדָמָם לְהָרִיץ וּבְבֵית קֹדֶשׁ הַקֹּדָשִׁים צִתָּתוּ הַשְּׂרִיץ
בְּחוּרִים מִכְּרוּץ צָנוּ מִרּוּזָקִים וְתָרוּ כִּי יוּזַק בְּשִׁשִּׁים רִבּוֹא מִזִּקִּים
זְקֵנִים נִבְעֲתוּ בְּהַרְשׁוּתוֹ חֲזָקִים עֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ וְהוּא אָסוּר בְּזִקִּים
שִׁבְטֵי סוּסִים וַיָּבֹא אַרְמוֹן וַיְסַבֵּב חוֹמָה וַיְעוּוֹת הַמּוֹן
נָפְלָה עֲבֵרָה שֶׁל בֵּית פִּיצֵל עַרְמוֹן עֵת כִּי נוֹטֶשׁ מִדּוּק אַרְמוֹן
עַל פֶּתַח דּוֹר הַבַּיִת הֶחֱל לָבֹא וְכִיד אַרְבַּעַת טַפְסְרָיו נִתְּנוּ לַחֲרִים כא ג

עַל צַד מַעֲרָבִי לִזְכֹּר הִשְׁרִיד בּוֹ וְצַג אַחַר כָּתְלֵנוּ וְלֹא רַב רִיבוֹ
אַתָּה כְּצַפְּתָּ וְדָרַשְׁתָּ גּוֹיִם לְפָנוֹת יְלָדִים אֲשֶׁר אֵין בָּדָם כָּל מוּם מִבֵּיתְךָ נְנוֹת
לְמַה רָגְשׁוּ גּוֹיִם וְלֹא שַׁעֲתָה פָּנוֹת וְשִׁדָּחָם לְאֶרֶץ עוּץ בְּשֹׁרֶשׁ סְפִינוֹת
הֲשִׁיבֵנוּ שִׁיווּעוֹ כְּבָאוּ בְּנִבְכֵי יָם וְשִׁתְּפוּ עַצְמָם יַחַד לִנְפוֹל בְּיָם
שִׁיר תּוּשְׁבָחוֹת שׁוֹרְרוּ כְּעַל יָם כִּי עָלֶיךָ הוֹרַגְנוּ עַד מְצוּלוֹת יָם
כִּי תְהוֹמוֹת בָּאוּ עַד נַפְשָׁם כָּל זֹאת בָּאַתְנוּ חִילוּ לְמַבְשָׁן
תְּקוּתָם נָתְנוּ לְמַשִּׁיב מַבְשָׁן וּבַת קוֹל נִשְׁמַעָה עוֹרָה לָמָּה תִישָׁן

מִי יִתֵּן רֹאשִׁי מַיִם עֵינִי עֵינִי יוֹרִדָה מָיִם עַל חָרְבָנִי פְּעָמִים עַד יִשְׁקִיף וְיִרְאֶה יְיָ מִשָּׁמַיִם

אוֹי כִּי אוֹסַרְתִּי בַּזָּקִים וּכְכֶבֶל בְּיַד כּוֹרְעֵי לֵבֶל דֶּבֶל
גּוֹלָה וְסוֹרָה יָשַׁבְתִּי כָּאֵבֶל דְּרוּסָה שְׁבָעִים בְּרֶגֶל בַּת בָּבֶל

אוֹי כִּי הֻכְּלִי נֶהֱרָס וְקָלוֹנִי לְעֵין כָּל נִפְרָס זְדוֹן עֲרָפִי נִדְרָס חֶשְׁבּוֹן חֲמִשִּׁים וְשִׁתִּים בְּיַד מָדַי וּפָרָס אוֹי כִּי טָמֵא לְמוֹלִי נִתְכּוֹן יַעַץ עֲלוֹת לְבֵית הַמִּכְוָן כְּבָה נֵרוֹת וְהִשְׁבִּית קָרְבָּן לְהַט לְהִשְׁתַּנִּי מֵאָה וְשִׁמּוֹנִים מַלְכוּת יָוָן

אוֹי כִּי מִבְּרִסָּם תַּפֵּשׁ הָדוֹם נַעַץ כְּחַזִּיר אוֹתִי לְקָדוֹם
סַחִי וּמַאוּס כְּמַהֲפֶכֶת סְדוֹם עֶשְׁקָנִי כָּמָה שָׁנִים עֲשׂוֹ אֲבִי אֲדוֹם

אוֹי כִּי פָּרָא בְּשַׂדִּי נוֹעֵל צְבָאָיו אַפְּפוּנִי בְּמַעַל מוֹעֵל
קָצְרוּ חַיַּי לְהַגְעִיל רוּחִי קָפְדָה בְּשִׁלְטוֹן יִשְׁמָעֵאל

אִי כִּי שְׁחוֹרִים הִכְבִּידוּ שְׁלִינוּ שָׁלְלוּ עֲמָלֵינוּ אָכְלוּנִי הֲמוֹנוּ
תָּקַף עוֹלָם לְמֹאד עָלֵינוּ וּמִדִּירַת מוֹשְׁבוֹתֵינוּ הֶגְלוּנוּ

זְכוֹר יְיָ מַה הָיָה לָנוּ

אוֹיל

כְּשָׁרָה שְׁכִינָה נָמָה אֵלֶךְ וָאָשׁוּב בְּרַחֲמִים אוּלַי יָשׁוּבוּ
כְּהֵבָנִים תֵּרֶף בַּהֵכָל בְּרָחָה שְׁכִינָה בְּזִוִיוֹת הֵיכָל
בְּרָחָה מֵהֵיכָל לַעֲזָרָה בְּמַבּוּבוֹת וּרְאִתָּה הַנָּשִׁים תָּמוּז מְבַכּוֹת

גָּלְתָה מֵעֲזָרָה לִפְתַח עַל תְּנָאי וּרְאִתָּה אַחוֹרֵיהֶם אֶל הֵיכָל יְיָ
רָאת מִפֶּתַח דַּרְחוֹב מִן הַנָּאוֹצִים וְרָאִתָּה הַבָּנִים מְלַקְטִים עֵצִים
הָלְכָה מֵרְחוֹב לִפְנַת הַגַּגוֹת וּרְאִתָּה מִשְׁתַּחֲוִים עַל הַגַּגוֹת
וּמִן הַגַּגוֹת לְחוֹמָה נָדָה בְּחֶרוֹן וּרְאִתָּה נִשְׁבָּעִים בְּאַשְׁמַת שׁוֹמְרוֹן
זֹזָה וְנָדָה מֵחוֹמָה לְשָׂדָה וּרְאִתָּה מִזְבְּחוֹתָם כְּגָלִים עַל תַּלְמֵי שָׂדָה
חֲזָרָה מִשָּׂדָה אֶל הֶהָרִים וּרְאִתָּה זוֹבְחִים עַל הֶהָרִים
טָסָה מִן הֶהָרִים אֶל הַגְּבָעוֹת וּרְאִתָּה מַקְטִרִים עַל הַגְּבָעוֹת
יָצְאָה מִן הַגְּבָעוֹת אֶל הַגְּדוֹלִים לְנָעוֹל וּרְאִתָּה כִּי דָּמָה יַחְדָּו שָׁבְרוּ עוֹל
כָּמְסָה מִגְּדוֹלִים אֶל כַּהֲנֵי יְיָ וּרְאִתָּה וְלֹא אָמְרוּ אַיֵּה יְיָ

לסתה מן הבהנים אל הנערים — וראתה נודדים וגם מפירים
מן הנערים ליונקים חננה — וראתה זרע מנאף בני עוננה
נסעה מיונקים אל גומליהם בצביון — וראתה כי גבהו בנות ציון
סלקה במכעסות אל גדודי זך — וראתה משוטטים ולא מוצאים זך
עברה מן הגדודים אל השרים — וראתה ונמה שריך סורדים
פנת משרים אל בת מתנבאים — וראתה כי כולם חברי גנבים
צעדה מחברי גנבים אל זרע אמת בלי כחד — וראתה כי כלו אוהב שוחד
קראת בבאל הגני להרגיע — וראתה אין איש ואין מפגיע
ריתקה בגדיך ברבות בנות — וראתה כעס בנים ובנות
שיחרה לרפוק אל השופטים — וראתה יתומים לא נשפטים
שלש שנים ומחצה עשתה בדר הזתים — והיתה בת קול מפוצצת שובו עמותים
תלת מדור הזתים למרומים — וראתה ונמה אלך לי למרומים
תחבולות עשתה לגזז גנתי — וראתה ונמה מבליגיתי

ככתוב אלכה ואשובה אל מקומי עד אשר יאשמו ובקשו פני בצר להם ישחרוני

אנה

אלך ואנה אזעק ואנה אבכה ואמצא בני

אנה אלך ואזיל דמעות כמים על בני כי גלו אויה מי יתן ראשי מים

אנה אלך ואגיר דמעה — על דודי כי גלו — ועיני מקור דמעה
אנה אלך ואהמה כקול ילדה — על ותיקי כי גלו — ואבכה יומם ולילה
אנה אלך ואזיל זעמי — על חסוני כי גלו — את חללי בת עמי
אנה אלך ואנוסה בטעונות — על ידידי כי גלו — ופץ קראו למקוננות
אנה אלך ואיכה אמצאנה — על לקוחי כי גלו — ופץ קראו למקוננות ותבואינה
אנה אלך ואמצא יונה — על נגידי כי גלו — ואל החכמות שלחו ותבאנה
אנה אלך ואסיח בטעמי — על עמוסי כי גלו — ואין קורא בעמי
אנה אלך ואפעה בהידד — על צנועי כי גלו — איכה ישבה בדד
אנה אלך ואקרא בקול ילדה — על רעי כי גלו — במה תבכה בלילה
אנא אלך ואשפוך לב כמים — על תמימי כי גלו — עד ישקיף וירא ה׳ משמים

ויקונן ירמיה על יאשיהו לא שמע ולא אבה ולא הסב פניו וכפרו על ואת ויקונן ירמיה על יאשיהו

איכה

אלי קונני מאליו — בן שמנה שנה החל לדרוש מאליו
בני דם בעברם חנו עליו — ולא הוזכר לו סגוי מפעליו
גם כבל מלכי ישראל אשר קמו לגדוד — לא קם כמוהו מימות אביגדור.
דבק בו חטא ליצני הדור — אשר אדר הדלת קמו לסדור
האכלים זרע שיחור — כתמו ומשוב פיחמו משחור
ויגדל עון והשיב ימין אחור — ועוד לא שלח ידו מן החור

כא ד

זַמּוּ אֲמָרָיו בְּיוֹחֲמוֹ דַּת לְהַקִּים בְּצַע אִמְרָתוֹ בָּאָרוּר אֲשֶׁר לֹא יָקִים
הֶשֵׁךְ תָּאֲרוּ כְּאַצּוּ דְּחוּקִים כְּבְצַע מוֹאֲסֵי דַּת וְחֹקִים
שׁוֹבִים רָעִים נִקְרְאוּ בְּשַׁלְּחוֹ מַלְאָךְ מַה לִּי וְלָךְ הַיּוֹם לְתַלְאָךְ
יְדֵי עַם הָאָרֶץ דָּמִים כְּמַלְאָךְ תּוֹעֲנֵשׁ בְּבִצְעִי אֵת פְּנֵי פְּלָאָךְ
כֻּלָּה הַמּוֹנִי לָלֶכֶת אֲרַם נַהֲרַיִם לְמַעַן לֹא תַעֲבוֹר חֶרֶב כָּל שֶׁהוּא בָּאֲפָרַיִם
לֹא שָׁמַע לְחוֹזֶה וַיָּשֶׁב אֲחוֹרַיִם כִּי גְזֵרָה נִגְזְרָה לְסַכְּסֵךְ מְצָרַיִם בְּמְצָרַיִם
בְּחַטָּאוֹת סְתִירַת מְזוּזוֹת חֲזוֹן עֲנָתוֹתִי הֶחֱלוּ לְבוֹזוֹת
נָעוּ עֲנָמִים לְחוּמוֹ לְהִבָּזוֹת וְלֹא הֵסֵב פָּנָיו וְסָפְדוּ עַל זֹאת
סוּרוּ הֵעִידוּ עַד לֹא שָׁאִיָּה וַיְמַאֲנוּ סוּר וּמַט יְסוֹד נְשִׁיָּה
פְּנֵי קְרַב קִרְבָּ וְלֹא עָלְתָה לוֹ שְׁעִיָּה וַיּוֹרוּ הַמּוֹרִים לַמֶּלֶךְ יֹאשִׁיָּה
עוֹדְנוּ עוֹצֵם עֵינָיו בְּגִיזוֹ נוֹחֲצִים חֵץ אַחַר חֵץ מוֹרִים הֲלוּחֲצִים
צוֹד צָדוּהוּ וְשָׁמוּהוּ בַּמַּטָּרָה לַחִצִּים וַיִּזְרְקוּ בוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת חִצִּים
קַלִּים צָתוּ רָדְפוּ אַחֲרָיו אֵזוֹן מוֹצָא פִּידוֹ וְעַד מִצּוּי נֶפֶשׁ כַּעֲשָׂיו הֶפִּידוּ
רוּחַ שְׂפָתָיו הַפֶּצֶה מִפִּיהוּ צַדִּיק הוּא יי כִּי מָרִיתִי פִּידוּ
שִׂישִׂי נוּף כִּי קָנוֹא זָעַם לְשָׁלֵם שְׁאֵנָךְ בַּעֲוֹן בִּצְעָם
תָּם כַּתֹּם הַטּוֹב עַם זוּ בְּפוּשְׁעָם וַיָּקוּנוּ עָלָיו כָּל אֵיכָה יוּעָם
תָּם בְּמִקְרֶה אֶחָד כּוֹס מְגִידוּ לִשְׁתּוֹת בְּמוֹעֵד שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה בְּגַעַ הַקָּהָל לָאֵתוֹת
תֵּלָה עֶשְׂרִים וְשְׁתַּיִם מֵהֲרוֹס שָׁתוֹת כְּסַפְּרוּ כָּל אֵיכָה בְּעֶשְׂרִים וְשְׁתַּיִם אוֹתוֹת

שְׁתַּיִם נָשִׁים בְּנוֹת אֵם אַחַת וַתְּהִיֶּיָן לִי שְׁתֵּיהֶן כְּאַחַת וּבְעִוּתוֹ שִׁלַּחְתִּים כְּאַחַת
עַל נְהָרוֹת בָּבֶל פָּגְעָה אַחַת לְאַחַת וַתִּשְׁאֲלֻנָה אַחַת לְאַחַת וַתְּקוֹנֵנָה אַחַת אֶל אַחַת
וְשִׁמּוֹתָן שׁוֹמְרוֹן אָהֳלָה יְרוּשָׁלַם אָהֳלִיבָה

אוֹ

כִּי מַחְלוֹקֶת בֵּינִי וּבֵינֵיךְ נִסְבָּה וּמָה אֶעֱשֶׂה כִּי הָיְתָה סִיבָּה אָמְרָה אָהֳלָה לְאָהֳלִיבָה
בְּעוֹזְבִי עֲצַת זְקֵנִים תּוֹרָה מְלוּמָדִים נוֹקַשְׁתִּי בַּעֲצַת הַיְלָדִים אָמַר אָהֳלִיב לְאָהֳלָה
גָּלִיתִי תַּחְלָה מֵעַל אַדְמָתִי וְסִבַּרְתִּי כִּי תִשְׁאֲרִי לִי אַחוֹתִי אָמְרָה אָהֳלָה לְאָהֳלִיבָה
דָּמִיתִי לְסָדוֹם וְלַעֲמוֹרָה בְּתוֹצָאוֹת לוּלֵי יי צְבָאוֹת אָמְרָה אָהֳלִיבָה לְאָהֳלָה
הוֹכִיחִי מְבִיאִי אֶל בֵּית הַיָּיִן הַשּׁוֹתִים בְּמִזְרְקֵי יָיִן אָמְרָה אָהֳלָה לְאָהֳלִיבָה
וְגַם אֵלֶּה שָׁגוּ בַּיָּיִן כֹּהֵן וְנָבִיא מְנַסְּכֵי מַיִם וַיָּיִן אָמְרָה אָהֳלִיבָה לְאָהֳלָה
זוֹלַעְפָּתִי בְּרַעַב וּבְחוֹסֶף עַד הָיוֹת רֹאשׁ חֲמוֹר בְּשְׁמֹנִים כֶּסֶף אָמַר אָהֳל לְאָ
חֵילִי קְהָלִי מִשְׁחוֹר חָשְׁכוּ כַּסֶּפֶם בְּחוּצוֹת יִשְׁלִיכוּ אָמְרָה אָהֳלָה לְאָהֳלִיבָה
טִפּוּחַי בִּשַּׁלְתִּי בְּעוֹבְדֵי לַמּוֹלֶךְ וְצַעֲקָתִי הוֹשִׁיעָה אֲדוֹנִי הַמֶּלֶךְ אָמְרָה אָהֳלָה לְאָהֳלִיבָה
יְדֵי נָשִׁים רַחֲמָנִיּוֹת נִתְאַכְזְרוּ עַל יַלְדֵיהֶן בְּנַמִּיּוֹת אָמְרָה אָהֳלָה לְאָהֳלִיבָה
כּוֹכַד מַכָּה הֲכָנִי מוֹדֵד מַיִם כַּאֲשֶׁר יָנוּד הַקָּנֶה בַּמַּיִם אָמְרָה אָהֳלָה לְאָהֳלִיב
לִי דְּבָה מַכּוֹת שְׁתַּיִם וְלָקִיתִי מִיַּד כִּפְלַיִם אָמְרָה אָהֳלִיבָה לְאָהֳלָה
מוֹכִיחִי הָיָה אָרֹךְ אַפַּיִם וְגַם מַה אֶעֱשֶׂה לָךְ אֶפְרַיִם אָמְרָה אָהֳלָה לְאָהֳלִיבָה

נוכחתי נגרך תכחה מיוחדה ונם מה אעשה לך יהודה אמרה אהליבה לאהלה
סרו מני הלל ורוב עם בגלל חטאת דבעם אמרה אהלה לאהליבה
ענתי מי ינוד ומי ינשה בגלל חטאת מנשה אמרה אהליבה לאהלה
פעלתי שני עגלי זהב ונתקשו עלי מעגל זהב אמרה אהלה לאהליבה
צגתי פסל הסמל לפעור ונתקשה עלי מבעל פעור אמרה אהליבה לאהלה
קולעו עשרה שבטים ביד גוזן לחלח וחבור ונהר גוזן אמרה אהלה לאהליבה
רוטשה נחלתי אשר נשארה בחבל ובכיתי על נהרות בבל אמרה אהליבה לאהלה
שלמנאסר הנקרא שבעה שמות אכל בשרי והניח עצמות אמרה אהלה לאהליבה
תבף נבוכד נאצר בעופל ובחן ועצם עצמי והדיחן אמרה אהליבה לאהלה
בת קול יצאה מהיכל מזוזות ורעשה סיפים ומזוזות לבבות בתוך מעים להמזות
עוצם מכות שתיהן לחזות זאת זכרו ואמרו איכה נהיתה הרעה הזאת רשום קינות להטיף
להנאים ולהזות על כן שומו שמים על זאת
במכת אהלה אמרתי יש פליטה ובמכת אהליבה בה לא יכולתי לדביטה
במכת אהלה גזרתי לבצע אמרתי ובמכת אהליבה דמכתי ובצעתי אמרתי
במכת אהלה הייתי צועק ומתנחם ובמכת אהליבה ויכחתי אל תאיצו לנחם
במכת אהלה זעקתי אליה הוי ובמכת אהליבה חרדתי וצעקתי הוי הוי
במכת אהלה טסתי לברוח מפני ארי הראשון ובמכת אהליבה יצאתי לילך אל מקומי הראשון
במכ אהלה כגלתה לא נאמרו עליה קינות ובמכת אהליבה לעת גלתה נמתי קראו למקוננות
במכת אהלה מסרתי שבטי קדשי ובמכת אהליבה נתתי את ידידות נפשי
במכת אהלה סמכתי נחומים לנחם ובמכת אהליבה עליה פצתי הוי אנחם
במכת אהלה פול בא אותה לחשוף ובמכת אהליבה צר חש כי רוח מלפני ישוף
במכת אהלה קראתי שארית יש פה ובמכת אהליבה רבתי ועתה מה לי פה
במכת אהלה שלשים ושתים שנה הייתי מפיגה ובמכת אהליבה תניתי אל תתני פוגה
שומו שמים על זאת חטאנו כאלה ולקינו בכל אלה
עונינו ארוכים ורחבים בבטוחנו קום עשה לנו אלהים גרמו לשבר לוחות מעשה אלהים
עונינו דכאו דור המדבר בסלף בהוציאם רכת הארץ בחלף וספו במדבר שש מאות אלף
עונינו זרו עשרת השבטים בכל מעגלים בחבקנו לשני עגלים טולטלנו עד לחלח וחבור
היות גולים: עונינו יגעונו הות בושים תחפרים בכהן ונביא אשר הרגנו ביום הכפרים
לכן על דמו נשחטו שמנים אלף פופרים עונינו מלאו חוצות ירושלים חללים בנאצות אשר
עשינו לכרוע לבעלים סוגרנו לבבל בחבלים עונינו ענונו באין מנוס בפשע אשר הרבינו ל
לכנוס צוטתנו להמסר ביד אדריינוס עונינו קשו ועצמו עד עליות ברשע אשר בבצענו הר
הרעיש יסודי תחתיות שופכו אבני בית המקדש ובתי כנסיות עונינו תקפו בתקיפה בתבלנו
אשר כבד בחרפה תועבנו ברעב ובגלות ובמגפה

אם תאכלנה נשים פרים עוללי טפוחים אללי לי

אם תבשלנה רחמניות המדודים טפחים טפחים אללי לי

אם תנוזנה פאת ראש ותקשורנה לסוסים פורחים אללי לי

אם תרבק לשון חיך בצמאון שיחים אללי לי

אם תהומנה זו לעומת זו ונבשל את בני עורחים אללי לי

אם תאמרנה זו לזו תני את בנך והוא חבוי מנותח נתחים נתחים אללי לי

אם תזמין בשר אבות לבנים במערות ושיחים אללי לי

אם תרוייבנה בנות על חיק אמותם נתפחים אללי לי

אם תטוסנה רוחות עוללים ברחובות קריה טיפוחים אללי לי

אם תיקרנה בשכול רחם וצמוק שדים אם על בנים שחים אללי לי

אם תבשלנה שמנים אלפים מגינים בערב אלוחים אללי לי

אם תלוהטנה רוחם במיני מלוחים ונודות נפוחים אללי לי

אם תמעטנה מאלף מאה ומאה עשרה אחד למפחים אללי לי

אם תנוסנה למסך היכל שמנים אלף פרחים אללי לי

אם תשלפנה שם כל אותן הנפשות כקוצי כסיחים אללי לי

אם תערופנה על דם נקי שמונים אלף סדנים נרצחים אללי לי

אם תפחנה נפשות מדוקרים מריח תנובות שיחים אללי לי

אם תצברנה על אבן אחת תשעה קבין מוחי ילדים מובחים אללי לי

אם תקענה שלש מאות יונקים כסוכה אחת מתוחים אללי לי

אם תראינה רכות ענוגות כבולות על יד רב טבחים אללי לי

אם תשכבנה בין שפתים בנות מלכים משובחים אללי לי

אם תתעלפנה הבתולות והבחורים בצמא ציחים אללי לי

ורוח הקדש למולם תרעים הוי על כל שכני הרעים מה שהוקראם מודיעים

ופה אשר עשו לא מידעים אם תאכלנה נשים פרים משמיעים אם יהרג במקדש

יי כהן ונביא לא משמיעים בנים גדלתי ורוממתי בחובי והם פשעו בי

אם תעירו תלונותיכם דשו מעשי ומעשיכם והגני שנו בי

אם שמעו שמעו מלתי צויתי ולא עניתם אותי ומה הלאיתיך ענה בי

אם רחצו הכו פעתי ולא קראתם אותי מה יגעתם בי

אם קראתי ותכבידו אזנכם תקראו ולא אשמע לכם מה תלינו בי

אם צירים שלחתי והעדתי בכם מכתמים לשובב אתכם מה תכחשו בי

אם פתאים תאהבו פתי וכחשו ופתאים עברו ונענשו מה תכחשון בי

אם על דגן ותירוש תתגוררו וכפרה סוירה סררו מה תסורו בי

אם סרתם מן הדרך והבאתי בלבבכם מורך מה תתגרו בי

אם נאצו קדוש ישראל ונזורו אחור והשיב ימין אחור מה תתחרו בי

אם מאנתם ארבע עד אנה ונגמלתם ארבע עד אנה מה תדברו בי
אם לבן אמרץ נסרתם במגירה ודמו נדרש בעברה מה תדתלו בי
אם כהן ונביא נסקל בשבת וכפור ודמו מוכיח ועליו אתכם אוכיח מה תענו בי
אם ישובו ללא על ונפלו שדיכם במועל מה תרגנו בי
אם טבחתם מוכיח בשער ובא צר בשער מה תשיחו בי
אם חזקו עלי דבריכם נדברנו רגנתם כלכם מה תחשבו בי
אם זכרון הושם אחר הדלת בהשחתתם ונלכד בשיחתותם מה תפנו ללון בי
אם ותיק עניתותי השלכתם לבוד ונצמתם בבור מה תכבידו בי
אם הקניאוני בלא אל ואני אקניאם בלא עם ומרגיזי אל מה תכעיסו בי
אם דם נמלאה ירושלים פה לפה ואכל את ישראל בכל פה מה תגדו בי
אם גמלתי שולמי רע והומר טוב ברע מה תאילו בי
אם בקשתי ללא בקשוני נדרשתי ללא דרשוני מה תשיבו בי
אם אמרתי הנני הנני קראתיו ולא ענני מה כלסם בגדתם בי
אם יהרג במקדש יי כהן ונביא תמירו אשלח לכם את אליה הנביא.

אז

בחטאנו הרב מקדש ובעונותנו נשרף היכל
בעיר שחוברה לה קשרה מספר וצבא השמים נשאו קינה
גם בכו במרה שבטי יעקב ואף מזלות יזלו דמעה
דגלי ישורון חפו ראשם כימה וכסיל קדרו פניהם
הועתירו אבות ואל כלא שומע זעקו בנים ולא ענם
וקול התור נשמע במרה רועה נאמן לא הטה אזן
זרע קדש לבשו שקים וצבא השמים שק הושת כסותם
חשך השמש וירח קדר וכוכבים אספו נגהם
טלה ראשון בוכה במר נפש על כי כבשיו לטבח הובלו
ילללה השמיע שור במרומים על כן בכור שור שחו קרניו
כוכב תאומים חלה מכעס כי דם אחים נשפך כמים
לארץ בקש לנפול סרטן כי התעלפו ציחי צמא
מרום נרעש מקול אריה כי שאגתנו עלתה למרום
נהרגו בתולות גם בחורים על כן בתולה קדרו פניה
סבב מאזנים בקש תדגה כי נכרע לנו כף מות מחיים
עקרב לבשה פחד ורעדה כי בעקרבים יסרתו צרינו
פני הקשת נהפכו לאחור כי צור חרב קשתו כאויב
צרח הלי כי צפו מים על ראשינו ומבלי הלי מלא חכינו יבש
הול הלי נשמע להפסיד הרבן כי גרי נגדע ושעיר החטאת

רַגֵּז וּפַחֵד מִזֶּל דָּגִים כִּי כַדָּגִים נֶאֱחַזְנוּ בְּמְצוֹדָה רָעָה
שֶׁכַּחֲנוּ כּוֹעֵד וְשַׁבַּת בְּטֶלְנוּ שַׁדַּי מְסָרָנוּ בְּיַד צַר וְשֶׁלְטָנוּ
תְּמַהֵר גְּאוּלָה תָּחִישׁ יְשׁוּעָה תֹּאמַר לִירוּשָׁלַם שֻׁבִּתִי אֵלַיִךְ בְּרַחֲמִים
הַדְּרַת מַלְכוּתֵךְ תִּגְלֶה אֶל עֶלְיוֹן וְתִמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד
אַתָּה תָּקוּם תְּרַחֵם צִיּוֹן כִּי עֵת לְחָנְנָהּ כִּי בָא מוֹעֵד

קינה לנועם אז בחטאנו לט באב

בת צִיּוֹן שָׁמַעְתִּי מִקּוֹנֶנֶת אַחֲרֵיהָ אֲדֹנָה עַל כּוֹס שָׁתִיתִי וּמָצִיתִי שְׁמָרֵיהָ
אֵלִי עֲדִינָה לִשְׁכִינָה אֲשֶׁר חָשְׁכוּ מְאוֹרֵיהָ בְּבְתוּלַת חֲגוֹרַת שַׁק עַל בַּעַל נְעוּרֵיהָ
הִלְלִי יַעַר הַלְּבָנוֹן אֲרִיחֵךְ אֵשׁ אוֹכְלָה שַׁעַר צִיּוֹן יִסְפּוֹד כִּי אֵלִי עָשָׂה בִי כָלָה
וְתִתְפַּלֵּשׁ הָעֲדָרָה כִּי שַׁבְּתָה הָעֲבוֹדָה וְהַלְשֵׁכָה תִּקּוֹנֵן עַל כִּי אָסְפוּ סַנְהֶדְרֵיהָ
לְשֶׁכֶת בִּירָה תִּבְכֶּה אוֹי עַל אֶרֶץ אַדְרֶן וְגַם קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים אוֹי עַל גְּנִיזַת אָרוֹן
וְהַפָּרֹכֶת תִּזְעַק אוֹי עַל מְקוֹמִי וְתָרוֹן כִּי רָאַתָּה זָרִים גָּלוּ סִתְרֵיהָ
וְהַבִּרְכָתָה תִּקּוֹנֵן אֵיהּ קְטֹרֶת סַמִּים וְלֵב אַהֲרֹן נִקְרַע עַל אוּרִים וְתוּמִּים
וְהַמִּזְבֵּחַ יִתְרַגֵּז עַל עוֹלוֹת וּשְׁלָמִים מְרוּעַ לֹא כְעֵתָה יְבִינוּהָ סִדְרֵיהָ
יְלִיל כְּנוֹר לוּם מִי יַעַר נְגִינוֹתַי וְתַעֲנֶה הַמְּנוֹרָה מִי יַעֲלֶה נֵרוֹתַי
וְהָאֹהֶל כִּתְאוֹנֵן אֵין מֵקִים יְרִיעוֹתַי וְהַתּוֹרָה תִּתְרַעֵם כִּי הָרְדוּ שׁוֹמְרֵיהָ
חוּל יְחוּל הַשֻּׁלְחָן אֵי עוֹרְכֵי מַעֲרָכָה וְכִיּוֹנָה תִּדְגֶּה אֵיכָה שַׁבְּתָה מְלַאכָה
וְבַת עַמִּי כָּל זֹאת מֵהוֹדָה נִתְּכָה וְלִפְנֵי צָרֶיהָ הָלַכוּ שְׁבִי צְרִיהָ
זֶה כַּמָּה מִיַּחֶלֶת יוֹם רָצוֹן מִמֵּךְ צוּר קְשׁוּרָה כַּצִּפּוֹר בְּיַד צוּר עֵזֹב וְעָצוּר
קוֹם בְּטֶרֶם יִתְמוּ עוֹלְלוֹת כֶּרֶם נָצוּר וּפְקוֹד כְּנֶה נִטְּשָׁה וְפַרְצַת גְּדֵרֵיהָ

תסתר לְאוֹרֵם תַּרְשִׁישִׁים מֵרוֹן וְזִיעוֹעָתָה עוֹלָם מִפְּנֵי חֲרוֹן
כְּלִיהָטָה אֵשׁ בֵּין בְּרֵי הָאָרוֹן
שְׁנֵי מִקְדָּשִׁים אֲשֶׁר בְּמַעֲלָה וּבְמַטָּה זֶה עַל גַּבֵּי זֶה דּוֹאֲבוֹת עֲלָטָה
וְנִמְתָּה אַחֲרֵיש אַתְאַפֵּק וְאַבִּיטָה

רֹאשׁי הַבְּרִים נִגְנְזוּ בֵּין הַפָּרֹכוֹת וְאַרְבַּע גְּחָלֵי בְּדִבִּיר מַהֲלֻכוֹת אַרְבַּע סוֹדוֹת עַד תְּהוֹם מְלֻחֹכוֹת
קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים מִבֵּית קֹדֶשׁ בּוֹדֵד וְשַׁחְתָּה וְהַלְלָתָה אֲהָלֵי שׁוֹדֵד אֲכָלָה כְּפִי הַמְּסוּעָת בְּהַדֵּד
צְפִירַת תִּפְאַרְתֵּךְ נִתְּנָה בְּיַד צַר כָּל כְּלֵי חֶמְדַּת אִיוּי עִם הָאוֹצָר וְלֵךְ הַכְּתֹנֶת סִירָה וְתָמוּ עֵצֶר
פְּנֵי הַכִּסֵּא אַז אוּפְלוּ וְגוּבְהֵי שָׁמַיִם לְקַדְרוּת הוּשְׁפְּלוּ יָבִין וּבוּעָה הִשְׁתַּבֵּר כְּנִפְלוּ
עֲשֶׂרֶת שַׁלְחָנוֹת זָהָב שֻׁלְּלוּ וְלַעוֹרְכֵיהֶם נָמוּ אֵיהּ אַדְרֶן אֵלּוּ לָאוֹצָר שְׁנֵעֶר לָהֶם שִׁיחַ הוּנְחָלוּ
כְּרוּבִים עוֹכְדִים נָעוּ מִמַּעֲבָד כְּנִדְרְסוּ מְכוֹנוֹת מִתּוֹךְ מַחֲבָד וְזָרִים קְרָאוּ [illegible] מִשְׁמַד
נְחוּשֶׁת יָם וַעֲשָׂרָה כִּיּוֹרוֹת נִתְּנוּ לֵבֶל וְדֶנֶס שְׁבוֹרוֹת וְשֵׁנִי הַמְּאוֹרוֹת [illegible] קְדוֹרוֹת
בַּעֲשֵׂה הָאוֹפַנִּים אֲשֶׁר בַּמֶּרְכָּבָה כְּהוֹרְדוּ לָאָרֶץ זוֹהַר הָרָקִיעַ כָּכָה חוֹלֵשׁ עַל גּוֹיִם [illegible] מְכַרְכְּבִים
בָּא לְוִיוֹת הַמּוֹרֵד מֵעֵת רוֹדְדוּ הַטְּלָלִים עוֹד לְבַרְכָּה לֹא יָרְדוּ בְּלִבָּם רָעִים מֵעַל בְּמַ[illegible] רוּדוּ
כָּל כְּלֵי הַכֶּסֶף וְכְלֵי הַזָּהָב קוּצָּצוּ וְשׁוּסוּ מִבֵּית הַלְּהָב כְּצֵאת הַדֶּדֶר שֶׁדָּחוּ עוֹדֵי דָּהָב

יום אשר נקרא מהומה ומבוכה לדקת מלאכים כאשה מצרה נבוכה דסור פתח ועמו
[illegible] הכרובים ובכליבה היו אותם מסובבים · הנה ככל

אם מאתים ארבע עד אנה ונגמלתם ארבע עד אנה מה תדברו בי
אם לבן אמרץ נסרתם במגירה ודמו נדרש בעברה מה תרתלו בי
אם כהן ונביא נסקל בשבת וכפור ודמו מוכיח ועליו אתכם אוכיח מה תענו בי
אם ישובו ללא על ונפלו שדיכם במועל מה תרגנו בי
אם טבחתם מוכיח בשער ובא צר בשער מה תשיחו בי
אם חזקו עלי דבריכם נדברנו רגנתם כלכם מה תחשבו בי
אם זכרון השם אחר הדלת בהשחתתם ונלכד בשיחתותם מה תפנו ללון בי
אם ותיק עניתותי השלכתם לבור ונצמתם בבור מה תכבדו בי
אם הקניאוני בלא אל ואני אקניאם בלא עם ומרגיז אל מה תביעוסו בי
אם דם נמלאה ירושלים פה לפה ואכל את ישראל בכל פה מה תגודו בי
אם גמלתי שולמי רע והמר טוב ברע מה תאילו בי
אם בקשתי ללא בקשוני נדרשתי ללא דרשוני מה תשיבו בי
אם אמרתי הנני הנני קראתיו ולא ענני מה כלכם בגדתם בי
אם ידרג במקדש יי כהן ונביא תמורו אשלח לכם את אליה הנביא

אן

בחטאנו חרב מקדש ובעונותנו נשרף היכל
בעיר שחוברה לה קשרה מספר ועבא השמים נשאו קינה
גם בכו במרה שבטי יעקב ואף מחלות יחלו דמעה
דגלי ישורון חפו ראשם כימה וכסיל קדרו פנים
הועתירו אבות ואל כלא שומע זעקו בנים ולא ענם
וקול התור נשמע במרה רועה נאמן לא הטה אזן
זרע קדש לבשו שקים ועבא השמים שק הושת כסותם
חשך השמש וירח קדר וכוכבים אסנו נגהם
טלה ראשון בוכה במר נפש על כי כבשיו לטבח הובלו
ילדה השמיע שור במרומים על כן בבור שור שחו קרניו
כוכב תאומים חלה מכעס כי דם אחים נשפך כמים
לארץ בקש לנפול סרטן כי התעלפו ציחי צבא
מרום נרעש מקול אריה כי שאגתנו עלתה למרום
נהרגו בתולות גם בחורים על כן בתולה קדרו פניה
סבב מאזנים ובקש תחנה כי נכרע לנו כף מות מחיים
עקרב לבשה פחד ורעדה כי בעקבים יסרוטו צרינו
פני הקשת נהפכו לאחור כי צור דרך קשתו כאויב
צרח דלי כי צפו מים על ראשינו ומכלי דלי מלא חכינו יבש
קול דלי נשמע דהפסיק קרבן כי גדי נגדע ושעיר החטאת

רָגַז וּפָחַד מֵחֵל דָּגִים . כִּי כַדָּגִים נֵאַחֲזוּ בְּמַצּוֹדָה רָעָה
שָׁכַחְנוּ מוֹעֵד וְשַׁבַּת בְּטֵלְנוּ . שַׁדַּי מְסָרָנוּ בְּיַד צַר וּטְלַטְלָנוּ
תְּמַדֵּר גְּאוּלָה תָּחִישׁ יְשׁוּעָה תֹּאמַר לִירוּשָׁלַם שֻׁבִּתִי אֵלֶיהָ בְּרַחֲמִים
הַדֶּרֶת מַלְכוּתֶךָ תִּגְלֶה אֶל עֶלְיוֹן וְתִמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד
אַתָּה תָּקוּם תְּרַחֵם צִיּוֹן . כִּי עֵת לְחָנְנָהּ כִּי בָא מוֹעֵד

קִינָה לְנוֹעַם אַז בְּחַטְּאֵנוּ לֵט בְּאֵב

בת

צִיּוֹן שָׁמַעַתְּ מִקּוֹנֶנֶת אַחֲרֵיהָ אֲדָהּ עַל כּוֹס שָׁתִיתִי וּמָצִיתִי שְׁמָרֵיהָ
אֵלִי עֲדִינָה לְשָׁכִינָה אֲשֶׁר חָשְׁכוּ מְאוֹרֵיהָ בְּבִתּוּלַת חֲגוֹרַת שַׁק עַל בַּעַל נְעוּרֵיהָ
הִלְלִי יַעַר הַלְּבָנוֹן אֲרִיחֵךְ אֵשׁ אוֹכְלָה שַׁעַר צִיּוֹן יִסְפּוֹד כִּי אֵלִי עָשָׂה בִי כְּלָה
וּתְתַפֵּלֵשׁ הָעֲדָרָה כִּי שָׁבְתָה הָעֲבוֹדָה וְהַלְשָׁכָה תְּקוֹנֵן עַל כִּי אֲסָפוּ סַנְהֶדְרֵיהָ
לְשָׁכַת בִּירָה תִּבְכֶּה אוֹי עַל זֶרַע אַהֲרֹן וְגַם קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים אוֹי עַל גְּנִיזַת אָרוֹן
וְהַפָּרֹכֶת תִּזְעַק אוֹי עַל מְקוֹמִי וְתָרוֹן כִּי רָאַתָה זָרִים גָּלוּ סִתְרֵיהָ
וְהַמִּזְבֵּחַה תְּקוֹנֵן אֵיכָה קְטֹרֶת סַמִּים וְלֵב אַהֲרֹן נִקְרַע עַל אוּרִים וְתוּמִים
וְהַמִּזְבֵּחַ יִתְרַגֵּז עַל עוֹלוֹת וּשְׁלָמִים מַדּוּעַ לֹא כְעֵתָה יְבִינוּהָ סוֹדְרֵיהָ
יְלִיל כְּנוֹר לוּיִם מִי יַעַר נְגִינוֹתַי וְתַעֲנֶה הַמְּנוֹרָה מִי יַעֲלֶה נִרוֹתַי
וְהָאֹהֶל מִתְאוֹנֵן אֵין מְקִים יְרִיעוֹתַי וְהַתּוֹרָה תִּתְרַשֵּׁם כִּי חָדְלוּ שׁוֹמְרֵיהָ
חוּל יְחוּל הַשֻּׁלְחָן אֵי עוֹרְכֵי מַעֲרָכָה וְכִיּוֹנָה תַּרְגֵּה אֵיכָה שַׁבְתָה מְלַאכָה
וּבַת עַמִּי כָּל זֹאת מֵהוֹדָה נִתְּכָה וְלִפְנֵי צָרֵיהָ הָלְכוּ שְׁבִי צִירֵיהָ
זֶה כַּמָּה מִיַּחֶלֶת יוֹם רָצוֹן מִמֵּךְ צוּר קְשׁוּרָה כַּצִּפּוֹר בְּיַד צוּר עֵזוּב וְעָצוּר
קוּם בְּטֶרֶם יִתְמוּ עוֹלְלוֹת כֶּרֶם נָצוּר וּפְקוֹד כְּנֵה נְטֻשָׁה וּפְרֹצַת גְּדֵרֵיהָ

תסתר

לְאֵלֶם תַּרְשִׁישִׁים מֵרוֹן וְזִיעוּעָתָה עוֹלָם מִפְּנֵי חֲרוֹן
כְּלִיהָטָה אֵשׁ בֵּין בַּדֵּי הָאָרוֹן
שְׁנֵי מִקְדָּשִׁים אֲשֶׁר בְּמַעְלָה וּכְמַטָּה זֶה עַל גַּבֵּי זֶה דּוֹאֲבוּ בַּעֲלָטָה
וְנִמְתָּה אַחֲרֵיהָ אֶתְאַפֵּק וְאַבִּיטָה

רָאשֵׁי הַבְּרִים נִגְנְזוּ בֵּין הַפָּרֹכוֹת וְאַרְבַּע גַּחֲלֵי בְּדִבִּיר מֵהֲלֻכוֹת אַרְבַּע יְסוֹד עַד תְּהוֹם מִלְּחֹכוֹת
קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים כִּבְיתִי קֹדֶשׁ בּוֹדֵד וְשַׁחְתָּה וְהַלְלָתָה אַהֲלֵי שׁוֹדֵד אֵכָה כַּף אֶל כַּף הִשְׁמַעְתָּ בְּהִדֵּד
צְפִירַת תִּפְאַרְתֵּךְ נִתְּנָה בְּיַד צַר כָּל כְּלֵי חֶמְדַּת אִיוּי עִם הָאוֹצָר וְלֵךְ הַכּוֹח וְהַגְּבוּרָה תָּמוּ עָצַר
פְּנֵי הַכִּסֵּא אַז אוּפְלוּ וְגוּבְהֵי שָׁמַיִם לְקַדְרוּת הוּשְׁפְּלוּ יָבִין וּבוּעַז לְהִשְׁתַּבֵּר כְּנֵפְלוּ
עֲשֶׂרֶת שַׁלְחָנוֹת זָהָב שֶׁלָּלוּ וְלַעוֹרְכֵיהֶם נָמוּ אֵיזֶה אַדּוֹן אֵלוּ לְאוֹצָר שְׁנֵעֶר לְקֹדָשִׁים הוּנְחָלוּ
שִׁרְפִים עוֹכְרִים נָעוּ מִמַּעֲמָד בְּנִדְרְסוּ מְכוֹנוֹת מִתּוֹךְ מַחֲמַד וְזֵרִים קָרְאוּ יְמֵי הַשְּׁמָד
נְחוּשֶׁת יָם וַעֲשָׂרָה כִּיּוֹרוֹת נִתְּנוּ לְכֶל וְדָנָם שְׁבוּרוֹת וּשְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת מֵאַז קְדוּרוֹת
מַעֲשֵׂה הָאוֹפַנִּים אֲשֶׁר בַּמֶּרְכָּבָה כְּהוֹרְדוּ לָאָרֶץ זוֹהַר הָרָקִיעַ כָּבָה הוּלַּשׁ עַל גּוֹיִם לִפְנֵי מַכְרוּבִים
בָּא לוּוּיוֹת הַמּוֹרֵד מֵעַת רוֹדְדוּ הַטְּלָלִים עוֹד לְבִרְכָה לֹא יָרְדוּ בְּלִבָּם רָעִים מֵעַל בָּמֹתַי עֵב רוּדוּ
כָּל כְּלֵי הַכֶּסֶף וְכְלֵי הַזָּהָב קוּצָצוּ וְשׁוּסוּ מִבֵּית הַלַּהַב כְּצֵאת הַדֶּרֶד שֶׁחָחוּ עוֹזְרֵי רַהַב

יום אשר נקרא מהומה ומבוכה להקת מלאכים באשה מצרה נבוכה דבור פתח ועגו
אחריו איכה · טס עמוני ומואבי והוציאו הכרובים · ובכליבה היו אותם מסובבים · הנה בכל
דגלים בית יהודה חשובים · חיל שרפי מעל חולף מגדולתו · ואל אדיר שמו לא אבה תהלתו
לגלים כרושם בית תפלתו · זמרי שחק הוחשו מנושם · ונם מה לכם פה אין היום טעם · מה
תקלסון מלך בשעת הזעם · והכהנים על משמרותם נשחטים · ועל מחלקותם עמדו איסטר
איסטרטיוטים · ונמו איה מלך אסור ברדטים · הכלים דמשיכים בשבי הולכים ·

והשרים והסגנים בכבל משוכים ותמור בדים שק חגרו מלאכים
למענך אלהי תאגוד נדחי למזחות פתחי ונגיש זבחי ריח נחיחי ויודוך חי חי
ויראו כל חי כי הם בני אל חי והאר פניך אל מקדשך השמם למען ה׳

אנכי

אנכי אנחם מאנה להנחם אבלים לנחם
אז בשבעה רועים אחים ורעים נחמות להנעים
בשבעה ושמנה תשור אמנה נסיכים שמנה
בם איך אנחם ולא אנחם עד בא מנחם
גולמי כבש ביאת צר מאד לי היצר כי מצע קצר
גלה לו לא תאכל ובגד ואכל ואיך ינחם היכל
דמם ונסתנף והך כף אל כף כי ראש אכף
דביר איך ינחם ולא אנחם עד בא מנחם
והחל שלש מאות מתושלח ראות באות תנואות
והחד בימים כצדיק ותמים דורות להתמים
ומרות לא ידון דת וידום ואיך ינחם הדום
הלי איך ינחם ולא אנחם עד בא מנחם
זמם מלכי צדק כי עד צדק משפט וצדק
זכר הוציא ועדך ושלחן ערך וכריך בידך
חז שלם דת מכהן והוא לאל כהן לבבות בוחן
חנה איך ינחם ולא אנחם עד בא מנחם
טוב צדק מעיר ממזרח העיר והל בשר העיר
טרף מאריחי שלש עשרה ירחי כרית אזרחי
ירא שם ויקרא יראה קרא דר שב לבקרה
יגוני איך ינחם ולא אנחם עד בא מנחם
כבא שמש לן קח מאבני אולם שתים עשרה סולם
כחז עולים ויורדים עלי נרדים ירא מורדים
לישע קוה ארורית ותקוה בשם אל נקוה
לבנון איך ינחם ולא אנחם עד בא מנחם
מלל שלח נא וחנן סלח נא ואם אין מחני נא
משכך חימה מאני הומה ראות נחמה

גָּבוֹ עַל פָּרוּשׁ הוּא יִתָּא רֹאשׁ נִחוּמִים לְפָרוּשׁ
נוּדָה אֵיךְ יְנַחֵם וְלֹא אֲנַחֵם עַד בֹּא מְנַחֵם
סוּם אִישׁ בֵּית לֶחֶם בְּחוּשֶׁר גּוֹאֵל לְנַחֵם מִשַּׁרְשָׁיו כְּתַפְרָה לְהַנְחֵם
סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישֵׁי לְחֹמִי לְאַשִּׁי גֶּזַע יִשַׁי
עִדּוֹ אוֹסֵר וּלְשׁוֹרֵק לְבַשֵּׁר רַגְלֵי מְבַשֵּׁר
עַמּוֹ אַז יְנַחֵם יֹאמַר הַמְרוּחָם עַל יְדֵי מְנוּחָם

פּוּגוֹת מְנַסְּכִים מְנוּחוֹת וּנְסָכִים שְׁמֻנָּה נִסְבִּים
פֶּרַח בָּחוּר וְטוֹב בֶּן קִישׁ מְבַשֵּׁר טוֹב לְנַחֵם הָדִיר הַטּוֹב
צוֹעֵק בַּמִּצְפֶּה כְּאוּמָן צֶפֶת חֲזוּת יֶשַׁע מוּכְמָן וְעַדַּיִן לֹא זוּמָן
צִיּוֹן תְּנַחֵם תִּקְוֹם תְּרוּחָם עַל יְדֵי מְנוּחָם

וּמִדֵּי יָקוּמוּ מֵעַל הָאָרֶץ

קֵץ יוֹם מְכֻמּוֹס רַפְסָה לְרַמּוֹס בְּנוֹקְדֵי עָפוּס
קוֹל כְּנוֹקְדִים תַּגִּישׁ וְתַקְדִּים פּוּנָה קָדִים
רוּן דּוּי מוֹדָאָה צַפְנִיָּה רָאָה עֵלִּי לְדַרְיָעָה
רְחוּם תְּרוּחָם צִיּוֹן תְּנַחֵם עַל יְדֵי מְנוּחָם

טוּבִי שׁוּבִי שָׁלֵם לַהֲשִׁיבִי צֶמַח וְתַשְׁבִּי
שְׁמוֹ אֲבִיעַד שִׁבְעָה מוֹדִיעַד הוּכַן וְהוּעַד
תַּנְחוּמִים לְהַרְבִּיעָה כּוֹס יְשׁוּעוֹת לְרַבֵּעָה חֲדָשִׁים אַרְבָּעָה
תָּשׁוּב תְּרוּחָם צִיּוֹן תְּנַחֵם עַל יְדֵי מְנוּחָם

בימים

הַדֶּם וּבְעֵת הַהִיא בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן הוּא חֹדֶשׁ נִיסָן אַמְנָם בְּאַרְבָּעָה
עָשָׂר יוֹם בּוֹ מְנַחֵם בֶּן עַמִּיאֵל פִּתְאוֹם יָבֹא בְּבִקְעַת אַרְבֵּל יְצֶמַח טוּבוֹ
וּבְגִדְרִי נָקָם יִלְבַּשׁ בְּחִטּוּבוֹ

בימים הדם ובעת ההיא בחדש השני הוא חדש איד גנוזים יגלו בנוצרי שמטים תעלה עדת
קרח לעין כל שבטים דגלי אסף ידו מקושטים מערבות מואב עד נחל השטים
בימים הדם ובעת ההיא בחדש השלישי הוא חדש סיון דם יקומו אשר מתו במדבר ורעש ג
גדול בחומות יוגבר וכראשי הרים יהי פיסת בר ותרגז הארץ וסוד רז ידופר
בימים הדם ובעת ההיא בחדש הרביעי הוא חדש תמוז זעם ועברה בכל תבצא ומלך מכל
כבלעדי סמים יצא חוסן ומסטין יאמר לו צא וריוח והצלה למעוטים תמצא
בימים הדם ובעת ההיא בחדש החמישי הוא חדש אב טחור יעש בגדי נקמתו והר הזיתים יב
יבקע כגערתו יצא משיח בגדולתו כצאת השמש בגבורתו
בימים הדם ובעת ההיא בחדש הששי הוא חדש אלול כשרון יכריז בו בן שאלתיאל וירדו
מיכאל וגבריאל לערוך מלחמת נקמת אל ולא ישאירו אחד מאויבי אל
בימים הדם ובעת ההיא בחדש השבעי הוא חדש תשרי מרומות וסכסוך יהיו בכל גוי
נורא כלקה לו גוי מקרב גוי ויאמרו לכו ונכחידם מגוי לבזות נפש דמתעב גוי

בימים ההם ובעת ההיא בחודש השמיני הוא חודש מרחשון סעד יהיה בגלות ראשונה ובו
למדבר תצא שושנה עשרה אלף גדו במשעינה ולא תהיה בראשונה האחרונה
בימים ההם ובעת ההיא בחודש התשיעי הוא חודש כסליו פתאום תפול חרב משכים ודסי רשעים
יהלוך כנחלי מים צח משלש ועד תשע שום הומים כמים וטמים יקוטו ויחזו מיומים
בימים ההם ובעת ההיא בחודש העשירי הוא חודש טבת קול יתנו שוקדי יום יום אר נא לנו כי
פנה יום רעב יהי ארבעים וחמשה יום ושם יתהלל ברוך ל יום יום
בימים ההם ובעת ההיא בחודש עשתי עשר הוא חודש שבט שבן יהי בתשעים ומאה אלף
ובלבוש שריון מאה אלף שמלחמת רביעית יעשו בצלע דאלף ושם אחד ירדוף אלף
בימים ההם ובעת ההיא בחודש שנים עשר הוא חודש אדר תביד יהו שלשה מבטיה
תשבי ומנחם וגם נחמה תפארת מכהן עמם מנוה ושם כל דגשמה תהלל יה
כבתוב כל דגשמה תהלל יה דלדויה ונאמר ונגתי על העיר הזאת להושיעה למעני
ולמען דוד עבדי ונאמר כי ניחם ל ציון ניחם כל חרבותיה וישם מדברה כעדן ע
ערבתה כגן ל ששון ושמחה ימצא בה תודה וקול זמרה

סלוק

וכון עולם על מלאתו מכל חסדותיו למלאתו כימי עלומיו לעליותו כמו
שהיה מתחלתו לתפארתו ולתהלתו להטיבו באחריתו בשוב אחרית דבר
לראשיתו כמו שהיה מבריתו בששה שחסר מראשיתו עד ישובו לו מלא לשיתו ביי א
אשר חסרו מתולדתו למספר ששה שחסר לדתו ישובו לו למלאות דתו איש איש על ע
עבודתו וכל אחד ואחד קצב מדתו בקומה וקופה דגמתו ותבנית והכל רקמתו מבאר
ושד תשע קומתו לכת קומתו כנאת השמש ויי דשיתו
כי מכי הען עינתו לבל ישוב לחת ארמתו מת ימלא
מאמתו בלי לנשול בו לדמיתו להיו עד תהי נשמתו להעביד ודפתו ואמתו
וכל ארע דרע דנדרע בארן בן יהו דשב על הארן יהי פסת בר בארן להתיא להם בן הא
הארן כלפת יגדע שרש בארן ירעם בלבנון על הארן קה הגבולת כעמרת הארן יב
וכלית תמה כבליות בקר בעדן מרעד בנקה ומתנעדות לארן בלי לקשר ולחדש כחדש ב
כל הארן כי כל דבר ודבר מכן בעדן ועדן סרק זה לאכל כמו פרי עיה
נאכל כן עוקן וקליפה ועדן יאכל ולהדשיו יבשר כל מאכל בקן ובחודף זה נאכל ולא כא
כאש ורקב ויאכל כי בטעם ושומן ודה יתבלבל ועל דגהל הוא סמוה הכל יעלה על
סעדו כל עדן מאכל יהה פריו למאכל ועלהו לרופה מאכל לרשאת כל אלם יבבי יה
להתרפ כל רחם עדר ובשכל ובעבון כל יאכל לחם ובעבר אחת כל
תעמה רחם כי תעבור הדין בכל ימים ששים רבבות תעבר בכל רחם כל עבר עבר יעבר
ובעבר בעד כעבר ושוחם ובאתם יעשים כעבי מרכב מאבקת רוכל להאמר כמה
כמעמה בכשעמה להדבק בכבן ובמטה להתחבק עם נחדים וארמלים לאבק לאמאם ל
לעשים כנודם אותם לדבק ובראו שבים ודשים ואתם יהו ששה דברים ודשים
ושלשה אדרים הבדשים ובקרבם מטמנים ארבעה חדשים ומאר תהיה לם דודשים

ובינידם שבעה רועים מפורשים עמקי הברית למו מפרשים אשר מאז דם מעוששים יבאו
לעטר צאן קדשים ובא יי אלדים וכל קדושים ובתוכם שני בני היצהר מאוששים ובמחנם
שכנה נסיכים דרושים ספר הישר למו דורשים ומדם יופיע משיח לקדושים למשוח קדש
קדשים ותנתן לעליונים מקודשים כיונים
אל ארובותיהם דשים בכנף דגנים מתחדשים עם אברה חסידה מחודשים

ותחלק נחלת צבי חלק כחלק על פי הגודל מתחלק לשלשה עשר תחלק ונשיא בתוך
ישול חלק שבעה שבטים מצפון ישלו חלק וחמשה מתימן יחלשו חלק וכל חלק וחלק יהא
מיוחד הלקו מפאת קדים ימה חלקו באורך אין סוף לחלקו כי ממזרח שמש עד מבואו א
אורך חלקו אבל רחבו יומד ברוקו עשרים וחמשה אלף קנים ירחיב חיקו בשבעים מיל
ישיקו והנשיא יבדיל ממנת חלקו

במטלית מרובעת במידת האלף עשרים וחמשה אלף על עשרים וחמשה אלף מצפון יומדד
לכהנים בלי חלף רוחב עשרת אלפים על אורך חמשה ועשרים אלף ומנגב יכיל ללוים ב
בלי סלף כמדתם באורך ברוחב לצלע האלף: וקדמה ימה ינתן לנתינים בשלף ונותר
בתוך בתוך עשרים וחמשה אלף חמשת אלפים על חמשת אלפים לצלע האלף היא העיר ו
ומגרשיה בנויה לתלף: כי בארכה כן רחבה וכארכה וכרחבה כן גובהה עולה
ומרחבת וניסבת עד למעלה למעלה מתחשבת ועד כסא כבוד מסבת רצר לי המקום משבת
גשה לי ואשבה בשבת ויושב לימין אותה מושבת: ושני חומות לה מקיפות חומת
אש וכבוד לה מקיפות שתים עשרה דלתות בם מזקפות המון שנים עשר שבט בשעריו זקו
זקופות מדי חדש בחדשו בארבע תקופות יבאו להשתחות בארבע תכיפות:

ויפתחו שערי עדן גן ושבע כתים משוערים בגן ועץ החיים בתוך הגן ותחתיו ששים ושמנה
מדרי אגן שלשים וששה מעלות בתוכו מוגן מהלך חמש מאות שנה מטוגן וישמעו קול צו
צורם כגן וכמו לשעבר נתהלך בגן כן יתהלך בתוכם בתוך הגן:

ויראו ויראו באצבע ובדמות ויאמרו זה אלדים אלדינו ולא נמות הוא ינהגנו עלמות הוא י
ינהגנו בעלמות הוא ינהגנו בלי עלמות הוא ינהגנו בשתי עולמות ואז יראם שלש נחמות זיז
ולויתן ובהמות זיז המטעים כל מין מטעימות פורש כנפיו בתעלומות ומבהא מאודות עד ת
תהומות ויוציא להם בכח בהמות אשר רבצו אלף הרים ואבוסו מאלף הרים משקהו מאוסם
נהרים יובל היצא מעדן לארבעת נהרים ישלח שרשיו משקהו להרים וכל חיתו יער אליו מ
מהרהרים מימיו לשתות מבהרים ותקוק בו שלשים סימנים טהורים להטהר לישרים ובחורים
בגעיתו מפרק הרים הנה נא במתניו כחו ומעידין מעשיו על כרחו ואונו בשדירי ב
בטנו מוכיחו ומי יוכל לעמוד נכחו יחפוץ כמו ארז להגביה זנבו וכל חיתו שדי יש
ישכין לקנן בו ואחרי כן יוריד בנחת זנבו וישכין מעופפים באבו לבל ינזקו מזיזת היושבות
בקרבו כי רחמן הוא בכל מדות שבו ויושב כמלך במסיבו עד בא יום מוכן לשוק בו ויגלה

לעם קרובו׃ ונגדו יוצג לויתן ושור בהבות יחיתן כי עוד הוא לשחקו נתן לעתידים
עורר לויתן להנתן למו במתן׃ מלמטה יחוללו לו דגים גדולים ומלמעלה יצלצלו לו א
אראלים הודו ושבחו ממללים׃ תחתיו חדודי חרש סנפיריו מכוה גלגל חרס ירפד חר
חרוץ על טיט חרס כרופד עלי חרוץ ועושהו חרס׃ ירתיח כסיר מצולה׃ סגור חותם צ
צר צולה׃ בקשקשותיו כובש כל מי מצולה׃ לצמאו עולה מי צולה׃ למצוא ריח הצלה
מנחיריו יצא עשן׃ מרתיח כל מי בשן׃ מטריד בעוקצו ומראיג חיות ורומשן׃ ומהן ישובע ו
וידושן׃ יחשוב תהום לשיבה בו לכבשן׃ כעפעפי שחר מכונה בעינים׃ בשלש מ
מאות וששים וחמש עינים׃ סבוב אמות שנים׃ בשובח במינים ששים ושנים׃ ויש לו זוגים
שנים׃ בריח עקלתון ותניני שנים והוא עליהם כמלך במתנים מוכן בבשתה נצחים לבן שנים
והוא מכלם כבד גדול׃ זנבו סמוכה בפיהו בחיל גדול׃ מסביב כטבעת הים הגדול׃ ובבא יו
יום הגדול׃ יאמר מלך הגדול ליתננו מאכל לגוי גדול׃ וישלח בו השר הגדול׃ ואתו גדודים
המון גדול לפרוס עליו חרס גדול׃ למשכו בחכה בבחו הגדול׃ וירמוהו בו
רמחים׃ ויחשוב לתבן ברזל מרמחים׃ ועוד ירתיחו בו רתחים׃ ולקש נחשבו לו תותחים
ויורו חצי קשת יבריחנו בן קשת לעץ רקבון נחשת׃ יקלש בו אבנים לסלע׃ וכו נהפכו לו
אבני קלע׃ ואז יחרה לשיתם לבלע׃ ויגביה ראש מהל אלים׃ ומשאתו יגורו
אראלים׃ ומפניו כחיל נבהלים׃ ויודע אל מעוז׃ ויתן בקולו קול עוז׃ לשלוח בו מתן
עוז׃ להתפש בלי מעוז׃ בצוארו ילין עוז׃ ואז ימשוך במעין גנים׃ ויסרו עליו יושבי גנים׃ ויצנו כשדן
כזומנים׃ ואחד כאחד יגשו שניהם ורוח לא יבא בינידם׃ וקרושים יראום
בעיניהם׃ אך יצו לפניהם׃ וצור ישחק בם לפניהם׃ ויתחיל
מקדין לנגח בו בקרניו׃ וזה בגאות אפיקי מגיו׃ ויבער אש עשוניו׃ ויאחז בגיזה אשר במתניו
וינוס מצער לבין עצי עדניו׃ וינוס ויברח בפניו׃ ויאחוזבקיטור עשניו׃ בעצי בושם שושניו
ויעלה ריח קטרת עד שמי מעוניו׃ וכל גן תעשן בעשניו׃ ובת קול תפרצץ מכרומיו׃ הפיחי
יזלו בשמיו׃ להריח בו ריח סמיו׃ ואז יעורדו צפון ותימן׃ ויסובבו
לאות וסימן׃ ויאזור עוז חיל ויאמן׃ וישוב על בריח מזומן׃ ויצא לקראתו מיומן׃ וילפתו
שנית בו בזמן׃ ויתמרמר אליו מוכמן׃ ויסביבו בקרניו כאומן׃ ודג
לעומתו יתימן׃ וסנפיריו ישחיז לזמן׃ ולשחטו בם יתאמן׃ זה קרניו למולו יעקמן׃ וזה סנפיריו ל
למולו יקימן׃ ומתוך כך שניהם ישימן לשחטם׃ ולטבחם להחרימן׃ וינתנו מאכל לשם נאמן
ויבינו כי לא אלמן׃ ויאמרו ברוך האל הנאמן׃ כי כל דבר ודבר אשר מאז זמן הקיצו לקץ חמן
והוא מעולמים נקרא צור עולמים׃ וצר ביה שני עולמים׃ וגל לקצם כל נעלמים
לכבוד בית העולמים המכון עד לא עולמים׃ אתו לדורות כוננו מעולמים מכון לשבתו ע
עולמים׃ ובו ישכון עולמים׃ ויטע בו משיחו׃ ועמו לעולמי עולמים׃
ככתוב תבואמו׃ ותטעמו בהר נחלתך מכון לשבתך פעלת יי מקדש יי כוננו ידיך׃ ונאמר
בנה בניתי בית זבול לך מכון לשבתך עולמים׃ ונאמר כה אמר יי שבתי לירושלם ברחמים
ביתי יבנה בה נאם יי צבאות׃ וקו ינטה על ירושלם׃ ונאמר כה אמר יי שבתי אל ציון׃ ושכ
כב א

וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלִַם וְנִקְרְאָה יְרוּשָׁלִַם עִיר הָאֱמֶת וְהַר יְיָ צְבָאוֹת הַר הַקֹּדֶשׁ: וְנֶאֱמַר בְּגוֹדֶר
יְשׁוּעוֹת מַלְכּוֹ וְעֹשֶׂה חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ לְדָוִד וּלְזַרְעוֹ עַד עוֹלָם: וְנֶאֱמַר יְיָ אֱלֹהִים אַל תָּשֵׁב פְּנֵי
מְשִׁיחֶךָ זָכְרָה לַחֲסָדֵי דָוִד עַבְדֶּךָ:

וְנֶאֱמַר כִּי נִחַם יְיָ צִיּוֹן נִחַם כָּל חָרְבוֹתֶיהָ וַיָּשֶׂם מִדְבָּרָהּ כְּעֵדֶן וְעַרְבָתָהּ כְּגַן יְיָ שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה
יִמָּצֵא בָהּ תּוֹדָה וְקוֹל זִמְרָה: וְנֶאֱמַר שָׁם אַצְמִיחַ קֶרֶן לְדָוִד עָרַכְתִּי נֵר לִמְשִׁיחִי:

רחם יְיָ אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וְעַל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ וְעַל יְרוּשָׁלִַם עִירֶךָ וְעַל צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ וְ
וְעַל הָעִיר הָאֲבֵלָה הַחֲרֵבָה וְהַשּׁוֹמֵמָה הַנְּתוּנָה בְּיַד זָרִים הַרְמוּסָה בְּכַף עָרִיצִים וְ
וַיִּבְלְשָׁהָ לְגִיוֹנוֹת וַיִּרְשׁוּהָ עֲבוֹדֵי פְסִילִים וְלִישְׂרָאֵל עַמֶּךָ נְתַתָּהּ וּלְזֶרַע יַעֲקֹב יְרוּשָׁה הוֹרַשְׁתָּהּ
נְעֶרָה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֵעֲפָרָהּ וְהָקִיצָה מֵאֶרֶץ דִּוְיָהּ נְטֵה עָרֵיהָ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ כְּנַהַר שָׁלוֹם וּכְנַחַל שׁ
שׁוֹטֵף כְּבוֹד גּוֹיִם כִּי בָאֵשׁ הֻצַּתָּה וּבָאֵשׁ אַתָּה עָתִיד לִבְנוֹתָהּ כָּאָמוּר וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהּ נְאֻם יְיָ ח
חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב וְלְכָבוֹד אֶהְיֶה בְתוֹכָהּ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְנַחֵם אֲבֵלֵי צִיּוֹן וּבוֹנֵה יְרוּשָׁלִַם

לית לאוח דוד וכו

וכין יחיד וכין עליח צבור כין כצרכית כין כשחרית וכמנחה כשמגיע על ירושלים עירך כרחמים תשוב לגמר רחם ה
לגלגינו וכולה וכתשעה כאב כשחרית לין לומר כרכת כהנים לכל כמנחה לומר ומגיחין ספר תורה כחפלה ולין
לומר גדלו לה ולא ותגלה מלכותו עליהו ולין מגיחין הספר על הדוכן כשאר הימים לגלח לחד מבני הכנסת ומקבלו על
זרועותיו ויחזיק מן הדוכן כיד לחד של כנסת שכין שגלו ישראל כביכול השכינה והתורה גלו ממקומם
ולומר הכל הבו גודל וכו וקורין כתורה כפרשת היום שלשה כני לחדש וזו היא הקריאה:

כי תוליד בָּנִים וּבְנֵי בָנִים וְנוֹשַׁנְתֶּם בָּאָרֶץ וְהִשְׁחַתֶּם וַעֲשִׂיתֶם פֶּסֶל תְּמוּנַת כֹּל וַעֲשִׂיתֶם
הָרַע בְּעֵינֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְהַכְעִיסוֹ: הֵעִדוֹתִי בָכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ כִּי א
אֹבֵד תֹּאבֵדוּן מְהֵר מֵעַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים אֶת הַיַּרְדֵּן שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ לֹא תַאֲרִיכוּן יָמִים
עָלֶיהָ כִּי הִשָּׁמֵד תִּשָּׁמֵדוּן: וְהֵפִיץ יְיָ אֶתְכֶם בָּעַמִּים וְנִשְׁאַרְתֶּם מְתֵי מִסְפָּר בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר יְנַהֵג יְיָ
אֶתְכֶם שָׁמָּה: וַעֲבַדְתֶּם שָׁם אֱלֹהִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם עֵץ וָאֶבֶן אֲשֶׁר לֹא יִרְאוּן וְלֹא יִשְׁמְעוּן וְלֹא
יֹאכְלוּן וְלֹא יְרִיחוּן: וּבִקַּשְׁתֶּם מִשָּׁם אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ וּמָצָאתָ כִּי תִדְרְשֶׁנּוּ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ:
בַּצַּר לְךָ וּמְצָאוּךָ כֹּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים וְשַׁבְתָּ עַד יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹלוֹ: כִּי אֵל
רַחוּם יְיָ אֱלֹהֶיךָ לֹא יַרְפְּךָ וְלֹא יַשְׁחִיתֶךָ וְלֹא יִשְׁכַּח אֶת בְּרִית אֲבוֹתֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לָהֶם: כִּי ש
שְׁאַל נָא לְיָמִים רִאשֹׁנִים אֲשֶׁר הָיוּ לְפָנֶיךָ לְמִן הַיּוֹם אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ וּלְמִקְצֵה ה
הַשָּׁמַיִם וְעַד קְצֵה הַשָּׁמַיִם הֲנִהְיָה כַּדָּבָר הַגָּדוֹל הַזֶּה אוֹ הֲנִשְׁמַע כָּמֹהוּ:
הֲשָׁמַע עַם קוֹל אֱלֹהִים מְדַבֵּר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ אַתָּה וַיֶּחִי: אוֹ הֲנִסָּה אֱלֹהִים לָבוֹא ל
לָקַחַת לוֹ גוֹי מִקֶּרֶב גּוֹי בְּמַסֹּת בְּאֹתֹת וּבְמוֹפְתִים וּבְמִלְחָמָה וּבְיָד חֲזָקָה וּבִזְרֹעַ נְטוּיָה וּבְמוֹרָאִים
גְּדֹלִים כְּכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה לָכֶם יְיָ אֱלֹהֵיכֶם בְּמִצְרַיִם לְעֵינֶיךָ: אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת כִּי יְיָ הוּא הָא
הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד מִלְּבַדּוֹ: מִן הַשָּׁמַיִם הִשְׁמִיעֲךָ אֶת קֹלוֹ לְיַסְּרֶךָ וְעַל הָאָרֶץ הֶרְאֲךָ אֶת אִשּׁוֹ ה
הַגְּדוֹלָה וּדְבָרָיו שָׁמַעְתָּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ: וְתַחַת כִּי אָהַב אֶת אֲבֹתֶיךָ וַיִּבְחַר בְּזַרְעוֹ אַחֲרָיו וַיּוֹצִיאֲךָ ב
בְּפָנָיו בְּכֹחוֹ הַגָּדוֹל מִמִּצְרָיִם: לְהוֹרִישׁ גּוֹיִם גְּדֹלִים וַעֲצוּמִים מִמְּךָ מִפָּנֶיךָ לַהֲבִיאֲךָ לָתֶת לְךָ א
אֶת אַרְצָם נַחֲלָה כַּיּוֹם הַזֶּה: וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מ
מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת אֵין עוֹד

וְשָׁמַרְתָּ אֶת חֻקָּיו וְאֶת מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם אֲשֶׁר יִיטַב לְךָ וּלְבָנֶיךָ אַחֲרֶיךָ וּלְמַעַן תַּאֲרִיךְ יָמִים עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ כָּל הַיָּמִים:

ואומר קדיש עד לעילא ומברכין בירמיה

אסף אֲסִיפֵם נְאֻם יְיָ אֵין עֲנָבִים בַּגֶּפֶן וְאֵין תְּאֵנִים בַּתְּאֵנָה וְהָעָלֶה נָבֵל וַאֶתֵּן לָהֶם יַעַבְרוּם: עַל מָה אֲנַחְנוּ יֹשְׁבִים הֵאָסְפוּ וְנָבֹא אֶל עָרֵי הַמִּבְצָר וְנִדְּמָה שָׁם כִּי יְיָ אֱלֹהֵינוּ הִדִּימָנוּ וַיַּשְׁקֵנוּ מֵי רֹאשׁ כִּי חָטָאנוּ לַיְיָ קִוֵּה לְשָׁלוֹם וְאֵין טוֹב לְעֵת מַרְפֵּא וְהִנֵּה בְעָתָה: מִדָּן נִשְׁמַע נַחֲרַת סוּסָיו מִקּוֹל מִצְהֲלוֹת אַבִּירָיו רָעֲשָׁה כָּל הָאָרֶץ וַיָּבֹאוּ וַיֹּאכְלוּ אֶרֶץ וּמְלוֹאָהּ עִיר וְיֹשְׁבֵי בָהּ: כִּי הִנְנִי מְשַׁלֵּחַ בָּכֶם נְחָשִׁים צְפָעֹנִים אֲשֶׁר אֵין לָהֶם לָחַשׁ וְנִשְּׁכוּ אֶתְכֶם נְאֻם יְיָ: מַבְלִיגִיתִי עָלַי יָגוֹן עָלַי לִבִּי דָוָי: הִנֵּה קוֹל שַׁוְעַת בַּת עַמִּי מֵאֶרֶץ מֶרְחַקִּים הֲיְיָ אֵין בְּצִיּוֹן אִם מַלְכָּהּ אֵין בָּהּ מַדּוּעַ הִכְעִיסוּנִי בִּפְסִילֵיהֶם בְּהַבְלֵי נֵכָר עָבַר קָצִיר כָּלָה קָיִץ וַאֲנַחְנוּ לֹא נוֹשָׁעְנוּ: עַל שֶׁבֶר בַּת עַמִּי הָשְׁבַּרְתִּי קָדַרְתִּי שַׁמָּה הֶחֱזִקָתְנִי: הֲצָרִי אֵין בְּגִלְעָד אִם רֹפֵא אֵין כִּי מַדּוּעַ לֹא עָלְתָה אֲרוּכַת בַּת עַמִּי:

מִי יִתֵּן רֹאשִׁי מַיִם וְעֵינִי מְקוֹר דִּמְעָה וְאֶבְכֶּה יוֹמָם וָלַיְלָה אֶת חַלְלֵי בַּת עַמִּי: מִי יִתְּנֵנִי בַּמִּדְבָּר מְלוֹן אֹרְחִים וְאֶעֱזְבָה אֶת עַמִּי וְאֵלְכָה מֵאִתָּם כִּי כֻלָּם מְנָאֲפִים עֲצֶרֶת בֹּגְדִים: וַיִּדְרְכוּ אֶת לְשׁוֹנָם קַשְׁתָּם שֶׁקֶר וְלֹא לֶאֱמוּנָה גָּבְרוּ בָאָרֶץ כִּי מֵרָעָה אֶל רָעָה יָצָאוּ וְאֹתִי לֹא יָדָעוּ נְאֻם יְיָ: אִישׁ מֵרֵעֵהוּ הִשָּׁמֵרוּ וְעַל כָּל אָח אַל תִּבְטָחוּ כִּי כָל אָח עָקוֹב יַעְקֹב וְכָל רֵעַ רָכִיל יַהֲלֹךְ: וְאִישׁ בְּרֵעֵהוּ יְהָתֵלוּ וֶאֱמֶת לֹא יְדַבֵּרוּ לִמְּדוּ לְשׁוֹנָם דַּבֶּר שֶׁקֶר הַעֲוֹת נִלְאוּ: שִׁבְתְּךָ בְּתוֹךְ מִרְמָה בְּמִרְמָה מָאֲנוּ דַעַת אֹתִי נְאֻם יְיָ: לָכֵן כֹּה אָמַר יְיָ צְבָאוֹת הִנְנִי צָרְפָם וּבְחַנְתִּים כִּי אֵיךְ אֶעֱשֶׂה מִפְּנֵי בַּת עַמִּי: חֵץ שָׁחוּט לְשׁוֹנָם מִרְמָה דִּבֶּר בְּפִיו שָׁלוֹם אֶת רֵעֵהוּ יְדַבֵּר וּבְקִרְבּוֹ יָשִׂים אָרְבּוֹ: הַעַל אֵלֶּה לֹא אֶפְקֹד בָּם נְאֻם יְיָ אִם בְּגוֹי אֲשֶׁר כָּזֶה לֹא תִתְנַקֵּם נַפְשִׁי:

עַל הֶהָרִים אֶשָּׂא בְכִי וָנֶהִי וְעַל נְאוֹת מִדְבָּר קִינָה כִּי נִצְּתוּ מִבְּלִי אִישׁ עֹבֵר וְלֹא שָׁמְעוּ קוֹל מִקְנֶה מֵעוֹף הַשָּׁמַיִם וְעַד בְּהֵמָה נָדְדוּ הָלָכוּ: וְנָתַתִּי אֶת יְרוּשָׁלִַם לְגַלִּים מְעוֹן תַּנִּים וְאֶת עָרֵי יְהוּדָה אֶתֵּן שְׁמָמָה מִבְּלִי יוֹשֵׁב: מִי הָאִישׁ הֶחָכָם וְיָבֵן אֶת זֹאת וַאֲשֶׁר דִּבֶּר פִּי יְיָ אֵלָיו וְיַגִּידָהּ עַל מָה אָבְדָה הָאָרֶץ נִצְּתָה כַּמִּדְבָּר מִבְּלִי עֹבֵר: וַיֹּאמֶר יְיָ עַל עָזְבָם אֶת תּוֹרָתִי אֲשֶׁר נָתַתִּי לִפְנֵיהֶם וְלֹא שָׁמְעוּ בְקוֹלִי וְלֹא הָלְכוּ בָהּ: וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי שְׁרִירוּת לִבָּם וְאַחֲרֵי הַבְּעָלִים אֲשֶׁר לִמְּדוּם אֲבוֹתָם: לָכֵן כֹּה אָמַר יְיָ צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי מַאֲכִילֵם אֶת הָעָם הַזֶּה לַעֲנָה וְהִשְׁקִיתִם מֵי רֹאשׁ: וַהֲפִיצוֹתִים בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ הֵמָּה וַאֲבוֹתָם וְשִׁלַּחְתִּי אַחֲרֵיהֶם אֶת הַחֶרֶב עַד כַּלֹּתִי אֹתָם: כֹּה אָמַר יְיָ צְבָאוֹת הִתְבּוֹנְנוּ וְקִרְאוּ לַמְקוֹנְנוֹת וּתְבֹאנָה וְאֶל הַחֲכָמוֹת שִׁלְחוּ וּתְבֹאנָה: וּתְמַהַרְנָה וּתְשֵׂנָה עָלֵינוּ נְהִי וְתֵרַדְנָה עֵינֵינוּ דִּמְעָה וְעַפְעַפֵּנוּ יִזְלוּ מָיִם: כִּי קוֹל נְהִי נִשְׁמַע בְּצִיּוֹן אֵיךְ שֻׁדַּדְנוּ בֹשְׁנוּ מְאֹד כִּי עָזַבְנוּ אָרֶץ וְכִי הִשְׁלִיכוּ מִשְׁכְּנוֹתֵינוּ:

כִּי שִׁבְעָנָה נָשִׁים דָּבָר יי׳ וְתִקַּח אָזְנֵכֶם דְּבַר פִּיו וְלַמְּדָנָה בְּנוֹתֵיכֶם נֶהִי וְאִשָּׁה רֵעוּתָהּ קִינָה כִּי עָלָה מָוֶת בְּחַלּוֹנֵינוּ בָּא בְּאַרְמְנוֹתֵינוּ לְהַכְרִית עוֹלָל מִיחוּץ בָּחוּרִים מֵרְחֹבוֹת דַּבֵּר כֹּה נְאֻם יי׳ וְנָפְלָה נִבֵלַת הָאָדָם כְּדֹמֶן עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה וּכְעֹמִיר מֵאַחֲרֵי הַקּוֹצֵר וְאֵין מְאַסֵּף ·

כֹּה אָמַר יי׳ אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ וְאַל יִתְהַלֵּל הַגִּבּוֹר בִּגְבוּרָתוֹ וְאַל יִתְהַלֵּל עָשִׁיר בְּעָשְׁרוֹ כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵל וְיָדוֹעַ אוֹתִי כִּי אֲנִי יי׳ עֹשֶׂה חֶסֶד מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בָּאָרֶץ כִּי בְּאֵלֶּה חָפַצְתִּי נְאֻם יי׳ ·

ולאחר ההפטרה מברך עד מגן דוד ואומר אשרי כו׳ ומחזירין ספר תורה לארון בחשאי ואין אומר יהללו ואומר ובא לציון אתה קדוש ואין אומר ואני זאת בריתי ואומר וקרא זה אל זה וכו׳ סדריא · וקדיש גמור ויש נוהגין שלא לומר תתקבל צלותהון בשלמא

ובתשעה באב יש אומר שאין מניחין תפלין דכתיב לשום לאבלי ציון לתת להם פאר תחת אפר אבל בזמן שיש אפר אין פאר · ובט׳ באב כתיב העלו עפר על ראשם · ויש אומר שאין למנוע מלהניח תפלין בכך שאינו דומה אבלות שנה לאבלות חדשה ואפילו אבלות חדשה אין נוהגין מלהניח תפלין אלא יום ראשון בלבד · מכאן ואילך הויא לה באבלות שנה ומותר להניח תפלין שהרי היא אבלות שנה ומיושבת מכאה ימים · אבל להתעטף בציצית מותר והכל שוין בדבר · וט׳ באב שחלה בו ברית מילה מעכבין אותה עד תפלת המנחה שהיא שעת נחמה · ואין מקדימין למול בשחרית שהיא שעת אבלות ומצות מילה קבלו בשמחה כדכתיב שש אנכי על אמרתך ואין אבלות במקום שמחה ·

ובשאר תעניות שחל בהן ברית מילה כגון שבעה עשר בתמוז ושש גדליה ועשרה בטבת ושאר תעניות מולין אותן מיד בתפלת שחרית ואין צריכין לעכב ואם היא שני וחמשי אומר סליחות אבל אין נופלין על פניהן ואין אומר ובא ברית ו ותחנה וכשם שאין שמברכין עליו ברכת מילה יש אומר שמניחין אותו עד הערב ושותהו אמש שלא תינוק · ואם תאמר ומשום ברכה אין לחוש שאי אפשר לעשות בענין אחר וכבר הטעימו מהנו קצת לתינוק · ואי משום שלא שתה שיעור טעימה אין בכך כלום · אבל להשקות מהנו לתינוק אחר אינו ראוי משום דאתו למסרך · כהנא דאמרינן גבי יום הכפורים שאומרים זמן בתפלה ואין אומרין זמן על הכוס להבקיעו לתינוקות משום דאתי למיסרך · ויש אומר שמברכין ברכת המילה בלא יין כיון דלא אפשר למיטעם מיניה ואין היין מעכב ברכת המילה · והגדולה בעיני הדעת ש מברכין על היין בשאר הימים · ואם משום טעימה נותן אותו לתינוק ושותהו בין שאר תעניות בין ארבעה צומות בין ביום הכפורים ואינו דומה לכוס יום הכפורים דהתם ודאי אתו למיסרך דאמרינן חובת היום היא לקדש על הכוס בלילי יום הכפורים כמו בשבתות וימים טובים · ולא לתינוקות בלבד יהיו מעשים אחרים הגדולים יהיו נסרכין בו · אבל כוס של ברית מילה הכל יודעין והכל רואין שכוס של מילה הוא ואין בזה סרך לאחרים לא לגדולים ולא לקטנים שאין הדבר הבוע שאירע ברית בכל תעניות · ואפי׳ תאמר שאירע ברית מילה בכל תעניות יש שם כמה תי תינוקות פעם נותנין לזה ופעם לזה ואין לחוש כלל ולא אתו למיסרך · אבל זמן ביום חובה וקביעות בכל שנה ושנה · ואם אתה מברכו לברך על הכוס ואחר שאוא מברך בביתו להאציא בניו ובני ביתו והוא מטעימו לתינוק ש שנה אחרי שנה אין לך סרך גדול מזה · ובתשעה באב כל המדרשות בטלין אבל מותרין לעסוק באיום ובקינות ובדברים רעים שבירמיה · ועובדיה ומיכיקה מתענות ומטלמות בתשעה באב ·

ובמנחה של תשעה באב

באין לבית הכנסת ומניחין תפילין ואומר אשרי תהלה לדוד וכו׳ ובא לציון גואל ואני זאת בריתי וכו׳ סדריא וקדיש עד לעילא ומוציאין ספר תורה ואומר גדלו לה׳ אתי ותגלה מלבותו ומניחו על דוכנו וקורין בו שלשה בני אדם כסדר שאר תעניות ואחר מעשה והיא כתובה בעשרה בטבת וה והשלישי היא מפטיר בנביא ואומר קדיש עד לעילא ואומר השיבנו שהרי לא אמרוה בשחרית ו ומפטיר בתנ׳ בסוף הושע שובה ישראל אז היא

שובה

יִשְׂרָאֵל עַד יי׳ אֱלֹהֶיךָ כִּי כָשַׁלְתָּ בַּעֲוֹנֶךָ · קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל יי׳ ו וֹאמְרוּ אֵלָיו כָּל תִּשָּׂא עָוֹן וְקַח טוֹב וּנְשַׁלְּמָה פָרִים שְׂפָתֵינוּ · אַשּׁוּר לֹא יוֹשִׁיעֵנוּ עַל סוּס לֹא נִרְכָּב וְלֹא נֹאמַר עוֹד אֱלֹהֵינוּ לְמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ אֲשֶׁר בְּךָ יְרוּחַם יָתוֹם ·

אַרְפֵּא מְשׁוּבָתָם אֹהֲבֵם נְדָבָה כִּי שָׁב אַפִּי מִמֶּנּוּ: אֶהְיֶה כַּטַּל לְיִשְׂרָאֵל יִפְרַח כַּשּׁוֹשַׁנָּה וְיַךְ שֹׁרָשָׁיו כַּלְּבָנוֹן: יֵלְכוּ יוֹנְקוֹתָיו וִיהִי כַזַּיִת הוֹדוֹ וְרֵיחַ לוֹ כַּלְּבָנוֹן: יָשׁוּבוּ יוֹשְׁבֵי בִצְלוֹ יִחְיוּ דָגָן וְיִפְרְחוּ כַגָּפֶן זִכְרוֹ כְּיֵין לְבָנוֹן: אֶפְרַיִם מַה לִּי עוֹד לַעֲצַבִּים אֲנִי עָנִיתִי וַאֲשׁוּרֶנּוּ אֲנִי כִּבְרוֹשׁ רַעֲנָן מִמֶּנִּי פִרְיְךָ נִמְצָא: מִי חָכָם וְיָבֵן אֵלֶּה נָבוֹן וְיֵדָעֵם כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי יְיָ וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם:

ומברך לפניה ולאחריה כסדר שחרית ומחזירין ספר תורה לארון ואומר יהללו וקדיש עד לגדלך ומזכירין בתפלת מנחה
עניינו ריחם בבונה ירושלם ואומר אלקי בזמן שבית המקדש קיים ושליח צבור כשוחה מסדר את התפלה אומר עניינו
כן גואל לרופא וריחם בבונה ירושלם ואומר ברכת כהנים ונופלין על פניהן. ואומר קדיש גמור.
ובין יחיד בין צבור ולא חזיר עניינו לא ריחם אינו חוזר כלל. בשבת של נחמו
בלין לבית הכנסת ואומר חמירות כסדר מלאי השבתות ואומר זה היום

יוצר לשבת של נחמו

את יום פְּדוּתֶכֶם אָחִישׁ וְתֶרֶב גְּדוּלָּתְכֶם נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי יֹאמַר אֱלֹהֵיכֶם
כַּאֲשֶׁר לָקַח בְּעִוְּלִיָּה בָם נֶחָבוֹת אַכְפִּילִיָּה דַּבְּרוּ עַל לֵב יְרוּשָׁלַיִם וְקִרְאוּ אֵלֶיהָ
גִּיל וְשִׂישׂ לְהַגְבִּיר גְּבוּל צִבְיוֹ הַמְרוֹבֵר קוֹל קוֹרֵא בַּמִּדְבָּר
יְרָאוּ הוֹד אֱלֹהֵינוּ וְדַרְדְּרוּ הָעוֹשִׂים צְבִיוֹנוֹ וְכַעֲפִים פְּאֵרוּ חֲזָקוּ
וְנִתְחַזְּקָה לַעֲשׂוֹת בְּמַאֲמָרוֹ לְהַאֲמִירוֹ קָדוֹשׁ
דּוֹרְשֵׁי תּוֹרָה וּמְבַקְשֵׁי פָנָיו וְתוֹרָתוֹ יִשְׁאָלוּ דֶּרֶךְ וּמְסִלּוֹל לִמְקוֹם הוֹרָאָה יְסוֹלוּ כָּל גַּיְא
יִנָּשֵׂא וְכָל הַר וְגִבְעָה יִשְׁפָּלוּ הַר הַקֹּדֶשׁ בֵּית מוֹשַׁב יְיָ הַיּוֹשֵׁב אֹהֶל קָרָא לְכָל
הַמּוֹנִי וְנִגְלָה כְּבוֹד יְיָ: וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד גֹּחֵךְ וּגוֹמֵר וְהָיוּ עֵינֶיךָ
רֹאוֹת שִׁבַת שׁוֹמֵר קוֹל אוֹמֵר
זְרַע אֱמֶת כֻּלּוֹ מְעִיר כְּעֶשֶׁב לְהַצִּיץ זְדִים יְדִמּוּ כְּמִסּוֹכָה בְּלִי לְהַחֲצִיץ יָבֵשׁ חָצִיר נָבֵל צִיץ
חִיל צוֹבְאִים עַל אַרִיאֵל וְעַל עֲמָה לְכַלֵּם חִיל יַאֲחֹזוּן וְיִמָּגוּ חֲלָלֵם וּדְבַר אֱלֹהֵינוּ יָקוּם
לְעוֹלָם טוּב וְיָשָׁר מוֹרֶה חַטָּאִים בְּדֶרֶךְ בְּצִלּוֹ לְהַחֲסֶה בְּצִיּוֹן טוּבוֹ לְנַהֵר וְלוֹמַר זֶה אֵלִי
יֶשַׁע עַמּוֹ עֶלְיוֹן שֵׁל הַר גָּבוֹהַּ עֲלֵי לָךְ מְבַשֶּׂרֶת צִיּוֹן
יִשְׂמַח וְיַעֲלֹז עֵם בּוֹטֵחַ בּוֹ יֶשַׁע וּגְדוּלָה לַעֲשׂוֹת לְמִרוֹטְבוֹ הִנֵּה יְיָ אֱלֹהִים בְּחָזָק יָבֹא
כְּבוֹד הַלְּבָנוֹן שְׁעִית כָּל גּוֹעֶה כְּבִיר יִרְבִּיץ עַמּוֹ שָׂם בְּטוּב מִרְעֶה כְּרוֹעֶה עֶדְרוֹ יִרְעֶה
לְמִי שֶׁלִּבּוֹ נוֹקְפוֹ וְגָדוֹל בְּעֵינָיו אוֹסֵף עִמּוֹסֵי מַעַם לְהוֹצִיא מִלִּבּוֹ יִדְרוֹשׁ וְיָתוּד לְפָנָיו קִבּוּץ
נוֹחֲלֵי שְׁלוּלַת מַיִם מִי מָדַד בְּשַׁעֲלוֹ מַיִם
מִכְתָּב נִחֻמוֹתַי שִׁחַרְתִּי בְּרִזְיוֹן עָרֵי נֶאֱמָנִי מֵאֲמָרָם מִפִּיו שָׁמַעְתִּי רִחֲלוֹ כָּל הַמּוֹנִי מִי תִּכֵּן אֶת
רוּחַ יְיָ נָצַח בְּטַח יִשְׂרָאֵל לְהוֹשִׁיעוֹ נִגְלָה לְדוֹרֵשׁ טוּבוֹ יֶשַׁע לְיֹדְעוֹ וְאִישׁ עֲצָתוֹ יוֹדִיעֵנוּ

סוד יי׳ ליראי שמו וברתו סוקד מראשית אחרית ושומר תורה אשרדו
את מי נועץ ויבנהו ·

עם עני מרוסק ומרופט עליון ליתנו בצדק אלדי המשפט וילמדהו באורח משפט
פקודי יום יום משעשעת פרח לנצור ולשמור בכל עת וילמדהו דעת
ציון שערי צדקות אוהב העוסק לרוממנו צביונו ימלא ובטעם קדש יפארנו
ודרך תבונות יודיענו ·

קדושים עושה רצון נושה כדוק שמים להפליא קמים כאין נחשבו לפני גואלי הן גוים כמר
מדלי רעתם מיהרה מאד ולא שבו רנואה למכתם אין על כי נתעבו וכשחק מאזנים נח
נחשבו שבטי ישראל ימלט מקטול שופט בצדק דלים יחיש ביאתו עמו לנטול
הן איים כדק יטול ·

תקיף שגיא כח לא מצאנוך מרום רוח עלינו הער תאבת לזכותנו שני גזרי עצים על מזב
מזבחך להבער ולבנון אין די בער יום יום מארבה
מעולה הקרבת שני תמידין תפצת ממני להעדה
וחייתו אין די עולה
וצרות הראשונות להעביר מלב ולשכוח דין אש ומים התם לפניך כעשית מרקוח
וקול יי׳ יחליפו כח

דפח בחורי רשע ידו גדודים מבטחם נאדר בקודש בהדורים יעלו אבר כנשרים
חשים קיים חקיך ותורתך יעלשו מאויים מדר ובמרעה טוב ירשו ירוצו ולא יגעו
חיל יי׳ יאכלו כעב ישופו קהל גדול וחיל רב מכל קצות יאספו ידכו ולא יעפו
יראו הוד אלדינו והדרו העושים צביונו ומצפים פארו חזקו ונתחזקה לעשות במאמרו ל
להאמירו קדוש

	המאיר	זולת
ארחמך	מרחמי כי רחמתני	אאמירך מאמרי כי האמרתני
	במצודה הבאתני ומשם הוצאתני	ארוממך יי׳ כי דליתני

גבורי עליך כנתנו למאבוד תמהו הכל זאת חדשה לגבוד
דין העבר בטוב לו לעבוד מי זה מלך הכבוד
הולליס שאלוני שנגה ורכה מה דודך מדוד שקדשתו בכה
ותיק בשחק אין לו ערוכה כי לי׳ המלוכה
זכרו כין לבנון בחכי מתעסס מדמיבאבד כמסוס נוסס
חבל למה נתנה רשות לכוסס נתת ליראיך נס להתנוסס
טהור אהבתו בנפש ובמאד אייקר הן יקשלני באמונתו לא אשקר
יושמר ——— ועקרון תעקר וגם נצח ישראל לא ישקר
כשרון אבי אאחוז עצים הבקיע מפני רצון מרחמו רחמיו הבקיע
לדבי ואורי ישקיע והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע

רשע

בִּשְׁפַּט הַשִּׁלּוּם בְּמִיטַב לִנְקוֹם — לַכֶּסֶף וְזָהָב יֵשׁ מוֹצָא וּמָקוֹם
נִדְיְבֵי מָה יָקְרוּ תַּחֲתִידָם לִרְקוֹם — כִּי דַּם עֲבָדָיו יָקוּם
סַרְעַפֵּי מַחֲזִים לְךָ מִשַּׁחַר — עֲלֵיךָ כָּל הַיּוֹם מַחֲנַק אַבְחַר
עֲקוּדִים מִתְהַלֵּל לְיוֹם מָחָר — יְיָ עֲשֵׂה וְאַל תֵּאָחֵר
פְּלֵל אוֹיַבְתִּי פְּלִילָה הִתְנַכֵּל — נַחֲלוֹתַי הִדִּיחַ וּמִשְׁמַנַּי אָכַל
צוּר כֹּלֵא לְהוֹשִׁיעַ יוֹכֵל — תִּתְּנוּ כַּצֹּאן מַאֲכָל
קֶרֶן בְּעַצְמוֹתַי פִּתּוּי מַחֲנִיפֵי בִּפָּה — שֶׁבֶת אַחִים גַּם יַחַד מָה יָפָה
רִדּוּת עַמְּנוּ בְּגִלּוּת לָמָּה תִּתְרַפֶּה — וַאֲנִי בְיְיָ אֶצְפֶּה
שֶׁקֶר הַחֵן וְהֶבֶל הַשּׁוֹחַד — טוֹב לִי נְקֹלָה וְעֶבֶד לְמִיוֹחַד
וְלֹא לְאֵלִילִים פַּח וָפַרַח וָפַחַד — שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד

עזרת אבותינו

ואומר היום כסדר טהר הטבעות ומשלימין תפלתן והמפטיר
מפטיר בנביא ביעניה נחמו נחמו עמי וזו היא

נחמו

נַחֲמוּ עַמִּי יֹאמַר אֱלֹהֵיכֶם: דַּבְּרוּ עַל לֵב יְרוּשָׁלַם וְקִרְאוּ אֵלֶיהָ כִּי מָלְאָה צְ
צָבְאָהּ כִּי נִרְצָה עֲוֹנָהּ כִּי לָקְחָה מִיַּד יְיָ כִּפְלַיִם בְּכָל חַטֹּאתֶיהָ: קוֹל קוֹרֵא בַּ
בַּמִּדְבָּר פַּנּוּ דֶּרֶךְ יְיָ יַשְּׁרוּ בָּעֲרָבָה מְסִלָּה לֵאלֹהֵינוּ: כָּל גַּיְא יִנָּשֵׂא וְכָל הַר וְגִבְעָה יִשְׁפָּלוּ וְהָיָה
הָעָקֹב לְמִישׁוֹר וְהָרְכָסִים לְבִקְעָה: וְנִגְלָה כְּבוֹד יְיָ וְרָאוּ כָל בָּשָׂר יַחְדָּו כִּי פִי יְיָ דִּבֵּר: קוֹל אוֹמֵר
קְרָא וְאָמַר מַה אֶקְרָא כָּל הַבָּשָׂר חָצִיר וְכָל חַסְדּוֹ כְּצִיץ הַשָּׂדֶה: יָבֵשׁ חָצִיר נָבֵל צִיץ כִּי רוּחַ יְיָ
נָשְׁבָה בּוֹ אָכֵן חָצִיר הָעָם: יָבֵשׁ חָצִיר נָבֵל צִיץ וּדְבַר אֱלֹהֵינוּ יָקוּם לְעוֹלָם עַל הַר גָּבֹהַּ
עֲלִי לָךְ מְבַשֶּׂרֶת צִיּוֹן הָרִימִי בְכֹחַ קוֹלֵךְ מְבַשֶּׂרֶת יְרוּשָׁלַם הָרִימִי אַל תִּירָאִי אִמְרִי לְעָרֵי יְהוּדָה
הִנֵּה אֱלֹהֵיכֶם: הִנֵּה יְיָ אֱלֹהִים בְּחָזָק יָבוֹא וּזְרֹעוֹ מֹשֶׁלָה לוֹ הִנֵּה שְׂכָרוֹ אִתּוֹ וּפְעֻלָּתוֹ לְפָנָיו:
כְּרוֹעֶה עֶדְרוֹ יִרְעֶה בִּזְרֹעוֹ יְקַבֵּץ טְלָאִים וּבְחֵיקוֹ יִשָּׂא עֲלוֹת יְנַהֵל: מִי מָדַד בְּשָׁעָלוֹ
מַיִם וְשָׁמַיִם בְּזֶרֶת תִּכֵּן וְכָל בְּשָׁלִישׁ עָפַר הָאָרֶץ וְשָׁקַל בַּפְּלָס הָרִים וּגְבָעוֹת בְּמֹאזְנָיִם: מִי תִכֵּן
אֶת רוּחַ יְיָ וְאִישׁ עֲצָתוֹ יוֹדִיעֶנּוּ: אֶת מִי נוֹעָץ וַיְבִינֵהוּ וַיְלַמְּדֵהוּ בָּאֹרַח מִשְׁפָּט וַיְלַמְּדֵהוּ
דַּעַת וְדֶרֶךְ תְּבוּנוֹת יוֹדִיעֶנּוּ: הֵן גּוֹיִם כְּמַר מִדְּלִי וּכְשַׁחַק מֹאזְנַיִם נֶחְשָׁבוּ הֵן
אִיִּים כַּדָּק יִטּוֹל: וּלְבָנוֹן אֵין דֵּי בְעֵר וְחַיָּתוֹ אֵין דֵּי עוֹלָה

גואלנו

חלק ראשון נשלם · תהלה לאל עולם · אשר יבנה אולם · ישיב שבות ישראל:
ישלח לנו גואל · יבנה בית אריאל · עת ישענו יואל · נבא יחד ברון:
נתחיל ספר אחרון · בוסר מנו חרון · וכל פה אתו ירון · מעתה ועד עולם: